

فیرکړنا مزارین فقہی شافعی

وهرگیران و شروفه کرن

مه لا نه حمده د جه لاله دين ريکاني

ژ وهرگیرانا په رتوکا: (المقدمة الحضرمية في فقه السادة الشافعية) يا خوداني وئ: عبد
الله کورئ عبدالرحمن با فضل يئ حه ضره مي (خودئ ژئ رازی)، ل سهر مه زهه بي شافعي
(د لوفانيا خودئ لي بيت).

هه ريما کوردستاني

سالا / 2022 زاييني

په رتووک: فیږکړنا مزارین فقهي شافعي
نقيسه: مه لا نه حمه د جهال له دين ريکاني
ديزاین و بهرگ: ناجی به دهل
چاپخانه:
تیراژ: 1000
ژمارا سپاردنې: D-/2619/22

ريز و سۇپاسى

سۇپاسيىن خۇيىن بى سنور ل ھەقالى خۇيى پر بها دكەم:
كاك ناجى بەدەل ئەوى بو يە پشتهفانەكى ھەرە مەزن بو ب سەرئىخستنا پروژىن
مەيىن زانستى وەك ديزاين و بەرگ و دويىفچونا ريزمانى و جھين كيماتيەك تىدا ھەى.
ژ دل و دووبارە سوپاسييا وى دكەم و ژ خودى دخازم وى كارى ب كەتە د تەرازييا وى و
يا دەيك و بابيت وى دا.
ھەروەسا سوپاسييا ھەرخويشك و برايهكى دكەم يىن بويىنە ھاريكار بو ب سەرئىخستنا
پەرتووك و پروژى مەيى ئافاكرنا كەساتييا مروفى ل سەر بنياتين زانستى وەك: بەلافكرن
و خۇ فيركرن پشتهفانيكرن...

پیشگوتن ب نافی خودایی مه زن و دلوقان

حمد و سہنا بو خودایی مه زن بن ئەوی شەریعتی ئیسلامی بو مه هنارتی وەك
روناییهك بو دنیا و ئاخەرتا مه، و سلاقیت خودی ل سەر پیغەمبەری وی موحمەدی
بن ئەوی بویە سەرودەر و پیشەوا بو هەمی مروغان، و ئایینی ئیسلامی ب وی تەمام بوی.
پشتی مه خولا شروڤه کرنا پەرتوکا: (المقدمة الحضرمية) دگەل شیخ و سەیدایی خو
یی زور بەریز: شیخ (عبدالله کوری عارف) یی تەمیمی یی عیراقی ب دووماهی ئینای مه
هەول دا وی پەرتوکی ب زمانی خو یی کوردی یی شرین شروڤه بکەین.
سوپاس بو خودی ئەو پەرتوک ب دووماهی هات نوکە ئەو پەرتوک ب ریکا بەرنامی
تلگرامی دەیتە شروڤه کرن ژ لایی مه لا ئەحمەد جەلالەددین ئیبراھیم، ب نافی خولا:
(مزارین فقہی شافعی).
بو زانین: تو دشی بەشداری وی خولی بیی بتنی دی نغیسی: (خولا مزارین فقہی
شافعی) دی لینکی خولی بو تە هیت.

خویشک و براییین زیادر:

مه ئەف پەرتووکه ئەوا مه ب نافی: (فیرکرنا مزارین فقہی شافعی) ب ناف کری مه
وەرگیرایه ژ پەرتووکا: (المقدمة الحضرمية في فقه السادة الشافعية) یا خودانی وی: عبد الله
کوری عبدالرحمن با فضل یی حەضرەمی (خودی ژ رازی)، ل سەر مەزەهبی شافعی
(دلوقانیا خودی لی بیت). هەروەسا مه یا شروڤه کری.

کاری مه د پەرتوکی دا کری:

ئیک: وەرگیڕانا مەتنی پەرتوکی ژ عەرەبی بو کوردی.
دوو: شروڤه کرنا وەرگیڕانا مەتنی پەرتوکی.

سی: نینان به لگه یان ژ فورنای و سونه تا پیغه مبه ری خودی سلاقیّت خودی ل سهر
بن.

ژیدهریت مه مفا ژئ وهرگرتین:

نیک: ژیدهری سهره کی شیخی من شیخ عه بدوللا عارف ته میمی.

دوو: په رتوکی کوردی یین ل سهر مه تنی نه بی شوجاع.

سی: په رتوکا: (شرح المقدمة الحضرمية المسمى بشرى الكريم بشرح مسائل التعليم،

سعيد بن محمد با علي باعشن الدوعمي الحضرمي الشافعي (رحمه الله).

دهستپيک

(بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ)

ب نافي خوي مهزن و دلوقان

(الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْنَا تَعْلَمُ شَرَائِعَ الْإِسْلَامِ وَمَعْرِفَةَ صَحِيحِ الْمُعَامَلَةِ وَفَاسِدِهَا؛
لِتَعْرِيفِ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ وَجَعَلَ مَالَ مَنْ عِلْمَ ذَلِكَ وَعَمَلَ بِهِ الْخُلُودَ فِي دَارِ السَّلَامِ،
وَجَعَلَ مَصِيرَ مَنْ خَالَفَهُ وَعَصَاهُ دَارَ الْإِنْتِقَامِ).

"حهمد و سهنا بو خوي بن نهوي ل سهر مه فهرز كړي خو فيري شهريعتي نيسلامي
بكهين، و ل سهر مه فهرز كړي بازاریت دروست و يين نه دروست بزاني؛ داکو بازارین
حلال ژ يين حرام ژيك جودابكهين، و جهی وی یی خو فيركهته وی چهندي و عهمله
پی دكته كره بههشتا بهرين يا ههر و ههر، و جهی وی یی سهرپيچيی بو د كته و
گونههار بهرامبهري وی كره جهی تولقهكرنی كو جههنهه".

(وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، الْمَانِ بِالْنِعَمِ الْجَسَامِ، وَأَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا
عَبْدَهُ وَرَسُولَهُ الْمُبْعُوثَ رَحْمَةً لِلْأَنَامِ صَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ الْبَرَّةِ
الْكَرَامِ).

"نهز شهدهيی ددهم كو چ خودا نينن ژ ههژي پهرستنې بن مروفي بو بكته الله
تينهبيت، نهوي كت و بی شريك و بی ههفال، نهوي منهت دار ب نيعمهتين مهزن، و نهز
شهدهيی ددهم موحهمهده بهنده و پيغهمبهري خوي يه نهو پيغهمبهري بو يه دلوقان
بو مروفيان هاتييه هنارتن، سلافييت خوي ل سهر وی و بنهمالا وی و ههفاليين وی يين
خودان بها بن".

((وَبَعْدَ)) فَهَذَا مُخْتَصَرٌ لَا بُدَ لِكُلِّ مُسْلِمٍ مِنْ مَعْرِفَتِهِ أَوْ مَعْرِفَةِ مِثْلِهِ فَيَتَعَيَّنُ الْإِهْتِمَامُ بِهِ وَإِشَاعَتُهُ فَأَسْأَلُ اللَّهَ الْكَرِيمَ أَنْ يَنْفَعَهُ بِهِ وَأَنْ يَجْعَلَ لِي جَمْعِي لَهُ خَالِصًا لَوَجْهِهِ الْكَرِيمِ).
 "پشتی دستپیکی ئەف پەرتوکه کورتییەکه فەرە ل سەر هەر موسلمانەکی پیزانین ل سەر وئ یان هەر کورتیهکا وەکی وئ هەبن، فەرە گرنگی پی بهیته دان و بهیته بەلافکرن، داخوای ژ خودایی خودانی کەردمی د کەم بکەتە جەیی مفای و کومکرنا وئ ب دلسوزانە ژ من قەبیل بکەت".

پیکهاتیا پاقرکړنی

(لَا يَصِحُّ رَفْعُ الْحَدِّثِ وَلَا إِزَالَةُ النَّجَسِ إِلَّا بِمَا يُسَمَّى مَاءً فَإِنْ تَغَيَّرَ طَعْمُهُ أَوْ لَوْنُهُ أَوْ رِيحُهُ تَغْيِيرًا فَاجْتَنِبْهُ لَا يُسَمَّى مَاءً مُطْلَقًا بِمَخَالِطِ طَاهِرٍ يَسْتَعْنِي الْمَاءُ عَنْهُ لَمْ تَصِحِّ الطَّهَّارَةُ بِهِ).

"ناچېبیت مروفه دهستنځیزا خو ب نأفهکی بشوت یان پویساتییهکی ل سهر لهشی خو یان ل سهر جلکی خو ب نأفهکی راکهت نهگهر نهو نأف ب نأفی نأفی نه بیت نهو دبیرنی نأف. نهگهر تاما وئ نأفی یان رهنګ یان بیهن هاته گهورین ب شیوهکی کړیت کو ب نأفی نأفی نه هاتبیته ب نافکرن کو ب تشتهکی پاقر هاتبیته تیکهل کرن تیکهلیهکا وهسا نأف دشیت خو ژئ فه دمر کهت نهو نأف ب کیر دهست نفیز شویشتن ناهیت".

(والتغیر التقديری کالتغیر الحسی).

"گهورینا ب ته خمینکړنی وهکی گهورینا ب ههستا".

(قُلُوْ وَفَع فِيهِ مَاءٌ وَرَدَ لَا رَائِحَةَ لَهُ قَدْ مُخَالَفًا لَهُ بِأَوْسَطِ الصِّفَاتِ)

"نهگهر نأفهکا گولا یا بی بیهن کهفته د نأف نأفی دا دی نأفا گولا نهو کهفتیه د نأف وئ نأفی دا ب تشتهکی سهرپیچ بو نأفا گولا ته خمینکهن کو نهو تشت نه وهکی نأفا گولا بیت داکو بزاین کا هاتییه گهورین یان نه".

(وَلَا يَضُرُّ تَغْيِيرَ يَسِيرٍ لَا يَمْنَعُ اسْمُ الْمَاءِ، وَلَا يَضُرُّ تَغْيِيرَ بِمَكْتٍ وَتَرَابٍ وَطَحْلَبٍ وَمَا فِي مَقْرِهِ وَمَمْرِهِ، وَلَا بِمَجَاوِرٍ كَعُودٍ وَدُهْنٍ وَلَا بِمِلْحٍ مَائِيٍّ وَلَا بِبُورْقٍ تَنَاطَرٍ مِنَ الشَّجَرِ).

"چ قوسیری نینه نهگهر نأف پیچهک بهیته گهورین کو نأفی نأفی ل سهر نه هیته راګرن، چ قوسیری نینه نهگهر نأف هاتبیته گهورین ب مانئ و ب بورینا وهختی کو ل جهئ خو مابیت، ههر وهسا نهگهر نأف هاتبیته گهورین ب نأخی یان ب کهفزی یان ب ههر

تشته کی د ناف ئافى دا بیت و ژ ئافى نه هیته فهدرکرن (وهکی ماسی و کیفزالان و خیا بهحرى.. هتد گهورینا ئافى ب وان شیوازن همیان چ قوسیری نینه)،

هر ودهسا چ قوسیری نینه بو وى ئافى نهوا گهورینهك ب سهردا هاتی ب ریکا نیزیکبونى نه ب ریکا تیکه لی ودهکی بیهنا میسكى و بوخیرى نهگر هاتبیته هه لکرن و بیهنا وى بجیته ئافى، هر ودهسا ب تیکه لیا خیا ژ ئافى چیبوی قوسیری ناگه هیته ئافى (بهلى نهگر خیا چایان تیکه لی ئافى بیت دى قوسیری گه هیته)، هر ودهسا چ قوسیری نینه نهگر به لگیت داران ب فرن و بکه فنه دناف ئافى دا و ناف پى بهیته گهورین،

(نهو شیوازیڼ بوری همی ددروستن و ئاف دى یا پاقر بیت و پاقرکهر بیت. ل فیره نهگر به لگیت داران هافیتنه دناف ئافى دا و نهو بهلك پرت پرت بون ب شیوهكى کو گهورین د ئافى دا پهیدا کر نهو ناف ب کیر پاقرکړنى ناهیت؛ چونکی هاته تیکه لکرن، بهلى نهگر نهو بهلك نه پرت پرت بن دى یا پاقر بیت)".

قافیرا ل سهر ئافا مهکروه

(یکره شَدید السخونة، وشدید البُرُودَة، والمشمس في جهة حارة في إناء منطبع في بدن دون ثوب وتزول بالتبريد).

"دئ حکمی ئافئ یا مهکروه بیت نه گهر گهلهک یا گهرم بیت، یان گهلهک گهلهک یا تهزی بیت، ههروهسا حکمی ئافا د ئامانی ئاسنی دا یان د ئامانی صفری دا هاتییه گهرم کرن یئ مهکروهه بو لهش شویشتنئ نه بو جلك شویشتنئ، نه گهر نهو ئاف تهزی بوو دئ بو لهش شویشتنئ ژی دروست بیت".

(د بنیات دا مهردما خودانی کتیبی ب ئافا مهکروهه نهو ئافه نهوا ل بهر ههتافی گهرم دبیت، نه گهر تو ل پهرتوکا مهتنا نهبی شجاع دا بزفری دئ وئ چه ندئ تیډا بیڼی، وهک پاقریا وئ یا پاقره و یا پاقرکه ره؛ بهلئ ل فیړه تشتهک دمینیت گرنگه مروف بزانیته نهو ژی نهړئ مهکروهه مروف ب کار بینیت یان نه؟ سهبارته ب کارئینانا وئ دروسته ل دهف سهرجه م زانایین موسلمانان ب تنئ وهک حکم کا مهکروهه یان نه؟

د مهزه بهئ شافعی دا: نهو ئاف بخو یا پاقره و نهیا پاقرکه ره بو غهیری خو.. ههما تشئ دهر باره وئ ئافئ دا هاتییه گوتن نهوه دبیزن: نهو ئاف یا مهکروهه، ههروهکی خودانی کتیبی گوتی.

نه گهر تو ملاحزه بکهی د گوتنا خودانی کتیبی دا دهمئ دبیزیت (گهلهک گهرم گهلهک تهزی)، نهو چه نده بهلگهیه کو نه گهر ئاف گهلهک یا گهرم بیت دئ زیانی گههینیته لهشی، ههر وهسا نه گهر گهلهک یا تهزی بیت دئ زیانی گههینیته لهشی، ئانکو ژ بهر زیانی یا مهکروهه، نه ژ بهر گهرماتی و سهرماتی، هندهک زانا دبیزن: ژ بهر وئ چه ندئ مهکروهه چونکی مروف دئ توشی ئیش و ئیزا بیت و دئ ژ دهستنقیژگرتنا تهمام بی بهر بیت چونکی نه شیټ ب دروستی دهستنقیژا خو بگریته هندی یا گهرمه ئان یا تهزی، ئیمامی رهملی ئافا زیده گهرم یا مهکروهه کری ههتا بو شویشتنا مری، نهما هنديکه ئیمامی شافعییه (خودئ ژئ رازی بیت) نهوی ب خو نه گوتیه کو ئافا گهرم مهکروهه نهو تئ نه بیت نه گهر نوژداران گوت بیت یا خرابه نهو ژی دئ بیژین یا مهکروهه نه گهر نوژدار

نه بیژن خرابه نه م ژى نابيژين مه كروهه، نهو چهنده به لگهيه كو نهو فهرمودا ل سهر ئافا بهر هه تافى هاتى يا دروست نينه ل دهف ئيمامى شافعي ژ بهر هندى وى مه كروه نه كړيه. ژ بهر چهندا بورى يا باشتړ نهوه نهف فافيره بهيته دهر كرن ژ په رتوكى چونكى ئاف ئان يا پاقره و پاقر كهره، ئان ژى ئاف يا پاقره و نه يا پاقر كهره ئانكو يا تيكله يان نهوه يا هاتيه ب كارئينان، ئان ژى ئاف يا پويسه، ل فيره هژمارا جوريت ئافى بونه سى، ههر چهنده ل دهف مه زهه بى مالكى دبنه دوو جور: ئافا پاقر و ئافا پويس).

فاقیر ل سهر ئاڤا هاتییه ب کارئینان

دهستیپیک:

مه د فاقیرین بوری دا بهحسی ئاڤا پاقر کر، و مه بهحسی ئاڤا مهکروه زی کر، دی د فی فاقیرئ دا بهحسی ئاڤا هاتییه ب کار ئینان کهین کا حکمی وی جییه:

(لَا تَصِحُّ الطَّهَارَةُ بِالْمَاءِ الْمُسْتَعْمَلِ الْقَلِيلِ لَا فِي رَفْعِ الْحَدَثِ وَإِزَالَةِ النَّجَسِ)

"دروست نینه مروف خو پاقر بکهت ب وی ئافئ نهوا پیچهک نهوا هاتییه ب کار ئینان، ناجیپیت مروف نه دهستنقیژا خو پی بگریت و نه پویساتی پی راکهت".

(ئاڤا هاتییه ب کار ئینان مهروم پی نهو ئافه نهوا کو مروفهکی خو پی پاقر کر بیت یان بو پاقرکړنا تشتهکی ب کار ئینا بیت، ههرو هسا دی نهو ئاف زی کهفته ل بن جورئ ئاڤا هاتییه ب کارئینان نهو ئاڤا مروفهکی بو دهستنقیژئ ب کارئینای بهلی ئنییهت ل سهر نهئینایه.

ل فییره دبیته جهی پرسپارهکی: نهگهر مروفهک دهستنقیژا خو بگریت و نییهتا دهستنقیژئ نهئینیت نهوئ دهستنقیژا وی یا دروسته یان نه؟ بهرسف: نهخیر دهستنقیژا وی یا بهتاله. پا بوجی دی نهو ئاف زی ژ ئافین هاتینه ب کار ئینان دهیته هژمارتن مادم دهستنقیژا وی یا بهتال بیت؟ بهرسف: چونکی ئاڤا هاتییه ب کار ئینان نهو ئافه نهوا بو دهستنقیژئ یان بو راکړنا تشتهکی ل سهر لهشی هاتییه ب کار ئینان، ههرو هسا نهو کهسی نهو ئاف ب کار ئینای د بیرهمو ریئ وی دا یا هاتییه بکارئینان ژ بهر وی چهندي دی ژ جورین ئاڤا ب کارئینایی هیته هژمارتن ههرو هکی مهزههبی حنهفی ئاماژئ ب وی چهندي دکهت.

ل فییره گرنگه ل بهر هزارا مه بیت خودانی کتیبی گوت: نهگهر (ئاڤا بکارئینای پیچهک بیت دروست نینه)، ئانکو: بهر و قازئ نهگهر گهلهک بیت دروسته، ئاڤا پیچهک و ئاڤا گهلهک یا بهرنیاسه د مهزههبی دا، ئاڤا پیچهک نهو ئافه: نهوا ژ دوو قوللا کیمر بیت کو کیمر ژ (240 ئان 220 ئان 200 ئان 195) لیترین ئافئ، و ئاڤا گهلهک نهو ئافه: نهوا ژ

دوو قللا پتر بیت، بو نمونه: نه‌گهر مروفه‌کی هنده‌ک ژنافی ب کار ئینا، و مروفه‌کی دی هنده‌ک ژ نافه‌کا دی ب کار ئینا و مروفه‌کی دی هنده‌ک ژ نافه‌کا دی ب کار ئینا و مه ههمی ناف کومکرن و ژ دوو قللا پتر لی هاتن وی دهمی دی نهو ناف بیته نافه‌کا پاقر و پاقر کهر؛ چونکی ژ دوو قللا پتر لی هات).

(وَلَوْ أَدَخَلَ الْمُتَوَضِّئُ يَدَهُ فِي الْمَاءِ الْقَلِيلِ بَعْدَ غَسْلِ وَجْهِهِ غَيْرَ نَافٍ لِلَاغْتِرَافِ صَارَ الْمَاءُ الْبَاقِي مُسْتَعْمَلًا).

"نه‌گهر که‌سی ده‌ستنځیژا خو دشوت پستی رووی خو شویشتی ده‌ستی خو کره د نامانی نافی دا نهو ناف نه‌وبوو یا پیچه‌ک نانکو ژ دوو قللا کی‌متر بیت، نییه‌تا وی نهو نه‌بو کو نافی ژ نامانی نافی دهر‌بیخیت دا کو ل ده‌فی یان ل دفنا خو بکه‌ت دی نهو نافا مایی ژ نافا هاتییه ب کار ئینان هیته هژمارتن".

(دبیت ببیته جهی پسیاری نه‌ری بوچی دی نهو ناف ژ جوریت نافا هاتییه ب کارئینان هیته هژمارتن؛ به‌رسف: چونکی نه‌گهر وی ب نییه‌تا کولا نافی داکو ل ده‌فی خو یان ل دفنا خو بکه‌ت وی دهمی نهو ناف نه‌دبوو ژ نافین ب کارئینای، نه‌ما بی نییه‌ت و بی‌کو نییه‌تا نافا ده‌ف تی‌ومردانی، و بی‌کو ب نییه‌تا شویشتنا ده‌ستی یان هه‌تا ب نییه‌تا شویشتنا دستی زی دی نهو ناف ژ جورین نافا هاتییه ب کار ئینان هیته هژمارتن، چونکی ده‌ستکرنای وی بو د ناف نافی دا یا که‌فتییه د جهی شویشتنا ده‌ستی دا، نانکو: یا که‌فتییه پستی شویشتنا رووی دا، ژ بهر هندی دی ژ وی جوری هیته هژمارتن. نه‌گهر وی که‌سی ده‌ستی خو به‌ری رووی شویشتن کربا د نافی دا وی دهمی نهو ناف ژ جوریت نافا هاتییه ب کار ئینان نه ده‌اته هژمارتن؛ چونکی جهی شویشتنا ده‌ستی د که‌فیه پستی روی شویشتن نه به‌ری).

(وَالْمُسْتَعْمَلُ فِي طَهْرِ مَسْنُونٍ؛ كَالْغَسْلَةِ الثَّانِيَةِ وَالثَّلَاثَةِ تَصِحُّ الطَّهَارَةُ بِهِ).

"نافا هاتییه ب کار ئینان بو پاقرکړنی به‌لی پاقرکړنا تشته‌کی کو حکمی وی سونه‌ت بیت؛ دی حکمی وی وکی حکمی شویشتنا دووی و یا سیی بیت، کو دروسته مروفه خو ب وی نافی پاقر بکه‌ت".

(ل) فیره دبیت تو پرسپاره کی بکه ی تو بیژى: نهړى بوجى ئافا دووى و یا سیی ژ
 ئافین هاتینه ب کارئینان ناهینه هژمارتن؟، دى د بهرسقى دا بیژین: مه ل دستپیکى
 بهحسکروو کو ئافا دهیته ب کار ئینان نهو ئافه نهو ودهکو: پویساتیه کی راکهت، ل فیره
 ئافا دووى و یا سیی نهو ئاف نینه نهو کو پویساتی راکهت، بهلکی ب تنى بو ئاف سهر را
 برنى و پیداگرنى ب کار دئینیت ژ بهر وى چهندي یا پاقره و یا پاقرکه(ره).

نمونه دى پتر رونکهت:

نهگهر بو جارا ئیکى دستى خو ژ دهرقه ی ئامانى ئافى شویشت، و پاشی پستی
 شویشتنى دستى خو بو جارا دووى و بو جارا سیی کره د ئامانى ئافى دا وی دهمی نهو ئاف
 نابيته ژ جورین ئافا هاتییه ب کار ئینان؛ چونکی نهگهر پویساتیه ک ل سهر دستى وی
 هه بیت فیجا چ پویساتی حسی بیت یان مهعنه وی د جارا ئیکى دا یى هاتییه راکرن.

بو پیزانین:

بو سهرشویشتنى دروسته زهلام وى ئافى ب کار بینیت نهو ژ بهر ئافا سهرشویشتنا
 ژنکى مای، و ههروهسا دروسته ژن ژى وى ئافى ب کار بینیت نهو ژ بهر ئافا سهرشویشتنا
 زهلامی مای، ژ بهر فهرمودا مهیمونى -خودى ژى رازیبیت- دهمى وى و پیغه مبهړى خودى
 سهرى خو دشویشت ههر دوو کان پیکفه د ئیک ئامان دا سهرى خو د شویشت، و ههردوو
 کان پیکفه ژ ئیک ئامان بخو ئاف ژى دهر دئیخست. چونکی نهو ئاف نه نهو ئافه نهو هاتیه
 ب کار ئینان! بهلکی نهو ئافه نهو ژ بهر مای و زیده کړی ژ سهر شویشتنى).

(فصل فی الماء النجس)

فاقیرا ل سہر ئافا پویس

دہستییکہک:

ل دہف مہ ئاف دوو جورن: ئافا پیچہک و ئافا گہلہک، ئافا پیچہک ئہوہ ژ دوو قللا کیمر بیت، و ئافا گہلہک ئہوہ ژ دوو قللا پتر بیت، ژ بہر ہندی خودانی کتیبی گوت:

(ینجس الماء القلیل وَ غَیْرہ من المائعات بملاقاة النجاسة).

"ئافا پیچہک و ژبلی ئافی ہەر تشتہکی رون دی ب فیکہفتنا تشتی پویس پویس بیت".
(ل فیئرہ دفتی ل بہر ہزرا مہ بیت کو: ب تنی ئافہ ئہگہر ژ دوو قللا کیمر بیت دی پویس بیت ب فیکہفتنا تشتی پویس ئہما ژبلی ئافی چ تشت بیت چ ژ دوو قللا کیمر بیت یان پتر بیت دی ئہو تشت پویس بیت، نمونہ دی پتر رونکت: ئہگہر ئامانہکی ژ دوو قللا پتر بیت چا یان شہربہت تیدا بیت و پویساتیہک کہفتہ تیدا دی ئہو چا و شہربہت پویس بیت، لہوما خودانی کتیبی پھیفا: (ئافا پیچہک) ژ پھیفا تشتی رون ژیک جودا کر. ئافا پیچہک دی ب فیکہفتنا تشتی پویس پویس بیت بہلی ئافا گہلہک ب فیکہفتنا تشتی پویس پویس نابیت، ہەر تشتہکی رون ژ بلی ئافی ئہگہر تشتہکی پویس فیکہفت دی ئہو تشتی رون پویس بیت چ دوو قللہ بن یان پتر ژ دوو قللا وہکی نمونا چایی و شہربہتی. ئانکو بلا ئہو تشتی رون گہلہک زی بیت دی پویس بیت.

ل فیئرہ دہمی خودانی کتیبی دبیریت: (ب فیکہفتنا تشتی پویس) ئہو چہندہ بہلگہیہ کو ئہگہر تشتہکی پویس نیزیکی ئافی بیت و فی نہکہفتبیت، فیجا چ ئہو ئاف ہاتبیتہ گہورین یان نہ وی دہمی ئہو ئاف پویس نابیت، چونکی بتنی دی ب فیکہفتنا تشتی پویس ئافی پویس کہت).

(وَيَسْتَنْتِي مِنْ ذَلِكَ مَسَائِلَ: مَا لَا يُدْرِكُهُ الطَّرْفُ).

"ہندہک تشت تیئہبیت ژ یا مہگوتی د ہیئہ دہرئیخستن وہکی: ئہو تشتی چاف نہبیت".

(ومیتة لا دم لها سائل إلا إن غیرت أو طرحت).

"و هرهوسا تشتهكى مرار نهوى چ خوين بو نهبيت وهكى ميريى و ميشان، نهو
تینهبيت نهگهر رهنګ يان بيهن يان تام بهيته گهورين، ئان ژى ب هافيژتنا د ئافى دا".
(ل فيره دا کو پتر يا رون بيت: نهگهر ميريېك يان بهقهك يان هندهك ميش و موور
ب كهفنه د ئافى دا وى دهمى نهو ئاف پويس نابيت، چونكى چو خوين بو نينه، نهو
تینهبيت نهگهر كومهكا بهقا يان كومهكا ميش و موورا ب هافيژنه د ئافى دا و ئاف بهيته
گهورين دى نهو ئاف پويس بيت).

(وفم هرة تنجس ثم غابت و اُحتمل ولو غها في ماء كثير، وكذلك الصبي إذا
تنجس ثم غاب و اُحتمل طهارته).

"دهفى پشيكى نهگهر پويس بوو و پشيك بهرزه بوو و ديار نهبوو و ببيته جهى دوو
دليبي نهكو پشيكى دهفى خو يى پويس كر بيته د ئامانى ئافى يى گهلهك دا ئهف چهنده
كارتېكرنى ل ئافى ناكهت، هرهوسا نهگهر بجويك ژى دهستى وى پويس بوو (ب ميزى يان
ب پيساتىي) پاشى بهرزهبوو و ديار نهبوو و مه دوپر نهانا كو نهو بجويك يى پاقر بوى
نهو ژى چ كارتېكرنى ل ئافى ناكهت".

(والقليل من دُخان النَّجاسة).

"هر ودهسا نهگهر پيچهك ژ دويكيلا پويساتى بگههيته ئافى چ كارتېكرنى د وى ئافى
دا ناكهت".

(ل فيره: نهگهر گيانهوهرك مر بيت و بهيته سوتن دويكيلا وى گيانهوهري كارتېكرنى
ل ئافى ناكهت بتنى نهو تينهبيت نهگهر نهو گيانهوهر بهراز يان سه بيت، چونكى دويكيلا
بهرازی و سهى يا پويسه نهگهر كهلهخى وان بهيته سوتن؛ چونكى ژ پويساتيين مهزن).

(واليسير من الشَّعر النَّجس).

"ديسا نهگهر پيچهك ژ موييت پويس ب كهفنه دناف ئافى دا نهو ئاف پويس نابيت".

(واليسير من غُبار السرجين وَلَا ينجس غُبار السرجين أعضاء الرطبة).

"هر ودهسا پيچهك ژ توزا سهرجينى، ئانكو: توزا پويساتىي حيوانان چ كارتېكرنى ل
ئافى ناكهت، نهگهر توزا پويساتىي حيوانان كهفته سهه نهندامين مروفى نهو نهنداميت
تهر بوين بو دهست نفيز شويشتنى نهو ژى كارتېكرنى لى ناكهت".

(نښه وچېندا بوری نازاګرن یا تیدا هه؛ چونکی کهس نه شیت ژی قورتال بیت، توزا پشکلېت حیوانان ل ههمی عهردا یا مشهیه ب تایبته نهوین کارئ حیوانان دکهن، ژ بهر وی چهندي نهو کهس هاتنه نازاګرن نهوین توزا پشکلېت حهوانان دچنی و دچنه دناف نأفا دهستنقیژا خو پی دشون دا).

فاقیر ل سهر ئافا گه لهک

(وَإِذَا كَانَ الْمَاءُ قُلْتَيْنِ فَلَا يَنْجَسُ بِوُقُوعِ النَّجَاسَةِ فِيهِ إِلَّا أَنْ تَغْيِرَ طَعْمَهُ أَوْ لَوْنَهُ أَوْ رِيحَهُ وَلَوْ تَغْيِرَا يَسِيرًا فَإِنْ زَالَ تَغْيِرُهُ بِنَفْسِهِ أَوْ بِمَاءٍ طَهَّرَ).

"نهگهر ئاف يا گه لهک بيت، ئانکو: ژ دوو قوللا پترتر بيت، و پويساتييهک بکهفیه ته تیدا نهو ئاف پويس نابيت نهو تینه بیت نهگهر تاما وى يان رهنكى وى يان بیهنا وى بهیته گهورين، دیسا ئاف پويس نابيت نهگهر پیچهک بهیته گهورين يان ژى ئاف ب خو خو بگهوريت بو پاقریبي، ئان ژى ئافهکا پاقر ب کهنه د ئاف دا دى نهو ئاف يا پاقر بيت".

(بو زانين: نهگهر نهو ئاف ژ وى ئافى بيت نهو گه لهک و نهو هاتيه ب کار ئينان، و پويساتييهک ب کهفیه ته تیدا پويس نابيت، مادم ئاف گه لهک و تام و رهنک و بیهنا وى نه هاتيه ته گهورين.

هر ودهسا نهگهر ئافا پويس هاته کومکرن و گه هشته ريژهکى کو ژ دوو قوللا پتر بيت ودهکى: پیچهک ژ ئافا خوږيا چياى و پیچهک ژ ئافا خيا کانيا و پیچهک ژ ئافا خيا رويبارى و پیچهک ژ ئافا شيلى، دى نهو ئاف ژ ئافا پاقر بيت، نهوتینه بیت نهگهر ئافا پويس نهو بيت يا دگهل میزى تیکهل بوى وى دهمى نهو ئاف پاقر نابيت؛ چونكى ئافا میزى ب چ رهنکا پاقر نابيت، مهرما مه ب کومکرن ئافا پويس نهو ئافه نهو ژ ئافى بتنئ هاتيه کومکرن، بهلگه ل سهر پاقریا وى گوتنا پیغه مبهرى (سلافت خودى ل سهر بن) دهمى دبیزيت: "إذا بلغ الماء قلتين لم يحمل الخبث"، رمان: "نهگهر ئاف گه هشته ريژا دوو قوللا نهو ئاف پويس نابيت".

(أَوْ بِمَسْكٍ أَوْ كدورة تُرَابٍ فَلَا وَالْجَارِي كَالرَّادِ).

"نهگهر ئاف هاته پاقرکرن ب ريکا میسكى و گولافى، ئان ب زفرينا ل دور ئاخى نهو ئاف ب وى چه ندی پاقر نابيت، سهارهت ئافى ژ جه دچيت حکمى وى د حکميت بورى دا ودهکى وى ئافى يه نهو راوه ستيايى".

(والقلتان خَمْسَمِائَةَ رَطلٍ بالبغدادی تَقْرِيبًا فَلَا يَضُرُّ نُقْصَانُ رَطْلَيْنِ وَيَضُرُّ نُقْصَانُ أَكْثَرُ وَقَدْرُهُمَا بِالمِسَاحَةِ فِي المَرْبَعِ ذِرَاعٌ وَرَبْعٌ طَوَلًا وَعَرْضًا وَعَمَقًا وَفِي المَدُورِ كَالْبُرِّ ذِرَاعَانِ عَمَقًا وَذِرَاعٌ عَرْضًا).

"دوو قولله دبنه نیزیکی پینچ سهه رتلیت بهغدادی، ئانکو: (240) لیترین ئافی، ئەگەر دوو رتل، ئانکو: دوو لیترین ئافی ژ دوو قوللا کیم بکەت ئەو کیمکرێ کارتیکنی لێ ناکەت، بەلێ ئەگەر ژێ پتر بیت دێ کارتیکنی لێ کەت، ئانکو: ب کێرناهیەت و دێ ژ ئافا بویس هیته حسیبکرن، ههروهسا ئەگەر ب قهبارهی حسیبکهین دێ چارگوشا وی ئامانی پهحنی و دریژی و کویراتی بیته گهزهک و چاریکهک، ئەگەر ئەم ژ رووی گروفرکری حسیبکهین وهکی بیرا ئافی دێ کویراتییا وی بیته دوو گهز و پهحنیا وی بیته گهزهک".

(وَتَحْرِمُ الطَّهَارَةُ بِالمَاءِ الْمَسْبُلِ للشُّرْبِ).

"حهرامه مروفه دستنقیژا خو ب ئافا کرییه خیر بو قهخواری بشوت".

(ل فیره ئەگەر کهسهک دستنقیژا خو ب وی ئافی بشوت ئەوا مروفهکی کرییه خیر دا کو خههک ژێ قهخوت دێ دستنقیژا وی کهسی یا دروست بیت و دێ نقیژی و وی ژ د دروست بن بهلێ دێ ئەو کهس یی گونههکارییت؛ چونکی حهرامه مروفه ب ئافا خیری دستنقیژا خو بشوت، ئەگەر ئاف نهبیت ژ ئافا خیری پیقهتر دێ تهیهمومی کەت).

قافیرا ل سهرهزکړنا دروست ئیجتهادی

(ئیجتهاد د گهلهک تشتان دا دروسته، ژ وان تشتان: بهرئ خو دانا قیبلې، و ئافا پاقر، و حکمین شهرعی، .. هتد، ل فیره ههر ئیجتهادهکی مهرجین خو یین ههین، وهسا نینه کو هندهک مهرج ههبن بو ههمی جورین ئیجتهادی).

(إِذَا اشْتَبَهَ عَلَيْهِ طَاهِرٌ بَمُتَنَجِّسٍ اجْتَهَدَ وَتَطَهَّرَ بِمَا ظَنَّ طَهَارَتَهُ بِعَلَامَةٍ وَلَوْ أَعْمَى، وَإِذَا أَخْبَرَهُ بِنَتَجِيسِهِ ثِقَةً وَبَيْنَ السَّبَبِ أَوْ أَطْلَقَ وَكَانَ فَقِيْهَا مُوَافِقًا اعْتَمَدَهُ).

"ئهگهر شاشیهک بو مروفی چی بوو بهرانبهه ئافهکی کا ئهو ئافا یا پاقره یان یا پویسه دی ئیکسهه ل دویف نیشانان هزرا خو کهت کو یا پاقره و دی ل دویف وی هزری خو پی پاقرکهت، بلا ئهو کهس یی شاشی بو چیبوی ژ نابینان ژی بیت، ئهگهر مروفهکی باوهر پیگیری بو وی کهسی دیار کر کو ئهو ئافا وی ئیجتهاد تیدا کری یا پویس بوو و بو وی ئهگهرین پویساتیا وی ئاشکرا کرن ئان ژی ب شیوهکی رهایی گوتی ئهو ئاف یا پویسه دهما ئهو مروفی یی زانا و تیگههشتی بیت دفتت ئهو کهس ل دویف گوتنا وی مروفی بجیت".

(بوزانین:

گرنگه کهسی هزر و ئیجتهادی دکهت ب نیشانین بهرئافل هزرا خو بکهت نه ههر نویشانهک بیت، نموونه: ئهگهر فی چهندي ب کهته نیشان و بیژیت: ئافا پویس ئهگهر هیکا تیدا ب کهلینن دی هیک تیدا پهقن، بهلی ئهگهر ئافا پاقر بیت هیک تیدا ناپهقن، د راستیا وی نیشانی دا چ راستی بو نینن و دی بیته نیشانهکا بی رمان، دفتت ئهو نیشان د بهرئافل بن و ب رمان بن).

(فصل فی الأَوَانِي)

فَاقِیرا ل سَهر نَامانا

(وَيَحْرَمُ اسْتِعْمَالُ أَوَانِي الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ إِلَّا لَضَرُورَةٍ).

"حَهرامه مَروفا نَامانی زَیری و زویفی ب کار بینیت ب تنی نَهو تینَهبیت نَه گَهر مَروفا یی پیدفی بیت و یی تَهن گَاف بیت چ ری نَه بن"

(پَرسِیار: بوجی ب کارِئینانا نَامانی زَیر و زویفی حَهرامه؟)

بَهرسَف: زَهر نَه ی لی کَرنا پیغَهمبَهری (سَلافِیت خودی ل سَهر بن)، و زَهر بنَهمایِ فقهی دَهمی دَبیژیت: (الضرورات تبیح المحضورات) رَمان: "تَهن گَافی تَشتی حَهرام حَهلل دَکَته".

باشه پَسیارَکَا دی نَهری مَهرم ژ حَهرام کَرنی چَیه (عَلَه التَحْرِیم)؟،

بَهرسَف: ل فَیرَه گَرن گَه نَهم بزانین دَهمی نَهم دویفچونی دَکَهین بو مَهرمِین حَهرام کَرنی فِیجَا حَهرام کَرنا هَهر تَشته کی بیت و پَسیارا عیللَه تا حَهرام کَرنی دَکَهین رَمانا وی چَهن دی نَهو نینَه کو دَقیّت ل دَست پیکی نَهم مَهرمی ژ بزانین و عیللَه تا وی بزانین پاش کاری پی بکَهین نَه خَیر؛ وِسا نینَه نَه گَهر نِیک وِسا هَزر بکَته، نَهم وِهک مَوسلمان داخَواز کَرنَه کاری ب گوتنا خودی بکَهین فِیجَا چ نَهم مَهرم ژ حَهرام کَرنی بزانین یان نَه چ مَه عیللَه تا حَهرام کَرنی زانی یان نَه بَهری بزانین و پَشتی بزانین فَهره ل سَهر مَه گَوه داریا خودی و پیغَهمبَهری وی بکَهین، هَندیکَه مَهرم و عیللَه تن ب رِیکَا عَه قلی مَروفا دَزانیت، بَهلّی پا هَندیکَه دَه قَین شَهر عینَه مَروفا ب رِیکَا فَه گَوه اَسَتنی دَزانیت ل فَیرَه دی دَه قَین هَاتینَه فَه گَوه اَسَتن پیشی عَه قلی نِیخین، دَبیژن:

"عِلْمُ الْعَلِيمِ وَعَقْلُ الْعَاقِلِ اخْتَلَفَا

مِنْ مَنَهُمَا يَا تَرَى ادْرِكُ الشَّرْفَا

فَالْعِلْمُ قَالَ أَنَا ادْرِكْتُ غَايَتَهُ

وَالْعَقْلُ قَالَ: بِي الرَّحْمَنِ قَدْ عَرَفَا

فَأَطْرَقَ الْعِلْمُ إِطْرَاقًا وَقَالَ لَهُ

بأینا الله فی قرآنه اتصفا

فأیقن العقل ان العلم سیده

وقبل العقل رأس العلم فانصرفا "

زانینا زانینی و عقلی عاقلدارى هه قرك چون

نهری گهل و دى كیژ ژوان پله بلندی ب دهست خوفه ئینیت

زانینا زانینی -ئانكو كیتاب و سونه تا پیغه مبهري- گوت نهز ب مهرما خودی دكه قم

عاقلى گوت: خودی ب من دهیتته نیاسین

زانین بى دهنك بوو و نه ناخفت پاشی گوته عقلی نهری خودی سالوخته تیّت خو ب كى

دایه نیاسین د قورئانی دا،

دهمل دهست عقلی زانی کو هندیکه زانینه _قورئان و سونه تا پیغه مبهري- پیښه وایی

عقلیه

وی دهمی عقلی سهری زانینی ماچی کر و چوو".

ژ بهر هندى فهره زانینی ئانكو: كیتاب سونه تا پیغه مبهري -سلاقیّت خودی ل سهر بن-

پیښی عقلی بیخین، ههر وهکی ئیمامی شافعی -دولوفانیا خودی لى بیت- دبیزیت:

"كل العلوم سوى القرآن مشغلة ..... إلا الحديث والفقه في الدين

فالعلم ماكان فيه قال حدثنا .....وما دون ذلك من وسواس الشياطين"

رامان: ههر زانینه کا هه بیت ژ بلی قورئانی مژویلکرنه، ب تنی فهرموده و فقهر و

تیگه هشتنا د ئایینی دا تیښه بیت، هندیکه زانینه نه وه کو گوت: یا هاتییه فه گوهاستن تیډا

هه بیت هه تا د گه هیته پیغمبهري -سلاقیّت خودی ل سهر بن- ژبلی وی چه ندی زانینی دی

ههمی ژ وه سواسی دهیتته هژمارتن.

ل سهر چه ندا بورى دهمی ئهم دویفچونه کی دکه ین بو مه سئلا عیلهت و مهرمان ژ

حه رامکرنی بتنی بو وی چه ندییه داکو پتر مفای ژى وهرگرین و عقل ژى رولى خو تیډا

ببینیت، و ههروهسا مروف ب وی چه ندی پتر خودی د نیاسیت، لهوما عقل ئیک ژ

مهرجین گرنگن ژ بو سپاردنی (تکلیف) هاته هژمارتن نه گهر مروفه کی عقل نه بیت ئانكو

یی دین بیت نهو مروف ب کیر سپارده کړنى (ته کلیفی) ناهیت ژ رووی شهرعی فه.

نه گهر ئهم بهری خو بدینه مه زهه بی که فن دا یی ئیمامی شافعی دى بینین کو:

عیلهت و مهرم ژ هه رامکړنا ئامانی زیر و زویښی د که نه نهو چه نده ته که ببور و

خومه زنکرڼ يا تيدا هه‌ی مروفيڼ ټامانې زيړ و زويقي ب کار دنين دغن بلنديه ل دغف وان په‌يدا دبیت ټهو چنده دبیته ټه‌گمر کو فه‌قير و هه‌زاران که‌ربو کين ژي ټه‌ ببن و نه‌فيانا وان که‌سان ب که‌نه ددلي خو دا، و هنديکه مه‌زه‌بي نويه يي ټيمامي شافعي خودي دلوټانيي پي ببه‌ت دبيژيت: چ عيلله‌ت و مه‌رهم د حه‌رامکرنا زيړ و زويقي دا نينه ب تني بو وي چهندي يه داکو گوهداريا خودي و پيغه‌مبه‌ري وي بکه‌ين و ل دويغ گا‌زيا وان بجيت وه‌ک په‌رستن بو خودي.

ل ڦيرڻ جي ڀرڀاريه ڪيڀي بهيت مروفه ڪ پڀيار بهت بيڙيت: باشه ما چ مفا تيڊا هه به نه م عيلله تي ڙ هه امڪن تي بزائن بان نه؟.

بەرسف: ئەم دىيژىن بەلى مفايى تىدا ھەي نموونە: ئەگەر ئەم ئامانەكى فافونى بينىن و ب رەنگى زەر بوياغبەكىن ب شىوھكى وەسا كو كەس ژ مە نەزانىت كا ئەو ئامان يى ژ زىرىيە يان ژ فافونى بتنى كەسەكى زىرىنگەر تىنەبىت ئەويى شولى زىرى دكەن، پسار دوى رى دايە ئەرى دروستە مروق ئافى ژى فەخوت يان نە؟،

بهرسف: ل سهر مهزههبي شافعي يئ كهفن نه دروسته چونكي خو مهزنكرن يا تيڊا و دل شهكهستن بو ههژاران يا تيڊا هه، و ل سهر مهزههبي نو دروسته چونكي ته ئاف د ئاماني زيڙي دا نه فهخواريه، ل سهر چهندا بوري ل سهر مهزههبي نو حهرامبون د كهقبته د عهيني ئاماني دا ئانكو: ناكهقبته د بواري خو مهزنكرن و دل شهكهستن (دا).

(وَإِذَا أَخَذَهَا وَلَوْ إِنَاءً صَغِيرًا كَمَكْحَلَةٍ، وَمَا ضَبَبَ بِالذَّهَبِ وَلَا يَحْرَمُ مَا ضَبَبَ بِالْفَوْضَةِ إِلَّا ضَبَةً كَبِيرَةً لِلزَّيْنَةِ وَيَحِلُّ الْمَمُوهُ بِهِمَا إِذَا لَمْ يَحْصُلْ مِنْهُ شَيْءٌ بِالْعَرْضِ عَلَى النَّارِ).

"ههروهسا دئ ئه و ئامانئ زيرى يئ حهرام بيت ئه گهر بو هه لگرتن و بو جوانى ب كار بينيت، بلا ئه و ئامان يئ بچيك زى بيت وهكى كلچويشى كلدانكى (ميكه له)، و ههروهسا دئ يا حهرام بيت ئه گهر ئامانه كئ كونبوى ب زيرى پنى كه ن، حهرام نينه ئه گهر ئامانه كى كونبوى ب زويشى پنى بكه ن ئه و تينه بيت ئه گهر ئه و كون يا مه زن بيت و بو جوانى به يتته ب كار ئينان، و دروسته ئه گهر ئامانه كى چ ب زيرى يان ب زويشى تام بده ن ب مهرجه كى ئه گهر وى ئامانئ تامدا بى ب زيرى يان ب زويشى فه ب داننه سه ر ناگرى چ زئ نه كه قبت".

(ل سهر خالا (بو هه لگرتن) حوکمې وئ وهکې حوکمې يابهري وئ يه نانکو ل سهر مه زه بهی که فن دروسته و ل سهر مه زه بهی نوی نه دروسته نفیسه ری کتیی ل سهر بوچونا مه زه بهی نوی يه نانکو ب کارئینانا ئامانی زیری بو جوانی و هه لگرتن حه رامه، دهمی نفیسه ری کتیی په یفا (واتخاذها) ل دووماهییی ئینای نه و چه نده وهک پاشئیخستنا وئ په یقی ل داوی به لگه یه کو ب کار ئینانا وئ ژ تشتین خیلافی دهیته هژمارتن، باباشتر نه و بوو نفیسه ری گوتبا (وکذا اتخاذها) چونکی جیوازی یا هه د نافه را ب کارئینانا بیتا (و) دگهل په یفا (وکذا) چونکی دهمی فقهران دبیزیت: (وکذا اتخاذها) رامانا وئ نه وه کو ههر ودها نه ف مه سئله زی ژ مه سئله لین خیلافی یه وهکې یا بهری یا خو، نانکو ل فیړه بوچونه کا دی زی یا هه ی بهرام بهری وئ بوچونئ، ژ بهر فی چه ندی یا باشتر نه و بوو نفیسه ری گوتبا: (وکذا اتخاذها)، ئان گوتبا: (وَأَنْ يَتَّخِذَهَا) داوه کو وئ مه سئله رونیکه ت کو خیلاف یا تیدا هه ین مروف د شیت بیژیت: پاشئیخستنا په یفا (واتخاذها) ژ رستی ده لاله تی دکه ت کو نه و مه سئله یا خلاقیه ئانکو دوو بوچون یین تیدا هه ین چونکی نه گهر مه سئله یا خلاقی نه با هه ما دا ل ده ستپیک بیژیت: (ويحرم استعمال واتخاذ أواني الذهب والفضة)، و بکارئینا نفیسه ری ب رهنکی وی ئامازه پیکی به لگه یه ل سهر وئ چه ندی کو مه سئله یا خلاقیه و ب وئ چه ندی دهیته زانین کو نفیسه ل دویف مه زه بهی شافعی یی نوی یی جوی کو ب کار ئینانا ئامانی زیری وهک هه لگرتن حه رامه.

په یفا کلچویقی کلدانی (میکه له) به حسی وی ئامانییه نه وئ توزا کلی چافا دکه نه تیدا و ژن ب کار دئینن بو چافین خو بو کلدان و پلدانی ههر ودها گه له ک زه لام یین هه ین کلی چافا ب کار دئینن د مه زه بهی شافعی دا کلدان و پلدان بو زه لامی دروسته، سه باره ت حوکمې ب کار ئینانا ئامانی زیر و زویقان بو توزا کلی چافان وهک جوانی مه ئامازه پی کر.

سه باره ت ئامانی کونبوی و بهیته پنیکن (له حیمکرن) ب زیری ئان ب زویقی دبنه دوو جور؛ بو جوانی و بو پیڈقیاتی و ههر ئیک ژ هه ردوو جوران دبنه دوو جور؛ کونا مه زن و کونا بچویک ل دویف یا خواری:

جورئ ئیک: نه گهر کون یا مه زن بیت و بو جوانی پنیکه ت (له حیمکه ت) حوکمې وئ چه ندی حه رامه.

نډگهر کون يا مهزن بيت و بو پيدفياتي پنيکهت حوکمى وى چهندى دروسته بهلى مهکروهه نانکو ياباشتر نهوه ودهکهت.

جورى دووى: نډگهر کون يا بجويک بيت و بو جوانى پنيکهت حوکمى وى چهندى مهکروهه، نانکو ياباشتر نهوه ودهکهت.

نډگهر کون يا بجويک بيت و بو پيدفياتي پنيکهت حوکمى وى دروسته.

ل فيره جهى پسيارى يه نهو جورين مه نامازه پيکرين نهرى ب زير و زويقان هردوو کان ب خوفه دگريت يان ب زيرى ب تنى؟

بهسرف: ل دهم نيمامى رافعى ب هردوکان ب خوفه دگريت، نهما هندیکه نيمامى نهوهوييه دلوفانيا خودى لى بيت کو بوچونا وى يا راجتزه ژ يا نيمامى رافعى و نهو بوچونه نهوا وهکو خودانى کتبيى نامازه پيکرى دييژيت: نهخير نهو جور بتن ب زويقييه نه زيرى نانکو: پنيکړنا (لهحيمکړنا) نامانى کونبوى ب زيرى يا حهرامه فيجا چ کونا وى نامانى يا بجويک بيت يان يا مهزن بيت و چ بو جوانى بيت يان بو پيدفياتي بيت ب ههمى رهنگان ب زيرى حهرامه.

بهلى پنيکړنا (لهحيمکړنا) کوني نامانى ب زويقى نډگهر کون يا مهزن بيت و بو جوانى بيت حوکمى وى حهرامه، و نډگهر کون يا بجويک بيت و بو پيدفياتي بيت حوکمى وى هلاله، و نډگهر کون يا بجويک بيت بهلى بو جوانى بيت مهکروهه، هر وده نډگهر کون يا مهزن بيت بهلى بو پيدفياتي بيت نهوژى مهکروهه، نانکو: ياباشتر نهوه ودهکهت، نهو چهنده ژ بوچونا قوتابخانا بهغداديانه، پيچهوانه دگهل قوتابخانا مهراويزان نانکو شيرازيان.

ل سهر چندا بورى پيغه مبهري مه (سلافييت خودى ل سهر بن) نامانهك ههبوو ب زويقى هاتبو پنيکړن (لهحيمکړن) ب کار دئينا، نهو نامان مابو ل دهم نههسى کورى مالکى (خودى زى رازى بيت)، بهلگه ل سهر وى چهندى گهلهك يين ههين نهو بهلگهيين قوتابخانا شافعيان ب نافى بهغداديان خو پيچهگرتين.

نډگهر نهو بهري خو بدهينه نيمامى رافعى دى بينين کو بههرا پتر پشتهفانى قوتابخانا مهراويزهيان بو نانکو شيرازيان و گوتنا وان پتر تهرجيح دکر، بهروفازى ژ نيمامى نهوهوى کو نيمامى نهوهوى بههرا پتر گوتنين قوتابخانا بهغداديان تهرجيح دکر و ژ پشتهفانين قوتابخانا بهغداديان بوو.

بو زانين:

مهيلانا قوتابخانا مهراويزه ديان نانکو شیرازیان پتر د گهل ئیجتهادی و قیاسی و ب کار
ئینانا عقلی بوون، نهما هندیکه قوتابخانا به غدادیان بوون بههرا پتر ل دويف دهقی و
فهرمودی و گوتنن هاتینه فهگوهاستن ژ هه فالین پیغه مبهری د چون. هه ر بو زانين: د
ناف قوتابخانا شیرازیان زانایین هه ره مه زن هه بوون وهکی: ئیمامی غه زالی و ئیمامی
فه ففال و ئیمامی شاشی یی مه زن و یی بچویک. هه روه سا دناف قوتابخانا به غدادیان ژى
زانایین هه ره مه زن هه بوون ژ وان: نه بی حامد یی ئیسفرایینی خودی ژ هه میان رازی
بیت).

(فصل في خصال الفطرة)

فاڅیرا ل سهر خه سله تین فیتړه تی

(يسن السّواك في كل حال، ويتأكد للوضوء، وَالصَّلَاة لِكُلِّ إِحْرَامٍ، وَإِرَادَةَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ، وَالْحَدِيثِ، وَالذِّكْرِ، وَاصْفَارِ الْأَسْنَانِ، وَدُخُولِ الْبَيْتِ، وَالْقِيَامِ مِنَ النَّوْمِ، وَإِرَادَةَ النَّوْمِ، وَلِكُلِّ حَالٍ يَتَغَيَّرُ فِيهِ الْفَمُ، وَيَكْرَهُ لِلصَّائِمِ بَعْدَ الزَّوَالِ).

"سونه ته مروف سيواکي ب کار بينيت د هه می دهمان دا، و هیشتا سونه تا وی ب خیر تره هه که مروف دگهل هه ر دهست نفیژ شوپشته کی ب کار بنیت (چ نه و دهست نفیژ شوپشتن بو نفیژ بیت یان نه)، و هه روه سا خیرا ب کار ئینانا سیواکي ب خیر تره نه گهر مروف دگهل دهست نفیژ شوپشتن بو نفیژ بیت ب کار بینیت (پیچه وانه دگهل وان موسلمانان نه وین سیواکي بو بهری نفیژ و د ریکا هاتن و چونین نفیژ دا ب کار دئینن یا دروست نه و بهری ب چنه د مزگه فتی فه ب کار بینن)،

و هه ر وه سا دمی حز ل سهر خواندنا قورئانی یان فهرمودا پیغه مبهری (چ خواندن یان گوتن) یان گوتنا زکری خودی هه بیت بلا ب کار بینیت، وده می ددانین وی زهرکاتی دگریت، و دهمی دچپته د مالا خوفه، و دهمی ژ خه و رادبیت، و دهمی حز ل سهر نفستنی هه بیت، و د هه ر رهوشا تام و بیهنا دهقی مروفی نه خوش دبیت د وی دهمی دا ب کار ئینانا سیواکي گه له کا ب خیره، ب کار ئینانا سیواکي پشتی روژ زائیل دبیت مهکروهه بو روژگری، ئانکو: یا باشر نه وه وده که ت".

(پیزانینین گرنګ:

فهرموده کا پیغه مبهری (سلافتیت خودی ل سهر بن) د بیژیت: "لولا أن أشق على أمتي لأمرتهم بالسواك عند كل صلاة"، راما: "نه گهر من ژ بهر بارگرانینی ل سهر موسلمانان نه با دا نه مرئ موسلمانان که م سیواکي بو هه می نفیژان ب کار بینن". ل فیړه نفیسه ری کتیبی وه سا ئماژه پیکریه کو سیواک سونه ته نه واجبه، نه ری بوجی نفیسه ری گوتیه سونه ته نه واجبه؟ چونکی فهرموده یا بوری نه مرئ موسلمانان پی نه کریه وهک واجب به لکی وهک سونه ته نه مرئ پی کری. ل دویف بنه مایین ئصولی هه ر وهکی ئصولان واجبی

پیناسه دگهن و ریځن زانینا تشتی واجب د بیژن: هر نه مره کی هاتبیت د ده فقه کیدا نه و نه مر دی بو واجب کړنی بیت ل سهر موسلمانان نه وتیننه بیت نه گهر د نه مره کی دا نیشانه ک هه بیت به ری واجب کړنا تشتی ب وی نیشانی ودرگیریت بو سونه تی، و د فهرموده یا بوریدا ودها دیاردگه ت کو ب کار ئینانا سیواکی واجب نینه ژ بهر په یفا: "لولا" ئانکو: "نه گهر ژ بهر واجبونی نه با دا نه مر که م"، نه و په یف نیشانه و به لگه یه کو سیواک نه واجبه.

سه باره ت مه کړوه یا ب کار ئینانا سیواکی پستی زه والی بو مروفی روژیگر:

هنده ک زانیا یان ژ فهرمودا پیغه مبه ری ودرگرتیه دهمی دیژیت: "خلوف فم الصائم أطيب عند الله من ريح المسك"، ئانکو: "بیهنا ده فی روژی گری خوشتره ژ بیهنا میسک و عه نه به ران"، نه و زانا دیژن: (ناچیبیت نه م وی بیه نی ب گوهورین ب سیواکی)، ل فی ره پستی بو مه ئاشکرا بوی کو ژیدهری بیهنا پاشمایکین ده فی ژ مه عیده یه نه ژ ده ف و ددانا یه نه و مه کړوه یه تا وان زانیا یان به حسکری بو ب کار ئینانا سیواکی نه ما، چونکی سیواک بیهنا پاشمایکان نابته ماده م نه به ت وی دهمی مه کړوه نینه سیواک به یته ب کارئینان، چونکی نه گهری بیهنا پاشمایکان بورینا دهمیه ل سهر وان خوارنین مروفی خوارین ئانکو نه ده ف ب خویه. نه گهر نه م به ری خو بدهینه ئین حه جهر (خودی ژی رازی بیت) نه و ب کار ئینانا سیواکی ب مه کړوه فه له م دده ت هه تا کو دیژیت: دهمی مروفی پستی زه والی دنقیت و ژ خه و را د بیت وی دهمی ژی ب کارئینانا سیواکی مه کړوه، به لی پا ل ده ف مه نه م به ری خو دده ینی کو گه له ک گوتن دهرباره ی مه کړوه یا سیواکی یین هاتین به لی پا یا دروست و راجح تر نه وه کو مه کړوه نینه).

(وَيَحْصِلُ بِكُلِّ خَشْنٍ لَا أَصْبُعُهُ وَالْأَرَاكَ أُولَى ثَمَّ النَّخْلِ، وَيَكْرَهُ بَعْدَ الْقَصَبِ أَوِ الْأَسِّ، وَيَسْتَحِبُّ أَنْ يَسْتَاكَ بِيَابِسٍ نَدِيٍّ بِالْمَاءِ وَأَنْ يَسْتَاكَ عَرِضًا إِلَّا فِي اللِّسَانِ).

"سه باره ت ئالافی ب کارئینانی وه ک سیواک یان جهی سیواکی بگریت دروسته مروفی هر تشته کی زفر ب کار بینیت ب تنی تبل تینه بیت، نه گهر نه و ئالاف ژ دارا نه راکی بیت باشتره (دارا نه راکي نه و داره نه و نوکه سیواکین به رنیا س ژ وی داری هاتینه چی کړن)، نه گهر دارا نه راکي نه بیت دارا قه سپا ل دو یف دارا نه راکي را ده ی ت وه ک باشترینان، سونه ته مروفی سیواکی خو تهر بکه ت ب ئافی، سونه ته مروفی سیواکی ب شیوی په حنی (عرض) ب

کار بینیت، ب تنی د نه زمانی دا تینه بیت چونکی دی ب شیوی دریژی ل سهر نه زمانی ب کار ئینی".

(وَأَنْ يَدَهْنُ غَبَا، وَيَكْتَحِلَ وَتَرَا، وَيَقْصُ الشَّارِبَ، وَيَقْلَمُ الظَّفَرَ، وَيَنْتَفِ الْإِبْطَ، وَيَزِيلُ شَعْرَ الْعَانَةِ حَلَقًا لِلذَّكَرِ وَتَنْفًا لِلْأُنْثَى، وَيَسْرَحُ اللَّحْيَةَ، وَيَخْضِبُ الشَّيْبَ بِحُمْرَةٍ أَوْ صَفْرَةٍ وَالْمُزَوَّجَةَ يَدِيهَا وَرِجْلَيْهَا بِالْحِنَاءِ، وَيَكْرَهُ الْقَزْعَ، وَتَنْفَ الشَّيْبِ، وَتَنْفَ اللَّحْيَةِ، وَالْمَشْيَ فِي نَعْلٍ وَاحِدٍ، وَالِانْتَعَالَ قَائِمًا).

"سونه ته مروف جار ب جار پرچی خو دوهن که تن (نه ههرو)، و سونه ته مروف ب کت کلی ل چافیت خو بدهت، سونه ت مروف سمبیلیت خو کورت بکه ت، و نیوکیت خو چیکه ت، و سونه ته مروف مییت بنکه فشی خو هه لکی شیت، سونه ته مروف مییت سهر عه ورده تی خو ب تراشیت بو زه لامي و بو زنی ب هه لکی شیت، و سونه ته ریھیت خو دریژکه ت، نه گهر ئیکی فیا مییت سپی بویاغ که ت سونه ته ب رهنگی سور یان زهر بویاغ که ت، سه باره ت ژنکا شیکری دروسته بو وی دهست و پی ت خو ب خه نایی بویاغ که ت (ب مهرجه کی نه گهر زه لامي وی ل سهر رازی بیت)، و قه زده مه کرو هه ئانکو: یا باشر نه وه و نه که ت (قه زده نه وه که سه ک پرچا خو یان که زیا خو ژ نیقه کی به رده ت و رده یت وی ب تراشیت)، هه روه سا هه لکی شانا مییت سپی و مییت ریهان و ب ریقه چونا ل سهر کته کا شمکی و شپیرفه پیلاقی ب که ته پی ت خو (ب مهرجه کی هه که یی ژ خو پشت راست بیت) نه و کار هه می ژ مه کرو هه ده یت هژمارتن".

(فصل في فروع الوضوء)

فاڤیرا ل سهر فهرزیت دهست نفیژی

(ل دهف مه فهرز و واجب و روکن ههمی وهکی نیکن و ب کوردی ژی ئەم وان ناڅان ههمیان ب کار دئینین بو ئیک مههم چ جیاوازی د ناف بهینا وان په یفان دا نینه ب تنی د حه جی دا تینه بیت ئانکو: ل دهف شافعیان جیاوازی یا هه ی د ناف بهینا روکنی و واجبی د حه جی دا، به ل ل دهف حه نفیان جیاوازی یا د ناف بهینا فهرز و واجبی دا هه ی د ههمی بواراندا چ حه ج یان نفیژ یان دهستنفیژ.. هتد).

(فروع الوضوء سیئة:
الأول: نية رفع الحدث أو الطهارة للصلاة أو نحو ذلك عند غسل الوجه، وينوي سلس البول ونحوه استباحة فرض الصلاة وإن تَوَضَّأَ للسنة نوى استباحة الصلاة)
"فهرزیت دهست نفیژی شهشن:

یا نیکی: نییه تا را کرنا بی دهست نفیژیی دگهل مصتا نیکی دهمی دهافیژته رووی خو، یان دی نییه تا خو ټافژکرنی بو نفیژی ئینیت، ئان ههر نییه ته کا وهکی وی، یی میزا وی بهردهوام بهیت (برمیز) و یین وهکی وی دی نییه تا حه لالکرنا نفیژا فهرز ئینیت، و هه که بو نفیژین سونهت دهست نفیژا خو گرت دی نییه تا حه لالکرنا نفیژی ئینیت ب شیوی رهایي"

(زانا دبیزن: نییه ت حه فته خالان ب خوځه دگريت ههر وهکی هوزانځانی د کورته هوزانا خو دا کومکړین و ئامازه پی کری دهمی دبیزیت:

(سبعة أشياء: حقيقة حكم محل و زمن ... كيفية شرط ومقصود حسن)

"ئانکو: هندیکه نییه ته حه فته خال یین بو ههین:

نیک ژوان: (حقیقه ته) حه فته چیه؟، ئه وه تو نییه تا خو بو تشته کی بیی کو ئینانا نییه تی دگهل کرنا وی تشتی پیکفه بیت.

خالا دووی: ژ خالین گریډای ب نییه تی فه: (حوکه مه) حوکه چیه؟ ئانکو: حوکه نییه تی چیه"، حوکه نییه تی فهرزه.

خالا سيبی: (محل) مه حمل چييه؟ مه حمل ئانکو: جهی نییه تی؛ جهی نییه تی یی ب درستی دله و نییه ت ئینان ب نه زمانی ل دهم پتریا زانایین موسلمانان سونه ته، هنده ک ژ زانایان نییه ت ئینانا ب دهقی یا قه دهغه کړی وهکی زانایین مالکیان به لی پا پتریا زانایان یا دروست کړی، ل فیړه نه گهر که سه کی نییه ت ب دلی خو ئینا پاشی نییه ت ب دهقی خو وهکی یا دلی نه ئینا وی دهمی دی نییه تا دلی بو هیته حسیبکرن؛ چونکی هه روهکی مه ل هستیپکی گوتی جهی نییه تی دله دا پتر رون بیت نه گهر که سه کی ددلی خو دا نییه تا نفیژا ئیفاری ئینا پاشی ب دهقی خو خه له ت بو گوتی: نفیژا نیقرو ئه ری نفیژا وی دروسته یان نه؟، به لی نفیژا وی دروسته چونکی شهرت دله مادهم ددلی خو دا نییه ت ئینا نه گهر ب دهقی خو خه له ت بیت چ کارتیکرن ل سهر نینه، به لی پا نه گهر هات دهمی نفیژا نیقرویه و ددلی خو دا نییه تا نفیژا ئیفاری ئینا و بدهقی خو گوت من نییه ته نفیژا نیقرو بکه م، ئه ری نفیژا وی دروسته یان نه؟ به رسف نه خیر دروست نینه؛ چونکی وی ددلی خو دا نییه تا نفیژا ئیفاری یا ئینای و دهمی نفیژا نیقرویه چونکی مه یا گوتی جهی نییه تی د بنیات دا دله و ب دهقی سونه ته.

خالا چاری: (زهمه ن)، ئانکو دم ئه ری دی که نکي نییه تا خو ئینی؟ دهمی نییه تی که نگیه؟، دهمی نییه تی دگهل دهستیپکا کریاری دهیت هه ر وesa گرنگه مروف نییه تی دگهل خو به ت (استصحاب) هه تا کریار ب دووماهی دهیت ئانکو: دی نییه ت ئینان ل دهستیپکا یه رستن دگهل مروفی بیت هه تا په رستن ب دووماهی دهیت، دی نییه تی دگهل خو به ت ب شیوی (دکرا) ب زهمما زالی نه (دکرا) ب که سرا زالی راما نا وی ئه وه کو دی هنده ک جاران ژی خافل بیت به لی پا دی جاره کا دی لی زفریته فه و راما نا وی ئه و نینه دهمی دناف په رستن دا ژ نییه تی خافل بیت په رستا وی پی به تال بیت نه خیر وه نینه! په رستا وی ب وی چه ندی به تال نابیت؛ چونکی هنده ک جاران مروف د نفیژی دا هزرا مال و زاروگان دکه ت وهزرا سه یاری و عه ته لیث وی دکه ت یان هزرا خو د بازرگانی و قهیران و هه ژاریین سه رده م دکه ت ئه ری ئه ف چه نده دی نفیژ پی به تال بیت؟ نه خیر نفیژ ب وان هزران به تال نابیت ژ بهر هندئ سونه ته نییه تا خو (دکرا) ب زهمما زالی بنیت هه ر ژ دهستیپکا نفیژئ هه تا دووماهی.

خالا پېنجی: (شرط) نانکو: مهرج، ههتا نییهتا مروقی یا دروست بیت دقیت مهرجیت نییهتی تیدا د حازر بن باشه مهرجیت نییهتی چنه؟ مهرجیت نییهتی نهغهنه: دقیت نییهتی دگهل خو بنیت (استصحاب)، و دقیت یی زانا بیت ب نییهتی، دقیت ژ وان بیت ییت نییهتین وان ددروست بن نانکو دروست بن بو نییهت ئینانی وهکی موسلمان بیت عاقل بیت بزائیت باشی و خرابیان ژیک جودا کهت (ممیز)، باشه ل فیړه نهگهر زهلامهکی موسلمان ژنا وی مهسیحی بیت مه یا گوتی ئیک ژ مهرجیت نییهتی دقیت موسلمان بیت نهړی دی ژنکا مهسیحی نهوا ل دهف زهلامی موسلمان نهگهر ب جهنابهت کهت دی چهوا نییهتا خو ئینیت؟ بهرسف: دی زهلامی وی پېشقه نییهتی ئینیت ژنکا مهسیحی و یا دین دی زهلامیت وان پېشقه نییهتی ئینن بوچی؟، چونکی نییهت ئینان قوربهیه، نانکو: نیریکبوونه بو دهف خودی لهوما دقیت نییهتی بو بنیت، ل دهف شافعیان یی نییهتی دئینیت دقیت موسلمان بیت یی نه موسلمان نییهتا وی دروست نینه ههر وهکی مه گوتی دی زهلام نییهتی پېش ژنا خوځه ئینیت نهگهر ژنا وی یا مهسیحی بیت ئان یا دین بیت فیجا چ بو جهنابهتی یان بو غوسلا ژ ژفانین ههیفانه یان یین بچیکبوونی و بچیک بهربرنی.

خالا شاهی: (کیفیة)، چهوانیا نییهتی دی چهوا نییهتا خو ئینیت؟ بو نییهت ئینانی گهلهک رهنګین نییهتی یین ههین نهوژی ل دوپ وی پهرستن دمنیت کا چ پهرستنه، بهلی نییهت ئینانا د دستنقیژ شویستن دا دی نییهتا حالکرنا نفیژئ ئینیت (استباحة الصلاة)، ئان ژ دی نییهتا خو پاقرکرنی ئینیت (الطهارة)، ل فیړه نییهتا دووی دروستره چونکی نییهتا نهول بو وی کهسی دهیت یی میزا وی بهردهوام بهیت (برمیز) یان ژ ژنا بهردهوام خوینی دبینیت (استیحاضة)، بو ژبلی وان ههردووکان نییهتا پاقرکرنی باشتره دا وهکو بشیت نفیژت فهرز و سونهت بکهت هندی وی بقیت، ل فیړه ئیمامی غهزالی دلوفانیا خودی لی بیت نهو چهنده ژ مهرجان هژمارت نه ژ روکنی وهک سقکرنهک. ل فیړه جهی پسیاری یه نهړی بوچی ژ مهرجی هژمارت نه ژ روکنی باشه ما جیاوازی دنافهرا مهرجی و روکنی دا ههیه؟

بهرسف: چونکی هندیکه مهرجه مهرج نینه مهرج ب مهشروتیفه گریدای بیت بو نمونه تو دی دستنقیژا خوگری دستنقیژگرتن مهرجه بو نفیژئ بهلی مهرج نینه

دهستنقيزگرتن ب نقيزې څه بيت؛ چونکي دبیت پشتي دهمژميرهکې يان دووان پشتي دهستنقيزگرتنې نقيزې بکهين ټانکو نه مەرجه مەرچ (دهست نقيز گرتن) ب مەشروتی (نقيزې) څه گریدای بیت. ئەما هندیکه نییه ته نابیت نییه ت ژې بهیته جودا کرن نه گهر روکن بیت بهلې نه گهر بیژین نییه ت مەرجه وی دهمی دروسته بهیته ژېک جودا کرن.

خالا هفتی: (ومقصود حسن)، مەرم ب مەقسودی ژ نییه تی چیه، مەرهم ب نییه تی نه وه: ډاکو پەرستن ژ تشتی عهده تی بهیته جودا کرن. ل فیړه چ تشت نین پەرستنا ژ رووی عهده تی و یی ژ بو خودی ژېک جودا گه ت ب تنی نییه ت ټینه بیت، بو نموونه: زهلامه ک یی د زیندانی څه رابو خو ب روژیکر ب مەرهما (اضراب عن الطعام) نه ری دی خیرا روژیی بو هیته نفیسین؟ بهر سف: نه خیر؛ چونکي وی زهلامی نییه تا روژیکرتنې ژ بو خودی نه ټینایه بهلکی بو وی چهندي یا ټینای وهک (اضراب عن الطعام).

نه و چهندا بوری روکنی ټیکې بوو ژ روکنی نقيزې ههروهکی نفیسهرې پهرتوکی دبیزیت: یا ټیکې: نییه تا را کرنا بی دهست نقيزېی دگهل مصتا ټیکې دهمی دهافيژته رووی خو، يان نییه تا خو پافزکرنی بو نقيزې، ټان هه ر نییه ته کا وهکی وی..، دفتیت که سی بهرمیز نییه تا استیباحه الصلاه بینیت ټانکو ناچیبیت نییه تا را کرنا بی دهستنقيزې (پافزکرنی) بینیت بوچی؟ چونکي دهستنقيز ل سهر وی نه رابویه وهک پافزکرن بهلې وهک هلال کرنا نقيزې یا ل سهر رابوی ژ بهر وی چهندي دروست نینه بیژیت من نییه ته بی دهستنقيزېی ل سهر خو راکهم (نویت رفع الحدث) چونکي بی دهستنقيزې ل سهر نه رابویه ن بهلکی دی بیژیت: من نینه ته دهستنقيزېا خوبگرم بو هلال کرنا نقيزې (نویت استیباحة الصلاة). هه ر ودها نه گهر فیا دهستنقيزېا خو بگری ت بو کرنا نقيزېن سونه ت هه ر دی وی نییه تی ټینیت، نه و چهندا بوری بو وی که سی یی برمیز و ژنکا استیحازه ټانکو یا بهر دهرام خوینی دبینیت).

(الثَّانِي: غَسَلَ الْوُجْهَ وَحَدَهُ: مَا بَيْنَ مَنَابِتِ شَعْرِ رَأْسِهِ وَمَقْبَلِ ذَقْنِهِ وَمَا بَيْنَ أُذُنَيْهِ فَمِنْهُ الْغَمُّ وَالْهَدَبُ وَالْحَاجِبُ وَالْعَذَارُ وَالْعَنْقَقَةُ وَبَشْرًا شَعْرًا وَإِنْ كَثُفَ وَشَعَرَ اللَّحْيَةُ وَشَعَرَ الْعَارِضُ إِنْ خَفَ غَسَلَ ظَاهِرَهُ وَبَاطِنَهُ وَإِنْ كَثُفَ غَسَلَ ظَاهِرَهُ وَيَسْتَحَبُّ تَخْلِيلَ اللَّحْيَةِ الْكَثَّةَ بِأَصَابِعِهِ مِنْ أَسْفَلِ).

"يا دووئ: شويشتنا روی، تخويبی روی، نانکو دیمی روی: ژ موییت سهر ئه نیی را ههتا بگه هته ئه رزنکی دریزی، و ژ گوهی ههتا گوهی فرهی، ژ دیمی یه؛ موییت ل سهر ئه نیی هاتین دبیزنی (غهمه)، و مژویلانک، و بری، و بهرگوهک جهی بسک فییدا دهیت و ههر وهسا ب رامانا روی ژی ددهت دبیزنی (العزار)، و جهی مویین بن لیقا مروقی دبیزنی (عنهفهقه)، و سهرقهیا پرچی بلا بوش ژی بیت، و موییت ریها، و موییت ههردوو رویان ئه گهر سقک بن و د کیم بن دی ب سهرقه و ژ بنقه شوت و ئه گهر د بوش بن دی ب سهرقه ب تنی شوت، و سونهته د روی شويشتنی دا زهلام تبلیت خو دناف ریھیت خو را بینیت و ببهت ههکه ریھیت وی دیوش بن"

(الثَّالِث: غَسَلَ الْيَدَيْنِ مَعَ الْمَرْفَقَيْنِ وَمَا عَلَيْنَهُمَا).

"ياسیئ: شويشتنا ههردوو دهستا ههتا ههردوو ئه نیشکا و ئه نیشک و ههر تشتی ل سهر ههردوو دهستان (وهکی موی) دگهل"

(الرَّابِع: مَسَحَ شَيْءٍ مِنْ بَشْرَةِ الرَّأْسِ أَوْ شَعْرِهِ فِي حَدِهِ).

"يا چاری: مالینا هندهکی ژ چه رمی سهری ب ئافی ئان ژی مالینا مویین ژ سنورین سهری دهیته هژمارتن."

(بلا ب هژمارا سی مویان ژی بیت بو نمونه: چار تبلیت خو تهرکرن و دانانه سهر سهری خو ئه و روکن ب دووماهی هات و خلاص و دروسته).

(الْحَامِس: غَسَلَ الرَّجْلَيْنِ مَعَ الْكَعْبَيْنِ وَشَقَوقَهُمَا).

"يا پینجی: شويشتنا ههردوو پییا ژ سهری تبلا ههتا ههر دوو گوزهکا و گوزهک و شهقیت د ناف پییان دا ژی دگهل."

(ل فيره چونكى د نايه تى دا ﴿إلى الكعبين﴾ يا هاتى و په يفا الى د زمانى عهره بى دا نانكو د گهل، نانكو د گهل گوزه كان. ههر وهكى د نايه ته كا دى دا هاتى د بى ژيت: ﴿ولا تأكلوا أموالهم إلى أموالكم﴾، نانكو: "مالى نيتيمان د گهل مالى خو نه خون".
(پيتا مع د زمانى عهره بيدا بو گه له ك راما نان دهيت ل فيره مع ب راما نا د گهل دهيت نانكو د فيت گوزه كان زى د گهل پيان بشوت).

(السَّائِس: التَّزْيِيب، فَلَوْ غَطَسَ صَحَّ وَضُوؤُهُ وَإِنْ لَمْ يُمْكُثْ، وَتَجِبَ الْمَوَالَاةُ فِي وَضُوءِ دَائِمِ الْحَدَثِ وَاسْتِصْحَابِ النَّيَّةِ حَكْمًا).
"يا شه شى: نهو ريز و ته رتبه نهوا مه گوتى، نه گهر مروفه كى خو د نافي دا نومكر و دهر كه فت دهست نفيژ گرنا وى دروسته بلا گه له ك نه مينيت د بن نافي، دى موالات هه رببت نانكو شويشتنا نه داما ن ئيك ل دويف ئيك بى كو نه داما هك حشك بيت بو وى كه سى يى بهردهوام بى دهست نفيژ دببت (برميز و ژنا بهردهوام خوينى دبببت)، و دى نييه تى د گهل خو بهت هه تا دهست نفيژا وى ب دووماهى دهيت ب شيوئ (ذكرا) ب زه ماما ذالى، نه (ذكرا) ب كه سرا ذالى ههر وهكى مه د خاليت بورى دا ئاماژه ب راما نا ههر دوو پيتان كرى"،

(چونكى يا ب زه ممه ته هه تا مروف دهست نفيژا خو هه ميبى دگريت هزرا مروفى ل سهر نييه تى بيت هه تا ب دووماهيك دهست نفيژ گرتنى مروف دى سهد هزرا ل بهر دهست نفيژ شويتنى را كه ت، نانكو جار ب جار دناف دهست نفيژ شويتنى را گرنگه مروف هزرا خو ببببت ل سهر نييه تى).

(فصل في سنن الوضوء)

فاڅیرا ل سهر سونه تین دهست نفیر شویشتنی

(وسننه:

السَّوَاكُ، ثُمَّ التَّسْمِيَةُ مَقْرُونَةٌ بِالنِّيَّةِ مَعَ أَوَّلِ غَسْلِ الْكَفَّيْنِ، وَالتَّلَافُظُ بِالنِّيَّةِ وَاسْتِصْحَابِهَا، فَإِنْ تَرَكَ التَّسْمِيَةَ فِي أَوَّلِهِ وَلَوْ عَمْدًا أَتَى بِهَا قَبْلَ فَرَاغِهِ؛ فَيَقُولُ بِسْمِ اللَّهِ أَوَّلُهُ وَآخِرُهُ كَمَا فِي الْأَكْلِ وَالشَّرْبِ، ثُمَّ غَسَلَ الْكَفَّيْنِ، فَإِنْ لَمْ يَتَيَقَّنْ طَهْرَهُمَا كَرِهَ غَسْلَهُمَا فِي الْمَاءِ الْقَلِيلِ وَمَنَعَ قَبْلَ غَسْلِهِمَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ).

"سونه تین دهست نفیر:

ب کارئینانا سیواک، پاشی گوتنا (بسم الله الرحمن الرحيم) دگهل نییه تی د ده می دهسپیکا شویشتنا ههردوو دهستان، ههر ودهسا گوتنا نییه تی ب دهقی و دگهل خو برنا نییه تی (استصحاب)، نه گهر (بسم الله) هی د دهسپیکي دا هیلا و نه گوت بلا ژ دل (تعمد) ژی نه گوت بیت گرنگه بهری ب دووماهی بهی بیژیت،

دی بیژیت: ب نافی خودی ل دهست پیک و ل دووماهیکی، ههر وهکی (بسم الله) هییی د خوارن و فه خوارنان دا دبیزن، پاشی شویشتنا ههردوو دهستان، نه گهر بو وی یهقین چی نه بوو کو دهستین وی د پاقرن وی ده می مهکروهه دهستین خو ب کهته د ئافا پیچهک و تشتی رون دا بهری دهستین خو سیجاران بشوت (ئانکو نه گهر دهستین وی د پویس بن گرنگه دهستین خو سی جارن ژ دهرقهی ئامانی نافی بشوت پاشی ب کهته د ئامانی نافی (دا) ".

(ثُمَّ الْمَضْمُضَةُ، ثُمَّ الْإِسْتِنْشَاقُ، وَالْأَفْضَلُ الْجَمْعُ بِثَلَاثِ غُرَفَاتٍ يَتِمُّضُ مِنْ كُلِّ غُرْفَةٍ ثُمَّ يَسْتَنْشِقُ بَاقِيَهَا، وَالْمُبَالَغَةُ فِيهِمَا لَغَيْرِ الصَّائِمِ، وَتَثْلِيثُ كُلِّ مِنَ الْغَسْلِ وَالْمَسْحِ وَالتَّخْلِيلِ وَيَأْخُذُ الشَّاكُ بِالْيَقِينِ)

"پاشی دهف شویشتن، پاشی دفن شویشتن، یا باشر نهوه ب سی مصتین ئافی مصتهک بو دهف شویشتنی و مصتهکا دی بو دفن شویشتنی و مصتا دی بو دهقی و دفنی پیکفه، یا باشر نهوه ئافی باش ل دهف و دفنی خو وهردهت ب تنی بو وی تینه بیت یی ب روژی، بو ههر ئیک ژ شویشتنی و مالینی و دناف را ناف را (تخلیل) یی سی جار سی جار بشوت، یی ب

گومان ب کهفیت کا هژماریت شویشتن چهندن دی بخو یهقین ل سهر ژمارهکی چيگه ی ودهک ژمارا نیک ئان دوو و دی دهستنځیژا خو ل سهر وی ژماري تهمامکهت".

(وَمَسَحَ جَمِيعَ الرَّأْسِ فَإِنْ لَمْ يَرِدْ نَزَعَ مَا عَلَى رَأْسِهِ مَسَحَ جُزْءًا مِنَ الرَّأْسِ ثُمَّ تَمَمَهُ عَلَى السَّائِرِ ثَلَاثًا، ثُمَّ مَسَحَ الْأُذُنَيْنِ ظَاهِرَهُمَا وَبَاطِنَهُمَا بِمَاءٍ جَدِيدٍ، وَصِمَاخِيهِ بِمَاءٍ جَدِيدٍ، وَتَخْلِيلَ أَصَابِعِ الْيَدَيْنِ بِالتَّشْيِيقِ، وَأَصَابِعِ الرَّجْلَيْنِ بِخَنْصَرِ الْيَدِ الْيُسْرَى مِنْ أَسْفَلِ خَنْصَرِ الْيُمْنَى إِلَى خَنْصَرِ الْيُسْرَى، وَالتَّابَعِ، وَالتَّيَامُنِ، وَإِطَالَةِ غَرْتِهِ وَتَحْجِيلِهِ).

"سونهته سهری خو ههمی ب مالیت نهگهر وی نهفيا پاريزهری (ساتري) نائکو تشتي ل سهر سهری خو راکهت (وهکی: شاشکی و کلافي) دی پرتهکی ژ سهری خو مالیت و پاشی سونهته سی جارار فهمالینی ل سهر پاريزهری ل سهر سهری خو بکهت، پاشی سونهته فهمالينا ههردوو گوهيټ خو بکهت ژ ناف دا و ژ سهرقه ب ئافهکا نوی، ههر وهسا دی کونکيت گوهيټ خو ژي ب ئافهکا نوی فهمالیت، سونهته تلتي ههردوو دهستيت خو دنافيک را بينت و ببهت، سونهته تبلا خو يا قليچي ب کهته دناف تلتي خو ييت پييان را بينت و ببهت دهست پيکی ژ تبلا قليچي ژ رهخي راستي دهست پي بکهت ههتا دگهيته تبلا قليچي ژ رهخي چهپی، و سونهته نیک ل دويف نیک بهيته کرن، و سونهته ژ لایي راستي دهست پي بکهت، سونهته رهخيټ رووی پتر بشوت ژ يا واجب و ههروهسا سونهته سهر نهنيشکی و سهر گوزهکی زی پتر بشوت ژ يا واجب".

(وَتَرَكَ الْإِسْتِعَانَةَ بِالصَّبِّ إِلَّا لِعَذْرِ، وَالنَّفْضِ، وَالتَّنْشِيفِ بِثَوْبٍ إِلَّا لِحَرٍّ أَوْ بَرْدٍ أَوْ خَوْفِ نَجَاسَةٍ، وَتَحْرِيكِ الْأَخْتَامِ، وَالْبَدَاءَةِ بِأَعْلَى الْوَجْهِ، وَالْبَدَاءَةِ فِي الْيَدِ وَالرَّجْلِ بِالأَصَابِعِ، فَإِنْ صَبَّ عَلَيْهِ غَيْرُهُ بَدَأَ بِالمِرْفَقِ وَالْكَعْبِ، وَدَلِكِ الْعُضْوِ، وَمَسَحَ الْمَاقِينَ، وَالِاسْتِقْبَالَ، وَوَضَعَ الْإِنَاءَ عَنْ يَمِينِهِ إِنْ كَانَ وَاسِعًا، وَأَنْ لَا يَنْقُصَ مَاؤُهُ عَنْ مَدٍّ، وَأَنْ لَا يَتَكَلَّمَ فِي جَمِيعِ وَضُوئِهِ إِلَّا لِمَصْلَحَةٍ، وَأَنْ لَا يَلْطَمَ وَجْهَهُ بِالْمَاءِ، وَلَا يَمْسَحَ الرَّقَبَةَ).

"سونهته نهو ب خو ئافي بخو لی بکهت نهو تيټنهبيت نهگهر عوزرهک ههبيت وی دهمی دروسته نیک ئافي بو ليټکهت، سونهته ئافي ل سهر نهنداميت خو ييت شويشتي نهداقوتيت، سونهته نهنداميت شويشتي حشک نهکهت، نهوتيټنهبيت نهگهر ژ گهرماتيبي ئان ژ سهرمايي ئان ژ پويسوبونا نهنداميت شويشتي بترسيت وی دهمی حشکرن باشتره، سونهته دهمی دهست نفيزي دگريت گوستيرکا خو ب لقينيت (دا ئاف ب چيته دنبغه)، سونهته دهستپيکا

رووی ژ سهری دهست پی بکته، و سونه ته دهستیکا دهست و پیان ژ تېلان دهست پی بکته، نه گهر نیکی ناف بو لیکر دی نافی ژ نه نیشکی دهست پی کهت هه تا سهری تېلان، و دی نافی ژ گوزه کان دهست پی کهت هه تا دگه هیته بیلېت پیان، سونه ته دهستی خول سهر نه ندامیت شویشتنی را بینت و بیهت، سونه ته ره خیت دفنا خو فه مالیت، سونه ته بهری وی ل قیلې بیت دهمی دهستنیږا خو دگریت، سونه ته نامانی نافی ل ره خی وی یی راستی بیت نه گهر نهو نامان یی مهن بیت، سونه ته نافی دهست نیږا خو پی دگریت ژ کوله کی کیمر نه بیت، سونه ته نه ناخفیت هه تا دهست نیږا خو ب دووماهی دینیت نه وتینه بیت نه گهر شوله کا گرنگ هه بیت، ناچیبیت ته پا ب نافی ل روییت خو بدهت، ناچیبیت پاتکا خو فه مالیت".

(وَأَنْ يَقُولَ: بَعْدَهُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ وَاجْعَلْنِي مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ وَلَا بَأْسَ بِالْذُّعَاءِ عِنْدَ الْأَعْضَاءِ).

"سونه ته پستی ژ دهستنیږ شویشتنی ب دووماهی دهیت فی دوعای بکته: نه ز شهدهی ددهم کو چ خودی ییت کت و دروست نین ب حه فی په رستن بو بهیته کرن ژ خودی (الله) تینه بیت یی بی شریک و بی هه فال، و نه ز شهدهی ددهم موحه ممد بهنده و پیغه مبهری وییه، یا خودی من ژ ته و به دار و پاقرکار و بهنده یی خو یی چاک ب هزمیره، همد و سه نا هر بو خودی بن نه ز شهدهی ددهم کو چ خودی ییت کت و دروست نین په رستن بو بهیته کرن ب حه فی تو تینه بی داخوازا گونه ژیرنی ژ ته دکهم و و داخوازا ته ویی ژ ته دم، دروسته مروف بخو دوعا د بهر دهست نیږ شویشتنی را بکته"

(فصل في مكروهات الوضوء)

قَاشِيرَا ل سَهَر مَه كَرُوهِتْ دَه سَتَنْقِيزْ شُوِيشتَنِيْ

(يكره الإسراف في الصب فيه، وتخليل اللحية الكثة للمحرم، والزيادة على الثلاث، والاستعانة بمن يغسل أعضاءه إلا لعذر).

"مه كروهه ئيسرافى د ريتنا ئافى دا بكهت ل سهر نه نداميت شو يشتنى دهمى ده ستنقيزا
خو دشوت ئانكو يا باشتر نه وه وه نه كهت، ههر وهسا مه كروهه بو يى ريهيت وى د بوش بن
و ل بن ئيحرمان دا بيت تبليت خو ل ناف ريهيت خو را بينيت و بيهت دهمى ده ستنقيزا
خو دگريت، مه كروهه مروف پتر ژ سى جاران نه ندامين شو يشتنى بشوت، مه كروهه مروف
داخوازا هاريكاريى ژ ئيكى بكهت بو ريتنا ئافى ل سهر نه ندامين مروفى ييت شو يشتنى
نه گهر مروفى چ عوزر نه بن".

(فصل في شروط الوضوء)

فاقيړا ل سهر مه رجيت دهستنقيژ شويشتني

(شروط الوضوء والغسل):

الإسلام، والتمييز، والنقاء من الحيض، والنَّفاس، وَعَمَّا يَمْنَعُ وُضُوءَ الْمَاءِ إِلَى الْبَشْرَةِ، وَالْعِلْمُ بِفَرْضِيَّتِهِ، وَأَنْ لَا يُعْتَقَدَ فَرَضًا مَعِينًا مِنْ فَرَوُضِهِ سَنَةً، وَالْمَاءُ الطَّهُّورُ، وَإِزَالَةُ النَّجَاسَةِ الْعَيْنِيَّةِ، وَأَنْ لَا يَكُونَ عَلَى الْعُضْوِ مَا يُغَيِّرُ الْمَاءَ، وَأَنْ لَا يَلْقَى نَيْتَهُ، وَأَنْ يَجْرِيَ الْمَاءُ عَلَى الْعُضْوِ، وَدُخُولُ الْوَقْتِ، وَالْمَوَالَاةُ لِدَائِمِ الْحَدَثِ.

"مهرجيت دهست نفير شويشتني و غوسلي:

دقيت موسلمان بيت، دقيت شيانيت زيك فافارتنی (تمييز) ههبن، دقيت زن يا پاقر بيت ژ خويانا ژفانان و ژ خويانا بچيك بوني و بچيك بهربرني، دقيت چ ريگر نهبن بو گه هشتنا نافي ل سهر چه رمي نه نداميت شويشتني (وهكي دوهني حشك و قريژا ل سهر نينوكا)، دقيت يي زانا بيت ب فهرزيت دهستنقيژ شويشتني و غوسلي، ناجيبيت باوهر يي بخو چي كهت نيك ژ فهرزيت وي ب كه ته سونهت، دقيت ناف يا پاقر بيت، دقيت پوي ساتي ب چاف دهيت ه ديتن راکهت، ناجيبيت تشتهك ل سهر نه نداميت شويشتني ههبيت و نهو تشت تام نان رهنګ نان بي ه نا فاي ب گهوريت، ناجيبيت نييه تا خو ب تشتهكي فه ب هه لاويسيت (نموونه بيژيت: نه گهر بابي من هات دي ژ دهست نفير يي ب دووماهي هي م)، دقيت ناف ل سهر نه نداميت شويشتني را جاري بيت و بجيت، دقيت ومختي وي هات بيت، فيت شويشتنا نه نداميت شويشتني نيك ل دويف نيك بهينه شويشتن بو وي يي بهر دهوام بي دهستنقيژ دبيت (وهكي يي: برميزو)"

(فصل في المسح على الخفين)

فاقيرا ل سهرقه مالينا ل سهر خوفكى

(ويجوز المسح على الخفين بدلا عن غسل الرجلين في الوضوء)

"فه مالينا ل سهر خوفكى دروسته، نانكو شينا خوفكا خو ژ پى خو بكهت وپيت خو بشوت د دهست نفيز شويشتنى دا دروسته هه مالينى ل سهر بكهت".

(وشرط جواز المسح: أن يلبسه بعد طهارة كاملة، وأن يكون الخف طاهرا، قويا، يمكن تتابع المشي عليه للمسافر في الحاجة، ساترا لمحل الغسل لا من الأعلى، مانعا لنفوذ الماء من غير الخرز والشق).

"مهرجيت دروستبوونا ل سهر هه مالينا خوفكى: دفييت يى ب دهست نفيز بيت دهمى خوفك كويه پيت خو، دفييت خوفك يا پافز بيت، دفييت خوفك يا ب هيژ بيت ب شيوهمى وهسا مروفي ريفينگ ب شيت ل سهر بهيت و بجيت كو پيدفييت خو ب وي هاتن و چونى ب هه تينيت، دفييت پاريزمر (ساتر) بيت بو جهيت شويشتنى نه ژ لايى سهرى هه پاريزمر (ساتر) بيت، دفييت نهو خفك يا ريگر بيت ژ چونا نافي بو دناف خوفكى دا نه گهر نافي پيدا كهن نهو تينه بيت نه گهر خوفك يا پنيكرى بيت يان يا تيك بيت (نانكو نه گهر ناف د ردهيت خوفكا هاتييه پنيكرن نان خوفكا تيكبووى را بجيت وي دهمى چ هيدى نينه) "

(وينزعه المقيم بعد يوم وليلة، والمسافر سفر قصر بعد ثلاثة أيام بلياليها، وابتداء المدة فيهما من الحدث بعد اللبس، فإن مسح خفيه حضرا ثم سافر أو عكس أتم مسح مقيم، ويسن مسح أعلاه وأسفله وعقبه خُطوطاً مرة، والواجب مسح أدنى شيء من ظاهر أعلاه)

"دهمى هه مالينا ل سهر خوفكى بو يى ناكنجيوى شهفهك و روزهكن، و يى ريفينك ب گهشتا كورتركنا نفيزان كو(ب پيخان دبته 85 كيلومتر) دهمى هه مالينا وي سى شهف و سى روزن دگهل شهفا وي، و دهست پيكا هه مالينا ل سهر خوفكى ژ بى دهست نفيزي دهست پى دكهت پشتى خوفك كويه پيت خو، نه گهر نيكى ناكنجيويى ل مالا خو هه مالين ل سهر ههردوو خوفكي خو كرن پاشى بو ريفينك نان زى بهروفاژى يى ريفينگ هه مالين ل سهر خوفكي خو كرن پاشى هه گهريا مالا خو دى هه مالينا وي ژ هه مالينا كهسهكى

ناکنجیووی هیته هژمارتن، سونه ته فه مالینې ژ لایې سهری فه ب فه مالیت و ژ لایې بنی
فه و ههر و هسا ژ لایې ره خانقه وهك خیج خیچه ل سهر را بکیشیت، یا ئهرك د فه مالینې
دا ئهوه کو فه مالینه کی بکته ژ سهر فه وهله و تشته کی کیم ژی بیت "

(فصل في نواقض الوضوء)

فاڅيرال سهر تشتي دهستنځيز پي دکه فیت

(نواقض الوضوء أَرْبَعَةٌ:
الأول: الخارج من أحد السبيلين إلا المني).

"تشتيت دهستنځيز پي دکه فیت چارن:

يا نيكي: ههر تشتي ژ ههر دوو کونان پيشي و پاشييا مروفي ب دهرکه فیت دي دهست
نفيزا مروفي نيخيت ب تني نافي نفسي مروفيان تينهبيت کو دبيژني (مهنی) (چونکی ب
مهنی دي غوسل فهرز بيت)"

(الثاني: زوال العقل بجنون أو إغماء أو نوم إلا النوم قاعداً ممكناً مقعده).

"يا دووي: نه مانا ناقلی ب ديناتيبي ئان ب گيژبونى ئان ب نفستني ئهو تينهبيت
مروفيکی کماخيټ خو ب ئوردی فه شداند بن (ب نفستني دهست نفيزا وي ناکه فیت)".

(الثالث: التقاء بشرتي الرجل والمرأة وينقض اللامس والملموس، ولا ينقض
صغير أو صغيرة لا يشتهي ولا ينقض شعر وسن وظفر ومحرم وبنسب أو رضاع
أو مصاهرة).

"يا سيي: دي دهستنځيزا ههردووکان که فیت ب کههشتنا چهرم يان لهشي زن و
ميرهکی، دهستنځيز ب دهستکړنا بچيکی ئان بچيکی بو مروفي شهوهوت زي چينهبيت
ناکه فیت، ههر ودها دهستنځيز ناکه فیت ب دهستکړنا پرچي، و ب دهستکړنا ددانان، ئان ب
نينوکا، و ب يي حهرام بيت ل سهر مروفي ههفزيني دگهل پيک بينيت (محرم)، ههرودها
دهستنځيز ناکه فیت ب يي ژ نهسهبا مروفي فيجا چ ژ ريکا شيرداني بيت ئان ژ ريکا
خزمابيني."

(الرَّابِع: مس قبل الأدمي أو حلقة دبره بباطن الكف، وَلَا يَنْتَقِضُ الممسوس، وينقض فرج المَيِّت، والصَّغِير، وَمَحَلُّ الْجَب، وَالذَّكْرُ الْمُقْطُوع، وَلَا يَنْقُضُ فرج الْبَهِيمَةِ، وَلَا الْمَسُّ برؤوس الأصابع وَمَا بَيْنَهَا).

"يا چارۍ: دهست نقيژا مروفي دكهفیت ب دهستكرنا جهۍ شهرمگهها مروفان ژ پيشيۍ و جهۍ بازنا شهرمگههۍ ژ پاشيۍ ب زكۍ دهستی يان ب زكۍ تليت دهستی، دۍ دهست نقيژا وی مروفي كهفیت يۍ دهستی خو گرييه عه ورهتۍ كهسه کی بهروفازی دهستنقيژا وی كهسی ناكهفیت ئانكو خودانی عه ورهتۍ، دۍ دهست نقيژ كهفیت ب دهستكرنا عه ورهتۍ مرييه کی، و ب دهستكرنا عه ورهتۍ بچيکی، و ب دهستكرنا جهۍ عه ورهتۍ هاتيه برين، و ب دهستكرنا عه ورهتۍ هاتيه فترك، دهست نقيژ ب دهستكرنا عه ورهتۍ گيانه وهران ناكهفیت، ههر ودهسا دهست نقيژ ناكهفیت ب دهستكرنا عه ورهتۍ ب سهري تبالان و ب دهستكرنا ب ناف بهرا تبالان".

(فصل فيما يحرم بالحديث)

فاقيرا تشتين حه رامل سهر يي بيدهست نقيژ

(يحرّم بالحديث: الصَّلَاةُ وَنَحْوَهَا، وَالطَّوَافُ، وَحَمْلُ الْمُصْحَفِ، وَمَسَّ وَرْقِهِ، وَحَوَاشِيهِ، وَجُلْدِهِ، وَخَرِيطَتِهِ، وَعِلَاقَتِهِ، وَصَنْدُوقِهِ، وَمَا كَتَبَ لِدَرْسِ قُرْآنٍ وَلَوْ بِخَرْقَةٍ).

"حه رامل ل سهر وي يي بي دهست نقيژ (بي دهست نقيزيا مهزن و يا بچيك): نقيژ، و يين وهكي نقيژي (وهكي سوجدا شوكرئ، و سوجدا خواندنا قورئاني، و خوتبا ئهينيي)، و ته وافا ل دور بهيتي (چونكي ته وافا ل دور بهيتي نقيژه)، هه لگرتنا قورئاني و لاپهريت وي و شروفه كرنيت وي و كهقلي وي (ئه گهر چ پيدفييپن فهر پي نه بيت وهكي بهرزه بونا وي يان دزينا وي يان پويسكرنا وي)، و همر تشتي بويه پارزينك قورئان كريبه تيډا وهكي زهرفي قورئان تيډا و سندوقا قورئان تيډا، همر وهسا ناچيبيت دهستي خو ب كهته وي تشتي يي قورئان ل سهر هاتييه نفيسين وهك فيركرن بلا ئه و تشت پاتهك زي بيت (چونكي وهكي قورئاني لي دهيت)".

(وَيَحِلُّ حَمْلُهُ فِي أَمْتَعَةٍ لَا يَقْصِدُهُ، وَفِي تَفْسِيرٍ أَكْثَرُ مِنْهُ، وَقَلْبُ وَرْقِهِ بِغُودٍ وَلَا يَمْنَعُ الصَّبِيَّ الْمُمِيزَ مِنْ حَمْلِهِ وَمَسِّهِ لِلدِّرَاسَةِ وَمَنْ تَيَقَّنَ الطَّهَّارَةَ وَشَكَ فِي الْحَدِّثِ أَوْ تَيَقَّنَ الْحَدِّثَ وَشَكَ فِي الطَّهَّارَةِ بَنَى عَلَى يَقِينِهِ).

"دروسته يي بي دهست نقيژ قورئاني ب هه لگريت ئه گهر قورئان دناف تشتان دا بيت (بلا ئه و تشت پيچهك زي ببيت چونكي دي ب نييه تا تشتان هه لگريت ههر وهسا دروسته ب نييه تا قورئاني زي ب هه لگريت)، دروسته يي بي دهست نقيژ وي قورئاني ب هه لگريت ئه و شروفه كړنا وي پتر بيت ژ قورئاني، ههروهسا دروسته قورئاني ب داركهكي وهرگيريت، ناچيبيت ريگريي ل بچيكي بكنه ئه و بچيكي باشي و خرابيان ژيك فافييريت بو هه لگرتنا قورئاني و دهستكرنا وي ب مهرهما فيركرني، ههر كهسي يهقين بو وي چيپوو كو يي ب دهست نقيژه بهلي ب گومان كهفت د بي دهستنقيزياي دا ئان زي يهقين بو چيپوو كو يي بي دهست نقيژه بهلي ب گومان كهفت د دهستنقيزياي دا دي وي كهت يا بو وي بويه يهقين".

قافیرا ل سهر تشتی سونه ت بیت دهستنقیژبو بهیته گرتن

(يَسْتَحَبُّ الْوُضُوءُ: مِنَ الْفُصْدِ، وَالْحِجَامَةِ، وَالرَّعَافِ، وَالنُّعَاسِ، وَالنَّوْمِ قَاعِدًا مُمَكِّنًا مَقْعَدَتَهُ، وَالْقِيَّ، وَالْقَهْقَهَةَ فِي الصَّلَاةِ، وَأَكَلَ مَا مَسَتْهُ النَّارُ، وَأَكَلَ لَحْمَ الْجُزُورِ، وَالشَّكَّ فِي الْحَدَثِ).

"سونه ته مروفه دهستنقیژا خو بگریت ژ: برینا رهیته دهماری، و ژ خوین ژپشت بهردانی، و ژ خوین رستن چ ژ دفنی یان ژ جهه کی دی، و ژ دهستیپکا خهوی ئانکو یی نقوسکیته خهوا وی بهیته، و یی ل سهر کماخیته خو دنفیت، و یی دلی وی رابوی، و یی د نفیژ دا کریه کهنی، و یی نهو تشت خواری یی هاتییه قه لاندن ل سهر ناگری، و یی گوشتی حیشترا خواری، و یی ب گومان کهفتی کا یی ب دهست نفیژه یان نه".

(وَمِنَ الْغَيْبَةِ، وَالنَّمِيمَةِ، وَالْكَذِبِ، وَالشَّتَمِ، وَالْكَلامِ الْقَبِيحِ، وَالْغَضَبِ، وَلِلْإِرَادَةِ النَّوْمِ، وَلِقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ، وَالْحَدِيثِ، وَالذِّكْرِ، وَالْجُلُوسِ فِي الْمَسْجِدِ، وَالْمُرُورِ فِيهِ، وَدِرَاسَةِ الْعِلْمِ، وَزِيَارَةِ الْقُبُورِ، وَمِنْ حَمْلِ الْمَيْتِ، وَمَسِهِ).

"ههروهسا سونه ته نهو کهس دهست نفیژا خو بگریت یی غه یبه تا خه لکی کری، و یی فه سادی کری، و یی دره و کری، و یی خه بهر گوتین، و یی گوتنیته کریته گوتین، و یی تنگزی (چونکی دهست نفیژ گرتن تنگزی نه یلیت)، و یی هه ز ل سهر خهوی هه، و یی هه ز ل سهر خواندنا قورنای هه، و یی هه ز ل سهر گوتنا خیری هه، و یی هه ز ل سهر زکری خودی هه (وهك ریژگرتن بو تشتین بوری و دا یی ته مام بیت ژ هه می لایان قه)، و یی ل مزگهفتی دا د روینیت، و یی ل مزگهفتی را دبوریت، و یی خو فیری زانینی دکهت، و یی سه ره دانا گورا دکهت، و یی مریه کی ب هه لگریته، و یی دهستی خو ب کهته مری".

(فصل في آداب قاضي الحاجة)

فاقيرال سهر نادابيت چونا دهستنقيزي

(يَسْتَحَبُّ لِقَاضِي الْحَاجَةِ بُولَا أَوْ غَائِطًا: أَنْ يَلْبَسَ نَعْلَيْهِ، وَيَسْتَرِ رَأْسَهُ، وَيَأْخُذَ أَحْجَارَ الْإِسْتَنْجَاءِ، وَيَقْدُمَ يَسَارَهُ عِنْدَ الدُّخُولِ، وَيَمْنَاهُ عِنْدَ الْخُرُوجِ، وَكَذَا يَفْعَلُ فِي الصَّحَرَاءِ، وَلَا يَحْمِلُ ذِكْرَ اللَّهِ تَعَالَى، وَيَعْتَمِدُ عَلَى يَسَارِهِ وَيَبْعَدُ وَيَسْتَتِرُ).

"سونه ته بو وی کهسی یی دچيته دهست نفیزي فیجا چ دهست نفیزا زراف بیت یان یا ستر فان نادابان ب جه بینیت: شکي ب کهته پی خو، سهری خو ب پارچهکا پاتهی یان ب کولافي پاریزهر (ستاره بکهت)، و بهریت خو پی پاقر دکهت دگهل خو ببهت، دهمی ب ژورا نهدهبخانی (تهوالیتی) دکهفیت پی چهپی پیش بیخیت، و دهمی زی دهردکهفیت پی راستی پیش بیخیت، ناها ولسا دی وان نادابان ب جه ئینیت نهگهر ل بیابانی زی بجيته دهستنقيزي، ناجیبيت بو وی کهسی یی د چيته دهستنقيزي تشتهکی ب هه لگريت نافى خودی ل سهر وی تشتی بیت (وهک ریژگرتن بو نافى خودی نهو تینه بیت نهگهر پاره یی تشتهکی ب بهایه و ژ دزینی ترسیت وی دهمی دروسته)، دهمی ل سهر دهست نقیزي دی هیزا خو دته سهر رمخی خو یی چهپی (دا وهکو ریفيکیت وی ههمی راست بن و دهست نفیزا وی زی ب دهرکهفیت)، نهگهر ل بیابانی بجيته دهستنقيزي دقیت خو ژ بهرچافیت خه لکی و دویر بکهت ب شیوهکی کو کهس وی نه بینیت و خو ب بهر تشتهکی پاریزهر (ستاره بکهت)".

(وَلَا يَبُولُ فِي مَاءٍ رَاكِدٍ، وَقَلِيلٍ جَارٍ، وَلَا فِي جُحْرٍ، وَلَا فِي مَهَبِ رِيحٍ، وَلَا فِي طَرِيقٍ، وَتَحْتَ شَجَرَةٍ ثَمَرَةٍ يُؤْكَلُ ثَمَرُهَا، وَلَا يَتَكَلَّمُ إِلَّا لَضَرُورَةٍ، وَلَا يَسْتَنْجِي بِالْمَاءِ فِي مَوْضِعِهِ، وَأَنْ يَسْتَبْرِئَ مِنَ الْبَوْلِ).

"ناجیبيت دهست نقیزا خو یا زراف ب کهته (ب میزته) د ئافهکا راوهستیایی دا، ناجیبيت ب میزته د ئافهکا دچیت دا نهگهر نهو ئاف ئه وبيت یا پیچهک، ناجیبيت ب میزته د کونیت عهردی دا نهو کونیت حه یوان ب خو دکولن، ناجیبيت ژ رمخی ههوا زی دهیت ب میزیت (دا ههوا میزا وی نه زفرینيته سهر وی)، ناجیبيت ب میزته د ریکا خه لکی دا، ناجیبيت ب میزته بن دارهکا ب بهرهم دارا بهرهمی وی زی دهیته خوارن

(وهكى داریت فیقی)، ناچیبیت ل سهر دهنسقیژى باخفیت نهو تیښه بیت نهگهر پیدفى کر، ناچیبیت ب ئافى خو پافزكهت ل سهر جهى تهوالت كریى نهگهر ل بیابانى بیت (چونكى دى پویساتى كه هیته وى بهلى نهگهر ل نهدهبخانىت تهوالتىن- مالان دا بیت دروسته)، ههر ولسا گرنگه دویفچونى بو بكهت كا میزا وى خهلاس بوو یان نه (نهو چهنده سونه ته نه واجبه وهك دهسكړنا عهوره تی ب شیوى نهرم و رحهت و ژ بنیشه بگریت ههتا سهرى دا وهكو چ چپك تیدا نهمینیت، یا باشر نهوه بو یى د میزیت میزا خو قهتعه نهكهت بلا بهیلت ههتا میز ههمى ب دهركهفیت)".

(وَيَقُولُ عِنْدَ دُخُولِهِ: بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ، وَعِنْدَ خُرُوجِهِ غَفْرَانَكَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنِّي الْأَذَى وَعَافَانِي، وَلَا يَسْتَقْبَلُ الْقَبْلَةَ، وَلَا يَسْتَدْبِرُهَا، وَيَحْرَمُ ذَلِكَ إِنْ لَمْ يَكُنْ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا سَاتِرٌ، أَوْ بَعْدَ عَنْهُ أَكْثَرُ مِنْ ثَلَاثَةِ أَرْعَ، أَوْ كَانَ السَّاتِرُ أَقْلَ مِنْ ثَلَاثِي ذِرَاعٍ إِلَّا فِي الْمَوَاضِعِ الْمَعْدَةِ لَذَلِكَ).

"دهمى ب ژورا نهدهبخانى (تهوالتى) دكهفیت دى بیژیت: خودیووا من ب پاریزه ژ ههر تشتهكى بیخیر (مهردم پى نهجنیت نیر و بیټ مینه یا باشر نهوه نهو دوعا وهكى وى ب زمانى عهره بى بهیته خواندن)، دهمى ژ نهدهبخانى (تهوالتى) دهردكهفیت دى بیژیت: خودیووا گونه هیټ من ژیبیه، پهسن و سهنا بو خودى بن نهوى تشتى ب زیان ژ من دهریخستین و نهز پاراستیم ژ دهرد و نیشان، ناچیبیت بو وى كهسى یى دجیته دهنسقیژى ل سهر دهست نفیژى بهرى خو ب دهته قیبلى ههر ولسا ناچیبیت پشتا خو ژى بدهته قیبلى (وهك ریژگرتن بو قیبلى، نهگهر د بیابانى دا بیت بهلى نهگهر ل نهدهبخانىت مال دا بیت دروسته)، دى نهو چهنده (بهریخودان نان پشتدانا قیبلى ل سهر دهنسقیژى) یا حهرام بیت نهگهر چ پاریزمر (ساتر) د ناف بهرا وى و قیبلى دا نهبن نان ژى یى ژ قیبلى دویر بیت ب كیشا سى گهزان (سى گهز د بنه نیژیكى میټرو نیغان نانكو دریژایا ههر كهزهكى ل دویف بوچونا بلنترین دریژى بو دانای دبیته 61.83 سم و كیمترین دریژایى بو كهزى دبیته 46.37 سم)،

ههر ولسا نهو چهنده (بهریخودان نان پشتدانا قیبلى ل سهر دهنسقیژى) حهرامه نهگهر پاریزمر (ساتر) د نابهرا مروفى و قیبلى دا كیمتر بیت ژ سیهیکیا نیكى ژ كهزى نهوتینه بیت نهگهر جه بو هاتبیته تایبه تکر وى دهمى چ گونه نینه".

(وَمَنْ آدَابَهُ أَنْ لَا يَسْتَقْبِلَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ، وَلَا يَرْفَعُ ثَوْبَهُ حَتَّى يَدْنُو مِنَ الْأَرْضِ، وَلَا يَبُولَ فِي مَكَانٍ صَلَبٍ، وَلَا يَنْظُرُ إِلَى السَّمَاءِ، وَلَا إِلَى فَرْجِهِ، وَلَا إِلَى مَا يَخْرُجُ مِنْهُ، وَلَا يَعْثُ بِبَيْدِهِ، وَأَنْ يَسْبُلَ ثَوْبَهُ قَبْلَ انْتِصَابِهِ، وَيَحْرَمَ الْبَوْلُ فِي الْمَسْجِدِ وَلَوْ فِي إِنْاءٍ، وَعَلَى الْقَبْرِ، وَيَكْرَهُ عِنْدَ الْقَبْرِ وَقَائِمًا إِلَّا لِعَذْرٍ وَفِي مُحَدَّثِ النَّاسِ، فَإِذَا عَطَسَ حَمْدُ اللَّهِ بِقَلْبِهِ).

"هەر ولسا ژ نادابيت چونا دهستنفيژي يه: ناچيبيت بهري خو ب دته روژي و ناچيبيت بهري خو ب دته ههقي، ناچيبيت شيپرفه دهمانيت خو ههلدت (خو رويسكهت) ههتا نيژيكي عهردى دبیت بو دهست نفیژي (نهگەر ل بياباني بیت دا كهس عهورهتي وي نهبينيت)، ناچيبيت ب ميزته ب جههكي فه نهو جه يي رهق بیت (دا چپك نهچني)، ناچيبيت ل سهر دهستنفيژي بهري خو ب دته عهسماني (بي نهگەر)، و ناچيبيت بهري خو بدهته عهورهتي خو، وناچيبيت بهري خو بدهته وي تشتي يي ژ پيشي و پاشيا وي دهردكهفیت (ناچيبيت خارني بخوت و فهخوارني فهخوت نان سيواكي ب كار بينيت؛ چونكي نهو جه نه لاييقه بو وان كاران)،

و ناچيبيت ياريا ب عهورهتي خو بكهت، و ناچيبيت دهمانيت خو شيپرفه بهر دت (نهو تينهبيت نهگەر بزانيت دي پويس بیت دي هيدي هيدي بهردت دهمي رادبيته شيپرفه)، ههرامه نيك ب ميزته د مزگهفتي فه وهلهو ميزته د ئامانهكي دا نهوژي ههرامه، ههرامه ب ميزته ب گوري فه، ههرودسا ميزتنا ل دهف گورا مهكروهه نانكو يا باشر نهوه وهنهكهت نهوتينهبيت نهگەر چ ريك نهبن، ههر ولسا ميزتنا شيپرفه و ميزتنا ل ناف جهي خهلك د ناخفيت مهكروهه (چونكي نهه يي ژي هاتييه كرن)، نهگەر ل سهر دهست نفیژي بيهنشي دي ددلي خو دا پهسنا خودي كهت".

ښاغلی ل سهر خو پاڅرکړنی

(يجب الاستنجاء من كل رطب خارج من أحد السبيلين بالماء، أو بالحجر، أو جامد طاهر، قالع، غير مُحترَم، ويسن الجمع بينهما ولو بجامد مُنَجَّس دون ثَلَاث مسحات، فَإِنْ اقْتَصَرَ عَلَى أَحَدِهِمَا فَالْأَفْضَلُ الْمَاءُ).

"فهره مروفه ب نافي خو پاڅرکته ژ هر تشته کي تهر ژ جهي تاره تي ژ پيشي و پاشيا مروفی دهرکه فیت، خو پاڅرکته ب نافي، يان ب بهري، نان ب تشته کي حشک، دفتي نهو تشتي حشک يي پاڅر بیت، دشيان دا بیت پويساتی راکته، دفتي نهو تشت يي ريزدار (موحتهره) نهبيت (نانکو ههستي و وهره فتي قورناني و ييت فقهي... هتد نهبيت)، سونه ته خو ب نافي و ب بهري ههر دووگان پيکفه پاڅر بکته، نهگهر نهو بهر يي پويس ژي بیت و د شيان دا بیت وهلو ب رمخه کي بهري بیت و ب جاره کي بتني ژي بیت خو پي پاڅرکته باشه".

(وشرط الحجر: أَنْ لَا يَجِفَ النَّجَسُ، وَلَا يَنْتَقِلَ، وَلَا يَطْرَأُ نَجَسٌ آخَرُ، وَلَا يُجَاوِزَ صَفْحَتَهُ وَحَشْفَتَهُ، وَلَا يُصِيبُهُ مَاءٌ، وَأَنْ يَكُونَ بِثَلَاثِ مَسْحَاتٍ؛ فَإِنْ لَمْ يَنْقِ الْمَحَلَّ وَجِبَ الْإِنْقَاءُ).

"پاڅرکړنا ب بهري مهرجيت خو ييت ههين: (ههتا مروفه ک بشيت خو بهري پاڅرکته) دفتي پويساتيي جهي پويساتي ژي دهرکه فتي حشک نهبيت (نهگهر پيغه حشک بیت دفتي ب نافي خو پاڅرکته)، دفتي پويساتي ژي دهرکه فتي ب راني و يغه بزاله نهبيت، ناجيبيت پويساتيه کي دي تيکه لي پويساتيي نيکي بيت (وهلو پويساتيي نيکي هاتبيته پاڅرکړن ژي، نمونه: خو ژ پويساتيي پاشي پاڅر کر پاشي هنده ک ژ پويساتيي پيشي تيکه لي پويساتيي پاشي بو)، ناجيبيت پويساتيه کي دي يي ژدهره وي ژ پاشي هاتبيته دناف پويساتي وي يي پاشي دا، و ناجيبيت پويساتيه کي دي يي ژدهره وي يي پيشي هاتبيته دناف پويساتي وي يي پيشي دا (وهلو نهو چهنده گهله ک يا کيمه و چينه بويه). ههتا بشيت خو ب بهري پاڅرکته دفتي ناف نهگه هشتبيته جهي تاره تا وي يا پيشي و پاشي، دفتي خو ب سي بهران پاڅرکته

(ثان ب سى رهځيت ژ نيك بهر)، نه گهر جهى تارهتې عه ورهتې پاشى وپاشيى و رهځيت وى
ب سى بهران يان ب بهرکى بهلى ژ سى رهخان فه پافر نه بو فره پافرکته ب هندهک
بهريت دى يان ب تشتهکى حشک وهکى کلينيسى نان ژى ب نافي".

(ويسن الايتار، ويسن استيعاب المحل بالحجر، والاستنجا باليسار، والاعتماد
عل الوسطى في الدبر ان استنجى بالماء، وتقدّم الماء للقبل، وتقديمه على الوضوء،
ودلك يده بالأرض، ثم يغسلها بعده، ونضح فرجه وإزاره، وأن يقول بعده اللهم طهر
قلبي من النفاق وحسن فرجي من الفواحش).

"سونه ته خو پافرکرن ب ویتري بیت نه گهر ب شیوی کت کته پافر بیت نه گهر نه
دروسته پافرکرن ببيت جوت جوت ته ژى، سونه ته بهرى ل سهر جهى پويساتى پيځه هه ميبى
را بينيت و ببهت ژ سهرى دهست پيځه ته هه تا دگه هيت دوماهيى پاشى جاره کا دى ژ
دوماهيى فيدا بهيت هه تا دگه هيت دهستپيکى، دهمى خو ب بهرى پافرکته سونه ته ب
دهستى چه پى خو پى پافر بکته، سونه ته جهى تارهتا خو يا پاشيى ب تبليت خو ييت
نافنجى (وسطى) پافرکته نه گهر ب نافي خو پافرکر،

نه گهر خو ب نافي پافر کر سونه ته ل دهستپيکى جهى تارهتا خو يى پيشيى پافرکته
(نانکو دى نه ول جهى تارهتا خو يا پيشيى پافرکته داکو پويساتيى پاشيى تيکله لى
پويساتيى پيشيى نه بيت و چونكى پويساتيى پاشيى زويت حشک دبيت)، نه گهر خو ب
بهرى و ب نافي پافرکر دى پافرکړنا ب بهرى پيشى يا نافي نيخيت، پشتى خو ب بهرى
پافرکته دى دهستين خو د ناخى وهردهت پاشى دى دهستين خو شوت (داکو پويساتى ب
دهستين ويځه نه مينيت)، پاشى پشتى پافرکړنا ب بهرى دى جهى تارهتا پيشى و پاشى و
ههروه سا دناف درپى خو دا ته رکه ته، پاشى دى ل دوماهيى پشتى خه لاس دبيت فى
دوعايى که دى بيژيت: يا خودى تو دلى من پافر بکه ژ دوورياتيى و عه ورهتې من ب
پاريژه ژ شوليت گريت (زنا و ليوات)"

(فصل في مُوجب الغسل)

(قافیرا ل سهر تشتی سهر شویشتنی)

(غوسلی) (فهردکته)

پیژانین:

مهردما مه ب سهر شویشتنی (غوسلی) نهوه کو ئافه کی ل سهر هه می له شی خو دا بکته ژ سهری هه تا بنی پی کوو له شی مروفی هه میی تهر بکته.

(مُوجِبَاتُ الْغُسْلِ):

الْمَوْتُ، وَالْحَيْضُ، وَالنَّفَاسُ، وَالْوَلَادَةُ وَلَوْ عَلَقَةً وَمُضْغَةً وَبَلَا رُطُوبَةٍ، وَالْجَنَابَةُ، وَتَحْصُلُ بِخُرُوجِ الْمَنِيِّ.

"تشتی سهر شویشتنی (غوسلی) ل سهر مروفی فهردکته:

مرن، و و ژفانین ژنا ییت هه یفانه، و ژفانین ژنا چلکدار، و بجیک بوون و بجیک بهرچون وهله و دمرکهفتنا خوینه کا تیر ژی بیت نان دمرکهفتنا پارچه کا گوشتی ژی بیت بلا چ شهگرتی و تهراتی دگهل نه بیت، وههروهسا جه نابهت، دی جه نابهت ل سهر مروفی بیته واجب نه گهر ئافا شه هوهتی نهوا نفسی مروغان ژی چیدبیت ژ مروفی ب دمرکهفیت".

(ويعرف: بتدفعه، أو لَذَّةٌ بِخُرُوجِهِ، أو ريح عجين رطبا، أو ريح بَيَاضٍ بَيَضٍ جافا، وبإيلاج الحَشَفَةِ أو قدرها في فرج وَلَوْ دبرا، أو فرج ميت أو بهيمَة وَلَوْ مَعَ حَائِلٍ كَثِيفٍ، وبرؤية الْمَنِيِّ فِي ثَوْبِهِ أو فَرَّاشٍ لَا يَنَامُ فِيهِ غَيْرُهُ، وَيَحْرَمُ بِالْجَنَابَةِ مَا يَحْرَمُ بِالْحَدَثِ وَمَكَثَ فِي الْمَسْجِدِ وَتَرَدَّدَ فِيهِ لَغَيْرِ عَذَرٍ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ بِقصد الْقِرَاءَةِ).

"دمرکهفتنا ئافا شه هوهتی ئافا نفسی مروغان د هیته نیاسین ب فان رهنگان: دهمی دمرکهفیت ب بلقه بلقه و چزک چزک دمرکهفیت، و ب ههست کرنا ب خوشییی پشتی دمرکهفتنی، ههروهسا دهیته نیاسین ب بیهنا هه فیری دهمی هیشت ئافا شه هوهتی یی تهر، و دهیته نیاسین ب بیهنا هیکی دهمی ئافا شه هوهتی حشک دبیت و دبیته تیفلک،

و ههروهسا دی جه نابهت کهفیته سهر ههردووکان (ژن و زهلام) یت چوپنه نفینا ئیک و عهوهرتی وان داخلی ئیک بوین (چ ژ پیشییی فه یان ژ پاشییی فه چوبیته دهف)، ههروهسا

دې جېناښت فېر بېت ل سېر وې زېلامې يې ښډهك ژ عېورهتې خو يان يې عېورهتې وې
ښډهك ژيځېبوي و يې مايې داخلي عېورهتې ژني (چ پېشي يان پاشيا وې يان پاشيا
زېلامېكي) بېكت،

هېر وېسا دې جېناښت فېر بېت ښېر عېورهتې ساڅېكي ب عېورهتې ئيكي مري يان
عېورهتې حېوانېكي بېكېفېت وېلهو عېورهت يې پارېزېر (ستاره) كړي ژي بېت (هاتبېه
پارېزېر - ستاره - كړن ب پاتېكي يان ب كېسېكي)، هېروېسا دې جېناښت فېر بېت ښېر
ئاڅا شېهوهتې (ئاڅا نفشې مروځان ژي چيډبېت) بېبېت ب جلكې خو ځه يان ب نفېنكېت
خو ځه ښو نفېنكېت كېس ل سېر ښنفېت ژبلي وې، ښو تشتېن ب بې دېست نفېژيبي ل
سېر مروځي حېرام ډېن مروځ بېكت وېكي وان تشتان ب جېناښتې ژي ل سېر مروځي
حېرام ډېن مروځ بېكت،

ښډهك تشتېن دې ژي ب جېناښتې ل سېر مروځي حېرام ډېن مروځ بېكت وېكي: مانا
د مزگېفتې ځه، و ډوودليا بو مروځي چيډبېت كا د ډېرگېهې مزگېفتې را بورېت يان ښه
بيكو هېجېتهك هېبېت بو تيړا بورېنې (ښو ډوودلي بو وې مزگېفتې يه يا ئيك ډېرگېه
ب تنې بو هېي)، و ځوانډنا ځورئانې ښېر ب مېرېما ځوانډنې بېت (ښېر بو مېرېما
زكري بېت ډروسته وېكي ځوانډنا سورهتا فاتحي و سورهتا ئيځلاس و ځهلهق و ناس ...
هتد)".

(فصل في صفات الغسل)

قاځیرا ل سهر سالوڅه تیت

سهر شویشتنی (غوسلی)

(وَأَقْلُ الْغُسْلِ:

نِيَّةُ رَفْعِ الْجَنَابَةِ، أَوْ فَرْضِ الْغُسْلِ، أَوْ رَفْعِ الْحَدَثِ، وَاسْتِعَابِ جَمِيعِ شَعْرِهِ وَبَشَرِهِ، وَيَجِبُ قَرْنُ النِّيَّةِ بِأَوَّلِ مَغْسُولٍ).

"کیمترین سهر شویشتن دوو تستان ب خوفه دگریت:

(نِيَّةُ:) نِيَّهْتَيْنَان، دى بِيْزْت: من نِيَّهْتِه سهر شویشتن جه نابته ل سهر خو راکهم،

ئان من نِيَّهْتِه فهرزا سهر شویشتن ل سهر خو راکهم، ئان من نِيَّهْتِه بى دستنقىزیی ل سهر خو راکهم.

(دوو:) دَقِيَّتْ نَافِ بگه هیت هه می له شی و مییْت ب له شی فه (ههر وهسا گو ه و کونیت

د ناف گو هیدا و قازیت دناف له شیدا)، دَقِيَّتْ نِيَّهْتِ ب نِيَّكَمْ جِهِيْت د شوت فه گریدمت".

(وسننه:

الِاسْتِقْبَالِ، وَالنَّسْمِيَّةِ مَقْرُونَةٍ بِالنِّيَّةِ، وَغَسَلَ الْكَفَّيْنِ، وَرَفَعَ الْأَدَى، ثُمَّ الْوُضُوءَ، ثُمَّ تَعَهُدَ مَوَاضِعِ الْإِنْعِطَافِ، وَتَحْلِيلَ أَصُولِ الشَّعْرِ ثَلَاثًا بِيَدِهِ الْمَبْلُوءَةِ، ثُمَّ الْإِفَاضَةَ عَلَى رَأْسِهِ، ثُمَّ عَلَى شَقِّهِ الْأَيْمَنِ، ثُمَّ الْأَيْسَرِ، وَالتَّكْرَارَ ثَلَاثًا، وَالدَّلْكَ فِي كُلِّ مَرَّةٍ، وَاسْتِصْحَابَ النِّيَّةِ، وَأَنْ لَا يَنْقُصَ مَاؤُهُ عَنْ صَاعٍ، وَأَنْ تَتَّبَعَ الْمَرْأَةُ غَيْرَ مُعْتَدَّةِ الْوَفَاةِ أَثَرَ الدَّمِّ بِمَسْكِ، ثُمَّ بِطَبِيبٍ، فَإِنْ لَمْ تَجِدْ ذَلِكَ فَالْمَاءُ كَافٍ، وَأَنْ لَا يَغْتَسِلَ مِنْ خُرُوجِ الْمَنِيِّ قَبْلَ الْبَوْلِ، وَيَسْنِ الذَّكَرَ الْمَأْثُورَ بَعْدَ الْفَرَاغِ، وَتَرْكَ الْإِسْتِعَانَةِ).

"سونه تین سهر شویشتنی گه له کن ژ وان:

خو بهر قیبله کرن، و نافى خودی ل سهر نینان ئانکو دى بِيْزْت: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ

الرَّحِيمِ﴾ وَدَقِيَّتْ نِيَّهْتِ وَ نَافِىْ خُودِى ل سهر نینان پیکفه بکته، دَقِيَّتْ بهرى

سهر شویشتنی له پیت خو بشوت، دَقِيَّتْ پویساتی ژ خو فه کته نه گهر پویساتییه ک پیفه

هه بیت، پاشى دى دستنقىزا خو گریت بهرى سهر شویشتنی (ههر وهسا دى نافی ل دهف و

دقنیت خو وهردمت و ههر سونه ته کا گریدای ب دستنقىز شویشتنی فه دى کته)، پاشى دى

جهيت قاز و کونان گهرييت و دى نافي ل سهر دا بهت و دى تبليت خو ل ناف را ئينيت و بهت (وهکى بنکهفشان و هردووگوهان دا ئاف بگههسته همى جهان)، دى تبليت خو سى جارن تهرکعت و دى د ناف مويان را ئينيت و بهت دا بنيت مويان تهربن، پاشى دى نافي ل سهر سهرى خو دا کعت، پاشى دى نافي ل سهر رهخى خو يى راستى کعت، پاشى دى نافي ل سهر رهخى خو يى چهپى کعت، دى ئاف ليکړنا ل سهر سهرى و رهخيت راست و چهپان سى جارکى بيت، ههر جارهکا نافي ل خو دکعت دى دگهل ئاف ليکړنى دهستين خو سهر سهرى و خو و رهخيت خو ييت چهپ و راستان را ئينيت و بهت، ههر وهسا سونهته نييهتى بيخته ل سهر هزارا خو ههتا سهرشويشتن ب دووماهى دهيت، دقيت ئافا سهرى خو پى دشوت ژ صاعهکى کيمتر نهبيت (ههرصاعهکى دبيتته چار مود و ههر موددهکى دبيتته 2500 مل، ئانکو صاع دبيتته: 10000 دهه هزار مل، ههر هزار مل دبيتته ليترهک، ئانکو صاع دبيتته: 10 ليتريت نافي)، دقيت پشنى شويشتنى ژن پاتهکى (وهکى په مې) ب مسکى وهرداى جهى خويانا ژفانان (فيجا چ ژفانين ژنا چلکدار بيت يان ژفانين ههيفانه بيت) ژى دهيت بدهت و ب هيلته سهر (ژ بلى کو خوين پيچه ب مينيت داکو بيهنهکا خوش ژى ل دويف خو بهيليت) نهو ژن تينهبيت نهوا کهفتييه د ژفانين مرنا زهلامى خو دا (و يا ل بن ئيحرمان دا؛ چونکى ب کارئينانا بيهنين خوش بو ههردووکان حهرامه)، نهگهر مسک ب دهست نهکهفت دروسته ههر بيهن خوشييهکى بيت ب کار بينيت، نهگهر چ بيهن خوشى ب دهست نهکهفتن ئاخى ژى دروسته، نهگهر نهوژى نهبوو بلا نافي بو پاقرکرن و نههيلانا بيهنه نهخوش بکار بينيت، سونهته بو وى يى سهرشويشتن ل سهر وى فهربووى ب دهرکهفتنا ئافا شهوهتى (ئافا نقشى مروغان ژى چيدبيت) سهرى خو نهشوت ههتا جارهکى ب ميزيت پاشى سهرى خو بشوت (داکو پشنى سهرشويشتنى چ ئافيت دى ژى نهدهرکهفتن پاشى سهرشويشتنهکا دى ل سهر فهربيت)، سونهته پشنى ژ سهرشويشتنى ب دووماهى دهيت زکريت پشنى سهرشويشتنى بيژيت (زکريت سهرشويشتنى ههر زکريت دهستنقيژ شويشتينه، يا باشتر نهوه دهمى وان زکرا دبيژيت خو بهرقيبله بکعت".

قافیرا ل سهر مه کروهاتین سهر شویشتنی

رامانا: پهیفا مه کروه، ئانکو: یاباشتر ئه وه و نه کهت به لی ئه گهر و دکر گونه هکار نابیت.

(و یکره الإسراف فی الصب والغسل والوضوء، فی الماء الراكد، والزیادة علی الثلاث، وترك المضمضة والإستنشاق، و یکره للجنب الأكل والشرب والنوم والجماع قبل غسل الفرج والوضوء وكذا منقطعہ الحیض والنفس).

"مه کروهه ئافئ زیدهی هه وجهی ب کار بینیت د پیداکرنا ئه ندامیت شویشتنی دا، و د سهر شویشتنی دا، و د دهست نفیژ شویشتنی دا، د ناف ئافا راوهستیایی دا، و مه کروهه زیدهتر ژ سی جاران ناف بهیته پیداکرن ل سهر ئه ندامین شویشتنی، و مه کروهه ناف تیوهر دانا دده و دفنان بهیته هیلان، و مه کروهه بو یی ب جهنابهت؛ خوارن و قه خوارن، و ههروهسا مه کروهه بو یی ب جهنابهت؛ نقستن و چونا نفین ب هری شویشتنا عه ورهتی و دهست نفیژ شویشتنی، و ههروهسا مه کروهه بو یی ب جهنابهت چونا نفینا ژنا به ردهف دو ماهی دهیت ژ خوینا ژفانان ب تایبهت ئهوا خوینا وی دهیت و قه تعه دبیت و چ ژ خو نوزانیت کا ب دوو ماهی هات یان نه (دقیق قه تعه کرن و ب دوو ماهی ئینان ژ خوینی بیته یه قین نه ب گومان بن) فیجا چ ئه و ژن بیت ئهوا خوینا ژفانین هه یفانه دبینیت یان ئهوا چلکدار".

(باب النَّجَاسَةِ وَإِزَالَتِهَا)

دەرگه‌هی پوښتای وراکړنا پوښتایی

مهرم ژ پوښتایی نهو پوښتاییه نهوا نه‌گهر ب له‌ش ئان ب جلك ئان ب عه‌ردیشه بیت ب کیر نه‌هیت مروف نفیژئ پی بکته ئان ل سهر بکته چونکی یی بینقیژه و دستویری بو مه موسلمانان ناهاتییه دان ئانکو ژ لایئ شارع دانه‌ری پروژفه نهو تشت ب پوښ هژمارتینه.

(وَهِيَ: الْخمر وَلَوْ مُحْتَرَمَةً، وَالنَّبِيذ، وَالْكَلب، وَالْخنزير، وَمَا تولد من أحدهما، وَالْمَيْتَةُ إِلَّا الْأَدَمِيَّ، وَالسَّمَك، وَالْجَرَاد، وَالْدَّم، وَالْقَيْح، وَالْقِيء، وَالرَّوْث، وَالْبَوْل، وَالْمَذْي، وَالْوَدْي، وَالْمَاءُ الْمُتَغَيَّرُ السَّائِلُ مِنَ النَّائِم، وَمَنِ الْكَلْب، وَالْخنزير، وَالْمَتولد من أحدهما، وَلَبَن مَّا لَا يُؤْكَل لَحْمُهُ إِلَّا الْأَدَمِيَّ).

"نهو تشين د پوښ نه‌فنه: مهی بلا نهو مهی یا ریژدار ژی بیت دئ ههر یا پوښ بیت (مهیا ریژدار نهو کو شهربه‌تا تری ب خو ببیته مهی بی کو نیکی تشتهک ب مهرم کربیته دنا فدا کو ببیته مهی)، و ههر ودها نه‌بیز ژی ژ تشتی پوښ دهیته هژمارتن (مهرم ب نه‌بیزئ نهو ههر تشتهکی مروفی بیهوش و سه‌کران کته دبیزنی نه‌بیز ههر ودها نه‌بیز نهو بیهوشکهره نهوئ ژ تشه‌کی هاتبیته چی‌کرن نهو تشت نه مهی بیت، ژ مهرجین پوښتایا نه‌بیزی دفتی یی رون بیت نه‌گهر یی حشک بیت ودهکی کافیونی وی دهمی ژ تشتی پوښ ناهیت هژمارتن ئانکو نه‌گهر کافيون بو نمونه ب جلکی مروفی بک‌ه‌فیت نهو جلك پوښ نابیت چونکی یی حشکه)،

و ههر ودها سه، و به‌راز و ههر تی‌شکه‌گا د ناف به‌را سهی و به‌رازی دا په‌یدا دبیت، مری ههمی د پوښن مروف تی‌نه‌بن (چونکی له‌شی مروفان ب دهقی قورئانی و فه‌رموودی یی پاقر بوی)، و ههر ودها ماسی و کولیبت مری د پاقرن (چونکی دهقی فه‌رمودی یی بی‌هاتی کو د پاقرن)، و ژپوښی دهیته هژمارتن؛ خوین، و عه‌دافا ب خوین، و دلرابون، وریخ، و میز، و مه‌زی (مه‌زی نهو ئافه نهوا به‌ری ئاریانا شه‌هو‌دتئ ئان به‌ری کارئ سه‌کسی ژ زه‌لامی دهیت، و شینا مه‌زی بو ژنکی دبیزنی : نه‌لقه‌زا (القذی))، و ودهی (ودهی ئافه‌که ودهکی دافا ده‌زیه پستی میزا زه‌لامی دهیت ب نه‌گه‌را هه‌لگرتنا تشتهکی گران)،

و هەر ودهسا ئەو ئاف يا پويسه ئەوا روڤهن و هاتيبه گهورين ئەوا ژ دهفې مروڤان دهيت دهمې دخه و (ئه گهر ب گومان نه که فیت کو ئەو ئاف يا ژ مه عیده هاتی به لئ ئە گهر ژ دهفې هاتبيت نه ژ مه عیده هاتی ئاف يا پويس نينه)،

ئافا شه هوهتې ئەوا ژ نفسې سهی و به رازی يا پويسه و ههروهسا ئافا شه هوهتا وی گیانه وهری يا پويسه ئەو گیانه وهری ژ شه هوهتا سهی ئان به رازی په یدابوی دگهل گیانه وهره کي دی، شیري وی حه یوانی یی پويسه ئەو حه یوانی دهستویری نه هاتيبه دان گوشتي وی بهيته خوارن شیري مروڤان تينه بیت ئەو یی حه لاله".

(وَأَمَّا مَنِ الْحَيَّوانِ غَيْرِ الْكَلْبِ وَالْخَنزِيرِ وَ مَا تُولَدُ مِنْ أَحَدِهِمَا، وَالْعَلَقَةُ، وَالْمُضْغَةُ، وَرَطُوبَةُ الْفَرْجِ.. فطاهرات).
 "(ئهف تشتين بهين ههمی د پاقرن):

ئافا شه هوهتا (ئافا نفسې حه یوان ژي چیدبيت) حه یوانی ژبلی سهی و به رازی- و ههروهسا ئافا شه هوهتا حه یوانی چیبوی د ناف بهرا دوو حه یوانین ژیک جودا دا (وهکی حه یوانی د ناف بهرا حیشر و چیل دا په یدابوی)، و خوینا تیر (ئهوا ژ مالبجیکي ژنی دهر دکه فیت ب ئە گهرا بجیک بهرچونی)، و پرتا گوشتی (ئهوا ژ مالبجیکي ژنی دهر دکه فیت ب ئە گهرا بجیک بهرچونی)، و تهره تیا ژ عه وهرتې پيشی پیدادبيت (ئهو ته راتیا نه ژ ئە گهری جونا نفیني په یدابوی چونکی ئەو يا پويس به لکی ته راتيبه ئەوا د ناف بهرا مهزی و خوهی دا په یدابوی) نه ویت بوری ههمی د پاقرن"

(وَالْجَزءُ الْمُتَفَصِّلُ مِنَ الْحَيَّوانِ كَمِيتَتِهِ إِلَّا شَعْرَ الْمَأْكُولِ وَرِيشَهُ وَصُوفَهُ وَوَبْرَهُ فطاهرات، وَلَا يَطْهَرُ شَيْءٌ مِنَ النَّجَاسَاتِ إِلَّا ثَلَاثَةُ أَشْيَاءٍ الْخَمْرُ مَعَ إِنَائِهَا إِذَا صَارَتْ خَلَا بِنَفْسِهَا، وَالْجَلْدُ الْمُتَنَجِّسُ بِالْمَوْتِ وَيَطْهَرُ بِالِدَبْغِ ظَاهِرُهُ وَبَاطِنُهُ، وَمَا صَارَ حَيَّوانًا).

"حوكمي پارچا گوشتی ئەوا ژ حه یوانه کي ساخ هاتيبه فیه کړن وهکی حوكمي حه یوانه کي مریبه (ئانکو: ئەو پارچا گوشتی حه رامه بهيته خوارن)، مويي حه یوانی حه لال، وپه، و هری، و مويي حیشری تينه بن ئەو ههمی د پاقرن، تشتهک ژ تشتي پويس پاقر نابیت سی تشت تينه بن: يا ئیکي مهی پاقر دبیت و ههروهسا ئامانی مهی کریبه تیدا ژي پاقر دبیت مهی ب مهرجه کي پاقر دبیت ئە گهر مهی ب خو خو بگهوریت ئانکو خو ژ مهی بکه ته

خهل بيكو دهستكاريه كي تيډا بكنه، يا دووۍ كهفلي حهيواني مري (ژ بلي كهفلي حهيواني هاتييه سهر ژيكرن و كهفلي ماسي چونكي د بنيات دا ههردوو د پاقرن) يي پويسه ب گهماره كړني پاقر دبيت دقيت گهماره كړنا كهفلي ژ سهرقه و ژ ناف دا بيت، يا سيي نهو تشتي بويه حهيوان (وهكي وي كرمي يي ژ پويستي چيوي بلا نهو پويستي ژ پويستايي مهزن ژي بيت چونكي نهو كرم ژ پويستي ب خو چينه بويه بهلكي يي ژناف پويستي دا بوي وهكي كرميت خهلي كرميت خهلي ژ خهلي چينابن بهلكي كرميت خهلي ژناف خهليدا دبن نه ژ خهلي چيدبن).

قاثيرال سهرراکړنا پويسي

سى جوريت پويسي ييت ههين: پويسي يي مه زن کو دبیژنی (مغلظة) وهکی پويسي يي سهی و بهرازی، و پويسي يي سق کو دبیژنی (مخففة) وهکی میزا بجیکی، و پويسي يي نافنجی کو دبیژنی (متوسطة) نمونه ژبلی پويسي يي مه گوتین. ههر ئیک ژ پويسي يي بوری ئان پويسي يي بهرچافن کو دبیژنی (عینی) ئانکو مروف پويسي ب چاف دبنييت ئان ب تامی ئان ب بیهنی دزانييت، ئان ژى ژ پويسي يي نهديتن ن کو دبیژنی (حوکمی) وهکی میزا ب جلکه کيفه ماى و حشک بوى و چ ژ بیهن و رهنکيت وى ئاشکرا نه بن بهلى مروف دزانييت کو میز یا گه هشتیي.

(إذا تنجس شيء بملاقاة كلب أو فرعه مع الرطوبة غسل سبعة مع مزج إحداهن بالتربة الطهور، والأفضل أن يكون في الأولى ثم في غير الأخيرة، والخزير كالكلب).

"نه گهر تشتهك پويس بيت ب نه گهرا تهراتيا شين دهفی سهی ئان ژى ب نه گهرا تهراتيا شين دهفی ههيوانه کی ژ بهری سهی پهیدابيت دی وی تشتی هفت جاران ب ئافی شون، دی ژ وان هفتان ب ئاخهکا پاقر پی شون، یا باشتر نهوه جارا ئیکى ب ئافا ئاخى وهردایى بشون پاشی جاريت دویف را ب ئافی؛ نه گهر ب جارا ئیکى ب ئاخى نه شويشت هره شويشتنا ب ئاخى بیخسته بهری دووماهیي، و حوکمی بهرازی د پويسي يي دا وهکی حوکمی سهیه".

(وَمَا تَنْجَسُ بِبَوْلِ صَبِيٍّ لَمْ يَطْعَمْ إِلَّا اللَّبَنَ يَنْضَحُ بِالْمَاءِ، وَمَا تَنْجَسُ بِغَيْرِ ذَلِكَ فَإِنْ كَانَتْ عَيْنِيَّةً وَجَبَتْ إِرْآلَةُ عَيْنِهِ وَطَعْمُهُ وَلَوْنُهُ وَرِيحُهُ، وَلَا يَضُرُّ بَقَاءَ لَوْنٍ أَوْ رِيحٍ عَسْرَ زَوَالِهِ وَيَضُرُّ بَقَاؤُهُمَا أَوْ الطَّعْمُ وَحْدَهُ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لِلنَّجَاسَةِ عَيْنٌ كَفَى جَرِي الْمَاءُ عَلَيْهَا، وَيَشْتَرِطُ وُزُودُ الْمَاءِ الْقَلِيلِ، وَالْغَسَالَةُ الْقَلِيلَةُ طَاهِرَةٌ مَا لَمْ تَتَّغَيَّرْ وَقَدْ طَهَرَ الْمَحَلُّ).

"نډو تشتی پوېسبووی ب میزا بچیکې خاړن نه خواری ژبلی شیری دی ب پاقرکړنا وی تشتی ب رهشاندن بیت، نډو تشتی پوېسبووی ب پوېساتییه کی بهرچاف (عیني) و نه ژ پوېساتییه بچیکې مه نامازه پیکری بیت دی پاقرکړنا وی پوېساتی ب راکړنا پوېساتییه بهرچاف بیت و راکړنا تام و بیهن و رهنګین وی پوېساتی بیت، چ قهیدی نینه نهګر رهنګ نان ژی بیهن پستی پاقرکړنی بمینیت کو دشیاندا نه بن رهنګی نان ژی بیهن ژی راکه ن بهلی دی زیان بیت ناکو: دروست نینه نهګر ههردوو رهنګ و بیهن بمینن نان ژی تام بتنی بمینیت، نهګر پوېساتی ب چاف نه هیته دیتن تیرا ههیه کو ئافی بتنی پیداکه ن، ههتا تشتی پوېسبووی پاقر بیت مهرجه ئافا پیچهک ل سهر وی تشتی دا هیدی هیدی بهردهته خواری (داکو هیدی هیدی ئافا پیچهک پوېساتی هه میی راکهت چونکی نهګر ئافا پیچهک ب ئیک جار پیدا کر دبیت پوېساتی هه می نه رابیت و ئاف خلاص بیت)،

نډو رهخی پیچهک نډو هاتییه شویشتن و پاقرکړن نډو رهخی دی یی پاقر بیت ماده م هاتییه پاقرکړن ب مهرجه کی نهګر پستی شویشتن وی رهخی گهورین نه که فیه رهخی شویشتی و پاقر دا (بهلی نهګر جهی پاقربووی رهنګی وی یان بیهن وی پستی شویشتنی پوېس ما دی نډو رهخی دی یی پوېس بیت، هه ردهسا دی نډو رهخی یی پوېس بیت نهګر گرانییا رهخی پوېس ب که فیه سهر رهخی پاقر) "

دهرگه هی تهیه مموى

تهیه مموى د زمانى دا نانکو: قهست دکرڼ و بهر د تشتى قه چون، و د شهريعه تى دا گه هاندنا ئاخى يه بو روى و دهستان ل دويف مهرج و چه وانيا زانايان شروفه کرى کو دى د ريژيت بهيت دا هيئت نه گهر خودى چه زکته.

به لکه ل سهر تهيه مموى پيغه مبهري مه سلافييت خودى ل سهر بن بيژيت: "جعلت لنا الأرض كلها مسجداً، وترابها طهوراً"، راماڼ: "خودايى مه زن عهر د همدى بو مه وهكى مزگه فتى يى لى كرى (نانكو: ههر جهى تو نقيزى لى بكه د دروسته)، و ئاخا وى زى بومه يا پافزكرى (فيجا چ نقيزى ل سهر ئاخى بكه دى يان دهستنيژا خو ب ئاخى بگرى وهك تهيه مموى ل دويف مهرجيت وى يان ئامانى زادى پى بشوى... هتد)".

هه تا فهرزا تهيه مموى دروست بيت سى نه گهر بيت بو ههين نيك ژ وان: نه گهر ئاف نه بيت ههروهكى خودانى كتيبي ئامازه پيكرى دهمى دبيژيت:

(يَتَيَمَّمُ الْمُحْدَثُ وَالْجَنْبُ لِفَقْدِ الْمَاءِ وَالْبُرْدِ وَالْمَرَضِ).

"دى يى بى دهستنيژ و يى ب جه نابته تهيه مموى كهت نه گهر ئاف نه بيت ئان سهرما بيت ئان يى نه ساخ بيت "

(فَإِنْ تَيَقَّنَ فَقَدْ الْمَاءَ تَيَمَّمْ بِلَا طَلَبٍ وَإِنْ تَوَهَّمَ الْمَاءَ أَوْ ظَنَّهُ أَوْ شَكَّ فِيهِ فَنَتَشِ فِي مَنْزِلِهِ وَعِنْدَ رَفْقَتِهِ وَتَرَدَّدَ قَدْرُ حَدِّ الْعَوْتِ وَقَدَرَهُ بَعْضُهُمْ بَغْلُوهُ سَهْمٌ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ مَاءً تَيَمَّمْ وَإِنْ تَيَقَّنَ وَجُودَ الْمَاءِ وَجَبَ طَلَبُهُ فِي حَدِّ الْقُرْبِ وَهُوَ سِتَّةُ آلَافِ خُطْوَةٍ).

"نه گهر بو مروفى يهقين چييوو كو ئاف نينه دى تهيه مموى كهت بيكو ل ئافى بگهرت (چونكى ب يهقين و ژ سه دى سه د ئاف نينه لهوما هه وجهي ليگه ريانى ناكهت)، نه گهر هزرك هاته سهر دلى مروفى و وى هزرى گوت ئافهكا ل فان دورا هه دى وهك —وه هم— (وههم هزركا بى بنه مايه دكفيته سهر دلى)، ئان زى مروف ب گومان كهت د ناف بهرا هه بون و نه بونا ئافى دا كا ئاف ههيه يان نه وهك —ظه ن— (رامانا زهننى نهوه كو گومانا هه بونا ئافى پتره ژ نه بونى دا)، ههروهسا مروف ب گومان بكهفيت د ناف بهرا هه بون و

نه بونا ئافى دا کا ئاف ل مال يان ل ناف تشتين مروفي ههيه يان نه وهک -شه لک- (رامانا شکى ئه وه کو هه بون و نه بونا ئافى وهکى ئيکه بيکو ئيکى ته رجحتر ليکته سهر يادى) د هه مى رهنگين بوري دا دى ل ئافى گهریت د ناف مال دا نه گهر ل مال بيت و ل دهف هه فاليت خو نه گهر ل چولى بيت، نه گهر پيدفى کر کو قه ستا دهف هندهک دارا يان بهرا بکته ب مهرما ليگه ريانى کا ئاف ل وى رى ههيه يان نه فهره ل دويف دريژيا ههوار هاتنى قه سته تى، دريژيا ههوار هاتنى نهوا فهر بيت قه سته تى هاتييه ته خمين کرن ب دريژيا 300 سى سهت گهزان (نانکو: دبنه 150 سهد و پينجى مهتر)، نه گهر چ ئاف ل وى رى نه ديتن دى تهيه مومى کهت، نه گهر بو مروفي يه قين چي بوو کو ئاف يا هه فهره ل دويف دريژيا نيزيکيى قه سته تى دريژيا نيزيکيى دبنه شش هزار پينگاف (نانکو دبيت نيزيکي نيف فهرسه خى نيف فهرسه خ دبنه 6000 شش هزار پينگاف، چونكى ههر فهرسه خهک دبيت 3 سى ميل، و ههر ميلهک دبيت 4000 چار هزار پينگاف، نانکو ههر فهرسه خهک دبيت 12000 دوازه هزار پينگاف ل فيره نيف فهرسه خ دبيت 6000 شش هزار پينگاف ههر وهکى مه ئماژه پيکرى)"

(فَإِنْ كَانَ فَوْقَ حَدِّ الْقُرْبِ تَيَمَّمَ وَالْأَفْضَلُ تَأْخِيرُ الصَّلَاةِ إِنْ تَبَيَّنَ وُصُولُ الْمَاءِ آخِرَ الْوَقْتِ).

"نه گهر هات و هه بونا ئافى ل دويف يه قينا بو چي بوو کو ئافا هه- دريژتر ليها ت ژ دريژيا نيزيکيى دى تهيه مومى کهت، بهلى دگهل وى چهندي يا باشر نه وه (بو يى ريقينک و يى نه ساخ و يى د شيان دا نه بيت ل ئافى بگهریت) نفيزا خو گيروکهت ههتا دووماهیکا وهختى نفيزى وهخته کى و هسا کو بشيت دهست نفيزا خو بگريت و نفيزا خو بکته ب مهرجهکى نه گهر بو وى يه قين چى بوو کو دى ئاف گه هيت ئان ژى دى گه هيته سهر ئافى".

(وَلَا يَجِبُ طَلَبُهُ فِي حَدِّ الْغَوْتِ وَحَدِّ الْقُرْبِ إِلَّا إِذَا أَمِنَ نَفْسًا وَمَالًا وَانْقِطَاعًا عَنِ الرَّفْقَةِ وَخُرُوجِ الْوَقْتِ).

نهگهرى دووى بو دروستبونا تهيه موموى ترسه ههر وهكى خودانى كتييى ئاماژى پى دكته دبيژيت:

" ل سهر مروفى فهر نينه ل دويى دريژيا ههوار هاتنى و نيژيكىيى ل ئافى بگهرىت (نهگهر مروفى ژ خو يان ژ مالى خو بترسيت) نهوتينهبيت نهگهر يى ژ خو و ژ مالى خو پشت راست بيت كو چ زيان ب سهردا ناهين و ههرودهسا يى ژ فهقه تيانا ههقاليت خو ژى پشت راست بيت كو ژى فه ناقه تييت وى دهمى دروسته ل ئافى بگهرىت، و ههرودهسا نهگهر ژ دهركهفتنا وهختى نفيزى ژى نهترسيت (نهگهر بزانيت دى ب ليگهريانا ئافى وهختى نفيزى -نفيزا ريښينگى- ژى چيت دى تهيه موموى كهت و نفيزا خو كهت و چ فزاكرنا وى نفيزى ل سهر نينه) " .

(فَإِنْ وَجَدَ مَاءً لَا يَكْفِيهِ وَجِبَ اسْتِعْمَالُهُ ثُمَّ يَنْتِمِمَ وَيَجِبُ شِرَاءُهُ بِثَمَنِ مِثْلِهِ إِنْ لَمْ يَحْتَجْ إِلَيْهِ لِدِينٍ مُسْتَعْرَقٍ أَوْ مَوْنَةٍ سَفَرِهِ أَوْ نَفَقَةِ حَيَوَانٍ مُحْتَرَمٍ وَلَوْ فِي الْمُسْتَقْبَلِ، وَيَجِبُ طَلَبُ هَبَةِ الْمَاءِ وَاسْتِعَارَةُ دَلْوٍ دُونَ اتِّهَابِ ثَمْنِهِ).

"نهگهر ئاف ههبيت بهلى نهو ئاف تيرا وى نهكهت فهره ل سهر وى وى ئافى بخو بكار بينيت پاشى دى تهيه موموى كهت، نهگهر مروفى شيان ههبن ئافى بكرىت و دهستنقيزا خو پى بشوت ب مهرجهكى مروفى دهيندار نهبيت فيجا د گافى دا يان د پاشهروژى دا، و ب پاريت كرنا ئافى مروفى پيدفى ب پارا نهكهت ههتا ل وهغرا خو دزفريت و مروفى پيدفى ب مهزاختنين چ مروفى و ههيواني ريزدار (موحتهرم) نهكهت (مروفين موحتهرم وهكى مروفين زممى و جوهرى و فهله و مهجوس نهوين د بن دهستههلاتا موسلمانان دا دزين و مروفين نه موحتهرم وهكى موسلمانى نه نفيزكهتر و موسلمانى ژ نايينى خو ليقهه بووى و كافرئ شهرئ موسلمانان دكهت، و ههيواني موحتهرم وهكى وى ههيوانى يى سهرزيكرن و خوارنا وى هلال بيت بو مروفى و ههرودهسا ههيوانى مفا ژى دهيته ديتن؛ ههسپ و هيستر و سهى نيچيرى...هتد، ههيوانى نهى موحتهرم وهكى سهى هار)،

دى ب فى رهنگى خوارئ فهر بيت ل سهر كهسى ريښينك بكهت؛ نهگهر دهليفه بو چيبيت و ريك ههبيت بشيت ئافى دهينكهت ئان ب شيوئ ديارى وهگرىت ئان ژى دولكى

ثافي ب نه مانهت ژ خوداني دولكي وهرگريت داکو بخو ثافي پي بينيت و پيدفييت خو ودي نقيژي و غهيري وي ب جه بينيت د وان ريگان ههميان دا فهره ل سهر کهسي ريقينيک بکته، نهگهر مروقهه که بره پارهيه کی بکته ته ديارى يان ب دمين بدهته کهسه کی ريقينيک ب مهرما کرينا ثافي بو پيدفييا نقيژي ل سهر ريقينگي فهرينه وي بره پارهى وهرگريت؛ چونکى دى بيته منهت (ل فيره فهره بزاني کو جياوازي يا ههى دناف بهرا پارهى و ثافي دا وده ديارى و دهينکر د يا پارهى دا دبېته منهت بهلى د يا ثافي دا نابېته منهت)." .

(وَلَوْ كَانَ مَعَهُ مَاءٌ يَحْتَاجُ إِلَيْهِ لَعُشَّ حَيَّوَانٌ مُّحْتَرَمٌ وَلَوْ فِي الْمُسْتَقْبَلِ وَاجِبُ التَّيْمُمِ، وَلَا يَنْتِمُّ لِلْمَرَضِ إِلَّا إِذَا خَافَ مِنْ اسْتِعْمَالِ الْمَاءِ عَلَى نَفْسٍ أَوْ مَنْفَعَةٍ عُضْوٍ أَوْ طَوْلِ الْمَرَضِ أَوْ حُدُوثِ شَيْءٍ قَبِيحٍ فِي عُضْوٍ ظَاهِرٍ).

نهگهرى پينجى بو دروستبوونا تهيه مموى مروقه پيدفي ب ثافي ههبيت:

"نهگهر ريقينگه کی ثاف و حهيواني ريژدار (موخته رهم) دگهل بيت و ي پيدفي ب ثافي بيت بو فهورنا حهيواني ريژدار ودهو بو دهمى داهاتى ژى بيت دى فهر بيت ل سهر وي ريقينگي تهيه مموى بکته (نانکو نابيت ب ثافي دهست نقيژا خو بگريت قه تاندنا پيدفييت حهيواني ريژدار گرنگره)، ناحيبيت مروقه نهساخ بو ههمى نهساخيان شينا ثافي تهيه مموى بکته هنده که رهوش تينه بن؛ ودي که نهگهر نهساخ ژ خو بترسيت نهگهر ثافي ب کار بينيت گيانى خو ژدهست بدهت، نان ژى مقايى نهندامه کی لهشى خو ژ دهست بدهت، نان ژى نهساخيا وي دريژتر لى بکته، نان ژى ببېته نهگهر نيشه کا خرابتر ل سهر نهندامه کی وي روپبدهت

(ل فيره مه دقيت ناماژي ب وي چه ندي بکين کا نهگهر ثاف بهيته ب کار ئينان ل سهر نهندامى ئيشى گرتى ودهو ثاف ببېته نهگهر کريتکرنى (تشوه) ل سهر پهيداکهت کا نهري نهو کريتکرن ل دويف ته خميني يا ئاشکرايه نانکو: ل سهر پويستى نهندامى ئيشى گرتيه نان ژى يا بهرزديه نانکو ل بن پويستى نهندامى ئيشى گرتيه؟ نهري دى ل ل دويف کيژ ته خميني تهيه مموى کهت؟

به رسف: دوو بوچون ييت بو ههين بوچونا ئيمامى نهوهوى و يا ئيمامى رافعى (دلوفانيا خودى ل سهر ههر دووکان بيت) ل دويف يا خواري:

نیمامی نهووهوی دبیزیت: نهگهر زانی دئی ب کار ئینانا ئافی (ئانکو تهرکرنا نهندامی ئیشی گرتی) کریتکر نهکی (تیشهووههکی) ل سهر پویستی (نه ل بن پویستی) نهندامی ئیشی گرتی پهیداکهت شینا ئافی بلا تهیهمومی بکهت.

نیمامی رافعی دبیزیت: نهگهر زانی دئی ب کار ئینانا ئافی (ئانکو تهرکرنا نهندامی ئیشی گرتی) کریتکر نی ل سهر و ل بن پویستی نهندامی ئیشی گرتی پهیدا کهت شینا ب کار ئینانا ئافی بلا تهیهمومی بکهت.

ل فییره گوتنا نیمامی رافعی (دلوفانیا خودی ل بیت) راجتزه ئانکو دئی کار ب گوتنا نیمامی رافعی هیتهکرن ب تایبته نهگهر نوژدار وهبیژن؛ چونکی نوژدار دزانن کا دئی ب تهرکرنا وی نهندامی بیته نهگهری کریتکر نی یان نه فیجا چ کریتکر نی ل سهر یان ل بن پویستی بیت) "

(وَلَا يَنْتِمُّ لِلْبَرْدِ إِلَّا إِذَا لَمْ تَنْفَعْ تَدْفِنَةَ أَعْضَائِهِ وَلَمْ يَجِدْ مَا يَسْخُنُ بِهِ الْمَاءَ وَخَافَ عَلَى مَنَفَعَةِ عَضْوٍ أَوْ حُدُوثِ الشَّيْنِ الْمَذْكُورِ)

"ناچییت بو ههر سهرمایهکا هه بیت شینا شویشتنا ب ئافی تهیهمومی بکهت د هندهک رهوشان دا تینه بیت ژ وان: نهگهر تهخمینکر کو نهگهر ب ئافی دهست نفیژا خو یان سهری خو بشوت دئی توشی ئیش و ئیزیان بیت ژ بهر نهبونا شیانی خو گهرمکر نی (چونکی بهلکی خوگهرمکر نی بو وی خرابیت)، ههروهسا نهگهر چ ئالافیت خو گهرمکر نی ل دهف نهبن (وهک: گاز غاز سوپه دار ناگر... هتد ژ ئالافیت مروف خو پی گهرم دکهت)،

ههر وهسا نهگهر تهخمینکر کو دئی ب شویشتنا ئافی مفایی نهندامهکی لهشی خو ژ دهست دهت (ئانکو دئی ژ کار کهفیت) ئان ئیشهکا نوی ل سهر ئان ل بن پویستی نهندامی ئیشی گرتی پهیدا کهت (ههر وهکی مه ئاماژه پیکری، د وان رهوشان ههمیان دا دروسته شینا شویشتنا ب ئافی تهیهمومی بکهت)".

(وَإِنْ خَافَ مِنْ اسْتِعْمَالِ الْمَاءِ فِي بَعْضِ بَدَنِهِ غَسَلَ الصَّحِيحَ، وَتَيَمَّمَ عَنِ الْجَرِيحِ فِي الْوَجْهِ وَالْيَدَيْنِ، فَإِنْ كَانَ جُنْبًا قَدَّمَ مَا شَاءَ، وَإِنْ كَانَ مُحْدِثًا تَيَمَّمَ عَنِ الْجَرِيحِ وَقْتَ غَسْلِ الْعَلِيلِ ثُمَّ إِنْ كَانَ عَلَيْهِ جَبِيرَةٌ نَزَعَهَا وَجُوبًا فَإِنْ خَافَ مِنْ نَزْعِهَا غَسَلَ الصَّحِيحَ وَمَسَحَ عَلَيْهَا وَتَيَمَّمَ عَمَّا تَحْتَهَا فِي الْوَجْهِ وَالْيَدَيْنِ وَيَجِبُ عَلَيْهِ الْقَضَاءُ إِذَا وَضَعَ الْجَبِيرَةَ عَلَى غَيْرِ طَهْرٍ أَوْ كَانَتْ فِي الْوَجْهِ وَالْيَدَيْنِ وَيَقْضِي إِذَا تَيَمَّمَ لِلْبَرْدِ أَوْ تَيَمَّمَ لِفَقْدِ الْمَاءِ فِي الْحَضَرِ وَالْمُسَافِرِ الْعَاصِي بِسَفَرِهِ).

"ښه گهر هات مروف ژ خو ترسيا ښه گهر ټافې ب کار بينيت (چ بو لهش شويشتنې يان بو ښه ندامين دهستنفيژ شويشتنې) و زاني دې توشې ټيک ژ نه خوشيږي بوري بيت وي دهمې دې فهر بيت ل سهر وي تهيه موموي بکته بيکو شويشتنا ب ټافې ب کار بينيت و دې نفيزا خو کته، ښه گهر مروف ژ پارچه ک ژ لهشې خو ترسيا نه کو ب کار ټينانا ټافې ببېته ښه گهر ټيښت مه ټامازه پيکري ل سهر پهيدا کته وي دهمې دې جهيت ساخلم شوت و دې ب پاته کي تهر ل دور جهيت ټيښ تيدا ښه و جهيت نه شيت بشوت دې ل سهر را ټينيت و بهت و دې بو وي ب شويشتن هيت هژمارتن و دې تهيه مومو هکا تهمام ب دهست و روويان بو جهيت ټيښه وي کته ههر چنده تهيه موموم ب دهست و روويان دهيت هکرن و جهې بري ندار نه ژ جهيت ښه نداميت دهست نفيز شويشتنې بهلې پا تهيه موموم دې جهې شويشتنا وي بريڼي گريت (ل فيره ښه گهر جهې بريندار ټيک ژ جهيت تهيه موموي بيت فهره ب ټاخې دهستين خو دهمې تهيه موموي دکته ل سهر را بينيت و ببهت، سونه ته ب ټافې ژي مه سحي ل سهر بکته، ښه گهر برينا وي يي رويس بيت و چ پاته ل سهر نه بن وي دهمې فهر نينه پاته کي ب دانپته سهر برينا خو ب مهرما تهيه موموي يان مه سحي)،

سه بارهت خوداني بريڼي بو سهر شويشتنې (فيجا چ سهر شويشتنا جه نابه تي بيت يان يا سونه ت) و تهيه موموي ښه گهر فيا دې ښول سهرې خو شوت پاشي دې تهيه موموي کته ښه گهر ژي فيا دې ښول تهيه موموي کته پاشي دې سهرې خو شوت (ياباشتر ښوه ښول تهيه موموي بکته دا کو شينواريڼ ټاخا تهيه موموي بهينه پاقرکرن)، ښه گهر مروفه کي بريندار ب برينه کا ټيک ژ ښه ندامين دهست نفيز شويشتنې فيا دهست نفيزا خو بشوت سه بارهت تهيه موموي دهمې دگه هپته ښه ندامي بريندار فهره د وي دهمې دا تهيه موموي بو بکته بهري ښه ندامي دويف را بشوت داکو ټيک دويف ټيکي (ترتيب) د شويشتنا ښه نداميت دهست نفيز شويشتنې دا چيبيت وهک شويشتن و تهيه موموم (بو نمونه ښه گهر برين ل سهر دهستي مروفې بيت دهمې دهست نفيزا خو دگريت دې ښول رويي خو شوت پاشي دې

دهستى دروست شوت و دى تهيه مومى بو دهستى بريندار كهت پاشى دى فه مالينا سهرى خو كهت، نانكو نابيت تهيه مومى بيخيته پشتى فه مالينا سهرى يان پشتى ژ دهست نفير شويشتنى ب دووماهى دهيت، ههر ولسا نه گهر برين ل سهر رووى بيت دى دهستپيكي تهيه مومى كهت پاش دى دهستين خو شوت پاشى فه مالينا سهرى، نه گهر برين ل سهر پيان بيت دى تهيه موموم كهفته پشتى فه مالينا سهرى، ل فيره چ جياوازي نينه كا برين هاتيه پچان ب پاته كى يان نه)، نه گهر برينى داره ك يان پاته ك ل سهر بيت دبىژنى (جهيره) دهمى دگه هيه وى برينى فهره ل سهر خودانى برينى وى جهيرى ل سهر برينى ركهت داکو نه گهر دشان دا بيت جهى برينى بشوت يان جهيت ساخلم ل دوريت برينى بشوت نان ژى د شان دا بيت جهى برينى يان دوريت وى تهيه مومى ل سهر بكهت. نه گهر دشانيت خودانى جهيرى دا نه بيت جهيرى ركهت ژ بهر نه گهر ريت نه خوشيپن مه نامازه پيكرين دى جهيت ساخلم شوت و فه مالينى ل سهر ههمى جهيرى كهت پيش جهيت ساخلم نه وى ل بن جهيرى فه نه و جهنده وهك فهر نه گهر چ جهيت ساخلم ل بن جهيرى فه نه بن دى فه مالينى ل سهر جهيرى ب تنى كهت پاشى دى تهيه موموم كا دروست ژ بهر برينى كهت چندا بورى دى دههمى دهست نفير شويشتنان دا كهت ههتا چاره سهرپيا برينا وى تهمام دبیت، دى خودانى جهيرى نفيريت خو فها كهت ل دويف فان نه گهران: نه گهر خودانى برينى يى بى دهست نفير بيت دهمى جهيره دانايه سهر نه ندامه كى تهيه مومى، ههر ولسا نه گهر خودانى جهيرى دهمى فه مالين ل سهر جهيرى كرى جهيت دروست نه شويشتبن ژ نه گهر ريت توشبوونا ئيشين مه نامازه پيكرى. ههر ولسا دى مروفى تهيه موموم كرى ب نه گهر سهرمايى نفيريت خو فها كهت بلا د سه فهرى دا ژى بيت.

قه زاکرنا نفيرى ل سهر مروقه كى نينه نه وى ل مال تهيه موموم كرى ژ بهر نه بونا نافي ب مهرجه كى پشتى ههول دايى ل دويف دريژيا نيزيكيبى (ههر وهكى مه د لاپهر ريت بورى دا نامازه پى كرى كا دريژى چنده) قهست كريپى و چ ئاف ب دهست نه كهفتى. ههر ولسا دى قه زاکرنا نفيرى كهفته سهر وى مروفى يى تهيه موموم كرى د سه فهرى دا نه گهر سه فهرا وى يا گونه هى بيت (وهكى ژن و بهنده يين زيزبوين و ههر ولسا نه گهر ئيكي سه فهرا وى يا دزىكرنى يان يا كوشتنا بى حهق بيت).".

(فصل في شروط التَّيْم)

"قافير ل سهر مه رجيت ته يه مهموم"

(شروط التَّيْم عشرة أَنْ يَكُونَ بِتُرَابٍ وَأَنْ يَكُونَ طَاهِرًا وَأَنْ لَا يَكُونَ مُسْتَعْمَلًا وَأَنْ لَا يَخَالطُهُ دَقِيقٌ وَنَحْوُهُ وَأَنْ يَقْصِدَهُ؛ فَلَوْ سَفَتَهُ الرِّيحُ فَرَدَدَهُ لَمْ يَكْفِهِ وَأَنْ يَمْسَحَ وَجْهَهُ وَيَدِيَهُ بِضَرْبَتَيْنِ وَأَنْ يَزِيلَ النَّجَاسَةَ أَوَّلًا وَأَنْ يَجْتَهِدَ فِي الْقُبْلَةِ قَبْلَهُ وَأَنْ يَقَعَ بَعْدَ دُخُولِ الْوَقْتِ وَأَنْ يَتَيَّمَّ لِكُلِّ فَرَضٍ عَيْنِي).

"مهرجين ته يه مهموم دهنه:

دقيت ته مهموم ب ناخي بيت (ل دويف مه زهه بي شافعي چونكي مه رهم ب په يفا صعيد نهوا دفورناني دا هاتي ناخه لهوما ناخ بو مهرجي ته يه مهموم ههر وهكي عهبدوللا كورئ عهباس خودي ژي رازي بيت دبيژيت)، دقيت ناخ يا پاقر بيت (ناچيبيت ناخ ب ميزي يان ب پويساتييه تيكله ببيت)، دقيت ناخ نه نهوا ناخ بيت يا هاتييه ب كارئينان (موسه عمل) بو راكرنا دهست نفيزي (نموونه: نه گهر مروفه كي ته يه مهموم كر و ناخال روويت خو داي كه ته سهر ناخا دي بكار نيينيت بو ليدانا دووي دروست نينه)،

ناچيبيت نار و تشتين وهكي ناري تيكله وي ناخي ببيت نهوا بو ته يه مهموم دهيتي ب كارئينان؛ (چونكي ژ بهر نه رماتيا ناري نار ناهي ليت ناخ بگه هيتي چه رمي)، دقيت ب مه رهما ته يه مهموم دهستين خو د ناخي دابيت نه گهر ههواي ناخ هافيتي بته سهر روويي وي پاشي دهستين خو سهر را نينان و برن ب مه رهما ته يه مهموم دروست نينه (ژ بهر دوو نه گهران دروست نينه نه گهر ئيكي چونكي خودي يي گوتي ﴿فتيمموا صعيدا﴾ رمان: " ب مه رهما ته يه مهموم قهستا ناخي بكه ن يا دووي چونكي ناخ ب خو هاته سهر روويت وي بيكو نيه تا قه گوهازتنا ناخي بينيت)،

دقيت ب دوو ليدانين ل سهر ناخي قه مالين ل سهر رووي و دهستين خو بكه ت (ليدانه ك بو رووي و ليدانا دووي بو دهستان)، دقيت ل دهستيني پويساتي ل سهر نه ندامين لهشي خو راکه ت نه گهر پويساتي ل سهر ههبيت (نهوا پويساتي نازاكرن عهفو- تيذا نهبيت؛ چونكي نه گهر پويساتي پшти ته يه مهموم راكر دي حوكمي وي ته يه مهموم وهكي حوكمي وي بيت يا بهري وهختي نفيزي كرى نانكو دروست نينه)، دقيت ته يه مهموم وي بكه فيته پшти د ئيجتيهادا د قبيلي دا نه گهر قبيله يا ژ نه زان بيت، دقيت ته يه مهموم

بکهفیته ددهمی نقیژی دا ئانکو بهری ددهمی وی هاتبیت تهیه مموم دروست نینه، دقیت
تهیه ممومی بو ههمی نقیژین فهرز بکهت".

(فصل في أركان التَّيْمُ)

فاقيرال سهر روکني تهيه مومى

(فروض التَّيْمُ خَمْسَةٌ:

الأول: النَّفْلُ.

الثَّانِي: نِيَّةُ الاستِباحَةِ، وَيجب قرنها بِالضَّرْبِ واستدامتها إِلَى مسح وَجْهه، فَإِنْ نَوَى بتَيِّمِهِ استِباحَةَ الْفَرَضِ صَلَّى الْفَرَضَ وَالنَّفْلَ أَوْ اسْتِباحَةَ النَّفْلِ أَوْ الصَّلَاةِ أَوْ صَلَاةِ الْجَنَازَةِ لم يَصِلْ بِهِ الْفَرَضُ.

الثَّالِث: مسح وَجْهه.

الرَّابِع: مسح يَدَيْهِ إِلَى المَرْفَقَيْنِ.

الخَامِس: التَّرْتِيبُ بَيْنَ المَسْحَيْنِ.

"فهرزي تهيه مومى پېنجن:

ئيك: فهگوهازتنا ناخى - پشتي ليدانا دهستى بو ناخى - بو سهر رووى و دهستان.

دوو: نيههتا هلاکړنا نفيرى بينيت بو وان په رستن پيدفى ب نيههتى (وهکى

دهستکړنا قورنائى و کرنا نفيرى). دفت نيههتى ب ليدانا ناخى يا ئيکفه (بو فهگوهازتنا

ل سهر نه ندامى) گريدت و نهو نيههت ب شيوهکى به ردهوام ل سهر هزرا وى بمينيت ههتا

فه مالينى ل سهر رووى خو دکهت، نهگه نيههت ئينا بو هلاکړنا نفيرى فه رز دى نفيرى هکا

بتنى يا فه رز ب وى تهيه مومى کهت و هندى سونهت بفتى دى پى کهت، نهگه نيههت

ئينا کو تهيه مومى بو نفيرى سونهت يان بو نفيرى جهنازهى يان بو تهوافا ل دور بهيتى دى

وان نفيرى ب تنى پى کهت نهيا فه رز چونکى نفيرى فه رز بنياتن سونهت دويف بنياتى

دچن نه بنيات دويف سونهتى.

سى: فه مالينا ل سهر ههمى رووى (ل دويف پيناسا رووى نهوا مه نامازه پيکرى د

فهرزيت دهست نفيرى شويستنى دا).

چار: فه مالينا ل سهر ههر دوو دهستان ههتا نه نيشکان و نه نيشک زى دگهل (وهکى

شويستنا ههر دوو دهستان دهمى مه نامازه پيکرى د فهرزيت دهست نفيرى شويستنى دا

نانکو: دفت ناخا دهستى خو ليداي بو تهيه مومى بگه هيته ههردوو دهستان ژ لهپان ههتا

نه نيشكى چونکى نهو پيش شويستنا دهستايه نهوا خودى نهمرى مه پيکرى نهو بشوين، ل

فیره نیمامی (نهوهوی) (دلوفانیا خودی لی بیت) ههلبزاردهیا بوجونا کهفن یا ههلبزارتی ئانکو: لیدانا ههردوو دهستان دی بتنی ههتا جهی د نافبهرا لهپی و باسکی دا بیت ژ دهستیقه نه ههتا نهیشکی).

پینج: دفتی ئیک دویف ئیک بیت (تهرتیب) د نافبهرا ههردوو فهمالینا یا رووی و یا دهستی(بلا یی تهیهمموئی دکهت یی ب جهنابهت زی بیت)".

(وسنه:

التَّسْمِيَةِ، وَتَقْدِيمِ الْيُمْنَى، وَمَسْحِ أَعْلَى وَجْهِهِ، وَتَخْفِيفِ الْغُبَارِ، وَالْمَوَالَاةِ، وَتَفْرِيقِ الْأَصَابِعِ عِنْدَ الضَّرْبِ، وَنَزْعِ الْحَاتَمِ، وَيَجِبُ نَزْعُهُ فِي الضَّرْبَةِ الثَّانِيَةِ،
"سونهتین تهیهمموئی:

ل دهستیکی ئینانا نافی خودی ئانکو بیژی: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ (ج قهیدی نینه نهگه یی ب جهنابهت زی نافی خودی بهری غوسلی بینیت)، رهخی راستی بهری رهخی چهپی دهستیبکهت، فهمالینا رووی ژ سهری رووی دهستیبکهت (وهکی دهست نفیژ شویشتنا ب ئافی)، سونهته ب شیوهکی سقک توزی ب دهستان فهگوهیزیت بو سهر نهندامین تهیهمموئی (ههرو هسا یا سونهت نهوه دووباره دهستی خو ل توزی نهدهت بو ههرو نهندامهکی ههرو هسا یا سونهت نهوه توزا کهتیه سهرو نهندامیت تهیهمموئی رانهکهت ههتا پستی نفیژی)، ئیک ل دویف ئیک بی راوهستیان ههتا ب دووماهی دهیت (وهکی دهست نفیژ شویشتنا ب ئافی)، دهمی لهپیئت خو ل ناخی ددهت سونهته تبلیت خو ژیکهفهکهت بو ههرو دوو جارن، بو لیدانا ئیکی سونهته گوستیرکا خو ژ دهستین خو بکهت (داکو فهمالینا ل سهرو رووی یا سقک و خوش بیت)، بو لیدانا دووی (فیجا چ ددهمی فهمالینی دا بیت یان ل دهست پیکا لیدانا ناخی بیت) (فهرو گوستیرککړنا ژ دهستین خو بکهت (دا کو توزا ناخی بگههیته بن جهی گوستیرکی)،

(وَمَنْ سَنَّه إِمْرَارَ الْيَدِ عَلَى الْغُضُو، وَمَسَحَ الْعُضُدَ، وَعَدِمَ التَّكْرَارَ، وَالِاسْتِقْبَالَ، وَالشَّهَادَتَانِ بَعْدَهُ، وَمَنْ لَمْ يَجِدْ مَاءً وَلَا تُرَابًا صَلَّى الْقَرْضَ وَحْدَهُ وَأَعَادَ بِالْمَاءِ).

"ههروډسا سونه ته مروږ ددستین خو ل سهر ئه ندامین ته یه مموئ را بینیت و ببهت (وهکی دهست نفیژ شویشتن) کو دبیژنی (ئه لده لک)، سونه ته مروږ فه مالیئ ل سهر ئه نیشکا خو بکهت (داکو خیرا ته حجیل ب دهست خو فه بینیت خیرا وئ ئه وه کو دئ ئه وجه رون بن ل روژا قیامه تی)،

سونه ته ئیک جارکی فه مالیئ ل سهر ئه ندامیت ته یه مموئ بکهت نه دووباره (داکو توز سقک بیت ل سهر ئه ندامین ته یه مموئ)، سونه ته مروږ یی بهر قیبه له بیت دهمی ته یه مموئ دکهت، سونه ته پستی مروږ ژ ته یه مموئ ب دووماهی دهیت په یقا شه هادی بیژیت (مهرم پی ئه و زکره ئه وئ مروږ پستی دهست نفیژ شویشتنا ب ئافی دبیژیت)، ئه گهر مروږ هک ل جهه کی بیت و ئاف و ئاخ ههردوو ل وی جهی نه بن دئ ئه و مروږ نفیژا فهرز ب تنی کهت نفیژا نه بونا ههردوو پافژکاران - فاقد الطهورین - پاشی دئ نیژا خوب دهست نفیژ شویشتنا ب ئافی دووباره کهت (وهک ریژگرتن بو دهمی نفیژ و دئ حوکمئ نفیژا وی مروږی وهکی وی کهسی بیت یی نه چار ژ په یداکرنا پاریزره کی - ستارمکی - بو نفیژئ ئانکو دئ نفیژا وی یا دروست بیت، ب مهرجه کی ئه گهر نه که فیه سهر هزر و خه یالا وی (وهم) کو ئاخا ل دوریت وی هه، و بوچی دئ نفیژا فهرز ب تنی کهت؟ ئانکو به حسی نفیژیت: نه زر و قهزا و نفیژیت سونهت نه کر؛ چونکی د رهوشه کا وهکی وئ رهوشی دا چ هه وجه یی ب وان نفیژان نینه.

مهكروهاتیت ته یه مموئ:

هه رچه نده خودانی کتیبی به حسی مهكروهاتیت ته یه مموئ نه کریبه به لی مه ب فهر دیت ئامازی ب هنده کان بکهین، ل دهستیکی راما نا مهكروه ئانکو: یا باشر ئه وه وده کهت، ژ مهكروهاتین ته یه مموئ: ب کارئینا نا گه له ک ئاخ و توزی، و دووباره کرنا فه مالیئ، و دهست پیکرن ژ لای چه پی، و گه له کین دی.

تشتین تهیه موم پی به تال دبیت:

هر چه نده خودانی کتیبی به حسی وان تشتان نه گریه یین تهیه موم پی به تال دبیت بهلی ژ بو مفا ژ ودرگرتن دی ناماژ پی کهین، نهو تشتین تهیه موم پی به تال دبیت که لهکن ژ وان: تهیه موم ب وان تشتان به تال دبیت نهو تشتین دست نقیژ پی به تال دبیت، هر ودهسا تهیه موم ب گاوری به تال دبیت، هر ودهسا تهیه موم ب به رهه فبونا نافی به تال دبیت (نه م ب کوردی په یقه کی دبیزین کو نهو په یف وهک گوتنه کا مه زنان که فتییه ل سهر نه زمانه مه وی په یفی بو که لهک مه رده مان ب کار دینین دبیزین : ناف هات تهیه موم به تال بو)، هر ودهسا دی تهیه موم به تال بیت نه گهر بهری نقیژ هزرهک بو مروقی چیبو کو ناف یا هه، هر ودهسا دی تهیه موم به تال بیت نه گهر شیان هه بن نافی بکریت بیکو ریگریه که هه بیت بو کرینا نافی وهکی دهینی، هر ودهسا دی تهیه موم به تال بیت ب نه مانا نه گهریت دروستبونا تهیه موم). "

(فصل: في الحيض والاستحاضة والنَّفاس)

شافعي: ل سهر ديتنا

خوينا ژفانان و ئيستيجازي و چلکداريبي

خوينا ژفانان (حهيزي): مەهرەم پي ئەو خوينه ئەوا هەيخانە ژن دبیین دەمی رحمی وان یی پاقر وەك بهرەهه فیهك بو چيكرنا بجيكي.

خوينا ئيستيجازي: ئەو خوينه ئەوا ب ئەگهري رههكي (نهزيف داخلي) دهيت.

خوينا ژنا چلکدار (نيقاسي): ئەو خوينه ئەوا ژن دبیین ب ئەگهري بجيک بونی يان بجيک بهرچونی.

(وَأَقْلَ الْحَيْضِ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ، وَأَكْثَرُهُ خَمْسَةٌ عَشَرَ يَوْمًا بِلَيَالِيهَا، وَغَالِبُهُ سِتٌّ أَوْ سَبْعٌ، وَوَقْتُهُ بَعْدَ تِسْعِ سِنِينَ، وَأَقْلَ الطَّهْرِ بَيْنَ الْحَيْضَتَيْنِ خَمْسَةٌ عَشَرَ يَوْمًا بِلَيَالِيهَا، وَيَحْرَمُ بِهِ مَا يَحْرَمُ بِالْجَنَابَةِ، وَمَرُورُ الْمَسْجِدِ إِنْ خَافَتْ تَلَوِيثَهُ، وَالصَّوْمُ، وَالطَّلَاقُ فِيهِ، وَالْإِسْتِمَاعُ بِمَا بَيْنَ السُّرَّةِ وَالرَّكْبَةِ. وَيَجِبُ عَلَيْهَا قَضَاءُ الصَّوْمِ دُونَ الصَّلَاةِ).

"کیمترین دەمی ژفانان: شهفهك و روژهكن (ئانكو ماوی 24 دهمژمیران)، دەمی ژ ههمیان پتر خوينا ژفانان تیدا بهیت : پازده روژن دگهل شهفین وی (ئهما هندیكه ژفانا کیمتر ژ شهفهك و روژهكان یان پتر ژ پازده روژان یان خوينا بهری ژیی 9 سالییی ژ کیمترین دەمی ژن دکهفیته د پاقرییی دا ئەو ژفان هەمی ژ خوينا ئیستیجازه دهیت هژمارتن ئانكو ژ خوينا نهزيفی دهیت هژمارتن)، ودهمی ژ پترینان کو ژن د کهفنه د ژفانانا دا: شهش یان هفت روژن، و دهستییکا ژیی خوينا ژفانی کچی تیدا دهیت ئەوه دەمی کچ د بیه نهه سال (ژ سالیی ههیفی -قمری- نهییت روژی -شمسی-)، وکیمترین پاقری د ناف بهینا دوو ژفانی خوينا ههیزی دا پازده روژن دگهل شهفیت وی، ئەوتشتین د حەرام ل سەر کهسی ب جهنابهت کو بکهت هەر ئەو تشتن ل سەر ژنا د خوينا د ژفانان دا دحەرام (وهکی دهستکرنا قورئانی و خواندنا وی وو. ل فیره ل دهف هندهک زانیین شافعیان دروسته ژنا د خوينا ژفانان دا فیجا چ ژفانی ههیزی بن یان یا ژنا چلکدار بیت دروسته قورئانی بخوینیت)، و ههروهسا حەرامه ل سەر ژنا د ژفانان دا هاتن و چوونا د

رڼا د ناف مزگهفتى ړا بکته نه گهر بزانيه دى خوينا وى کهفته د مزگهفتى دا (هه) چنده ل سهر دهمى مه نوکه حه فازه ژى ييت ههين کو مه ترسيا پويسبوونى نه مایه بهلى ياباشتر نه وه نه چيته د مزگهفتيځه، ل فيره وى دهمى مه کروهه نه گهر وى پيدفى ب هاتن و جوونا د رڼا مزگهفتى دا نه بيت)، ههروهسا حه رame روژيگرتن و بردانا (ته لاقا) ژنى د دهمى ژفانان دا (بهردانا وى ژنى نه و د خول پى هاتيه کرن نانو زهلامى وى چويه نقينا وى نان ژى د پاقرتيا وى دا چوبيه نقينا وى نه گهر د وى پاقرتياى دا شيانين حه مله بوونى هه بيت بهلى ب مهرجه کی نه گهر ژنى چ پاره بهرامبه بهردانى نه دابيه زهلامى وهک خلع؛ چونكى نه گهر ژنى پاره دابنه زهلامى وى دهمى بهردان دروسته چونكى دى د بهرژوهنديا ژنى دا بيت و داکو خوگرتن بو ژفانان دريژ نه بيت. نه وچهنده وهک ريکهفتن دنافبهرا سه رجهم زانايين موسلمانان)، ههروهسا حه رame زهلام ياريا و خوشيى دگهل هه فزينا خو ببهت - نه و د ژفانان دا - د ناف بهرا چوک و نافكى دا (ب وى مهرجى نه گهر يا رويس بيت داکو توشى چونا نقينى نه بيت. نه گهر پاريزه وهک - ستارهک - ل سهر بيت نانو يا رويس نه بيت وى دهمى دروسته، ژبلى د ناف بهرا چوک و نافكى دا بى پاريزه - ستاره - دروسته زهلام خوشى و ياريا دگهل هه فزينا خو ببهت، بهلگهيى چنده بوري نايه تا قورنانى: ﴿فاعتزلوا النساء في المحيض﴾، (البقرة:). نه وچهنده بوري نه گهر زهلام بخو خوشى و ياريا دگهل هه فزينا خو ببهت پا نه گهر ژن بخو خوشيى و ياريا ب زهلامى خو ببهت دناف بهرا چوک و نافكى دا نيمامى رافعى د بيژيت: "نه و چهنده دروسته" وهكى نه ز تيډگه هم نانو: نه گهر ژن يا رويس بيت و زهلام يى ب ستاره بيت وى دهمى دروسته، نه و کاريت مه نامازه پيکرين کو حه رame دى نه و حه رامبون يا بهردهوام بيت هه تا کو ژن سهريى خو دشوت يان تهيه مومى دکته بو خو پاقرکرنى)، پشتى ژن ژ ژفانان ب دووماهى دهيت دى فهرزبيت ل سهر وى روژيبيت خو قهزا کهت نه نقيژا (ژ بهر گوتنا عايشايى (خودى ژى رازى بيت) دهمى دبيژيت: "کنا نؤمر بقضاء الصوم، ولا نؤمر بقضاء الصلاة"، رaman: "نهمري مه - ژنکين د ژفانان دا - د هاته کرن نه و روژيبيت خو قهزا کهين، نهمري مه نه د هاته کرن نقيژان قهزا بکهين"، چونكى د قهزا کرنا روژيان دا زهحه مت تيډا نينه ژ بهر کو هژمارا روژيان پيچهکن؛ بهلى د قهزا کرنا نقيژان دا زهحه مت يا تيډا هه ژ بهر کو هژمارا نقيژان گهلهکن).

فاقيړال سهر ژنكيت خوينا ئيستيجازي دينيت

دورپېچکړنا خوينا ئيستيجازي: (خوينا ئيستيجازي نه نهو خوينه نهوا وهکو د ژفانين ههيفانه و د ژفانين ژنا چلکدار دا دهيت، خوينا ئيستيجازي نهو خوينه نهوا ژدهرفهه رحمي دهيت بهري کچ ببيته (9) سالي ئان پشتي (9) ساليي دا، و ههروهسا دهمي هاتنا وي کيمتر بيت ژ دهمي شهقهک و روژهکان، و زيدهتر بيت ژ 15 پازده شهف روژان، و ههروهسا نهو خوينه نهوا وهکو دهيت بهري کيمترين پاقرتيا ژن تيدا تهمام دبیت، ئان ژي نهو خوينه نهوا دگهل ژانين ژنا دهيت نهو ئيستيجازا نهيا گريدياي ب خوينا ژفانين ههيفانه فه).

(والمستحاضة تغسل فرجها ثم تحشوه إلا إذا أحرقها الدم أو كانت صائمة فإن لم يكفها تعصب بخرقه ثم تتوضأ أو تتيمم في الوقت وتبادر بالصلاة وإن أخرجت لغير مصلحة الصلاة استأنفت).

"نهو ژنا خوينا ئيستيجازي دينيت فهره ل سهر وي شهرمينگهها خو يا پيشي ژ خوين و پويساتي پافر کهت پاشي دويف را دي پاتهکي کهته دناف دا (وهکي په مبي داگو ژ پويساتي کيم بکهت يان ژ پويساتي سفک بکهت) نهو تينهبيت نهگهر زيان پي بگههيتي نمونه: نهگهر ب نهگهر پاتي کريبيه د شهرمينگهها خو را ب وي خوين ب سوژيت و زريان بو چيبيت وي دهمي فهر نينه پاتهی ب کهته دناف شهرمينگهها خو دا، ههروهسا نهگهر ژنا خوينا ئيستيجازي دينيت يا ب روژي بيت وي دهمي پيدفييه پاتهی نهکهته د شهرمينگهها خو دا، يا باشر نهوه دهمي يا ب روژي بيت د روژي دا خو ب هيقيا گريداني ب تنن فه بهييت؛ نهگهر ب پاتي گرييه د شهرمينگهها خو دا تيړا نهکر نانکو: خوين د بهر را هات دي ب پاتهکي دي سهر وي پاتي کرييه د شهرمينگهها خو را خو گريدهت کو دي سهريت وي پاتهی کهته دوو تيك و دي خو پي گريدهت (ل سهر دهمي مه حه فازه ييت

ههین دنافا حهفازي دا په مبيي موعه قهه يی هه ی نهو په مبی وی خوینی هه مبیي دکیشته خو هه وجهی یا بوری ناکهت نهو تیښه بیت نه گهر ژنه کی حه فازه نه بن، پستی خو گریدان و پاقرییا مه گوتی دی ژنا که تییه د نیستی حازی دا دهست نفیژا خو گریت نان دی تهیمومی کهت د دهمی نفیژي دا (نانکو: بهری دهمی نفیژي دروست نینه) و دی له زی ل کرنا نفیژي کهت بی گروکرن (ولهو نفیژا سونهت زی بیت داکو بی دهست نفیژي کیتر بیت)، نه گهر پستی دهست نفیژ گرتنی نفیژ گرو کر بی کو هه وجهی ب گروکرنی هه بیت (هه وجهی وهکی بهر سفادانا بانگی و خولیگرتنا ب نفیژا ب کومی و ههر تشی کو نفیژ پی تهام دبیت وی دهمی نهو گروکرن دروسته) وهکی ناخفتن و خوارن و قه خوارنی دی جارهکا دی سهروشنی دهست ب پاقرکرنی و یا مه گوتی که ته فقه."

(وَتَجِبُ الطَّهَارَةُ وَتَجْدِيدُ التَّغَصُّيبِ لِكُلِّ فَرَضٍ، وَسُلْسُ الْبَوْلِ وَسُلْسُ الْمَذْيِ وَالْوَدْيِ مِثْلَهَا).

"بو ههر فهرزهکی (ولهو نفیژا نه زر زی بیت) فهره ل سهر ژنا که تییه د خوینا نیستی حازی دا جهی شهرمینگه ها خو پاقر کهت و پاتی کریه دناف شهرمینگه ها خو را ب گهوریت (و دهست نفیژا خو نوی کهت به لی بو وی هه یه د گهل ههر فهرزهکی هندی وی بقیث نفیژیت سونهت بکهت)، و هوکمی مروقی میزا وی بهردهوام دهیت (برمیزو) و یی نافا وی ب نه گهری نارینا شه هوه تی (مه زی) ب شیوی بهردهوام دهیت، و ههروهسا زهلامی نافا وی نهوا پستی میزی (وهدی) ب شیوی بهردهوام دهیت (و ههروهسا یی دهستنقیژا وی یا ستویر و ههوا - تر و فس - و نافا شه هوه تی نهوا نفشی مروقان زی چی دبیت بهردهوام دهیت) هوکمی وان هه میان وهکی هوکمی ژنکا خوینا نیستی حازی یه نانکو دی بو هه می خو پاقرکهن و دهست نفیژا خو نوی کهن."

(وَأَقْلُ النَّفَاسِ لَحْظَةً، وَأَكْثَرُهُ سِتْوَنَ يَوْمًا، وَغَالِبُهُ أَرْبَعُونَ يَوْمًا، وَبِحَرَمٍ بِهِ مَا يَحْرَمُ بِالْحَيْضِ)

"کیترین دهمی ژنا (چلکدار) نهوا خوینا بجیکبوننی یان بجیک بهرچونی د بینیت چرکه که (دروسته کیتر زی بیت ژ چرکه کی)، و دهمی ژ هه میان دریژتر بو ژفانین ژنا چلکدار 60 شیست روژن، و بههرا پتر (وهک زیوار و دیفچون) ژ ژنکیث چلکدار نهویتی دکه فنه د ژفانین چاکدارییی دا 40 روژن، نهوتشتین د حهرام بن ل سهر ژنا ژفانین

هه يځانه (حهيزي) دبينيټ بکته وهکي وان تشتان د حهرامن ل سهر ژنا ژفانيځ خوينا بچيک بووني يان بچيک بهرچوني (چلکدار) دبينيټ بکته (چونکي نهو خوين زي وهکي خوينا ههيزي يه نهوا ژن هه يځانه دبينيټ)".

تييښي:

گرنگه ل سهر ژنان خو فيري زانستي ژفانان بکهن نهويځ وهکو پيدفي بن ل سهر وان خو فيرکهنې، نهگهر زهلامې ژني يي زانا بيت فهره ل سهر زهلامې وي وي زانستي نيشا بدهت و فيرکته، و نهگهر يي زانا نهبيت فهره ل سهر زهلامې بو پسيار کته و بو بيژيت، نهگهر وي نهکته فهره ژن ب دهرکهفيت و قهستا دهف زانايهکي بکته خو فيري وي زانستي بکته، ژ بلي خو فيرکړنا زانستي واجب دروست نينه ژن بي دستويريا هه فزيني خو ژ مال ب دهرکهفيت و قهستا جفاتين زانستي بکته وهکي: زانستين زکري و گوهدانا وهعزي... هتد، دقيت نيک ژ مه حرهميت وي دگهل بيت يان زهلامې وي نهگهر دهرکهفتنا وي کهفته ژدرفه يي باژيري، و کوما ژنان پيکفه بو ژدرفه يي باژيري ژ مه حرهمان دهيته هژمارتن.

دهرگه هی نفیږی

(نفیږ ژ گرنگترین فہرزانہ د ئیسلامی دا، و ژ باشرینا یه پستی په یقا شہادی، و نفیږ یا د شہقا ئیسرا و معراجی دا ہاتیہ فہرز کرن ل عہسمانان. و نفیږ ژ باشرینان ئہوہ ئہوا مروف د دہمی وی دا دکہت).

(تَجِبُ الصَّلَاةُ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ بَالِغٍ عَاقِلٍ طَاهِرٍ فَلَا قَضَاءَ عَلَى كَافِرٍ إِلَّا الْمُرْتَدُّ وَلَا عَلَى صَبِيٍّ وَلَا حَائِضٍ وَنَفْسَاءٍ وَلَا مَجْنُونٍ إِلَّا الْمُرْتَدُّ وَلَا عَلَى مَغْمَى عَلَيْهِ إِلَّا السَّكَرَانُ الْمُتَعَدِّي بَسْكَرَهُ).

"نفیږا فہرز واجبه ل سہر ہر موسلمانہ کی یی بالغ بیت و یی ب عاقل بیت (دقیّت ئہو مروفی بالغ و یی ب عاقل ئہو بیت یی بانگہ وازیا ئیسلامی گہشت بیتی ئہوی بانگہ وازیا ئیسلامی نہ گہشتبیتی نفیږ ل سہر وی فہرز نینہ، ہرودسا نفیږ ل سہر یی زاروک و یی دین و یی بیہوش بووی و ہایش خو نہی نینہ ئہو تیئہ بیت یی ژدل خو بیہوشکری)، ہرودسا ژ مہرجیت نفیږی دقتی پاقر بیت ژ ژفانان؛ ژفانین ہیفانہ و ژفانین چلکدارییی؛ (چونکی دبنیات دا فہرہ ل سہر ژنین خودان ژفان نفیږان نہ کهن).

(سہبارہت قہزا کرنا نفیږان:) قہزا کرنا نفیږان ل سہر کسہ کی نینہ کو د بنیات دا گاور بیت و شنوی موسلمان بیت (ژبہر گوتنا خودی دہمی د بیږیت: ﴿قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا انْ يَنْتَهُوا يَغْفِرَ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ﴾، ئانکو: دی ژ مافین خودی ہیئہ نازاکرن)،

ئہو تیئہ بیت ئہ گہر موسلمانہ ک ژ ئایینی خو لیئہ ببیت و ببیتہ مورتہد، (ژ وی چہندی دہیتہ زانین کو دی پیدفی بیت ل سہر کسہ ژ ئایینی ئیسلامی دہرگہ فتی پستی موسلمانوی نفیږین خو ہمیان قہزا کت ہتا کو ئہ گہر د ماوی گاور بوونی دا دین ببیت زی یان نہ ہشیار ببیت یان بیہوش ببیت دی ہمی نفیږیت خو قہزا کت)،

ہرودسا قہزا کرنا نفیږان ل سہر زاروکی نینہ ئہو زاروکی د زاروکی نیا خودا نفیږ نہ کرین (چونکی نہ گہشتبوو د ژییی سپارده کرنی دا -تہ کلیفی- ئانکو بالغ و عاقل)، ہرودسا قہزا کرنا نفیږان ل سہر ژنا کفتیہ د کراسی ژفانین ہیفانہ دا و یا کفتیہ

دکراسی چلکداریی دا نینه (چونکی د بنیات دا نفیژ ل سهر وان ههر دووگان نینه)، ههروهسا قهزا کرنا نفیژان ل سهر کهسی دین بووی نینه ئەو تیئەبیت ئەگەر کهسی دین بووی ددهمی دیناتییا خودا مورتەد ببیت ههروهکی مه ئامازە پیکری، ئانکو ژ دینی ئیسلامی لیقه ببیت، ههروهسا قهزا کرنا نفیژان ل سهر وی کهسی نینه ئەوی بیهوشبووی ئەو بیهوش تیئەبیت ئەوی خو ب مادیت بی هوشکەر یان بمهی بیهوش کری".

(وَجِبَ عَلَى الْوَلِيِّ وَالسَّيِّدِ أَمْرِ الصَّبِيِّ الْمُمِيزِ بِهَا لِسَبْعِ سِنِينَ، وَضَرْبِهِ عَلَيْهَا لعشر).

"فەرە ل سهر سه میانی زاروگان و ل سهر پیشه وایی خەلکی (ههر وهسا فەرە ل سهر مهزنی وهلاتی و چاکان و یی وانان بو زاروگان دبیژیت) ئەمری زاروکی موسلمان بکەن ئەو زاروکی ژییی وی گههشتیه ههفت سالیی ب نفیژکرنی و ب فیرکرن و ب نیشادانا خه بهریت نفیژان (و ههروهسا ههر تشتی زاروک پیدفی ببیت ژ ئایینی خو کو بزانیته فەرە فیری وان تستان بکەن وهکی فیرکرنا رهوشتی جوان و فقہی نفیژان و ئادابی ئیسلامی و نیاسینا خودی و پیغه مبهری وی سلاقیته خودی ل سهر بن)،

فەرە زاروکی گههشتیه 10 سالیی بهیته قوتان سهر هیلان و نه کرنا نفیژان (قوتانهکا وهسا کو چ شینواران ل سهر لهشی وی پشت خو نه هیلیت ئانکو قوتانا ژ بو پهروه ده کرنی ژ بهر فەمودا پیغه مبهری سلاقیته خودی ل سهر بن دهمی دبیژیت: "مروا أولادکم بالصلاة وهم أبناء سبع، واضربوهم علیها وهم أبناء عشر، وفرقوا بینهم فی المضاجع"، راما: "ئەمری زاروکیته خو ب کرنا نفیژان بکەن دهمی ژییی وان دبیتە 7 ههفت سال، زاروکیته خو سهر نه کرنا نفیژان ب قوتن دهمی ژییی وان دبیتە 10 سال، زارکیته خو د نفستنی دا ژیک جودا بکەن دهمی ژییی وان دبیتە 10 سال" مفا ژ وی چەندی ئەوه داکو فیری کرنا نفیژان ببین و که هیاتی ل دهف وان ژیببیت دگهل نفیژان دهمی ژییی دگههنه د ژییی فەرزبوون و بالغبوونی دا)".

(وَإِذَا بَلَغَ الصَّبِيُّ، أَوْ أَفَاقَ الْمَجْنُونُ، أَوْ الْمَغْمَى عَلَيْهِ، أَوْ أَسْلَمَ الْكَافِرُ، أَوْ طَهَرَتِ الْحَائِضُ، أَوْ انْقَسَا قَبْلَ خُرُوجِ الْوَقْتِ، وَلَوْ بِتَكْبِيرَةٍ وَجِبَ الْقَضَاءُ بِشَرْطِ بَقَاءِ السَّلَامَةِ مِنَ الْمَوَانِعِ بِقَدَرِ مَا يَسَعُ الطَّهَارَةُ وَالصَّلَاةُ).

"(هر وهختی ریگریږيټ واجبونا نفیژان نه مان بهری وهختی نفیژي بجیت وهله و ب گوتنا ته کبره کی) (الله ته کبره کی) زی بیت و پتر وهکی کو هه که) زاروک بگه هیته د ژییی بالغوونۍ دا، و یی دین هشیار ببیت، ویی نه هشیار بووی ژ نه هشیار بوونا خو هشیار ببیت، و یی گاور موسلمان ببیت، و ژنا که فتیه د ژفانی هه یفانه دا پاقر ببیت و ژنا چلکدار ژ چلکداریی ب دووماهی بهیت دی قه زاکرنا وی نفیژي (ژ بهر وی دهمی مایی بلا پیچهک زی بیت ثانکو) بلا هندی ماوی گوتنا ته کبره کی زی بیت ل سهر وان فهرز بیت ب مهرجه کی نه گهر نهو ریگری نه مین نهو ریگری هند قه دهر کو د شیان دا بیت دهست نفیژا خو بگریت و نفیژه کی بکهت (وهله و دوو رکعت زی بن وهکی نفیژا ریفتیگی. ژ بهر وی چهندي قه زاکرن فهرز بوو؛ چونکی مهرجی نه مانا ریگریکړنا نفیژکړنی نه ما)." .

(وَجِبَ قَضَاءُ مَا قَبْلَهَا إِنْ جُمِعَتْ مَعَهَا بِشَرْطِ السَّلَامَةِ مِنَ الْمَوَانِعِ قَدَرِ الْفَرْضَيْنِ وَالطَّهَارَةِ).

"ههروهسا دی نفیژا بهری وی نفیژي قهر بیت قه زاکرنا بکهت نهوا مه گوتی یا ل سهر وی فهرز بووی نه گهر بهری هینگی نییه تا کومکړنا ههردوو نفیژان ئینا بیت ب مهرجه کی نه گهر چ ریگریټ واجبونا نفیژي نه مان ب قه دهر کرنا دوو نفیژان (وهله و قه دهر کرنا دوو نفیژین ریفتیگی بن و ههروهسا) قه دهر خو پاقرکړنی ژ پویساتی و دهست نفیژگرتنی (دقیټ نهو ماوه مابیت داکو قه زاکرنا نفیژي ل سهر وی فهرز بیت؛ بو نمونه: نییه تا کومکړنا نفیژا نیقرو دگهل نفیژا نیقاری ئینا و بهری نفیژا نیقاری ب دووماهی بهیت ب قه دهر هندهک خوله کان و ریگری بو کرنا نفیژي نه مان —نهویت مه گوتین— وی دهمی دی قه زاکرنا نفیژا نیقرو دگهل نفیژا نیقاری ل سهر وی فهرز بیت و نمونا نفیژا مه غره ب و عهیشا زی وهکی یا نیقرو و نیقاری، بهلی نه گهر هند ماوه نه مابیت کو دوو نفیژین ریفتیگی بکهت و خو ژ پویساتی پاقرکعت و دهست نفیژا خو بگریت وی دهمی قه زاکرنا وی نفیژي ل سهر فهرز نابیت)." .

(وَلَوْ جَنَ أَوْ حَاضَتْ أَوْ أَغْمِيَ عَلَيْهِ أَوَّلُ الْوَقْتِ وَجَبَ الْقَضَاءُ أَنْ مَضَى قَدْرُ الْفَرَضِ مَعَ الطُّهْرِ إِنْ لَمْ يُمَكَّنْ تَقْدِيمُهُ).

"ئەگەر ریځرییهك ژ ریځرییت کرن و واجبوونا نفیژی ل دەست پیکا و دختی نفیژی ب سەر دا هات بو نموونه: دین بیت یان بکهفیته د کراسی ژفانان دا یان نههشیار بیت ب شیوهکی کو ئەو ریځری بهردهوام بیت ههتا و دختی نفیژی ههمییی ژی ببهت وی دهمی دی فهزاکړنا نفیژی ل سەر وی فهرز بیت پشی ریځری ب دووماهی دهیت، بهلی ب مهرجهکی ئەگەر هندی ماوی کرنا نفیژهکا فهرز مابیت ژ و دختی وی نفیژا ریځری بو پهیدابوی دگهل ماوهیهکی دی کو بشیت خو پافژبکهت ژ پویساتی و دەست نفیژا خو بگریت و ههروهسا ب مهرجهکی ئەگەر د شیان دا نهبیت وی نفیژی پیش بیخیت (وهکی نفیژا تهیهممومی و نفیژا کهسی برمیز و ژنا بهردهوام خوینا نیستیحازی دبینیت... هتد ئەویت مه ئاماژه پیکرین؛ چونکی ئەوین بوری ماف نینه نفیژان کومبکهن)".

فاڅیرا ل سهر دهمیت نڅیږی

(وَأَوَّلَ وَقْتِ الظُّهْرِ زَوَالُ الشَّمْسِ، وَآخِرُهُ مَصِيرُ ظِلِّ كُلِّ شَيْءٍ مِثْلَهُ غَيْرَ ظِلِّ
الْاِسْتِواءِ وَلَهَا وَقْتُ فَضِيلَةٍ أُولَاهُ ثُمَّ اخْتِيَارٌ إِلَى آخِرِهِ).

"دهستپيكا دهمی نڅیږا نیڅیږو: دهمی وی نهوه کو روژ ژ نیفا عهسمانی ب خار کهښت
بو روژ نأفاى دبیزنی (زهوال)، و دوماهیكا وی: گاځا سیبهره تشتی هندى تشتی لیهاټ ژبلی
سیبهره نیستیوانی، بو کرنا نڅیږا نیڅیږو دهمی ژ باشتړینان یا بو هه ی نهوژی دهستپيكا
دهمی وی یه، پاشی مروځ یی خودان ههلبزاردهیه د کرنا نڅیږی دا ههتا دووماهیكا دهمی
نڅیږی".

(وَأَوَّلَ وَقْتِ الْعَصْرِ إِذَا خَرَجَ وَقْتُ الظُّهْرِ وَزَادَ قَلِيلًا، وَلَهَا أَرْبَعَةُ أَوْقَاتٍ فَضِيلَةٍ
أُولَاهُ، وَاخْتِيَارٌ إِلَى مَصِيرِ الظِّلِّ مِثْلَيْنِ، ثُمَّ جَوَازٌ إِلَى الْاَصْفَرَارِ، ثُمَّ كَرَاهَةٌ إِلَى آخِرِهِ).

"دهستپيكا دهمی نڅیږا نیڅیږی (نڅیږا نیڅیږی چهند نافیت بو ههین دبیزنی نڅیږا
تایبهټ و دبیزنی سهلاتولبه ردهین و دبیزنی سهلاتولووستی. نڅیږا نیڅیږی ل دویف
دویفنیکی پشی نڅیږا خوتبی دهیت وهك نڅیږا ژ باشتړینان و نڅیږا خوتبی د پله یا نیکی
دا دهیت. نافى وی کریه نڅیږا نیڅیږی ژ بهر بهرهف دووماهیك و نافابونه): دهمی دهمی
نڅیږا نیڅیږو ب دووماهی هات و پیچهك زیدهتر (نانکو دهمی سیبهره تشتی هندى تشتی
لیهاټ و پیچهك زیدهتر لی بهیت، و دووماهیكا وی: نافابونا روژی)، نڅیږا نیڅیږی چار دم
ییت بو ههین: دهستپيكا دهمی وی کو دبیه دهمی وی یی ژ باشتړینان، دهمی مروځ یی
ههلبزارده (نیختیار) کو سیبهره تشتی دوو جارن هندى خو لیبهیت، پاشی دهمی دروست
بیت مروځ بکهټ (بیكو مهكروه بیت) نهوژی دهمی رهنګى عهسمانی ل روژنأفاى زهر دبیت،
پاشی یاباشتر نهوه ودهكهټ (کو مهكروهه) مروځ نڅیږی ل دووماهیكا دهمی وی بکهټ".

(وَأَوَّلَ الْمَغْرِبِ بِالْغُرُوبِ، وَيَبْقَى حَتَّى يَغِيبَ الشَّفَقُ الْأَحْمَرُ وَهُوَ أَوَّلُ وَقْتِ الْعِشَاءِ، وَلَهَا ثَلَاثَةُ أَوْقَاتٍ: وَقْتُ فَضِيلَةِ أَوَّلِهِ، ثُمَّ وَقْتُ اخْتِيَارٍ إِلَى ثَلَاثِ اللَّيْلِ، ثُمَّ وَقْتُ جَوَازٍ إِلَى الْفَجْرِ الصَّادِقِ، وَهُوَ: الْمُنْتَشِرُ ضَوْؤُهُ مُعْتَرِضًا بِالْأَفَقِ وَهُوَ أَوَّلُ وَقْتِ الصُّبْحِ وَلَهَا أَرْبَعَةُ أَوْقَاتٍ: وَقْتُ فَضِيلَةِ أَوَّلِهِ، ثُمَّ اخْتِيَارٍ إِلَى الْإِسْفَارِ، ثُمَّ جَوَازٍ إِلَى الْحُمْرَةِ، ثُمَّ كَرَاهَةٍ).

"دستپيكا نقيزا مه غروب:

دهمى روژ ئافا دبیت، و دى دهمى وى ب روژ ئافابونى مينيت ههتا شهفهقا سور ئافا دبیت و نه مينيت نه گهر شهفهقا سور نهما دى ئهو دم دهمى نقيزا عهيشا (نه گهر سور هتيا عهسمانى ل رهخى روژ ئافايى کو دبیزنى شهفهقا سور ئافا دبیت و نه مينيت ههر وهسا نه گهر زهر و سپياتى زى نه مينيت هيشت باستره)، بو نقيزا عهيشا سى دم ييت بو ههين: دهمى ژ باسترينان نهوژى کو دستپيكا دهمى وى يه، پاشى دهمى مروف يى ب كهيفا خو ههتا سيهيكييا شهقى، پاشى دهمى دروست بيت مروف نقيزى تيدا بكهت کو دهمى وى دمينيت ههتا دهر كهفتنا سپيدا دووى. دستپيكا نقيزا سپيدى (ئهو دبیزنى سپيدا دووى و ههروهسا ژ نافيت نقيزا سپيدى دبیزنى: فهجر و دبیزنى: بهرد، و دبیزنى ووستى) ئهو سپياتى يه ئهو د ناف بهينا عهردى و عهسمانى بهلاف دبیت ل رهخى روژ ههلاتى (و دووماهيك دهمى نقيزا سپيدى دهمى دهر كهفتنا روژى ههر وهكى پيغه مبهري سلافيت خودى ل سهر بن دبیزيت: "وقت صلاة الصبح من طلوع الفجر مالم تطلع الشمس") (رواه مسلم)، راما: "دهمى نقيزا سپيدى ژ دهر كهفتنا سپيدا دووى دهست پيدكهت و دمينيت هندى روژ نه دهر كهفتبيت"، نقيزا سپيدى چار دم ييت بو ههين: دهمى ژ باسترينان نهوژى دهمى دستپيكا وى، دهمى مروف يى ب كهيفا خو بيت نهوژى دهمى نيسفارى (ئهو دهمه نهوژى مروف سهى و گورگى ژيك جودا دكهت ئانكو دونيا پيچهك روندبيت مروف هه ماما تشتى ژيك فهرق دكهت)، دهمى دروست بيت مروف بكهت نهوژى دهمى عهسمان سور دبیت، پاشى دهمى کو ياباشتر نهوه دوى دهمى دا نهكهت (مهكروه) دهمى دم بهرتهنگ بيت و نهگه هيت نقيزا خو تيدا بكهت (ههر وهسا دهمى گونهه بيت مروف نقيزا خو تيدا بكهت نهوژى دهمى دبته روژ، مهردم ب گونههى نهوه گونههه مروف نقيزا خو گيرو كهت ههتا وهختى وى ب سهر دچيت، ههر چهنده ب ههر رهوشا ههبيت دقيت نقيز بهيته كرن فيجا چ ژ دهمى وى مابيت يان ب سهر فه چ بيت؛ چونكى ئه داخواز كرينه نقيزى بكهين كړنا ئه دا يان قهزا).

(وَيَكْرَهُ تَسْمِيَةَ الْمَغْرِبِ عِشَاءً، وَالْعِشَاءَ عَتَمَةً، وَيَكْرَهُ النَّوْمَ قَبْلَهَا، وَالْحَدِيثَ بَعْدَهَا إِلَّا فِي خَيْرٍ أَوْ حَاجَةٍ).

"مهکروهه نفیژا مهغرب ب نافی نان ب پهیفا عهیشا ب ناف کهن نانکو یا باشر ئهوه ودهبیژن، ههروهسا مهکروهه نفیژا عهیشا ب پهیفا عهتهمه ب نافکهن (عهرب دبیزنه مهغرب عهیشا و دبیزنه عهیشا عهتهمه یا دروست ئهوه بیژنه مهغرب مهغرب و دبیزنه عهیشا عهیشا ل دویف نافین شارعدانهری پیروز دانایین)، و مهکروهه مروف بهری نفیژا عهیشا بنفیت ههروهسا مهکروهه مروف پستی نفیژا عهیشا باخفیت ئاخفتنا باشیی و خیری تیښهبيت و نهگه بو کارهکی پیدفی بیت ئهوه دروسته".

(وَأَفْضَلُ الْأَعْمَالِ: الصَّلَاةُ أَوَّلُ الْوَقْتِ، وَيَحْصُلُ ذَلِكَ بِأَنْ يَشْتَغَلَ بِأَسْبَابِ الصَّلَاةِ حِينَ دَخَلَ الْوَقْتُ، يَسْنُ التَّأْخِيرَ عَنِ أَوَّلِ الْوَقْتِ لِلإِبْرَادِ بِالظَّهْرِ لَا الْجُمُعَةِ فِي الْحَرِّ بِالْبُلْدِ الْحَارِّ لِمَنْ يُصَلِّي جَمَاعَةً فِي مَوْضِعٍ بَعِيدٍ إِلَى حُصُولِ الظِّلِّ، وَلَمَنْ تَيَقَّنَ السُّتْرَةَ آخِرَ الْوَقْتِ، وَلَمَنْ تَيَقَّنَ الْجَمَاعَةَ آخِرَهُ وَكَذَا لَوْ ظَنَّنَهَا وَلَمْ يَفْحَشِ التَّأْخِيرَ، وَلِلْغَيْمِ حَتَّى يَتَيَقَّنَ الْوَقْتُ أَوْ يَخَافُ الْقَوَاتِ).

"کاری ژ باشرینان (مههم پئ ئهوه کارن نهوین گریډایی ب لهشیفه بیگومان کرنا نفیژئ یه ددهمئ وئ دا ئهوجهنده ژئ پستی مروف پهیفا شهادهئ دبیزیت ب تایبهت بو وی یئ شنوی موسلمان دبیت) ئهوه: مروف نفیژئ ددهمئ وئ دا بکهت (ههر وهکی پیغمبهه (سلاقیئت خودئ ل سهر بن) دبیزیت: "استقیموا واعلموا أن خیر أعمالکم الصلاة" (رواه أبو داود)، رمان: "خو راست بکهن و باش بزنان کو کاری ژ باشرینان نفیژه"، مروف دئ وئ خیری ب دهستخوفه ئینیت دهمئ دبیته دهمئ نفیژئ مروف ئیکسهه خو ب شولیت نفیژئ فه مژویلکهت (وهکی دهست نفیژ شویشتن و خوستارهکرن و بانگدان و قامهتگرتن، نهگرنگه بهری دهمئ نفیژئ خو حازرکربیت ههر چهنده ئهوه باشره بهلی دئ مروف وئ خیری ب دهست خوفه ئینیت نهگهه پستی وهختئ وئ ئیکسهه ب شولیت نفیژئ رابیت، ههروهسا خیرا دهستیکی ژ مروفی ناحیت نهگهه ل دهست پیکئ مروف ب خوارنی فه یئ مژویل بیت)، سونهته مروف نفیژا نیقرو ژ وهختئ وئ یئ ژ باشرینان گیروکهت داکو بکهفیهته دناف هینکاتی دا نانکو ژ بهر گهرمی ب رهفیت دبیزنی ئیبراد (نفیژا ئهینی تیښهبيت؛ چونکی خهلهک یئ داخواز کرییه ب زویترین دم ل خوتبی حازر بن لهوما ناحییت نفیژا ئهینی گیروکهن ژ بهر گهرمی وهک چافدیری بو خهلهکئ زوی ل خوتبی

نامادهبووين). ژ بو سونه تا ئيرادئ نانکو گيروکړنا نقيژا نيښرو هه تا پيچهک هينکاتي ب سهردا بهيت هندهک مهرج يين بو ههين: دقيت سهقاين دونيائي گهلهک يي گهرم بيت، دقيت نقيژا نيښرو بکهفيته د باژيرهکي دا کو نهو باژير گهلهک گهرماتيبي ب خوفه بگريت، دقيت نقيژا نيښرو نهوبيت يا ب کومي بهيتهکرن، دقيت جهي نقيژا نيښرو لي دکهن جههکي دوير بيت بو هاتن وچوونا پييان (فيجا چ مزگهفت بيت يان جههک بيت هاتبيته تايبهتکرن بو نقيژي، نهف چهنده ههمي ژ بو هندييه داکو خشوع بمينيت و زيان ب خه لکي نهکهفيت ل بهر گهماتيا هه تافي. ههروهسا نقيژا ئيرادئ سونه ته بو کهسهکي بتني نهگهر بقيت نقيژا خو ل مزگهفتي بکهت، ههروهسا سونه ته بو مروقيت ريښينک ژ بهر گهرماتييا دژوار ئيرادئ بکهن، ههروهسا نقيژا ئيرادئ سونه ته بو وي مروفي يي ل دهستپيکا دهمي نقيژي ل جهي نقيژا ب کومي نامادهبويي بکهت، ههروهسا ياباشتر نهو مروفي ب تني نقيژا خو ب شيوئ بتني ل دهستپيکا دهمي وي بکهت پاشي ل نيښا دهمي نقيژي ب کومي بکهت)،

نهو چهنده ههمي داکو ب گههنه ل بن جههکي سيبهر لي بدت دا بشين نقيژا خو ل جههکي ب هينکاتي لي بکهن، ههروهسا سونه ته نقيژ بهيتهگيروکرن بو وي يي بي ئاف و يي يهقين بو چيوي کو دي ئاف نامادهبيت، و سونه ته نقيژ بهيته گيروکرن بو وي يي بي پاريزهر؛ ستاره هه تا دووماهیکا دهمي نقيژي کو يهقين بو چيبيت دي پاريزهرهک؛ ستارهک بو نامادهبيت، ههروهسا سونه ته نقيژ بهيتهگيروکرن بو وي يي يهقين بو چيوي کو دي نقيژ ب کومي هيتهکرن ب هند ماوه کو بزانيت نقيژ ژي ناحيت، ههروهسا بو وي مروفي ژي دروسته نقيژي گيروکهت نهگهر گومان بو چيبيت دي نقيژ ب کومي هيتهکرن نانکو: نه ب تني بو وي يي يهقين بو چيوي بهلي ب مهرجهکي گيروکړنهکا وهسا نهبيت يا کرپت نهبيت، ههروهسا سونه ته نقيژ بهيتهگيروکړنهکا دهمي نقيژي کو دهمي نقيژي يي هاتي يان ژي بترس نکو نقيژ دي چيت (فيجا زانينا نقيژي چ ب دهرکهفتنا روژي بيت يان ب گههاندنا پيزانينان بيت ژ دهف هندهک کهسين باوهرپيکري يان ب ههر نيشانهکا ههبيت، ههروهسا سونه ته بو يي رحما شهيواني دکهت و يي ريښينک نقيژا خو ل دهستپيکا دهمي دا بکهت، و سونه ته بو يي ل حهجي نقيژا خو يا مهغره ب گيروکړنه بو سهر يا عيشا هه تا ب گههنه موزدهليفن)

(وَمَنْ صَلَّى رَكْعَةً فِي الْوَقْتِ فَهِيَ آدَاءٌ، أَوْ دُونَهَا فَقُضَاءٌ. وَيَحْرَمُ تَأْخِيرُهَا إِلَى أَنْ يَقَعَ بَعْضُهَا خَارِجَهُ).

"ههركهسی نقيژا خو كر وهلهو رهكهتهك ژى بيت (ئانكو: ركعت دگهل ههردوو سوجدیت وئ) د وهختی وئ دا دى نقيژا وى بيته ئهءا، و ههركهسى نقيژا خو د وهختی وئ دا نهكر نقيژا وى دى بيته فهزا (قيجا چ وى كهسى ههجهتا خو ههبيت يان نه ژ بهر گوتنا پيغه مبهري سلاقيت خودئ ل سهر بن دهمى دبيثريت: "من أدرك ركعة من الصلاة فقد أدرك الصلاة"، (البخاري ومسلم)، راماڼ: "ههركهسى بگههيت ركعتهكى ژ نقيژى بكهت -ئانكو ددهمى وئ دا- ئهو كهس گههسته ههمى نقيژى". حهرامه مروف نقيژا خو يا فهرز ئان يا نهزر گيروكهت ههتا ژ وهختی وئ ب دهركهفيت".

(فصل في الاجتهاد في الوقت)

قافیر ل سهر ئیجتهادی بو زانینا وهختی

(وَمَنْ جَهِلَ الْوَقْتَ أَخَذَ بِخَبَرِ ثِقَةٍ يُخْبِرُ عَنْ عِلْمٍ أَوْ أَذَانَ مُؤَذِّنٍ أَوْ صِيَاحِ دِيكٍ مُجْرَبٍ).

"ههركهسي زانينا دهمي (نقيضان) ل بهر وي بهرزهو (ژ بهر عهوران يان بارانان و دشان دا نهبيت بزانيت) دى فان ريكا گريت بهر بو زانيني: دى پسياري ژ كهسهكي باوهرپيكرى كهت نهو كهسي باوهرپيكرى نهوبيت كو ژ زانين پيزانينان ل سهر بدهت (بو نمونه گوهل بانگى ببيت يان يى زانابيت ب وهختى بانگا)، ثان زى دى ب ريكا بانگى زانيت بانگى بانگهه لديرهكي دووير، ههر ولسا دى ب ريكا دهنكي ديكي نهزمون كرى زانيت (بو نمونه وهك ژيوار و نهزمون گوهل دهنكي ديكي ببيت كو ههجار د گهل بانگى سپيدى بانگ ددا، ههر چهنده ل سهر دهمي مه نوكه گهلهك يا بساناهى كهتي ب ريكا تورييت جفاكي و نهترنيتي و دهمزيروو)".

(فَإِنْ لَمْ يَجِدْ اجْتِهَادَ بَقَرَاءَةٍ أَوْ حِرْفَةٍ أَوْ نَحْوِ ذَلِكَ).

"نهگهر چ پيزانين ل سهر ريكيڼ بوري ب دهست خوځه نهئينان دى ئیجتهادی ب فان ريكان كهت: دى ب ريكا خواندن يان ب ريكا كارهكي ميههني تهخمينكهت و دى نقيژا خو كهت وهك فهر (كارييت ميههني وهكي كاري دروينكاريي يان كاري كارخانهكي يان دهنكي ديكي ههرولسا دهنكي تيركا؛ چونكي وهك ژيوار تيرك دگهل بانگى د عهون، و ههر تشتي بو وي ببيت ههتي تهخمينكرنى كو پي بزانيت كو وهختى بانگى يى هاتي)".

(وَيَتَخَيَّرُ الْأَعْمَى بَيْنَ تَقْلِيدِ ثِقَةٍ وَالْاجْتِهَادِ فَإِنْ تَيَقَّنَ صَلَاتَهُ قَبْلَ الْوَقْتِ قَضَاهَا).

"نهوي ژ نابينين (خودان شيان بو ئیجتهادی) دوو ههلبزارده بيت ههين دهرباره پيزانينان ل سهر وهختي نقيژان (نهگهر وهختي نقيژي ل بهر وي بهرزهو چ ب نهگهرا تاريخي يان ب نهگهرا عهوران): ههلبزاردا ئيكي وي بقيت دى تهقليدا كهسهكي باوهرپيكرى كهت نهوكهسي باوهرپيكرى نهوبيت ژ زانين پيزانينان ب دهتي، ههلبزاردا دووي يان زى وي

بقیّت دى ئیجتهادی کهت ل دویف نیشانیڼ بو وی د گونجایی ژ وان نیشانان نهو نیشانیڼ مه ناماژه پی کرین، ل فیړه نهگهر بو وی یهقین چی بوو کو نفیژا وی یا کهفتییه بهری ودختی نفیژى دى وی نفیژى قهزا کهت (نهگهر بو وی ناشکرا بوو کو نفیژا وی یا دروسته و یا کهفتییه د ودختی وی دا نهو مهرهما وی ب جه هات، نهگهر بو وی ناشکرا بوو کو نفیژا وی یا کهفتییه پستی ودختی نفیژى دى بو وی نهو نفیژ ب قهزا هیته هژمارتن، نان ژى بو وی چ ژى ناشکرا نهبوو کا نفیژا وی کهفتییه د چ دم دا وی دمی نفیژا وی وهک یا ناشکرا یا دروسته، بهلی پا نهگهر نفیژا وی کهفته بهری ودختی ههر وهکی مه ناماژه پیکری دى بو وی نهو نفیژ ب سونهت هیته هژمارتن و فهره ل سهر وی وی نفی ژى قهزا کهت)." .

(وَيَسْتَحِبُّ الْمُبَادَرَةَ بِقَضَاءِ الْفَائِتَةِ، وَتَقْدِيمَهَا عَلَى الْحَاضِرَةِ الَّتِي لَسَا يَخَافُ قَوْلَهَا وَإِنْ خَافَ قَوَاتِ الْجَمَاعَةِ فِيهَا وَيَجِبُ الْمُبَادَرَةُ بِقَضَاءِ الْفَائِتَةِ إِنْ قَاتَلَتْهُ بغير عذر).

"سونهته بو وی یی نفیژا وی ژى چوبیت (نهو نفیژین ب ههجهت؛ عوزر ژى چوبین وهکی ژبیرکړنى یان ب نهگهر نفستنى ژى چوبین) وی نفیژى زوی قهزا کهت (داکو ل سهر زیممه تا خو راکهت چونکی دقیت نفیژ بهیته کرن چ د ودختی وی دا بیت یان ژى چوبیت)، ههروهسا سونهته قهزا کرنا وی نفیژى نهوا ژى چوبی پیش نفیژا ب کومی و یا حازر بیخیت نهو تیینه بیت نهگهر بزانیّت دى نفیژا وی یا حازر ژ ودختی وی دهرکهفیت وی دمی دى نفیژا ب کومی پیش یا ژى چوبی —نهوا دى قهزا کهت— نیخیت (داکو ژ خیلافی ب دهرکهفیت ب تایبتهت نهو ویّت د بیژن تهرتیب واجبه ههر چهنده د مهزه بهی شافعی دا تهرتیب سونهته نه واجبه و نفیژا ب کومی فهرز کیفایهیه)،

واجبه ل سهر وی کهسی یی نفیژا وی ژى چوبی بی هیجهت؛ بی عوزر لهزى ل قهزا کرنا وی نفیژى بکهت (ل فیړه ل دویف یا بوری ناچیبیت بو وی کهسی یی نفیژا وی یا بی هیجهت؛ بی عوزر ژى چوبی سونهتا بکهت ههتا نفیژا خو نهوا بی هیجهت؛ بی عزر ژى چوبی قهزا نهگهر، ههروهسا واجبه نفیژا بی هیجهت؛ بی عوزر ژى چوبی پیش نفیژا بی هیجهت؛ بی عوزر ژى چوبی بکهت ههر چهنده دى ئیک دویف ئیکى —ترتیب— ژى چیت بهلی پا بلا نهو دروستره چونکی تهرتیب د مهزه بهی شافعی دا سونهته و لهز ل قهزا کرنى واجبه)." .

(فصل: في الصَّلَاةِ الْمُحَرَّمَةِ مِنْ حَيْثُ الْوَقْتُ)

قافیرا: ل سهر دهمین حهرام بن کو نقیژ تیدا بهینه کرن

(تحرم الصَّلَاةُ فِي غَيْرِ حَرَمِ مَكَّةَ وَقْتُ طُلُوعِ الشَّمْسِ حَتَّى تَرْتَفِعَ قَدْرَ رَمَحٍ).
 "(پینج دم ییت ههین حهرامه مروف د وان پینج دهمان دا نقیژان تیدا بکته نه و
 نقیژیت چ نهگهر بو نه بن ب تنی د مه که هی دا تیښه بیت نانکو دروسته مروف د مه که هی دا
 د وان دهمان دا نقیژان تیدا بکته؛ وهک یا ناشکرا سی دم ژ وان پینجان ب وهختی فه د
 گریډاینه نه و پینج دم نه فه نه:
 نیک:) دهمی روژ دهر دکه فیت ناچیبیت سونه تین بی نهگهر د وی دهمیدا بهینه کرن
 ههتا قه دهر رمحه کی بلندبیت (نهم ب کولانکی دبیژین هندی به ژنه کی، نانکو بلندبیا وی
 دبیته نیژیکی (7) هفت گهزان ل دویف هیرکیا گهزی وهکی مه بهری چهند لاپهران
 ناماژه پیکری کو (7) گهز دبنه (3) سی مه ترو نیف ههروهکی بو مه یا ناشکرا نهگهر ل
 دویف یا دروست بیت بی گومان دی دریژی یا بی هژمار بیت)".

(وَوَقْتُ الاسْتِثْنَاءِ إِلَّا يَوْمَ الْجُمُعَةِ حَتَّى تَزُولَ).

"(دوو: دهمی بو مروفی یه قین چیبیت کو روژ یا که فیتییه د نیفا عهسمانی دا کو
 دبیژنی - نیستیوا -) ناچیبیت سونه تین بی نهگهر د دهمی نیستیوا بی دا بهینه کرن ههتا
 روژ زائیل دبیت (نانکو: پیچهک روژ خار بکه فیت ژ نیفا عهسمانی بو به ردف روژ نافافه
 بجیت) ب تنی د روژا خوتبه دا تیښه بیت (نانکو د روژا خوتبه دا کرنا سونه تان دروسته
 دهمی نیستیوا بی دا بلا نه وی سونه تی دکته د خوتبی دا ناماده نه بیت)، دی حهرمبوونا
 کرنا نقیژیت بی نهگهر د نیستیوا بی دا یا به ردهوام بیت ههتا روژ زائیل دبیت".

(وَوَقْتُ الْاَصْفَرَارِ حَتَّى تَغْرِبَ).

"(سی: دهمی عهسمان ژ رهخی روژ نافای زمر دبیت) ناچیبیت سونه تین بی نهگهر د
 دهمی عهسمان زمر دبیت بهینه کرن ههتا روژ نافا دبیت. (نه و سی خالی بوری نه و بون ییت

ب وده ختی فه د گړیدای ههردوو خالیت مایی ییت بهیت نهون یین گړیدای ب کریارا خودانی وده ختی فه نهو ژى نهفه نه:"

(وَبَعْدَ صَلَاةِ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ).

"(چار:) پشی نقيژا سپيدى ناجيبيت سونه تين بى نه گهر بهينه کرن ههتا روژ دمر دکه فیت (نانکو: دهمى مروفي نقيژا سپيدى کر نهوا فهرز ل سهر مروفي وهک نهدا پشی وى نقيژى دروست نينه سونه تين بى نه گهر بکهت)".

(وَبَعْدَ صَلَاةِ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ).

"(پنج:) پشی نقيژا ئيفارى ناجيبيت سونه تين بى نه گهر د وى دهميدا بهينه کرن ههتا روژ ئافا دبیت (نانکو پشی مروفي نقيژا ئيفارى کر وى دهمى کرنا سونه تيت بى نه گهر دروست نينه ههتا روژ ئافا دبیت. چندا بورى ژ بهر بهلگه يى ل سهر هاتى دهمى پيغمبه رى خودى -سلافيت خودى ل سهر بن- دبیزيت: "يا بني عبد مناف؛ لا تمنعوا أحدا طاف بهذا البيت، وصلى أية ساعة شاء من ليل أو نهار"، رامن: "گهلى ئويجاخا كوريت مه نافي؛ ريگرييى ل كهسى نه كهن يى حهز ههبيت ته وافا ل دور بهيتى بکهت، ل دويف دهمز ميرا حهزا وى كهسى ل سهر ته وافا دور بهيتى چ ب شهف بيت يان روژ بيت". ههرو هسا پيغمبه رى خودى -سلافيت خودى ل سهر بن- ههرو هكى (ته بهرانى و بهيه قى) فه دگو هيژن دبیزيت: "لا يصلي أحد بعد الصبح حتى تطلع الشمس، ولا بعد العصر حتى تغرب الشمس إلا بمكة" رامن: "ناجيبيت كهس نقيژا پشی نقيژا سپيدى بکهت ههتا روژ دمر دکه فیت، و ناجيبيت كهس نقيژا پشی نقيژا ئيفارى بکهت ههتا روژ ئافا دبیت ب تنى د مه كه هى دا تينه بيت)".

(وَلَا يَحْرَمَ مَالَهُ سَبَبٌ غَيْرُ مُتَأَخَّرٍ عَنْهَا كَفَائَتُهُ، وَكُسُوفٌ، وَسَنَةُ وَضُوءٍ، وَتَحِيَّةٌ، وَسَجْدَةٌ تِلَاوَةٌ، وَشُكْرٌ إِنْ لَمْ يَقْصِدْ بِهِ تَأْخِيرَهَا إِلَيْهَا لِیُصَلِّيَهَا فِيهَا).

"دروسته نقيژ د دهمين بورى دا نهو دهمين حهرام بن مروفي نقيژا تيدا بکهت- بهينه کرن نه گهر نهو نقيژ نهو بن يين نه گهر بو ههين نهو نه گهرين گړيدايى ب بهرى وان دم و نقيژان فه وهكى نقيژا سونهت نهوا ژى چوى (و نقيژا جهنازهى، و ههر ودهسا دروسته نقيژين هه مبه ر نقيژيت فهرز د وان دهمان دا بهينه کرن وهكى نقيژا ههيف و روژ غه يرينى

و نفيڙا بارانې، و وډکي نفيڙا دهست نفيڙ شويستنې، و نفيڙا ته حيه توله سجد (دهمې د چيته د مزگهفتې ډه، و ههرودها سونه تا ته وافي ل دور بهيتې)، و سوجدا خواندنا قورئانې (و ههرودها سوجدا شوکړې ژي دروسته مروف تيدا بکته. ښو سونه تين بوري ښو ویت مه به حس لي کرين هه می ددروستن مروف بکته د هه دمه کی دا بيت؛ چونکي ښه گهر ييت بو ههين)، ښه گهر مه دم پي گيروکړنا نفيڙي نه بيت د دهمين حه رام دا بکهن؛ چونکي دروست نينه بي ښه گهر نفيڙ بو وي دهمي بهيت گيروکړن (ښو تينه بيت ښه گهر مه ردها گيروکړنا نفيڙي د دهمي مه گروه دا ښو بيت دا مروف پتر تيدا کوم ببن وډکي نفيڙا مري ښو دروسته)".

(و يحرم ما لها سبب متأخر عنها كسالة الاستخارة، و ركعتي الإحرام، والصلاة إذا صعد الخطيب المنبر إلا النجبة ركعتين إن لم يخش فوات التكبيرة).

"دروست نينه مروف نفيڙا د دهمين حه رام دا بکته ښو نفيڙين چ ښه گهر بو نه بن (وډکي سونه تين ردهايي —مطلق—)، ښان ژي ښه گهر بو هه بن به لي ښو ښه گهر ښو بن ييت گريدي بي بو پستي دم و نفيڙان ډه (ښانکو ب پاشه روژي ډه د گريدي بي بن) وډکي نفيڙا ښيستيخاري، و نفيڙا ښي حرامې (و نفيڙا ده رکهفتنا ژ مال و نفيڙا به ري سزي کوشتنې)، و ههرودها دروست نينه بو وي که سي يي ډه ستا خوتبي دکته دهمي خوتبه خو بن ب سهر مينه بري دکه فیت نفيڙيت سونه ت بکته نفيڙا ته حيه توله سجد تينه بيت ښانکو دروسته دهمي مروف چو د ژورا مزگهفتي ډه دوورکهعت سونه ت بکته پاشي ب روينيت بلا خه تبه خو بن خوتبي بخو بنيت ب مه رکه کی ښه گهر يي سونه تي دکته ژ وي چهندي نه ترسيت کو دي ته کيرا ښي حرامې ژي چيت ته کيرا ښي حراما نفيڙا خوتبي (سونه تا ته حيه توله سجد ژي هاته ډه ده رکرڼ ژ بهر گوتنا يغه مبه ري (سلاقيت خودي ل سهر بن) دهمي دبيږيت: "إذا جاء أحدكم يوم الجمعة، وقد خرج الإمام يخطب.. فليركع ركعتين، وليتجاوز فيهما"، رمان: "ښه گهر ښيک ژ هه وده روژا خوتبه دا هاته مزگهفتي و پيشه واه؛ خوتبه خو بن يي ډه ستا سهر مينه بري کري و يي خوتبي دخو بنيت بلا دوو رکهعتي ب لهز بکته به ري ب روينيت هوار)".

فاقیر ل سهر بانگی و قامه تی

بانگ و قامه ت ب تنی ژ تایبته مهنديپن موسلمانايه

(يَسْتَحَبُّ الْأَذَانَ وَالْإِقَامَةَ لِلْمَكْتُوبَةِ إِنْ لَمْ يَصِلْهَا بِفَائِتَةٍ، لِلرَّجُلِ وَلَوْ مُنْفَرِدًا وَلَوْ سَمِعَ الْأَذَانَ، وَلِجَمَاعَةٍ ثَانِيَةً وَفَائِتَةً).

" بانگ و قامه ت ههردوو بو زهلامی سونه تن ب دوو مهرجا (ل فیړه چ جیاوازی نینه دنافهرا بانگی و قامه تی دا ههردوو وهکی نیکن، هندهک د بیژن: بانگ و قامه ت فهرز کیفایه نه نانکو نه گهر نیکی بانگدا دی نهو فهرز و گونه ها نه کرنا وی فهرزی ل سهر ههمی خه لکی باژیړی رابیت؛ چونکی ژ دوریشمی (شعائر) ی نیسلامی یی ناشکرا دهیته هژمارتن دقیت بهیته گوتن و ب ناشکرایي، نه گهر هاته هیلان دی کیمتر خهمی د نایینی دا هیته کرن، ل سهر چهندا بوری نه گهر خه لکی باژیړه کی بانگ و قامه ت هیلان دقیت شهری خه لکی وی باژیړی بهیته کرن، یا دروستر؛ نه صرح نهوه کو بانگ و قامه ت سونه ت کیفایه یه بو کوما موسلمانان؛ نانکو خه لکی باژیړی، وهکی بسم اللهی یا بهری خوارنی، و بسم اللهی یا بهری چونا نقینی، و سلاف کرنا خه لکی، و گوتنا دبیژن: یه رحه موک الله بو یی د بیهنشیت... هتد، به لی دگهل چهندا بوری دقیت بانگ ب شیوه کی هند یی بلند بیت کو خه لکی باژیړی هایژئ هه بیت نه گهر گوهی خو بده نی، نه گهر باژیړ یی بچیک بیت بانگه گ تیړا باژیړی هه یه، و نه گهر باژیړ یی مه زن بیت دقیت د ههر گهره که کی دا بانگه ک تیډا بهیته دان)،

دقیت نهو نقیژ نهو نه بیت نهوا ژئ چویی نانکو یا کو دی قهزاکه ت، دقیت زهلام بیت بلا نهو زهلام یی بتنی ژی بیت و بلا وی زهلامی گوهل بانگی ژی هه بیت، ههروه سا بانگ و قامه ت سونه ته بو کوما دووی نهو کوما دقیت نقیژئ ب کومی بکه ن، (سه باره ت بانگی دهیته دان بانگی نه یی گشتی نهوی بو خه لکی باژیړی فهره دهنگی بانگی هند یی بلند بیت کو نیك ژ کوما حازر گوهل ب بیت، نه گهر مروف یی بتنی بیت ب شیوه کی وه سا بانگ بده ت

کو گوهل ل خو هه بیت، هینگی دې بانگ و قامهت بڼه سونهت نه گهر گریدایي بیت ب دوو
تشتان قه:

نېك: نه گهر نفیژا فهرز نهو نه بیت نهو حازر نهو بانگ بو خه لکی ب شیوې گشتی
دهیته دان؛ چونکی نهو بانگ واجبه بهیته دان، ههرودهسا نهو نفیژ نهو نه بیت نهو زې
چوی ئانکو نهو دې قهزاگهت، ههرودهسا نهو نفیژ نهو نه بیت نهو کو فهره دوو باره بکهن؛
نهو نفیژ نهو کو خه لهت کری یان د ودختی وی دا نه کری... هتد دبیزنی نفیژا موعاده.
دوو: نهو وی بانگ و قامهت بو وی سونهت نهو یی نیر بیت بلا نهو وی نیر بچیک زې
بیت، وهلو یی بتنی زې بیت، و دناف مالان دا زې بیت، ههرودهسا سونهته بو مروقه کی
بانگ وقامهتان بخو بدهت نه گهر ل مال یان ل ناف دوکانا خودا نفیژ بکته وهلو وی
مروقی گوهل بانگی هه بیت زې و قهستا نفیژا ب کومی زې نه کر بیت).

(فَإِنْ اجْتَمَعَ فَوَائِدُ أَوْ جَمَعَ تَقْدِيمًا أَوْ تَأْخِيرًا أَدْنَى لِلأُولَى وَحَدَهَا).

"نه گهر مروقه کی کومه کا نفیژان زې چوبین و دقیت هه میان پیکفه بکته ئان زې فیا
نفیژه کا زې چوی دگهل نفیژه کا حازر بکته، ئان زې فیا نفیژا دگهلک کورت و کوم بکته
(قهصر و جهمع) دې بانگه کی بتنی بو نفیژا ئیکی دت و دې قامهتی بو ههردوو نفیژان
کهت".

(وَيَسْتَحِبُّ الْإِقَامَةَ وَحَدَهَا لِلْمَرْأَةِ).

"بو زنی ب تنی قامهت سونهته بکهن نه بانگ، دې قامهتی زې بو خو و بو ژنان بتنی
کهت نه بو زهلامان (بو ژنان دروست نینه بانگی بدن ژبه ر گه لهک نه گهران ژ وان: دهنکی
ژنی دبیته فیتنه زهلام پې سهردادچن، و دبیته ته شه بوه بو زهلامان، و بانگ یی هاتییه
تایبه تکران بو زهلامان، ههرودهسا سونهته مروقه گوهی خو بدهته بانگی و بهرسفا بانگی
بدهت وی دهمی دې خه لك هه می گوهی خو دهنه بانگی ژنی و دې بهرسفا وی دهن دې وی
دهمی بیته جهی ته رکیز ل سهر کرنا دهنکی وی کود بیته جهی فیتنی، وههرودهسا دروست
نینه قامهتی بو زهلامان و بو زهلامین نیرهمو بکهن. ههرودهسا سونهته بانگ و قامهت
بهینه دان بو یین ریفتینگ، و د گوهی یی شنی بوی دا، و بانگ ب تنی د گوهی یی خه موکی
دا بدن، و د گوهی وی دا یی ته پدهینی، و یی توره بوی، ههرودهسا یی رهوشتین وی

خرابوین بلا گیانه وهر ژى بیت، و ددهمى شهر گهرم دبیت، و ددهمى ناگر به ربونى دا، وههروهسا دهمى ئاف ل سهر رویی عهردى د ههرکیت) ".

(وَأَنْ يُقَالَ فِي الصَّلَاةِ الْمَسْنُونَةِ جَمَاعَةً غَيْرِ الْجَنَازَةِ: الصَّلَاةُ جَامِعَةٌ).
 "سونهته بو نقيژيت سونهت دهمى ب كوى دهينه كرن (وهكى نقيژيت عهيدى و نقيژا روژ غه يرينى و ههيف غه يرينى و نقيژا بارانى و ويترا رهمه زانى و ههروهسا نقيژا مرى نه گهر ژبلى پيشه وای كهس نه بيت) پيشه وای؛ ئيمام بيژيت: (الصلاة جامعة أو الصلاة رحمكم الله أتابكم الله)، ئانكو: كه رهمكه د نقيژا خو ب كوى بكهين، نقيژا مرى تينه بيت".

(وَشَرَطَ صِحَّةَ الْأَذَانِ:
 الْوَقْتُ إِلَّا الصُّبْحَ فَيَجُوزُ بَعْدَ نِصْفِ اللَّيْلِ وَإِلَّا الْأَوَّلُ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ).
 "ههتا بانگ دروست بيت بهيته دان هندك مهرجيت بو ههين:
 دقيت و دختى بانگى هاتبيت بتن نقيژا سپيدى تينه بيت كو دروسته پشتى شهف ب نيقى د بيت بانگى سپيدى بهيته دان (وهكى دهمى حه جى به رهمف موزده ليفى قه دجن دهمى شهف ب نيقى دبیت وى دهمى بانگى سپيدى بدن)، و ههروهسا بانگى نيقرو تينه بيت كو بانگى ئيكى يى نيقرو دروسته بكه فيته بهرى و دختى بانگى نيقرو ئانكو بهرى زهوالى (د ژيوارى مه خه لكى كورستانا عيراقى دا بانگى نيقرو يى خوتبى د دهمى وى دا ددن و بانگى سونهت پشتى بانگى خوتبى ددن. ل فيره دروست نينه قامهت بهرى و دختى وى بهيته كرن ئانكو دقيت وى دهمى قامهت بهيته كرن دهمى كو دى رابن نقيژى كهن)".

(وَالترتيب، والموالات، وكونه من واحد، وبالعبية إن كان ثم من يحسنها، وعليه أن يتعلم، وشرطهما أسمع بعض الجماعة، وإسماع نفسه إن كان مفردا).
 "ههروهسا ژ مهرجيت بانگ و قامهتى نه وه ئيك ل دويف ئيك بيت؛ ته رتيب (چونكى وهسا يا هاتيه زانين و دى بيته جهى ياريان نه گهر هندك گوت و هندك هيلان بو دهمه كى دى)، و بهردهوام ههتا ب دووماهى دهيت؛ موالات (دقيت په يقيت بانگى ب ريك و پيك ل دويف ئيك بهينه گوتن بى قه تعه كرن و هيلان. نه گهر بيهنشى سونهته ددلى خو دا

حه‌مدا خودی بکته. هه‌روه‌سا سونه‌ته به‌رسفا سلافي و به‌رسفا بېهنشینی بهیته گړوکرڼ بو پستی ژ بانگی ب دووماهی دهیت)،

و دفتی نیکی بتنی بانگی بدهت و نیکی بتنی قامه‌تی بکته (چونکی دی په‌یف و رسته تی‌کچن و مروف تی‌ناگه‌هیت و هه‌روه‌سا بانگ و قامه‌ت ب کومی نه‌هاتییه فه‌گوهاستن ژ هه‌فالیت پیغه‌مبه‌ری سلافتی خودی ل سهر بن)، و دفتی ب زمانی عه‌ره‌بی بیت نه‌گهر نیکی هه‌بیت بزانیته (نه‌گهر که‌س نه‌بیت بزانیته وی دهمی دروسته ب غه‌یر زمان زی بهیته‌کرڼ دی وی دهمی وه‌کی زکریت خودی بیت)، و ل سهر ویه یی بانگ و قامه‌تی ددهت خو فی‌ری بانگ و قامه‌تی بکته، و ژ مه‌رجی بانگ و قامه‌تی یه دهنگ بگه‌هیته هنده‌ک ژ خه‌لکی ناماده‌بوی (وه‌لو دهنگی وی بگه‌هیته نیکی بتنی زی)، و هه‌روه‌سا دهنگ بگه‌هیته وی یی بانگی و قامه‌تی بخو بتنی ددهت (چ فه‌یدی نینه نه‌گهر نه‌وی بانگی بخو ددهت یی که‌ر بیت)".

(و شرط المؤذن: الإسلام، والتميز، والذكورة).

"مه‌رجی وی یی بانگ و قامه‌تی دکه‌ت دفتی موسلمان بیت (نانونو ناچیبیت گاور بیت)، دفتی تشتی باش و یی خراب ژیک فافیریت و ژیک جوداکه‌ت ته‌میز و دفتی یی نیر بیت (نه‌ما بچیک تشتی باش و خراب ژیک جودانه‌که‌ت و نه‌زانیته فافیریت بو وی بچیک دروست نینه بانگ بدهت هه‌روه‌سا نه‌گهر زه‌لام زی نه‌و بیت یی نه‌زانیته په‌یف و رامانان ژیک جوداکه‌ت بو وی زی دروست نینه بانگ بدهت.

سهره‌اتییه‌ک:

ل مزگه‌فته‌کی ل دهوکی دهمی بویه وه‌ختی بانگی زه‌لامه‌کی نه‌یی دروست و نه‌زمانی وی نه‌یی دروست بو ده‌ریخستنا په‌یفان ل مزگه‌فتی بتنی یی حازر بو به‌ری خو دده‌تی بانگه‌لدیر نه‌یی حازره و زه‌نگا بانگی لیدا وی زه‌لامی ب عه‌قلی خو هه‌ستکر کو دهمی بانگییه ئینا رابو سه‌ماعه هه‌لکرڼ و بانگ دا ب زمانه‌کی گالگاله‌ک ذکر خه‌لکی گوهلې بو کو نه‌و زه‌لامه یی بانگ ددهت ئینا نیکی شاره‌زا نی‌کسهر چو بانک دا و نه‌و زه‌لام ژ سه‌ماعی دوبر نی‌خست، هه‌روه‌سا دفتی نه‌وی بانگ ددهت یی نه‌مین بیت و شاره‌زا بیت د وه‌ختی بانگی دا نان زی نیکی شاره‌زا دگهل بیت وه‌ختا نیشا بدهت نه‌گهر بانگه‌لدیر وان تشتا نه‌زانیته دروست نینه ببیته بانگه‌لدیر بلا بانگیته وی ددروست بن)".

(وَيَكْرَهُ التَّمْطِيطَ، وَالْكَالَامَ التَّسِيرَ فِيهِ، وَتَرَكَ إِجَابَتَهُ، وَأَنْ يُؤْذَنَ قَاعِدًا أَوْ رَاكِبًا إِلَّا الْمُسَافِرَ الرَّاَكِبَ، وَفَاسِقًا، وَصَبِيًّا، وَجَنَابًا، وَمَحْدَثًا إِلَّا إِذَا أَحْدَثَ فِي أَثْنَاءِ الْأَذَانِ.. فَيَتِمُّهُ، وَالتَّوَجُّهُ فِيهِمَا لغيرِ الْفُتْلَةِ).

"مهکروهه نانکو یاباشتر نهوه وهنهکته بو وی یی بانگ ددهت و بانگی ب خهلهتشفه دریژکته (بتایبته جهی نه یی دریژکرنی وهکی پهیفا (اکبر) د بیتا ئهلیف دا دریژکته، نان ژی بانگی بکته ستيړان و لهحنا بدانيته سهر)، و ههروهسا مهکروهه بو وی بانگ ددهت د ناف بانگ و قامهتی را نهئاخفیت (چونکی چ بهرژهوهندی تیدا نینه)، مهکروهه بهرسفا بانگی نههيتهدان (داکو ژ خيلافی ب دهرکهفیت ژ یین د بیژن: بهرسفا بانگی واجبه)، ههروهسا مهکروهه بانگ و قامهت ب شیوی روینشتی یان سیار بدهت یی ریځینک تینهبیت (چونکی ریځینگی پیدفی یا ب سیاربونی ههی ههرچهنده سونهته بو وی دهمی پهیادبیت وی دهمی بانگ بدهت باشتره بهلی نهگهر یی سیار ژی بیت دروسته)، ههروهسا مهکروهه بو مروفهکی فاسق و یی بجیک بانگی بدن (چونکی جهی نهمانهتی نینن)، و ههروهسا مهکروهه بو یی ب جهنابهت و یی بى دهست نفیژ بانگی بدن (ژبهه گوتنا پیغمبههری (سلافتی خودی ل سهر بن) دهمی دبیزیت: "لا يؤذن إلا متوضي" (رواه الترمذي)، رامن: "نابیت بانگهلدی بانگ بدهت ئیلا یی ب دهست نفیژ بیت)، ههروهسا مهکروهه نهبهه قیبله بانگ و قامهت بهینه دان (زفرینا سهری بو رهخی راستی و رهخی چهپی دهمی بیژیت: (حی علی الصلاه وحی علی الفلاح) چ قهیدی نینه یا گرنه نهوه بهری وی ل قیبلی بیت)، ".

(وَيَسُنُّ تَرْتِيلَهُ، وَالتَّرْجِيعَ فِيهِ، وَالتَّنْوِيبَ فِي الصُّبْحِ أَذَاءً وَقَضَاءً، وَيَسُنُّ الْإِلْتِقَاتَ بِرَأْسِهِ وَحَدَهُ يَمِينَهُ فِي (حَيٍّ عَلَى الصَّلَاةِ)، وَيَسَارَهُ فِي (حَيٍّ عَلَى الْفَلَاحِ)، وَيَسُنُّ وَضْعَ أَصْبَعِيهِ فِي صَمَاحِي أَذْنِيهِ فِي الْأَذَانِ دُونَ الْإِقَامَةِ).

"سونهته بانگ ب شیوهکی جوان و خوش بهیته دان کو وهسا بیت پهیفتی بانگی دناشکرا بن، ههروهسا سونهته تهرجیعی د بانگی دا بکته (تهرجیع نهوه پستی ب دهنگی بلند دوو جارن دبیزیت: (أشهد ان لا إله إلا الله) ددلی خودا ب شیوهکی کو گوهل ل خو ههبت بخو دووباره پهیفا شههادی بیژیت و پستی ب دهنگی بلند دوو جارن دبیزیت: (أشهد أن محمدا رسول الله) ددلی خودا ب شیوهکی کو گوهل ل خو ههبت بخو دووباره پهیفا شههادی بیژیت. نهگهر ئیک یی حازر بیت نان هندهک بلا پیچهه دهنکی خو بلنتر

لی بکته کو وان هایش تهرجیعا وی هه بیت، مفایي وی گهلهکه ژ وان: داکو هزرا خو ب هیرکی د بانگی دا بکته، ههروهسا داکو پتر دلسوزیي د بانگی دا بکته، ههروهسا داکو بیرا خول دهستیپکا نایینی ئیسلامی بینیت دمی ب بهرزه هیقه بانگ دهاته دان، پاشی بیرا خو ب ناشکراکړنا بانگی و ئیسلامی بینیت کو ژ نیعه مه تین هه ره مه زنن خودی دگهل موسلمانان کرین)، سونه ته د بانگی سپیدی دا ته سویب بهیته کرن فیجا چ بانگ نهو بیت یی دهیته نه داکرن ئانکو د وهختی وی دا دهیته گوتن یان نهو بیت یی بهیته قه زاکرن ئانکو نه دوهختی وی دا (ته سویب نهو پهشتی حی علی الفلاح فان په یشان دوو جاران بیژیت: (الصلاه خیر من النوم الصلاه خیر من النوم) ئانکو نفیژ ب خیرتره ژ خه وی)، سونه ته ب سه ری بتی ل رهخی خو یی راستی بزفریت دمی دبیزیت: (حی علی الصلاه)، و ل رهخی خو یی چه یی بزفریت دمی دبیزیت: (حی علی الفلاح)، ههروهسا سونه ته ههردوو تبلیث خو ب کته د ههردوو گو هیث خو را دمی بانگ ددهت نه قامه تی".

(وَكُونِ الْمُؤَدِّنَ ثِقَةً وَمَتَّوْعًا وَصِيَّتًا، وَحَسَنَ الصَّوْتِ، وَعَلَى مُرْتَفَعٍ، وَبِقَرَبِ الْمَسْجِدِ، وَجَمْعِ كُلِّ تَكْبِيرَتَيْنِ بِنَفْسٍ، وَيَفْتَحِ الرَّاءَ فِي الْأُولَى فِي قَوْلِهِ: (اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ)، وَيَسْكُنُ فِي الثَّانِيَةِ).

"ههروهسا سونه ته بانگهلدیر نهو بیت یی باوهرپیگری، و نهو بیت یی ب خیرا خو و بی بهرامبه ر بانگهلدیریی بکته، و نهو بیت یی دهنگی وی بلند، و سونه ته ل جهه کی بلند بانگ بهیته دان، و ههروهسا سونه ته ل نیزیکی مزگه فتی بانگ بهیته دان، و ههروهسا سونه ته ب ئیک بیهن ههردوو الله نهکبه را بیژیت، دفیث پیتا رائی نهوا ب نهکبه ر فه نهوا نهول ب فهتجی بیژیت و رائا دووی ب سکونی دمی ههردووکان پیکفه دکته ئانکو دی بیژیت: (اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ)".

(وَقَوْلُهُ: (أَلَا صَلُّوا فِي الرَّحَالِ)، فِي اللَّيْلَةِ الْمُمْطَرَةِ، أَوْ ذَاتِ الرِّيحِ، أَوْ الظُّلْمَةِ
بعد الْأَذَانِ أَوْ الْحِيعَلَتَيْنِ).

"گوتنا بانگه‌لديري دهمی دبیژیت: (نقیژیت خو ل مال بکه‌ن)، دی بانگه‌لديري وی
په‌یقي پستی (حي على الفلاح) بیژیت ئان زی پستی بانگی ب دووماهی دئینیت،
بانگه‌لديري دی وی په‌یقي د فان دهمان دا بیژیت: دهمی بارانه‌کا ب هیژ ب شه‌قي ده‌یت،
هه‌روه‌سا دهمی هه‌وايه‌کی ب هیژ ده‌یت، و دهمی دبیته تارییه‌کا ب هیژ".

(وَالْأَذَانُ لِلصُّبْحِ مَرَّتَيْنِ، وَيُثَوَّبُ فِيهِمَا، وَتَرَكَ رَدَ السَّلَامِ عَلَيْهِ، وَتَرَكَ الْمَشْنِئَةَ فِيهِ).
"دقیت بو سپیدی دوو جاران بانگ به‌یته دان، و په‌یقا ته‌سویی دی د هه‌ردوو بانگان
دا ده‌ت، و دی به‌رسقا سلاقي هیلیت نه‌گه‌ر نیکی د ناف بانگی دا سلاقي وی کر، و هه‌ر
وه‌سا دی هاتن و جونی راوه‌ستینیت د دهمی بانگ دانی دا".

(وَأَنْ يَقُولَ السَّامِعُ مِثْلَ مَا يَقُولُ الْمُؤَدِّنُ وَالْمَقِيمُ إِلَّا فِي الْحِيعَلَتَيْنِ.. فَيَقُولُ: عَقَبَ
كُلَّ (لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ)، وَيَكُونُ ذَلِكَ أَرْبَعًا فِي الْأَذَانِ بَعْدَ الْحِيعَلَتَيْنِ، وَإِلَّا فِي
التَّوْبِ، فَيَقُولُ: (صَدَقْتَ وَبَرَرْتَ)، وَإِلَّا فِي كَلِمَتِي الْإِقَامَةِ: (أَقَامَهَا اللَّهُ وَأَدَامَهَا).

"سه‌بارته‌ت نه‌وی گوهل بانگی دبیت دی وه‌کی بانگه‌لديري په‌یقي بانگی بیژیت دگهل
بانگه‌لديري د بانگ و قامه‌تان دا ب تنی د هه‌ردوو حه‌یه‌لادا (مه‌ره‌م پی: حي على
الصلاة و حي على الفلاح) تیښه‌بیت.. دی پستی هه‌ر حه‌یه‌له‌کی بیژیت: (لا حول ولا
قوة إلا بالله)، نه‌گه‌ر نه‌م په‌یقا (لا حول ولا قوة إلا بالله) د بانگی دا ب هژمیرین دی
هژمارا وان د هه‌ر بانگه‌کی دا بڼه 4 چار، دهمی بانگه‌لديري په‌یقا ته‌سویی (مه‌ره‌م پی
په‌یقا: الصلاة خير من النوم) د بانگی دا دبیزیت دی یی گوهل بانگی دبیت بیژیت:
(صدقت و بررت) ئانکو: ته راست گوت و ته باشی کر، هه‌روه‌سا دهمی بانگه‌لديري
قامه‌تی دکته و په‌یقا (قد قامت الصلاة قد قامت الصلاة) دبیزت دی یی گوهل بانگی
دبیت بیژیت: (أَقَامَهَا اللَّهُ وَأَدَامَهَا) ئانکو: خودی سه‌رب‌یخیت و به‌رده‌وام که‌ت".

(وَأَنْ يَقْطَعَ الْقِرَاءَةَ لِلْإِجَابَةِ، وَأَنْ يُجِيبَ بَعْدَ الْجَمَاعِ وَالْخَلَاءِ وَالصَّلَاةِ مَا لَمْ يَطْلُ الْفَصْلُ).

"ئەگەر یی گوھل بانگی دبیت ل سەر خواندنا قورئانی یان هەر پەرتوکهکی بیت دی خواندنا خو راوەستینیت و دی بەرسفا بانگی دەت، ئەگەر دەمی یی گوھل بانگی دبیت ئەو دەم بیت کو د ناف چونا نقینا هەفژینا خو دا بیت یان ئەو دەم بیت کو یی د ژورا دەست ئافیی دا یان د نفیژی دا بیت دی د وان رهوشا هەمیان دا پشتی ژیی ب دووماهی دهییت بەرسفا بانگی دەت ب مەرجهکی ئەگەر ناف برا کهفتییه دنافدا دریژ نهییت."

(وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَهُ، ثُمَّ يَقُولُ: (اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ التَّامَّةُ وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ أَتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ).

"پشتی ژ بانگی ب دووماهی دهییت سونهته بو یی بانگ ددهت و قامهتی دگریت و یی گوھلی دبیت ئیکسەر سهلات و سهلاما ب دهته سەر پیغه مبهری (سلاقییت خودی ل سەر بن)، پاشی فی دوعایی بکهت: ئەی خودی ووا خودی یی خودانی بانگ و قامهت و نفیژا کو دی هیته کرن ئەو بانگ و قامهت و نفیژی ب کیم و کاسی تو وهسیلی و فهزیلی (وهسیله جبهه که ژ جهییت بلنترینان ل بهحهشتی دا فهزیله ژ یی ژ وی جهی دگریت و گهلهک تشتین دی) ب دهیه موحه ممه د پیغه مبهر سلاقییت خودی ل سەر بن و تو موحه ممه حدی بگه هینییه وی جهی یی ته بو ژفان دایی کو مهقامی مهحموده (گهلهک رامن بو مهقامی مهحمود یی ههین یا ژ هه میان نیژیتر شهفاعهت و مههمده)".

(وَالدُّعَاءُ عَقِبَهُ وَبَيْنَهُ وَبَيْنَ الْإِقَامَةِ).

"پاشی دی دوعا بخو کهت پشتی ژ دوعا وهسیلی ب دووماهی دهییت و ههروهسا دی بخو دوعا د ناف بهینا دوعا وهسیلی و قامهتی".

(وَالْأَذَانُ مَعَ الْإِقَامَةِ أَفْضَلُ مِنَ الْإِمَامَةِ، وَيَسْنُ الْجَمْعُ بَيْنَهُمَا).

"خیرا بانگی دگهل قامهتی باشتره ژ خیرا پیشهواتییا نفیژی، سونهته مروف ههردووکان پیکفه کومکهت".

(وشرط المُقيم: الإسلام والتميز).

"مهرجه بو وی کهسى یی قامه تی دکه تی موسلمان بیت و تشتی ژیک جودا که ت و فافیریت".

(وَيَسْتَحِبُّ أَنْ تَكُونَ الْإِقَامَةُ فِي غَيْرِ مَوْضِعِ الْأَذَانِ، وَبصوت أخفض من الأذان، والالتفات في الحيلة).

"سونه ته قامه ت د جهه کی دا بهیته دان کو نه وجه نهو نه بیت نهو ی بانگ لی دای، ههروه سا سونه ته دهنکی قامه تی نزم تر بیت ژ دهنکی بانگی، سونه ته دهمی ههردوو حه یه لا دبیزیت بهری سهری خو ب دته رهخی راستی و چه پی ههروه کی مه بهری نوکه ناماژه پی کری (سونه ته هه رگه رکه کی یان مزگه فته کی دوو بانگ هه لدیر هه بن بانگ بدن؛ چونکی پیغه مبهری زی دوو بانگ هه لدیر هه بوون، نه گه ر تیرا نه کر دروسته ل دویف یا پیقی زیده که ن)".

(فَإِنْ أذن جماعة.. فيقيم الرَّاتب، ثُمَّ الأول، ثُمَّ يقرع إن أذنوا معا).

"نه گه ر ل گه رکه کی دوو بانگ هه لدیرا یان پتر بانگدا بو نمونه هه ر نیکی ژ وان چو ره خه کی باژیری بانگ دا پاشی هه می پیکفه ل مزگه فته کا بچیک بو نفیژا ب کومی کومبوون دی یی ژ رهخی حکمه تی فه هاتییه ده ست نیشان کرن قامه تی که ت بلا بانگی وی که فته به دویف را، نه گه ر که س نه هاتییه ده ست نیشان کرن ژ لای حکمه تی فه دی نهو قامه تی که ت یی به را هه مییان بانگ دای، نه گه ر هه مییان پیکفه بانگ دابیت و هه می حه ز دکه ن قامه تی بکه ن دی که نه پشک کیشان (قورعه)، نه گه ر نیکی ژ ده ف خو قامه ت گرت دروسته به لی یاباشتر نهو نینه وه بکه ت".

(وَالْإِقَامَةُ بِنَظَرِ الْإِمَامِ، وَالْأَذَانُ بِنَظَرِ الْمُؤَدِّن).

"دهمی ده ست نیشان کرنا قامه تگرتنی کا دی که نگی قامه تی گری ت بو نفیژی دی ب گوتنا پی شه وای بیت و دهمی ده ست نیشان کرنا بانگی کا دی که نگی بانگ هیته ده ت دی ب گوتنا بانگ هه لدیری بیت".

(باب صفة الصلاة)

"دەرگه هی سالوڅه تین نفیژی"

(فروضها ثلاثه عشر):

"روکنیت نفیژی سیژدنه (د مه زهه بی شافعی دا فهرز و روکن و واجب هه می ئیکن، ب تنی د حه جی دا تینه بیت ل وی ری جوداهیا هه می هه کو گه هشتینه دەرگه هی حجی دی پتر پیزانینان ل سهر وهرگری ئینشالله):"

(الأول: النِّيَّةُ بِالْقَلْبِ، وَيَكْفِيهِ فِي النَّفْلِ الْمُطْلَقِ نَحْوُ تَحِيَّةِ الْمَسْجِدِ وَسُنَّةِ الْوُضُوءِ.. نِيَّةُ فِعْلِ الصَّلَاةِ، وَفِي الْمُؤَقَّتَةِ وَالَّتِي لَهَا سَبَبٌ.. نِيَّةُ الْفِعْلِ وَالتَّعْيِينِ؛ كَسُنَّةِ الظُّهْرِ أَوْ عِيدِ الْفِطْرِ أَوْ الْأَضْحَى، وَفِي الْفَرْضِ.. نِيَّةُ الْفِعْلِ وَالتَّعْيِينِ صَبَاحًا أَوْ غَيْرَهَا، وَنِيَّةُ الْفَرْضِيَّةِ لِلْبَالِغِ).

"نِيَّةُ: نِيَّةُ تَيْنَانِ وَ جَهِي نِيَّهَتِي زِي دله (ههر وهكي مه د بابتهتي دهست نفیژ شويشتني دا ئامازه پيکري يا گرنگ نه وه نيهت ب كه فيته سهر دلي، گوتنا نيهت ب نه زمانى نه يا گرنگه به لي هه كه به يته گوتن باشته)، نه گهر هات مروفي فيا سونه ته كا ردهايي (موتلهق) بكهت وهكي سونه تا دهستپيكا چونا ژورا مزگهفتي (تهحيه توله سجد) ئان سونه تا دهست نفیژ شويشتني.. دروسته ب تني نيهت كرنا نفیژي بينيت (ئانكو دي بيژيت من نيهته دوو ركعت سنهت بكهم بيكو نافي سونه تا تهحيه توله سجد بيژيت)، نه گهر هات و سونهت نهو بيت يا ب وهختي فه گريداى وهكي سونه تا نفیژا نيڅرو يا بهري و يا پستي- ئان زي نهو سونهت بيت يا نه گهر بو هه بيت وهكي سونه تا چهژنا رده زاني و يا قورباني ههروهسا وهكي سونه تا نفیژا روژ و هه يڅ غه يريني.. دي نيهته كرنا نفیژي ئينيت دگهل نافي وي سونهتي (دي بيژيت من نيهته نهز بكهم دوو ركعهت سنهت نفیژا عهيدا رده زاني ئان عهيدا قورباني ئان نفیژا روژ غه يريني.. هتد)، نه گهر نفیژا مروفي دكهت نفیژا فهرز بيت.. وي دهمي گرنگه سي تشتان بيژيت: نيهته كرنا نفیژي، و گوتنا نافي نفیژي، و گوتنا په يفا فهرز نه گهر نهوي دكهت يي بالغ بيت؛ چونكي دروسته يي نه بالغ په يفا فهرز نه بيژيت (ئانكو دي بيژيت: من نيهته چار ركعهت فهرزا نفیژا نيڅرو بو خودي بكهم)".

(وَيَسْتَحِبُّ ذَكَرَ عَدَدِ الرُّكْعَاتِ وَالْإِضَافَةِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى، وَالْأَدَاءَ وَالْقَضَاءَ، وَيَجِبُ قَرْنَ النَّبِيَّةِ بِالتَّكْبِيرَةِ).

"سونهته هژمارا ركههتا بيژيت و ههروهسا سونهته بو خودي ژى ل سهر زيدهكهت (ئانكو بيژيت: من نيهته چار ركههت فهزرا نفيزا نيقرو بو خودي بكهم)، ههروهسا سونهته نافى ئه داكرنى بينيت ئه گهر نفيز ئه وبيت يا كو دي ئه دا كهت و نفيزا قهزا ژى عهين وهسا (ئانكو بيژيت: ئه دا بكهم ئان قهزا بكهم)، دهمى نيهته نفيزى د ئينيت واجبه نيهته و تهكيرا ئيحرامى (ئانكو گوتنا الله اكبر) پيگهكهت (ههروهكى مه به حسى پيگهكرنا نيهته د بابته دهمى نفيز شويشتنى دا ئاماژه پيكرى)".

(الثَّانِي: أَنْ يَقُولَ: (الله أكبر) فِي الْقِيَامِ، وَلَا يَضُرُّ تَخَلُّلَ يَسِيرٍ وَصَفَ لِلَّهِ تَعَالَى أَوْ سَكُوتٍ).

"دوو: روكنى دووى ژ روكنيت نفيزى تهكيرا ئيحرامى يه، ئانكو گوتنا: (الله اكبر) و دفت تهكيرا ئيحرامى ژ پيرفه بيژيت ئه گهر شيان ههبن (تهكيرا ئيحرامى يا ژ گوتنا پيغه مبهري سافيت خودى ل سهر بن هاتى دهمى ديبيژيت: "تحریمها التكبير و تحليلها التسليم" رaman: "دهست پيكا نفيزى گوتنا تهكيرا ئيحرامى يه و دووماهيك نفيزى سلافه"، مفايى گوتنا الله اكبر ل دهسپكا نفيزى ئه وه كو مروف باشتر هزرا خو بو خودى و مهزنا تيا وى بكهت چونكى دي وى نفيزى بو وى كهت)، ئه گهر نافبره كهفته د ناف بهينا په يفا: (الله و اكبر) دا نموونه: ئه گهر ئه و ناف بر سالوخه تهكى خودى بيت وهكى په يفا جهليل ئان عهزه ودهله ئانكو بيژيت: (الله عز وجل اكبر) وى دهمى دروسته و چ قهيدى نينه، ههروهسا ئه گهر ئه و ناف بر بى دهنگيه كه بيت وهكى بيانا خو بينيت و ببهت ئه ووى دروسته چ قهيدى نينه".

(وَيُتْرَجُ الْعَاجِزُ بِأَيِّ لُغَةٍ شَاءَ، وَيَجِبُ تَعْلَمُهُ وَلَوْ بِالسَّفَرِ، وَيُؤْخَرُ الصَّلَاةُ لِلتَّعْلُمِ).

"ئه و كهسى بو وى گوتنيت نفيزى ب زههت بيت بيژيت دي ل سهر وى فهرز بيت ب ريكا وهرگيرانى خو فيركهت فيجا كيژ زمان بيت چ كيشه دگهل زمانى نينه، بهلى دگهل وى چهندي فهزه ل سهر وى خو فيرى گوتنيت نفيزى بكهت بلا ئه و كهس د سهفهري دا بيت ژى، و دروسته بو وى بى خو فيرى گوتنيت نفيزى دكهت نفيزا خو گيرو كهت داکو گوتنيت نفيزى ب دروستى بزانيت و خو فيركهت".

(وَيَشْتَرِطُ إِسْمَاعُ نَفْسَهُ التَّكْبِيرَ، وَكَذَا الْقِرَاءَةَ وَسَائِرَ الْأَرْكَانِ).

"مهرجه بو وی یی نفیژئ دکهت دهمی تهکیرا ئیجرامی د بیژیت پیچهک دهنگی خو بلند کهت هند هنديکو وی هایش خو ههبيت، ههروهسا خاندنا فاتحي و قورئانی و گوتنا هه می روکنا فهره وهکی تهکیرا ئیجرامی پیچهگ دهنگی خو بلند کهت کو وی بتنی هایش خو ههبيت بیکو نهزیهتی بگههینیهتی یی ب رهخ خوفه".

(الثَّالِثُ: الْقِيَامُ فِي الْفَرَضِ لِلْقَادِرِ؛ وَيَشْتَرِطُ نَصْبَ قَقَارِ ظَهْرِهِ، فَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ.. وَقَفَ مَنْحَنِيًا، فَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ.. قَعْدَ وَرَكَعَ مُحَازِيًا جَبْهَتَهُ قُدَّامَ رُكْبَتَيْهِ، وَالْأَفْضَلُ أَنْ يُحَازِي مَوْضِعَ سُجُودِهِ وَهَمَا عَلَى وَزَانِ رُكُوعِ الْقَائِمِ فِي الْمَحَازَةِ فَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ اضْطَجَعَ عَلَى جَنْبِهِ وَالْأَيْمَنِ أَفْضَلُ، فَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ.. اسْتَلْقَى، وَيَرْفَعُ رَأْسَهُ بِشَيْءٍ وَيَوْمِيءٍ بِرَأْسِهِ لِلرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ، وَإِيمَاؤُهُ لِلسُّجُودِ أَكْثَرُ قَدَرِ إِمْكَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ أَوْمَأَ بِطَرْفِهِ، فَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ.. أَجْرَى الْأَرْكَانَ عَلَى قَلْبِهِ).

"سی: دفتی نفیژا فهرز (ههروهسا نفیژیت مروفی ل سهر خو نهزر کرین و نفیژیت فهرزکیفایه وهکی نفیژا مری و نفیژا دهیته دووبارهکرن) شپیر فه بهیتهکرن بو وی یی شیان ههبن (ژ بهر گوتنا پیغه مبهری سلافتی خودی ل سهر بن دهمی دبیزیت: "صل قائما فان لم تستطع فقعاعدا، فان لم تستطع فعلى جنب" (البخاری) راما: "نفیژئ شپیرفه بکه نهگهر تو نهشیای شپیرفه بکهی روینشتی بکه نهگهر تو نهشیای روینشتی بکهی ل سهر تهنشتی بکه")؛ ههتا بیژین نفیژ شپیرفه هاتهکرن مهرجه گهیت پشتی راست ببن نهییت ستوی، نهگهر شیان نهبن شپیرفه بکهت (نان شیان نهبن گهیت پشتا خو راست بکهت نان ئیلا ب تشتهکی رابیت شپیرفه).. دروسته وی ههمیی (د رکعتا ئیکى و یا دووی و ههر رکعتا بشت بکهت) بلا گهیت پشتی پیچهک خوار ژى ببیت (چونکی لدویف شیانییت مروفی یه)، نهگهر شیان نهبن شپیرفه بکهت.. دئ روینشتی کهت (فیجا چهوا ب روینیت دروسته بهلی یا باشر نهوه روینشتا وی وهکی روینشتا تهحیاتا دووی دا بیت یان ژى چار میړکی) و دئ رکوعا وی وهسا بیت کو رووی وی بگههیته راستا چوکیت وی، یاباشر نهوه رووی وی د رکوعا وی دا بکهفیه راستا جهی سوجدا وی وهکی کا چهوا رووی وی د رکوعا شپیرفه دا دکهفیه راستا جهی سوجدا وی، نهگهر شیان نهبن روینشتی نفیژئ بکهت (نانکو بو وی زهحهت بیت ب روینیت خوار).. دئ ل سهر تهنشتی کهت و یاباشر نهوه ل سهر تهنشتا رخی راستی بیت (دهمی سوجدی دبهت واجبه بهری لهشی وی ل قیبلی بیت،

وسونه ته بهرې روویې خو ل قیبلې بیت)، نه گهر شیان نه بن ل سهر ته نشتی بکته..
دروسته ل سهر پشتي بکته، دهمې نفیژې ل سهر پشتي دکته واجبه پیچهک سهرې خو
بلند کته (دا بهرې وی بکه فیه قیبلې) دهمې دچپته رکوعی و سوجدی دې سهرې خو
چه مینیت بهلې دې د سوجدی دا پتر سهرې خو چه مینیت نه و زی ل دویف شیانیت خو،
نه گهر نه شیا سهرې خو بلند کته دې ب چافیت خو ئیشارعتی دعتی، نه گهر ب چافیت خو
زی نه شیا.. دې روکنیت نفیژې ل سهر دلې خو را ئینیت و بهت "

(وَيَتَنَفَّلُ الْقَادِرُ قَاعِدًا وَمَضْطَجِعًا لَا مُسْتَلْقِيًا، وَيَقْعُدُ لِلرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ).

"ی شیانیت شپړفه هه بن بو نفیژا بو وی دروسته نفیژیت سونه ت روینشتی بکته و
ههروه سا ل سهر ته نشتی (ته نشتا راستی باشتره) نه ل سهر پشتي، دهمې د چپته رکوعی و
سوجدی دې ب شیوی روینشتی چپته و رکوع و سجدان."

(وَأَجْرُ الْقَاعِدِ الْقَادِرِ نِصْفُ أَجْرِ الْقَائِمِ، وَالْمَضْطَجِعِ نِصْفُ أَجْرِ الْقَاعِدِ).

"خیرا یی خودان شیان یی ب شیوی روینشتی سونه تان دکته هندی نیفه کا وی یه یی
شپړفه سونه تان دکته، و خیرا یی خودان شیان و ب شیوی سهر ته نشتی سونه تان دکته
هندي خیرا نیفه کا وی یه یی روینشتی دکته."

(الرَّابِعُ: الْفَاتِحَةُ، إِلَّا لِمَعْذُورٍ لِسَبْقٍ وَغَيْرِهِ، وَابِسْمَلَةِ، وَالتَّشْدِيدَاتِ الَّتِي فِيهَا مِنْهَا،
وَلَا يَصِحُّ إِبْدَالُ الظَّاءِ عَنِ الضَّادِ، وَيَشْتَرِطُ عَدَمُ اللَّحْنِ الْمَخْلُ بِالْمَعْنَى، وَالْمَوَالَاةُ
فَتَنْقَطِعُ الْفَاتِحَةُ بِالسُّكُوتِ الطَّوِيلِ إِنْ تَعَمَّدَهُ، أَوْ كَانَ يَسِيرًا وَقَصْدٌ بِهِ قَطْعُ الْقِرَاءَةِ،
وَبِالذِّكْرِ إِلَّا إِذَا كَانَ نَاسِيًا وَإِلَّا إِذَا سَنَّ فِي الصَّلَاةِ؛ كَالْتَّامِينَ وَالتَّعَوُّذِ، وَسَوَّالِ الرَّحْمَةِ،
وَسُجُودِ التِّلَاوَةِ لِقِرَاءَةِ إِمَامِهِ وَالرَّدِّ عَلَيْهِ).

"چار: ژ روکنیت نفیژې: خواندنا فاتحې (د هه می رکعتین نفیژان دا چ نفیژیت
سونه ت بیت یان یی فهرز چ ژ بهر بخوینیت یان ل سهر قورنائی ژ بهر گوتنا پیغه مبهری
سلافتیت خودی ل سهر بن: "لا صلاة لمن لم يقرأ فيها بفتحة الكتاب" (البخاری)، رامن: "چ
نفیژ بو وی نینه یی نفیژې دکته و سورته فاتحې تیدا نه خوینیت"، نه و تینه بیت
نه گهر مروفه کی هیجه تا خو هه بیت کو نه گه هیت سورته فاتحې بخوینیت ژ بهر کو زوی
نه گه هسته پیشه وای و پیشه وای چو رکوعی و یی و هکی وی (نمونه گه له کن ژ وان: نه گهر

قهريبالغه کا مه زن چيبييت ودي مه که هی یان ژبرگر، یان زوی نه شيا بخوينيت بو وی یی ب کومی دکته، یان هه تا که هشتیه ته کبیرا ئیجرامی ئیکسهر پیسه ووا چو رکوعی..هتد)، گوتنا بیسمیلاهیی ئانکو گوتنا: (بسم الله الرحمن الرحيم) نایه ته که ژ سوره تا فاتحی، و شه ددیت د ناف سوره تا فاتحی دا هه می ژ سوره تا فاتحی دهیته هژمارتن (نابیت شه دده نه هیته گوتن د خواندنا سوره تا فاتحی دا، هه روه سا ناچيبييت بو وی که سی یی بشييت خو فیړکه ته خواندنا دروست پیتا (ظاء) ب گهوريت ب پیتا (ضاد) و هه روه سا ناچيبييت چ پیتان ب چ پیتین دی ب گهوريت (ئه گهر ئیک ژ دل پیتا ب گهوريت ب پیته کا دی دئ نفیژا وی پی به تال بیت، و ئه گهر ئیک نه زانیت دفتی خو فیړکه تی کو مه خارجیت پیتان ب دروستی بزانیته)، هه تا خواندنا سوره تا فاتحی یا دروست بیت مه رجه خواندنا فه تح و زهم و که سريت وی خه له ت نه خوینیت (چونکی دی راما نا وی خه له ت بیت بو نمونه: راما نا په یفا ﴿أَنعَمْتَ﴾ ب فه تحا تا ئانکو ته نیعمه ت دگهل مه کر، به لی ئه گهر تا نا اَنعَمْتَ ب که سري بخوینیت ئانکو من نیعمه ت دگهل ته کر، ب گهورينا که سر و زهمما راما ن گه له ک هاته گهورین، له و ما ئه گهر مرو فهِک ژدل (ته عه ممود) و ه سا بخوینیت دی گا ور بیت ژبلی کو دی نفیژا وی پی به تال بیت، ئه گهر ب نه زانین بیت چ گونه ه نینه به لی دفتی خو فیړکه تی، و پیتین دی ژیک هه روه سا)، هه روه سا هه تا فاتحا مرو فی ئه و ا دنفیژی دا دهیته خواندن یا دروست بیت دفتی نایه ت نایه ت و ل دویف ئیک و بی فه قه تیان بهیته خواندن هه تا ب دووماهی دهیت کو دبیزنی: (المولات)، ئه گهر ودي مه گوتی فاتحه ئیک ل دویف ئیک نه خواند (ئانکو ل سهر نایه تی ب راوه ستیت) دی فاتحا وی پی به تال بیت ئه گهر راوه ستیانا وی ل سهر دریژ بوو ئه وژی ئه گهر ژدل (ب ته عه ممود) ل سهر ب راوه ستیت نه ژ بهر ئه گهر ودي، هه روه سا دی ب فی شیوه ی زی به تال بیت ئه گهر پیچه ک ل سهر ب راوه ستیت ب مه رده ما به تالکرنا خواندنا فاتحی (چونکی نییه تا به تالکرنا فاتحی دی نفیژ بی به تال بیت)، هه روه سا دی نفیژ به تال بیت ئه گهر ئیک زکری خودی د ناف فاتحی یان د نفیژی دا بکه ت (بلا پیچه ک زی بیت ودي په یفا (الحمد لله) ئان یرحمک الله بو وی یی ب بیهنشیت؛ چونکی ئه و زکر ژ فاتحی و نفیژی نینه) ئه وتینه بیت ئه گهر ژبرکته یان زی گوتنا زکره کی بیت کو سونه ت بیت وی زکری دنفیژی دا بیژیت ودي گوتنا (ئامین) پشتی خواندنا فاتحی ب دووماهی دهیت، و هه روه سا گوتنا په یفا (أعوذ بالله من الشيطان الرجيم)، و

داخوازا دلوفانییا خودی (دهمی نهو نایهت دهینه خواندن نهویت بهحسی دلوفانییا خودی تیدا فیجا چ مروف بخوینیت یان پیشهوا بخوینیت، و گوتنا (بلی وأنا من الشاهدين) پستی خواندنا سورهتا تین و یا مورسهلات ب دووماهی دهیت)، و ههروهسا دروسته نانکو نفیژا مروفی بهتال نابیت نهگهر مروف سوجدا خواندنا قورئانی بیهت دهمی پیشهوا دچیه سوجدا تیلای، و دروسته مروف ل پیشهوا (نیمامی) د نفیژای دا فیهگیریت نهگهر پیشهوا د جههکی دا خهلهت بوو (وهکی دروستکړنا نایهتهکی یان گوتنا سبحان الله نهگهر رکعهتهک کیم کر یان زیدهکر).

(الخَامِس: الرُّكُوع، وَأَقْلَهُ: أَنْ يَنْحَنِي حَتَّى تَنَالَ رَأْسَهُ رُكْبَتَيْهِ).

"پینج: روکنی پینجی ژ روکنین نفیژای خو خویلکرن؛ خو چهماندن نانکو رکوع، کیمترین خو خویلکرن؛ نهوه مروف هند سهری خو نرمکته ههتا وهکو نهنیشکیت مروفی بگههیه راستا چوکیت مروفی (خوخویلکړنا یا ب دروستی نهوه کو سهری خو خویلکته ب چهمینیت نه کماخیت خو، دقیت کماخیت مروفی وهکی خو بن ب تنی سهری مروفی ب چهमित ب شیوهکی وهسا کو نهنیشکیت مروفی بگههیه راستا چوکیت مروفی).

(وَيُشْتَرَطُ أَنْ يَطْمُنَّ بِحَيْثُ تَسْتَقِرُّ أَعْضَاؤُهُ، وَأَنْ لَا يَقْصِدَ بِهِ غَيْرَهُ، فَلَوْ هَوَى لِلتَّلَاوَةِ فَجَعَلَهُ رُكُوعًا.. لم يَكْفِه).

"ههتا رکوعا مروفی یا دروست بیت دقیت هند ب مینته درکوعی دا ههتا ژ خو پشتراستبیت کو رکوع کر ب شیوهکی وهسا کو گهیت وی ههمی خوجهبن، و ههتا رکوعا دروست بیت دقیت ب تنی ب مهردما رکوعی خو خویلکربیت و چبیت رکوعی (نه ژ بهر تشتهکی دی چبیت پاش بیژیت ههما بلا رکوع بیت)، نهگهر ژ بهر سوجدا خواندنا قورئانی (یان ژبهر کوشتنا مارهکی یان دیپشکهکی) خو چهماند و پاش گوت ههما بلا ببیته رکوع ژی.. بو وی ب خو چهماندن و رکوع ناهیهته هژمارتن."

(السادِس: الإِعْتِدَال، وَهُوَ: أَنْ يَعُودَ إِلَى مَا كَانَ عَلَيْهِ قَبْلَهُ، وَشَرْطُهُ: الطَّمَانِينَةُ فِيهِ، وَأَنْ لَا يَقْصِدَ بِهِ غَيْرَهُ، فَلَوْ رَفَعَ رَأْسَهُ فَرَعًا مِنْ شَيْءٍ.. لم يَكْف).

"شش: ژ روکنیت نفیژای رابون و بلندبون پستی خوخویلکړن، پیناسا وی نهوه مروف جارهکا دی ب زهریته سهر حالهتی خو یی بهری هینگی نانکو خو خویلکړن، و مهرجی

وئ نهوه دفتيت مرووف هند رابيت و بلند بيت ههتا کو گهيټ مروفي راست راوهستن، و ههروهسا دفتيت ب مهرما پستي خو خويلکړنئ (رکوعئ) رابيت نه ژ بهر تشتهکئ دی، نهگهر هات و سهرئ خو بلند کر ژ ترسيټ تشتهکی دا (وهکی ماری يان تهیاری يان شهرى) و گوت ههما بلا رابون بيت پستي خو خويلکړنئ.. نهو رابون بو وی ب رابونا پستي خو خويلکړنئ (رکوعئ) ناهيته هژمارتن "

(السَّابِعُ: السُّجُودُ مَرَّتَيْنِ)،

"حهفت: ژ روکنيټ نقیژئ چونا سوجدئ دوو جارن."

(وَأَقْلَهُ: أَنْ يَضَعَ بَعْضُ بَشَرَةِ جَبْهَتِهِ عَلَى مُصَلَّاهُ)،

"کيټرین سوجه نهوه کو هندهک ژ چه رمئ نهنی و دفنا خو ب دانیه عهردی "

(وَشَرْطُهُ: الطَّمَانِينَةُ، وَوَضْعُ جُزْءٍ مِنْ رُكْبَتَيْهِ وَجُزْءٍ مِنْ بَطْنٍ كَفِيهِ وَأَصَابِعِ رِجْلَيْهِ، وَتَنَاقُلُ رَأْسِهِ، وَعَدَمُ الْهَوِي لغيره)،

"مهرجئ سوجدئ دفتيت هند د سوجدئ دا ب راوهستيت ههتا پشتراست بيت کو یی د سوجدئ دا راوهستیای، ههروهسا دفتيت پارچهک ژ ههردوو چوکيټ وی و پارچهک ژ زکئ ههردوو دهستين وی و تبلیت پيټ وی ب کهفنه نهردی، و دفتيت هند سهرئ وی بکهفنه سهر نهردی ههتا ههست ب گرانييا سهرئ خو بکهت ل سهر نهردی، ههروهسا ناچيټبيت سهرنشیفکړنا وی بو نهردی بو مهرما تشتهکئ دی بيت (نهگهر بو مهرما تشتهکئ دی بيت سوجدا وی قه بیل نابيت) "

(فَلَوْ سَقَطَ عَلَى وَجْهِهِ.. وَجَبَ الْعُودُ إِلَى الْإِعْتِدَالِ، وَارْتِفَاعُ أَسَافِلِهِ عَلَى أَعَالِيهِ، وَعَدَمُ السُّجُودِ عَلَى شَيْءٍ يَتَحَرَّكُ بِحَرَكَتِهِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ فِي يَدِهِ، فَلَوْ عَصَبَ جَمِيعِ جَبْهَتِهِ لَجَرَاةٍ وَخَافَ مِنْ نَزْعِ الْعَصَابَةِ.. سَجَدَ عَلَيْهِ وَلَا قَضَاءَ).

"نهگهر هات ژ شپيرفه وهک نه چاری کهفته نهردی و نهنی و روويئ وی کهفته سهر نهردی (و ددلی خودا گوت ههما بلا نهفه سوجه بيت)..دفتيت جارهکا دی رابيته شپيرفه، و دفتيت سهر و دهستين وی نهوین ب نه چاری نشيفبووین و کهفتينه نهردی بلندکته فه پاشئ سوجدئ ببهت؛ (چونکی نهو کهفتن بو وی ب سوجه ناهيته هژمارتن)، ههروهسا ناچيټبيت نهنیا خو ده مئ د چيته سوجدئ ب دانیه سهر تشتهکی کو نهو تشت ب لفيټا

وی ب لثیت، نهو تینه بیت نه گهر نهو تشت ددهستین وی دا بیت (وهکی دهرسوکی و دهسمالی یاباشتر نهو وئ ژی نه کهت) نهو دروسته، نه گهر هات مروقه کی نهیا خو ههمی ب پاته کی گریدا ب نه گهره برینه کی و ژ ترسا (تهیه موموی یان ژ برینی) نهو یریا وی پاتهی راکت دهمی د سوجه برنی دا .. دروسته نهیا خو ب وی پاتی گریدایی فه بو سوجدی ببهت و چ فه زاکرن ل سهر نینه (چونکی وی هیجه تا خو یا هه) .

(الثَّامِنُ: الْجُلُوسُ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ)،

"ههشت: روینشتنا د ناف بهینا دوو سوجدا دا".

(وَشَرْطُهُ: الطَّمَانِينَةُ، وَأَنْ لَا يَطُولَهُ وَلَا الْإِعْدَالُ، وَأَنْ لَا يَقْصِدَ بِالرَّفْعِ غَيْرَهُ، فَلَوْ رَفَعَ رَأْسَهُ فَرَعًا مِنْ شَيْءٍ.. لَمْ يَكْفِهِ).

"مهرجی روینشتنا د ناف بهینا دوو سوجدا دا نهو همد ب راوهستین کو بزانییت یی راوهستیایی، ههروهسا ناچیبیت راوهستیان دریژ بیت وناچیبیت د راوهستیانی دا بمینی تکو گهیت وی راست بن (چونکی مان ب وی شیوهی بو وئ چهندی داکو قافارتن و جوداهییی بیخته دناف بهینا دوو وکنان دا)، ههروهسا دقیت رابونا ژ سوجدی بو رابونا ژ بو سوجدی بیت نه ژ بهر ژ مهرمهکا دی بیت، نه گهر ژ ترسا (ماری یان دویپشکی یان ههر مهترسیه کی) سه ری خو ژ سوجدی بلند کر و گوت ههما بلا رابونا ژ سوجدی بیت.. نهو ب رابون بو وی ناهیه ته هژمارتن ب رابونا ژ سوجدی (چونکی ب نییه تا ژ رابونا ژ سوجدی نه رابویه) ."

(التَّاسِعُ: التَّسَهُّدُ الْأَخِيرُ).

"نهه: ژ روکنی نفیژی ته حیاتا دوماهییی ."

(وَأَقْلَهُ: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، سَلَامٌ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، سَلَامٌ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ).

"کیمترین ته حیات نهو تو بیژی: " (التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، سَلَامٌ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، سَلَامٌ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ) ."

(وتشترط موالاته، وَأَنْ يَكُونَ بِالْعَرَبِيَّةِ).

"مهرجی ته حیاتی نه وه په یقین وئ ئیک ل دویف ئیک بیژیت هه تا ب دووماهی دهیت، و دفت ته حیات ب زمانی عهره بی بیت".

(الْعَاشِر: الْقُعُود فِي التَّشَهُّدِ الْآخِرِ).

"دهه: ژ روکنئ نفیژئ رونشتنا دوماهیئ بو ته حیاتا دوماهیئ".

(الْحَادِي عَشْر: الصَّلَاةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ قَاعِدَا)،

"یازده: ژ روکنئ نفیژئ صلهوات ل سهر پیغه مبهری (سلافت خودئ ل سهر بن) د وئ روینشتنئ دا".

(وَأَقْلَهَا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، أَوْ عَلَى رَسُولِهِ، أَوْ عَلَى النَّبِيِّ).

"صلهواتا ژ کیمترینان نه وه تو بیژئ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، ثَانِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى رَسُولِهِ مُحَمَّدٍ، ثَانِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ".

(الثَّانِي عَشْر: السَّلَامُ)،

"دوازده: سهلام کرن (ل سهر ملی راستئ)"

(وَأَقْلَهُ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ).

"سلافا ژ کیمترینان یا ل سهر ملان نه وه تو بیژئ : السَّلَامُ عَلَيْكُمْ".

(الثَّلَاث عَشْر: التَّزْيِيبُ)،

"سیزده: ژ روکنئ نفیژئ ریژ و ته رتیفا مه گوتئ".

(فَإِنْ تَعَمَّدَ تَرَكَهُ؛ كَأَنْ سَجَدَ قَبْلَ رُكُوعِهِ.. بَطَلَتْ صَلَاتُهُ، وَإِنْ سَهَا.. فَمَا بَعْدَ الْمَنْزُوكِ لَعُو، فَإِنْ تَذَكَّرَ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَ بِمَثَلِهِ.. أَتَى بِهِ، وَإِلَّا.. تَمَتَّ بِهِ رُكْعَتُهُ وَتَدَارَكَ الْبَاقِي).

"نه گهر هات نفیژکهری ئیک ژ ته رتیفا مه گوتئ ژ دل هیلا و نه کر؛ بو نمونه سوجه بهری خو خویلکرنئ رکوعی بر.. دئ نفیژا وی به تال بیت، نه گهر ب خهله تی فه ته رتیف خهله ت کر پاشئ بیرا وی هات کا خهله تییا وی کیژ بوو دئ ژ جهئ خهله تبوی دهست

پیښه و هندی یا پستی جهی خه لتبوی کری ناهیته هژمارتن، نه گهر هات نفیژکهری (نهوئ ب تنی نفیژئ دکهت نه ب کومی چونکی یی بکومی دکهت نه گهر رکعه ته ک کیمر دئ پستی سلافا پیشه وای یا کیم ته مامکهت) بیرا وی هاته خه له تیا وی بهری ب گه هیته روکنی وهکی وی روکنی ژ رکعه تا دویف را دئ زفریتی داکو ته رتیفا وی دروست بیت، نه گهر بیرا وی نه هات (دئ راوه ستیت هه تا بیرا خو لی دینیت کا گه هشتیه کیری) و لی نه زفری هه تا گه هشتیه روکنی وهکی وی دئ دویف را هاتی دئ نفیژا خو ب وی روکنی ته مام کهت و نهو رکعه تا روکنه ک تیدا هیلائی دئ ب هه دهر هژمیریت (چونکی روکنی ته مام نینه ب تاییه ت نه گهر فاتحه یان روکعت نه کر بن).

(وَلَوْ تَقَيَّنْ فِي آخِر صَلَاتِهِ تَرَكَ سَجْدَةً مِنَ الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ سَجْدَهَا وَأَعَادَ تَشْهَدَهُ أَوْ مِنْ غَيْرِهَا أَوْ شَكَّ فِيهَا.. أَتَى بِرَكْعَةٍ. وَإِنْ قَامَ إِلَى الثَّانِيَةِ وَقَدْ تَرَكَ سَجْدَةً مِنَ الْأُولَى، فَإِنْ كَانَ قَدْ جَلَسَ وَلَوْ لِلْإِسْتِرَاحَةِ.. هُوَ لِلْسُّجُودِ، وَإِلَّا.. جَلَسَ مُطْمَئِنًا ثُمَّ يَسْجُدُ).

"نه گهر ل دووماهییا نفیژا نفیژکهری (یان پستی سلافی به لی نه گه له ک دریژ) بو نفیژکهری یه قین چیبوو کو سوجه ک ژ سوجدیت رکعه تا دووماهیی یا هیلائی دئ نیکسر وی سوجدی بهت و دئ جارکا دی ته حیاتا دووماهیی دووباره که ته فه، نه گهر بیرا وی هات (فیجا چ یه قین بو چیبوو یان یی لی ب گومان بیت) کو سوجه ک ژ رکه عه ته کا دی یا ژبیرکری و نه بریه نه ژ رکه عه تا دووماهیی.. دئ رکعه ته کا دی دووباره که ته فه. نه گهر رابو بو رکعه تا دووی و بیرا وی هات کو سوجه ک یا ژبیرکری نه گهر وی روینشتن کربیت بلا بو بیهن فه دانی ژ بیت.. دئ نیکسر خو سه رنشیفکه ت بو سوجدی و دئ چیه سوجدی، نه گهر نه رابیت و یی روینشتی بیت هه ما دئ وی روینشتی ب راوه ستانا دناف بهینا هه ردو سوجدا دا هژمیریت و دئ چیه سوجدی".

(وَإِنْ تَذَكَّرَ تَرَكَ رُكْنَ بَعْدَ السَّلَامِ فَإِنْ كَانَ النِّيَّةُ أَوْ تَكْبِيرَةُ الْإِحْرَامِ.. بَطَلَتْ صَلَاتُهُ، وَإِنْ كَانَ غَيْرَهُمَا.. بَنَى عَلَى صَلَاتِهِ إِنْ قَرَّبَ الْفُصْلَ وَلَمْ يَمَسْ نَجَاسَةً، وَلَا يَضُرُّ اسْتِدْبَارُ الْقَبْلَةِ وَلَا الْكَلَامُ، وَإِنْ طَالَ الْفُصْلُ اسْتَأْنَفَ الصَّلَاةَ).

"ئەگەر پشتی سەلامی بێرا وی هات و یەقین بو وی چیوو د وی بیرھاتی دا کو روکنەک یی ژبیرکری ئەگەر ئەو روکن نییەت ئینانا نھیژی بیت یان تەکبیرا ئیجرامی بیت.. دی نھیژا وی بەتال بیت، ئەگەر چ ژ وان هەردوو روکنا نەبیت.. دی نھیژا خو تەمام کەت ب فی مەرچی ئەگەر گەلەک فاقیر نەکەفتبیتە د ناف بەرا بیرھاتنا وی و سەلامی (دەمی فاقیری هندی کرنا دوو رکەعت سونەت بیت) و هەروەسا چ تشتی وەسا نەکەفتبیتە سەر جلکی وی کو نھیژی پی دروست نەبیت وەکی پویساتی، دگەل وی چەندی چ قەیدی نینە ئەگەر پشتی بێرا وی لی هاتی پشتا خو دابیتە قیبلی (بلا ل جھی خو ژی چبیت و بلا ل مزگەفتی ژی دەرکەفتبیت ئەگەر گەلەک دەم ل سەر قە نەچبیت)، و هەروەسا چ قەیدی نینە ئەگەر ناخفت بیت (ب مەرچەکی گەلەک نە ناخفت بیت کو هەتا 6 پەیفال دویف ریژا وان پەیفان ئەوین پیغەمبەر پی ناخفتین ئەوا د سەرھاتیا (زی ل یەدەین) (ذی الیدین) دا هاتی)، ئەگەر دەمی بیرھاتی گەلەک بیت دی جارەکا دی نھیژا خو سەر و شنی دەست پیکەتە فە".

قافیرا ل سهر سونه تین نقیڑی

(وَيَسِّنُ التَّلَافُظَ بِالنِّيَّةِ قَبِيلَ التَّكْبِيرِ، وَاسْتِصْحَابَهَا، وَرَفَعَ الْيَدَيْنِ مَعَ ابْتِدَاءِ تَكْبِيرَةِ الْإِحْرَامِ وَكَفَهُ مَكْشُوفَةً إِلَى الْكَعْبَةِ، وَمَفْرَجَةً الْأَصَابِعِ وَمَحَازِيًا بِإِبْهَامِيهِ شَحْمَةً أُذُنِيَهُ، وَيُنْهِي رَفْعَ الْيَدَيْنِ مَعَ آخِرِ التَّكْبِيرِ، وَيَرْفَعُ يَدَيْهِ عِنْدَ الرُّكُوعِ وَالْإِعْتِدَالِ وَالْقِيَامِ مِنَ التَّسْبِيحِ الْأَوَّلِ، فَإِذَا فَرَغَ مِنَ التَّحَرُّمِ.. حَطَّ يَدَيْهِ تَحْتَ صَدْرِهِ وَقَبَضَ بِكَفِ الْيُمْنَى كُوعَ الْيُسْرَى وَأَوَّلَ السَّاعِدِ).

"سونه ته نيه تي بهري ته كبرا ئي حرامى بينيت، و نيه ت ل سهر هزرى بيت هه تا دووماهى، و سونه ته ده ستين خو دگهل ته كبرا ئي حرامى بلند كه ت (ژن و زهلام وهكى ئي كن و چ پشيره بيت يان روينشتي يان ل سهر پشتي) و د ده مى ده ست بلند كرنى دا له پيت وى نه خافتى بن و بهرى زكى ده ستى وى ل كه عبي بيت و تبليت وى زي كه ه كرى بن (وهك سهر بخويهك بو ههر تبه لكى) سهرى تبليت به رانى بگه هيته تمبلكيت گوهى كو د بيته جهى گوهاركى و سهرى تبليت دى ب كه فيته سهر گوهى دا، دى ده ست بلند كرن هند بيت هه تا ته كبرا ئي حرامى ب دووماهى ده يت، دى ده ستين خو بلند كه ت ده مى خو خويلد كه ت (ركوع) و ده مى ژ خو خويل كرنى (ركوعى) بلند دبيت و راست دبيت و ده مى ژ ته حياتا ئيكى رادبيته شپيره، ده مى گوتنا ته كبرا ئي حرامى ب دووماهى هات.. دى ده ستين خو دانيت سهر سينگى خو كو ب كه فيته سهر نافكى دا (كو ب كه فيته سهر دلى) و دى ب له پى خو يى راستى جهى دنا به را له پى و باسكى چه پى دا (دبيژنى: كوع كود بيته سهرى باسكى) گريت،".

(وَنَظَرَ مَوْضِعَ سُجُودِهِ إِلَّا عِنْدَ الْكَعْبَةِ، وَإِلَّا عِنْدَ قَوْلِهِ: إِلَّا اللَّهَ، فَيَنْظُرُ مَسْبُحَتَهُ، وَيَقْرَأُ دُعَاءَ الْإِسْتِفْتَاخِ عَقِبَ تَكْبِيرَةِ الْإِحْرَامِ، وَمِنْهُ: اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا).

"و سونه ته يى نقیڑی دكه ت بهرى خو ده ته جهى سوجدا خو (د هه مى نقیڑان دا چ شهف بيت چ روژ و چ تارى بيت چ روناى چ يى ب چاف بيت يان نابينا بيت هه تا نقیڑا مری ژى بيت) ب تنى ده مى ل دهف كه عبي تينه بيت (ل دهف كه عبي دى بهرى خو ده ته

که عبی)، ههروهسا نهوتینه بیت دهمی د تہ حیاتی دا د گہ هیته گوتنا شهیدی ههکو دبیزیت
 ئیلا الله دی وی دهمی بهری خو دته تبالا خو یا شهیدی، سونه ته پستی ژ ته کبیرا
 ئیجرامی ب دووماهی دهیت پیچہک بیدہنگ بیت پاشی ئیکسہر دوعا دست پیکا نفیژی
 (ئیسیتفاحی) بیژیت (دووعا ئیسیتفاحی: وجہت وجهی للذی فطر السموات
 والأرض حنیفا مسلما وما أنا من المشرکین ان صلاتی ونسکی ومحیای ومماتی لله
 رب العالمین وبذلك أمرت وأنا من المسلمین، دی بیذیت: وأنا من المسلمین) و ژ دوعا
 ئیسیتفاحی یه بیژیت: الله أكبر کبیرا، وَالْحَمْدُ لله کثیرا، وَسُبْحَانَ الله بکرۃ وَأَصِیلا
 (نفیژا مری تینہ بیت ئانکو دنفیژا مری دا نابیزیت ههروهسا نهو زی نابیزیت نهوی
 بزانیث دی ب گوتنا وی خواندنا فاتحی ژی چیت).

(ویفوت بالتعود ورجلوس المسبوق مع الإمام لا بتأمینہ معہ. والتعود سرا قبل
 الفراءة وفي كل ركعة).

"دی دوعا ئیسیتفاحی ژ وی چیت یی ل دهستیکی نهعوزو (أعوذ بالله من الشيطان
 الرجيم) گوت بیت یان فاتحه دست پیکر بیت و ب روینشتنا دگهل پشهوا، دوعا
 ئیسیتفاحی ژ وی ناحیت یی گوتنا ئامین دگهل ئیمامی گوتبیت (چونکی گوتنا ئامین
 پیچہکه)، سونه ته گوتنا نهعوز ب نهینیفه بو خواندنا فاتحی بهیت گوتن پستی دوعا
 ئیسیتفاحی و دهمی رکعتا دا".

(والتأمين بعد فراغ الفأحة).

"سونه ته پستی ژ خواندنا فاتحی ب دووماهی دهیت گوتنا ئامین بیژیت".

(والجهر به في الجهرية).

"سونه ته دجی دنک بلنکړنا فاتحی دا (وهکی نفیژی شفی و نفیژا خوتبی) دنکی
 خو ب گوتنا ئامینی بلند کهت".

(وَالسُّكُوتَ بَيْنَ آخِرِ الْفَاتِحَةِ وَآمِينَ، وَبَيْنَ آمِينَ وَالسُّورَةِ، وَيَطُولُهَا الْإِمَامُ فِي الْجَهْرِيَةِ بِقَدْرِ الْفَاتِحَةِ وَبَعْدَ فَرَاغِ السُّورَةِ).

"سونه ته پیچک خو بې دهنګ که (هندي ګوتنا - سبحان الله- دناف بهينا ته کبیرا ئیجرامی و ګوتنا نه عزوی، و دناف بهينا ګوتنا نه عزوی و به سملی -بسم الله الرحمن الرحيم، و دناف بهينا به سملی و خواندنا فاتحی و) دناف بهينا فاتحی و ګوتنا ئامینی، و دناف بهينا ګوتنا ئامینی و خواندنا سورته ل وئ ری دئ پیښه وای بیدهنگیا خو هندي خواندنا سورته فاتحی دریژکه، و ههروسا پستی ژ خواندنا سورته ب دووماهی دهیت و بهری خو خویلکرنی دئ پیچک خو بې دهنګ که پاشی دئ خو خویلکه.".

(وقراءة شيء من القرآن بعد الفاتحة غير الفاتحة في الصُّبْحِ والأوليين من سائر الصَّلَوَاتِ، إِلَّا الْمَأْمُومُ إِذَا سَمِعَ الْإِمَامَ).

"سونه ته پستی ژ فاتحی ب دووماهی دهیت و د ههردوو رهکته تی ئیکی دا هندهک ژ قورئانی بخوینیت؛ د نفیژا سپیدی دا و د هه می نفیژان دا نهو تی نه بیت هه که ئیک دویف نفیژ کهر بیت و پیښه وای دهست ب خواندنې کر دقیت گوئی خو بدهته خواندنا پیښه وای".

(وَسُورَةِ كَامِلَةِ أَفْضَلُ مِنَ الْبَعْضِ).

"نه گهر سورته کا ته مام پستی فاتحی بخوینیت باسره ژ خواندنا هندهک ژ ئایه تان".

(وَتَطْوِيلُ قِرَاءَةِ الرَّكْعَةِ الْأُولَى).

"سونه ته د رهکته تی ئیکی دا خواندنا قورئانی بهیته دریژکرن".

(وَالْجَهْرُ بِالْقِرَاءَةِ -لِغَيْرِ الْمَرْأَةِ بِحَضْرَةِ الْأَجَانِبِ- فِي رَكْعَتِي الصُّبْحِ وَأُولَيِ الْعِشَاءِ، وَالْجُمُعَةِ حَتَّى بَعْدَ سَلَامِ إِمَامِهِ. وَفِي الْعِيدَيْنِ وَالْإِسْتِسْقَاءِ وَالْخُسُوفِ وَالتَّرَاوِيجِ وَالْوُتْرِ بَعْدَهَا وَالْإِسْرَارِ فِي غَيْرِ ذَلِكَ).

"سونه ته دهنګی خو ب خواندنا فاتحی و سورته بلند که - ژن تی نه بیت نه گهر پیښه وای بیت و ب ئاماده بونا زهلامین بیانی بیت دروست نینه دهنګی خو بلند که به لئ نه گهر ل ناف ژنان بیت ئان دگهل خیزانا خو بیت ئان ب ئاماده بونا مه حره میت خو بیت دروسته دهنګی خو بلند که - د ههردوو رهکته تی نفیژا سپیدی دا و د ههردوو رهکته تی

نیکي یېن نفیږا مه غره ب و عهیشا دا، و د هردوو رکعتین نفیږا خوتبی دا بلا پېشه وایی سلاف زی قه دا بیت (نه گهر روکعت ته ک ژ مروفی چبیت دروسته مروف دهنگی خو بلندکته)، و د نفیږین عهیدین رهمه زان و قوربانی دا، و د نفیږا بارانی دا، و دنفیږا هه یف غه یرینی دا، و د نفیږا ته راویح و ویتړین پستی ته راویحان دهینه کرن دا. ژبلی ییت مه گوتین سونه ته دهنگی خو د هه می رکعت و نفیږین دی دا نرمکته (نه ویت چ به لگه نه بن کو مروف دهنگی خو تیدا بلندکته. سه باره ت نفیږیت قه زا.. نه و دی ل دویف قه زا کرنی مینیت کا دی ل کیږ دهمدا قه زا کته نه گهر مروفی ب شهف قه زا کر دی دهنگی خو بلندکته نه گهر مروفی ب روژ قه زا کر دی دهنگی خو نرمکته، بتنی نفیږیت عهیدی تینه بن دی دهنگی خو بلندکته چونکی یا سونه ت نه وه دهنگی خو بلند کته فیجا چ ب روژ قه زا بکته یان ب شهف، ههروه سا دی دهنگی خو نرمکته د هردوو رکعتین سونه تا نفیږا سپیدی دا و د ویترا نه یا رهمه زانی دا و د راتیبا عهیشا دا؛ چونکی د بنیات دا دهنګ یی هاتیبه نرمکرن له و ما دفت دهنگی خو نرمکته).

(والتوسط في نوافل الليل المطلقة بين الجهر والإسرار).

"سونه ته دنفیږین شهفی دا یېن رهایی مروف د دهنګ بلندکرن و نرمکرنی دا یی نافنجی بیت (نانکو هنده ک جاران دهنگی خو بلندکته و هنده ک جاران نرمکته)." .

(وَقِرَاءَةُ قِصَارِ الْمَفْصِلِ فِي الْمَغْرِبِ، وَطَوَالِهِ لِلْمُفْرَدِ وَإِمَامٍ مَحْصُورِينَ رَضُوا فِي الصُّبْحِ، وَفِي الظُّهْرِ بِقَرِيبٍ مِنْهُ، وَفِي الْعَصْرِ وَالْعِشَاءِ بِأَسَاطِهِ كَالشَّمْسِ وَنَحْوَهَا. وَفِي أَوَّلِي صَبْحِ الْجُمُعَةِ: (أَلَمْ تَنْزِيلُ)، وَفِي الثَّانِيَةِ: {هَلْ أَتَى}).

"سونه ته د نفیږین مه غره ب دا سوره تین کورت بخوینن (مه رهم ب سوره تین کورت نه و سوره تین نه وین د جوزیبا عه می دا)، و دنفیږا سپیدی دا سوره تین دریږ (مه رهم ب سوره تین دریږ ژ سوره تا الحجات هه تا جوزئی عه می) بهینه خواندن بو وی یی بتنی دکته و ههروه سا بو پېشه وایی پېشه وایی دکته بو هنده ک مروفین هژمارتی نه وین رازی ب خواندنا سوره تین دریږ، و دنفیږا نیفرو دا دی سوره تین نیږیکی یېن دریږ خوینیت، و دنفیږین ئیفار و عهیشا دا دی سوره تین نافنجی خوینیت وهکی سوره تا شمس و ییت وهکی وی. وسونه ته (بو نه یی ریښینگ بو یی ریښینک سونه ته سوره تا کافرون و ئیخلاص بخوینیت) د رهکته تا نیکي دا د نفیږا سپیده هیا خوتبه دا سورتا سه جده بخوینیت و د

رځکه عتا دووې دا سوره تا ئینسان بخوینیت (دې بهردهوام د روژا خوتبه دا وان سوره تا خوینیت؛ چونکی به لگه یېن پې هاتین، یا هاتییه ریوایه تکران کو پیغه مبهری سلافتیت خودی ل سهر بن د شها ل سهر خوتبه دا سوره تا -الجمعه- و سوره تا -المنافقون - د خواند).
(وسؤال الرَّحْمَةِ عِنْدَ قِرَاءَةِ آيَةِ رَحْمَةٍ. والاستعاذَةِ عِنْدَ آيَةِ عَذَابٍ، وَالتَّسْبِيحِ عِنْدَ آيَةِ التَّسْبِيحِ، وَعِنْدَ آخَرٍ: {وَالَّتَيْنِ}، وَآخَرٍ: {الْقِيَامَةِ}: (بَلَى وَأَنَا عَلَى ذَلِكَ مِنَ الشَّاهِدِينَ)، وَآخَرٍ (المرسلات): آمنا بالله، يفعل ذلك الإمام والمأموم ويجهران به في الجهرية).

"سونه ته داخوازا دلوفانیی ژ خودی بکهن دهمی دگه هنه نایه تیښ به حسی دلوفانیی تیدا (ئانکو بیژیت: یا خودی دلوفانیی ب مه ببه و گونه هیئت مه ژی ببه)، و داخوازا پاراستنی ژ ناگری بکهن دهمی دگه هنه نایه تیښ به حسی ناگری تیدا (ئانکو بیژیت: یا خودی تو مه بیاریزه ژ ناگری جه هنه می)، و سونه ته ته سبیحا خودی بکهن دهمی دگه هنه نایه تیښ به حسی ته سبیحا خودی تیدا (ئانکو دی بیژیت: سبحان الله والحمد لله و په یقین وهکی وی)، و ههروهسا پشی سوره تا (تین و قیامه) ب دووماهی دهیت فی زکری بیژن: (بَلَى وَأَنَا عَلَى ذَلِكَ مِنَ الشَّاهِدِينَ)، و دهمی خواندنا سوره تا (المرسلات) ب دووماهی دهیت دی بیژیت: ئامه نا بالله (آمنا بالله)، دی پی شهوا و یی نقیژی دویف را دکهن بیژن و دی دهنگی خو ب گوتنا (آمنا بالله) بلند دکهن نه گهر نقیژ نهو بیت یا دهنګ تیدا دهیت به بلندکرن."

(وَالْتَّكْبِيرِ لِلانتقال، ومده إلى الرُّكْنِ بعده إِلَّا فِي الإعتدال فَيَقُول: سمع الله لمن حمده).

"سونه ته دهمی ژ روکنی دچیته روکنه کی دی ته کبیرا بدهت (ئانکو بیژیت: الله أكبر)، ههروهسا سونه ته ته کبیرا خو دریژکته دهمی ژ روکنی دچیته روکنی دویف را ئهوتینه بیت دهمی ژ خو خویلکرنی رادبیت و راست دبیت ته کبیری نادهت به لکی دی په یفا: سمع الله لمن حمده بیژیت."

(فصل: في سنن الرُّكُوع)

فاقیړا ل سهر سونه تین رکوعی

(ویسن في الرُّكُوع: مد الظَّهْر والعنق، وَنصب ساقیه وفخذه، وَأخذ رُكْبَتَيْهِ بِيَدَيْهِ وتفریق الأصابع وتوجيهها للْقَبْلَة).

"سونه ته د خوخیلکړنې (رکوعی) دا: پشټا خو و ستویي خو راستکهت (هه تا کو وده کی دپه کی راست لی بهیت)، ل سهر لنگ و رهنیت خو بیت (ثانکو لنگ و رهنیت وی د چکلاندی بن)، و هه فیږیت ددستیت خو ب دانیته سهر جوکیټ خو، و تبلیت خو ژیک فهکته و بهری وان ب دته قیبلې".

(وَيَقُول: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ، وَثَلَاثًا أَفْضَل، وَيَزِيدُ الْمُتَفَرِّدُ وَإِمَامُ مَخْصُورِينَ رُضًا بِالطَّوِيلِ: اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعَتْ وَبِكَ أَمَنْتَ وَلَكَ أَسْلَمْتُ، خَشَعَ لَكَ سَمْعِي وَبَصْرِي وَمَخِي وَعَظْمِي وَعَصْبِي، وَمَا اسْتَقَلْتُ بِهِ قَدَمِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ).

"و دى بیږیت: (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ) رامن: "ی پاك و سپه هییه ره بى مه یی مه زن، و نه م هدر چاکى و سپه هیاتیا وی دبیزین" (یا هاتییه ریوایه تکر دده می نایه تا: ﴿سبح باسم ربك العظيم﴾ هاتییه خوار پیغه مبهری (سلاقیټ خودی ل سهر بن) گوت: "اجعلوها في ركوعكم"، رامن: "وی ب که نه د خوخیلکړنې (رکوعی) دا، و دده می نایه تا ﴿فسبح باسم ربك الأعلى﴾ هاتییه خوار پیغه مبهری (سلاقیټ خودی لسهر بن) گوت: "اجعلوها في سجودكم"، رامن: "وی ب که نه د سوجدا خو دا"، نه گهر زکری رکوعی سی جارن بیږیت باشته (چ پیشه وایت یان یی ب تنی و کیژ جورى پیشه وایت بیت)، دروسته بو وی یی نفیږی بتنی دکته و بو پیشه وایت پیشه وایتی دکته بو هندک مروفین هژمارتی نه وین د رازی ب دریږکړنې فی زکری ژی ل سهر زیده کته بیږیت: اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعَتْ وَبِكَ أَمَنْتَ وَلَكَ أَسْلَمْتُ، خَشَعَ لَكَ سَمْعِي وَبَصْرِي وَمَخِي وَعَظْمِي وَعَصْبِي، وَمَا اسْتَقَلْتُ بِهِ قَدَمِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ رامن: "یا خودی مه بو ته خو خویلکر و چه مانند، و مه باوهری ب ته ئینا، و مه خو رادهستی ته کر، و مه گو و چاف و میږی و ههستی و ره و گهیت خو ملکه چی ته کر و مه بو ته چه مانندن، و مه ههر تشتی ژ نه دامن له شی مه یین خو ل سهر پیت مه راگرتین دانه خودای هه می جیهانان" (وه کی

وی زکری دروسته د سوجدی دا ژی بیژیت، و دروسته فیّ زی ل سهر زیده‌گهت
بیژیت: "سبحانک اللهم ربنا وبحمدک، اللهم اغفر لی، سبوح قدوس، رب الملائكة
والروح" رامن: "رہبی مه پاک و سپه‌هیاتی و حمد و سہنا بو تہبن، رہبی مه گونہ‌ہیت
مه ژی بیه، رہبی مه یی مہزن و بلندہ و یی پاکہ، رہبی ملیاکهت و جبریلہ" .

(فصل: في سنن الاعتدال)

شافيرا: ل سهر سونه تين رابون و بلندبوونا

ژ خو خويلکړنى (رکوعى)

(ويسن اذا رفع رأسه للاعتدال أن يقول: سمع الله لمن حمده، فإذا استوى قائما.. قَالَ: رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ مَلَأَ السَّمَوَاتِ وَمَلَأَ الْأَرْضَ وَمَلَأَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدَ وَبَعْدَ الْغُفْرَانِ وَإِمَامٌ مَحْضُورِينَ رَضُوا بِالتَّطْوِيلِ: أَهْلُ التَّنَاءِ وَالْمَجْدِ، أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ - وَكَلْنَا لَكَ عَبْدًا - لَا مَانِعَ لِمَا أُعْطِيتَ، وَلَا مُعْطِي لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ).

"سونه ته بو ههر نفیژکه ره کى دهمی ژ خو خويلکړنى را دبیت فى گوتنى بیژیت:"
 سمع الله لمن حمده"، هه کو پشستا وی راست بوو و گهیټ وی ههر نیک ل جهی خو
 راوهستییا.. فى گوتنى ژى بیژیت: "رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ مَلَأَ السَّمَوَاتِ وَمَلَأَ الْأَرْضَ وَمَلَأَ
 مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدَ"، راما: "رهبی مه مه دح و سه نا بو ته بن، تژی نه سمانان و تژی
 نه ردی و هند تژی هندی تو چه ز دکه ی مه دح سه نا بو ته بهینه کړن"، و دى یی بتنى
 نفیژى دکهت و ههروهسا یی پیښه واتیی بو هندهک مروفتی هژمارتی و پی د رازی کو
 دریژکهت فى زکری ژى ل سهر زیده کهت بیژیت: "أَهْلُ التَّنَاءِ وَالْمَجْدِ، أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ -
 وَكَلْنَا لَكَ عَبْدًا - لَا مَانِعَ لِمَا أُعْطِيتَ، وَلَا مُعْطِي لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ
 "، راما: "خودانى مه دح و سه نا و مه زناهی و رومه تی، چه ترین گوتنا بهنده ی گوتی - ب
 راستی ئه م هه می بو ته بهنده ی نه - چ ریگری نینن بو تشی تو دده ی، و چ دان نینن نه گهر
 تو ببیه ریگر، چ مفا د زه گینی و سه مایه داری و روومهت و پله بهرزیی دا نینن نه گهر
 رازیبوون و دلو فانییا ته تیدا نه بیت"

(والقنوت في اعتدال ثانيّة الصُّبْحِ، وأفضله: اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ، وَعَافِنِي
 فِيمَنْ عَافَيْتَ، وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ، وَبَارِكْ لِي فِيمَا أُعْطِيتَ، وَقْنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ؛
 فَإِنَّكَ تَقْضِي وَلَا يَقْضِي عَلَيْكَ، وَإِنَّهُ لَا يَذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ، وَلَا يَعْزُ مِنْ عَادَيْتَ، تَبَارَكَ
 رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ، فَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا قَضَيْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ).

"سونه ته دوعا قنوتی د نفیژا سپیدی دا د ره کهه تا دووی دا بهیته خواندن پستی کو ژ
 خو خويلکړنى رادبیت و بلند دبیت (و ههروهسا د ویتړیدا ل دهستیپکا نیفا دووی ژ هه یفا

رهمه زانئ، فيجا بو وي يى ب تنى نقيزى دكته و بو پيشه وای و بو وي مروفي يى گوهل
دوعا قنوتا پيشه وای نه بيت، ژ بهر فه رمودا پيغه مبهري (سلاقيت خودى ل سهر بن)
هه روهكى نه نه سى كورئ مالكى (خودى ژى رازى بيت) دهمى دبيژيت: "ما زال رسول الله
صلى الله عليه وسلم يقنت في الفجر حتى فارق الدنيا" رaman: "پيغه مبهري خودى (سلاقيت
خودى ل سهر بن) ب شيوئ بهر دهوام د نقيزا سپيدى دا دوعا قنوتى د خواند هه تا كو ژ
دونيائى باركرى"، و هه روهسا ئيمامى به يه هقى كاركرن ب وي چه ندى ژ هه ر چار
خه ليفيت پيغه مبهري فه گوهاس تيه)، قنوتا ژ باشترينان نه فه يه: "اللَّهُمَّ اهدني فيمن
هديت، وَ عَافني فيمن عافيت، وتولني فيمن توليت، وَ بَارِك لي فيما أُعْطيت، و قني شر
مَا قُضيت؛ فَإِنَّكَ تقضي وَ لَا يُقضى عَلَيْكَ، وَإِنَّهُ لَا يذل من واليت، وَ لَا يعز من
عاديت، تَبَارَكَ رَبَّنَا وَ تَعَالَيْت، فَلَكَ الْحَمْد على مَا قُضيت، أَسْتَغْفِركَ وَ أَتُوب إِلَيْكَ"،
Raman: "يا رهبى من؛ من ب گه هينه ريكا راست و دروست كو دينى ئيسلامى يه دگهل وان
كه سا ييت كو ته گه هاندينى، يا رهبى من؛ من عه فوكه دگهل وان كه سا يين كو ته
عه فوكرين، يا رهبى من؛ تو پشت و هاريكارى من بى دگهل وان كه سا يين كو تو پشت و
هاريكارى وان بوويى، يا رهبى من؛ بو من بهر دهكته پافيزه هه رتشته كى كو ته دايه من، يا
رهبى من؛ من ب پاريزه ژ نه خوشيا هه رتشته كى كو ته بو نه خوشي چيكرى، يا رهبى
من؛ هنديكه توى تو شولا ب جه دكهى و تو حوكمى ل هه ميان دكهى و كه س حوكمى ل ته
ناكهت، يارهبى من؛ ناشكييت يى كو تو پشت و هاريكارى وى بى، يارهبى من؛ خورت و قه وى
نابيت يى كو تو دوشمنى وى بى، يارهبى من؛ يى موبارهك و بلند هه ر تويى، بوته بيت
مه دح و سه نا ل سهر هه ر شوله كا كو تو ب جه دكهى، يا رهبى مه؛ ژ ته د خوازم تيپورينا
گونه هان و په شيمانم ل سهر گونه هيئت خو".

(وَيَأْتِي الْإِمَامَ بِلَفْظِ الْجَمْعِ).

"دهمى پيشه و دوعا قنوتى دكته دى ب كومى بيژيت (دى بيژيت: يا رهبى مه؛

مه...)".

(وَيَسِّنُ الصَّلَاةَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي آخِرِهِ. وَرَفَعَ الْيَدَيْنِ فِيهِ. وَالْجَهْرَ بِهِ لِلْإِمَامِ. وَتَأْمِينَ الْمَأْمُومَ لِلدُّعَاءِ وَيُشَارِكُهُ فِي التَّنَاءِ. وَيَسِّنُ قَنُوتَهُ إِنْ لَمْ يَسْمَعْ قَنُوتَ إِمَامِهِ، وَيَقْنَتُ فِي سَائِرِ الْمَكْتُوبَاتِ لِلنَّازِلَةِ).

"سونه ته دهمی دوعا قنوتی ب دووماهی دهیت صهلاتا ب دتهل سهر پیغه مبهری (سلافیت خودی ل سهر بن). و سونه ته دهمی دوعا قنوتی دکهت دهستین خو بلند کهت. یی پیشه واتییی دکهت دی دهنگی ب دوعا قنوتی بلند کهت (بهلی یی بتنی دی دهنگی خو نرمکهت). یی دویف نفیژیی دکهت دی گوتنا ئامین بیژیت دهمی پیشه و دوعا قنوتی دکهت، ههروهسا دی دگهل پیشه وای مه دح و سه نایا بو خودی کهت دهمی پیشه و د قنوتی دا مه دح و سه نا بو خودی دکهت. سونه ته یی دویف نفیژیی دکهت بخو قنوتی بخوینیت نه گهر هایش قنوتا پیشه وای نه بیت (فیجا چ ژ بهر که راتییی بیت یان یی ژ پیشه وای دویر بیت یان یان په یقیّت پیشه وای تینه گه هیت)، دی قنوتی د همی نفیژین دی یین فهرز دا خوینیت (د نفیّت سونهت و نفیژیت نه زر و یا مری دا قونوتی تی دا ناخوینن) دهمی نه خوشی رووی ددهن".

قَافِيْرَا: ل سهر سونه تين سوجدی

(وَيَسْنُ فِي السُّجُودِ: وَضَعَ رُكْبَتَيْهِ ثُمَّ يَدِيهِ ثُمَّ جَبْهَتَهُ وَ أَنْفَهُ مَكْشُوفًا. وَمَجَافَاةَ الرَّجُلِ مَرَفَقِيهِ عَنِ جَنْبَيْهِ، وَبَطْنَهُ عَنِ فَخْذَيْهِ، وَيَجَافِي فِي الرُّكُوعِ أَيْضًا، وَتَضُمُّ الْمَرْأَةُ بَعْضَهَا إِلَى بَعْضٍ).

"سونه ته فان تشتا د سوجدی دا بکته: (گوتنا الله أكبر بیژیت دهمی ژ بلنداهییی خو د چه مینیت و بهرف سوجدی دچیت بیکو له پیټ خو بلند کته) و چوکیت خو ب دانیته نهردی پاشی له پیټ خو ب دانیته نهردی، و پاشی نه نیا خو ب دانیته نهردی، پاشی دفنا خو، و سونه ته دفن و نه نی د رويس بن وهکی هه ردوو له پان، ههروهسا سونه ته زهلام نه نیشکیت خو ژ ته نشیت خو دویر کته د سوجدی دا، و سونه ته زکی خو ژ روھنیت خو دویر کته، ههروهسا د خو خویلکرنی (رکوعی) دا ژی دی زکی خو ژ روھنیت خو دویر کته، سونه ته بو ژنی خو ب گه هینیته نیک".

(وَسُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ، وَثَلَاثًا أَفْضَلُ، وَيَزِيدُ الْمُتَّقِرِدَ وَإِمَامَ مَحْصُورِينَ رَضُوا: سُبُوحٌ قُدُّوسٌ، رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ، اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَبِكَ أَمَنْتُ وَلَكَ أَسْلَمْتُ، سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ بِحَوْلِهِ وَقُوَّتِهِ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ).

"سونه ته د سوجدی دا فی زکری بیژیت: "سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ"، و یا باشر نه وه وی زکری سی جارن بیژیت، ههروهسا سونه ته بو یی بتنی نفیژی دکته فی زکری ژی ل سهر زیده دکته بیژیت: "سُبُوحٌ قُدُّوسٌ، رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ، اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَبِكَ أَمَنْتُ وَلَكَ أَسْلَمْتُ، سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ بِحَوْلِهِ وَقُوَّتِهِ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ" و ههروهسا سونه ته بو یی پیشه واتیی بو هنده ک نفیژکهرین هژمارتی دکته (امام محصورین) کو د رازی بن وی زکری ل سهر زیده بکته".

(واجتهاد المُنْفَرِد فِي الدُّعَاءِ فِي سُجُودِهِ. وَالتَّفَرُّقَةُ بَيْنَ الْقَدَمَيْنِ وَالرَّكْبَتَيْنِ وَالْفَخْذَيْنِ. وَوَضْعُ الْكَفَّيْنِ حَذْوِ الْمَنْكَبَيْنِ، وَضَمُّ أَصَابِعِ الْيَدَيْنِ وَاسْتِقْبَالُهَا وَنَشْرُهَا. وَنَصَبُ الْقَدَمَيْنِ وَكَشْفُهَا وَإِبْرَازُهَا مِنْ ثَوْبِهِ، وَتَوَجُّيْهُ أَصَابِعِهَا لِلْقَبْلَةِ وَالْاعْتِمَادُ عَلَى بَطُونِهَا).

"سونهته بو وی یی بتنی نفیژی دکهت (و ههروهسا بو پیشه وایی پیشه واتییی بو هندهک نفیژ که ریښ هژمارتی دکهت (امام محصورین) کو درازی بن) دوعا د سوجدی دا بکهت (ژ بهر گوتنا یغه مبهری (سلاقیټ خودی ل سهر بن) دهمی د بیژیت: "أقرب ما يكون العبد من ربه وهو ساجد، فأكروا فيه الدعاء، فقم أن يستجاب لكم" (رواه مسلم)، رامان: "نیژی کترین جه مروف نیژیکی خودایی مه زن بین - دلوفانییا وی بیت - نه وه کو مروف د سوجدی دا بیت، فیجا گه لهک دوعا تیډا بکهن، ژ هه ژیه کو دوعا قه بیل بن"، ههروهسا سونهته مروف دوعا د خو خویل کرنی (رکوعی) دا ژی بکهت بهلی د سوجدی دا باشتره). سونهته بو زهلامی دهمی د سوجدی دا پی و چوکیټ خو (هندي بهوسته کی) ژیک فه کهت وههروهسا سونهته روهنیټ خو ژی ژیک فه کهت. و سونهته له پیټ خو ب گه هینیته راستا ملیت خو، و تبلیټ دهستیټ خو ب گه هینیته ئیک و بهری وا ب دهته قیبلی و دهشکهت ل سهر نهردی. و سونهته پیټ خو ب چکلینیټ و نه نخافتی بیت و ژ ناف کراسی خو ده ریخستبیت و بهری تبلیټ پیټ خو ب دهته قیبلی و پشته ستنی (اعتماد) بیخته سهر زکی پیټ خو (بو ژنی ژی نه وه می ددروستن و سونهتن ب تنی ژیکفه کرنا پیان تیښه بیت و ههروهسا نه نخافتنا پیان تیښه بیت چونکی نفیژا ب پیټ رويس بو ژنی دروست نینه پی بهتال دبیت بلا ژن یا بتنی ژی بیت و بلا ب شهف ژی بیت) "

(فصل في سنن الجلوس بين السجدين)

قافیرا: ل سهر سونه تین روینشتنا

دناف بهینا ههردوو سوجدا دا

(وَيَسَنُ فِي الْجُلُوسِ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ: الْاِفْتِرَاشُ، وَوَضْعُ يَدَيْهِ عَلَى فَخْذَيْهِ قَرِيبًا مِنْ رُكْبَتَيْهِ، وَنَشْرُ أَصَابِعِهِمَا وَضَمَّهَا قَائِلًا: رَبِّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَاجْبُرْنِي وَارْفَعْنِي، وَارْزُقْنِي وَاهْدِنِي وَعَافِنِي وَاعْفُ عَنِّي).

"سونه ته (بو ههر نفیژکه رهمی) د روینشتنا د ناف بهینا ههردوو سوجدا دا ځان کاران بکه ت: (پشتی کو ژ سوجدی را دبیت و گوتنا (الله اکبر) د بیژیت بیکو له پیټ خو بلند که ت) ل سهر گوزه کا پی چه پی ب روینیت د ته حیاتا ئیکې دا کو دبیزنی (الافتراش) (نه گهر شیان نه بن وهسا ب روینیت دروسته چار میړکی ب روینیت)، و ده ستیت خو ب دانیته ل سهر رانیت خو -ده ستی راستی ل سهر رانی راستی و ده ستی چه پی ل سهر رانی چه پی- و تبلیت ده ستیت خو ب گه هینیته ئیک و راست که ت و به رده ت هه تا ب گه هنه ره خیت چوکی (و به ری تبلیت خو ب دمه ته قیلې وهکی د سوجدی دا) و فی دوعایی بیژیت: "رب اغفر لي وارحمني واجبرني وارفعني، وارزقني واهدني وعافني واعف عني" رمان: "ره بی مه؛ گونه هیت مه ژبیه، و دلوفانیی ب مه ببه، مه فه گره و مه بلند که، و عافییه تی ب دمه، و مه عه فو که".

(وَتَسَنُ جُلُوسَةً خَفِيفَةً لِلْاِسْتِرَاحَةِ قَدْرَ الْجُلُوسِ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ بَعْدَ كُلِّ سَجْدَةٍ يَقُومُ عَنْهَا إِلَّا سَجْدَةَ التَّلَاوَةِ وَالْاعْتِمَادَ بِيَدَيْهِ عَلَى الْأَرْضِ عِنْدَ الْقِيَامِ).

"سونه ته نفیژکه رهمی پستی ههردوو سوجدا (و به ری رابیته شپیره) روینشتنه کا سفک وهک بیهنه دانه ک ب روینیت کیمر ژ روینشتنا دناف بهینا ههردوو سوجدا دا (و وهک قافیره ک دناف بهینا دوو رکه تان)، سوجدا خواندنا قورنائی تی نه بیت (نانکو پستی سوجدا خواندنا قورنائی دی ئیکسهر رابیته شپیره بی کو ب روینیت)، وههروهسا سونه ته (بو ههر نفیژکه رهمی چ پی ب هیژ بیت یان نه و چ ژن بیت یان زهلام) دمی ژ نه ردی رادبیت بو رکه ت دویف دا ده ستین خو ب دانیته سهر نه ردی (نانکو زکی له پیټ خو ب شیوی

دهشت و رایخستی ب دانیته سهر نهردی) و پشتهبستنا رابونا خو (فیجا چ نهو رابون بیت نهوا ژ سوجدی شوکر خواندنا قورثانی- یان نهو بیت نهوا ژ تهحیاتی یان نهو بیت نهوا ژ بیهن فهدانئ چونکی ولسا یا ژ پیغمبهری (سلاقیّت خودی ل سهر بن) یا هاتییه ریواپه تکران) بیخیته سهر دهستیّن خو".

قافیرا: ل سهر سونه تین ته حیاتی

(وېسن في التَّشَهُّد الأخير: التورک، وَهُوَ أَنْ يَخْرُجَ رِجْلُهُ مِنْ جِهَةِ يَمِينِهِ وَيَلْصِقَ وَرَكَهَ بِالْأَرْضِ - إِلَّا مَنْ كَانَ عَلَيْهِ سُجُودٌ سَهْوًا أَوْ مَسْبُوقًا.. فيفتَرش-، وَيَضَعُ يَدَهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخْذِهِ الْيُسْرَى فِي الْجُلُوسِ لِلتَّشَهُّدِ وَغَيْرِهِ مَبْسُوطَةً مَضْمُومَةً مُحَازِيًا بِرُؤُوسِهَا طَرَفَ الرُّكْبَةِ وَوَضَعَ الْيَدَ الْيُمْنَى عَلَى طَرَفِ الرُّكْبَةِ الْيُمْنَى، وَأَنْ يَقْبِضَ فِي التَّشَهُّدِ أَصَابِعَهَا إِلَّا الْمَسْبُوحَةَ فَيُرْسِلُهَا وَيَضَعُ الْإِبْهَامَ تَحْتَهَا كَعَاقِدٍ ثَلَاثَةً وَخَمْسِينَ. وَرَفَعَهَا عِنْدَ أَوَّلِ قَوْلِهِ: (إِلَّا اللَّهُ)، بِلَا تَحْرِيكِ لَهَا).

"سونه ته (بو ههر نفیژکه رده کی) د روینشتنا د ته حیاتا دووماهیی دا (نهو ته حیاتا کو دی سلافی پشی وئ فهدمت فان کاران بکهت): روینشتنا رحمت کو دبیزنی (تورک)، ثانکو: روینشتنا رحمت ل سهر رانی چه پی ل سهر ئوردی کو پی چه پی د بن پی راستی دا دهریخیت و پی راستی ب حقیقیت نهو تینه بیت نهو کو سوچدا خه له تبوونی ل سهر وی بیت ببهت یان زی یی رکعه ته ک دوو زی چن.. دی روینشتنا وی ل سهر گوزده کا چه پی بیت وه کی روینشتنا د ته حیاتا نیکی دا، وده ختی ته حیاتی دخوینیت (چ یا نیکی یان یا دووی) دی دهستی راستی دانیته ل سهر رانی راستی و دهستی چه پی دانیته ل سهر رانی چه پی ب فی رهنگی کو تبلیت دهستی چه پی راست کهت و بهر دت هه تا ب گه هنه رده خیت چوکی و تبلیت دهستی راستی ب چه مینیت یا شه دی تینه بیت و دی مینته دریژگری و دی تبلا بهرانی دانیته بن تبلا شه دی کو وه کی پینجی و سی لی بهیت. دی تبلا شه دی مینته دریژگری هه تا د بیژیت: (إِلَّا اللَّهُ) دی ل وی ری تبلا شه دی بلند کهت بی کو ب لقینیت".

(وأكمل التَّشَهُّد: التَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ).

"ته حیاتا ژ هه میان ته مامتر نه فیه: "التَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ" راما: "خوشی و زین و

سپه هیاتې، بهر دهکته نڅیږو عیبادت، پاکی همدې بو خودی، سهلام و کهیف خوشی بو ته یا خه بهر دار کریږ خودی، و رحما خودی و بهر دهکته خوی ل سهر ته، سهلامیت خودی ل سهر مه بن و ل سهر همدې چاکیت کو خودی چاک کرین، نه ز شاهدم کو چ نیلا هیښ دروست و ب هه ق نینن ژ بلی خودی و نه ز شاهدم کو موحه مه د (سلاقیّت خودی ل سهر بن) قاصدی خودییه "".

(وأكمل الصَّلَاةَ عَلَى النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ فِي الْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ).

" و سهلاتا ژ هه میان ته مامتر ل سهر پیغه مبهري (سلاقیّت خودی ل سهر بن) نهغه یه: "اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ فِي الْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ" رامن: "ربی مه تو دلوفانی و ئیمناهی ببارینه ل سهر قاصد و بهنده یی خو موحه مه دی نهوی پیغه مبهري و ئوممی و ل سهر مروقیّت موحه مه دی و هه فزین و دویمیز و دویندها وی، کا چهوا ته دلوفانی و ئیمناهی بهردایه ل سهر ئیبراهیم و مروقیّت ئیبراهیمی، ربی مه تو بهر دهکته ببارینه ل سهر موحه مه دی نهوی پیغه مبهري و ئوممی و ل سهر مروقیّت موحه مه دی و هه فزین و دویمیز و دویندها وی، کا چهوا ته بهر دهکته بهردایه ل سهر ئیبراهیم و مروقیّت ئیبراهیمی دناف همدې جیهانان ب راستی تویی یی مه دح و په سن بو ته دهیته کرن و تویی خودانی مه زناهیی "".

(وَالدُّعَاءُ بَعْدَهُ بِمَا شَاءَ، وَأَفْضَلُهُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ. وَمِنْهُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَغْرَمِ وَالْمَأْثَمِ، وَمِنْهُ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدِمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ، وَمَا أَسْرَفْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ. وَيَكْرَهُ الْجَهْرُ بِالتَّشْهَدِ وَالصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالِدُّعَاءُ وَالنَّسْبِ).

"سونه ته نفیژکهر پشټی ته حیات و صهلاتا هندهک دوعا بکهت، دوعا ژ هه میان باشتړ نه زفه یه: "اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ" راماڼ: "رهبی مه مه بیاریزه ژ نیزایا جهه نه می و ژ نیزایا گورا، و فیتنا ساخ و مریان، و ژ فیتنا خرابترینان کو فیتنا ده جالییه"، و ژ دوعاییت هه لبزاره نه فیه یه: "اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَغْرَمِ وَالْمَأْثَمِ،" راماڼ: "رهبی مه مه بیاریزه ژ دهیندارییی و ژ گونه هان"، و ژ دوعاییت هه لبزاره نه فیه یه: "اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدِمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ، وَمَا أَسْرَفْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ" راماڼ: "رهبی من؛ گونه هیټ من یټ نه ز دکهم و یټ من کرین ژی ببه، رهبی من؛ گونه هیټ من یټ به رزه و یټ ناشکرا هه میا ژی ببه، رهبی من؛ هه دهر دانیت من ل سهر کرنا گونه هان و گونه هیټ تو چیټر من دزانی نه ویټ من کرین هه میان ژی ببه ههر تویی یی ئیکي و تویی یی دوماهی چ ئیلا هیټ راست و دروست و ب هه ق نینن ژ بلی ته "".

(فصل: في سنن السلام)

فاقيرا: ل سهر سونه تين سلافي

(وأكمل السلام: السَّلامَ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ. وتسليمة ثانية، والابتداء به مُسْتَقْبَلُ الْقَبْلَةِ، والالتفات في التسليمتين بِحَيْثُ يَرَى حَذَّ الْأَيْمَنِ فِي الْأُولَى وَخَدَّ الْأَيْسَرِ فِي الثَّانِيَةِ، نَأْوِيَا بِالتَّسْلِيمَةِ الْأُولَى الْخُرُوجَ مِنَ الصَّلَاةِ).

"سلافا ژ هه میان تهما مټر نه وه تو بیژي: "السَّلامَ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ" (هندهک زانایان و (برکاته) ژي یا ل سهر زیده کړی و بهلگه ژي یټ ل سهر ئینان، یا دروست نه وه دهمی سلافي شه دمت سلافا خو دریژ نه که ت، سونه ته سلافا دووی یا ژ ره خي چه پی ژي شه دمت، دفت ل هه ردو سلافا دا دهمی دیژیت (السلام) سهری وی ل بهر قبيله بیت کو تهما مه تیا سلافي ب که فیه ته سهر ملیت وی، دفت وده سا سهری خو ب زفرینیت کو رووی خو یی راستی د سلافا ئیکی دا ببینیت، و رووی خو یی چه پی د سلافا دووی دا ببینیت، د فیت د سلافا ئیکی دا نییه تا دهر که فتنا ژ نفیژ بکه فیه ته سهر دلی وی".

(وَالسَّلامَ عَلَى مَنْ عَلَى يَمِينِهِ مِنْ مَلَائِكَةٍ وَمُؤْمِنِي إِنْسٍ وَجَنٍّ، وَيَنْوِي الْمَأْمُومَ بِالتَّسْلِيمَةِ الثَّانِيَةِ الرَّدَّ عَلَى الْإِمَامِ إِنْ كَانَ عَنْ يَمِينِهِ، وَإِنْ كَانَ عَنْ يَسَارِهِ.. فَبِالْأُولَى، وَإِنْ كَانَ قِبَالَتَهُ.. تَخِيرُ، وَبِالْأُولَى أَحَبُّ، وَيَنْوِي الْإِمَامَ الرَّدَّ عَلَى الْمَأْمُومِ).

"سونه ته بو هر نفیژ که ره کی دهمی سلاف دکه ت نییه تا خو بینیت کو سلافي ل ههر ملیاکه ت و باوهر داره کی بکه ت ژ مروف و نه جنه یان (چ ل ره خیت وی بن یان ل ههر نه رده کی دا بن یان ل نه سمانان دا بن)، ههر وده سا سونه ته دويف نفیژ که ر د سلافا ره خیت خو دا نییه تا به رسقا پی شه وای بینیت چ پی شه وای ل ره خي وی یی راستی بیت یان ل ره خي وی یی چه پی بیت، نه گهر پی شه وای ل پی شیا وی بیت.. وی دهمی نفیژ که ره یی ب که یفا خویه (کا نییه تا به رسقا سلافا ئیکی بینیت یان نییه تا به رسقا سلافا دووی بینیت)، یا دروستر نه وه نییه تا به رسقا سلافا ئیکی بینیت؛ چونکی نه وه ده ستپیک سلاف بوو، دهمی پی شه وای سلافا دده ت دی بو سلافا ئیکی نییه تا ده ستپیکا سلافي ئینیت و دی د سلافا دووی دا نییه تا به رسقا سلافا دويف نفیژ که ران ئینیت".

(فصل: في سنن بعد الصلّاة وفيها)

قافیرا: ل سهر سونه تین پشتی نقیڑی و سونه تین تیدا

(ویندب الذکر عقب الصلّاة، ویسر به، إلا الإمام المرید تعلیم الحاضرين.. فیجهر إلى أن يتعلموا).

"سونه ته زکری خودی پشتی نقیڑی بهیته کړن، و سونه ته ب نهینیقه زکر بهیته کړن،
 نهو تینه بیت نه گهر پیښه وایی بقیّت یین حازر فیری زکر بکته بو وی دروسته دهنگی خو
 ب زکری بلند کته هه تا کو فیر ببن (چ جوړی زکری بیت دروسته چ نهو زکر بیت نهو وی ژ
 پیغه مبهری هاتییه و مرگرتن و ریوایه تکران یان هندهک زکر بن مروف ژ دهف خو بو خودی
 بکته بهلی پا یاباشتر نهوه مروف وی زکری بکته یی ژ پیغه مبهری سلاقیّت خودی ل سهر
 بن هاتینه ریوایه تکران، دهمی سلاقی ملی چه پی فهددهت دی سی جارن بیژیت: (استغفر
 الله)، پاشی دی سی جارن بیژیت: (استغفر الله العظيم الذي لا إله هو الحي القيوم
 وأتوب إليه)، پاشی دی سی جارن بیژیت: (اللهم أنت السلام ومنك السلام تباركت يا ذا الجلال
 والإكرام). پاشی: (اللهم لا مانع لما أعطيت، ولا معطي لما منعت ولا ينفع ذا الجد
 منك الجد، ولا حول ولا قوة إلا بالله، لا إله إلا الله، ولا نعبد إلا إياه، له النعمة وله
 الفضل وله الثناء الحسن، لا إله إلا الله، مخلصين له الدين ولو كره الكافرون). پاشی
 دی ثایه تا (کورسی) خوینیت، و سورده تا (ئیخلاص) و سورده تا (فهلهق) و (ناس) خوینیت،
 پاشی دی (33) سیهو سی جارن بیژیت: (سبحان الله)، و دی (33) سیهو سی جارن
 بیژیت: (الحمد لله)، و دی (33) سیهو سی جارن بیژیت: (الله أكبر)، پاشی بو ته ماتیا
 سه دی دی بیژیت: (لا إله إلا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد يحيي ويميت
 بيده الخير وهو على كل شيء قدير)، نه گهر (34) جارن بیژیت: (الله أكبر) باشتره، و
 بو نقیڑا سپیدی و مه غره ب دی پشتی نقیڑی هفت جارن بیژیت: (اللهم أجرني من
 النار)، و دی (10) دهه جارن زکری: (لا إله إلا الله) بیژی ب ته مامه تی نهوا مه بهری
 نوکه ناماژه پیکری) "

(وَيَقْبَلُ الْإِمَامُ عَلَى الْمَأْمُومِينَ يَجْعَلُ يَسَارَهُ إِلَى الْمِحْرَابِ، وَيَنْدُبُ فِيهِ وَفِي كُلِّ دُعَاءٍ رَفَعَ الْيَدَيْنِ ثُمَّ مَسَحَ الْوُجْهَ بَهُمَا).

"دئ پيشهوا بهرئ خو دته نقيزگهړان دئ بهرئ رمخي خو يي چهپئ نيخيته ميجرابي، سونه ته دهمي زكري خودئ و دوعا پшти نقيزي دکهن و ههردهمي زکر و دوعايا دکهن دهستين خو د دوعا کړني دا بلندکهن و پшти زکر و دوعايان ب دهستين خو فه ماليني ل سهر روويت خو دا بکته "

(والدعوات المأثورة، والحمد لله، وَالصَّلَاةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلُهُ وَآخِرُهُ. وَأَنْ يُنْصَرَفَ الْإِمَامُ عَقِبَ سَلَامِهِ إِذَا لَمْ يَكُنْ ثَمَّ نِسَاءً).

"سونه ته دوعايي هاتينه فه گوهاستن بهينه کړن (وهکي: اللهم اغفر لي ما قدمت وما أخرت وما أسررت وما أعلنت، وما أسرفت وما أنت أعلم به متي، أنت المقدم وأنت المؤخر، لا إله إلا أنت. و اللهم إني أسألك علما نافعاً ورزقاً طيباً وعملاً متقبلاً)، و ههروهسا سونه ته بهري و پшти دوعا بهينه کړن مه دح و سهنا بو خودئ بهينه کړن پاشي سهلاتان ب دهنه سهر پيغه مبهري خودئ (سلاقيت خودئ ل سهر بن)، ههکو پيشهوا ژ نقيزي ب دوماهي هات سونه ته بو وي زوي ژ جهي خو رابيت و ب دهرکهفيت نه گهر ژن د ريکا وي دا نه بن."

(وَيُمْكُثُ الْمَأْمُومُ حَتَّى يَقُومَ الْإِمَامُ وَيُنْصَرَفَ فِي جَهَةِ حَاجَتِهِ، وَإِلَّا.. فَفِي جَهَةِ يَمِينِهِ. وَأَنْ يَفْصَلَ بَيْنَ السَّنَةِ وَالْفَرْضِ بَكَلَامٍ أَوْ انْتِقَالٍ وَهُوَ أَفْضَلُ. وَالنَّقْلُ الَّذِي لَا تَسُنُّ فِيهِ الْجَمَاعَةُ فِي بَيْتِهِ أَفْضَلُ).

" دئ دويف نقيز کهر ل هيقييا پيشهواي مينن ههکو پيشهوا ل ريکا پيشهوا پيدفي ب دهرکهفتني دهرکهفت دئ نهو ژي دويف را ل ريکا نهو پيدفي ب دهرکهفتني دهرکهفتن، نه گهر دويف نقيز کهر چ پيدفيياتي ب چ ريکا نه بن يا باشر نهو ل ريکا رمخي راستي يي مزگهفتي را ب دهرکهفتن. و يا باشر نهو هه فافيرهکي بيخيته دناف بهينا کرنا دوو نقيزان دا فيجا چ دوو نقيزين فهرز بن يان يين سونه ت يان فهرز و سونه ت بن نه گهر نهو فافير گوتنهک بيت يان فه گوهاستنهک بيت باشره (گوتن وهکي سبحان الله يان ودره ههره فه گوهاستن ژ جهي نقيزا نيکي هاتييه کړن يا گرنه نهو گوتنهک بهيته گوتن يان فه گوهاستنهک بهيته کړن ژ جهي ژ بهر نه هيا پيغه مبهري (سلاقيت خودئ ل سهر بن)

نۀوا نيمامیٰ موسلم د صهحيحا خودا ئيناي: پيغهمبهري نههی ژ گريډانا دوو نقيزان کر
 نۀو نقيزا چ فافيړ نهکۀفتبۀه دناف را چ ب گوتن يان ب فۀهگوهاستن). سونهتین ب کومی
 نههينۀکرن يا باشتړ نۀوه ل مال بهينۀکرن (ژ بهر گوتنا پيغهمبهري سلافييت خودی ل
 سهر بن دهمی دييژيت: "صلوا ايها الناس في بيوتكم، فإن أفضل صلاة المرء في بيته
 إلا المكتوبة" رامن: "گهلی موسلمانان نقيزيں خو د مالييت خو دا بکۀه؛ چونکی نقيزا
 مروفی يا ژ باشترينان نۀوه يا مروف د مال دا بکۀه يا فۀهرز تينۀهبيت)".

(وَمَنْ سَنَّ الصَّلَاةَ: الْخُشُوعَ، وَتَرْتِيلَ الْقِرَاءَةَ وَتَدْبِرَهَا، وَتَدْبِرَ الذِّكْرَ، وَالْدُّخُولَ
 فِيهَا بِنَشَاطٍ وَفِرَاحٍ الْقَلْبِ).

"ژ سونهتین نقيزي: ناراميا دلی و جهستهی (خشوع)، و جوان خواندنا قورئانی و
 هزرکړنا د قورئانی دا، و هۀروهسا مروف هزرا خو د زکريت نقيزي دا بکۀه، و ژ سونهتین
 نقيزي يۀ مروف ب شيوۀکی چالاک ب چيته دنقيزي دا و دلی خو فالاکۀه ژ شولييت
 دونيايی".

(فصل: و شروط الصلاة)

فاقیرا: ل سهر مه رجیت نفیژی

رامانا مه رجی نفیژی د شهریه تی دا نه وه: کو دروستبوونا نفیژی ل سهر هه بونا تشته کی ب راوه ستیت نه گهر نه وه تشت نه بیت نفیژ دروست نابیت، نه وه تشت نه ژ نفیژی یه به لی نفیژ بی وی چینابیت.

هه روه سا نه گهر نه وه نه بیت نفیژ زی نابیت، نه گهر نفیژ هه بیت دفیت نه وه زی هه بیت، به لی نه مه رجه نه وه هه بیت نفیژ زی هه بیت، نانکو هه بونا وی بی هه بونا نفیژی دروسته به لی هه بونا نفیژی بی هه بونا وی دروست نینه چهندا بوری نه وه نه هوا زانا دبیزن: (ما یلزم من عدمه العدم، ولا یلزم من وجوده وجود ولا عدم).

بوزانین:

نفیژی مه رجیت واجب بونی ییت هه ین وه کی مه د جهی وی دا ناماژه پیکری ل ده ستپیکا بابته تی نفیژی.

هه روه سا مه رجیت دروستبون ییت هه ین نه وژی نفیسه ری په رتوکی ناماژه ب 15 خالان کر، نه وه خال زی دبنه چار به ش وه کی یا خواری:

به شی نیکی: هندک ژ وان مه رجا گریډایینه ب هه می په رستان فقه نه وژی نه فقه نه: موسلمانته تی، فافارتن (تمییز)، هه بونا زانینی ب فهرزبونان، و چ فهرزا ب سونه ت نه هژمیریت.

به شی دووی: هندک مه رج دگریډایینه ب نفیژی فقه نه وژی نه فقه نه: پاکزیبیا ژ شکینه ریټ هه ردوو ده ستنفیژا، پاکزیبیا ژ بویساتی، و نخافتنا عه وره تی، و وه ختی نفیژی هاتبیت، و به ری خو دانا قیبل.

به شی سیلی: هندک مه رج گریډایینه ب نییه تی فقه نه وژی هه رسی مه رجیت دووماهی.

به شی چاری: هندک مه رج گریډایینه ب تشتن ریگر فقه: چونکی گرنگه نه وه تشت د نفیژی دا نه هینه کرن نه وه زی نه فقه نه: هیلانا ناخفتنی، هیلانا لقینی، هیلانا خواری.

نقیسه‌ری مهرچین بورى ب ههر چار به‌ش څه كړنه مهرچیت نقيزى ل دويږ يا وى گوتى
يا خوارى:

(الإسلام. والتمييز. ودخول الوقت. والعلم بفرضيتها. وأن لا يعتد فرضا من
فروضها سنة. والطهارة عن الحدثين، فإن سبقه.. بطلت. والطهارة عن الخبث في
الثوب والبدن والمكان، ولو تنجس بعض بدنه أو ثوبه وجهه.. وجب غسل جميعه
ولا يجتهد، ولو غسل نصف مُتَنَجَّسٍ ثَمَّ بَاقِيهِ.. طهر كله إن غسل مجاوره، وإلا..
فَيَبْقَى الْمُنْتَصِفُ عَلَى نَجَاسَتِهِ).

"مهرچیت دروستبوونا نقيزى: موسلمانته، ځاځارتن ټانكو: زانينا زيك جوداكرنا باشى
و خرابيى (تمييز)، ودختى نقيزى هاتبيت، دقيت زانين ههبيت ب فه‌رزبوونا نقيزى،
ناچيبيت فه‌رزك ژ فه‌رزيت نقيزى ب سونهت ب هزميريت، دقيت يى پاقر بيت ژ
شکينه‌ريت دهست نقيز شوپشتنى ژ ره‌خى پيشى و پاشيى، ټه‌گه‌ر هات دناف نقيزى دا بى
دهست نقيز بوو (وهك تدهك ټان فسهك ژ به‌ر چبيت).. دى نقيزا وى به‌تال بيت. دقيت
جلك و له‌ش و جهى نقيزى لى دكهت يى پاقر بيت ژ پويساتى، ټه‌گه‌ر هات هندك ژ له‌شى
وى ټان جلكيت وى پويس بوون و نه‌زانى كا كيژ جهه يى پويس بويى.. فه‌ره ل سهر وى
ههميى بشوت بى كو ئيجتیهادى بكهت كا كيژ جهى پويسه ټان يى پاقره، ټه‌گه‌ر هات و
نيقه‌كا جهى پويس پاقر كر پاشى يا مايى ژى دويږدا پاقر كر(نمونه: به‌ته‌نيه‌ك ههمى
يى پويسه، دهست پيكى ژ سهرى به‌ته‌نى هه‌تا نيقه‌كا به‌ته‌نى شپشت، پاشى دهست ب نيځا
دى كر دا كو بشوت، ل فيره دهمى دهست ب شويشتنا ره‌خى دى يى پويس دكهت دقيت
هندهك ژ نيځا به‌ته‌نى ټهو جهى شويشتى ب شوته څه ډاكو شه‌ها پويساتى نه‌چيته دناف
ره‌خى يى پاقر كرى دا؛ چونكى شه‌ها ره‌خى پويس دى تيکه‌لى ره‌خى پاقر بيت وى دهمى
ټهو جه دى يى پويس بيت).. دى ههمى پاقر بيت ب مهرجه‌كى ټه‌گه‌ر ره‌خيت وى جهى
يى بو جارا ئيكى شپشتى جاره‌كا دى بشوت (هه‌روه‌كى مه‌ نموونا به‌ته‌نى ل سهر ئيناي)، پا
ټه‌گه‌ر ټهو ره‌خ ټهو دكه‌فپته نيځا (به‌ته‌نى) ټهو بى جارا ئيكى شپشتى نه‌شوته څه..
دى ټهو جه مينيت پويس (ټانكو دى نيځا به‌ته‌نى مينيت پويس چونكى شه‌ها جهى پويس
يا تيکه‌لى جهى پاقربووى)".

(وَلَا تَصِحُّ صَلَاةُ مَنْ تَلَاقي بَدَنَهُ أَوْ ثَوْبَهُ نَجَاسَةً وَإِنْ لَمْ يَتَحَرَّكَ بِحَرَكَتِهِ. وَلَا صَلَاةُ قَابِضٍ طَرَفِ حَبْلٍ عَلَى نَجَاسَةٍ وَإِنْ لَمْ يَتَحَرَّكَ بِحَرَكَتِهِ، وَلَا يَضُرُّ مُحَاذَاةَ النَّجَاسَةِ مِنْ غَيْرِ إِصَابَةٍ فِي رُكُوعٍ أَوْ غَيْرِهِ. وَتَجِبُ إِزَالَةُ الْوُشْمِ إِنْ لَمْ يَخَفْ مُحْذُورًا مِنْ مُحْذُورَاتِ التَّيْمُمِ).

"نفيځړا وی نفيځړکهری دروست نینه (بلا رکعتتهک ژي مابيت) نهوی د نفيځړي دا پويستايهک گههشت بيته ل سمر لهشي وی يان ل سمر جلکي وی بلا لقينا جلکي وی يان جهي لهشي وی نهو جهي پويس بوي ب لقينا وی نفيځړکهری نهلقيت. ههرومسا نفيځړا وی نفيځړکهری دروست نینه نهوی رمخهکي و مريسي ددمستي وی دا بيت و رمخي دی ل سمر تشتتهکي پويس بيت بلا نهو و مريس ب لقينا وی نفيځړکهری نهلقيت نانکو يي راوستيایي بيت (نموونه: رمخهکي و مريسي ددمستي وی دا بيت و رمخي دی ب سهي فه بيت يان ب کهري فه بيت يان ب ترومبيلهکي فه بيت ترومبيله پويساتي وی دهمي نفيځړا وی يا دروست نینه)، چ فهيدی نینه نهگهر پويساتي (نيزيکي مروفي يان جهي مروفي نفيځړي ل سمر دکمت بيت يان رمخي مروفي بيت يان) راستا مروفي بيت فيجا چ د نفيځړي دا بيت يان نه ما دم نهو پويساتي ب مروفي فه نهبيت (و ب لقينا مروفي نه لقت. بهلي دگهل وي چهندي يا باشتر نهوه دهمي مروفي نفيځړي دکمت پويساتي ل همر شهبش دوريي مروفي نهبيت)، واجبه دق بهينه راكرن يي لهشي خو دمقايي (چونكي خوداني لهشي دمقايي هه لگري پويستايهکي يه وی ب حمزا خو نهو پويساتي يي کرييه دناف پويستي خودا) نهگهر راكرنا وان دمقا نهبيته جهي ترسي بو دريځرنا نهگهرين تهيه مموي (ومي به لافبوونا نيشي يان گيروبوونا چارسهريي هتد ژ نيشين د بنه نهگهر بو تهيه مموي. د شمريعتي دا گونه ههکا مهزنه بو وی کهسي يي دمقا ل لهشي خو ددمت، چونكي پيغه مبهري (سلاقيت خودي ل سمر بن) نهفرمت و لهعنعت يين ل وی مروفي کرين يي دمقا بو لهشي ددانيت و ييت بو هاتينه دانان، ژ خرابييت وي نهوه زانا دبيژن: نفيځړيت وی لي نينن ههتا دمقيت خو رانهگمت، بهلي دگهل وي چهندي زانا دبيژن: چهند مهرج يين ههين بو وی يي دمقيت خو راکمت ل سمر لهشي خو ژ وان: دقيت چ مفا د وان دمقا دا نهبيت.. نهگهر مفا تيډا ههبيت و چ تشتين دی نهين جهي وي بگرن دروسته. ههرومسا دقيت نهوي کو دمقيت وی بهينه راكرن نهو بيت يي نفيځړ ل سمر فهرزبووين نهگهر ژ وان نهبيت ومکي يي دين و شيت بو وی دروسته. دقيت نهو مروفي نهوي خوداني دمقان ژ ساخان بيت نهگهر يي مري بيت نه، نانکو: دقيت دمقيت مروفيي ساخ بهينه راكرن نه ييت مري. دقيت جهي ترسي نهبيت بو دريځرنا نهگهر يي تهيه مموي. دقيت نهو نهبيت يي پويستي وی تهنک و نازک).

(ويعفى عَن مَحَلِّ اسْتِجْمَارِهِ، وَ عَن طِينِ الشَّارِعِ الَّذِي تَيَقَّنَ نَجَاسَتَهُ وَيَتَعَذَّرُ الْإِحْتِرَازَ عَنْهُ غَالِبًا، وَيَخْتَلِفُ بِالْوَقْتِ وَمَوْضِعِهِ مِنَ الثُّوبِ وَالْبَدَنِ).

"دئ ژ جهی خو ب بهری پاقر کری هیته نازا کرن (ههروهسا ژ جلکی خو زی نه گهر شهک یان چپکه مابیته پیقه)، ههروهسا دئ ژ ههریا جادی نهو ههریا وهکو بو مروقی یه قین چیبیت کو پویساتی یا دنا فدا هه ی نهوا وهکو بههرا پتر مروقی نه چار ژ خو پاراستنا وی هیته نازا کرن نه گهر چپکیت وی بکه فنه سهر جک یان له شی مروقی".

(وَأَمَّا دَمُ الْبَشَرَاتِ وَالدَّمَامِيلِ وَ الْقُرُوحِ، وَ الْقِيحِ وَ الصَّدِيدِ مِنْهَا، وَ دَمُ الْبَرَاغِيثِ وَ الْقَمَلِ وَ الْبَعُوضِ وَ الْبَقِ، وَ مَوْضِعِ الْحِجَامَةِ وَ الْفُصْدِ، وَ نَيْمِ الدُّبَابِ وَ بَوْلِ الْخَفَاشِ وَ سَلْسِ الْبَوْلِ، وَ دَمِ الْإِسْتِحَاضَةِ، وَ مَاءِ الْقُرُوحِ وَ النِّفَاطَاتِ الْمُتَغَيَّرِ رِيحِهِ.. فَيَعْفَى عَن قَلِيلِ ذَلِكَ وَ كَثِيرِهِ، إِلَّا إِذَا فَرَشَ الثُّوبَ الَّذِي فِيهِ ذَلِكَ، أَوْ حَمَلَهُ لَغَيْرِ ضَرُورَةٍ.. فَيَعْفَى عَن قَلِيلِهِ دُونَ كَثِيرِهِ).

"نهما هندیکه خوینا پرسکا و خوینا کولکا و خوینا برینا و خوین و عه دافا پیکشه و کیم و عه دافا ژ کولکی، و خوینا کیچا و کیچ و میش و پیشی، و خوینا جهی حیجامه (حیجامه خوین بهردانه یا ب ناف دهنکه دناف خه لکی دا) بو هاتییه چیکرن و خوینا جهی ره هاتییه برین، و پشکلیت میشا و میزا چه کچه کیله ی و وچپکیت میزا یی بر میزو، و خوینا نیستیجازی (نیستیجازه خوینه که ژ عه وره تی ژ یی پیشیی دهیت ژ نه گهری برینداریا رهه کییه) و نافا ژ برینان دهیت، و نافا ژ رها پرسکا دهیت نهوا بیهنا وی هاتییه گهورین.. نه گهر پیچه ک بیت دی یی ژا نازا بیت و ههروهسا نه گهر گه له ک زی بیت (فیجا ج ب له شی فه بیت یان ب جلکی فه بیت و ج یی شه گرتی بیت یان یی هسک بیت)، نهو تی نه بیت نه گهر جلکی ژا هاتییه نازا کرن ل سهر نه ردی ب رائیخیت و نفیژی ل سهر بکه ت یان ب هه لگرتی بیی پیدفی ب هه لگرتنا جلکی هه بیت.. نه گهر وی جلکی پیچه ک پیقه بیت دروسته نه گهر گه له ک پیقه بیت دروست نینه (بنه مایه ک بو چه ندا بوری نه گهر چه ندا بوری پیچه ک بیت و بشیت خو ژ یی ب پاریزیت.. یی نازا نا بیت نه گهر گه له ک بیت کو نه شیت خو ژ یی ب پاریزیت دی یی نازا بیت)، ".

(ويعفى عن قليل دم الأجنبي غير الكلب والخنزير).

"نهگەر خوينا بياني پيچهك بيت دى ژى هيته نازاكرن خوينا سهى و بهرازي و يى ژ نفسى وان پهيدا بويى تينه بيت فيجا خوينا سهى و بهرازي چ پيچهك بيت يان گه لهك نازاكرن بو نينه (مهره م ژ خوينا بياني نه وه: نهگەر خوينا برينه دهستى چه پى ب چيته دناف برينا دهستى راستى دا، يان خوينا برينه كى ب چيته دناف برينه كا دى دا. خوينا سهى و بهرازي ژى نهگەر كه فتيته دناف جادى دا و دگهل هريي تيكهل ببيت و دشيان دا نه بيت مروف خو ژى بپاري زيت حوكمى وى وهكى حوكمى هريي يه چونكى ژ بهلاييت گشتگر (عموم البلوى) د هيته هژمارتن)." .

(وَإِذَا عَصَرَ الْبُثْرَةَ أَوْ الدَّمْلَ أَوْ قَتَلَ الْبَرَّ غَوْتًا.. عَفِيَ عَنْ قَلِيلِهِ فَقَطُّ، وَلَا يُعْفَى عَنْ جِلْدِ الْبَرِّ غَوْتًا وَنَحْوَهُ. وَلَوْ صَلَّى بِنَجْسٍ نَاسِيًا أَوْ جَاهِلًا.. أَعَادَهَا).

"نهگەر مروفه كى پرسكا خو يان كولكا خو يان پيشيهك ب لهشى خو فه پرچقاند... نهگەر پيچهك بيت دى هيته نازاكرن، نازاكرن ژ كه فلى كيچا و بيت وهكى وا نه وييت چ خين بو نه بن نينه فيجا چ بكه فتيته ل سهر لهشى يان جلكى. نهگەر نيكى نفيز ل سهر تشته كى پويس كر نان ب تشته كى پويس كر فيجا چ ژ ژيركرن بيت يان ب نه زانين بيت... دى وى نفيزى دووباره كته فه (نهگەر ددهمى وى دا زانى دى نه دا كهت و نهگەر پشتمى ژ ودهختى وى دهر كهفتى زانى دى قهزا كهت، ههر چه نده وى كيتر خه مى نه كريبه لهوما ب تنى دى پيدفى بيت دووباره بكهت، ل فيره بوچى دى دووباره كهت؛ چونكى هنديكه بابته تى پا فزيي يه ژ بابته تى فهر و نهمر پيكرييان دهينه هژمارتن نانو دفتت ههر بهيته كرن چ د ودهختى وى دا بيت يان ژ ودهختى وى دهر كهفتيبت، ههروهسا ژيركرن و نه زانين چ كارتيكرنى ل نه كرنى ناكهت نانو بلا ژ ژيركرن ژى بيت يان ب نه زانين دفتت ههر بكهت يه عنى چ رى ناچنى، نه وهكى نه هى پيكرييانه، ل دويف گوتنا ئيمامى شافعى دلفانييا خودى لى بيت يى كهفن نهگەر ژ ودهختى وى دهر كهفت وى نفيزى قه زاناكهت، ل دويف گوتنا ئيمامى شافعى نهگەر نهو مروف بمریت بهرى وى نفيزى قهزا و دووباره كهت يى گونه هكار نابيت چونكى نه زانين و ژ بيركرن دبېته هيجهت بو نه كرنى)." .

(الشَّرْطُ الثَّامِنُ: ستر العَوْرَةِ، وعورة الرجل والأمة: مَا بَيْنَ السُّرَّةِ وَالرَّكْبَةِ، والحرّة فِي صَلَاتِهَا وَعِنْدَ الْأَجَانِبِ: جَمِيعُ بَدَنِهَا إِلَّا الْوَجْهَ وَالْكَفَّيْنِ، وَعِنْدَ مُحَارِمِهَا: مَا بَيْنَ السُّرَّةِ وَالرَّكْبَةِ، وَشَرَطُ السَّائِرِ: مَا يُمْنَعُ لَوْنُ الْبَشَرَةِ وَلَوْ مَاءٌ كَدْرًا، لَا خِيَمَةَ ضِيْقَةٍ وَظِلْمَةٍ).

"مهرجى هه شتى: نخافتنا عه وره تى بهرځه و پشته، عه وره تى زهلامى و جاريى: د ناف بهينا چوك و نافكى يه، و عه وره تى ژنا نازاد ددنفیژى دا و ل دد ف ه زهلامى بيانى: هه مى له شى وى عه وره تى ب تنى روى و له پ تينه بيت، و عه وره تى وى ل دد ف مهره مى وى: د ناف بهينا چوك و نافكى دايه (ب مهرجه كى نه گهر پاراستن هه بيت ژ فیتنى)، و مهرجى تشى مروفى ب نخيفيت نه وه: د فیت تشتهك بيت وهكى جلكى بيت يان تشتهك بيت له ش بو هه بيت نه و تشت بيته ريگر نه هيليت له شى مروفى پى بهيته ديتن بلا نه و تشت نافه كا شلى ژى بيت، نفیژ ب له شى رويس ل بن يان ل ناف چادره كى ته نك كو كه س ژ دهرځه يان سهر را مروفى نه بينيت يان ل جهه كى تارى بكه ت دروست نينه (چونكى دبیت نه جنه ل وى پى هه بن و هه روه سا نه و ژ تشى نخافتى ناهيته هژمارتن وهك عه دمت)".

(وَلَا يَجِبُ السُّتْرُ مَنْ أَسْفَلَ. وَيَجُوزُ سِتْرُ بَعْضِ الْعَوْرَةِ بِيَدِهِ، فَإِنْ وَجَدَ مَا يَكْفِي سَوَاتِيَهُ. تَعِينَ لَهُمَا، أَوْ أَحَدَهُمَا.. فَيَقْدَمُ قَبْلَهُ، وَيَزِرُ قَمِيصَهُ أَوْ يَشُدُّ وَسْطَهُ إِنْ كَانَتْ عَوْرَتُهُ تَظْهَرُ مِنْهُ فِي الرُّكُوعِ أَوْ غَيْرِهِ).

"نخافتن ژ بن كراسى ځه واجب نينه (چونكى يا گرنگ نه وه ژ ره خان ځه نه هيته ديتن، چ ځه يدى نينه نه گهر عه وره تى ژ بن كراسى ځه فيجا د سوجدى دا يان د خو خويلكرنى (ركوعى) دا بهيته ديتن، و نه گهر هه وايى كراسى نفیژكه ره كى راكر و عه وره تى وى دهركه فت و نيك سهر نخافت نفیژا وى پى به تال نابيت). دروسته هنده ك ژ عه وره تى خو ب ده ستى خو ب نخيفيت (دى بيته واجب نه گهر چ تشت نه بن خو پى ب نخيفيت ده ستى وى تينه بيت)، نه گهر هات تشتهك هه بيت هه ردو و عه وره تى خو پى ب نخيفيت واجبه وه بكه ت، نه گهر ب تنى تيرا نيك عه وره تى دكه ت .. دى عه وره تى خو يى پيشيى ب تنى نخيفيت، نه گهر (نفیژكه ره كى) ځيا نفیژى بكه ت د فیت قولپكيت كراسى خو بگريت (نه و چهنده سونه ته نه واجبه) دكو عه وره تى وى د ركوعى دا ناشكرا نه بيت (نه گهر حه جى بيت د فیت بهرى ئيحرمان وه بكه ت).

(الشَّرْطُ التَّاسِعُ: اسْتَقْبَالَ الْقُبْلَةِ، إِلَّا فِي صَلَاةِ شِدَّةِ الْخَوْفِ، وَإِلَّا فِي نَفْلِ السَّفَرِ الْمُبَاحِ، فَإِنْ كَانَ فِي مَرَقْدٍ أَوْ فِي سَفِينَةٍ.. أْتَمَّ رُكُوعَهُ وَسُجُودَهُ وَاسْتَقْبَلَ).

"مهرجي نهی؛ بهرې خو دانا قیبلې، نهوتینه بیت ثانکو دروسته نه گهر ترسهکا مهزن پهیدا بیت وی دهمی دنفیژې دا بهرې مروفی ل قیبلې نه بیت (ههروهسا بو ههړنیکې شیان نه بن بهرې خو ب دته قیبلې وهکی نهساخی کهسی خو نه بیت بهرې وی ب دته، و یی گریډایی ب دارې فه، و یی کو دې خه نندقت، ویی کو دی سیډاردهن دې ههړ نیک ژ وان ل دویف شیانیځ خو نفیژې و بهرې خو دانا قیبلې که ت)، ههروهسا (بو سونه تین نافیله) دروسته نه گهر مروف د ومغهرې (سهفهړې) دا بیت و بهرې مروفی ل قیبلې نه بیت (ههروهکی ژ پیغه مبهړې خودې) (سلافیت خودې ل سهر بن) هاتییه ریوایه تکرن دهمی د ومغهرې دا سونه تین خو ل سهر پشته دهواری خو دکر ههړ جهی دهواری بهرې خو دابایی بهر قیبله با یان نه بهر قیبله"، نه گهر یی نفیژې دکته نفیژا خو د جهه کی نفستنی فه کر وهکی مهحافی (نانکو هه ودهج هه ودهج نهو خانیکه نهو ددانه ل سهر پشته حیشتري) نان د پاپورې دا کر.. (واجبه) بهرې خو بدهته قیبلې و رکوع و سوجدیت خو دروست بهت (چهندا بوری دې ل دویف شیانیټ مروفی مینیت وهک بهرې خو دانا قیبلې و سوجه و رکوع ب تایبته یی د ته یاری و ترومیلی دا چونکی شیان نین)".

(وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِي مَرَقْدٍ وَلَا فِي سَفِينَةٍ؛ فَإِنْ كَانَ رَاكِبًا.. اسْتَقْبَلَ فِي إِحْرَامِهِ فَقَطْ أَنْ سَهْلَ عَلَيْهِ، وَطَرِيقَهُ قَبْلَتَهُ فِي بَاقِي صَلَاتِهِ، وَيَوْمِيءِ الرَّاَكِبِ بَرُكُوعَهُ وَسُجُودَهُ أَكْثَرَ).

"نه گهر د جهی نفستنی و د پاپورې دا نه بیت؛ نه گهر یی سیار بیت.. دې بو ئیحرمان بتنی بهرې خو دته قیبلې نهوژې نه گهر بو وی یا ب سانا هی بیت، وی دهمی دې ریکا وی (لدویف شیانیټ وی و لدویف یا ب سانا هی بو وی دهمی بهرې خو دایه قیبلې) ههمی بو وی بیته قیبله بو نفیژا وی یامای (چونکی ل دهست پیکی وی بهرې خو دا قیبلې لدویف شیانیټ خو)، یی سیار بیت دې د رکوعی دا خو چه مینیت و د سجودی دا پتر خو چه مینیت (داکو رکوع و سجود ژیک بهینه جوداگر، نه مهرجه سهرې خو ب دانیته سهر پشته دهواری نان ل سهر کورسیکا سه یاری نان ته یاری د سوجدی دا یا گرنگ نهوه بزانیټ کو چو رکوعی و سوجدی)".

(وَإِنْ كَانَ مَا شِئِيَ.. اسْتَقْبَلَ فِي الْإِحْرَامِ وَالرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ وَالْجُلُوسِ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ).

"ئەگەر یی پەیا بیت.. دى یی ل بن ئیحرمان و ههروهسا د رکوع و سجودیت خو دا و د روینستنا دناف بهینا ههردوو سوجدادا بهری خو دته قیبلی (چونکی بو وی یا ب سناهییه)".

(وَمَنْ صَلَّى فِي الْكَعْبَةِ وَاسْتَقْبَلَ مِنْ بَنَائِهَا شَاخِصًا ثَابِتًا قَدَرِ ثَلَاثِي ذِرَاعٍ.. صَحَّتْ صَلَاتُهُ، وَمَنْ أَمَكَنَهُ مَشَاهِدَتُهَا.. لَمْ يُقَلَّدْ).

"ئەگەر هات و مروفهکی د کهعبی دا نفیژ (چ یا فهرز یان یا سونهت) گر و بهری خو دا ئافاهییهکی ئان نیشانهکی نهلف (وهکی دهرگههی ئان زی ل سهر بانئ کهعبی نفیژ کر و بهری خو دا تشتهکی نهلف وهکی گوپالی ئان دیوارهکی ل سهر هاتییه داناندن) و بلندیا وی تشتی ته مهت سیهکیا ئیکی ژ گهزی (کود بیه نیژیکی (45) سهنتیمان) یا بلند بیت.. دى نفیژا وی یا دروست بیت، ههر مروفهکی شیان ههبن بهری خو بدهته قیبلی و ببینیت. بو وی دروست نینه چاف (تهقلیدا) ئیکی دی بکهت (چونکی ئەو بخو یی ب چاچیت خو قیبلی دبینیت ههوجه ناکهت بهری خو بدهته کهسی دی)".

(فَإِنْ عَجَزَ.. أَخَذَ بِقَوْلِ ثِقَّةٍ يُخْبِرُهُ عَنْ عِلْمٍ، فَإِنْ فَقَدَ.. اجْتَهَدَ بِالْأَدْلَاءِ).

"ئەگەر شیان نهبن (ئانکو شیان نهبن کهعبی ببینیت و نهزانیت کا کهعبه د کهفیه کیژ لای).. دى ب گوتنا ئیکی باوهرپیگری بهری خو دته قیبلی (کو بیژیتی ئەفهیه قیبله بهری خو ب ده قی لای) دفتت ئەوئ باوهرپیگری ب زانین پیژانینان ب دتهی، ئەگەر کهسی باوهرپیگری ب دهست نهکهفت.. دى ل دویف نیشانان ئیجهتهدی کهت (زانا دبیزن: نیشان شهشن: دریژاهی و پهحنی، جهمسهر، ستیر، روژ، ههیف، ههوا، ل سهر دهمی مه قیبله یا هاتییه بهرنیاسکر و ل ههمی جهان قیبله یا بهرچاف کری ههوجهیی ریکین کهفن ناکهت بو زانینا قیبلی ب تنی وهک زانست دى مینیت ئەگەر دهمهک هات یان هندهک مروفل جههکی بن چ ژ قیبلی نهزانن دى ل دویف وان شهش نیشانان ئیجهتهدی کهن)".

(فَإِنْ عَجَزَ لِعَمَاهُ أَوْ عَمِيَ بِصِيرَتِهِ.. قَدْ ثَقَّةً عَارِفًا، وَإِنْ تَحِيرَ.. صَلَى كَيْفَ شَاءَ وَيَقْضِي).

"ښه گهر شیان نه بن ژ بهرکو یی ژ نابینایه یان یی ژ نه زانایه (ښانکو نوزانیت ب ریکا نیشانان ئیجتهیادی بکته).. دی چا ل کسه کی باوهر پیکری و یی ژ زانایان کته، ښه گهر ښو وی نه زانی و ل بهر وی بهر زه بوو (بو نموونه دوو کسه یی د زانا همر ئیکی رده ک نیشا دا ښان نیشان بهر وی بهر زبوون و تیک چون).. دی لدویف کیهف و هزا خو نفیژی کته (چونکی ناچیبیت نفیژ ژ وهختی وی بهیته گپوکر و دخت یی گرنگه) پاشی دی وی نفیژی هزا کته (هه رگا بو وی قیبله ښاکرا بوو و نفیژا وی نه کسه قیبله لای قیبله، ښه گهر د وهختی نفیژا دا قیبله بو وی ښاکرا بوو دی نفیژا خو ښاکته و ښه گهر پشی وهختی نفیژا بو وی ښاکرا بوو دی نفیژا خو هزا کته؛ چونکی نه زانینا قیبله تشته کی وهختیه نه یی بهر دوهامه ژ بهر هندي دی وی نفیژا هزا کته یان دوو باره کته)".

(وَيَجْتَهِدُ لِكُلِّ فَرَضٍ، فَإِنْ تَيَقَّنَ الْخَطَأَ فِيهَا أَوْ بَعْدَهَا.. اسْتَأْنَفَهَا، وَإِنْ تَغَيَّرَ اجْتِهَادُهُ.. عَمِلَ بِالتَّائِي فِيمَا يَسْتَقْبَلُ، وَلَا قَضَاءَ لِلأَوَّلِ).

"ښه گهر نه زانی کا قیبله د کسه فته کیژ لای دی بو هه می نفیژان ئیجتهیادی کته (و یی ژ نابینان دی پرسپار کته)، ښه گهر بو وی یه قین چیبو کو ل ئیجتهیادا ئیکی دا یی خه له ت بووی ښان وی د ئیجتهیادا دووی دا یی خه له ت بووی.. دی جار کا دی ده ست پیکه ته فقه لدویف یا دروست، ښه گهر ئیجتهیادا وی هاته گهورین دی ل دویف ئیجتهیادا دووی چیت بو نفیژیت دویف را دهین، و چ ژ نفیژیت ښول هزا ناکته".

(الشَّرْطُ الْعَاشِرُ: تَرَكَ الْكَلَامَ، فَتَبْطَلُ بِنُطْقِ بَحْرَفَيْنِ أَوْ حَرْفِ مَفْهُمٍ أَوْ مَمْدُودٍ، وَلَوْ بَتَّنَحْجَ وَإِكْرَاهَ وَضَحْكَ وَبِكَاءٍ وَأَنْيْنٍ وَنَفْخٍ مِنَ الْقَمِّ أَوْ الْأَنْفِ).

"مهرجی دهی؛ هیلانا ښاخفتنان د نفیژا دا (نابیت مروف ژ دل (تهعه مد) د نفیژا دا باخفتیت فیجا چ هه رموده بیت یان ښنجیل یان ته ورات هه روه سا ښایه تین خواندنا وان نه سخبوین ښو تی نه بیت ښویت بو مه هاتینه ده ست ښانکر و هه قورئان و زکری خودی کو هه ر ئیک دهی ویدا)، دی نفیژ ب ښاخفتنی به تال بیت ښه گهر مروف ب هژمارا دوو بیتان باخفتیت یان پیکه کی به لی ښو پیت ښو بیت کو مروف تی بگه هیت یان وی پیکه کا دریژ بیت (چونکی دریژکړنا پیکه کی د بیت هه دوو پیت)، ښه گهر ښو پیت ب ښه گهری کوخک

ژ خو ئینانې ب دهرکه فیت ئان ب پیکړنا ب کوته کی ئان ب که نییې (ب گرنژینې نفیژ بهتال نابیت) ئان ب گرییې ئان ب نالینې ئان ب پفکړنا ژ ده فی یان ژ ده فی دې ب وان هم میان نفیژ پې بهتال دبیت نه گهر دوو پیت ژ نه گه را وان ب دهرکه فن".

(ويعذر في يسير الكلام ان سبق لسانه أو نسي، أو جهل التَّحريم وَهُوَ قَرِيبٌ عَهْدٌ بِالإِسْلَامِ، أو من نشأ ببادية بعيدة عن العلماء، أو حصل بِغَلَبَةِ ضحك أو غيره، وَلَا يَعْذَرُ فِي الْكثيرِ بِهَذِهِ الْأَعْدَارِ، ويعذر في التَّحْنِجِ لتعذر الْقِرَاءَةِ الْوَاجِبَةِ، وَلَوْ نَطَقَ بِنظم الْقُرْآنِ بِقصد التَّفْهيمِ أو أَطْلَقَ.. بطلت صلاته).

"دې وی مروفی هیجهتا خو هه بیت کو نفیژا وی یا دروست بیت نه گهر دنفیژې دا ناخفت بهلې نهو مروف نهو بیت نهوې نه گهر ژ خه له تبوون ئان ژ ژبیرکرن ئان ژ نه زانین کو نهو بیت یې شنی موسلمان بوی، ئان نهو بیت یې د ناف دهشتی دا مه زن بوی دویر ژ زانایان، ئان ژی ژ نه چاری ژ بهر که نیی و ژ نه چاری ژ هه رتشته کی (باخفتیت بهلې نه گهر ناخفتنا وی پیچهک بیت کو ژ شهش پیتا پتر نه بیت ل دویف فهرموودا زیلیه دهین) نفیژا وی پې بهتال نابیت، دگهل نه گهر پورې نه گهر ناخفتنا وی ببیته گه لهک دې نفیژا وی پې بهتال بیت ئانکو ب گه لهک ناخفتنی چ هیجهت نابن، نه گهر مروفهک ب نه چاری دنفیژې دا ب کوخیت کو کوخکا وی بکه فیته د خواندنا واجب دا وهکی فاتحې دې نهو مروف یې خودان هیجهت بیت ئانکو نفیژا وی یا دروسته و بهتال نابیت (ل فییره نه گهر گه لهک ب کوخیت کو خواندنا وی ئاشکرا نه بیت هه تا دوماهیې دې نفیژا وی بهتال بیت، نهو تی نه بیت نه گهر یې نه ساخ بیت ژ نه چاری ب کوخیت و کوخکا وی یا بهر دهوام بیت نفیژا وی بهتال نابیت، نه گهر یې دکوخیت پی شهوا بیت و کوخکا وی وهسا بیت کو فاتحا وی خه لهت بیت ئانکو ب شیوې له حن بخوینیت؛ له حن نه وه: فه تح و که سر و زه ممه بهینه گهورین دروسته دویف نفیژکه ر نییه تا جودا بینا ژ پی شهوا ی بینیت و دې ب تنی نیژې که ت)، نه گهر د نفیژې دا نایه تهک خواند ئان ژی زکرهک گوت ب مهره ما تیگه هاندنا مروفه کی (نموونه بیژیت: (بسم الله)، ئان ﴿یا حیّ خذ الکتاب بقوۃ﴾) ئان ژی ب شیوې ردهایی (مطلق) (نایه تهک ئان زکرهک بیکو مهره مهک پې هه بیت) گوت.. دې نفیژا وی پې بهتال بیت (چونکی د فیت زکری د نفیژې دا دکهت ب مهره م بیت وهکی هوشداریهک بو

پيشه‌وای يان نه‌و زکر بيت کود جهی زکری دا بيت، و چونکی زکری بى مهرم د نفیژى دا ژ نفیژى ناهيته هژمارتن) " .

(وَلَا تَبْطُلُ بِالذِّكْرِ وَالْذُّعَاءِ بِلَا خُطَابٍ، وَلَا بِالتَّلَفُظِ بِقُرْبَةِ كَالْعِتْقِ وَالنَّذْرِ، وَلَا بِالسُّكُوتِ الطَّوِيلِ بِلَا عَذْرِ).

"نفیژ ب زکری و ب دوعا کرنی به‌تال نابیت ب مهرجه‌کى نه‌گهر دوعا کرن و هسا نه‌بیت ب شیوی ناخفتنا دگهل یی بهرام‌بهر (ئانکو: مخاطب، وهکی بیژیت: (الله یغفر لك)، رامان: "خودی گونه‌هیت ته ژى ببهت"، و هه‌روهسا دوعا کرن و هسا نه‌بیت کو ب شیوی هه‌لاویستی تعلیق بهیته کرن وهکی بیژیت: (اللهم اغفر لی ان شئت)، رامان: "رهبی من گونه‌هیت من ژى ببه نه‌گهر ته بقیث"، هه‌روهسا نفیژ به‌تال نابیت ب په‌قیث نیژیکوونى وهکی په‌یقا ئازا کرن و نه‌زرى (مادهم هه‌لاویستن و گوتنا بو یی بهرام‌بهر تیډا نه‌بیت وهکی مه دخالا به‌ری فی دا گوتی)، هه‌روهسا نفیژ ب بیډه‌نگوونى به‌تال نابیت خو نه‌گهر بى هیجهت زى بیت".

(وَيَسْنُ لِمَنْ نَابَهُ شَيْءٌ أَنْ يَسْبِحَ اللَّهَ تَعَالَى إِنْ كَانَ رَجُلًا، وَتَصْفُقَ الْمَرْأَةَ بِبَطْنِ كَفٍ عَلَى ظَهْرِ أُخْرَى).

"سونه‌ته نه‌گهر تشته‌ک د نفیژى دا رووی دا یی دویف نفیژکهر بیژیت: (سبحان الله) ډاکو پيشه‌وال خو بزقریت و خو دروست کهت نه‌وژى نه‌گهر دویف نفیژکهر زه‌لام بن، نه‌گهر ژن بن دى بى شیوهی ده‌ستقوتانى کهت دى زکى ده‌ستى خو ل پشتا ده‌ستى دى ده‌ت".

(الشَّرْطُ الْحَادِي عَشَرَ: تَرَكَ الْأَفْعَالَ الْكَثِيرَةَ، فَلَوْ زَادَ رُكُوعًا أَوْ غَيْرَهُ مِنَ الْأَرْكَانِ.. بَطُلَتْ إِنْ تَعَمَّدَهُ، أَوْ فَعَلَ ثَلَاثَةَ أَفْعَالٍ مُتَوَالِيَةٍ كَثَلَاثَ خَطَوَاتٍ أَوْ حَكَاتٍ فِي غَيْرِ الْجَرْبِ، أَوْ وَثَبَ وَثْبَةً فَاجْشَأَ أَوْ ضَرَبَ ضَرْبَةً مَفْرُطَةً.. بَطُلَتْ، سَوَاءً كَانَ عَامِدًا أَوْ نَاسِيًا).

"مهرجى يازدى: هیلانا کړیاریت زیده (نه‌ویت ژ دل (ته‌عه‌مد) دکه‌ت کړیاریت نه د جوان و د کړیت)، نه‌گهر هات رکعه‌ته‌ک ئان تشته‌کى دى ژ رکنیت نفیژى ل سهر نفیژى زیده‌کړ و ژ دل (ته‌عه‌مد).. دى نفیژا وی به‌تال بیت، ئان ژى سى کړیار ل سهریک کرن وهکی ب ریقه‌چونا سى گاډا و وهکی خوراندنى به‌لى نه نه‌و خوراندن بیت نه‌وال سهر پویستى گوری (چونکی وی هیجهت یا هه‌ی بو خوراندنى ژ بهر کو یی نه‌ساخه، و هه‌روهسا

یې ژبه پېشیا یان کیچا خو ب خورینیت ئان ل خو ب رهفینیت دروسته و خودان هیجته، ههروهسا دئ نقيژ ب فی رهنکی ژی بهتال بیت نهگهر خو ب جوتکانهکا کریت ب هافیت ئان خو ب ههلافیت ئان ژی لیډانهکا وهسا کو ژ تخویبی دمرکهفتبیت فیچا چ ژ دل وهبکته یان ژ ژیرکرن (چونکی ژ سهلیقه و جوانیا نقيژئ دمرکهفت و رهفتاریت وهکی وئ گهلهک کیم د نقيژئ دا دهیتهکرن یا باشر و دروستر نهوه کو پئ بهتال بیت) . .

(وَلَا يَضُرُّ الْفَعْلَ الْقَلِيلَ وَلَا حَرَكَاتِ خَفِيفَاتٍ وَإِنْ كَثُرَتْ، كَتَحْرِيكَ الْأَصَابِعِ).

"نهگهر کریارهکا کیم بیت (نهوا نهیا کریت و نه ژ بو یاری و ترانه بیت و ژ سئ لشینا دمرنهگفتبیت) چ قهیدی نینه، ههروهسا نهگهر لقینیت سفک بن بلا گهلهک ژی بن چ قهیدی نینه (ههرچهنده یا باشر نهوه و نهکته نهگهر چ پیدفی پی نهبن) وهکی لشینا تبالا".

(الشَّرْطُ الثَّانِي عَشْرُ: تَرَكَ الْأَكْلَ وَالشَّرْبَ، فَإِنْ أَكَلَ قَلِيلًا نَاسِيًا أَوْ جَاهِلًا بِتَحْرِيمِهِ.. لَمْ تَبْطَلِ).

"مهرجی دوازدی: هیلانا (تشتین روژی پی دکهفن وهکی) خوارن و فهخوارنان، نهگهر ژ ژیرکرن یان ژ نهزانین ئانکو نهزانی بیت کو خوارنا د نقيژئ دا حهرامه خوارنهک خوار بهلی پیچهک نه گهلهک.. نقيژا وی پی بهتال نابیت (نهگهر سئ پارپیټ نانی خوارن ئان دولکهکی ئافی فهخوار دئ نقيژا وی پی بهتال بیت)".

(الشَّرْطُ الثَّالِثُ عَشْرُ: أَنْ لَا يَمْضِيَ رُكْنٌ قَوْلِي أَوْ فَعْلِي مَعَ الشَّكِّ فِي نِيَّةِ التَّحَرُّمِ، أَوْ يَطُولُ زَمَنُ الشَّكِّ).

"مهرجی سپړدی: دفت چ روکنیت نقيژئ ژئ نه چبن چ پیټ گوتنی بن (وهکی فاتحی) ئان ژی کرنی بن (وهکی رابوونا ژ خو خویلکرنی -رکوعی-) ههروهسا ناجیبیت یې ب گومان بیت د بنیاتی نیهتهی دا کا نیهته نقيژئ ئینایه ئان نه ئان ژی کا نیهته نقيژا نیفرو ئینایه ئان یا نیفاری، ههروهسا ناجیبیت وهختی ل سهر تشتین بوری ب گومانا کهفتی گومانا وی دریژ بیت و زوی ئیک لا نهکر بیت (داکو سهلیقه و جوانیا نقيژئ کریت نهبیت و چونکی حالهتین وهکی وئ د کیمن)".

(الشَّرْطُ الرَّابِعُ عَشْرُ: أَنْ لَا يَنْوِي قَطْعَ الصَّلَاةِ أَوْ يَتَرَدَّدَ فِي قَطْعِهَا).

"مہرجی چاردی: ناجیبیت د نفیڑی دا نییہتا قہ تکرنا نفیڑی بینیت ئان زی خو ب گومان بیخیت ل سہر نییہتی کا ئینایہ ئان نہ (چونکی ہہردوو ژ نییہتا قہبر جہزم دہردکھفیت، دفتیت نییہت یا قہبر و ئیک لا بیت، ئہگہر نییہتا قہ تکرنی ئینا دی نفیڑا وی بہتال بیت ئان زی خو ب گومان ئیخست ژ نفیڑی ئان خو دوودل کر کا بکہت یان نہ دی نفیڑا وی بہتال بیت) ".

(الشَّرْطُ الْخَامِسُ عَشْرُ: عَدَمُ تَغْلِيْقِ قَطْعِهَا بِشَيْءٍ).

"مہرجی پازدی: ناجیبیت د نفیڑی دا نییہتا گریدانا نفیڑی ب ہہلاویستنا تشہکی قہ بینیت (بلا ئہو تشت چ جارا چینہبیت زی وکی بیژیت: ئہگہر تہیارہ فری دی نفیڑا خو ب دووماہی ئینم، ئہگہر چوومہ ئہسمانان دی نفیڑا خو ب دووماہی ئینم ئہگہر بابی من گہشت دی نفیڑا خو ب دووماہی ئینم...ہتد)".

(فصل في مكروهات الصَّلَاة)

فاقیړا ل سهر مه کړوهیت نقيژي

(وَيَكْرَهُ الْإِلْتِفَاتُ بِوَجْهِهِ إِلَّا لِحَاجَةٍ، وَرَفَعَ الْبَصَرَ إِلَى السَّمَاءِ)
"مه کړوهه مروف د نقيژي دا ل سهر رهځي خو ب زفريت نه و تينه بيت نه گهر مروفی
پيدفياتي پي بيت، مه کړوهه مروف بهري خو ب دته نه سمانی).

(وَكَفَّ شَعْرَهُ، أَوْ ثَوْبَهُ، وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى فَمِهِ بِلَا حَاجَةٍ، وَمَسَحَ غُبَارَ جَبْهَتِهِ،
وَتَسْوِيَةَ الْخَصَى فِي مَكَانٍ سُجُودِهِ).
"ههروهسا مه کړوهه مروف پرچا خو و جلکيت بگريت، و مه کړوهه مروف دهستين خو
ب دانيت سهر دهفي خو نه گهر بو کاره کي پيدفي نه بيت، ههروهسا مه کړوهه مروف توزا
رويي خو فه ماليت، مه کړوهه مروف بهرا راکهت ل جهي سوجدی دهمي دچيته سوجدی".

(وَالْقِيَامَ عَلَى رَجُلٍ وَتَقْدِيمَهَا وَلِصْقِهَا بِالْأُخْرَى).
"ههروهسا مه کړوهه مروف د نقيژي دا ل سهر نيك پي ب راوهستين نان پييه کي پيش
پييه کي بيخيت نان پييه کي ب پي دي فه ب راوهستينيت".

(وَالصَّلَاةَ حَاقِنًا أَوْ حَاقِبًا أَوْ حَازِقًا إِنْ وَسَّعَ الْوَقْتُ وَمَعَ تَوْقَانِ الطَّعَامِ إِنْ وَسَّعَ
أَيْضًا)،
"مه کړوهه مروف نقيژي بکته دهمي يي تهنگاف بيت ب دهستنقيژا زراف يان يا ستر
يان يي داگرتي بيت و باي و تر و فسا ب مهرجه کي نه گهر دم هه بيت خو ناماده بکته
ههروهسا ب نامادهبونا خوارني نه گهر دم يي بهرفره بيت".

(وَأَنْ يَبْصُقَ فِي غَيْرِ الْمَسْجِدِ عَنْ يَمِينِهِ أَوْ قِبَالَتِهِ وَيَحْرَمُ فِي الْمَسْجِدِ).
"مه کړوهه مروف تفکته رهځي خو يي راستي يان پيشيا خو و تفکر د مزگهفتي دا
حهرامه".

(وَيَكْرَهُ أَنْ يَضَعَ يَدَهُ عَلَى خَاصِرَتِهِ، وَأَنْ يَخْفِضَ رَأْسَهُ فِي رُكُوعِهِ).

"مهكروهه مروف دهرستين خو ب دانيته سهر ناف تهنگا خو فيجا چ يا راستي يان يا چه پي (ژ بهر نه هيا هاتي دهمي دبيژيت: "نهى عن التخصر في الصلاة"، "نانكو: "نه هيا هاتيهه كرن مروف دهرستين خو ب دانيته سهر كيلهكا خو د نفيژي دا"، و ههروهسا مهكروهه مروف سهرئ د خو خويلكرني دا بلند كهت يان نزم كهت".

(وَقِرَاءَةُ السُّورَةِ فِي الثَّلَاثَةِ وَالرَّابِعَةِ إِلَّا لِمَنْ سَبَقَ بِالْأُولَى وَالثَّانِيَةِ فَيَقْرُؤُهَا فِي الْأَخِيرَتَيْنِ)،

"مهكروهه مروف سورتهكي ر روكهتا سيئي و يا چاري دا بخوينيت نهو تينهبيت نهگهر خواندنا وان سورتهان د روكهتا ئيكي و دووي دا ژ مروفى چبيت دي د روكهتيني دوماهيي دا خوينيت (د بنيات دا سهرپيجيه بو سونهتي خواندنا وي ب خو د روكهتيني دوماهيي دا سونهت نينه، "نانكو خواندنا وي نه مهكروهه و نه سونهته و خلاف نهلهولا زي نينه يا دروست نهوه خلافه بو سونهتي، ل فيره نهگهر خواندنا وي ژ مروفى چو دروسته مروف د روكهتيني دوماهيي دا بخوينيت ههر وهكي مه گوتي)".

(وَالِاسْتِنَادُ إِلَى مَا يَسْقُطُ بِسُقُوطِهِ).

"مهكروهه مروف پالي خو- پشتا خو- ب تشتهكي بهستين كو نهو تشت ب بهستنا مروفى بكهقيت".

(وَالزِّيَادَةُ فِي جُلُوسَةِ الْاسْتِرَاحَةِ عَلَى قَدْرِ الْجُلُوسِ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ).

"مهكروهه مروف پتر ژ يا پيدفي د جهي بيهنشه دانا د ناف بهينا ههردوو سوجدادا بمينيت".

(وَإِطَالَةُ التَّسْهُدِ الْأَوَّلِ وَالِدُّعَاءِ فِيهِ، وَتَرْكُ الدُّعَاءِ فِي التَّسْهُدِ الْآخِرِ).

"و مهكروهه مروف تهحياتا ئيكي دريژبكهت و دوعاييت تيذا بكهت، و مهكروهه مروف دوعا د تهحياتا دوماهيي دا بهيليت".

(ومقارنة الإمام في أفعال الصلّاة).

"مهکروهه مروّف د گهل پېشه‌وای کریار و گوتنیت نفیژئ بکهت ئان بیژیت (دقیّت کریار و گوتنن مروفی بکه‌فیه پشته پېشه‌وای)".

(والجهر في موضع الأسرار، والإسرار في موضع الجهر، والجهر خلف الإمام).

"مهکروهه مروّف دهنګی بلند بکهت د جهه‌کی دا کو سونهت بیت دهنګی خو نزم بکهت، و مهکروهه مروّف دهنګی خو نزم بکهت د جهه‌کی دا کو سونهت بیت مروّف دهنګی خو بلند بکهت، و مهکروهه مروّف دهنګی خو پشته پېشه‌وای بلند بکهت د تشته‌کی وهسا دا کود روست نه‌بیت دهنګی خو تیدا بلند بکهت".

(ويحرم الجهر أن شوش على غيره).

"حه‌رامه بو نفیژکه‌ری چ هیجهت نه‌یی ل جهه‌کی دهنګی خو بلند بکهت کو د وی جهی دا نفیژئ یان خواندنا قورئانی ل بهر هنده‌کان به‌رزه‌بکهت و شه‌پرزه بکهت (ل فیره نه‌گهر شه‌پرزهبون یا ب هیژ بیت نه‌گهر نه وی دهمی دی بتنی بیته مهکروهه نه حه‌رام، مه‌گوت بو وی یی چ هیجهت نه‌بن به‌لی پا نه‌گهر نفیژکه‌ری هیجهت هه‌بیت ئانکو ل وی جهی دا قه‌ره‌بالغ یا زیده بیت دروسته دهنګی خو بلند کهت داکو هایش خو هه‌بیت و دا خشوع بو چی‌بیت)".

(وتكره في المزبلة، والمجزرة، والطريق في البناء، وبطن الوادي مع توقع السيل، والكنيسة، والبيعة، والمقبرة، والحمام، وعطن الإبل، وسطح الكعبة، وثوب فيه تصاویر أو شيء يلهيه، والتلثم، والتنقيب، وعند غلبة النوم).

"مهکروهه مروّف نفیژئ ل سهر گیفکی بکهت، و د جهی سهرژیکړنا حه‌یوانان دا، و هه‌روهسا ل سهر ریکا خه‌لك تیدا دهیت و دچیت ب تایبهت دهمی خه‌لك تیدا د هیّت و دچیت داکو نفیژا وی خشوع ژئ نه‌چیت، هه‌روهسا مهکروهه مروّف نفیژئ د نیقا نهالی دا بکهت نه‌گهر جهی باوهرپیکرنی نه‌بیت کو ئاف تیدا هیّت، مهکروهه مروّف نفیژئ د که‌نیسی فه بکهت، و که‌نیسا جوهیان، و دناف گورستانی دا، و د جهی سهرشویشتنی - حه‌مامی دا، مهکروهه نفیژ د مه‌خه‌لا حیشترا دا بهیته‌کرن (مهکروهیا وی د ویری دایه

چونکي حیښتر د لقلشوکن دبنه نه گهرئ نه هیلانا خشوعی یه و نفیږئ ل بهر مروفي بهرزه دکهت، د راستیا خو دا نه ژ بهر پشکلیت وایه چونکي نفیږ د بنیات دا ل سهر پشکلیت هیوانان دروست نینه)، مهکروهه مروف نفیږئ ل سهر بانئ بهیتئ بکهت، و د ناف جلکه کی دا وینه ل سهر هه بن ئان تشتهك ل سهر وی جلکی بیت مروفي مژویل کهت و خشوعی ژئ ببهت، ههروهسا مهکروهه مروف نفیږئ بکهت دهفی زهلامی (و غهیری وی ژی) یئ پاته کری بیت یان یئ ب که مامه بیت، و مهکروهه ژن نفیږئ ب نیقابئ بکهت، ههروهسا دهمی خهوا مروفي گهلهك دهیت (دهمی نقروسکیت مروفي دهیت) مهکروهه وی دهمی نفیږئ بکهت " .

قاقیرال سهر پاریزهری نفیژی

(وَيَسْتَحِبُّ أَنْ يُصَلِّيَ إِلَى شَاخِصٍ قَدَرِ ثُلَاثِي ذِرَاعٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ ثَلَاثَةُ أَذْرُعٍ فَمَا دُونَ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ بَسْطَ مَصْلًى أَوْ خَطَّ خَطًّا).

"سونه ته بو نفیکهري دهمی نفیژی دکهت نیشانه کی بهرامبهري نفیژا خو بدانیت دبیزنی پاریزهری نفیژی (ساتر)، دفتت نهو پاریزهر هندی سیهیکا گهزی یی بلند بیت ئانکو: دبیته 45 سهنتیم، دفتت نهو پاریزهر هندی یی ژ نفیژکهري دوير بیت هندی سی گهزان کو دبنه میترهک و نیف، نهگهر پاریزهر ب دهست نهگهفت دی شهملکهکی دانیت یان دی بخو خیچهکی ل دوریت خو کیشیت وهک پاریزه ر و نیشان بو جهی نفیژی".

(وَيُنْدَبُ دَفْعَ الْمَارِ جَبْنًا وَيَحْرَمُ الْمُرُورُ جَبْنًا إِلَّا إِذَا صَلَّى فِي قَارِعَةِ الطَّرِيقِ وَإِلَّا لَفَرَجَةٍ فِي الصَّفِّ الْمُتَقَدِّمِ).

"پشتی مروقی پاریزهری نفیژی دانا دفتت مروقی وی کهسی پالدهت و ریگریی ل بکهت یی د بهر نفیژا مروقی را دچیت، پاشی دی هاتن و چونا د ناف نفیژا مروقی را (ئانکو: دناف پاریزهری و نفیژا مروقی را) حهرام بیت نهو تیینهبیت نهگهر نفیژکهري نفیژی ل سهر ریکهکی بکهت، و نهو تیینهبیت نهگهر بهري نفیژکهري فالاتییهک ههبيت یان جهی تهنگ بیت یان ل بهر دهرگههی مزگهفتی بکهت و نفیژکهريهک د بهر نفیژا وی را ب بوریت وی دهمی دروسته و چ حهرامی و مهکروهی نینه".

(فصل فی سُجُود السُّهُو).

قائقِ رال سہر سوجدا سہوی

(یسن سَجَدَتَانِ لِلسُّهُو بِأحد ثَلَاثَةِ أَسْبَابٍ:
الأول: ترك كلمة من التَّشَهُدِ الأول، أو الْفُتُوتِ فِي الصُّبْح، أو وتر نصف رَمَضَانَ
الأخير، أو الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي التَّشَهُدِ الأول، أو الصَّلَاةِ عَلَى
الأل فِي التَّشَهُدِ الأخير).

"سونہتہ بو وی یی خہلہت دبیت د نفیڑی دا پشتی تہ حیاتا دووی ب دووماہی دہیت
دوو سوجدیٹ سہوی بہت ب سیٰ تہ گہران:

فیک: تہ گہر پھیفہکا تہ حیاتا ٹیک ہیلا، ٹان تہ گہر دوعا قنوتا سپیدی ہیلا، ٹان زی
تہ گہر دوعا ویترا ژ نیفا دووی ژ ہیفہا رومہ زانی ہیلا، ٹان زی تہ گہر سہلات نہدانہ ل سہر
پیغہمبہری سلاقیٹ خودی ل سہر بن د تہ حیاتا ٹیک دا، ٹان زی تہ گہر سہلات نہدانہ ل
سہر بنہمال و نالی پیغہمبہری د تہ حیاتا دووماہیی دا".

(الثَّانِي: فعل مَا لَا يَبْطُل سَهُوهُ وَيَبْطُل عَمْدَهُ كَالْكَلَامِ الْقَلِيلِ نَاسِيًا أَوْ زِيَادَةً ركن
فعلي ناسيا كالركوع).

"دوو: کرنا کریارہکی کو تہ گہر مروف ب خہلہتی فہ بکہت نفیڑ پی بہتال نہبیت و
تہ گہر ژ دل (عمدا) بکہت نفیڑ پی بہتال بیت وہکی ئاخفتنا پیچہک بہلی ژ ژبیر کرن
مروف باخفتیت، ٹان زی روکنہکی کریار ژ ژبیر کرن بکہت وہکی روکوعہکا زیڈہ".

(وَلَا يَسْجُدُ لِمَا لَا يَبْطُل سَهُوهُ وَلَا عَمْدَهُ؛ كَالِاتِّفَاتِ وَالْخُطُوةِ وَالْخُطُوتَيْنِ، إِلَّا إِنْ
قَرَأَ فِي غير مَحَلِّ الْقِرَاءَةِ كَالرَّكُوعِ أَوْ تَشْهَدَ فِي غير مَحَلِّهِ أَوْ صَلَّى عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غير مَحَلِّهِ فَيَسْجُدُ سَوَاءَ فَعَلَهُ سَهُوًا أَوْ عَمْدًا).

"سوجدی بو وی تشتی نابہت یی کو ب خہلہتی فہ مروف بکہت نفیڑ پی بہتال نہبیت
ہمروہسا تہ گہر ژ دل زی وی تشتی بکہت نفیڑ پی بہتال نہبیت وہکی لینیرین و ہافیتنا
پیہنگافہکی یان دووا، تہو تیہ نہبیت تہ گہر خواندنہکی بخوینیت کو تہو خواندن دجہی و
دا نہبیت وہکی خواندنا د خو خویلکرنی (رکوعی) دا، ٹان زی تہ حیاتی د جہی تہ حیاتی د
نہ خوینیت، ٹان زی سہلاتان ب دہتہ ل سہر پیغہمبہری بہلی نہ دجہی سہلات دانی دا، د

وان مزاران همیان دا دئ سوجدا سه هوئ بهت؛ (چونکی خواندن و سهلات و ته حیات د جهیت وان دا نه خواندن) فیجا چ ب خه له تی فه نهو مزارکربن یان ژ دل (عمدا) "

(وَلَوْ نَسِيَ التَّشَهُّدَ الْأَوَّلَ فَذَكَرَهُ بَعْدَ انْتِصَابِهِ.. لَمْ يَعِدْ إِلَيْهِ، فَإِنْ عَادَ عَالِمًا بِتَحْرِيمِهِ عَامِدًا بَطَلَتْ أَوْ نَاسِيًا أَوْ جَاهِلًا فَلَا وَيَسْجُدُ لِلسَّهْوِ، وَيَجِبُ الْعُودُ لِمَتَابَعَةِ إِمَامِهِ، وَإِنْ تَذَكَّرَ قَبْلَ انْتِصَابِهِ.. عَادَ. وَلَوْ تَرَكَهَ عَامِدًا فَعَادَ إِلَيْهِ بَطَلَتْ إِنْ كَانَ إِلَى الْقِيَامِ أَقْرَبَ).

"نه گهر نفیژکهری ته حیاتا ئیکي ژبیرکر پشتی ژ نه ردی رابوی و راست بوی بیرا وی لی هات.. لی نازقریت (هما دئ نفیژا خو ته مام کهت)، نه گهر زانی لی زفرین پشتی ژ پشت راسبونئ حهرامه و ژ دل (عمدا) لی زفری دئ نفیژا وی بهتال بیت، نه گهر ب خه له تی فه یان ب نه زانین لی زفری نفیژا وی پی بهتال نابیت به لی دئ سوجدا سه هوئ بو بهت، نه گهر نفیژکهر ژ دویفنفیژکهران بیت و ته حیات ژ ژبیرکر نه خواند و ئیکسهر رابو فه فهره ل سهر وی ب زفریت و دویفچونا پیشه وای بکهت (چونکی دویفچونا پیشه وای ژ گرنگیا نه)، نه گهر نفیژکهر نه ژ دویف نفیژکهران بیت و ته حیاتا ئیکي ژبیرکر و نه خواند و رابو فه نه گهر هیشتا پشتا وی راست نه بویه بو شپیرفه.. دفت بزفریت، نه گهر نفیژکهر نه ژ دویف نفیژکهران بیت و ژ دل ته حیاتا ئیکي هیلا و نه خواند و رابو و پاشی لی زفری.. نه گهر پشتی پشتا وی راست بوی لی زفری دئ نفیژا وی پی بهتال بیت (چونکی ته رتیفا نفیژئ تیک دا) نه گهر یی نیژیکی روینشتن بیت نفیژا وی ب لی زفرین بهتال نابیت "

(وَلَوْ نَسِيَ الْفُتُوتَ فَذَكَرَهُ بَعْدَ وَضْعِ جَبْهَتِهِ.. لَمْ يَرْجِعْ لَهُ، أَوْ قَبْلَهُ.. عَادَ وَسَجَدَ لِلسَّهْوِ إِنْ بَلَغَ حَدَ الرَّاحِ).

"نه گهر نفیژکهرکی دوعا قنوتی ژبیرکر و نه خواند پشتی نه نیا خو دانایه ل سهر نه ردی شنی بیرا وی لی هات.. لی نازقریت، نان ژی نه گهر بهری نه نیا خو ب دانیته نه ردی و بیرا وی لی هات سونه ته بو وی لی بزفریت (مادهم هیشتا دهست ب روکنه کی دویف دا نه کرییه لی زفرین باشره) "

(الثَّالِثُ: إِبْقَاعُ رُكْنٍ فَعَلِيٍّ مَعَ التَّرَدُّدِ فِيهِ قَلْوُ شَكٍّ فِي رُكُوعٍ أَوْ سُجُودٍ أَوْ رَكْعَةٍ أَتَى بِهِ وَسَجَدَ وَإِنْ زَالَ الشَّكُّ قَبْلَ السَّلَامِ إِلَّا إِذَا زَالَ الشَّكُّ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَ بِمَا يَحْتَمِلُ الزِّيَادَةَ).

"سې: خو جهکړنا روکنه کي ب کردار دگهل یی دوو دل بیت د خو جهکړنا د وی روکنی دا، نه گهر د هندهک رکعه تان نان سوچدا دان ب گومان کهفت کا برینه یان نه نان ژی د برنا رکعه ته کی دا دی ل وان رکعه تان و وی رکعه تی زفریت و دی سوچدا سهوئی ژی بو بهت، بلا دوو دلییا وی بهری سلافا ملان فهدت ب دووماهی ژی بهیت دی سوچدی ههر بهت، نه وتینه بیت نه گهر دوو دلیا وی نه مینیت بهری کو رکعه ته کا زیده بکهت نهوا بویه جهی کرنا دویر نه دیتنا (احتمال) رکعه تا زیده".

(قَلْوُ شَكٍّ هَلْ صَلَّى ثَلَاثًا أَوْ أَرْبَعًا لَزِمَهُ أَنْ يَبْنِيَ عَلَى الْأَقْلِ، وَإِذَا زَالَ الشَّكُّ فِي غَيْرِ الْأَخِيرَةِ.. لَمْ يَسْجُدْ، أَوْ فِيهَا.. سَجَدَ).

"نه گهر نفیژکهر ب گومان کهفت کا سې رکعت کرینه یان ژی چار فهره ل سهر وی یا کیمر حسیب بکهت و بخو ته مام بکهت (نانکو نه گهر ب گومان کهفت و گوت نوزانم کا من چار رکعت کرن نان سې بلا سې یا حسیب بکهت و رابیت ره کهته کا دی زیده بکهت)، نه گهر گومانا وی د رکعه تی بهری رکعه تا دووماهییی دا نه ما.. سوچدا سهوئی نابته، نان ژی نه گهر د رکعه تا دووماهییی دا گومانا وی نه ما.. دی سوچدا سهوئی بهت".

(وَلَا يَضُرُّ الشَّكَّ بَعْدَ السَّلَامِ فِي تَرْكِ رُكْنٍ إِلَّا النَّيَّةُ وَتَكْبِيرَةُ الْإِحْرَامِ وَالطَّهَارَةِ).

"چ فهدی نینه نه گهر پشی سلافا ملان ب گومان بکه فیت کا روکنه کرییه یان نه ب تنی روکنی نییه تی و ته کیرا ئی حرامی تی نه بیت ههروه سا روکنی دهست نفیژ شویشتنی تی نه بیت".

(وَيَسْجُدُ الْمَأْمُومُ لِسَهْوٍ إِمَامَهُ الْمُتَطَهِّرَ وَإِنْ تَرَكَهُ الْإِمَامُ، أَوْ أَحْدَثَ قَبْلَ انْتِمَائِهِ، إِلَّا إِنْ عَلِمَ الْمَأْمُومُ خَطَأَ إِمَامِهِ.. فَلَا يُتَابِعُهُ).

"دی دویف نفیژ کهر سوچدا سهوئی بهت بو خهله تیا پی شه وایی (ئیمام) خو نه و پی شه وایی ب دهست نفیژ و ههروه سا دی سوچدا سهوئی بو خهله تیا پی شه وایی پی شه وایی خو بهت بلا پی شه وایی نه و سوچده هیلا بیت ژی، نان بهری نفیژا پی شه وای ته مام بیت

رویدانهك وهكى بى دهننقىزى د نقىزى دا روى دا كو نقىزا پيشهواى پى بهتال بيت دى
سوجدا سهوى بو بهت، نهو تينهبيت نهگهر دويف نقىزكهرى زانى كو پيشهواى پى خهلهت
بوى.. وى دهمى ناجيبيت ل دويف خهلهتيا پيشهواى بجيت".

(وَلَا يَسْجُدُ الْمَأْمُومُ لِنَفْسِهِ خَلْفَ إِمَامِهِ الْمُتَطَهَّرِ).

"نهگهر دويف نقىزكهرى نقىزى ل دويف پيشهوايهكى ب دهست نقىز دكهت خهلهتیهك
د نقىزى دا كر سوجدا سهوى بو خهلهتيا خو نابهت".

(وَلَوْ ظَنَّ سَلَامُ إِمَامِهِ فَسَلَّمَ قَبْلَ خَلْفِهِ.. أَعَادَ السَّلَامَ مَعَهُ وَلَا سُجُودَ).

"نهگهر دويف نقىزكهرى هزر كر كو پيشهواى سلافا ملا يا فهداى پاشى بهرو فاژى
هزرا وى دمركهفت.. دى جارهكا دى سلافا خو دگهل پيشهواى فهديتهفه و چ سوجديت
سهوى بو نابهت".

(وَلَوْ تَذَكَّرَ الْمَأْمُومُ فِي تَشْهَدِ تَرْكِ رُكْنٍ غَيْرِ النَّيَّةِ وَتَكْبِيرَةِ الْإِحْرَامِ.. صَلَّى رُكْعَةً
بَعْدَ سَلَامِ إِمَامِهِ وَلَا يَسْجُدُ، أَوْ شَكَّ فِي ذَلِكَ.. أَتَى بِرُكْعَةٍ بَعْدَ سَلَامِ إِمَامِهِ وَسَجَدَ).

"نهگهر دويف نقىزكهرى د تهحياتي دا بيرا وى هات كو روكنهكى ژبيركرى نهو روكن
نه روكنى نيهتى و تكبيرا ئيحرامى بيت.. دى ركعهتهكى پشتى سلافا پيشهوايى خو كهت
و چ سوجديت سهوى بو نابهت، نهگهر ب گومان كهفت كا ركعهتهك ژبيركريبه يان نه..
دى ركعهتهكى پشتى سلافا پيشهواى بهت و دى سوجدا سهوى بو بهت".

(وَإِذَا سَجَدَ إِمَامُهُ لِلَّهِو.. لَزِمَهُ مُتَابَعَتُهُ، فَإِنْ كَانَ الْمَأْمُومُ مَسْبُوقًا.. سَجَدَ مَعَهُ
وَجُوبًا إِنْ سَجَدَ، وَيُسْتَحَبُّ أَنْ يُعِيدَهُ فِي آخِرِ صَلَاةِ نَفْسِهِ).

"نهگهر پيشهواى سوجدا سهوى بر.. فهره ل سهر دويف نقىزكهرى دويفچونا
پيشهوايى خو بكهت، نهگهر دويف نقىزكهر نهوبيت يى ركعهتهك ژى چوى كو دبىزنى
(مسبوق).. دى سوجدا سهوى دگهل پيشهوايى خو بهت وهك فه ر ل سهر وى نهگهر
پيشهواى سوجه بر، سونهته بو يى ركعهتهك ژى چوى نهوى سوجدا سهوى دگهل
پيشهواى برى دووماهينى دهمى نقىزا خو تهمام دكهت وى سوجدا سهوى بخو دووباره كهت
فه".

(وَسُجُودُ السَّهْوِ - وَإِنْ كَثُرَ - سَجَدَتَانِ كَسُجُودِ الصَّلَاةِ، وَمَحَلُّ سُجُودِ السَّهْوِ بَيْنَ التَّنْهَدِ وَالسَّلَامِ، وَيَفُوتُ بِالسَّلَامِ عَامِدًا وَكَذَا نَاسِيًا إِنْ طَالَ الْقَصْلُ، فَإِنْ قَصَرَ عَادَ إِلَى السُّجُودِ، وَصَارَ عَائِدًا إِلَى الصَّلَاةِ).

"سوجدې سېهوي - بلا هژمارا وان چهند گه له ك بن- دى دوو سوجدا بتنى بهت وهكى سوجديت نقيزى، و جهى سوجدا سېهوي د ناف بهينا سلاقي و تهحياتا دووى دا يه، دى سوجدا سېهوي ب سلاف فهدانى ژ مروفى چيت نه گهر ژدل (عمدا) نان زى ژ ژبيركرن سلاف فهدا، ههروهسا پشتي سلاقي نه گهر دهمه كى دريژ بكهفите دناف بهينا بيرئينانى دى سوجده زى چيت، نه گهر دهمى بيرا وى هاتيى پشتي سلاقي دهم يى كورت بيت دى لى زفريت و ب وى چهندي دى زفريته د نقيزا خو دا".

قافیرا ل سهر سوجدا خواندنا قورئانی

ژ بهر گوتنا پیغه مبهري سلافيټ خودیل سهر بن دهمی دبیژیت: "إذا قرأ ابن آدم السجدة، فسجد.. اعتزل الشيطان يبكي، ويقول: يا ويلتا؛ أمر ابن آدم بالسجود فسجد، فله الجنة، وأمرت بالسجود فعصيت فلي النار" (رواه مسلم)، رامن: "دهمی کوری نادهمی نایه تیڼ سوجدی دخوینیت، و سوجدی دبهت.. شهیتان خو فهدر دکهت و د کهته گری، و دبیژیت: وهی هه تکبهري و نهالا جهه نه می بو من بیت نه مرئ کوری نادهمی هاته کړن بجیته سوجدی بو خودی وی سوجده بو بر، به حشت بو جهی وی، و نه مرئ من هاته کړن نه ز سوجدی بو خودی ببه م من سوجده بو نه بر و جهه نه م بو جهی من".

نایه تیڼ دهینه خواندن و سوجده دهینه برن د قورئانی دینه هه فده نه وژی نه فده نه: دووماهییا سوره تا (اعراف) دا، و د سوره تا (رعد) دا نایه تا: ﴿وَالْأَصَال﴾، و د سوره تا (نحل) دا نایه تا: ﴿يُؤْمِرُونَ﴾، و د سوره تا (الاسراء) دا نایه تا: ﴿خُشوعاً﴾، و د سوره تا (مریم) دا نایه تا: ﴿بَكِيًا﴾، و د سوره تا (حج) دا یا ئیکي لدویف نایه تا: ﴿مَا يَشَاءُ﴾، و د یا دووی دا لدویف نایه تا: ﴿تَفْلَحُونَ﴾، و د سوره تا (فرقان) دا نایه تا: ﴿نَفُوراً﴾، و د سوره تا (نمل) دا نایه تا: ﴿الْعَظِيمِ﴾، و د سوره تا (سجدة) دا لدویف په یفا: ﴿لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾، د سوره تا (ص) دا نایه تا: ﴿وَأَنَابَ﴾، و د سوره تا (فصلت) دا نایه تا: ﴿يَسْمُونَ﴾، و د سوره تا (نجم) دا د دووماهییا نایه تی دا وهکی اقرا، و د سوره تا (الانشقاق) دا نایه تا: ﴿لَا يَسْجُدُونَ﴾.

(يسن سُجُود التَّلَاوةَ للقاريء والمستمع وَالسَّامِعَ عِنْدَ قِرَاءَةِ آيَةِ سَجْدَةٍ إِلَّا لِقِرَاءَةِ النَّائِمِ وَالْجَنبِ وَالسَّكَانِ وَالسَّاهِي، وَيَتَأَكَّدُ لِلْمُسْتَمِعِ إِنْ سَجَدَ الْقَارِئُ).

"سونه ته سوجدا خواندنا قورئانی بهیته برن (دهمی دگه هته جهی سوجده برنی) بو وی یی دخوینیت وی گوهی خو دده تی وی گوه ل خواندنا نایه تا سوجدی بوی (گوه لی بوونا نه ب مهرم ټانکو بی کو گوه داریی بو بکه ت)، نه وتی نه بیت نه گهر یی نایه تا سوجدی ژ بهر خه و بخوینیت ټان ژ یی ب جه نابت ټان ژ یی سهر خوش و هه روه سا یی

غافل سوجدې بو خواندنا وان نابهت (و نهو ب خو ژى سوجدې بو خواندنا خو نابهن. ل
فیږه دقیت خوندنا نایهتین سوجدې ب مهره ما خواندنا قورئانی بهیته خواندن نه ههر
خواندنهك بیت وهكى یین مهگوتین، و ههروهسا نه نهو خواندن بیت یین بو تهوالا د هینه
خواندن، و نابیت نهو خواندن بیت نهوا د نفیژا جهنازهى دا دهیته خواندن، و نابیت نهو
خواندن بیت نهوا ژن د خوینن دناف زهلامین بیانی دا، و نابیت نهو خواندن بیت نهوا
مروقهكى گاور و منافق دخوینیت یان بجیک، و ههروهسا نابیت نهو خواندن بیت نهوا د
خو خویلکرنی (رکوعی دا د خوینیت) و دقیت ئاهتا سوجدې ب تهمامی بهیته خواندن
پاشی سوجه بهیتهبرن)، وی دهمی دى سوجدې ژ پشتراستی بهت دهمی خواندهقانی نایهتا
سوجدې سوجدې دبهت".

(وَلَا يَسْجُدُ الْمُصَلِّي لِغَيْرِ قِرَاءَةِ نَفْسِهِ إِلَّا الْمَأْمُومُ فَيَسْجُدُ إِنْ سَجَدَ إِمَامُهُ، وَإِلَّا..
بطلت صلاته).

"نفیژکهړ سوجدا خواندنا قورئانی د نفیژى دا نابهت بو خواندنا نایهتین سوجدې
نهوین ژ غهیری خو گوهلې دبیت بتنې نهونفیژکهړ تیښه بیت نهوئ دویف نفیژیی دکهت
دى سوجدې بو خواندنا پیښهوايې خو بهت نهگهر پیښهواى سوجه بر، نهگهر پیښهواى
سوجه بر و دویف نفیژکهړی سوجه نهبر.. دى نفیژا وی ب نهبرنې بهتال بیت (چونكى
وی سه ریځییهكا کریت کر بو پیښهواى)".

(ويتكرر السُّجُودُ بِتَكَرُّرِ الْقِرَاءَةِ وَلَوْ فِي مَجْلِسٍ وَرُكْعَةٍ إِلَّا إِذَا قَرَأَهَا فِي وَقْتِ
الْكِرَاهَةِ، أَوْ فِي الصَّلَاةِ بِقَصْدِ السُّجُودِ فَقَطْ.. فَلَا يَسْجُدُ، فَإِنْ فَعَلَ.. بطلت صلاته).

"دى سوجدا خواندنا قورئانی دووباره بیت ب دووبارهکړنا خواندنا نایهتین سوجه
تیدا د روینشتنان دا و د رکعتین نفیژى دا نهو تیښه بیت نهگهر نایهتین سوجدې ددهمین
مهکروه دا بخوینیت وی دهمی سوجدې نابهت، نهوژى تیښه بیت نهگهر د نفیژى دا
بخوینیت ب نییهتا برنا سوجدې بتنې .. د وی رى دا ژى سوجدې نابهت، نهگهر سوجه
بر.. دى نفیژا وی پى بهتال بیت (دووماهی ئینانهك گرنك: دقیت یى سوجدا خواندنا
قورئانی و یا شوکړى دبهت ودهلو ژ دهرقهى نفیژى بیت مهرجیت نفیژى تیدا ههبن وهكى
یى: ب دهست نفیژ بیت، یى ب ستره بیت، بهرى وی ل قیبلې بیت، دهمی سوجدې هاتبیت
و مهرجیت دی نهوین نفیژى مه گوتین د جهی وی دا، دقیت نییهتې بینیت، دقیت تهکبیرا

ئيجرامی بیژیت وهکی یا نقیژی، سونه ته دهستین خو زی دگهل ته کیرا ئيجرامی بلند بکته، و دی سوجدی بهت، دقیت ژ سودی رابیت فه، و ته کیری بدهت دهی رادبیت، دقیت سلافا ملان زی فهدت، نانکو دقیت وهکی نقیژی بیت (نه وهکی یا خه لک ل دویف زانینیت خو ییت خه لهت دبهن ههما زه وفا وی لیډا روینشتی سوجه بر بی رابون و بی ته کیر و بی سلاف و بی..!!)".

(فصل فی سُجُود الشُّکْرِ)

قَاشِیرَا ل سَهر سَوجدا شوکری

(وَيْسَن سُجُود الشُّکْرِ عِنْدَ هُجُومِ نَعْمَةٍ، وَانْدِفَاعِ نَقْمَةٍ، وَ لِرُؤْيَا فَاسِقٍ مَظَاهِرَ، وَيُظْهِرُهَا لِلْمَظَاهِرِ، أَوْ رُؤْيَا مَبْتَلَى وَيَسْرَهَا).

"سونهته مروف سوجدا شوکری ببهت دهمی قهنجیهک؛ نیعمهتهکا نوی د گهل مروفی دهیتهکرن (قهنجی و نیعمهتین نوی نهیین بهردهوام وهکی قهنجیا دانا زاروکی و چارسه‌ریا نه‌ساختی مروفی و قه‌گه‌ریانا وه‌غه‌رکریی مروفی و کاره‌کی ئایینی...هتد)، و دهمی به‌لایه‌ک ل سهر مروفی د هیته راکرن، و هه‌روه‌سا دهمی مروفی که‌سه‌کی گونه‌هکار ئه‌وی گونه‌ها ب ئاشکرای دکهت دبینیت، سونهته مروف سوجدا شوکری پيش وی گونه‌هکاری بو خودی ببهت (ئه‌گهر بزانیته چ نه‌خوشی و خرابی پی ناگه‌هنی و ئه‌گهر بزانیته دی که‌سی گونه‌هکار مضای ژئ بینیت و ل خو زفریت)، هه‌روه‌سا سونهته مروف سوجدا شوکری بو خودی ببهت دهمی که‌سه‌کی توشی به‌لایه‌کی بوی ببینیت به‌لی دی ب بره‌زه‌هی قه وی سوجدی بهت بی کو پی ب حه‌سیت".

(وَيَسْتَحِبُّ فِي آيَةِ (ص) فِي غَيْرِ الصَّلَاةِ، فَإِنْ سَجَدَ فِيهَا عَامِدًا عَالِمًا بِالتَّحْرِيمِ.. بَطَلَتْ صَلَاتُهُ).

"سونهته نه دنقیژی دا مروف سوجدا شوکری ببهت دهمی ئایه‌تا (ص) د خوینیت ئه‌وا به‌حسی سوجدی تیدا هاتییه‌کرن؛ چونکی ئه‌و سوجه‌ یا شوکری یه، ئه‌گهر ژ دل (عمدا) د نقیژی دا سوجه‌ بر و زانی کو سوجه‌ برنا ئایه‌تا (ص) حه‌رامه د نقیژی دا ببهت.. دی نقیژا وی پی به‌تال بیت".

فاقیر ل سهر نفیژین سونه ت

تییینی:

نفیژین سونه ت بهحسی وان نفیژانه نهگهر مروف بکعت دی یی خودان خیر بیت، و نهگهر مروف نهکعت ب نهکړنا وان گونه هکار نابیت؛ چونکی خودایی مه زن نهگتیه مه هوه بقیث نهقیث دی کهن وهکی نفیژا فهرز بتنن بهری مه یی دایه کرنی داکو بو مه خیر ب کرنا وان بهیته نفیسین.

(أفضل الصلاة المسنونة صلاة العیدین، ثم الكُسوف، ثم الخسوف، ثم الاستسقاء).
"نفیژین سونه تین ژ باشرینان نفیژین ههر دوو جه ژنانه، پاشی نفیژا روژ غهیرینی، پاشی نفیژا هه یف غهیرینی، پاشی نفیژا بارانی".

(ثم الوتر ، وأقله: ركعة، وأكثره، إحدى عشرة بالأوتار).
"پاشی نفیژا ویتري، کیمترین رکعتین نفیژا ویتري: نیک رکعت، و پتیریا رکعتین وئ: یازده رکعت، (نهگهر کیمتر ثان پتر ژ یازده کرن دقیث ب ویتري ب دووماهی بهین داکو نفیژین وی بینه ویتري)".

(وَوَقْتُهُ: بَيْنَ الْعِشَاءِ وَطُلُوعِ الْفَجْرِ، وتأخيره بعد صلاة الليل أو إلى آخر الليل إذا كَانَ يَسْتَقِظُ أَفْضَلَ، وَيَجُوزُ وَصْلُهُ بِتَشْهَدٍ أَوْ بِتَشْهَدَيْنِ فِي الْأَخِيرَتَيْنِ، وَإِذَا أَوْتَرَ بِثَلَاثٍ.. يَفْرَأُ فِي الْأُولَى (سُورَةَ الْأَعْلَى)، وَفِي الثَّانِيَةِ (الْكَافُرُونَ)، وَفِي الثَّالِثَةِ (المعوذات). ثُمَّ يَتْلُو الْوَتْرَ فِي الْفَضِيلَةِ رَكَعَتَا الْفَجْرِ، ثُمَّ رَكَعَتَانِ قَبْلَ الظُّهْرِ أَوِ الْجُمُعَةِ، وَرَكَعَتَانِ بَعْدَهُمَا، وَرَكَعَتَانِ بَعْدَ الْمَغْرَبِ وَبَعْدَ الْعِشَاءِ).

"دمی کرنا نفیژا ویتري: د ناف بهینا کرنا نفیژا عهیشا و دهرکهفتنا سپیدهها دروست، نانکو: دمی دبیته دمی نفیژا سپیدی، یا باشر نهوه ویترا خو گیروکعت ههتا سونه تین شهقی دکعت ثان زی ههتا دووماهی شهقی نهگهر بزانیث دی ژ خهو هشیار بیت، دروسته ویتري ب ته حیاته کی فه گریده تکو یا باشر نهوه ثان ب دوو ته حیاتا، نانکو: دی بنه سی رکعت، نهگهر نیکی ویترا خو کره سی رکعت.. دی د رکعتا نیکی دا سورمهتا

(أعلى) خوښیت، و د رکعتا دوو دا سورهتا (الکافرون)، و د رکعتا سیی دا سورهتین موعه ویزات (الإخلاص و الفلق و الناس)، پاشی ل دوو نفیڑا سونهتین ژ باشرینان پستی نفیڑا ویتړی ههردوو رکعتین سونهتا سپیدی یه نهوا بهری نفیڑا سپیدی، پاشی دوو رکعتین بهری نفیڑا نیفرو ئان یا خوتبی، پاشی دوو رکعت پستی نفیڑا نیفرو و یاخوتبی، پاشی دوو رکعت پستی نفیڑا مهغرب، و پاشی دوو رکعت پستی نفیڑا عهیشا".

(ثُمَّ التَّرَاوِيحُ؛ وَهِيَ لغير أهل الْمَدِينَةِ عَشْرُونَ رَكْعَةً، يسلم من كل رَكْعَتَيْنِ، بَيْنَ الْعِشَاءِ وَالْفَجْرِ).

"پاشی نفیڑین تهراویح: هژمارا نفیڑین تهراویح نه بو خه لکی مهدينی دبنه بیست رکعت (د کهفنه د ههیشا رهمه زانی دا، هزارا وان بو خه لکی مهدينی دبنه سیه و شهش رکعت)، دی پستی هر دوو رکعتان سلافا ملان فهدمت، نفیڑین تهراویح د کهفنه دناف بهینا نفیڑا عهیشا و نفیڑا سپیدی دا".

(ثُمَّ الضُّحَى رَكْعَتَانِ إِلَى ثَمَانٍ، وَيَسْلَمُ مِنْ كُلِّ رَكْعَتَيْنِ، وَوَقْتُهَا: بَعْدَ ارْتِفَاعِ الشَّمْسِ إِلَى الْاِسْتِوَاءِ، وَتَأْخِيرُهَا إِلَى رُبْعِ النَّهَارِ أَفْضَلُ، ثُمَّ رَكْعَتَا الْإِحْرَامِ، وَرَكْعَتَا الطَّوَافِ، وَرَكْعَتَا التَّحِيَّةِ، ثُمَّ سَنَةُ الْوُضُوءِ).

"پاشی نفیڑا تیشته گههی (الضحی) هژمارا رکعتین وان ژ دوو رکعتان دهست پی دکت ههتا ههشت رکعتان، پستی ههردوو رکعتان دی سلافا ملان فهدمت، دهمی وی: پستی ههتاف دهرکهفیت ههتا کو د گههیته نیستیوائی، یا باشر نهوه سونهتا تیشته گههی گرو کهت ههتا بلنדהیا روژی د گههیته چاریکا دهرکهفتی، پاشی دوو رکعتین تهوفا دور بهیتی، پاشی دوو رکعتین سلافا مزگهفتی (تحية المسجد)، پاشی دوو رکعت نفیڑا دهست نفیڑ شویشتی (سنة الوضوء)".

(وَتَحْصِلُ التَّحِيَّةُ بِفَرَضٍ أَوْ نَفْلٍ هُوَ رَكْعَتَانِ أَوْ أَكْثَرُ، نَوَاهَا أَوْ لَا، وَتَتَكَرَّرُ بِتَكَرُّرِ الدُّخُولِ، وَتَقُوتُ بِالْجُلُوسِ عَامِدًا، أَوْ نَاسِيًا وَطَالَ الْفَصْلُ).

"دی خیرا نفیڑا سلافا مزگهفتی ب دهست خو ئینیت چ نفیڑهکا فهرز بکهت یان زی یا سونه تکو دوو رکعتن ئان پتر، فیجا چ نییهتا سلافا مزگهفتی ب کرنا وی سونهتی بینیت

یان نه، دې کرنا سونه تا سلافا مزگهفتې دوو باره بیت چهند چونا د مزگهفتې فه دوو باره بیت، دې سونه تا سلافا مزگهفتې ژ مروفې چیت نه گهر مروف ژ دل روینشته خوار و نه که ت، نان ژى نه گهر ژبیرکر نهو سونه ت نه کر و دم گه له ک ب سهر فه چبیت".

(وَیَسْتَحِبُّ زِيَادَةَ رَكَعَتَيْنِ قَبْلَ الظُّهْرِ وَقَبْلَ الْجُمُعَةِ، وَبَعْدَهُ وَبَعْدَهَا، وَأَرْبَعَ قَبْلَ الْعَصْرِ، وَرَكَعَتَيْنِ قَبْلَ الْمَغْرَبِ وَقَبْلَ الْعِشَاءِ، وَعِنْدَ السَّفَرِ فِي بَيْتِهِ، وَعِنْدَ الْقُدُومِ فِي الْمَسْجِدِ، وَصَلَاةُ الْاسْتِخَارَةِ، وَالْحَاجَةِ، وَصَلَاةُ الْأَوَابِينَ، وَصَلَاةُ التَّسْبِيحِ. وَمَنْ قَاتَنَهُ صَلَاةُ مُؤَقَّتَةٍ.. قَضَاهَا، وَلَا يَقْضِي مَا لَهُ سَبَبٌ).

"سونه ته دوو ره که تېن دى زیده تر لى بکه ت بهرى و پشتي نقيژا نيخرو و بهرى و پشتي نقيژا خوتې، و ههروه سا چار ره که ت سونه تېن بهرى نقيژا ئيخاري، و دوو ره که تېن سونه ت بهرى نقيژا مه غره ب، و دوو ره که تېن سونه ت بهرى نقيژا عه يشا، و دوو ره که تېن سونه ت د مال دا دهمې ژ وده غرا خو دزفريت، و دوو ره که ت سونه ت د مزگهفتې دا دهمې ل ده ست پيکي ژ وده غرا خو د زفريت و د مزگهفتې را ده يته مال، و دوو ره که ت سونه تېن نقيژا ئيستيخاري، و دوو ره که ت سونه تېن پېدفياتيبي (الحاجه)، و نقيژين ته و به داران، و نقيژا ته سبيحي (نهوا بهرنياس ب نقيژا دريژ هه رچه نده ناجيبيت مروف وى نافي بدانيته سهر. نقيژا ته سبيحي چار رکعه تن دى د هه مى ره که تان دا پشتي فاتحي و سوره تي پازده جاران بيژيت: (سبحان الله، والحمد لله، ولا اله الا الله، والله اكبر، ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم) و ههروه سا دى د هه مى خو خويلکرن و پشتي رابونا ژ خو خويلکرن و د هه ردوو سو جدا دان و د روينشتنا دناف بهينا هه ردوو سو جدا دا و د بيهنشه دانا پشتي هه ردوو سو جدا دا و د ته حياتي دا دهه جاران دى وان زکران بيژيت)، هه رکه سي نقيژين وى ييت سونه ت و بهروه خت ژي چبن.. دى بخو قه زاکه ت (هه ر نقيژا ژ مروفې چبن مروف دى قه زاکه ت چ ييت سونه ت بن يان ييت گريدايي ب دهمان فه وهکي راتيبييت نقيژان)، نهو نقيژين سونه ت يين نه گهر بو هه ين نه گهر ژي چبن وان نقيژان قه زاناکه ت (وهکي نقيژا سلافا مزگهفتې نقيژا جه نازه ي)".

(وَلَا حَصْرَ لِلنَّفْلِ الْمُطْلَقِ، فَإِنْ أَحْرَمَ بِأَكْثَرِ مِنْ رَكْعَةٍ.. فَلَهُ أَنْ يَتَشَهَّدَ فِي كُلِّ رَكْعَتَيْنِ، أَوْ كُلِّ ثَلَاثٍ أَوْ أَرْبَعٍ، وَلَا يَجُوزُ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ).

"چ سنور بو نفیژین سونهت ئه وین ره‌های (مطلق) نین (مروفي هندی بقیټ دی کهت و د چ دهم دا بیت و ب چ نه‌گهر بیت، ژ بهر گوتنا پیغه‌مبه‌ری سلافیت خودی ل سهر بن دهمی دی‌بیزیت: "الصلاة خیر موضوع، استکثر منها أو أقل"، رمان: "نفیژ ژ باشترین دانانانه، فیجا نه‌گهر ته بقیټ گه‌له‌ک نفیژان بکه، یان ژی پیچه‌کان"، نه‌گهر نییه‌تا نفیژی ئینا و چو د نفیژی دا ب نییه‌تا پتر ژ چهند ره‌کعتان.. بو وی هه‌یه د ههر دوو ره‌کعتان دا ته‌حیاته‌کی بخوینیت، ئان د ههر سی ره‌کعتان دا ئان ژی د ههر چار ره‌کعتان دا ته‌حیاته‌کی بخوینیت، به‌لی بو وی نینه پستی ههر ره‌کعته‌کی ته‌حیاته‌کی بخوینیت (نمونه: نه‌گهر مروفه‌کی نییه‌تا ده‌ ره‌کعتی سونهت ئینا گو بکهت بو وی هه‌یه د ههر دوو ره‌کعتان دا ته‌حیاته‌کی بخوینیت ئانکو دی هژمارا ته‌حیاتین وی بنه 5 پینچ، به‌لی بو وی نینه د ههر ره‌کعته‌کی دا ته‌حیاته‌کی بخوینیت؛ چونکی ب وی شیوه‌ی نفیژ نه‌هاتینه‌کرن)".

(وَلَهُ أَنْ يَزِيدَ عَلَى مَا نَوَاهُ، وَيَنْقُصَ بِشَرْطِ تَغْيِيرِ النِّيَّةِ قَبْلَ ذَلِكَ).

"بو وی دروسته هژمارا سونهتین نفیژی د نفیژی دا زیده‌تر لی بکهت ژ یا ده‌ستپیکي نییه‌ت لی ئینای، و بو وی هه‌یه ژ وی هژمارای کی‌متر لی بکهت به‌لی ب مهرجه‌کی به‌ری زیده‌بکه‌ت یان کیم بکه‌ت نییه‌تی بینیت (نه‌گهر مروفه‌کی نییه‌تا چار ره‌کعتان ئینا و رابو دوو ره‌کعت بتنی کرن و سلافا ملان شه‌دا.. دی نفیژا وی به‌تال بیت نه‌گهر به‌ری سلافی نییه‌ت نه‌ئینابیت، هه‌روه‌سا نه‌گهر نییه‌تا دوو ره‌کعتان بتنی ئینابیت و چو د نفیژی دا پاشی رابو کرنه چار ره‌کعت نه‌گهر نییه‌تا زیده‌کړنا ره‌کعتان به‌ری رابیت ره‌کعتا سیی بکه‌ت نه‌ئینابیت دی نفیژا وی پی به‌تال بیت. دی نییه‌تی ژی ل سهر دلی خو را ئینیت نه ب ده‌فی بی‌زیت)".

(وَالْأَفْضَلُ: أَنْ يَسْلَمَ مِنْ كُلِّ رَكْعَتَيْنِ).

"نفیژین سونهت یین ژ هه‌میان باشتر شه‌وه: مروف ههر دوو ره‌کعتان بکه‌ت و سلافا ملان شه‌دمت".

(وَطُولُ الْقِيَامِ أَفْضَلُ مِنْ عِدَدِ الرُّكْعَاتِ، وَنَفْلُ اللَّيْلِ الْمُطْلَقِ أَفْضَلُ، وَنَصْفُهُ الْأَخِيرُ وَثَلَاثُهُ الْأَوْسَطُ أَفْضَلُ).

"نهگهر مروږ نفیژین سونهت دریژکهت ب خواندنا قورثانی و زکړی د خو خویلکرن و سوجدان دا و د دوعاکرنی دا باشر کو گهلهک سونهتان بکهت (ژ بهر گوتنا پیغهمبهری سلاقیټ خودی ل سهر بن دبیژیت: "أَفْضَلُ الصَّلَاةِ طَوْلُ الْقَنُوتِ"، رامن: "نفیژین ژ باشرینان نهوه کو گهلهک دریژبن")، و سونهتین شفی یین ردهای ژ ههمی سونهتان باشرن، سونهتین ردهای یین ب شرف دهینهکرن یین د کهفنه نیفا شفی و دکهفنه سیهیکا دوماهیا ب شرف ژ ههمی سونهتین ردهای باشرن".

(وَيُكْرَهُ قِيَامُ كُلِّ اللَّيْلِ دَائِمًا، وَتَخْصِيصُ لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ بِقِيَامٍ، وَتَرْكُ تَهْجِدِ اعْتَادِهِ).

"مهکروهه (ثانکو یا باشر نهوه ودهنهکته) ههمی شفان ساخکته کو نفیژین سونهتین شفی یین ردهای تیډا بکهت (داکو ل بهر وی گران نهبيت و ژ بهر گوتنا پیغهمبهری سلاقیټ خودی ل سهر بن دمی گوتیهه سلمان: "صم وأفطر، ونم و قم"، رامن: "روژیین سونهت هندک روزان بگره و هندک جارن بخو، و ب شرف هندک جارن بنقه و هندک جارن رابه سونهتان بکه")، ههروهسا مهکروهه شفا نهینی تایبته بکهت بو رابونا نفیژین ردهای (نهگهر شفهک بهری وی یان ئیک پشته وی ژی تایبته کر وی دهمی دروسته)، ههروهسا مهکروهه بو وی کهسی یی ل سهر کرنا نفیژین ب شرف کههی بوی و د هندک دهمان دا کرین بهیلت (ژ بهر گوتنا پیغهمبهری سلاقیټ خودی ل سهر بن- دمی دبیژیت: "لا تكن كفلان كان يقوم الليل فتركه"، رامن: "ودهکی فلان کهسی نهبه، نهوه کهس رادبوو نفیژین سونهت یین شفی دکرن پاشی هیلان").

(وَإِذَا اسْتَيْقَظَ.. مَسَحَ وَجْهَهُ وَنَظَرَ إِلَى السَّمَاءِ، وَقَرَأَ: {إِنْ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ...}، إِلَى آخِرِ السُّورَةِ).

"نهگهر ئیک ب شرف رابوږه.. سونهته ب دهستین خو رویټ خو ب فمهمالیت و بهری خو بدهته نهسمانان، و فی ئایهتۍ ژی بخوینیت: ﴿إِنْ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ..﴾ (ال عمران)، ههتا دوماهییا سورهتۍ".

(وافتتاح تَهْجُده بِرَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ، وَإِكْثَارِ الدُّعَاءِ وَالِاسْتِغْفَارِ بِاللَّيْلِ، وَفِي النَّصْفِ
الْأَخِيرِ وَالثَّلْثِ الْآخِرِ أَهَم).

"سونه ته مروف دوو رکعتین سونه ت یېن سق بکته دهمی ل دستپیکی رادبیت بو کرنا
نقیزین سونه تین شفی، سونه ته ب شفی مروف گهلهک دوعا و داخوازا گونه ه ژیرنی بخو ژ
خودی بکته، و ل نیفا دوماهی و سیهیکا دوماهی ز ههمی دهمان باشتره (چونکی خودایی
مهن د وی دهمی دا دهیته ددونیایی دا هاتنهکا لایقی وی، و ههر ولسا د شفی دا دمژمیرهک
یا هه دوعاییت مروفی تیدا دهینه قه بیلکرن نهوژی د کهفیته د ههمی شفان دا لهما فهره
مروف وی دهمی نیستیغللکهت بو دوعا و لافا ژ خودی)".

(فصل: في صلاة الجماعة وأحكامها)

فاقیرا: ل سهر نقيژين ب کومی و حکميت وى

(الْجَمَاعَةُ فِي الْمَكْتُوبَةِ الْمُؤَدَّاةِ لِلْأَحْرَارِ الرَّجَالِ الْمُقِيمِينَ فَرَضَ كِفَايَةٍ؛ بِحَيْثُ يُظْهِرُ الشَّعَارَ، وَفِي التَّرَاوِيحِ وَالْوَتْرِ بَعْدَهَا سَنَةً).

"حکمی نقيژا ب کومی يا فهرز و ئەدا فهرز کيفايهيه (ئانکو ئەگەر هندهک پى رابون دى فهرزا وى يا ب کومی ل سهر ههميان رابيت)، نقيژا ب کومی يا فهرز کيفايه ل سهر ههر ئيك ژ يى نازاد و زهلام و ئاکنجى بيت، دقيت ب شيوهمكى وەسا نقيژا ب کومی بهيتەکرن کو ئارمى کرنا نقيژا ب کومی بهيتە ئاشکراکرن، حوکمی نقيژين تهر اويح و ويتريت پشتي نقيژا ب کومی ئەويين ب کومی دهيتەکرن سونهتن (د بنيات دا نقيژا ب کومی بو سونهت ژ بهر فهرمودا پيغه مبهري سلاقيت خودى ل سهر بن دهمى دبيژيت: "صلاة الجماعة أفضل من صلاة الفذ بسبع و عشرين درجة"، راما: "نقيژا ب کومی دهيتەکرن باستره ژ نقيژا ب تنى پتر ژ بيست و حهفت جاران"، ئەو فهرمودهيه بهلگهيه کو نقيژا ب کومی سونهت کيفايهيه نه فهرز).

(وَأَكَّدَ الْجَمَاعَةُ فِي الصُّبْحِ ثُمَّ الْعِشَاءِ ثُمَّ الْعَصْرِ).

"نقيژين فهرز ئەويين ب کومی دهينهکرن يين ژ ههميان باستر نقيژا (خوتبى يه) پاشى نقيژا سپيدى يه، پاشى نقيژا عهيشا، پاشى نقيژا ئيفارى (گوتنا پيغه مبهري سلاقيت خودى ل سهر بن- دهمى دبيژيت: "من صلى العشاء في جماعة فكأنما قام نصف الليل، ومن صلى الصبح في جماعة، فكأنما قام الليل كله"، راما: "ههرئيكى نقيژا عهيشا ب کومی بکهت ههر وەكى نيڤا شهفى ساخکرى و رابويه نقيژين ب شهف، و ههرئيكى نقيژا سپيدى ب کومی بکهت ههر وەكى شهف ههمى ساخکرى و رابويه نقيژين ب شهف")."

(وَالْجَمَاعَةُ لِلرَّجَالِ فِي الْمَسَاجِدِ أَفْضَلُ إِلَّا إِذَا كَانَتْ الْجَمَاعَةُ فِي الْبَيْتِ أَكْثَرُ، وَمَا كَثُرَتْ جَمَاعَتُهُ أَفْضَلُ إِلَّا إِذَا كَانَ إِمَامُهَا حَنْفِيًّا، أَوْ قَاسِقًا أَوْ مُبْتَدِعًا، أَوْ يَتَعَطَّلُ عَنِ الْجَمَاعَةِ مَسْجِدٍ قَرِيبٍ.. فَالْجَمَاعَةُ الْقَلِيلَةُ أَفْضَلُ).

"کړنا نفیږي ب کومی بو زهلامان ل مزگهفتي باشتره ژ کرنا وي ب کومی ل مال نهو تینهبیت نهگهر مروفي ل مال پتر بن ژ یين ل مزگهفتي وی دهمی نفیږا بکومی ل مال بهیتهکرن باشتره، هندی نهفهرين نفیږي ب کومی پتر بن دی خیرا وي نفیږي پتر بیت، نهو تینهبیت نهگهر پیښهوايي نفیږا ب کومی (نهوین نهفهرين وي کومی پتر) ژ مهزهه ب حنهفي بیت (نهگهری وي نهووه چونکی هندهک روکنين نفیږي ل دهف مهزههبي شافعي ژ روکنایه و ل دهف مهزههبي حنهفي نه ژ روکنایه لهوما ل دهف مهزههبي شافعي نهگهر روکنهک ژ روکنين نفیږي نههاتهکرن دی نفیږ پی بهتال بیت)، نان ژي ژ کهسهکی فاسق بیت (فاسق نهووه یی گونههان ب ناشکرایي دکهت)، نان ژي نهو بیت یی خودانی بیدعي (بیدعه نهووه: مروف تشتهکی ژ نایینی ب هژمیريت د بنیات دا نهو تشته نه ژ نایینی بیت)، نان ژي مزگهفتهکا نیزيک ب وي کوما پتر بهیتهراوهستان دن.. وي گافي نفیږا ب کومی بو نهفهرين پیچهک باشتره ژ یين گهلهک نهوین مه گوتين".

(فَإِنْ لَمْ يَجِدْ إِلَّا جَمَاعَةً إِمَامُهَا مُبْتَدِعٌ وَنَحْوَهُ.. فَهِيَ أَفْضَلُ مِنَ الْإِنْفِرَادِ).

"نهگهر چ کوم نهديتن بو نفیږا ب کومی نهو کوم تینهبیت نهوا پیښهوايي وي بیدعهچی بیت و یيت وهکی وی.. وی دهمی نفیږا ب کومی باشتره دگهل وی پیښهوايي بیدعهچی بهیتهکرن ژ یا بتني".

(وَتَدْرِكُ الْجَمَاعَةُ مَا لَمْ يَسْلَمْ، وَفَضِيلَةُ الْإِحْرَامِ بِحُضُورِ تَحْرِمِ الْإِمَامِ وَاتِّبَاعِهِ قَوْلًا).

"مروف دی گههیته خیرا نفیږا ب کومی ههمیي هندیکو پیښهواي سلافا ملا نهفهدابیت (نهگهر سلافا ملان فهدا دی خیرا نفیږا ب کومی بو مروفي هیته نفیسين بهلی نهوهکی یين گههشتینه پیښهواي بهري سلافي)، دی مروف گههیته خیرا تهکبیرا ئیحرامی دهمی تهکبیرا ئیحراما مروفي ئیکسهر و بی گیروبون بکهفیته دویف یا پیښهواي و دویف نفیږکهران را (ژ قهیدی نینه نهگهر مروف پیچهک یی نهرم و نهرمو بیت کو نهگههیت زوی تهکبیرا ئیحرامی دویف پیښهواي را ئیکسهر بیږیت)".

(وَيَسْتَحِبُّ اِنتِظَارَ الدَّاخلِ فِي الرُّكُوعِ وَالتَّشَهُّدِ الْاٰخِرِ؛ بِشَرَطِ اَنْ لَا يَطْوِلَ الْاِنتِظَارُ، وَلَا يُمَيِّزُ بَيْنَ الدَّاخِلِينَ، وَيَكْرَهُ اَنْ يَنْتَظِرَ فِي غَيْرِهِمَا، وَلَا يَنْتَظِرَ فِي الرُّكُوعِ الثَّانِي مِنَ الْكُسُوفِ).

"سونهته بو پېشه‌وای د خوخیلکړن و د ته‌حیاتا دوماهیي دا خول وی بگریټ یی دره‌نگ گه‌هشتییه نفی‌زا ب کومی؛ ب مهرجه‌کی ئه‌گهر خولی‌گرتن دری‌ژ نه‌بیت، و هه‌روه‌سا ب وی مهرجی کو هه‌میان وه‌کی ئیک ب هژمی‌ریت د خولی‌گرتن دا (فی‌جا چ یی دره‌نگ هاتی زانا بیت یان نه‌زان زه‌نگین بیت یان هه‌زار، و دقیت خولی‌گرتنا وی ژ بو خودی بیت نه ژ بهر دونیای، ئه‌گهر جی‌او‌ازی ئی‌خسته دناف نفی‌ژکه‌ری‌ن دهرنگ ده‌ین دی پېشه‌وای گونه‌ه‌کار بیت ب وی چه‌ندی، هندک زانا دب‌ی‌ژن: ئه‌و چه‌نده ژ مه‌کروه‌انه، و هندک دب‌ی‌ژن: حه‌رامه وه‌بکته)، مه‌کروهه بو پېشه‌وای ژبلی د خوخیلکړن و د ته‌حیاتا دوماهیي دا خول وی بگریټی ئ دره‌نگ هاتییه نفی‌زا ب کومی، نا‌جی‌بیت پېشه‌وای د خوخیلکړنا دووی دا ژ نفی‌زا روژ غه‌یری‌ن خول وی بگریټ یی دره‌نگ گه‌هشتییه نفی‌زا ب کومی (چونکی ب ره‌کعه‌ته‌کی نفی‌زا یی دره‌نگ گه‌هشتی ته‌مام نابیت، بو بیره‌اتن: نفی‌زا روژ غه‌یری‌ن هه‌ر ئیک ره‌کعه‌ت دبه‌ن دوو ره‌کعه‌ت) ".

(وَيَسْنُ إِعَادَةَ الْفَرَضِ بِنِيَةِ الْفَرَضِ مَعَ مُنْفَرِدٍ أَوْ مَعَ جَمَاعَةٍ وَإِنْ كَانَ قَدْ صَلَاهَا مَعَهَا، وَفَرَضَهُ الْأَوَّلَى، وَلَا يَنْدُبُ أَنْ يُعِيدَ الْجَنَازَةَ).

"سونهته نفی‌زا فه‌رز دووباره به‌ی‌ته‌کړن ب نییه‌تا فه‌رز دگهل مروقه‌کی یی بتنی نفی‌ژی دکته، یان دگهل کومه‌کی بلا نفی‌زا خو ب کومی دگهل وان کر بیت (دی ب وی چه‌ندی نفی‌زا دووی بو وی ب سونه‌ت هی‌ته هژمارتن)، نفی‌زا وی یا ئیکی دی بیته ئه‌داکړنا فه‌رز (و یا دووی دی بیته سونه‌ت بو وی. راستیا وی دگوتنا پی‌غه‌مبه‌ری دا سلا‌فیت خودی ل سهر بن ده‌می دب‌ی‌ژیت: "إِذَا صَلَّيْتُمَا فِي رَحَالِكُمَا ثُمَّ أَتَيْتُمَا مَسْجِدَ جَمَاعَةٍ فَصَلِّياها معهم، فَإِنِهَا لَكُمْ نَافِلَةٌ"، رامن: "ئه‌گهر هه‌وه نفی‌ژین خو ل جهی خو کړن، پاشی هوین هاتنه د مزگه‌فته‌کی فه کو خه‌لکی وی مزگه‌فتی یی نفی‌ژی ب کومی دکهن هوین ژی جاره‌کا دی دگهل وان نفی‌زا خو ب کومی بکهن، دی بو هه‌وه ئه‌و نفی‌ژ ب سونه‌ت هی‌ته هژمارتن")، دووباره‌کړنا نفی‌زا مری ؛جه‌نازه‌ی نه سونه‌ته ".

(فصل في أَعذار الْجُمُعَةِ وَالْجَمَاعَةِ)

قافیرا : ل سهر هیجه تا نه چونا نقیژا نهینیی و یا ب کومی

(أَعذار الْجُمُعَةِ وَالْجَمَاعَةِ: الْمَطَرُ إِنْ بَلَ ثَوْبُهُ وَلَمْ يَجِدْ كُنًّا، وَالْمَرَضُ الَّذِي يَشُقُّ كَمَشَقَّتِهِ، وَتَمْرِيضٌ مِنْ لَا مَتَعَدَّ لَهُ).

"هیجه تا نه چونا نقیژا نهینیی و نقیژا ب کومی نهغه نه: بارینا بارانی (و به فری و هه بونا سهرمای) ب شهف و ب روژ ب مهرجه کی کو چ سیهوانه نه بن وهکی شه مسیی خو ژ تهرکرنی ب پاریزیت، نه ساخی نهو نه ساخیا کو ب زحمهت بیت مروف ناماده بیت وهکی زحمه تا بارانی (خو نه گهر ب وی زحمه تی خشوع زی پهیدا نه بیت دروسته ناماده نه بیت)، سه خبیړکړنا نه ساخه کی کهس نه بیت سه خبیړی لی بکهت (وهکی دهرمانکړن و پاقرکړن و چاقدان و هاریکړکړن...)".

(وإِشْرَافُ الْقَرِيبِ عَلَى الْمَوْتِ، أَوْ يَأْنِسُ بِهِ، وَمِثْلُهُ الزَّوْجَةُ وَالصَّهْرُ وَالْمَمْلُوكُ وَالصَّدِيقُ وَالْأَسْتَاذُ وَالْمُعْتَقُ وَالْعَتِيقُ).

"سهر په رشتکاریا نیکی ل بهر مرنی، ثان ژی سهر برا وی ب نه ساخی ل بهر مرنی بهیت (بلا نهو نه ساخ یی بیانی ژی بیت و بلا وی نه ساخی سهر په رشتکاری خو ژ هه بیت)، وهکی وی یی سهر برا وی پی دهیت ژن و مروفی مروفی و بهنده و هه فال و ماموستا و بهندی ل بهر نازاکرنی را و بهندی نازاکری".

(وَمِنْ الْأَعْذَارِ: الْخَوْفُ عَلَى نَفْسِهِ أَوْ عَرْضِهِ أَوْ مَالِهِ، وَمُلَازِمَةُ غَرِيمِهِ وَهُوَ مُعْسَرٌ، وَرَجَاءُ عَقُوبَةِ عَلَيْهِ، وَمُدَافَعَةُ الْحَدِّثِ مَعَ سَعَةِ الْوَقْتِ، وَفَقْدُ لِبْسٍ لَائِقٍ، وَغَلَبَةُ النَّوْمِ).

"و ژ هیجه تین نه چونا نقیژا نهینیی و ب کومی نه: ترسیان ژ تشته کی کو زیانی بگه هینیته نه فسا مروفی یان نامیسا مروفی یان مالی مروفی (وهکی ترسا ل سهر مالی ترسا ل سهر نانی ب تهنیری فه نه گهر بزانی دئ ب چونا نقیژا خوتبی و نقیژا ب کومی

پیچ بیت و کهس نینه ب پاریزیت دروسته نهچیت، وهکی وی ترسی ترسا ژ ههرتشتهکی کو مال و دهرامهتی مروقی پیچ بکهت ب چونی، مانا دگهل دینداری کو یی پیدفی بیت، هیثیا نازاکرنا ژ سزایهکی کو ل سهر رابیت، تیچچونا زکی (ب بای و تر و فس و دست نقیژ هاتنا زراف و یا ستر دی نهوچهنده بیته ههجهت) کو دهم هه بیت بو دست نقیژ شویشتی (و بشیت نقیژ بکهت)، نهبونا جلکهکی ژ هاتی و لایق، ل سهر زالبوونا خهوی".

(وَشَدَّةُ الرِّيحِ بِاللَّيْلِ، وَشَدَّةُ الْجُوعِ وَالْعَطَشِ، وَالْبُرْدُ، وَالْوَحْلُ، وَالْحَرُّ ظَهْرًا).
"ههوايي ب هيژ ب شهف، و برس و تيژنا ب هيژ (ژ بهر گوتنا پیغه مبهري سلافت خودی ل سهر بن ديژيت: "لا صلاة بحضرة طعام"، رمان: "خيرًا نقیژي يا تهمام نابيت بهيته کړن نه گهر بهري نقیژي خوارن ناماده بوو")، و سهرما، و تهفن، و گهرماتيا د نيږو دا (وهک بنه مايهک ههرتشتی دبیته ريگر کو چونا نقیژا خوتبی و نقیژا ب کومی ب زهحهته بکهت و خشوعی ژ مروقی ببهت دی نهو تشت بیته ههجهت بو نهچونی)".

(وسفر الرفقة وَاكل منتن نيء ان لم يُمكنه ازالته، وتقطير سقوف الأسواق والزلزلة).

"ودغهرکړن و گهشتا د گهل هفالان، و خوارنا تشتين گهني و ب بيهنيت نه خوش (وهکی پيفازي و سيري و ههر تشتي نيسک و برکا بينيته مروقی) ب مهرجهکی نه گهر نه شيت وان بيژنا راکهت، هاتنا دلوبيت دوکانی و مالی و پيځه لهرز و هه ژيانا نه ردی و لافا".

(فصل في شروط الفدرة)

فاقيرال سهرمه رجين پيشه واتيبي

(شروط صحة الفدوة:

أن لا يعلم بطلان صلاة إمامه يحدث أو غيره).

"مهرجين دروستبوونا پيشه واتيبي:

دفتيت يي دويف نفيزيي دکهت بزانيت کو نفيزا پيشه وای بهتال نه بويه ب بيدهست
نفيزيي يان ب ههر تشته کي کو نفيز پي بهتال ببيت (ل دويف وان تشتين سهرجه م
زانايين موسلمانان ل سهر ريکهفتي کو نفيز پي بهتال دبن وهکي گاوربووني، و ناشکراکړنا
عه ورهتي..)".

(وَأَنْ لَا يُعْتَقَدَ بُطْلَانُهَا؛ كَمُجْتَهِدِينَ اخْتَلَفَا فِي الْقَبْلَةِ، أَوْ إِنْ عَاقَبُوا، أَوْ تَوْبَتِ، أَوْ
كَحْنَفِي عِلْمُهُ تَرَكَ فَرْضًا).

"دفتيت بو دويف نفيزکهري باوهری چينه ببيت کو نهو نفيزا ل دويف دکهت يا بهتاله؛
وهکي هندک کهسان ئيجتیهاد کربيت کا قبيله ل کهفیه و ل سهر قبيلی ببنه چهند
بوجونهک (وی دهمی دفتيت ههريک وهکي خو و ل دويف ئيجتیهادا خو نفيزي بکته)، نان
ژی نه وهکي ئیک بن د دوو نامان يان د دوو جلکان دا کا کيزکي پويسه و کيزي پاقزه
(نه گهر بوجونين وان دهرکهفتن نه وهکي ئیک دی ههر ئیک بخو نفيزي کته پيشه واتي دی
رابيت)، نان ژی وهکي پيشه وایهکي ژ مهزه به حنه فی بیت کو يي دويف نفيزي دکهت
دزانيت نهو پيشه وای ژ مهزه به حنه فییه و دی فهرزهک ژ فهرزي نفيزي هيليت و ناکهت
وهکي نه خواندنا نايه تا: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ ژ سوره تا فاتحي، و وهکي هیلانا
رابون و بلندبونا پشتی خو خويلکرنی (الاعتدال) (چهندا بوری بو وی کهسی دروست نینه
نفيزي ل دويف پيشه وایهکي بکته يي باوهری هه بیت کو نفيز ب هیلانا وان روکنان بهتال
دبيت، نه ما نه گهر باوهری نه بیت کو بهتال دبیت درسته نفيزي لدويف بکته. بو زانين:
ل دهف مهزه بهی شافعي هندک گوتن و کريار يين ههين ژ روکنين نفيزي دهينه هژمارتن
کو نه گهر مروف نه کته دی نفيز پي بهتال بیت و ل دهف مهزه بهی حنه فیان خودی ژ
ههميان رازی بیت- نه ژ روکنين نفيزي نه، نانکو: نه گهر مروف نه کته نفيز پي بهتال

نابیت، نهو نمونین خودانې پهرتووکې ل سهر پېشه‌وایین مه‌زه‌ب حنه‌فی د ئینیت به‌هرا پتر ژ وی لای فه د ئینیت؛ چونکی نفیژ یا گرنکه دقیت روکنین نفیژ هه‌می تیدا بهینه جیبه‌جیکړن له‌وما خودانې کتیبی دووپات دکه‌ت هندي نهو پېشه‌وا بیت نه‌وئ نفیژا وی هه‌می روکن ل دویف مه‌زه‌بی شافعی تیدا بهینه جیبه‌جیکړن یا دروستت ره ل ده‌ف وی و ل ده‌ف مه‌زی، خودی نفیژین مه‌ه‌میان قه‌بیل که‌ت یارب) ".

(وَأَنْ لَا يَعْتَدَ وَجُوبَ قَضَائِهَا؛ كَمَقِيمٍ تَيَمَّم).

"ناچیبیت بو دویف نفیژکه‌ری باوهری چی ببیت گو نفیژا پېشه‌وای نهو نفیژه نه‌وا هه‌ربوی ل سهر پېشه‌وای قه‌زا بکه‌ت؛ وه‌کی که‌سه‌کی ناکنجی شینا ده‌ست نفیژشویشتنی ته‌یه‌موم گرتبیت (و ب وی نفیژ بیته پېشه‌وا) ".

(وَأَنْ لَا يَكُونَ مَأْمُومًا وَلَا مَشْكُوكًا فِيهِ، وَلَا أُمِّيًّا؛ وَهُوَ مَنْ لَا يَحْسَنُ حُرْفًا مِنْ أَلْفَاتِحَةٍ إِلَّا إِذَا اقْتَدَى بِهِ مِثْلَهُ).

"ناچیبیت پېشه‌وا د ئیک دم دا پېشه‌وا بیت و دویف نفیژ که‌ر بیت یان دویف نفیژ که‌ر یی ب گومان بیت کا نه‌وئ بویه پېشه‌وا پېشه‌وا یان دویف نفیژ که‌ره (نانکو: دقین پېشه‌واتیا پېشه‌وای یا ئیک لاکری کو پېشه‌وا یه)، ناچیبیت پېشه‌وا ژ که‌سه‌کی ئومی بیت؛ مه‌ره‌م ب که‌سی ئومی نه‌وه کو پیتین فاتحی خه‌له‌ت بخوینیت نهو تینه‌بیت نه‌گه‌ر خواندنا فاتحا پېشه‌وای و دویف نفیژ که‌ری وه‌کی ئیک بن وی دهمی کی ببیته پېشه‌وا دروسته ".

(وَأَنْ لَا يَقْتَدِيَ الرَّجُلَ بِالْمَرْأَةِ).

"ناچیبیت زه‌لام ببیته دویف نفیژ که‌ر بو ژنی (نانکو: ناچیبیت ژن پېشه‌واتیا زه‌لامان بکه‌ن د نفیژ دا، و هه‌روه‌سا ناچیبیت ژن پېشه‌واتیا زه‌لامین نی‌ر ومی (الخنثی) بکه‌ن، ل فی‌ره پېشه‌واتیا زه‌لامی بو ژنی دروسته و یا زه‌لامی بو یی نی‌ر و می دروسته و یا یی نی‌ر و می بو ژنان دروسته، نهو چه‌ندا بوری ژ قی هه‌رمودئ هاته‌ زانین نه‌وا پیغه‌مبه‌ری سلا‌فیت خودی ل سهر بن ئاماژه‌ پیکری دهمی دبیزیت: "لا تؤمن المرأة رجلاً" (، رامن: "بلا چ ژن پېشه‌واتیا چ زه‌لامان نه‌که‌ن) ".

(وَلَوْ صَلَّى خَلْفَهُ ثُمَّ تَبَيَّنَ كُفْرُهُ أَوْ جُنُونُهُ، أَوْ كَوْنُهُ امْرَأَةً، أَوْ مَأْمُومًا، أَوْ أُمِّيًّا..
أَعَادَهَا، إِلَّا إِنْ بَانَ مُحَدَّثًا أَوْ جَنْبًا، أَوْ عَلَيْهِ نَجَاسَةٌ خُفْيَةٌ أَوْ ظَاهِرَةٌ، أَوْ قَائِمًا لِرُكْعَةٍ
زَائِدَةٍ).

"نښه د دویف نفیژ که رڼه کی نفیژ ل دویف پیښه وایه کی کر (د هزرا خو دا کو نه و
پیښه وای یی دروسته) پاشی بو دویف نفیژ که رڼی ناشکرا بو کو پیښه وای گاور بیوو، نان یی
شیټ بیوو، نان ژی دهر که فټ کو پیښه وای ژ ژنان بیوو، نان ژی دهر که فټ نه و پیښه وای بیخو
کریه پیښه وای ژ دویف نفیژ که رڼان بیوو، نان ژی ژ که سه کی نومی بوو (نان ژی ته کبیرا
نیجرامی نه گوټیوو، نان بهر یی خو نه دابوو قیبل یی نان فاتحه نه خواند بیوو).. دقیت د وان
دهوشین بوری هم میان دا نفیژا خو دوو باره بکهټ، نه وتینه بیت نه گهر بو دویف نفیژ که رڼی
ناشکرا بوو کو پیښه وای یی بی دهست نفیژ بوو یان یی ب جه نابهت بوو، یان پویساتییه ک ل
سهر جلکی پیښه وای بوو فیجا چ نه و پویساتی نه و بیت یا ناشکرا یان یا بهرزه، نان ژی
ناشکر ببیت کو پیښه وای یی رابوی ده که ته کا زیده یاکری (د وان رهوشان هم میان دا نفیژا
خو دوو باره ناکهټ)".

(وَلَوْ نَسِيَ حَدَثَ إِمَامِهِ ثُمَّ تَذَكَّرَهُ أَعَادَ).

"نښه د دویف نفیژ که رڼی ژبیر کر کو دهمی نفیژ ل دویف پیښه وای کری پیښه وای یی بی
دهست نفیژ بوو و پاشی بیرا وی لی هات.. دی دویف نفیژ که رڼی وی نفیژ یی دوو باره کهټ
(وهک هه لکیښان - استصحاب - بو زانینا نفیژا بی دهست نفیژ هاتییه کرن کود روست نینه و
وهکی کی متر خه می ژی یا تیډا هاتییه کرن)".

(فصل فِيمَا يَعْتَبَرُ بَعْدَ تَوْفُرِ الشُّرُوطِ السَّابِقَةِ)

فاڅیرا: پشټی هه بونا مه رجین بوری هزر دقې دا ژي بهیته کړن

(يَشْتَرُ لَصِحَّةَ الْجَمَاعَةِ سَبْعَةَ شُرُوطٍ:
الشرط الاول: أَنْ لَا يَتَقَدَّمَ الْمَأْمُومُ عَلَى إِمَامِهِ بِعَقْبِهِ، أَوْ بِأَلَيْتِهِ إِنْ صَلَّى قَاعِدًا، أَوْ
بِجَنْبِهِ إِنْ صَلَّى مُضْطَجِعًا، فَإِنْ سَاوَاهُ.. كَرِهَ).

" بو دروستبوونا نفیژا ب کومی حهفت مه رج یین بو ههین:

مه رجی ئیکې: ناچیبیت پاشپه حنییت دویف نفیژ کهری بکه فیه پاشیا پاشپه حنییت
پیشه وای، ههروهسا ناچیبیت کماخیت دویف نفیژ کهری بکه فیه پاشیا کماخیت پیشه وای
فیجا چ دویف نفیژ کهر یی روینشتی بیت دهمی نفیژا بکومی دکهت یان یی رازایی بیت
(بلا ههمی پیکولا دویف نفیژ کهری ئه و بیت کو کماخیت وی و پاشپه حنییت وی
بکه فیه پاشیا پیشه وای دا کو نفیژا وی یا بکومی یا دروست بیت و خیرا وی ههمی بو
بهیته نفیسیت)، مه کروهه (ئانکو: یا باشر ئه وه و نه کهت) دویف نفیژ کهر و پیشه وای
بکه فنه راستا ئیک یا باشر ئه وه پیشه وای بکه فیه پاشیئی "

(وَيُنْدَبُ تَخْلَفُهُ عَنْهُ قَلِيلًا، وَيَقِفُ الذَّكْرُ عَنْ يَمِينِهِ، فَإِنْ جَاءَ آخَرٌ.. فَعَنْ يَسَارِهِ، ثُمَّ
يَتَقَدَّمُ الْإِمَامُ أَوْ يَتَأَخَّرَانِ، وَهُوَ أَفْضَلُ).

"سونه ته بو دویف نفیژ کهری پیچه ک خو بیخه ته د پاشیا پیشه وای دا (یا دروست
ئه وه ئه گهر دوو بن یان سی تبلیت پیته خو بیخه پشته پاشپه حنییت پیشه وای)، بو
ته رتیفا نفیژا ب کومی ئه گهر پیشه وای و زهلامه ک بتنی بیت دی زهلام ل رهخی راستی یی
پیشه وای راوه ستیت ئه گهر زهلامه کی دی ژي هات (فیجا چ د نفیژی دا بهیته یان ژ دهرقه یی
نفیژی دا بهیته) دی ل رهخی پیشه وای یی چه پی راوه ستیت پاشی دی ئیکسه ر پیشه وای
چیه پاشیئی و دی ههردوو زهلامین دی چنه ب رهخ ئیکفه ئان ژي دی ههردوو زهلام چنه
پاشیا پیشه وای کو ب رهنگی دووی باشره ئانکو پیشه وای د جهی خو دا بمینیت و ویف نفیژ
کهر بچنه پاشیئی (به لکه ل سهر شروفه کړنا بوری گوتنا عه بدوللا کوری عه باسی خودی

ژى رازى بيت- دبیژیت: "نہز ل ردخى پیغمبهري یی چهپی راوہستیام، پیغمبهري - سلاقیټ خودی ل سهر بن- سهری من گرت و نھز برمه ردخى خو یی راستی"، ههروهسا جابر خودی ژى رازى بيت دبیژیت: "قام رسول الله -صلی الله علیه وسلم- فقامت عن یساره، فأدارني عن يمينه، ثم جاء جبار بن صخر فقام عن يساره، فأخذ بأيدينا جميعا حتى أقامنا خلفه" (مسلم)، رمان: "پیغمبهري خودی -سلاقیټ خودی ل سهر بن- رابو دا نقیژى بکته، نھز ژى چومه ردخى وی یی چهپی راوہستیام، ئینا وی نھز زفراندمه ردخى خو یی راستی، پاشی جابری کورى صخرى هات ل ردخى وی یی راستی راوہستیا، ئینا پیغمبهري -سلاقیټ خودی ل سهر بن- دهستیښ مه ههر دووکان گرتن ههتا نهم برینه پاشیا خو".

(وَلَوْ حَضَرَ ذَكَرَانِ.. صَافَا خَلْفَهُ، وَكَذَا الْمَرْأَةُ أَوِ النِّسَاءَ، وَيَقِفُ خَلْفَهُ الرِّجَالُ، ثُمَّ الصَّبِيَّانِ إِنْ لَمْ يَسْبِقُوا إِلَى الصَّفِّ الْأَوَّلِ، فَإِنْ سَبَقُوا إِلَيْهِ.. فَهَمَّ أَحَقُّ بِهِ، ثُمَّ النِّسَاءُ وَتَقِفُ إِمَامَتَهُنَّ وَسَطَهُنَّ، وَإِمَامُ الْعِرَاعَةِ غَيْرُ الْمُسْتَوْرِ وَسَطُهُمْ).

"نډگهر دوو زهلام بو نقیژا ب کومی دگهل پیښهواى ئامادهبوون.. دقیت ههردوو بڼه ریږ ل دویف پیښهواى، وهکى ریږین وهلامان ریږین ژنان دى د وهسا بن چ ژنهک یان کومهک دهمی ب کومی دکهن دقیت بکهفنه دویف پیښهواى را و بڼه ریږ (هېجا نهو ژن چ ژ مهحره میت پیښهواى بن یان ژ خه لکین بیانی بن)، دقیت ریږا زهلامان ب کهفیته پښت پیښواى، پاشی ریږا بچیکان ب مهرجهکى نډگهر بچیک بهرا زهلامان نه هات بن و خو نه کربنه ریږ بو ریږا ئیکى، نډگهر بچیک بهري زهلامان گه هشت بڼه ریږا ئیکى.. دى ریږا ئیکى بو بچیکان کهفیت (نانکو ناچیبیت بچیکان بڼه پاشیى و بیژن جهی هه وه پاشیا زهلامایه چونکى نهو بهري زهلامان ییت هاتن) پاشی ل دویف ریږا بچیکان دا دى ریږا ژنان بیت بو ته رتیفا راوہستیانا نقیژا ب کومی، هه که ژنى پیښهواتی بو ژنان کر دقیت راوہستیانا پیښهواتیا ژنى ب کهفیته نیفا ریږین ژنان، نانکو: ناچیبیت ژن بجیته پیښیى وهکى زهلامى، ههروهسا نډگهر پیښهوايهک یی بى جلك بیت و پیښهواتیى بو مروقیټ بى جلك بکته دى راوہستیانا وی کهفیته نیفا ریږا دویف نقیژ کهران (نانکو ناچیبیت بجیته پیښیى)".

(وېکره وُفوفه مُنْقَرِدَا عَنِ الصَّفِّ، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ سَعَةً.. أَحْرَمَ ثُمَّ جَرَّ وَاجِدًا، وَيُنْدَبُ أَنْ يَسَاعِدَةَ الْمُجْرُورِ).

"مهكروهه دويډ نفیژ كهر ب تنی ب راوهستیت كو خو ژ ناف ریژی فهدر كهت، نهگهر چ جه دناف ریژی دا نه دیتن.. دی تهكیرا ئیجرامی كهت و دی ملی ئیكي گریټ و دی كیشیته پاشی دا ببیته ریژ، سونه ته بو وی یی ملی وی دهیته كیشان هاریكار بیت دگهل كو بجیته دهف وی دا ببیته ریژ دگهل دا".

(الشَّرْطُ الثَّانِي: أَنْ يَعْلَمَ بِانْتِقَالَاتِ إِمَامِهِ، بِرُؤْيَاةٍ أَوْ سَمَاعٍ وَلَوْ مِنْ مَبْلَغٍ).
"مهرجی دووی؛

دفت رابون و روینشتنن پيشهوايي خو بزانيت، فيجا چ ب ديتنا پيشهواي يان نفيز كهرهكي يان زي ب گوهليبووني بلا دهنكي گوهلي بوي بو رابون و روينشتنان دهنكي پيشهواي نه بيت (نمونه ژ بانهلدیری بیت)".

(الشَّرْطُ الثَّالِثُ:
أَنْ يَجْتَمِعَا فِي مَسْجِدٍ وَإِنْ بَعْدَتْ الْمَسَافَةُ وَحَالَتْ الْأُبْنِيَّةُ وَأُغْلِقَ الْبَابُ؛ بِشَرْطِ امْكَانِ الْمُرُورِ، فَإِنْ كَانَا فِي غَيْرِ مَسْجِدٍ.. اشْتَرَطَ أَنْ لَا يَكُونَ بَيْنَهُمَا وَبَيْنَ كُلِّ صَفِّينَ أَكْثَرُ مِنْ ثَلَاثِمِائَةِ ذِرَاعٍ تَقْرِيْبًا، فَلَا يَضُرُّ زِيَادَةُ ثَلَاثَةِ أَذْرَعٍ).
"مهرجی سیلی؛

دفت دويډ نفیژ كهر و پيشهوا بو نفیژا ب كومی د ئيك جه دا بن، نهگهر د مزكهفتی فه بن بهلی دويراتی د ناف بهينا دويډ نفیژكهري و پيشهواي ههبيت فيجا چ نهو دويراتی ب ديواران بیت يان ب گرتنا دهرگهان بیت يان ب ههبونا ئوده و جهين بهرفرهه بیت.. دروسته؛ ب مهرجهكي شيانين هاتن و چون ههبن، نهگهر نفیژا ب كومی يا دويډ نفیژ كهري و پيشهواي د مزكهفتی فه نه بیت (نمونه ل چولی بیت يان بيابانی بیت يان ل خانيهكي بهرفرهه دا بیت يان د خانيهكي دوو نهومی دا بیت).. دفت ئانكو: مهرجه دويراتيا د ناف بهينا پيشهواي و دويډ نفیژكهري يان دويراتيا دناف بهينا ههردوو ریژين نفیژي ژ (300) سی سه د گهزان كيتر نهبيت (ئانكو: 150 مهتر)، چ قهیدی نينه نهگهر چهند گهزهك زیدهتر بن".

(وَأَنْ لَا يَكُونَ بَيْنَهُمَا جِدَارٌ أَوْ بَابٌ مَغْلُوقٌ أَوْ مَرْدُودٌ، أَوْ شَبَاكٌ، وَلَا يَضُرُّ تَخَلُّلَ الشَّارِعِ وَالنَّهْرِ الْكَبِيرِ، وَ لَا الْبَحْرَ بَيْنَ سَفِينَتَيْنِ).

"ناچېبیت د ناف بهینا دویف نفیژ کهری و پیښوای دیوار ههبن یان دمرگههین گرتی ههبن یان دمرگهه د پیښه‌دایی بن یان په‌نجر ههبن (نه‌گهر په‌نجر د فه‌گری بن و شیانین هاتن و چونی تیدا ههبن دروسته، چونکی دیوار و دمرگهه و په‌نجره‌ین گرتی نیشانا فافیر و جوداکرنی یه و دی فه‌هتیا چیبیت د ناف بهینا پیښه‌وای و دویف نفیژکه‌ری دا)، چ قه‌یدی نینه نه‌گهر جاده و روبارین مه‌زن (بکه‌فنه د ناف بهینا پیښه‌وای و دویف نفیژکه‌ران مادهم دیتن هه‌یه و ئیک و دوو دبینن)، هه‌روه‌سا چ قه‌یدی نینه نه‌گهر دویف نفیژکه‌ر و پیښه‌وا د دوو پاپوران دا بن و هه‌ردوو پاپور د ناف دمریای دا بن (مادهم ئیک و دوو دبینن و پیژانین ل سهر رابون و روینشتنن ئیک و دوو هه‌یه دروسته)".

(وَإِذَا وَقَفَ أَحَدُهُمَا فِي سَفْلٍ وَالْآخَرُ فِي عُلُوٍّ. اشْتَرَطَ مُحَاذَاةَ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ فِي غَيْرِ الْمَسْجِدِ وَالْأَكَامِ، وَلَوْ كَانَ الْإِمَامُ فِي الْمَسْجِدِ وَالْمَأْمُومُ خَارِجَهُ. فَالثَّلَاثُمِائَةِ مُحَسُوبَةٌ مِنْ آخِرِ الْمَسْجِدِ).

"نه‌گهر ئیک ژ دویف نفیژکه‌ری و پیښه‌وای ل نه‌ومی ئیک نفیژ کر و وییدی ل نه‌ومی دووی .. ژبلی مزگه‌فت و جهین بلنداهی وه‌کی گرك و زینا دقیت نه‌و هه‌ردوو نه‌وم نیژیک و راستا ئیک و دوو بن (نانکو دقیت قه‌باری بلنداهیا وی نه‌ومی گه‌له‌ک نه‌بیت)".

(نعم إن صلى في علو داره بصلاة الإمام في المسجد.. قَالَ الشَّافِعِيُّ: لم تصح).
"به‌لی نه‌گهر موسلمان‌ه‌کی ل سهر بانئ مالا خو نفیژا خو ب کومی ل دویف پیښه‌وایی پیښه‌واتی ل مزگه‌فتی دکه‌ت کر.. ئیمامی شافعی دلوفانیا خودی لی بیت سه‌باردی وی چه‌ندی دبیزیت: نفیژا وی دروست نینه، یا موعته‌مه‌د د مه‌زه‌بی شافعی دا دروسته خودی چیر دزانیت".

(وَيَكْرَهُ ارْتِفَاعَ أَحَدِهِمَا عَلَى الْآخَرِ بِغَيْرِ حَاجَةٍ).

"مه‌کروهه (نانکو: یا باشت نه‌وه وه‌نه‌که‌ن) دویف نفیژکه‌ر و پیښه‌وا بلنر بن ژ ئیک و دوو نه‌گهر چ پیښی پی نه‌بن".

(الشَّرْطُ الرَّابِعُ: نِيَّةُ الْقُدْوَةِ أَوْ الْجَمَاعَةِ، فَلَوْ تَابَعَ بِلَا نِيَّةٍ أَوْ مَعَ الشَّكِّ فِيهَا.. بطلت إن طال انتظاره).

"مهرجى چارى: نيههتا دويف نفيژكرنى يان نفيژا ب كومى بينيت، نهگهر نفيژا خو ل دويف پيشهواى كر بيكو نيههتا نفيژا ب كومى بينيت نان زى ب گومان كهفت كا نيههتا نفيژا ب كومى نيناياه يان نه.. دى نفيژا وى بهتال بيت نهگهر نيههتا خو زوى نهئينا نان زى مانا وى د وى گومانى دا دريژ ببيت بهرى ل نيههتې بزفريت (چونكى دى وهكى وى لى هيت يى ل دويف نيكى دجيت بيكو گريدان د ناف بهينا وان دا ههبيت نانكو نابيته دويف نفيژكهه).

(الشَّرْطُ الْخَامِسُ: تَوَافُقُ نَظْمِ صَلَاتَيْهِمَا، فَإِنْ اِخْتَلَفَ؛ كَمَكْتُوبَةٍ وَكُسُوفٍ أَوْ جَنَازَةٍ.. لم تصح القدوة).

"مهرجى پينجى: دفتت سهليقا كرنا نفيژا دكهه يا ههر دووكان (دويف نفيژكهه و پيشهواى) وهكى نيك بن، نهگهر وهكى نيك نهبن؛ نموونه: نفيژا نيكى يا قهرز بيت و نفيژا ييدى نفيژا روژ غهيريلى بيت نان نفيژا مرى بيت.. وى دهمى دويف نفيژكرن دروست نابيت (چونكى نفيژا مرى ركوع و سجود تيډا نين دى چهوا خودانى نفيژا نيڅرو دگهل يا مرى ب كومى كهت).

(وَيَصِحُّ الظُّهْرُ خَلْفَ الْعَصْرِ وَالْمَغْرِبِ، وَالْقَضَاءُ خَلْفَ الْأَدَاءِ وَعَكْسَهُ، وَالْفَرَضُ خَلْفَ النَّفْلِ وَعَكْسَهُ).

"دروسته نفيژا نيكى يا نيڅرو بيت ل دويف پيشهوايهكى بكهت كو نفيژا وى پيشهواى يا نيفارى بيت نان زى يا مهغره ب بيت (نان زى يا سپيدى بيت، ههروهسا دروسته نفيژا مهغره ب بيت و نفيژا پيشهواى يا عهشا بيت ل وى دهمى دهمى دويف نفيژكهه گههسته رهكههتا سيبى دشيت نيههتا زيك جودابوونى بينيت نانكو دى تهحياتى خوينيت و سلاځى قهدهت و دشيت خو بگريت ههتا پيشهوا رهكههتا چارى خلاص دبيت و ل دويف پيشهواى سلاځى قهدهت، ل فيره دى نفيژا دويف نفيژكههري د ههردوو نفيژين دووماهينى دا - مهغره ب و سپيدى- وهكى نفيژا وى بيت يى رهكههتهك و دوو رهكههت زى چوين پاشى دى بخو تهمام كهت)، و دروسته نفيژا نيكى يا قهرز بيت و ييدى نفيژا وى نهدا بيت، و

ههروهسا بهر و څاږی، و دروسته نقيږا نیکي فهرز بیت و یا ییدی سونهت بیت (مادمه سهلیقا نقيږا وان وهکی نیکه)".

(الشَّرْطُ السَّادِسُ: الْمُؤَافَقَةُ فِي سَنَةِ فَاحِشَةِ الْمُخَالَفَةِ).

"مهرجي شه شي: دويږ نه چونا دويږ نقيږکهري بو پيشهواي کو سهريچيبي بو تشتين سونهت بکهت (فيجا چ کرن يان هيلان) سهريچيبيه کا وهسا ژ توخيبيت خو دهرکهفتيبت".

(قَلَوْ تَرَكَ الْإِمَامَ سَجْدَةَ التَّلَاوَةِ وَسَجْدَهَا الْمَأْمُومَ أَوْ عَكْسَهُ، أَوْ تَرَكَ الْإِمَامَ التَّشَهُّدَ الْأَوَّلَ وَتَشَهُدَهُ الْمَأْمُومَ.. بَطَلَتْ، وَإِنْ تَشْهَدَ الْإِمَامَ وَقَامَ الْمَأْمُومَ عَمْدًا.. لَمْ تَبْطُلْ، وَيُنْدَبُ لَهُ الْعُودُ).

"نه گهر پيشهواي سوجدا خواندنا قورئاني نه بر و دويږ نقيږکهري بر نان ژي پيشهواي سوجده بر به لي دويږ نقيږکهري نه بر، ههروهسا نه گهر پيشهواي تهحياتا نيکي هيلان و دويږ نقيږ کهري خواند.. دي د وان رهوشان هه ميان دا نقيږا دويږ نقيږ کهري بهتال بيت، نه گهر پيشهواي تهحياتا نيکي خواند و دويږ نقيږ کهري ژ دل (تهعه موود) رابو و نه خواند.. نقيږا دويږ نقيږکهري ب وي چهندي بهتال نابيت (چونکي يي ژ سونهتي رابوي بو روکني) دگهل نه بهتال بوونا نقيږا وي سونهته بو وي ل تهحياتي بزفريت".

(الشَّرْطُ السَّابِعُ: الْمُتَابَعَةُ، فَإِنْ قَارَنَهُ فِي التَّحَرُّمِ.. بَطَلَتْ، وَكَذَا إِنْ تَقَدَّمَ عَلَيْهِ بَرَكْنَيْنِ فَعَلِيَيْنِ أَوْ تَأَخَّرَ عَنْهُ بَهُمَا لَغَيْرِ عَذْرٍ، وَإِنْ قَارَنَهُ فِي غَيْرِ التَّحَرُّمِ أَوْ تَقَدَّمَ عَلَيْهِ بَرَكْنٌ فَعَلِيٌّ أَوْ تَأَخَّرَ عَنْهُ بِهِ.. لَمْ يَضُرَّ).

"مهرجي هه فتی: دويږچوون (نانکو دفتيت رابون و روينشتنين دويږ نقيږکهري بکهفتيته دويږ يا پيشهواي)، نه گهر تهکبرا ئيحرامي يا دويږ نقيږکهري کهفته د گهل يا پيشهواي دا.. دي نقيږا وي پي بهتال بيت (ژ بهر گوتنا پيغه مبهري سلافتيت خودي ل سهر بن- دهمي دبيږيت: "فاذا كبر الإمام فكبروا"، رامن: "نه گهر پيشهواي تهکبرا ئيحرامي دا هوين ژي ل دويږ دا تهکبرا ئيحرامي بدن")، ههروهسا دي نقيږا دويږ نقيږکهري بهتال بيت نه گهر (ژ دل و بزانيت کو هه رame و دروست نينه کو روکني وي بکهفتيته پيشي يا پيشهواي) ب دوو روکنا خو پيشي پيشهواي ئيخست نان ژي خو ب دوو روکنان پاش

نښت بڼو ههجهتهك ههبيت (ل فيره هيجته بو روكنن دكهفنه پيشيا پيشهواى ئان ژبیرکړن بيت ئان ژى نهزانين بيت د ههحالئ ههبيت دفت دويف نفيزکهر تهرتيفا نفيزا خو بکته دگهل يا پيشهواى دا)، نهگهر د روکنهکى دا کو نهو روکن نه تکبر ا نيجرامى بيت کو روکنى دويف نفيزکهرى و پيشهواى بکفهيته د گهلک دا ئان ژى ب روکنهکى بکفهيته بهرى پيشهواى ئان ژى بکفهيته دويف يا پيشهواى.. د وان رهوشان ههميان دا چ قهيدى نينه و نفيزا دويف نفيزکهرى بهتال نابيت (نهگهر روکنى کفهتیه پيشيا پيشهواى يا دريز نهبيت و زوى ل خو بزفريت چونكى سهرپچى و دهرکفتنا ژ تخويى نهيا کريت و مهنه، بهلى نهگهر روکنى پيشيى نهو بيت نهوا کو سهليقا نفيزى کريت بکته کو پيشهوا د خوويلکرنى دا بيت و دويف نفيزکهر د سوجدئ دا بيت دى نفيزا وى پى بهتال بيت).

(وَيَحْرَمُ تَقْدِمَهُ عَلَيْهِ بِرُكْنٍ فَعْلِي).

"ههرامه بو دويف نفيزکهرى ب روکنهکى کو ژ دل و بزانيت دروست نينه خو بيخيته پيشيا پيشهواى (ژ بهر گوتنا پيغمبهرى -سلافيت خودئ ل سر بن- دهمى دبيزيت: "اما يخشى الذي يرفع رأسه قبل الإمام أن يحول الله رأسه رأس حمار؟!") رمان: "نهرى ما نهو دويف نفيزکهر نهوى سهرى خو بهرى پيشهواى بلند دکته ژ وى چهندي نا ترسيت کو خودئ سهرى وى وهكى سهرى کهرى لى بکته؟!".

(وَإِنْ تَخَلَّفَ بِعُذْرٍ؛ كَبَطَ قِرَاءَةَ بِلَا وَسْوَةٍ، وَاشْتَغَالَ الْمَوْاقِفَ بِدُعَاءِ الْإِفْتِتَاحِ، أَوْ رَكَعَ إِمَامَهُ فَشَكَ فِي (الْفَاتِحَةِ)، أَوْ تَذَكَّرَ تَرْكُهَا، أَوْ أَسْرَعَ الْإِمَامَ قِرَاءَتَهُ.. عَذْرٌ إِلَى ثَلَاثَةِ أَرْكَانٍ طَوِيلَةٍ).

"نهگهر دويف نفيزکهرى ب هيجته خو قهههلا؛ نمونه دهمى وى بو خواندنئ يى گران بيت نه ژ بهر وهسوهسى، ئان ژى خو مژويلکته ب خهبهريت نفيزى قه وهكى دوعا دهستپيکا فاتحئ، ئان ژى پيشهوا بجيته رکوعئ د وى دهمى دا ب خو ب گومان بکفهيت کا فاتحه خواندييه يان نه، ئان ژى بيرا خو ئينا کو فاتحه نهخواندييه، ئان ژى پيشهواى ب لهز فاتحه خواند.. دئ د وان رهوشان ههميان دا بو وى هيجته ههبيت د سى روکنن دريز ب تنئ دا (نه زيدهتر ژ سيان) کو بهيته گيروکړن ژ پيشهواى".

(فَإِنْ زَادَ.. نَوَى الْمَفَارَقَةَ، أَوْ وَافَقَهُ وَأَتَى بِرُكْعَةٍ بَعْدَ سَلَامِهِ، هَذَا كُلُّهُ فِي الْمَوْافِقِ؛ وَهُوَ: مَنْ أَدْرَكَ مَعَ الْإِمَامِ قَدْرَ (الْفَاتِحَةِ)).

"نهگەر ژ سې روکړنا زېدهتر خو ژ پېشه‌وای ښه‌هېلا.. دښت وی دهمی نییه‌تا ژیک جودابوونا دگهل پېشه‌وای بینیت، نان ژی دې به‌رده‌وامی دته د گهل پېشه‌وای پاشی دې ره‌کعه‌ته‌کا دی پشی سلافا پېشه‌وای که‌ت (پیش وی ره‌کعه‌تی ښه‌هوا ژی چوی؛ چونکی نه‌گه‌هشتیه ب ته‌مامی دگهل پېشه‌وای بکه‌ت)، ښه‌هوا چنده بوری ههمی به‌حسی ویه یی دگهل پېشه‌وای نفیژکری ښه‌وې دبیزنی یی (موافق) دگهل پېشه‌وای د فاتحې دا کو ښه‌وې: یی گه‌هشتیه پېشه‌وای هندي خواندنا فاتحې".

(وَأَمَّا الْمَسْبُوقُ إِذَا رَكَعَ الْإِمَامُ فِي (فَاتِحَتِهِ): فَإِنْ اشْتَغَلَ بِسُنَّةٍ؛ كَدَعَاءِ الْإِفْتِتَاحِ أَوْ التَّعَوُّذِ.. قَرَأَ بِقَدْرِهَا، ثُمَّ إِنْ أَدْرَكَهُ فِي الرُّكُوعِ.. أَدْرَكَ الرُّكْعَةَ، وَإِلَّا.. فَاتَّهَ وَوَافَقَهُ يَأْتِي بِرُكْعَةٍ).

"ښه‌وې ره‌کعه‌ته‌ک یان دوو دگهل پېشه‌وای ژی چوپن (ښه‌وې کو دبیزنی نه‌ی) – موافق- دگهل پېشه‌وای د فاتحې دا، نانکو: نه‌گه‌هشتیه فاتحې دگهل پېشه‌وای بخوینیت فیجا چ ره‌کعه‌ته‌ک بیت یان دوو ره‌کعه‌ت) نه‌گەر پېشه‌وا چو روکړی رکوعی و هیشتا ښه‌وې یی مژوبله ب فاتحا خو ښه‌هوا (فاتحه ته‌مام نه‌کر ژبه‌رکو یی مژوبل بوو ب دوعاییت سونه‌ت ښه‌وې دوعا پشی ته‌کیرا ئیجرامی نان ژی ههما خو بی‌ده‌نک کر بوو پاشی ده‌ست پیکر)، نه‌گەر مژوبلاتیا وی ژ بهر تشته‌کی سنه‌ت بیت وه‌کی دوعایا پشی ته‌کیرا ئیجرامی نان ته‌عه‌وزی (ته‌عه‌وز گوتنا: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ نان خو بی‌ده‌نکر بیت).. ښه‌وې ل سهر وی فاتحې بخوینیت و ته‌مام بکه‌ت (پاشی بجیته رکوعی فیجا چ پېشه‌وا د رکوعی دا بیت یان د سوجدیدا بیت)، پاشی نه‌گەر د رکوعی دا گه‌هسته پېشه‌وای.. دې ره‌کعه‌تا وی وی یا دروست بیت و دې بو هیته‌هسیبکرن (چونکی ره‌کعه‌ت بو مروقی نه‌گه‌هشتیه پېشه‌وای ب رکوعی ده‌یته‌هسیبکرن نه‌گەر که‌سه‌کی رکوعا دگهل پېشه‌وای ژی چو ښه‌وې ره‌کعه‌ت ههمی دې ژی چیت)، نه‌گەر د رکوعی دا نه‌گه‌هسته پېشه‌وای.. وی دهمی ره‌کعه‌تا وی بو ناهیه‌ته‌هسیبکرن و دښت خو موافقی پېشه‌وای بکه‌ت و دگهل پېشه‌وای نفیژا خو ته‌مام بکه‌ت پاشی دې ره‌کعه‌ته‌کی پشی سلافا پېشه‌وای که‌ت (داکو نفیژا وی ته‌مام بیت)".

(وَإِنْ لَمْ يَشْتَغَلْ بِسُنَّةٍ.. قَطَعَ الْقِرَاءَةَ وَرَكَعَ مَعَهُ).

"نه گهر خو ب تشتین سونهت فه مژویل نه کربیت.. دی خواندن هیلیت و دی خو

که هینیته رکوعا د گهل پیښه وای".

(فصل: فِي إِدْرَاكَ الْمَسْبُوقِ الرَّكْعَةِ)

قَاشِيرَا: ل سَه رَوَى يِي كَو دِي رَه كَعَت دَگَه ل پِيشَه وَاي زِي بَچِيَت بَه لِي خَو بَگَه هِينِيَتِي

(وَمَنْ أَدْرَكَ الْإِمَامَ الْمُتَطَهِّرَ رَاكِعًا وَاطْمَأَنَّ مَعَهُ قَبْلَ ارْتِفَاعِهِ عَنْ أَقْلِ الرُّكُوعِ..
أَدْرَكَ الرَّكْعَةَ، وَإِنْ أَدْرَكَهُ فِي رُكُوعٍ زَائِدٍ أَوْ فِي الثَّانِي مِنَ الْخُسُوفِينَ.. لَمْ يُدْرِكْهَا).
"ئَه گَه ر دَوِيَف نَقِيژ كَه رَه د رَكُوَعِي دَا گَه شَه تَه پِيشَه وَايِي ب دَه سَت نَقِيژ بَه رِي كَو
پِيشَه وَاي زِي رَكُوَعِي رَابِيَت هِنْد گَه شَه تَبِيَتَه رَكُوَعِي كَو دَلِي وِي دَوِيَف نَقِيژ كَه رِي ب وِي رَكُوَعِي
ئَارَام بَبِيَت (كَو د دَلِي خَو دَا گَوَت ئَه ز گَه شَه تَمَه رَكُوَعِي بَلَا كِيْمَتَر زِي رَكُوَعَا پِيشَه وَاي زِي
بِيَت).. دِي بُو وِي رَه كَعَت هِيَتَه حَسِيْبَكِرَن، ئَه گَه ر دَوِيَف نَقِيژ كَه ر د رَه كَعَه تَه كِي دَا ئَه وَا
پِيشَه وَاي زِي دَه دَه كَرِي ئَان زِي د رَه كَه تَا دَوُوِي دَا يَا نَقِيژَا رُوژ غَه يِرِيْنِي.. ئَه و رَه كَعَت بُو
نَا هِيَتَه حَسِيْبَكِرَن (پِيْزَانِيْن: هَه تَا كَو ئَه و رَه كَعَت بُو وِي بَهِيَتَه حَسِيْبَكِرَن ئَه وِي دَرَكُوَعِي دَا
گَه شَه تِيَه پِيشَه وَاي دَقِيْت د تَه كَبِيْرَا ئِيْحِرَامِي دَا گَه شَه تَبِيَتَه پِيشَه وَاي، ل فَيْرَه دَوُو رَه نَگِيْن
تَه كَبِيْرِي يِيْن هَه يِن، رَه نَگِي ئِيْكِي: تَه كَبِيْرَا ئِيْحِرَامِي بَدَه ت و پَاشِي تَه كَبِيْرَا فَه گَوَه اسْتَنَا چَوْنَا
رَكُوَعِي زِي بَدَه ت، رَه نَگِي دَوُوِي: تَه كَبِيْرَا ئِيْحِرَامِي بَدَه ت ب نِيَه تَا تَه كَبِيْرَا ئِيْحِرَامِي پَاشِي
بَچِيَتَه رَكُوَعِي بِيْكَو تَه كَبِيْرَا فَه گَوَه اسْتَنَا چَوْنَا رَكُوَعِي بَدَه ت ئَه و هَه رَدَوُو رَه نَگ
دَدَرُوَسْتَن)".

قاڅیرا ل سهر سیفه تین پیښه وایان نهوین کو سونه ته بووان بڼه پیښه و

(أَحَقُّ النَّاسِ بِالْإِمَامَةِ الْوَالِي، فَيَتَقَدَّمُ أَوْ يَقْدَمُ غَيْرُهُ وَلَوْ فِي مَلِكٍ غَيْرِهِ، وَالسَّائِلُ بِمَلِكٍ أَوْ إِعَارَةٍ أَوْ إِجَارَةٍ أَوْ وَقْفٍ أَوْ وَصِيَّةٍ أَوْ نَحْوِهَا يَتَقَدَّمُ أَيْضًا أَوْ يَقْدَمُ أَيْضًا، إِلَّا أَنْ الْمُعِيرَ أَحَقُّ مِنَ الْمُسْتَعِيرِ، وَالسَّيِّدُ أَحَقُّ مِنْ عَبْدِهِ الَّذِي لَيْسَ بِمَكَاتِبٍ، وَالْإِمَامُ الرَّائِبُ أَحَقُّ مِنَ الْوَالِي فَيَتَقَدَّمُ أَوْ يَقْدَمُ).

"ی ژ هه میان حه قتر بو پیښه واتیان نفیژ مه زنی —والی— باژیری یه، دی مه زنی باژیری چیه پیښی بو کرنا نفیژا ب کومی نان ژ دی نیکی پیښ خوه که ته پیښه و بو نفیژا ب کومی بلا د ناف مولکی نیکی دا ژ بیت (چونکی ژ مافین مه زنی باژیری یه؛ نانکو بو مه زنی باژیری هه یه نیکی بکه ته پیښه و بو نفیژا ب کومی دناف مولکی مروقه کی دا)، هه روه سا بو مه زنی باژیری هه یه نه گهر ناماده بوو بجیت پیښه واتیان نفیژا ب کومی بکه ت یان ژ نیکی ب هنیریه پیښی د ناف مولکی مولکداری دا نه گهر مه زنی باژیری پیښواتی نه کر یان که س نه هاراته به ری دی ی ژ هه میان حه قتر پشته مه زنی باژیری بو پیښه واتی مولکه تجیی ئاکنجی بیت دناف مولکی خو و ی ئاکنجی دناف مولکی ب نه مانه ت و ی ئاکنجی دناف مولکی ب کریی و ی ئاکنجی دناف مولکی ب وهسیه تی دا ئاکنجی بوی و ئاها وه سا وه کی مولکه تجیی مه گوتین دی هه ر نیک ژ وان مولکه تجیان حه ق بو وی بیت بو پیښه واتیان نفیژا ب کومی پشته مه زنی باژیری، ل فیړه ی د مولکی نه مانه تی فه حه قتره بو پیښه واتی ژ ی مولک ب نه مانه ت دایه فی (چونکی ی ئاکنجی د مولکی نه مانه تی فه نه وه مضای ژ مولکی دبینیت له و ما نه و خودانه هندیکو ی ئاکنجی بیت بلا جهی ئاکنجی بونا وی نه مانه ت بیت)، و ی سهر وهر (سید) حه قتره پیښه واتی بکه ت دناف مولکی به نده ی خو دا نه و به نده ی پیکولا خو نازا کرنی نه کری (دبیژنی به نده ی موکاته ب نه وه کو بازار دگهل سهر وری خو کری ب فی رهنگی؛ دی کار که ت هه تا هنده ک پارا بو سهر وری خو کومکه ت داکو خو ژ نازا بکه ت، نه گهر نه و به نده بیت نه و ی پیکولا خو نازا کرنی کری وی ده می دی نه و به نده حه قتر بیت بو پیښه واتی

دناف مولکي خودا ژ سهرودري (خو)، نهو پيشهوايي مهزني باژيري راستپاردهکري (تکليف) بو پيشهواتيبي (کو دبیزني نيمامي راتب) پستي پيشهواتيا مهزني باژيري حهفته بو پيشهواتيبي ژ غهيري خو فيجا دي ب کاري راستپاردهکړنا خو بو پيشهواتيبي رابيت نهگه هات بو نفيژهکي نامادهنه بو وي حهق يي هه دسټويريبي بدهته کهسهکي -ژيهاتي و ب کير پيشهواتيبي بهيت- بکته پيشهوا (نهگه پيشهوايي هاتيهه راستپاردهکړن بو پيشهواتيبي ژ لايي مهزني باژيري فه ناماده نه بوو و دسټويري نه دايه کهسي کو پيشهواتيبي بکته و يي کو دي پيشهواتيبي کهت نوزانيت کا دي ب پيشهواتيا وي رازي بيت يان نه.. سونهته نيکي ب هنيرنه دهف داکو دسټويريبي ژي وهرگرن، نهگه دهم يي کيم بيت و بزنان دي نفيژا ب کومي ژ دهمي وي يي بخير دهرکهفيت دي نيکسهه نيک بيته پيشوا و دي نفيژا خو يا ب کومي کهن)." .

(ثُمَّ قَدْ أَلْفَقَهُ، ثُمَّ الْأَقْرَأُ، ثُمَّ الْأَوْرَعُ، ثُمَّ مِنْ سَبْقِ بِالْهَجْرَةِ هُوَ أَوْ أَحَدُ آبَائِهِ، ثُمَّ مِنْ سَبْقِ إِسْلَامِهِ، ثُمَّ النَّسِيبُ، ثُمَّ حَسَنُ الذَّكْرِ، ثُمَّ نَظِيفُ الثُّوبِ، ثُمَّ نَظِيفُ الْبَدَنِ وَطِيبُ الصَّنْعَةِ، ثُمَّ حَسَنُ الصَّوْتِ، ثُمَّ حَسَنُ الصُّورَةِ، فَإِنْ اسْتَوَوْا.. أَفْرَع).

"نهگه نهو خه لکي کو دي نفيژي ب کومي کهن نه ل جههکي بن نه ويټ مه گوتين؛ وهکي مولکين خه لکي يان مزگهفتين پيشهواييت راستپاردهکري بو ههين نان پيشهوا يين بو ههين بهلي پيشهوا نامادهنه بيت.. دي وي دهمي پيشهواتي ب سيفهتي بيت، دي يي ژ ههميان حهفته بو پيشهواتيبي يي زانا بيت د فقهي نفيژي دا، نهگه هندهک زانا پيکفه د نامادهن دي يي ژ ههميان ژ بهر کرن و خواندن باش کهنه پيشهوا، نهگه ههمي وهکي نيک بن د سيفهتين مهگوتين دا دي يي ژ ههميان تهقوادار تر کهنه پيشهوا (مهردم ب تهقواداري دفيردها نهوه يي کو خو ژ تشتين شوبهه و گومان ددهته پاش)، نهگه نهو پيشهوا وهکي نيک بن دي وي کهنه پيشهوا يي بهري ههميان مشهختبووي بو دهف پيغمبهري خودي سلافييت خودي ل سهر بن- فيجا چ نهو بيت يان يين ژ نهفيييت وي، پاشي يي بهرا ههميان موسلمان بوي، پاشي نهگه ههمي وهکي نيک بن دسيفهتين مه گوتين دا دي يي ژ ههميان ژ بنه مال ههفکويفر بيته پيشهوا (هندهک بنه مال ييت ههين د زانانه و د ديندارن و ژ ههزي پيشهواتيبي نه نهگه نهويټ مهگوتين ههمي وهکي نيک بن د وان سيفهتان دا دي بهري خو دهنه بنه مالي کا نهويټ دبېته پيشهوا بنه مالا وان ژ وان

بنه مالانه یین هه فکویف بو پیښه واتی یان نه نه گهر بنه مالا یا هه فویف بیت دی نهو بیته پیښه و)، پاشی ل دویف بنه مالی دا دی نهو بیته پیښه وای پتر هه میان په سن بو د هیته گرن دناف خه لکی دا، پاشی ل دویف سیفه تیڼ مه گوتین دی نهو حه قتر بیت بو پیښه واتی یی جلکیت وی ژ هه میان پاقرتر پاشی یی له شی وی ژ هه میان پاقرتر پاشی یی کار وی ژ هه میان پاقرتر، پاشی یی دهنکی وی ژ هه میان خوشتر (نه گهر تو هزرا خو بکه دی دهنک ټانکو پله یا دهنگ خوشی بره کیفه و پشی چهند سیفه تان شوی پله یا یی دهنک خوش دانا بهرو فاژی ژ خه لکی سهرده می مه نهوین پیښه وایا دکنه پیښه و ل سهر بنیاتی دهنگ خوشی کو بهری زانا و ته قوادار و... هتد ئیخستین)، پاشی یی ژ هه میان که شخه تر، نه گهر هه می وهکی ئیک بن د سیفه تیڼ مه گوتین دا و که س ب پیښه واتییا که سی رازی نه بوون.. دی کهنه پشک و بههر (قورعه) دناف بهینا وان دا".

(وَالْعَدْلُ أُولَىٰ مِنَ الْفَاسِقِ وَإِنْ كَانَ أَفْقَهُ أَوْ أَقْرَأُ، وَالْبَالِغُ أُولَىٰ مِنَ الصَّبِيِّ وَإِنْ كَانَ أَفْقَهُ أَوْ أَقْرَأُ، وَالْحَرُّ أُولَىٰ مِنَ الْعَبْدِ، وَيَسْتَوِي الْعَبْدُ الْفَقِيرُ وَالْحَرُّ غَيْرُ الْفَقِيرِ، وَالْمَقِيمُ أُولَىٰ مِنَ الْمُسَافِرِ، وَوَلَدُ الْحَلَالِ أُولَىٰ مِنَ وَلَدِ الزَّانَا، وَالْأَعْمَىٰ مِثْلُ الْبَصِيرِ).

"مروقی ب عه دالهت چیرته بو پیښه واتی یی ژ یی فاسق (فاسق نهو کهسه یی گونه هان ب ناشکرای دکهت) بلا یی فاسق زانتر و ژ بهر که رتر خواندن باشر بیت (ژ بهر گوتنا پیغمبهری سلاقیت خودی ل سهر بن- دبیزیت: "إن سرکم أن تقبل صلاتکم فلیؤمکم خیارکم، فإنهم وفدکم فیما بینکم و بین ربکم" (الحاکم)، رمان: "نهینیا نفیژا هه وه یا د وی ری را کو نفیژا هه وه قه بیل بیت لهوما بلا یی ژ باشرینی هه وه ببیته پیښوا بو هه وه، هندیکه پیښه واییت هه وه نهو نهو شاندی (وهفدا) هه وه نه د ناف بهینا هه وه و خودی هه وه دا"، مروقی بالغ بوی چیرته بو پیښه واتی یی ژ بچیک نه بالغ بلا بچیک نه بالغ زانتر و ژ بهر که رتر و خواندن باشر بیت ژ یی بالغ (داگو ژ ژیک جودایا (خلافا) د پیښواتیا بچکی دا ب دووماهی بهیت)، یی نازاد چیرته بو پیښه واتی یی ژ یی بهنده ل قیر بهنده یی زانا و نازادی نه زان وهکی ئیکن و د ئیک ناست دانه، یی ټاکنجی و یی نفیژا وی یا تهمام چیرته بو پیښه واتی یی ژ یی ریښینک، مروقی ب ریکا هه لالی ژ دهیک خو بوی چیرته بو پیښه واتی یی ژ یی ب ریکا نه دروست بوی بلایی ب ریکا نه دروست بوی زانتر و ژ بهر که رتر و خواندن باشر بیت ژ یی ب ریکا دروست بوی (چونکی پیښه واتییا وی خیلا فولئه ولایه ټانکو یا

دروستر نه وه نه و نه کت)، یی نابین وده کی یی ب چافه (یی نابین ترس و خشوعا وی پتره ژ یی ب چاف و یی ب چاف خو پاریزتره ژ پویساتی ژ یی ب نابین ژ بهر هندی وده کی ئیکن، نه گهر ترس و خشوعا یی نابین کیمر بیت ژ یی ب چاف وی دهمی یی ب چاف چیتره بو پیشه واتییی ژ یی نابین) ".

(فصل: في بعض السنن المتعلقة بالجماعة)

قافیرا : ل سهر هندهك سونه تین گریډایي ب نقیڑا ب کومی قه

(يَسْتَحَبُّ أَنْ لَا يَقُومَ إِلَّا بَعْدَ فَرَاغِ الْإِقَامَةِ، وَتَسْوِيَةِ الصُّفُوفِ وَالْأَمْرَ بِذَلِكَ، وَمَنْ
الْإِمَامَ أَكْدَ، وَأَفْضَلُ الصُّفُوفِ الْأَوَّلُ فَأَلَّوْلُ لِلرِّجَالِ).

"سونه ته بو وی مروفی یی حه ز ل سهر نقیڑا ب کومی هه ی ل جهی خو نه رابیت بو
نقیڑا ب کومی هه تا قامه تا نقیڑی دهیته گرتن (بلا ریڑا نیکی ژی بجیت ب نه رابونی هه تا
قامه ته دهیته گرتن چونکی نه و دهمی وی یی دروسته بو رابونا نقیڑی)، سونه ته بو
هه رکه سه کی ریڑیت نقیڑی راست و دروست بکته و بهری نیکودو بده نه راستکړنا ریڑان،
نه گهر پیښه وا ب فهرمانا راستکړنا ریڑین نقیڑی رابیت هیښتا چیتره، ریڑین ژ هه میان
باشتر ریڑا نیکی یه ریڑا نیکی بو زه لمان ژ هه میان باشتره (ژ بهر گوتنا پیغه مبهری -
سلاقیته خودی ل سهر بن- دهمی دیڑیت: "خیر صفوف الرجال أولها، وشرها آخرها،
وخیر صفوف النساء آخرها، وشرها أولها" (رواه مسلم)، رمان: "ریڑین ژ باشترینان
یین زه لمان نه ون یین نیکی، و ریڑین ژ خرابترینان یین زه لمان نه ون یین دووماهیی، و
ریڑین ژ باشترینان یین ژنان نه ون یین دووماهیی - نه گهر دگهل غیری ژنان بن- و ریڑین ژ
خرابترینان یین ژنان نه ون یین نیکی")".

(وَتَكْرَهُ إِمَامَةَ الْفَاسِقِ، وَالْأَقْلَفِ - وَهُوَ الَّذِي لَمْ يَخْتَن - وَالْمُبْتَدِعِ، وَالتَّمَتُّامِ، وَالْفَأْفَاءِ،
وَالْوَأَوَاءِ).

"مهکروهه (نانو يا باشتر نه وه وده نه کته) بو یی فاسق (فاسق نه وه یی گونه هان ب
ناشکرایي دکته) ببیته پیښه وا (چونکی نه مانته ل دهف نینه)، هه روه سا مهکروهه بو یی
نه سونه تکرې ببیته پیښه وا، و مهکروهه بو یی بیدعا دکته ببیته پیښه وا (مهرم پی نه و
بیدعه نه نه وین خودان پی گاور نه بیت وهکی وان نه نیکیا دناف بهینا مه زهه بین
موسلمانان دا وهکی نه شعهری و ماتریدی و غهیری وان، نه وی ب بیدعا گاودر دبیت وهکی
وی یی د بیڑیت: خودی لهش یی بو هه ی وهکی لهشین مروغان یان باودریی ب روژا

ناخرهتې نه نینیت یېن وهکی وی ناحیېبیت نفیژ ل دویف وی بهیته کرن چونکی یې ب بیدعا خو گاوه ربوی، مهکروهه بو یې پرمپرمی نانکو یې پیتا (تا) گهلهک دووباره دکهت ببیته پیښه وایې نفیژا ب کومی، مهکروهه بو یې پیتا (فا) گهلهک دووباره دکهت ببیته پیښه وایې نفیژا ب کومی، مهکروهه بو یې پیتا (واو) گهلهک دووباره دکهت ببیته پیښه وایې نفیژا ب کومی (و ههرودهسا مهکروهه بو یې ب دلی خه لکی نه بیت پیښه واتیې بکته ببیته پیښه وایې یې خواندنا وی ب له حن بیت)".

(وَكَذَا تَكَرَّهَ الْجَمَاعَةُ فِي مَسْجِدٍ لَهُ إِمَامٌ رَاتِبٌ؛ وَهُوَ غَيْرُ مَطْرُوقٍ إِلَّا إِذَا خَشِيَ فَوَاتَ فَضِيلَةَ أَوَّلِ الْوَقْتِ وَلَمْ يَخْشَ فِتْنَةً).

"مهکروهه نفیژا ب کومی ل مزگهفته کی بهیته کرن نهو مزگهفتا پیښه وایې لایې مهزنی باژیری فه هاتییه راسپاردن بو پیښه واتیې (فیجا چ نفیژا ب کومی بهری یان د وهختی یان پستی پیښه وای بکهن؛ چونکی دی بیته کیما تی بو پیښه واتیای وی و دی ژیک جودابوونې نیخیته دناف خه لکی دا)، مزگهفتا پیښه وایې خو بو هه ی و گهلهک هاتن و چون ل سهر نه یی وهکی مزگهفتین دناف تاخان دا د بیژنی مزگهفتا نه مهتروق (مطروق) مزگهفتین ل ناف بازاری و ل سهر ریځ و جادان و یین چ پیښه وای بو ناهدبته راستپارده کرن (تکلیف) دبیزنی مزگهفتا مهتروق ل فیړه نه گهر مزگهفت یا مهتروق بیت دروسته خه لک نفیژ ب کومی تیغه بکهن نه گهر نه یا مهتروق بیت نه گهر ب دلی پیښه وای بیت دروسته نفیژ ب کومی بهیته کرن نه گهر ب دلی پیښه وایې نه بیت و بزنان دی نه فیان په یدا بیت و دی بیته دووبه رده کانی دناف خه لکی وی تاخی وی دهمی مهکروهه نفیژ ب کومی بهیته کرن د مزگهفتا نه مهتروق دا نانکو دی ههر ئیک بخو کهت نه وچه نده بو وان که سانن یین نه گه هشتینه نفیژا ب کومی (ل سهر دهمی مه و د مزگهفتین دناف تاخین مه دا گهلهک ژ خه لکی تاخی دهمی درهنگ د هینه مزگهفتی نفیژا خو ب کومی دکهن فه بیکو دلی وان ژیک بمینیت بهلی نه گهر ژ بهر مهزه ب مهزه بانې نفیژ دووباره بهیته کرن وی دهمی نه فیان په یدا دبیت و دبیته جهی نه نارامیا خه لکی مزگهفتی و مه یین دبیتن کو نه وقاف هاتییه ل سهر خهت و کیسه چاره سه رگری) نهو تی نه بیت نه گهر پیښه وایې هاتییه راسپارده کرن بو پیښه واتیای مزگهفتی و بو نفیژا ب کومی ناماده نه بیت و بزنان دی نفیژا ب کومی ژ وهختی وی یې ب خیر دهرکه فیت و ژ چ فیتنه و دووبه رده کانی نه ترسن وی

دهمی دروسته نفیژ ب کومی بهیته کرن (ههر وهکی مه د فافیرا بهری فی دا ناماژه پیکری) " .

(وَيُنْدَبُ أَنْ يَجْهَرَ الْإِمَامُ بِالتَّكْبِيرِ، وَيَقُولُ: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ)، وَبِالسَّلَامِ، وَيُؤَافِقُهُ الْمَسْبُوقُ فِي الْأَذْكَارِ).

"سونهته بو یی پیشهواتی دکهت دهنگی خو ب تهکیراتان بلند بکهت (تهکیراتین ئیجرامی و یین فهگوهاستنا د رابون روینشتنان دا)، سونهته دهنگی خو ب گوتنا (سمع الله لمن حمده) بلند بکهت، و ب سلافا ل سهر ملان، یی دویف نفیژیی دکهت دفتیت زکریت خو ییت نفیژی دگهل ییت پیشهواي بکهت نانکو زکریت خو بکهته دگهل ییت پیشهواي فیجا چ زکریت سونهت بن یان یین واجب (مه بهری نوکه بهحسی موافقیا دگهل پیشهواي یا کری کا موافقی جییه و دی چهوا زکر و خواندن و کریاریت خو دگهل پیشهواي کهت کو یا موافق بیت بو یا پیشهواي)".

(باب صَلَاةُ الْمُسَافِرِ)

دەرگه ههك بو - چه وانيا - نقيژا ريفينگان

بو نقيژا ريفينگان گه لهك به لگه يين بو ههين د بنيات دا به لگه يي ژ فورئاني يه دهمي خوداي مه زن دبيژيت: ﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ﴾، رامن: "".

دروسته مروفي ريفينك نقيژين خو كورت بكهت و دروسته ته مام بكهت؛ ههروهي دهيكما مه عايشايي گوتيه پيغه مبهري -سلافيت خودي ل سهر بن-: "ياره سولي خودي من نقيژين خو كورت كرن و ته مام كرن و من روژييين خو گرتن و من هندك خوارن"، پيغه مبهري -سلافيت خودي ل سهر بن- گوت: "احسنت" نانكو: ته ياباش كر".

(يجوز للمُساfer سفرًا طويلاً مُباحاً قصر الظُّهر وَالْعَصْرَ وَالْعِشَاءَ رَكَعَتَيْنِ رَكَعَتَيْنِ، أَذَاءً وَقُضَاءً، لَا فَايْنَةَ الْحَضَرِ وَالْمَشْكُوكِ أَنَّهَا فَايْنَةُ سَفَرٍ أَوْ حَضَرٍ).

" دروسته بو ريفينكي يي قهستا گه شته كي كرى ژ جورى گه شتين دريژ و د حلال (نه گه شتا حرام؛ چونكي نه گهر گه شت بو تشته كي حرام و گونه ه بيت وهكي كوشتنا نه يا ب حهق و مهى قه خوارني وي دهمي بو وي ريفينكي دروست نينه نقيژين خو كورت بكهت) نقيژيت خو كورت بكهت نقيژا نيڅرو و يا نيڅفاري و يا عهيشا بكهته دوو رهكهعت دوو رهكهعت، فيجا چ نقيژا وي نه داكرن بيت يان قهزاكرن بيت بو وي ههيه دههردووكان دا نقيژيت خو د گه شتي دا كورت بكهت، نقيژا ل مال ژي چوي وي نقيژي د گه شتي دا كورت ناكهت ههروهسا نقيژا تيډا ب گومان كهفتي كا نهو نقيژ د گه شتي دا ژي چويه يان د مال دا ژي چويه دي خو نيك ري كهت و دي ل دويف وي نيك ريكړنا خو وي نقيژي كهت".

(و السفر الطويل يَوْمَانِ معتدلان بسير الأثقال، والإتمام أفضل إلا في ثلاث مراحل، ولمن وجد في نفسه كراهة القصر).

"گهشتا دریژ دوو روژن (یان دوو شەف ئانکو دوو قوناغ هەر قوناغەك دبیتە شەفەك و روژەك، كو دبنه نیژیکی (85) کیلومه تران) ژ روژیټ دروست و تەمام بو وی یی ب ریکی و ب پهیا دگهل حەیانین بارکری دچیت (دگهل هزرکړنا وی چەندی کو ب راوهستن و بیهنا خو بدن وهك نفیژکرن و خوارن و فەخوارن ل دویف پیدفیټ مروف د پیدفی)، یا باشتەر ئەوه ریقینک نفیژا خو تەمام بکەت (ئەگەر دریژیا گهشتا وی دوو قوناغ بن) ئەو تیڼه بیت ئەگەر دریژیا گهشتا وی سی قوناغ بن وی دەمی کورتکرن باشتەر ژ تەمامکړنی، ههروهسا بو وی زی یا باشتەر ئەوه نفیژا خو تەمام بکەت یی کورتکړنا نفیژان ل سەر وی د گهشتان دا گران بیت (ل فیږه ژ بهر وی چەندی گوت: یا باشتەر ئەوه نفیژا خو کورت بکەت ئەگەر دریژیا گهشتا وی دوو قوناغ بن داکو ژ خیلافا دگهل حەنه‌فیان ب دووماهی بینیت و خو ژ وی کیش و بیشی خلاسکەت؛ چونکی ل دەف حەنه‌فیان دقیت سی قوناغ بن، و ههروهسا داکو ل دویف بنیاتی دبیزیت: (دەرکه‌فتن ژ خیلافی باشتەر) ژ وی زی خلاس بیت، سەرەرای چەندا بوری یا موعتەمەد د مەزەه‌بی شافعی دا ئەوه کو ئەگەر دریژیا گهشتی دوو قوناغ بن یا باشتەر ئەوه کورت بکەت)".

(فصل: فِيمَا يَتَحَقَّقُ بِهِ السَّفَرُ)

فاقیرا: ل سهر مسوگه رکرنا گه شتی

وهك: دهسټپيكا گه شتی و ب دووماهی نینان و هندهك ژ مهرجیت كورتكرنی.
(وَأَوَّلَ السَّفَرِ الْخُرُوجُ مِنَ السُّورِ فِي الْمَسُورَةِ، وَمَنِ الْعَمْرَانِ مَعَ رُكُوبِ السَّفِينَةِ
فِيمَا لَا سُرَّ لَهُ، وَمَجَاوِزَةِ الْحَلَةِ).

"دهسټپيكا گه شتی ژ دهقهن و سنورین باژیری دهسټپیدكهت نهو دهقهن و سنور
هاتییه دهست نیشانكرن بو ب ژوركهفتن و دهركهفتنن باژیری، نهو باژیری دهقهن و سنور
بو نهبن دی دهسټپيكا وی ژ نافاهی بیت وهکی باژیرین ل سهر ئافان كو دی دهسټپيكا
دهركهفتن ژ سیاربوونا پاپوران بیت، و دهسټپيكا گه شتی بو یین ئاكنجی د ناف چادران دا
(نهو خانینه نهوین دكوم یان بژاله) دی ژ وی جهی بیت یی خهلكی وی تییدا كوم دبن بو
كومبین و کارین پیدفی".

(وَيُنْتَهِي سَفَرُهُ بِوَصُولِهِ سَوْرَ وَطْنِهِ، أَوْ عَمْرَانَهُ إِنْ كَانَ غَيْرَ مَسُورٍ، وَبِنِيَّةِ
الرُّجُوعِ إِلَى وَطْنِهِ، وَبِوَصُولِ مَوْضِعِ نَوَى الْإِقَامَةِ فِيهِ مُطْلَقًا، أَوْ أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ صَحِيحَةٍ،
أَوْ لِحَاجَةٍ لَا تَنْقُضِي إِلَّا فِي الْمُدَّةِ الْمَذْكُورَةِ).

"دی دووماهیكا گه شتا وی ب گه هاندنا وی بیت بو دهبهك و سنوریت باژیری وی یی
قهسټکرییی، ئان ژی دی بیته ئافاهییت باژیری نهگه دهبهك و سنور بو نهبن (وهکی مه
بهری نوکه گوتی)، ههروهسا دی ب نییهتا زفرین بیت بو دناف وهلاتی خو (ههركاف و جهی
نییهتا زفرینا وهلاتی خو ئینا دی نهو گاف و جه بنه دووماهیكا گه شتا وی، بو نموونه: من
نییهتا گه شتی ئینا بجهه سلیمانینی من ل ههولیری نییهتا زفرینا مالا خو ئینا دی
دووماهیكا گه شتا من ههولیر بیت)، ههروهسا دی دووماهیكا گه شتا وی ل وی جهی بیت
نهو وی نییهتا خو لی ئینای كو لی بمینیت، ههروهسا دی نهو جه بیته دووماهیكا گه شتا وی
نهو نییهتا خو لی ئینای كو بو ماوی چار روژان لی بمینیت، ههروهسا دی نهو وجه بیته
دووماهیكا گه شتا وی نهو جهی بو وی کارهکی پیدفی چیبوی كو بو ماوی چار روژان ل وی
جهی بمینیت".

(وَإِنْ كَانَ يَتَوَقَّعُ قَضَاءَهَا كُلَّ وَقْتٍ.. تَرْخَصُ إِلَى ثَمَانِيَةِ عَشَرَ يَوْمًا).

"ئەگەر ریڅینگه‌کی سەربخو نییه‌تا مانئ ئینا ل جهه‌کی بمینیت ب مه‌رما وئ چه‌ندی کو پیدفیه‌کا وی ب جه بهیت به‌ری گه‌شتا خو یا چار روژی ته‌مام بکه‌ت (بو نموونه: هه‌تا هه‌وایی ب هیژ و بابهلېسک نه‌مینیت یان هه‌فالیت وی بگه‌هنئ) وی ریڅینگی هزر دکر کو دئ پیدفیا وی یا چار روژی ب جه هیت به‌لئ پیدفیا وی ب جه نه‌هات کو ژ چار روژان پتر ل وی جهی ما.. وی ریڅینگی ماف یئ هه‌ی نفیژین خو کورت بکه‌ت هه‌تا هه‌ژده روژان ژبلی روژا ب ژورکه‌فتی و روژا ژئ دهرکه‌فیت (چونکی پیغه‌مبه‌ری خودئ -سلافتیت خودئ ل سهر بن- ده‌مئ فه‌تعا هه‌وازن کری پشتی ژ مه‌که‌هئ ب دووماهی هاتی بو ماوئ هه‌ژده روژان ما ل هه‌وازن ل وی ده‌می دا نفیژین خو کورت دکرن)".

(وَلَا يَقْصُرُ هَائِمٌ، وَلَا طَالِبٌ غَرِيمٌ، أَوْ أَبَقٌ لَا يَعْرِفُ مَوْضِعَهُ، وَلَا زَوْجَةٌ وَاعِدٌ لَا يَعْرِفَانِ الْمَقْصِدَ إِلَّا بَعْدَ مَرَحِلَتَيْنِ).

"بو وی مروفی دروست نینه نفیژان کورت بکه‌ت ئه‌وئ نه‌زانیت دئ کیفه چیت و جهی گه‌شتا وی ل کیفه‌یه، هه‌روه‌سا بو وی مروفی دروست نینه نفیژین خو کورت بکه‌ت ئه‌وئ ل ده‌ینداری خو دگهریت یان به‌نده‌یی خو ئه‌و ده‌یندار و به‌نده‌یی جهی وان چ ژئ نه‌زان (چونکی لیگه‌روکی نییه‌تا گه‌شتی نه‌ئینایه به‌لئ دگهل وئ چه‌ندی ئەگەر گه‌شتا وی بونه دوو قوناغ د لیگه‌ریانئ دا بو وی هه‌یه د وی ده‌می دا نفیژین خو کورت بکه‌ت چونکی قواغا کورترنئ تئ هه‌یه)، هه‌روه‌سا بو ژنئ و به‌نده‌ی نینه نفیژین خو کورت بکه‌ت ئه‌و ژن و به‌نده‌یی نه‌زانن کا دئ زه‌لام و سه‌روه‌ری وان کیفه چیت هه‌کو دهرکه‌فتنا وان بونه دوو قوناغ وی ده‌می دروسته نفیژین خو کورت بکه‌ت (چونکی قوناغا گه‌شتی جیبه‌جی بوو و گه‌ه‌شته‌نه مافی کورترنا نفیژان)".

(فصل: في بَقِيَّةِ شُرُوطِ الْقَصْرِ وَنَحْوِهِ)

قاضي ل سهرمه رجين کورتکرنا نقيزان نهوین مایین

(وشرط القصر: العلم بجَوَازِهِ).

"ژ مه رجين کورتکرنا نقيزان: دقيت بزانيت کو کورتکرنا نقيزان دروسته (نه گهر مروفه کی ژ دهف خو بيکو بزانيت کا کورتکرنا و کومکرنا دروسته يان نه نقيز کورتکرنا يان کومکرنا وی دهمی نقيزین وی د دروست نینن چونکی دی بیه یاری و ترانه پیکرنا ب نقيزان)".

(وَأَنْ لَا يَتَّذِي بَمَتَمٍ، وَلَا بِمَشْكُوكِ السَّفَرِ).

"ژ مه رجين کورتکرنا نقيزان: ناچيبیت يی ريفينک نقيز ل دويف يی ناکنجی بکته، و ههروهسا ناچيبیت ل دويف مروفه کی بکته يی ل ب گومان بیت کا ريفينگه يان ناکنجیه (چونکی دبیت نهو نقيزا خو تمام بکته پاشی وی دهمی دقيت ريفينگ ژي نقيزا خو ته مام بکته)".

(وَأَنْ يَنْوِي الْقَصْرَ فِي الْإِحْرَامِ).

"ژ مه رجين کورتکرنا نقيزان: دقيت نييه تا خو بينيت بو کورتکرنا نيژ و دقيت نييه تا کورتکرنا دگهل ته کبرا ئيحرامي بينيت و ب ته کبرا ئيحرامي فه گريدهت (وهکی مه د فهرزيت نييه تی دا کوتی)".

(وَأَنْ يَدُومَ سَفَرَهُ مِنْ أَوَّلِ الصَّلَاةِ إِلَى آخِرِهَا).

"ژ مه رجين کورتکرنا نقيز: دقيت گه شتا وی يا بهردوام بیت هه تا نقيزا وی ل دهستپيکی هه تا دووماهیکی ب دووماهی دهیت (نه گهر دهستب نقيز کر ب نييه تا کورتکرنا و دنقيز دا پاپورا وی گه هشته بهر دهر گه هی مالا وی وی دهمی دقيت نقيزا خو ته مام بکته چونکی يی گه هشتیه مال)".

فاقیرا: ل سهر کومکړنا دوو نفیژان

د گه شتی و د باران بارینی دا

(يجوز الجمع بين العصرين والعشاءين تَقْدِيمًا وتأخيرًا، وَتَرْكُهُ أَفْضَلُ إِلَّا لِمَنْ وَجَدَ فِي نَفْسِهِ كَرَاهَةً الْجَمْعِ، أَوْ شَكَّ فِي جَوَازِهِ، أَوْ يُصَلِّي مُنْفَرِدًا لَوْ تَرَكَ الْجَمْعَ).

"دروسته د گه شتی دا نهو گه شتا کورترکړنا نفیژان تیدا دروست بیت نفیژا نیږو و یا نیږاری هردووکان پیڅه کومکړنا فیجا چ نفیژا نیږو بهته سهر یا نیږاری (کو پاش بیڅیت) یان یا نیږاری بینیته ل سهر یا نیږو (کو پاش بیڅیت)، ههروهسا دروسته نفیژا مه غره ب و یا عهیشا هردووکان پیڅه کومکړنا فیجا چ نفیژا مه غره ب بهته سهر یا عهیشا (کو پاش بیڅیت) یان یا عهیشا بینیته ل سهر یا مه غره ب (کو پاش بیڅیت)، (نفیژا خوتبی ژی وهکی نیږو یه بو کومکړن و کورترکړنا نفیژا ریڅینگا)، یا باشتړ نهو کومکړنا نفیژان بهیلیت (ئانکو: نفیژان کوم نهکته، ژ بهر گه لهک نه گهران ژ وان: دی دمهکی نفیژی څالا مینیت، ههروهسا ډاکو ژ خیلافی ب درکه فیت نهوین دبیزن کومکړن دروست نینه؛ وهکی حنه فیان چونکی د مه زهه بی حنه فیان دا کومکړن ب شیوی پاش نیڅستن بتنی د عهره فی دا و د روژا عهره فی دا دروسته ژ بلی روژا عهره فی کومکړنا نفیژان ب شیوی پاش نیڅستن ل دده ف حنه فیان دروست نینه، و ههروهسا ل دده ف حنه فیان کومکړنا نفیژان ب شیوی پاش نیڅستن بتنی د مزده لیفی دا دروسته ژبلی وی ل دده ف وان کومکړن دروست نینه، ل دده ف شافعیان کا چهوا کومکړن ل عهره فی و ل مزده لیفی دروسته وهسا د گه شتان دا ژی دروسته، بهلی ډاکو ژ فی خیلافی ب دووماهی بهیت نفیسه ری په رتوکا: المقدمة الحضرية گوت: یا باشتړ نهو نفیژان کومنهکته)، نهو تینه بیت نهو کومکړنا نفیژان ل سهر وی گران بیت یا باشتړ بو وی نهو نهو کومبکته (چونکی شه ریعه تی ریکا بو دای کو دروسته مادم شه ریعه تی تشتهک دروست کر بیت وی دهمی ناحی بیت مروفل بهر خو گران کهت ژ بهر هندئ بو وی یا باشتړ نهو کومبکته ههتا خو فیری وی بکته یا خودایی مه زن بو وی دروست کری)، ههروهسا بو وی ژی یا باشتړ نهو کومبکته یی ب گومان بیت کا کومکړنا نفیژان دروسته یان نه (چونکی شه ریعه تی یا

دروست کړی و بهلگه یېن دروست یېن هاتین دبربارهی دروستبوونا کومکړنا نفیژان لهوما یا باشر نهوه بو وی کومبکته داکو خو ژ گومانئ ب دووماهی بینیت و داکو وهسواسیت شهیتانی کارتیکړنئ ل دهرونئ وی نهکته)، ههروهسا بو وی زی یا باشر نهوه کومبکته نهوئ وهکو نهگهر نفیژ ب شیوئ نهکومکړن کر کو نفیژیت خو بتنی بکته نه ب کومی (چونکی خیرا نفیژا ب کومی پتره ژ نفیژا بتنی، ژ بلی وی ههر تشتهکی نفیژ پئ تهمام بیت د نفیژا ب کومی دا وی دهمی کومکړن دی باشر بیت)".

(وشروط التّقديم اربعة: البداءة بالأولى، ونية الجمع فيها ولو مع السّلام، والمواالة بينهما، ودوام السّفر إلى الإحرام بالثّانية).

"مهرجیت کومکړنا نفیژان ب شیوئ پئش نیخستن چارن:

نیک: دفتیت دهستیپکئ ژ نفیژا نهول دهستیپبکته کو نفیژا نیقرو یه یان یا مهغرب (چونکی دهم دهمئ وی نفیژئ یه).

دوو: دفتیت نییه تا کومکړنا نفیژان د ههردووکان دا بینیت وهلهو پشتی سلاقئ بیت.

سی: دفتیت نیک ل دویف نیک بکته بیکو فافیر و نافیرئ بیخپته دناف بهینئ دا (وهکی وی نفیژئ نهوا پیغه مبهړئ خودئ سلاقیئت خودئ ل سهر بن- ل مزگه فتا نه میره دا کړی، نهگهر فافیر گهلهک یا دریز نه بیت دروسته، دریزکړنا فافیرئ زی زانایان هوسا تهقدیر کریه کو هندی دوو رهکعهت بهینه کړن، ژ بهر هندئ سونه تین راتیبه دناف بهینا وان دا ییت هاتینه هیلان داکو فافیر نهکفه فیه دناف بهینئ دا).

چار: دفتیت گهشتا وی یا بهردهوام بیت ههتا تهکیرا ئیحرامئ بو نفیژا دووئ بدهت (نهگهر زفری مال یان گهشته مال بهری تهکیرا ئیحرامئ یا نفیژا دووئ بدهت وی دهمی کومکړن نینه، نانکو: دفتیت نفیژا دووئ د وهختئ وی دا بکته)".

(ويشترط في التأخير: نيته قبل خروج وقت الأولى ولو بقدر ركعة، ودوام السّفر إلى تمامها، وإلا.. صارت الظّهر قضاء).

"مهرجین کومکړنا نفیژان ب شیوئ پاش نیخستن دوونه:

نیک: دفتیت نییه تا کومکړن بینیت بهری وهختئ نفیژا نیکئ ژ وهختئ وی ب دهرکه فیت بلا وهختئ وی هندی قهدهر رهکعه تهک زی مابیت.

دوو: دفت گه شتا وی یا بهردهوام بیت هه تا نفیژا وی یا دووی ب دووماهی دهیت،
 نه گهر گه شتا وی ب دووماهی هات بهری نفیژا خو یا دووی ته مام بکته دی نفیژا وی یا
 نیکی (نیفرو یان مه غرب) بیته قهزا (چونکی نه دا کرنا نفیژا نیکی یا ب نه دا کرنا نفیژا
 دووی قه گریدایه ماده م نفیژا دووی کهفته د مال دا وی دهی نفیژا نیکی زی دی بیته
 نفیژا مال، نانکو نابیته نفیژا گه شتی).

(وَجُوزَ الْجَمْعَ بِالْمَطَرِ تَقْدِيمًا: لَمَنْ صَلَّى جَمَاعَةً، فِي مَكَانٍ بَعِيدٍ، وَتَأْذَى بِالْمَطَرِ فِي طَرِيقِهِ).

"دروسته د باران بارینی دا (ههروهسا د هاتنا به فری و گیزلوکی و د حهلبوونا به فر و
 گیزلوکان دا دهی دبیته ههری و لافا و ببیته جهی زیانی و ریگریکرنی بو چونا مزگهفتی)
 نفیژان کومکهن ب شیوی پیش نیخستن (نه ب پاش نیخستن؛ چونکی مروی نوزانیت کا دی
 باران هیات یان نه، نفیژین خو یین نیفرو و نیفاری پیکه کومکهن و یین مه غرب و
 عهیشا پیکه کومکهن، ههروهسا بو روژا خوتبه زی دروسته نفیژا نیفاری بیننه ل سهر یا
 نیفرو ب مهردما کومکرنی ژ نه گهری باران بارینی و نه گهرین مه گوتین؛ ژ بهر کومکرنا
 پیغه مبهری -سلافیت خودی ل سهر بن- دهی نفیژا نیفرو و نیفاری پیکه کومکرنی و یا
 مه غرب و عهیشا پیکه کومکرنی بیکو نه گهرهک بو هه بیت، ژ بهر هندی دروسته نفیژ
 بهینه کومکرن) بو وان یین: نفیژان ب کومی دکهن (ل مزگهفتی یان یان جههک دهستنیشان
 کر بیت بو نفیژین ب کومی)، و یین جهیت ناکنجیبوونا وان ژ مزگهفتی ددویر، و زیانی ژ
 هاتنا بارانی و نه گهرین مه گوتین ببین (کومکرنا نفیژان هاته دروستکر ب وان یین مه
 گوتین ژبلی وان کومکرن دروست نینه بو یی نفیژ د مالا خوفه دکته یان یی چ زیانی ب
 باران بارینی و به فر بارینی و گیزلوک بارینی نه بینیت، یان یی نیزیکی مزگهفتی بیت چ
 زیانان نه بینیت، یان یین سیهانه هه بن خو پی بپاریژن بو وان هه میان دروست نینه
 نفیژان کومکهن. ههروهسا کومکرنا نفیژا دروست نینه بی نه گهری: (گه شتی و باران
 بارینی)؛ وهکی نه ساخیی و هه ریوی و هه وای و بابهلیرکان و تاریی.. نه و چهنده ل دویر
 گوتنا نیمای شافعی یی مه شهر -دلوفانیا خودی ل سهر بیت- ل فیر نه ایمای نه وهوی -
 دلوفانیا خودی لی بیت- دبیزیت: بو مروفی نه ساخ ههیه نفیژین خو کومکته چ ب پیش
 نیخستن یان ب پاش نیخستن، نه و چهنده ژ مه زه بی نیمام نه حمده و کومهک ژ زانایین

شافعيان ل سهر وې چې ندي نه کو دروسته مروفي نه ساخ نقيژين خو کومکته. نه و نه ساخيا دبته نه گهر کو دروست بيت نقيژان ب نه گهرې وې کومکهن دفت نه ساخيه کا ودها بيت کو ب زحمته بيت روکني نقيژي بکته وختي نقيژان دکته؛ ودهکی زحمته تا تهر بونا جليکيت مروفي د باران باريني دا دهمي دچيته مزگهفتي".

دەرگه ههك بو نقيژا خوتبي

روژا ئهينى روژهكا گرنگه ل دهف موسلمانان، ئايينى ئيسلامى گرنگيا دايى، روژهكا گهلهكا ب خپره، ل وى روژى دا موسمان تيدا كوم د بن و گوهداريى بو خوتبى دكهن، و ژ بهر كومبينا موسلمانان نافى وى كره (الجمعه) ئانكو: كوم، ئهم ب كوردى دبيژين ئهينى، روژا ئهينى روژا كومبينا موسلمانانه، و دبیت ژ بهر كومبينا باب ئادهم و حهوايى نافى وى كروه (الجمعه)، ئان ژى ژ بهر چيكرنا ئادهم ل روژا ئهينى دا.

نقيژ و گوهدانا خوتبى ژ فهرز عهينايه ل سهر موسلمانان، گهلهك بهلگه يين هاتين دمبرارهى روژا ئهينى دا ژ وان پيغه مبهري خودى سلاقيت خودى ل سهر بن دبيزيت: "انه خير يوم طلعت عليه الشمس" (مسلم)، رaman: "روژا ئهينى ژ باشتين روژايه روژ تيدا دهرگهفتى".

(تجب الْجُمُعَة على كل مُكَلَّف، حر، ذكر، مُقيم بِلَا مرض وَنَحْوِه مِمَّا تَقْدَم، وَتَجِب على الْمَرِيض وَنَحْوِه إِذَا حَضَرَ وَقْتَ إِقَامَتِهَا أَوْ حَضَرَ فِي الْوَقْتِ وَلَمْ يَشِقْ عَلَيْهِ الْإِنْتِظَارُ، وَمَنْ بَلَغَهُ نِدَاءُ صَيِّتٍ مِنْ طَرَفِ مَوْضِعِ الْجُمُعَةِ مَعَ سُكُونِ الرِّيحِ وَالصَّوْتِ، لَا عَلَى مُسَافِرٍ سَفَرًا مُبَاحًا طَوِيلًا أَوْ قَصِيرًا).

"خوتبه فهره ل سهر ههر موسلمانكه يى: بالغ و عاقل بيت كو دبيزنى (موكهلهف) ئانكو: يى راسپاردهكرى ئان يى ب كيړ راسپارهكرنى دهيت، ئازاد بيت (نهبهنده)، نيړ بيت (ژ زهلامان بيت نه ژ ژنان)، ئاكنجى بيت (نه ريفينك)، ساخلم بيت (نه يى نهساخ) نهو نهساخييين بهرى نوكه مه ئامازه پيكرين (ژ بهر گوتنا پيغى مبهري سلاقيت خودى ل سهر بن دهمى دبيزيت: "الجمعة حق واجب على كل مسلم في جماعة إلا أربعة: عبد مملوك، أو امرأة، أو صبي، أو مريض" رaman: "خوتبا ب كومى ژ مافين فهره ل سهر ههر موسلمانكه يى بتنى چار تينهبن: بهنده يى مولكى مروقهكى، ژن، بچيك، نهخوش"، خوتبه فهره ل سهر نهخوشى ئامادهبوى د وختى خوتبى دا ئان ژى يى ددهمى خوتبى دا ئامادهبوى و ب مانا د خوتبى دا زيان و زحمهت يى نهبنيت (نهگهر زيان و زحمهت ب

مانا د خوتبې دا ديت وی دهمی دروسته خوتبې بهیلت ودهکی نه خوشی زکی وی دچیت، ههروهسا خوتبه فهره ل سهر یی نابین نهگهر ئیک هه بیت وی بینته خوتبې یان شیانیت هاتنی هه بن)، خوتبه فهره ل سهر وی یی دهنکی بانگی خوتبې بگه هیتي نهو بانگی هاتییه دان ل جهی هاتییه دهستنیشانکرن بو بانگی خوتبې ژ لایي کهسه کی فه یی دهنک بلند بیت و هه تا ب وی بانگی خوتبه ل سهر مروفی فهر بیت دفتی د وخته کی دا بیت دهمی ههوا یی راوهستیایی بیت و دهنک نه بن مروفی گوهل دهنکی بانگی خوتبې هه بیت، خوتبه ل سهر یی ریښینگ نینه نهو ریښنگی گه شتا وی یا حلال بیت فیجا چ گه شتا وی یا دویر بیت یان یا نیزیک (و یی دهرکهفتنا وی کهفتیه بهری نفیژا سپیدی).".

(وَيَحْرَمُ السَّفَرُ بَعْدَ الْفَجْرِ إِلَّا مَعَ إِمَّاكِنَا فِي طَرِيقِهِ أَوْ تَوَحُّشٍ بِتَخْلُفِهِ عَنِ الرَّفْقَةِ).
"ههرا مه مروفی پشتی نفیژا سپیدا روژا خوتبه بجیته گه شتی (ژ بهر ژیچونا خوتبې گه شت ههرام دبیت) نهو تیینه بیت نهگهر بزانی د ب ریکی فه خوتبا خو که ت وی دهمی گه شت ههرام نابیت، ههروهسا نهگهر ژ تناتییی و فهدهرییی د ترسیت و بزانی د مینیت بی هه فال د گه شتی دا بو وی زی دروسته پشتی نفیژا سپیدا روژا خوتبه بجیته گه شتی".

(وَتَسْنُ الْجَمَاعَةَ فِي ظَهْرِ الْمَعْذُورِينَ وَيَخْفُونَهَا إِنْ خَفِيَ عَذْرُهَا).
"سونه ته بو یین ههجهت ههین بو نهچونا خوتبې نفیژا خو چار رهکههتان ب کومی بکهن (د وی باژیری دا نهوی خوتبه تییدا دهیته کرن، یین هیجهت ههین بو نهچونا خوتبې دی نفیژا خو یا خوتبې نانکو یا نیفرو چار رهکههتان کهن، و سونه ته ب کومی بکهن؛ ودهکی روژین کورونایی دهمی خوتبه هاتینه قه دهغه کرن دروژین کورونایی دا خه لکی نفیژا خوتبې ودهکی یا نیفرو چار رهکههت د مالیت خو دا ب کومی کرن) دفتی نفیژا خو یا بکومی ب بهرزه هیفه بکهن نه ب ناشکرایي نهگهر ههجهتا وان یا بهرزه بیت (داکو نه هینه تومه تبارکرن ب تومه تا نهچونا خوتبې، ههجهتین بهرزه نهوه کو نه حوش بیت..). نهگهر ههجهتا وان یا بهرزه نه بیت (نمونه: باژیری وان خوتبه لی نه هینه کرن) دفتی نفیژا خو یا بکومی ب ناشکرایي کهن".

(وَمَنْ صَحَّتْ ظَهْرُهُ.. صَحَّتْ جَمْعَتُهُ، وَمَنْ وَجِبَتْ عَلَيْهِ.. لَا يَصِحُّ إِحْرَامُهُ بِالظَّهْرِ
قَبْلَ سَلَامِ الْإِمَامِ).

"ئهوئ نقيژا وی یا نیشرو دروست بیت یین خوتبه ل سهر نه فهرز وهکی بجیکی.. دئ
خوتبا وی ژی یا دروست بیت، ئهوئ خوتبه ل سهر وی فهرز بیت و نه چیته خوتبی..
ناچیبیت ئهو نقيژا خو بکته ههتا پيشه وایی خوتبی دخوینیت ژ نقيژا خوتبی ب
دووماهی نه هیئت (دقیقت ته کبیرا وی یا ئیحرامی بکته فیه پشته سلافا پيشه وای)".
(وَيُنْدَبُ لِلرَّاجِي رَوَالُ عَذْرِهِ تَأْخِيرَ ظَهْرِهِ إِلَى الْيَأْسِ مِنَ الْجُمُعَةِ).

"ئهوئ هیفی ههی کو دئ ژ هیجهتا نه چونا خوتبی ب دووماهی هیئت (وهکی نه خوشی
چاره سهر بوی و بهندهیی ل هیفییی کو بهیته ئازاکرن وو) و دئ شیان ههبن بجیته خوتبی
بو وی سونهته نقيژا خو گپرو کته ههتا کو بی هیفی دبیت ژ نه گه هشتنا نقيژا خوتبی
(دئ نقيژا خو یا نیشرو گپرو کته و دئ پیکولا چونا خوتبی کته ههتا کو بزانیته پيشه وای
سلافا ملان فهدا وی دهمی نه گهر نه گه هشتی دئ شنوی نقيژا خو یا خوتبی چار ره کعهتان
کته)".

(فصل: في شروط الجمعة)

شافعي ل سهر مهرجين خوتبي

(الْجُمُعَةُ شُرُوطُ زَوَائِدُ:

الأول: وَقْتُ الظَّهْرِ، فَلَا تَقْضَى الْجُمُعَةُ، فَلَوْ ضَاقَ الْوَقْتُ.. أَحْرَمُوا بِالظَّهْرِ).

"بو دروستبونا خوتبې هندهك مهرجين دى يين زيده ييت ههين نهو زى نهفهنه:

نبيك: دقيت ههردوو خوتبه بكهفنه د وهختي نيڅرو دا (چونكى وهختي خهتبي د وهختي نيڅرودايه)، نهگهر خوتبه ز وهختي وي دهركهفت خوتبه ناهيته فهزاكرن، نهگهر وهختي خوتبي بهرتهنگ بوو كو نهگههن خوتبي بخوينن.. دى نيههتا نقيزا نيڅرو نينن و دى نقيزا نيڅرو چار رهكههتان كهن".

(الثاني: أَنْ تُقَامَ فِي خُطَّةٍ بَلَدٍ أَوْ قَرْيَةٍ).

"دوو: ژ مهرجيت خوتبي؛ دقيت خوتبه دناف جهين نافاهى دا بهيتهكرن فيجا چ نهو نافاهى بازيير بيت يان گوند (وهسا ناشكرا دبیت نهووين ئاكنجى دناف چادران دا خوتبه ل سهر وان نينن چونكى ل سهر دهمي پيغه مبهري -سلاقيت خودي ل سهر بن- فهرمان ل وي خهلكي و بنه مالان نه د كر نهووين ل دوريت مهديني كو خوتبي بكهن ل ناف ماليين خو، بهلي دگهل وي چهندي نهگهر خهلكي ل دوريت بازييري گوهل خوتبي بوو نهو خهتبا ل دوريت وان دهيته خواندن.. دقيت ل خوتبي ئامادهبن، بهلي دگهل چهندا بوري نهگهر جههك تهرخان كر بو خوتبي ل ناف چادريين خو و خوتبا خو نهنجام دا وي دهمي دروسته و يا باشت نهووه وه بكهن دا ژ وهمز و نهسيحه تان بي بههر نهبن)".

(الثالث: أَنْ لَا يَسْبِقَهَا وَلَا يَقَارِنَهَا جُمُعَةٌ فِي تِلْكَ الْبَلَدِ أَوِ الْقَرْيَةِ إِلَّا لِعَسْرِ الْاجْتِمَاعِ).

"سي: ژ مهرجين خوتبي؛ ناچيبيت چ خوتبين دى يين دهينهكرن دناف بازييري يان دناف گوندي دا بكهفيته بهري وي يان بكهفيته دگهل وي نهو تينهبيت نهگهر جه يي بهرتهنگ بيت (نهگهر نافاهيبي خوتبه تيذا دهيتهكرن يي بهرتهنگ بيت دروسته جههكي دى دهست نيشان كهن ل دوييف پيدفييي بو نهداكرنا خوتبي)".

(الرَّابِع: الْجَمَاعَةُ، وشروطها: أَرْبَعُونَ مُسْلِمَانِ ذَكَرَا، مُكَلَّفَا، حَرَا، مَتَوَطَّنَا لَا يَظُنُّ إِلَّا لِحَاجَةٍ، فَإِنْ نَقَصُوا فِي الصَّلَاةِ.. صَارَتْ ظَهْرًا، وَيَجُوزُ كَوْنُ إِمَامِهَا عَبْدًا أَوْ مُسَافِرًا أَوْ صَبِيًّا إِنْ رَادَ عَلَى الْأَرْبَعِينَ).

"چار: ژ مهرجين خوتبى؛ دفتيت نقيزا خوتبى (ب تايبهت د رهكعها تا نيكى دا) ب كومى بهيته كرن، مهرجيت كوما خوتبه پى دهيته كرن دفتيت (40) چل كهس بن نهو چل كهس؛ دفتيت زهلام بن، د بالغ و عاقل بن كو دبيتړنى: (موكه لهف)، و د نازاد بن، ژ ناكنجيبوييت باژيرى بن و ژ وان ناكنجيبويا نهبيت نهوئ د هافين و زفستانان دا دبېته گهشتييار؛ ناكو: د هافين و زفستانان دا جهى خو يى ناكنجيبوونى دگهوريت نهو تينهبيت نهوئ بو كاردهكى پيدفى گهشتى دكعت د هافين و زفستانان دا (داكو ژ خهلكى ناكنجى بهيته هژمارتن؛ چونكى نهوئ د هافينان دا دناف باژيرى دا نهبيت بتنى د زفستانيدا د باژيرى دا بيت نهو ژ ناكنجيبويين باژيرى ناهيته هژمارتن بو خوتبى)، نهگهر هژمارا يين نقيزا خوتبى دكهن ژ (40) چل كهسان كيتر ليهاتن.. دى خوتبا وان يه تال بيت و دى شينا نقيزا خوتبى نقيزا نيفرو كهن، دروسته پيشهوايى خوتبى د خوينيت و نقيزا خوتبى د كعت مروفهك بيت يى بهنده يان ريفينگ يان بجيك بيت ب مهرجهكى نهگهر نهو پيشهوا بو هژمارى ل سهر (40) چل كهسان دا بيت.

(سه بارهت هژمارا خوتبه چنان ژ (40) كهسان كيتر نه بن بهلگه ل سهر وى هژمارى كه له كن ژ وان: نيكه م خوتبا هاتيه نه نجام دا ل مدينى هژمارا وان ل سهر (40) چل كهسان دا بوو. گوتنا پيغه مبهري -سلافتيت خودى ل سهر بن- دهمى دبېژيت: "صلوا كما رايتموني أصلي"، رامن: "نقيزى وهسا بكن وهكى نقيزا من"، نقيزا پيغه مبهري يا خوتبى چ جارا نه هاتيه كرن كو ژ (40) كهسان كيتر بيت، و گوتنا نيين عه باس -خودى ژى رازيبيت- دهمى دبېژيت: "مضت السنة: أن في كل ثلاثة إماما، وفي كل أربعين جمعة" (البهقي وغيره بسند ضعيف وضعفه، وقال البهقي: هو حديث لا يحتج بمثله)، رامن: "وهسا سونه تا پيغه مبهري يا بورى كو: د ههر سى مروفان دا نيك ببيت پيشهوا، و د ههر (40) چل كهسان دا خوتبه پى بهيته كرن و پى ته مام بيت". هژمارا چل كهس نهو هژماره نهو كو كوم پى د گه هيته كه مالى، ميقاتا موسا پيغه مبهري -سلافتيت خودى ل سهر بن- بونه (4) چل روژ نهو ژى بهلگه يه ل سهر هژمارا چل كو هژماره كا

ګرنکه بو ناماده بوييڼ خوتبې. هه روه سا هاتييه ګوتن ګو هه ر (40) چل که سان مرو فقه کی ژ وهلييڼ خودی ييڼ دنا فدا.

سه بارهت به لگهيي هاتييه ګوتن ګو پيغه مبهري -سلافيي خودی ل سهر بن- خوتبه يا خواندی و خه لک ژ خوتبې دهر که فتن هه تا هژمارا ييڼ ناماده بوي د خوتبې دا که هشتينه (12) دوازه که سان، ل فيره کيمکرنا هژمارا وان د وي خوتبې دا نابيته به لگه ګو خوتبه دروسته بهيته ګرن نه ګه ر کيمتر بيت ژ (40) چل که سان؛ چونکی دویر نه دانه نه ويڼ دهر که فتن ژ خوتبې هه می زقري بنه فقه نان هنده کيڼ دی هاتين هژمار پيښ لند بيته فقه. چه ندا بوري به لگهييڼ شافعيان بون ل سهر هژمارا ناماده بوييڼ خوتبه پي دهيته نه نجام دان، د مه زه بيڼ دی دا وهکی هه نفی و هه نيه ليان خوتبه ب (12) دوازه که سان و ب (3) سي که سان زی دهيته نه نجام دان. وهکی من ژ شيخي خو شيخ عبد الله التميمي ګوهلی بوي دبيژيت: دفيي ل ګوندی دا چل که س تييه بن نه د خوتبې دا، نانکو مهرج نينه د خوتبې دا ه ژمار بگه هيته چل که سان به لی يا ګرنګ نه وه د بازيړ و ګوندی خوتبه تيډا دهيته ګرن هژمارا ناکنجيويان ژ (40) چل که سان کيمتر نه بيت نه ګه ر هوسا بيت دی نيزيکی ګوتنيڼ دی بن نانکو: هژمار دنا ف ګوندی دا بېنه چل و دنا ف خوتبې دا چه ند بن دروسته".

(الخامس: خطبتان قبل الصَّلَاة، وفروضهما خَمْسَةٌ: حمد الله تعالى، وَالصَّلَاةُ عَلَى رَسُولِ الله صلى الله عليه وسلم، وَالْوَصِيَّةُ بالتقوى، وَتَجِبُ هَذِهِ الثَّلَاثَةُ فِي كُلِّ مِنَ الْخُطْبَتَيْنِ).

"پيښ: ژ مهرجين خوتبې؛ دفيي دوو خوتبا بهری نفيژي بخوينيت، فهريژيت هه ردوو خوتبان پيښجن:

ګوتنا په يفا: (الحمد لله) فيجا بچ شيواز بيت دروسته، و ګوتنا په يفا: (الصلاه والسلام على رسول الله) فيجا ب چ شيواز بيت دروسته، ګوتنا په يفا وهسييه تا ب تهقواي نهو زی ب چ شيواز بيت درسته، نهو سي مهرجين بوري مهرجن د هه ردوو خوتبان دا بهينه ګوتن".

(الرَّابِع: قِرَاءَةُ آيَةِ مَفْهُمَةٍ فِي إِحْذَاهُمَا).

"چار: ژ مهرجین خوتبی؛ دفتی نایه ته که ژ قورنای بهیته خواندن د نیک ژ هردوو خوتبان دا؛ وکی نایه تا: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ﴾".

(الخَامِس: الدُّعَاءُ لِلْمُؤْمِنِينَ فِي الثَّانِيَةِ).

"پینج: ژ مهرجین خوتبی؛ دوعاکرن بو باومرداران د خوتبا دووی دا".

(وشروطهما: القيام لمن قدر، وكونهما بالعَرَبِيَّةِ، وَبَعْدَ الزَّوَالِ، وَالْجُلُوسَ بَيْنَهُمَا بِالطَّمَانِينَةِ، وَإِسْمَاعِ الْعَدَدِ الَّذِي تَتَعَدَّى بِهِ، وَالْمَوَالَاةَ بَيْنَهُمَا، وَبَيْنَهُمَا وَالصَّلَاةَ، وَطَهَارَةَ الْحَدِيثِ، وَطَهَارَةَ النَّجَاسَةِ، وَالسَّتْرِ).

"هردوو خوتبان مهرجین بو ههین، مهرجین وان ژی نهغه نه:

دفتی شپیرفه خوتبی بخوینیت بو وی خوتبه خوینی یی شیانیت شپیرفه ههبن، دفتی روکنین هردوو خوتبا ب زمانئ عهره بی بخوین، دفتی هردوو خوتبه بکهغه پستی زهوالئ، دفتی روینشتنه که کورت د ناف بهینا هردوو خوتبان دا هه بیت، دفتی دهنگی خوتبا وی بکه هیته هژمارا وان که سان نهوین خوتبه بی تهام دروست دبیت، دفتی نیک دویف نیکی د گوتنا روکنین خوتبی دا بهیته کرن، دفتی نیک دویف نیکی د ناف بهینا خوتبی و نفیژی دا بهیته کرن (دهمی ژ خوتبی ب دووماهی دهیت دفتی نیکسه ر دهست ب نفیژی بکهت نانکو ناجیبیت فافیرا دریژ بهیته کرن دناف بهینا خوتبی و نفیژی دا)، دفتی یی پاقر بیت ژ هردوو بی دهست نفیژیا بی دهست نفیژیا بجیک و یا مهزن کو جهنابه ته، دفتی یی پاقر بیت ژ تشی پویس نهوی کو نازاکرن بو نه بیت فیجا نهو تشی پویس ج ب جلکی فه بیت یان ب لهشی فه بیت یان ب جهی نفیژی ل سهر دکهت فه بیت، دفتی خو ب نخیفیت (زیدهباری مهرجین بوری دفتی خوتبه خوین ژ وان خوتبه خوینان بیت یین ب کیر بهیت خوتبی بخوینیت و بکیر پیشهواتی بهیت هرهوکی مه نامازه ب مهرجین پیشهوا کرین، و دفتی خوتبه بکهغه بهری نفیژی، و دفتی هر سئ روکنین خوتبی یین نیکی نیک ل دویف نیک بن: (حمد، پاشی سولات، پاشی وسیهت)".

(فصل: في بعض سنن الخطبة وصلاة الجمعة)

"ثاقفيرا ل سهر هندهك ژ سونه تين خوتبي و هندهك ژ سونه تين نقيزا خوتبي".

(تسن على منبر، فإن لم يتيسر.. فعلى مرتفع، وأن يسلم عند دخوله وعند طلوعه، وإذا أقبل عليهم، وأن يجلس حالة الأذان، وأن يقبل عليهم، وأن تكون بليغة مفهومة قصيرة، وأن يعتمد على نحو عصا بيساره، ويمناه بالمنبر، ويبادر بالنزول).

"سونه ته خوتبه ل سهر مينبهري بهيته خواندن (ولهو خوتبه ل مهكهه ځي بهيته خواندن بلا ل سهر مينبهري بيت، پيچه وانه دگهل وان يين بيژن: بلا ل بهردهرگهه كه عبي بخوينيت، ههروهسا سونه ته مينبهري ل رهخي راستي يي ميحرايي بهيته دانان، نانكو: ل رهخي راستي يي نقيزكهري، مينبهري پيغه مبهري -سلاقيت خودي ل سهر بن- سي پويسترگبون، ژبهري هژمارا پويسترگيت مينبهري پيغه مبهري ياباشتر نهوه پويسترگيت منبهري ببه سي پويسترگ)، نهگهر مينبهري بدهست نهكهفت.. سونه ته ل سهر جهكي بلند بخوينيت، دهمي خوتبه خوين ب ژورا مزگهفتي بكهفتي دي سلاقي خهلكي مزگهفتي كهت (دي بيژيت: السلام عليكم ورحمة الله وبركاته)، ههروهسا دي سلاقي خهلكي كهت دهمي بهرهف مينبهري فه دجيت، و دهمي دجيت سهر مينبهري ځي دي سلاقي خهلكي كهت (چونكي دهمي ب سهر مينبهري كهفتي پشتا وي كهفتبوو خهلكي پاشي ل سهر مينبهري بهري خو دا خهلكي. ژ چهندا بوري دهيت زانين: كو يي پشتا خو دا خهلكي و ژ خهلكي بوري پاشي زفري دناف خهلكي دا فقه سونه ته بو وي جارهكا دي سلاقي خهلكي ب كهته فقه)، دهمي بانگ دهيتهدان دفتي خوتبه خوين ب رينيت خوار و بهري وي ل خهلكي بيت د وي روينشتني دا، دفتي خوتبه يا ب رامن و رهوان (بليغ) بيت و يا ناشكرا و تيگهه بيت و يا كورت بيت (ژبهري گوتنا پيغمبهري سلاقيت خودي ل سه بن دهمي دبيژيت: "أطيلوا الصلاة وأقصروا الخطبة" (رواه مسلم)، رامن: "نقيزي دريژ كهن و خوتبي كورت كهن")، سونه ته پشپيراستكرنا (اعتماد) خو يا چهپي ب تهته سهر گوپالهكي، و پشپيراستكرنا (اعتماد) خو يا رهخي راستي ب دته سهر مينبهري، ههكو ژ خوتبي ب دووماهي هات سونه ته بو خوتبه خويني لهزي بكهت ژ مينبهري بهيته خوار و قهستا جهنقيزي بكهت (داكو موالات چيبيت،)".

(وَيَكْرِهُ التَّفَاتِهِ، وَالْإِشَارَةَ بِيَدِهِ، وَدَقَّهُ دَرَجَ الْمُنْبَرِ، وَيَقْرَأُ فِي الْأُولَى (الْجُمُعَةَ)، وَفِي الثَّانِيَةِ (الْمُنَافِقِينَ) أَوْ (سَبِّحِ الْأَعْلَى)، وَفِي الثَّانِيَةِ (الْغَاشِيَةِ) جَهْرًا.

"مهكروهه خوتبه خوین د خوتبا دووی دا ل رهخیت خو ییت راست و چهپان بزفریت، مهكروهه نیشارهتان بدهستین خو بدهت (نهو تینه بیت نه گهر ب تبلا خو یا شههدی هوشداریه کی بدهت نه گهر پیډفی کر دروسته)، مهكروهه تپتپی ب پیټ خو یان ب گوپالی ژ پویسترکیټ مینبهری بینیت دهمی ب سهر مینبهری بکهفیت، سونه ته د رهکعه تا ئیکى دا سوره تا (الجمعة) بخوینیت، و د رهکعه تا دووی دا سوره تا (الْمُنَافِقِينَ) بخوینیت، ئان ژى د رهکعه تا ئیکى دا سوره تا (سَبِّحِ الْأَعْلَى) بخوینیت، و درهکعه تا دووی دا سوره تا (الْغَاشِيَةِ) بخوینیت ب دهنگی بلند (چهندی بوری ل دویف فهرموودا ئیمامی موسلم ریوایه تکرى گو پیغه مبهری -سلافیت خودی ل سهر بن- وهسا د خواند، بهلى یا باشر نهوه ل دویف شیوازی ئیکى بخوینیت)".

(فصل: فی سنن الجمعة)

فاقیرا ل سہر سونہ تین روژا خوتبی

(یسن الغسل لحاضرہا، وَوَقْتَهُ مِنَ الْفَجْرِ، وَيَسْنُ تَأْخِيرَهُ إِلَى الْوُجُوهِ، وَالتَّبَكُّيرِ
غَيْرِ الْإِمَامِ مِنْ طُلُوعِ الْفَجْرِ، وَلِبْسِ الْبَيْضِ، وَالتَّنْظِيفِ، وَالتَّطْيِبِ، وَالْمَشْيِ بِالسَّكِينَةِ،
وَالِاشْتِغَالِ بِقِرَاءَةِ أَوْ ذِكْرِ فِي طَرِيقِهِ وَفِي الْمَسْجِدِ).

"سونہ تہ بو وی یی بو خوتبی نامادہ بیت سہریٰ خو بشوت (یی نامادہ نہ بیت بو وی
سہرشویشتن سونہ تہ نینہ ژ بہر گوتنا پیغہ مہری سلاقیٹ خودی ل سہر بن-
دبیژیت: "من أى الجمعة من الرجال والسناء فالیغتسل" راماں: "ہر کہ سی بو خوتبی
نامادہ بیت چ ژن یان زہلام بلا سہریٰ خو بشوت". ہیلا نا سہرشویشتنی خوتبی بو ہر ہر
مہکروہہ ژ بہر وی بو چونی نہوا دبیزیت سہرشویشتن بو خوتبی ژ فہرانہ داکو خیلافی
ب دہر کہ فیت بلا سہریٰ خو بشوت)، دہمی سہرشویشتن خوتبی ژ ہلانتنا سپیدی دہست
پیڈکھت، سونہ تہ سہرشویشتن خوتبی گیرو کہت ہہتا کو نیڑیکی چونا خوتبی دبیت،
سونہ تہ مروف زوی (تہ بکیر) بجیتہ خوتبی دہستیکا دہمی زویچونی (تہ بکیر) بو وی یی
نہ خوتبہ خوین ژ روژہ لاتئ دہست پیڈکھت (ژ بہر فہرمودا دبیزیت: "أن للجائي بعد
غسله غسل الجنابة، أو كغسلها، في الساعة الأولى بدنة، والثانية بقرة، والثالثة كبشا
أقرن، والرابعة دجاجة، والخامسة عصفوران والسادسة بيضة"، راماں: "بو وی یی
دہیتہ خوتبی پشی سہریٰ خو شویشتن سہرشویشتن ژ جہنابہ تی، یان سہرشویشتن وہکی
یا جہنابہ تی، دہمژمیرا ٹیکئی دا ہر وہکی حیشرہک کریبہ خیر، و د دہمژمیرا دووی دا
ہر وہکی چیلہک کریبہ خیر، و دہمژمیرا سیئی دا ہر وہکی بہرانہک کریبہ خیر، و د
دہمژمیرا چاری دا ہر وہکی مریشکھک کریبہ خیر، و د دہمژمیرا پینجی دا ہر وہکی
چیچکھک کریبہ خیر، و د دہم ژمیرا شہشی دا ہر وہکی ہیچکھک کریبہ خیر"، سونہ تہ
بو خوتبی مروف جلکی سپی بکھت بہرخو، و خو پاقر بکھت (کو سمبلیت خو کورت کھت،
و نیٹوکیچت خو ییت دہست و پییان چیکھت، ہر وہسا مییٹ بن کہفشان چیکھت، دگہل
مییٹ ل سہر عہورہتی، و سیواگی ب کار ببیت، و ہر بیہنہکا نہ خوش ژخو راکھت و
دویر بکھت)، و بیہنیٹ خوش ل خو بکھت، سونہ تہ ہیڈی ہیڈی و رحہت بجیتہ مزگہفتی
(ژ بہر گوتنا پیغہ مہری سلاقیٹ خودی ل سر بن دہمی دبیزیت: "إذا أقيمت الصلاة فلا

تأثوها وأنتم تسعون، و أتوها و عليكم السكينة"، راماڼ: "دهمى قامه تا نقيزى دهيتە کړن و هوين قهستا نقيزى دکهن له زى ل هاتنى دا نه کهن، ب شيوه کى هيدي و رحهت وهرنه نقيزى"، ههروهسا سونه ته دهمى ب ريکا مزگهفتى دچيت خو مژويلى زکرى و خواندنا قورئانى بکهت د ريکى و د مزگهفتى دا".

(والإنصات بترك الکلام والذكر للسامع، وبترك الکلام دون الذکر لغیره).
 "دقيت ئاخفتنى وزکرى ههردووکان بهيلىت داکو گوهى خو بدهته خوتبى، دقيت ئاخفتنى بهيلىت نه زکرى بو وى يى گوهل خوتبى نه بيت
 (ئاخفتن د خوتبى دا ل دهف مهزه بهى شافعى حهرام نينه بهلى مهکروهه؛ ئانکو: يا باشر ئه وه و نه کهت، و بهلگه زى ل سهر فى چهندي گه له کن ژ وان: نيکى ژ خه لکى دهشتى هاته مزگهفتى د خوتبى دا گوته پيغه مبهرى - سلافتى خودى ل سهر بن-: يا رهسولى خودى ئه رد حشک بوو و دهرامهت نه ما و ئافقه تعه بوو دوعا بکه خودى بارانى بدهت، ئينا پيغه مبهرى دهستين خو بلند کړن و دوعاييت باران باريى کړن..." بهلگه د فهرموودا بورى دا ئه وه؛ کو: زه لاهمه ک ئاخفت و پيغه مبهرى گوهلى بوو و پيغه مبهرى نه گوت ئاخفتن حهرامه ئان نه ئاخفه ئه زى خوتبى د خوينم و په يقين وهکى وى؟!، ههروهسا د خوتبا دويف دا ئه وه زه لام ب خو هات و د خوتبى دا گوته پيغه مبهرى دوعا بکه خودى بارانى ب راوهستينيت. د مهزه بهى شافعى دا ئاخفتن د خوتبى دا حهرام نينه بهلى مهکروهه يا باشر ئه وه مروف نه ئاخفت دقيت مروف گوهدارييا خوتبى بکهت داکو خيرا تهمام ب دهست خو فقه بينيت)".

(ويكره الاحتباء فيها، وسلام الدّاخل، لكن تجب إجابته).
 "مهکروهه مروف ب شيوى (نيحتيائى) ب روينيت (رامانا نيحتييا ئه وه؛ کو: مروف ل سهر کماخيى خو ب روينيت و دهستيت خو ل دور پيىت خو ب ئالينيت و روھنيت خو ب زکى خو فقه نيت)، مهکروهه بو وى يى ب ژورا مزگهفتى بکهفيت ددهمى خوتبى دا سلاف کهته يى د ژورقه، ئه گهر سلاف کر دى فهر بيت ل سهر يى د ژور بهرسقا وى بدن".

(وَيَسْتَحِبُّ تَشْمِيتَ الْعَاطِسِ، وَقِرَاءَةَ سُورَةِ (الْكَهْفِ) يَوْمَهَا وَلَيْلَتَهَا، وَإِكْثَارَ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِمَا، وَالِدُعَاءَ فِي يَوْمِهَا، وَسَاعَةَ الْإِجَابَةِ فِيمَا بَيْنَ جُلُوسِ الْإِمَامِ لِلخُطْبَةِ وَسَلَامِهِ).

"سونه ته مروف بيزي ته كه سه كي ب ره خ مروفی فه ده می دبېهنزيت: (يرحمك الله)، ههروه سا سونه ته مروف سورده تا كه هف د شه ف و روژيت خوتبه دا بخوينيت، سونه ته مروف د شه ف و روژيت خوتبه دا گه له ك سه لاتان ب ده ته سهر پيغه مبهري خودی سلاقيت خودی ل سهر بن، سونه ته مروف د شه ف و روژيت خوتبه دا گه له ك دوعا بكه ت (چونكي دهمزميرده ك يا تيډا هه ی دوعا تيډا دهينه قه بيلكرن)، دهمزميرا دوعا تيډا دهينه قه بيلكرن نه وه نه وا دكه قيته دناف بهينا روينشتنا خوتبه خوینی دا ده می خوتبی د خوينيت هه تا سلافا ملان فه دده ت (ههر وه کی نيمامی موسلم ريوايه تکرى، و ريوايه ته كا دی يا هاتى دبیزيت نه و دهمزمير دكه قيته پشی نقيزا ئيفارى، يا باشر نه وه مروف پيکولى بکه ت دوعاييت خو بيخيته د هه می دهمان داکو ژ فهرمودين پيهاتين بی بههر نه بيت)".

(وَيَكْرَهُ التَّخْطِي، وَلَا يَكْرَهُ لِإِمَامٍ، وَمَنْ بَيْنَ يَدَيْهِ فُرْجَةٌ، وَالْمَعْظَمُ إِذَا أَلْفَ مَوْضِعًا، وَيَحْرَمُ التَّشَاغُلُ عَنْهَا بَعْدَ الْأَذَانِ الثَّانِي، وَيَكْرَهُ بَعْدَ الزَّوَالِ).

"مهكروهه مروف ل سهر مليت خه لکی را دهرباس بيت بو پيشيی، پيشهوا تينه بيت (چونكي خه لك د پی خوش نینن و جهی دلگرانیی یه و دبیته نه زیهت، نه زیهت زی حهرامه)، ههروه سا نه و تينه بيت نه وئ نه گهر فالاتيیه ك ل پيشيی هه بيت دروسته مروفه ك دهرباس بيت داکو وئ فالاتيی تزیکه ت، ههروه سا دهرباسوون مهكروه نینه بو مروفه کی چاكساز و یی مهزن نه وئ هه ز ل سهر جهه کی هه بيت كو بهردهوام ل وی جهی د روینيت و قه ستا وی جهی بکه ت (چونكي خه لك وئ چه ندی قه بیل دکه ن)، حهرامه پشی بانگی دووی یی خوتبی دهیته دان مروف خو ب کرین و فروتن و تشتین نه دپیدفی فه مژويلکه ت، مهكروهه پشی زهوالی نانکو: بهری بانگی دووی دهیته دان مروف خو مژويلکه ت (چونكي وهختی بانگیه)".

(وَلَا تَدْرِكُ الْجُمُعَةَ إِلَّا بِرَكْعَةٍ، فَإِنْ أَدْرَكَهُ بَعْدَ رُكُوعِ الثَّانِيَةِ.. نَوَاهَا جُمُعَةٌ وَصَلَاهَا ظَهْرًا).

"مروږ دى گهښته خپرا خوتبى و نقيزا وى نهگهر بگهښته رهكته تا دووماهيى دگهل پيشهواى (نانكو نهگهر رهكته كه دگهل پيشهواى كر دى پشتي سلافا پيشهواى رهكته كه تا بتنى كهت و دى سلافا ملان فهدمت)، نهگهر گههسته پيشهواى بهلى پشتي پيشهواى ز خو خويلكرنا (ركوعا) دووى رابوى ل وى جهى گههستى.. دى نيهه تا نقيزا خوتبى نانكو دوو رهكته تا لى ئينيت و دى نقيزا نيشرو كهت (تقيا نيهه تا نقيزا خوتبى لى ئينيت داکو نقيزا وى موافقى نقيزا پيشهواى بيت، نهوچنده نهوه نهوا دبيزن: من نيهه تا ئينا بهلى من ل دويف وى نيهه تا نقيز نهكر و من نقيز كر بيكو نيهه تا وى نقيز لى بينم)،".

(وَإِذَا أَحْدَثَ الْإِمَامُ فِي الْجُمُعَةِ أَوْ غَيْرَهَا.. اسْتَخْلَفَ مَأْمُومًا مُوَافِقًا لَصَلَاتِهِ، وَيُرَاعِي الْمَسْبُوقَ نَظْمَ إِمَامِهِ، وَلَا يُلْزِمُهُمْ تَجْدِيدَ نِيَّةِ الْقُدْوَةِ).

"نهگهر پيشهوايى دنقيزا خوتبى دا يان د ههر نقيزدهكى دا بيت بى دهست نقيز بوو.. دى دويف نقيزكه دهكى موافقى نقيزا خو كهته پيشهوا، وى دهمى فهره ل سهر وى بويه جيكرى پيشهواى ل دويف ته رتيفا پيشهواى بجيت و تهمام كهت چونكى وى خو يى مولزهمكرى ب كارى وى رابيت، نهگهر پيشهواى پيشهوايهك دانا جهى خو ههوجه ناكهت دويف نقيزكه نيهه ته كا دى بينن بو پيشهوايى نوى".

(باب صَلَاةُ الْخَوْفِ)

دەرگه ههك بو نقيژا ترسي

نقيژا ترسي ب گه لهك شيوازان يا هاتييه كرن شيوازين شافعيان هه لبرارتين چارن:
 نيك: نقيژا ل جهه كي هاتييه كرن كو دبيژني: (عوسفان): يا هوسا بوو: دوژمن ژ لايي
 قبيلي فه بهينه موسلمانان، و هژمارا موسلمان گه لهك بن كو بشين بهرگيرييي ژ خو بكن
 و د في رهوشي دا چ پاريزمر و ستاره نه بن، دي پيشهوا نقيژكه ران كه ته دوو ريژ دي ريژا
 دووي زيړه فانييي ل موسلمانان كهن هه تا پيشهوا و ريژا نيك ري كه ته كي ب سوجهفه
 خه لاس دكن، دمي پيشهوا و ريژا ره كه ته ك دگل كرى رابون بو ره كه ته دووي دي ريژا
 دووي نهوا زيړه فاني دكر ره كه ته خو يا نهول ته مام كهن هه تا دگه هنه ره كه ته دووي
 دگل پيشهواي، پاشي دي ريژا دووي فاتحي خوين و دي زيړه فانييي -وه كي ره كه ته نهول-
 ل موسلمانان كهن هه تا پيشهوا و ريژا نيك ري كه ته دووي ب دووماهي دهين كو دي د
 ته حياتي دا خو گرن و سلاقي نا فه دهن هه تا كو ريژا زيړه فاني دكر ره كه ته خو ب
 سوجهفه ته مام دكن و دي د ته حياتي دا گه هنه نيك و دي پيشهوا سلاقي بو هه ردو
 ريژان فه دهن،

دوو: نقيژا ل جهه كي هاتييه كرن كو دبيژني: (به تنونه خل): دي هوسا كهن نهوژي كو
 دوژمن نه ل ره خي قبيلي بيت نان زي ل ره خي قبيلي بيت و پاريزمرهك (ستارهك) دناف
 بهينا موسلمانان و دوژمنان هه بيت، دي پيشهوا دوو جارن نقيژي ب پيشهواتي كه ت،
 نهوژي دي تيپيت به شكهري كه ته دوو كوم، دي نقيژي دگل كومه كي كه ت، و دي كوما دي
 زيړه فانييي كهن، هه كو كوما نيك ري نقيژي ب دووماهي هاتن، دي كوما نقيژكري
 زيړه فانييي كهن و دي كوما دووي نهوا زيړه فاني كرى نقيژا خو ب كومي دگل پيشهواي
 كهن، د وي دمي دا دي نقيژا پيشهواي يا دگل كوما دووي كرى بيته سونه ت بو وي.

سي: نقيژا ل جهه كي هاتييه كرن كو دبيژني: (نقيژا زاتورريقاع): دي هوسا نقيژا ترسي
 كهن؛ دي تيه كا له شكهري بهرامبهري دوژمني راوهستن و دي زيړه فانييي كهن، و تيا دي
 دي ره كه ته كا نقيژي دگل پيشهواي كهن پشتي كرنا وي ره كه ته دي نيه تا

ژیکجودابوونې دگهل پېشه‌وای ئینن و دې نفیژا خو ته‌مامکهن و دې چنه جهی تیا
 زیره‌فانی دکر زیره‌فانیی کهن، دې پېشه‌وا د رکه‌ه‌تا دووې دا خو گریټ ه‌تا کو تیا
 له‌شکه‌ری یا دووې نه‌وا زیره‌فانی دکر دهیت، دې پېشه‌وا رکه‌ه‌تا دووې دگهل تیا دووې
 که‌ت ه‌تا کو د گه‌هنه ته‌حیاتې دهمې پېشه‌وا دگه‌هنه ته‌حیاتې دې خو گریټ ه‌تا تیا
 له‌شکه‌ری رکه‌ه‌تا خو یا دووې ته‌مام دکه‌ن و دگه‌هنه پېشه‌وای د ته‌حیاتې دا، پاشی دې
 سلافا ملان پیکفه فه‌دن، ل فیر ه‌ دې پېشه‌وا د رکه‌ه‌تا دووې دا خو گریټ و د ته‌حاتې دا.
 نه‌گهر نفیژ یا سې رکه‌ه‌تی بیت دې دوو رکه‌ه‌تان دگهل تیا نیکی که‌ت و دې نه‌و
 تیپ نییه‌تا ژیک جودابوونې دگهل پېشه‌وای ئینیت و دې نفیژا خو ته‌مام کهن، پاشی دې
 تیا دووې هی‌ن رکه‌ه‌ته‌کی دگهل پېشه‌وای کهن ودې پېشه‌وا د ته‌حیاتې دا خو گریټ ه‌تا
 نه‌و تیپ ه‌ر دوو رکه‌ه‌تین مایی ته‌مام دکه‌ن و دگه‌هنه پېشه‌وای د ته‌حیاتې دا پاشی دې
 پویسه‌وا سلافا ملان دگهل وې تیپې فه‌دن. ل فیر ه‌ دې پېشه‌وا دشی‌ت رکه‌ه‌ته‌کی دگهل تیا
 له‌شکه‌ری یا نیکی بکه‌ت و دوو دگهل تیا دووې بکه‌ت به‌لې وه‌کی مه‌ ل ده‌ستپیکې گوتی
 نه‌و باش‌ره، نانکو: دوو رکه‌ه‌تان دگهل تیا نه‌ول بکه‌ت. نه‌گهر نفیژ یا چار رکه‌ه‌تی بیت
 دې ه‌ر دوو رکه‌ه‌تان دگهل تیه‌کا له‌شکه‌ری که‌ت.

سونه‌ته د نفیژې دا چه‌کین تیپین له‌شکه‌ری د ده‌ستین وان دا بن، نه‌گهر زیان ب که‌سې
 نه‌که‌فیت، دې ه‌لگرتنا چه‌کی دنفیژې دا ف‌ر بیت نه‌گهر مه‌ترسی ل س‌ر وان ه‌ه‌بیت .
 شیوازی چارې یې نفیژې نه‌وه نه‌وا کو نفیسه‌ری پ‌رتوکی ناماژه پیکری دهمې
 دبیزت:

(إِذَا التَّحَمُّ الْقِتَالِ الْمُبَاحِ، أَوْ اشْتَدَّ الْخَوْفُ، أَوْ هَرَبَ هَرَبًا مُبَاحًا؛ مِنْ حَبْسٍ، وَعَدُوٍّ،
 وَسَبْعٍ، أَوْ ذَبَّ عَنْ مَالِهِ.. عَذَرَ فِي تَرْكِ الْقَبْلَةِ، أَوْ كَثُرَ الْأَفْعَالُ وَالرُّكُوبُ وَالْإِيمَاءُ
 بِالرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ أَخْفَضَ وَلَا يَغْذَرُ فِي الصِّبَاحِ).

"نه‌گهر شه‌ر گهرم بوو به‌لې شه‌ره‌کې مه‌شروع و حلال بیت (فیجا چ نه‌و شه‌ر دگهل
 گاوران بیت یان موسلمانان)، نان ژی ترس به‌یز بکه‌فیت (ب شیوه‌کې وه‌سا کو مروفي یې
 نه‌مین نه‌بیت ژ دوژمنی کا دې که‌نگی هی‌ت)، نان ژی ب ره‌فیت به‌لې ره‌فینه‌کا وه‌سا بیت یا
 مه‌شروع و حلال بیت؛ نه‌و ره‌فین ژ زیندانې بیت(نه‌گهر بې ه‌ه‌ق ه‌ات بیته زیندان‌کرن)،
 نان ژ دوژمنی بیت (فیجا چ دوژمن موسلمان بیت یان گاور)، نان ژ حه‌فتیار و گیانه‌وه‌رین

درنده بیت (وهکي ماری و گورگی و هرچی..)، نان بهرگرییی ژ مولک و سامانی خو بکهت (ژ سته مکارهکي سته می ل وی یان ل مولکي وی یان ل خیزانا وی بکهت).. د وان رهوشان ههمییان دا دروست نینه نفیژي د وهختي وي دا نه کهت به لي نه گهر ترس گه له ک ب هیژ کهفت وی دهمی دروسته بهري وی ل قیبلې نه بیت دهمی نفیژي دکهت و نفیژا خو دووباره ناکهت، سه بارهت تشتین پیدفی بیت د نفیژي دا بکهت وهکي گه له ک لقینین دویف نیك، و داوه شانندا گورز و لیدانان، و سیاربوونا دهوار و ترومبیلان فیجا چ ل دهمی نفیژي بیت یان د نفیژي دا بیت نهو لقینین مه گوتین ههمی ددروستن نه گهر یی پیدفی بیت، د نفیژا ترسی دا نهو نفیژا مه نامازه پیکری دهمی دگه هیته خو خویلکرنی (رکوعی) دا دی خو نزم کهت و د فیت د سوجدی دا پتر خو نزمکهت، د نفیژا ترسی دا دروست نینه قیری و قیزیان فهدمت نان ژي ناخفته کا نه یا ژ نفیژي بیژیت؛ چونکی یی پیدفی نینه".

قافیرا ل سهر جلکی

(يُحْرَمُ الْحَرِيرُ وَالْقَزُّ لِلذَّكَرِ الْبَالِغِ إِلَّا لَاضْرُورَةٍ؛ كَجَرَبٍ وَحِكَّةٍ وَقَمَلٍ).

"هه رهامه بو یی رهگهز نیړ؛ یی بالغ و عاقل جلکین ههریری و نارمویشی ب کهته بهرخو و ب کار بینیت (ههریر و قهز نانکو: نارمویش، قهز زی جورهکه ژ جوریت ههریری. کرمهکی هه دیژنی قهز نهو کرم نهو یی نارمویشی چیدکهته، مهردما نفیسه ری پهرتوکی ب پهیفا قهز نهو دهمی کرمی نارمویشی نارمویشی چیدکهته د بریت و ب ساخی ژی دهردهگهفت)، نهو تیښه بیت نهگهز نیکی یی پیدفی بیت جلکی نارمویشی بکهتی دروسته وهکی یی نیشا گوریاتی یی لی هه، نان لهشی وی نیشا خوریانی لی هه، نان ژی یی کیچ کهتییه لهشی وی بو ولن ههمیان دروسته "

(وَيَحِلُّ الْمَرْكَبُ مِنْ حَرِيرٍ وَغَيْرِهِ إِنْ اسْتَوِيَ فِي الْوِزْنِ، وَالْبَاسُ الصَّبِيُّ الْحَرِيرُ وَالذَّهَبُ وَالْفِضَّةُ، وَالْحَرِيرُ لِلْكَعْبَةِ، وَتَطْرِيفٌ مُغْتَادٌ، وَتَطْرِيزٌ وَتَرْقِيعٌ قَدْرُ أَرْبَعِ أَصَابِعَ، وَحَشْوٌ، وَخِيطَةٌ بِهِ، وَخِيطُ سَبْخَةٍ، وَالْجُلُوسُ عَلَيْهِ فَوْقَ حَائِلٍ).

"دروسته مروډ (چ زهلام یان زن) ل تشتهکی سیار بیت (وهکی ترومبیلی و هه سپی..)
کو نهو تشت ب پاتی نارمویشی و نهی نارمویشی هاتبیته نخافتن ب مه رجهکی نهگهز سهنگا ههردووکان هندي نیکی بن، دروسته بو بجیکي نه بالغ جلکی نارمویشی ب کهته بهرخو و زیړ و زویقان ب کار بینیت، دروسته بهری بهیتی ب پاتی نارمویشی ب نخیشن، دروسته رهختی جلکی ل دویف عهدهتین خه لک ل سهر دچن ب دهزیی نارمویشی ب درن (وهکی عه پای و چاکیتان...)، ههروهسا دروسته رهختی جلکی ل دویف عهدهتین خه لک ل سهر دچن ب نارمویشی نهخش بکهن و پنیبکهن (بلا درین و نهخشکرن ژ چار تبلا مهزنتر بیت، به لی پنیکرن ژ چار تبلا مهزنتر نه بیت، ژ بهر نه هیا پیغه مبهری -سلاقییت خودی ل سهر بن- نهوا ژ جلکی نارمویشی کړی بو یی دکته بهرخو نهو تیښه بیت نهگهز جلکی وی پنییه کا پاتی نارمویشی پیغه بیت نهو پنی ته مهت دوو تبالان هه تا چار تبالان پتر نه بیت)، دروسته بالیفک و عه پایان ب نارمویشی تژیکه، و دروسته ب دهزیی نارمویشی دریاری پی

بکهن، و تزبیا و کلیلان پیښه کهن، و قولپاکا پی ب درن، دروسته مروف ب روینیته خوار ل سهر پاتې نارمویشی نه گهر پاتې نارمویشی یې نخافتی بیت ب پاته کړی دی".

(وَيَحْرَمُ عَلَى الرَّجُلِ الْمَزْعُفَرِ وَالْمَعْصِفَرِ).

"حه رامله ل سهر زهلامی و یې نیرومیک جلکه کی ب که ته بهرخو رهنګی وی جلکی یې زهغه رگری بیت و یې رهنګی وی زهر بیت (چونکی وهکی جلکی ژنکایه، و ب گوتنا پیښه مبهری - سلاقیټ خودی ل سهر بن - نهو رهنګ یې هاتینه هه راملرک بهلگه: هه مموودا نه نه سی کوری مالکی - خودی ژی رازی بیت - دبیژیت: "نهی النبي صلى الله عليه وسلم- أن يتزعفر الرجل" (متفق علیه)، رامل: "پیښه مبهری - سلاقیټ خودی ل سهر بن- نه هیا ژ زهلامان کری کو جلکی زهغه رگری ب که نه بهرخو"، هه روه سا عه بدوللا کوری عه مرئ کوری عاسی - خودی ژی رازی بیت - دبیژیت: پیښه مبهری - سلاقیټ خودی ل سهر بن- دوو جلکین رهنګری ب رهنګین زهر ل بهر من دیتن گوته من: "أَمَكَ أَمَرْتُكَ بِهَذَا" رامل: "دهیکا ته گوتیه ته فی جلکی بکه بهرخو؟"، عه بدوللا ی گوت من گوت: یا ره سولی خودی نه ز جلکین خو بشوم؟، پیښه مبهری خودی - سلاقیټ خودی ل سهر بن- گوت: "بل أخرجهما" رامل: "ب درینه"، د ریوایه ته کا دی یا هاتی دبیژیت: "إِنْ هَذَا مِنْ ثِيَابِ الْكَفَّارِ فَلَا تَلْبِسْهَا" (مسلم)، رامل: "نهف جلکه ژ جلکین گاورانه نه که بهرخو"، زانایین مه دبیژن: ب کار ئینانا جلکی رهنګی وی زهغه کری و یې زهر وهکی جلکی نارمویشی یه نهوا مه بهری فی نامازه پیکری)".

(وَيَسُنُّ التَّخْتُمُ بِالْفِضَّةِ لِلرَّجُلِ دُونَ مِثْقَالٍ فِي الْخُنْصَرِ، وَالْيَمْنَى أَفْضَلُ).

"سونه ته بو زهلامی گوستیرکا زیفی کو سهنگا وی نه گه هشتبیته میسقاله کی ب که ته تبلا خو یا قلیچی فیجا چ تبلا وی ژ لایې چه پی بیت یان ژ لایې راستی بیت، بهلی نه گهر بکه ته تبلا قلیچی یا ژ لایې راستی باشته".

(وَيَكْرَهُ نَزُولَ الثَّوْبِ مِنَ الْكَعْبَيْنِ، وَيَحْرَمُ لِلْخِيَاءِ، وَيَكْرَهُ لِبَسَ الثِّيَابِ الْخَشْنَةَ لغير غَرَضٍ شَرْعِي).

"مەكروهه دهمانيټ زهلامان دريژ بن ههتا بكهفنه بن گوزهكان، ههرا مه ئهگهر بو خو مهزنكرن زهلام دهمانيټ خو دريكت ههتا ب گههنه بن گوزهكان، مەكروهه جلكين زفر بكه نه بهرخو ئهگهر نه ژ بهر مهردمهكا شهري بيت (وهكي زوهدي وشكاندنا نهفه سا هار و دژوا. هندهك خالين گرنك نفيسهري ئاماژه پينهكرن ئهوژي ئهفه نه: سونهته دهمي مروف جلكين خو دكهته بهر خو ژ دهستي راستي راستي بكهته بهر خو، و دهمي ژ بهر خو دكهته ژ دهستي چهپي بهرخو بكهته، و دهمي ب روينيت خوار پيلافيټ خو ژ پي خو بكهته، و بكهته دجهي پيلافان دا ئهگهر مروف ل چولي بيت بلا پيلافا خو بدانيته ل پشت خو ئان ژي ل رهخي خو يي چهپي ئهگهر كهس ل وي ر ئ نهبيت، سونهته بو كرنا بهرا جلكان و پيلافان بهري بكهته بهرخو يان پيټ خو نافى خودي ل سهر بينيت (بيژيت: **بسم الله الرحمن الرحيم**)، سونهته مروف جلكيت جوان و ب ريك و پيك و پاقر ب كهته بهرخو، بتايهت دهمي بجيته ديوانهكي يان بهرامبهري خهلكهكي)".

(باب: صَلَاةُ الْعِيدَيْنِ)

دهرگه ههك بو نقيژا ههردوو جهژنان

(هي سنة، وقتها: بعد طلوع الشمس إلى الزوال).

"نقيژا ههردوو جهژنان سونهته (نقيژا جهژنا رهمزاني و نقيژا جهژنا قورباني)، وهختي نقيژا جهژني: پستي روژ دهر دكهفيت دمينيت ههتا زهوالي، ناكو: دووماهيك وهختي نقيژي ب پيچ خولهكهكان بهري بانگي نيڅرو بدهت".

(وَيَسْنَ تَأْخِيرَهَا إِلَى الْإِرْتِفَاعِ، وَفَعَلَهَا فِي الْمَسْجِدِ إِلَّا إِذَا ضَاقَ، وَإِحْيَاءَ لَيْلَتَيْهِمَا بِالْعِبَادَةِ، وَالْغَسْلَ مِنْ نِصْفِ اللَّيْلِ).

"سونهته نقيژا جهژني بهيته گيروكرن ههتا روژ قهدهمر رومهكي (بهژنهكي) ب دهركهفيت (ل دويډ تيتالين مه ل كوردستاني پستي روژ ههلاتي ب چاريكهكي ههتا بيست خولهكان دهست ب نقيژا جهژني دكهن، ل هندهك مزكهفتان نقيژا رهمهزاني درهنكتر دكهن ژ نقيژا جهژنا قورباني و ياباشتر نهوه؛ دكو قورباني خهلكي نه كهفيته بهري نقيژي)، سونهته نقيژا جهژني ل مزكهفتي بهيتهكرن (ژ بهر بهايي مزكهفتي و خيرا د مزكهفتي قه يا باشتر نهوه نقيژا جهژني ل مزكهفتي قه بهيتهكرن) نهو تينهبيت نهگهر مزكهفت يا بهرتهنگ بيت نان ژي باران نه بيت.. وي دهمي نقيژ ل چولي بهيتهكرن باشتره (نهگهر نقيژا جهژنان ل چولي هاته كرن دفتي پيشوايهكي بو يين لاواز و پيرو وبيچاره ل مزكهفتي بدانن دكو نقيژي بو وان بكهن)، سونهته شهفين جهژنان ساخ كهن ب پهريستني (و زكري خودي و خواندنا قورناني و دوعاكرني ژ بهر قهرمودا هاتي نهوا دبيژيت: "ههر كهسي شهفتي جهژني ساخكهت دي خودي دلي وي ساخكهت روژا دل تييدا دمرن" قهرمووده يا لاواز و زهعيفه ثيبين ماحه ريوايهت دكهت، دي مروفي ساخكرنا وي ب دهست خوفه ثينيت نهگهر پترپيا شهفتي ساخكهت و ههروهسا نهگهر نقيژا عهيشا و مهغره ب كومي بكهت نان نقيژا سپيدي ب كومي بكهت)، سونهته مروفي سهري خو بشوت بو جهژني وهختي سهروشيشتي ژ نيفا شهفتي دهست پي دكهت".

(والتطيب والتزین للقاء، وَالْخَارِج، وَالْكَبَار، وَالصَّغَار، لِلْمُصَلِّي وَغَيْرِهِ).

"سونه ته بو روژا جه ژنئ مروف بیهنن خوش ل خو بکته و خو که شخه که ت (وهکی روژا خوتبه بتنئ یا جیواو د روژا جه ژنئ دا نه وه کو سونه ته بو وی یی دهیت و یی نه هیته نفیژا جه ژنئ)، بیهنخوشی و پاقری ل روژا جرنئ سونه ته بو وی یی ل مال روینشتی، و یی ژ مال دهرکه فیت، و بو وی یی بچیک و یی مه زن، و بو وی یی نفیژا جه ژنئ دکته چ ب کومی یان بتنئ، و بو وی یی نفیژا جه ژنئ نه که ت".

(وَحُرُوج الْعُجُوز بِبَذْلَةِ بِلَا طِيب، وَالْبُكُور لغير الإمام، وَالْمَشْنِي ذَهَابًا، وَالرُّجُوع بطريق آخر أقصر، كَمَا فِي سَائِر الْعِبَادَات).

"سونه ته بو ژنکیت شوپکری و دانعه مر ب جلیکیت شولی و ناف مالی بیکو بیهنن خوش لی بکته بچنه نفیژا جه ژنئ (مهکروهه ژنکین د جوان و که شخه بلا دانعه مر زی بن و ژنکیت د گهنج بلا ب جلیک دناف مالی زی بن د نفیژین جه ژنئ دا ناماده بن دی ل مال ب کومی که نه گهر ژنه که و دعه کی بو وان بیژیت پستی نفیژا خو ب کومی دکهن دروسته و چ قهیدی نینه)، سونه ته زوی قهستا نفیژئ بکه ن پیشه و تینه بیت (نه گهر نفیژ ل موگه فتی بهیته کرن یا باشر نه وه بهری نفیژا سپیدی خو که شخه که ت و قهستا نفیژا سپیدی بکته و ل جهی خو بمینیت هه تا نفیژا جه ژنئ و گوهدانا خوتبی ب دووماهی دینیت، نه گهر نفیژ ل چولی بهیته کرن یا باشر نه وه زوی قهستا جهی نفیژا جه ژنئ بکته داکو خیرا خولیگرتنا نفیژئ ب دهست خوقه بینیت و نیژیکی پیشه وای بیت و گوهل خوتبی بیت)، سونه ته مروف ب پییا و هیدی هیدی و رحه ت قهستا نفیژا جه ژنئ بکته (نه و تینه بیت نه گهر یی نه خوش بیت و شیانی چونا ب په یا نه بیت، ژبه ر گوتنا پیغمبه ری -سلاقی خودی ل سهر بن- ده می بو روژا خوتبه دبیزیت: "أَتَوْهَا وَأَنْتُمْ تَمْشُونَ وَعَلَيْكُمْ السَّكِينَةُ"، رامن: "ب پییا و هیدی و رحه ت قهستا نفیژا خوتبی بکه ن"، سونه ته بو زفرینی د ریکه کا دی را یا کورتر ژ یا چونی بزفریت، هه روه کی د بهرستین دی دا وده که ت؛ وه کی چونا نفیژا خوتبی و غهیری وی".

(وَالْإِسْرَاع فِي النَّحْرِ، وَالتَّأْخِير فِي الْفَطْرِ، وَالْأَكْل فِيهِ قَبْلَهَا وَتَمْر وَوَتَر).

"سونه ته بو پیشه وای زوی قهستا نفیژا جه ژنا قوربانی بکته و پیچکه درنکتر قهستا نفیژا جه ژنا رهمه زانی بکته (نه و چهنده ژ بهر هندي په داکو وختی سه رژیکړنا قوربانی

بهر فرمه تر لى بهيت)، سونه ته بو هر موسلمان هکى خوارن و فه خوارنه کى بهرى قهستا
نفيژا جهژنا رهمه زانئ بکته بخوت يان فه خوت (بلا خوارن و فه خوارنا وى بکه فيته د
ريکى دا يان ل مزگه فتى فه)، سونه ته خوارنا وى قهسپ بن يان ميويژ و سونه ته ب کت
بخوت".

(وَيَكْبِرُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى قَبْلَ الْقِرَاءَةِ سَبْعًا يَقِينًا مَعَ رَفْعِ الْيَدَيْنِ بَيْنَ الْاِسْتِفَاحِ
وَالْتَعَوِذِ، وَفِي الثَّانِيَةِ خُمْسًا، وَلَا يَكْبِرُ الْمَسْبُوقُ إِلَّا مَا أَدْرَكَ).

"نفيژا جهژنئ دوو رمكه تن وهكى هر نفيژه كى بتنى هندك تشت لى دزيده نه نهوژى
نهفه نه: دئ نفيژكه ر د رمكه تا ئيكى دا (چ بتنى چ ب كوى چ قهزا بيت يان نه دا) بهرى
خواندنا فاتحئ و نه عوزويئ و پشتى دوعا فه كړنا نفيژئ (نهوا دكه فيته پشتى ته كبرا
ئى حرامئ) (7) هغه جارن ته كبرئ دت (ژ بلى ته كبرا ئى حرامئ) دگهل دت دست بلند كړئ
(راستا ملى وهكى نفيژا فهرز) دگهل هر ته كبره كى، دئ درمكه تا دووئ دا (5) پينچ
ته كبرا دت، نفيژكه رى هندك ژ نفيژئ ژئ چوى دئ هند ته كبرا دت هدى يا فيرا
كه هشتئ".

(وَقِرَاءَةُ (ق) و (اقتربت) أَوْ (الْأَعْلَى) و (الغاشية)).

"سونه ته پيشهوا و يئ بتنى نفيژا جهژنئ دكهت سورده تا (قاف) ل رمكه تا ئيكى دا
بخونيت، و سورده تا (ثيقته ربه ت) ل رمكه تا دووئ دا بخونيت، نان ژى سورده تا (نه علا) ل
رمكه تا ئيكى دا بخونيت، و سورده تا (نه لغاشيه) ل رمكه تا دووئ دا بخونيت".

(وَيَقُولُ بَيْنَ كُلِّ تَكْبِيرَتَيْنِ الْبَاقِيَّاتِ الصَّالِحَاتِ: (سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ) سِرًّا، وَاضْطِحًا يَمْنَاهُ عَلَى يَسْرَةٍ بَيْنَهُمَا).

"دئ د ناف بهينا هر دوو ته كبرا دا ب نه نيغه په يښ چاك و قنج بيژئ (دئ په يښا
ته كبرئ ب دنگئ بلند بيژيت)، نهو په يښ بو مروفي دمين؛ نهو په يښ نهفه نه:"
سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ" (په يښ چاك و قهنج يين ژ فئ
نايه تى دمر كرين نهوا دبېژيت: ﴿وَالْبَاقِيَّاتِ الصَّالِحَاتِ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا﴾،
هروده سا دروسته په يفا: "لا حول ولا قوة إلا بالله العلي العظيم" ژى بيژيت، و نه گهر

زکړهکي دی زی بیژیت دروسته ب مهرجهکي نهگهر دریژ نه بیت)، دهمي تو وان په یقان د بیژي دقيت دهستي ته يي راستي ل سهر دهستي ته يي چهپي بیت (وهکي نقیژي)." .

(ثَمَّ خُطِبَ خُطْبَتَيْنِ، يَجْلِسُ قَبْلَهُمَا جُلُوسَةً خَفِيفَةً، وَيَذْكُرُ فِيهِمَا مَا يَلِيقُ، وَيَكْبُرُ فِي الْأُولَى تِسْعًا وَفِي الثَّانِيَةِ سَبْعًا وَلَاءً).

"سونه ته پشي ژ نقیژي ب دووماهی دهيت دوو خوتبا بخوينيت (ب روکن و سونه ت فه وهکي خوتبا ئهينبي)، دي دناف بهينا ههردوو خوتبادا روينشتهکا کورت و سفک کهت وهکي يا خوتبي، دي د خوتبين خودا تشتهکي لائق و يي گريديايي ب رهوشا خه لکي و وي دهمي فه بيژيت (وهکي زهکاتا فيژي و سونه تين روژا جهژني د خوتبا جهژنا رهمه زاني دا، و ئه حکاميي قورباني و سونه تين جهژنا قورباني د خوتبا جهژنا قورباني دا)، دي د خوتبا ئيکي دا دهمي دهست ب خوتبي دکهت (9) نه ه جارن ل دويف ئيک ته کيبرا دهت، و د خوتبا دووي دا ل دهست پيکا خوتبي دي (7) ههفت جارن ل دويف ئيک ته کيبرا دهت (نهگهر زکړهکي د ناف بهينا ته کيبراتان دا بکهت چ قهيدی نينه)." .

(فصل: في تَوَابِع مَا مَرَّ)

فاقیرا: ل سهر تشتین گریډایي ب جه ژنان فه و ته مامه تییا وی

(بکبر غیر الحاج برُفَع الصَّوْتُ إِنْ كَانَ رَجُلًا مِنْ غُرُوبِ الشَّمْسِ لِنَلْتَمِ الْغَيْدَيْنِ فِي الطَّرِيقِ وَنَحْوَهَا، وَيَتَأَكَّدُ مَعَ الزَّحْمَةِ ثَلَاثَ تَكْبِيرَاتٍ مُتَوَالِيَاتٍ وَيَزِيدُ: (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، وَلِلَّهِ الْحَمْدُ)، وَنَدْبَ زِيَادَةٍ: (اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا). وَيَسْتَمِرُّ إِلَى تَحْرِمِ الْإِمَامِ).

"سونه ته بو زهلامی یی نه ئاماده ل چه جی دهنگی خو ب ته کیراتان بلند کهت دهمی روز ئافا دبیت ژ شفا جه ژن د ریک و (مزگهفت و بازار و د مالان دا ژ شپږف و پهیا و روینشتی و ل سهر ته نشتی و ل سهر پشتی و د ههمی رهوشان دا بتنی د دهست شویی دا تیښه بیت)، نه گهر فه رهبالغ بیت یان کهش و ههوا یی تیځ چویی بیت گوتنا ته کیراتان ب خیر تر لی دهیت، شیوازی ته کیرا هوسایه کو سونه ته (3) سی ته کیران نیځ ل دویف نیځ بدت و پشتی وان سی ته کیرا فان پهیفا ل سهر زیده کهت بیژیت: " لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، وَلِلَّهِ الْحَمْدُ"، سونه ته فان پهیفا ل سهر زیده کهت بیژیت: "اللَّهُ أَكْبَرُ کَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ کَثِيرًا، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا - ئه صیل؛ ئانکو: ئیڅار، مهرم پی ههمی دم- (ههروهسا سونه ته فی زکری ژی ل سهر زیده کهت بیژیت: " لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، صَدَقَ وَعْدُهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَأَعَزَّ جُنْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ؛" چونکی نهو زکری گونجایی یه د وی ومختی دا بهیته گوتن و پیغه مبهری خودی - سلاقیته خودی ل سهر بن- بهردهوامی یا دایه وی زکری)، دی ب شیوه کی بهردهوام زکرین مه گوتین بیژیت ههر ژ مه غره بیا شفا جه ژن ههتا پیښهوا د چیته د میجرابی دا بو نفیژا جه ژنی (فیجا چ نهو بتنی بکهت یان نفیژی د گهل پیښهوا بکهت، چ پیښهوا زوی بکهت یان گپرو کهت ههتا بهر بهری نیڅرو، د ههمی رهوشین بوری دا وی ماف یی ههی زکریته مه گوتین بکهت ههتا ته کیرا ئیجرامی بو نفیژا جه ژنی دهیته دان چ ژ لای ویشه یان یی پیښهوا یه)".

(وَيَكْبُرُ الْحَاجُّ مِنْ ظَهْرِ يَوْمِ النَّحْرِ إِلَى صَبْحِ آخِرِ التَّشْرِيقِ، وَيَكْبُرُ غَيْرُهُ مِنْ صَبْحِ يَوْمِ عَرَفَةَ إِلَى عَصْرِ آخِرِ التَّشْرِيقِ بَعْدَ صَلَاةِ كُلِّ فَرَضٍ أَوْ نَفْلٍ، أَدَاءً وَقَضَاءً، وَجَنَازَةً، وَإِنْ نَسِيَ.. كَبُرَ إِذَا تَذَكَّرَ).

"دئ یی ل حه جی ناماده ته کیراتین جه زنی ژ پستی نفیژا نیفر ژ روژا سهرژیکړنا قوربانی (یوم النحر) کو روژا نیکیه دهستیپکه ته هتا سپیده هیا دووماهیی ژ روژیت جه زنی (کو د بیهته روژا چاری ژ روژیت جه ژنا قوربانی و روژا سیی ژ روژیت ته شریقی، چونکی نیکه نفیژا حجی دکه ل حه جی پستی ژ بن نیحرامان دهرکه فیت نفیژا نیفرویه ل روژا سهرژیکړنا قوربانی "یوم النحر" کو روژا نیکیه ژ روژا جه زنی، دئ یی ل حه جی نه ناماده (نانکو ل مالین خو) ته کیراتین جه زنی دت ههر ژ سپیده هیا روژا عهره په پستی نفیژین فهرز و سونهت فیجا چ نه دا یان قهزا و پستی نفیژا مری هتا نفیژا نیقاری ژ روژا چاری ژ روژین جه ژن کو دبیهته روژا سیی ژ روژین ته شریقی، نه گهر هات مروقه کی ته کیراتین جه زنی ژ بیرکړن.. ههر گافا بیرا وی هاتی دئ ته کیرا دت."

(وَيَكْبُرُ لِرُؤْيَةِ النِّعَمِ فِي الْأَيَّامِ الْمَعْلُومَاتِ؛ وَهِيَ: عَشْرُ ذِي الْحِجَّةِ).

"سونهته بو وی یی نیعه مه ته کی ژ نیعه تین خودی ببینیت دناف روژین هاتینه زانین دا جارمکی بتنی ته کیراتان بدمت ژ بهر دیتنا وی نیعه ته، روژین هاتینه زانین وهک یا ناشکرا دهکین جه ژنا قوربانینه (ژ بهر فی نایه تی نهوا دبیزیت: [وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِّنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ] (الحج: 28))".

(وَلَوْ شَهِدُوا قَبْلَ الزَّوَالِ بِرُؤْيَةِ الْهَلَالِ اللَّيْلَةِ الْمَاضِيَةِ.. أَفْطَرْنَا وَصَلَيْنَا الْعِيدَ أَدَاءً، أَوْ بَعْدَ الزَّوَالِ وَعَدِلُوا قَبْلَ الْغُرُوبِ.. فَأَنْتَ وَتَقْضَى، أَوْ بَعْدَ الْغُرُوبِ.. صَلَّيْتَ مِنَ الْعَدَاءِ).

"نه گهر بهری زهوالی ژ روژا "30" سیه ژ هه یفا رهمه زانی بو مه وهسا ناشکرا بو کو شهفا بوری هه یفا شهوالی یا هاتیبه دیتن؛ نانکو: روژا "30" سیه ژ هه یفا رهمه زانی روژا جه زنی یه نهیا رهمه زانی یه.. ئەم دئ روژیا خو یا روژا "30" خوین (چونکی روژا سیه نیکی ژ روژا شهوالی یه نهیا رهمه زانی) و دئ نفیژا جه ژنا رهمه زانی نه دا کهین (نه گهر و دخت مابیت کو مروغان کومکهین و نفیژا جه زنی بکهین بلا ره که ته ک بتنی ژ بیت؛ چونکی وهختی وی یی مای، نه گهر دهمی نفیژا ب کومی نه مابیت یان خه لک کوم قه نه بون دروسته ههر که سه ک بخو نفیژا جه زنی بکه تدا ژ وهختی وی نه دهرکه فیت)، نه گهر پستی

زهوالی بو مه وهسا ناشکرا بو کو شهفا بوری هه یفا شهوالی یا هاتییه دیتن بهلی په سنا وان
 نهوین هه یف دیتین هاته گیروکرن هه تا بهری مه غره ب.. دی روژیا خو خون و دی نقیژا
 جهژنی ژ وهختی وی دهرکه فیت نانکو دی کرنا نقیژی ب شیوی نه دا کرن چیت بهلی دی ب
 شیوی قهزا کرن وی نقیژی کهن؛ (چونکی ژ وهختی وی دهرکه فیت، هه رگا فا مروقی قییا دی
 وی نقیژی قهزا کهن، بهلی یا باشت نه وه نقیژا جهژنی نهوا ژ خه لکی چوی د روژا پاشتر دا
 ب کومی قهزا کهن)، نه گهر پستی مه غره ب ژ روژا سیه ی بو مه وهسا ناشکرا بو کو شهفا
 بوری هه یفا شهوالی یا هاتییه دیتن.. دی نقیژا جهژنی د سپیده هییا روژا پاشتر دا نه دا کهن
 نه قهزا (ژ بهر گوتنا پیغه مبهری- سلاقییت خودی ل سهر بن - دهمی دبیژیت: "الفطر یوم
 یفطر الناس، والأضحی یوم یضحی الناس، وعرفة یوم یعرف الناس"
 رمان: "فتاره کرن د وی روژی دایه نهو روژا خه لک فتاری دکهت، جهژنا قوربانی د وی روژی
 دایه نهو روژا خه لک د کهته جهژنا قوربانی، روژا عه رغه د وی روژی دایه نهوا خه لک
 دکهته عه رغه")

(بَاب: صَلَاةُ الْكُسُوفِ وَالْخُسُوفِ)

دەرگه ههك ب و به حسكرنا نقيژا

روژ و ههيف غه يرينى

بو پيراني:

ب عهري د بيژنه روژ و ههيف غه يرينى: (كسوف)، و د بيژنه روژ غه يرينى: (كسوف)،
و د بيژنه ههيف غه يرينى: (خسوف).

نقيژا روژ غه يرينى د سالا دوو مشهختى دا هاتييه مشروعكرن، و نقيژا ههيف
غه يرينى د سالا پينجى مشهختى دا هاتييه مشروعكرن

(هِيَ سَنَةٌ مُّكَدَّةٌ، وَهِيَ رَكْعَتَانِ، وَيَسْتَحِبُّ زِيَادَةَ قِيَامَيْنِ وَرُكُوعَيْنِ، وَتَطْوِيلِ
الْقِيَامَاتِ، وَتَطْوِيلِ الرُّكَّعَاتِ وَالسَّجَدَاتِ، وَالْجَهْرُ فِي الْقَمَرِ).

" نقيژا روژ و ههيف غه يرينى سونه ته كا گه له كا ب خيره، هژمارا ركهه تين وى دوو
ركهه تن ودى هر سونه ته كا مروف دكهت (نقيژا روژ و ههيف غه يرينى سى چه وانى ييت
بو ههين مروف ودى كيژ كى بكهت دروسته، نهو ههرسى نهفه نه:

نيلك: كيترين نقيژا روژ و ههيف غه يرينى دوو ركهه تن ودى نقيژا سپيدى، نه گهر
نييه تا دوو ركهه تن ودى نقيژا سپيدى ئينا بو وى دروست نينه د نقيژى دا رابون و خو
خويلكرنان (ركوعان) ل سهر زيډ بكهت.

دوو: سونه ته دوو رابون و دوو خو خويلكرنان (ركوعان) ل سهر زيډه بكهت، ب فى
رهنگى: دى دوو ركهه تن كهت هر ركهه ته كى دى دوو رابون و دوو خو خويلكرنان
(ركوعان) تيدا كهت، ئانكو: دى هژمارا خو خويلكرنان (ركوعان) بنه چار وهژمارا سوجدان
ژى بنه چار، دى فاتحى و سوره ته كا كورت بيكو دريژكهت د هر چار ركهه تن دا خوينيت.
سى: نهف جوړه نهوه يا ژ هه ميان باشر ب فى رهنگى: رابون و خو خويلكرنان
(ركوعان) دريژكهت بلا ب دلى دويف نقيژ كه ران نه بيت، نهو تينه بيت نه گهر هيجه ته كا
مه شروع هه بيت ودى كو نقيژا روژ و ههيف غه يرينى نيژيكى نقيژه كا فهرز بيت. دى

هوسا که: دى د رکههتا نیکى دا دوعا فهکړنا نفیژى پشنى تهکیرا ئیحرامى که، پاشى دى ئهعوزویى بیژیت (دى بیژیت: **أعوذ بالله من الشيطان الرجيم**)، پاشى دى (فاتحى) خوینیت، پاشى دى سورهتا (**البقرة**) خوینیت، و د رکههتا دووى دا دى سورهتا (**آل عمران**) پشنى فاتحى خوینیت، و د رکههتا سییى دا دى سورهتا (**نساء**) خوینیت، و د رکههتا چارنى دا دى سورهتا (**المائدة**) خوینیت. ههردوو رهنګین دووماهیى نهو رهنګن نهوین خودانى په رتهکى ئاماژه پیکرین دهمى دبیژیت).

سونهته مروف دوو رابونین دى کو فاتحى و سورهتهکى تیدا بخوینیت و دوو خو خویلکران (رکههتان) ل سهر زیدهکهت، سونهته رابونان دریژکهت کو سورهتین دریژ پشنى فاتحى بخوینیت، ههروهسا سونهته خو خویلکران (رکوعان) و سوجدا دریژ کهت، نهگهر نفیژا ههیف غهیرینى بیت دى دهنگى خو بو فاتحى و سورهتان بلندکهت.

(ثُمَّ يَخْطُبُ الْإِمَامُ خُطْبَتَيْنِ أَوْ وَاحِدَةً، وَيَحْثُ فِيهِمَا عَلَى الْخَيْرِ).

"پشنى نفیژا روژ و ههیف غهیرینى دى پیښهوا خوتبهکى ئان دوو خوتبان (یا موخته مه د مه زهه بى شافعى دا دوو خهته نه وهکى خوتبیت جهژنى و خوتبیت نهینییى) وهکى خوتبا نهینییى بو خه لکى خوینیت، دى د خوتبى دا بهرى خه لکى دهته خیرى (و باشیى و قهنجیى و تهوبى و دانا خیر و صهدهقا، و دى خه لکى ژ خافلییى هشیار کهت و دى بهرى خه لکى دهته خودى و ئاخړهتى)".

(وَيَفُوتُ الْكُسُوفُ بِالْانْجِلَاءِ وَبَغْرُوبِ الشَّمْسِ، وَالْخُسُوفُ بِالْانْجِلَاءِ وَبَطْلُوعِ الشَّمْسِ، لَا بِالْفَجْرِ وَلَا بِغُرُوبِهِ خَاسِفًا).

" دى نفیژا روژ غهیرینى چیت نهگهر روژ دهرکهفت و دنیا زهلال بوو (نفیژا روژ غهیرینى ب دهرکهفتنا نیفا روژى و چاریکا وى ناچیت ههتا هه مى نه دهرکهفت و رون نه بیت ناچیت ئانکو دهمى کرنا نفیژى یا مای)، ههروهسا دى نفیژا روژ غهیرینى چیت نهگهر روژ ئافا بوو، دى نفیژا ههیف غهیرینى چیت نهگهر ههیف رون و زهلال بوو، ههروهسا دى نفیژا ههیف غهیرینى چیت نهگهر روژ دهرکهفت، نفیژا ههیف غهیرینى ب دهرکهفتنا فهجرا سپیدى و ب ئافابونا ههیشى کو یا غهیرى بیت ناچیت "

(وَإِذَا اجْتَمَعَ صَلَوَاتُ خَافَتْ قَوَاتَهَا.. قَدِمَ الْفَرَضُ) ثُمَّ الْجَنَازَةُ ثُمَّ الْعِيدُ ثُمَّ الْكُسُوفُ،
وَإِنْ وَسَّعَ الْوَقْتُ.. قَدِمَ الْجَنَازَةُ ثُمَّ الْكُسُوفُ).

"نهگهر کومه کا نقيژان ل سهر کهسه کی کومبوون و ترسییا نقيژيت وی ژي بچن و ل
بهر وی بهرزهبوو و نهزانی کا کيژ کي بهری یا دی بکعت (بو نمونه: نقيژا روژ و ههيف
غهيريڼي و نقيژا فهرز و نقيژا مری ههمی پيکفه کومبوون دقيت نقيژه کی بتني بکعت نایا
دی کيژکي کعت).. دی نقيژا فهرز بهرا ههميان کعت، پاشی دی نقيژي مری کعت، پاشی
دی نقيژا جهژني کعت، پاشی دی نقيژا روژ غهيريڼي کعت، نهگهر دهم یی بهرفره بیت
دی نقيژا مری بهرا ههميان کهن پاشی نقيژا روژ و ههيف غهيريڼي "

(وَيَصْلُونَ لَنَحْوِ الزَّلَازِلِ وَالصَّوَاعِقِ مِنْفَرِدِينَ).

"نهگهر بيقه لهرز وبریسی و لافا و ههوايڼ ب هيژ پهيدا بوون دی هر ئيك نقيژي بخو
بتني کعت، دی نقيژين چار رهکعتی کهنه دوو رهکعتان (نقيژکرن بتني ژبهر وی چهندی
یه داکو خه لک ژ خودی خافل نهبيت)".

(باب: صَلَاةُ الْاسْتِسْقَاءِ)

دەرگه ههك بو به حسكرنا داخوازا باران بارينی

(وَيَسْنَ الْاسْتِسْقَاءَ بِالْذُّعَاءِ، خَلْفَ الصَّلَاةِ وَلَوْ فِي خُطْبَةِ الْجُمُعَةِ).

"داخوازا باران بارينی سونه ته كا گه له كا ب خیره، ب دوعا و لافاكرنی بتنی، و ب دوعا و لافا كرنی پشتي نقيزان ههروهسا د گوتارا نهينییی دا (داخوازا باران بارينی د بنه سی جور ل دويف يا خوارى:

جورئ ئيكي: بتنی ب دوعا و لافاكرنی يه؛ نهوه كو مروف دوعا بكهن خودئ بارانی ب بارينيت فيجا چ بتنی بكهن يان ب كومی.

جورئ دووی: بتنی ب دوعا و ب لافاكرنی بهلی پشتي نقيزان و د گوتارا نهينییی دا؛ نهوژی هوسا كو پشتي نقيزيان فهرز و سونهت دوعا باران بارينی ژ خودئ بكهن، و د گوتارا نهينییی و پشتي درسين قورئانی و وهزو نهسيجهتان دا.

جورئ سيی: ب كرنا نقيز و گوتنا خوتبی و دوعا و لافا ژ خودئ؛ نهف جوړه ژ ههميان باشته نهوه كو: پيشهوا دوو ركعت سونهت نقيزا باران بارينی ب كومی بكهن پاشی خوتبهکی بخوينيت، جورئ سيی نهوه يا كو خودانی پهرتوكی ئاماژه پيكری دهمی دبیزيت:)".

(وَالْأَفْضَلُ: أَنْ يَأْمُرَ الْإِمَامُ النَّاسَ بِالْبَرِّ وَصَوْمِ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ، وَيَخْرُجُونَ فِي الرَّابِعِ صِيَامًا إِلَى الصَّحَرَاءِ بِثِيَابِ الْبَذَلَةِ مَتَخَشِعِينَ، وَبِالْمَشَايِخِ وَالصَّبِيَّانِ وَالْبَهَائِمِ، بَعْدَ غَسْلِ وَتَنْظِيفٍ).

"جورئ ژ ههميان باشته نهوه كو مهزنی بازيړی (ئان جيگري وی ئان پيشهوا ئان یی خودان شيان) نهمرئ خهلكی بكهت ب باشيی و بهلافكرنا قهنجيی (و دانا صهدهقی و چافدان و هاريكارييا فهقيری و تهوبه و ل خو زقرينی و زفراندنا مالی كهسی ستهم لی هاتييهكرن و ثيقبالا بال خودئ...هتد)، و دی نهمرئ خهلكی كهت كو سی روژا ب روژی بن، دی ل روژا چارئ ب روژی ژ مال دمركهفن و بهرهف چولی فه چن داکو نقيزا باران بارينی بكهن دی ب فی رنگی و ب فی روشی دمركهفن؛ ب روژی و ب جلكين شولی و بی

سهر و بهر و ب دله کي شکهستی و ستوجه مانديقه دي چن، ودي پيرهمير و دانعه مران و بجیک زاروکان و گیانه وهرين خو هميان دگهل خو بهن و ل چولي جهې نقيزا باران بارينې ناماده کهن، سونه ته دهمي ژ مال دهرکهفن ب سهرشويستی و پاقر (و ب فترکنا بيهنين نه خوش د ريکه کي را ب دهرکهفن بو جهې نقيزا باراني دکهن و ل ريکه کا دي را بزفرن) "

(وَيَصْلُونَ رَغَتَيْنِ كَالْعِيدِ بِتَكْبِيرَاتِهِ، وَيَخْطُبُ خُطْبَتَيْنِ أَوْ وَاحِدَةً وَبَعْدَهَا أَفْضَلَ، وَيَسْتَغْفِرُ اللَّهُ بِدَلِّ التَّكْبِيرِ، وَيَدْعُو فِي الْأُولَى جَهْرًا، وَيَسْتَقْبِلُ الْقَبْلَةَ بَعْدَ ثَلَاثِ الْخُطْبَةِ الثَّانِيَةِ، وَحَوْلَ الْإِمَامِ وَالنَّاسِ ثِيَابَهُمْ حِينَئِذٍ، وَبَالِغَ فِيهَا فِي الدُّعَاءِ سِرًّا وَجَهْرًا، ثُمَّ اسْتَقْبَلَ النَّاسَ).

"دي ب في شيوهي نقيزا باران باريني کهن دي دوو رهکعت نقيز کهن وهکي نقيزا جهزني (کو حهفت ته کير د رهکعتا نيکي دا ژبلي ته کير ائيرامي بدن، و د رهکعتا دوو دا پينچ ته کيران بدن، و دناف ته کيران دا زکريت مه د نقيزا جهزني دا گوتين دي بيژيت)، پاشي پستي نقيزا باران باريني دي پيشهوا دوو خوتبان خوينيت (وهکي ههردوو خوتبيت جهزني) نان زي خوتبه کي (وهکي خوتبا روژ و ههيف غه پيريني بهلي يا ژ هميان دروستر نهوه دوو خوتبا بکعت، دروسته خوتبه بکهفите بهري نقيزي بهلي پا) نه گهر خوتبه بکهفите پستي نقيزي باشتره، و شينا ته کيراتان د خوتبي دا بدعت وهکي خوتبيت جهزني يا باشتر نهوه په يفا ئيستيفغاري بهري خوتبي بيژيت (دي بهري خوتبا نيکي) (9) نهه جارن ئيستيفغارن دعت و بهري خوتبا دوو (7) حهفت جارن ئيستيفغارن دعت، دي هوسا ئيستيفغاري بيژيت: (استغفر الله الذي لا إله إلا هو اليوم وأتوب إليه)، دي د ههردوو خوتبان دا لافا ب شيوي دهنغي بلند کعت (يا باشتر نهوه لافاييت پيغه مبهري سلافييت خودي ل سهر بن بکعت - دي لافاييت پيغه مبهري پستي في بابته تي هيت - ژ لافايان لافايا يونس پيغه مبهري سلافييت خودي ل سر بن- گري دهمي د بيژيت: لا إله إلا الله العظيم الحليم، لا إله إلا الله رب العرش العظيم لا إله إلا الله رب السماوات ورب الأرض ورب العرش الكريم، ژ لافايان: يا حي يا قيوم برحمتك نستغيث)، دهمي پيشهوا د خوتبا دوو دا گه هشته لافا کو سيهيک ژ خوتبي چين دي بهري خو دعته قبيلي بو لافا گرنې، و دي ئيکسر دگهل بهري خو دانا قبيلي پيشهوا و خه لك جلييت خو بهروفازي کهن و کهنه بهرخو، و دي گه لهك لافا ب نهيني و ب ناشکرايي کهن ب في رهنكي؛ نه گهر پيشهواي دوعا ب نهيني کرن دي خه لك زي ب نهيني لافا کهن و نه گهر پيشهواي لافا

ب ناشکرایي کر دى خه لک بيژن: نامين (دى بهرى پشټا دهستين خو دهنه ناسمانى و دى بهرى زکين دهستين خو دهنه نهردى)، پشټى پيشه وړ لافا ب دوماهى دهيت دى بهرى خو دهته خه لکى (و دى بهرى خه لکى دهته تاعهت و تهوبى و په شيمانىيى و کرنا خيرى و دانا صهدهقى و دى سه لات و سه لمان دهته سهر پيغه مبهري -سلافيت خودى ل سهر بن- و دى ب په يمين نيسټيغمارى ب دوماهى نينيت کو بيژيت: (استغفر الله لي ولكم)).

فاقیړا: ل سهر تشتین گړیدایی ب یا بوریقه و ته مامه تییا وی

(وېسن اَن يَظْهَرُ غَيْرَ عَوْرَتِهِ لِأَوَّلِ مَطَرِ السَّنَةِ، وَيَغْتَسِلُ وَيَتَوَضَّأُ فِي السَّيْلِ، فَإِنْ لَمْ يَجْمَعْهُمَا.. فَلْيَتَوَضَّأْ).

"سونه ته دهمی ل دستپیکا زفستانې بو جارا ئیکې باران دهیت مروف خو ل بهر بارانی تهر گهت، تهر کرن ب فی رهنکی بیت هندک ژ له شی خو ب دته بهر بارانی عهورت تیښه بیت (مهرم ب عهورتی عهورتی کو دروست نه بیت مه حرم ببین کو د ناف بهینا چوک و نافکانه، یاگرنګ نه وه هندک ژ له شی خو تهر کت بلا کیم ژی بیت)، سونه ته مروف سهری خو د ئافا سیلا دا بشوت دگهل دست نفیژگرتنی پیکفه (فیجا چ ئافا سیلا نهو بیت یا بارانا دستپیکا سهری سالی بیت یان نه) نه گهر د شیان دا بیت، نه گهر د شیان دا نه بیت ههردوو کان (سهرشویشتن و دستنفیژگرتن) پیکفه بکته.. بلا دست نفیژا خو تیډا بشوت".

(ويسبح للرع والبرق، وَلَا يَتَّبِعُهُ بَصَرُهُ).

"سونه ته دهمی دهنګی عه ورا و برویسیا دهیت مروف زکری خودی بکته، سونه ته مروف بهری خو نه دته رونا هییا برویسیی (رهعد ملیاکه ته و بهرق په ریت وی ملیاکه تینه، نهو ملیاکه ته نه وه یی عه ورا دینیت و دبهت ب دهنګ و ب په ریت خو، زکریت هاتییه وهرگرتن ژ هه فالیت پیغه مبهری -سلا فیت خودی ل سهر بن- نه فیه بوو: عه بدوولا کوری زوبهیری -خودی ژی رازی بیت- دهمی برویسیی لیډدا دا ئاخفتنا خو راوہستینیت و دا فی زکری کته و دا بیژیت: (سبحان من يسبح الرعد بحمده والملائكة من خيفته)، ئیما می ماوهردی دیژیت: سه له فیت سالج حه ز نه دکر مروف بهری خو بده ته برویسیی دهمی فهددهت و سه له فا نه ف زکره دگوت دهمی برویسیی فهددا: (لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ سُبُوحٌ قُدُّوسٌ) (".

(وَيَقُولُ عِنْدَ نَزُولِ الْمَطَرِ: (اللَّهُمَّ؛ صَيِّبَا هَنِيئًا، وَسَيِّبَا نَافِعًا)، وَبَعْدَهُ: (مُطَرِّنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ)، وَيَقُولُ عِنْدَ التَّضَرُّرِ بِكَثْرَةِ الْمَطَرِ: (اللَّهُمَّ؛ حَوَالِنَا وَلَا عَلَيْنَا).
 "سونهته دهمی باران دباریت مروف فی زکری ب بیژیت: (اللَّهُمَّ؛ صَيِّبَا هَنِيئًا، وَسَيِّبَا نَافِعًا) رامن: "رهبی مه بارانهکا بوش و یا رحمت و یا ب مفا بده"، دی پستی وی زکری فی دوعایی ژی بیژیت: (مُطَرِّنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ) رامن: "ز کهرما خودی و دلوقانییا وی باران بو مه هات"، دهمی باران ب شیوهکی بوش بهیت و بییته نه گهری زیانی سونهته مروف فی دوعایی بکته: (اللَّهُمَّ؛ حَوَالِنَا وَلَا عَلَيْنَا) رامن: "رهبی مه بارانی ل دوریت مه ب بارینه نه ل سهر مه".

(وَيَكْرَهُ سَبَّ الرِّيحِ)

"مهکروهه مروف خه بهرا بیژيته ههواي؛ (ثانکو: یا باشر نهوه مروف خه بهرا نه بیژیت؛ چونکی خودی ههوايي ددهت، دقیت مروف دوعایا خیری و باشیی بکته و هکی فی دوعایی: (اللهم اجعلها ريحا، ولا تجعلها ريحا)، رامن: "رهبی مه ههواي بکه ههوايه کی ب مفا و یی باشیی نه که ههوايي ئیزيی خرابیی)"

قافیرا: ل سهروی یی نفیژ هیلاين چ ب ته مبهلی یان باوهری پی نه بیت

(من جحد وجوب المَكْتُوبَةِ.. كفر، أو تَرَكَهَا كسلا أو الوُضوء أو الْجُمُعَةَ وَصلى الظُّهْر.. فَهُوَ مُسْلِم، وَيَجِب قَتْلُهُ بِالسَّيْفِ بعد الاستتابة إن لم يتب).

"ههركهسی بالغ و عاقل باوهری پی ب نفیژیت فهرز نهئینیت.. دی گاور بیت (نهو چهنده ل دویف ریکهفتنا هه می زانایین موسلمانان، بلا نهو کهس نفیژا زی بکهت چونکی پیناسا باوهری پی نهوه دقتیت: ب دلی خو باوهری پی هه بیت و ب دهقی خو دان پیدانی پی بکهت و ل سهر نهندامین له شی وی ناشکرا ببن، ل دویف وی پیناسی وی کهسی ب دهقی خو ئیقرار کر کو باوهری ب فهرزهکا خودی نهئینا)، نهگهر کهسهکی باوهری ب نفیژیت هه بیت بهلی ژ ته مبهلی نفیژا فهرز هیلا و نهکر ئان زی دهست نفیژا خو نهشویشت ئان زی چو خوتبی بی دهست نفیژ (نهگهر نهو بیت پی خوتبه ل سهر وی فهرز د رهوشین بوری دا، ئانکو: نفیژ هیلا و نفیژ و خوتبا خو بی دهست نفیژ کر).. نهو کهس د وان رهوشان ههمیان دا موسلمانان و گاور نابیت (هه چهنده دی یی گونهکار بیت ب نهکرنا نفیژیت و ب کرنا نفیژیت و خوتبی بی دهست نفیژ بهلی گاور نابیت؛ چونکی باوهری یا پی هه، بهلکه کو گاور نابیت گوتنا پیغه مبهری -سلاقییت خودی ل سهر بن- دبیریت: "إن الله إن شاء عفا عنه وإن شاء عذبه"، رامن: "نهگهر خودی قیا دی وی نازاکهت و نهگهر قیا دی وی ئیزا دمت"، نهگهر کهسهکی موسلمان نفیژ هیلان و نهکرن دی مهزنی وهلاتی داخوازا تهوبی و ل خو زفرینی ژ کت نهگهر نهو کهس ل خو نه زفری و تهوبه نهکر ژ هیلانا نفیژیت دی حوکمی وی کهسی بیته کوشتن ب شیری".

(باب: الْجَنَائِز)

دەرگه ههك بو به حسكرنا مرییان و كفنكرنا وان

(يَسْتَحَبُّ ذِكْرَ الْمَوْتِ بِقُلُوبِهِ وَالْإِكْثَارُ مِنْهُ، وَالِاسْتِعْدَادُ لَهُ بِالتَّوْبَةِ، وَالْمَرِيضُ أُولَى).
 "سونهته مروف ب دلی خو بیرا خو ل مرنی بینیت، و گه لهك به حسی مرنی بکته،
 سونهته مروف ب تهوبی و ب په شیمانینی و ب ئیقبالا ل سهر خودی خو بو مرنی به رههف
 کته، یی نه خوش ژ هه میان هه ژیتره (ئه ولاتره) بو خو به رهه فکرنی".

(وَيَسُنُّ عِيَادَةَ الْمَرِيضِ الْمُسْلِمِ حَتَّى الْأَرْمَدِ وَالْعَدْوِ وَالْجَارِ وَالْكَافِرِ إِنْ كَانَ جَارًا أَوْ قَرِيبًا، غِبَا، وَيَخْفَفُ وَيَدْعُو لَهُ بِالْعَافِيَةِ إِنْ احْتَمَلَتْ حَيَاتُهُ، وَإِلَّا.. فَيَرْغِبُهُ فِي تَوْبَةٍ وَوَصِيَّةٍ، وَتَحْسِينِ ظَنِّهِ بِاللَّهِ تَعَالَى).

"سونهته مروف سهره دانا نه خوشی موسلمان بکته، سونهته مروف سهره دانا نه خوشی ب
 چافی نه خوش بوی بکته کو دبیزنی (نهرمه د. نهرمه د؛ ئیشه که دکه فیه چافی د بیه
 نه گهر چافی مروفی هلدهت و کریت دکته)، سونهته مروف سهره دانا که سه کی بکته کو
 دوژمنی مروفی بیت و یی مروف نه نیاسیت (داکو نه فیان و که رب و کین نه مینیت و جهی
 وی فیان چه زژیکرن خوجه بیت)، سونهته مروف سهره دانا جیرانی خو یی نه خوش بکته (ژ
 بهر چه ندین به لگه یین ل سهر خیرا وی هاتین و به لگه یین هاتین دهر باره ی مافی جیرانی ل
 سهر جیرانی)، سونهته مروف سهره دانا نه خوشی گاور بکته (مهره م پی - ذمی - نه، ذمی؛
 نه ون یین به ختی خو داینی کو فهله و جوهری و خودان کتیین ییت د دهوله تا ئیسلامی دا
 دژین، هه روه سا مهره م پی معاهدن موعاهد نه ون یین سوز داینه دهوله تا ئیسلامی، و
 هه روه سا مهره م پی موسته ئمنن موسته ئمن نه ون یین داخوازا ئه مانی ژ دهوله تا ئیسلامی
 دکهن) نه گهر گاورئ نه خوش جیرانی مروفی بیت یان مروفی مروفی بیت (یان مروفی یی
 ب هیقی بیت ب موسلمان بونا وی)، دفت سهره دان ژی ههر روژده کی نه روژده کی بیت (نانکو
 ناحببیت مروف ههرو سهره دانا نه خوشی بکته نهو تینه بیت نه گهر مروفی یی نه چار و بن
 دهست بیت هه روه سا نه گهر یی نه خوش هه فالی مروفی بیت یان سه برا نه خوشی ب مروفی
 بهیت یان بو توبه رک و جهی دلگرائینی نه بیت وی ده می دروسته)، دفت مروفی سهره دانا
 نه خوشی دکته یی رح سقک بیت کو گه لهك نه مینیت دهف نه خوشی (بو وی تینه بیت

نه گهر مانا دریژ بونا مانا وی ل ددهف نه خوشی یا ب دلی نه خوشی بیت دروسته)، سونه ته دهمی سهره دانا نه خوشی دکهت دوعاییت سه لاهه تیئی بو بکهت نه گهر مانا ژییی وی یی پیشبینیکری بیت (یا باشتر نه وه دوعاییت وی نهو بن ییت پیغه مبهری -سلاقیّت خودی ل سهر بن- کرین وهکی: -اسال الله العظيم رب العرش العظيم أن يشفيك ويعافيك- حهفت جاران بهیته گوتن، و ههروهسا دلی وی خوش بکهت ب هندهک فهرمودین پیغه مبهری ل سهر خیرا نه خوشییی کون وخی د بیته نه گهری گونه ه ژیرنی)، نه گهر فه گهریانا ژییی وی یی پیشبینیکری نه بیت.. سونه ته ب په یقیئ خوش و دلغه کهر تهوبی و ئیقبالا ل سهر خودی و هرزین باش ب خودی و ئاخره تی و نفیسینا وهسیه تی ل بهر وی شرین کهت (وهسیهت و نفیسینا وی سونه ته بو ههر موسلمان هکی بلا یی نه خوش نه بیت، ژ بهر فهرمودیت پیغه مبهری -سلاقیّت خودی ل سهر بن- نهوین ل سهر هاتین) ".

(وَيَحْسَنُ الْمَرِيضَ ظَنَّهُ بِاللَّهِ، وَيَكْرَهُ لَهُ الشُّكُورَ، وَتَمْنِي الْمَوْتَ بِلَا فِتْنَةٍ فِي الدِّينِ، وَإِكْرَاهَهُ عَلَى تَنَاوُلِ الدَّوَاءِ).

"دقیّت یی نه خوش هرزین باش ژ خودی بکهت (چونکی هرزا باش ژ خودی دبیته نه گهری دومهیکا باش ههر وهکی پیغه مبهری خودی سلاقیّت خودی ل سهر بن نه مرئ مه پی کری دهمی دبیزیت: "لا يموت أحدكم إلا وهو يحسن ظنه بالله" (رواه مسلم)، راما: "کهس ژ هه وه -دهمی دکه فیهته د نه خوشییی دا- نه مریت هه تا کو هرزا باش ژ خودی نه کهت" ئانکو: یی ب هیفی بیت ژ رحم و دلوفانیا خودی و ئازاکرنا وی بو وی)، مهکروهه یی نه خوش گل و گازندا ژ خودی بکهت (کو بیژیت نه فه چ ئیشن ته داینه مه!!! بوچی ته نه ف ئیشه داینه مه!!! بهلی نه گهر گازندیّت خو بو هه فاله کی یان نوژداره کی یان جیرانه کی بکهت داکو ل چاره سهرییا بگهریت و بو بکهت دروسته)، مهکروهه مروفی نه خوش داخوازا مرئی بکهت (ژ بهر کو زیانهک ل سهر له شی وی یان مالی وی دا هاتبیت) نهو تی نه بیت نه گهر توشی فیهته کی ببیت نهو فیتنه ل سهر ئایینی وی دا هاتبیت وی دهمی دروسته دوعا مرئی بکهت (نه گهر داخوازا مرئی نه ژ بهر زیانا ل سهر له شی و مالی فه بیت و خودانی هه ز ل سهر داخوازا مرئی هه بیت دروسته، بو نمونه: داخواز بکهت مرنا وی ل مه که هی بیت یان ل مه دینی بیت یان داخوازا مرئی بکهت داکو ببیته شهید یان بجیهته د چافی که فتنه دگهل خودی د وان رهوشان دا هه میان داوازا مرئی دروسته؛ چونکی

نډو چڼنده نه ژ بهر نه گهری زیانا لهشی یان یا ل سهر مالی یه. و یاب باشر نهوه فی دوعایی بکته بیژیت: "اللهم احييني ماكانت الحياه خيرا لي، وأمتني ما كانت الحياه خيرا لي" رامن: "رہی مه مه بهیلہ ساخ نه گهر ساخی بو مه باشر بیت، و مه بمرینه نه گهر مرن بو مه باشر بیت"، مه کروهه مروفي ب کوهکی و ب ته عدا دهرمانان ب نه خشی ب دته خوارن (بهلی دگهل وی چندی سونه ته مروفي نه خوش دهرمانان بخوت بو چارسه ریپی دگهل دهرمان خوارنی پشتپی راستکرنا خو ب دته ل سهر خودی).

(وَإِذَا حَضَرَ الْمَوْتَ.. أَلْقِي عَلَى شَقَّةِ الْأَيْمَنِ، فَإِنْ تَعَذَّرَ.. فَالْأَيْسَرِ، وَالْأَعْلَى قَفَاهُ؛ وَوَجْهَهُ وَأَحْمَصَاهُ لِلْقَبْلَةِ، وَيَرْفَعُ رَأْسَهُ بَشْيَاءً).

"هه کو یی نه خوش کفته ل بهر مرنی و نیشانی مرنی ب سهر دا هاتن.. سونه ته د وی رهوشی دا نه خوشی وهرگیرنه ل سهر رهخی وی یی راستی (و بهری وی ب دهنه قبیلی ودهی د گوری دا)، نه گهر د شیان دا نه بیت کو وهرگیرنه ل سهر رهخی وی یی راستی بلا ل سهر رهخی چهپی بیت (چونکی نهو رهخ باشره ژ سهر پشتی)، نه گهر د شیان دا نه بیت کو ل سهر رهخی چهپی دریښکهن.. بلا ل سهر پشتی دریښکهن و بهری روی و پیټ وی ل بهر قبيله بن، و تته کی ب داننه ل بن نه رزینکا وی داکو سهری وی پیچه ک بلندیت و بهر قبيله بیت".

(وَيُلْقَن: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)، وَلَا يُلِحُّ عَلَيْهِ، وَلَا يُقَالُ لَهُ: قُل).

"و ب شیوه کی نهرم و هیدی بی پیفه مان (الحاح) تلقینا ب شه هادی بو بخوینن کو بیژن: لا إله إلا الله، ناچیبیت بیژنه نه خوشی بیژه: لا إله إلا الله (په یفا بیژه بلا بو نه خشی ل بهر مرنی را نه هیته گوتن بتنی په یفا شه هادی ل دهف بهیته گوتن)".

(وَالْأَفْضَلُ: تَلْقِينَ غَيْرَ الْوَارِثِ، فَإِذَا مَاتَ.. غَمَضَ عَيْنَاهُ، وَشَدَّ لِحْيَاهُ بِعَصَابَةِ عَرِيضَةٍ، وَلِينَتَ مَفَاصِلَهُ وَلَوْ بَدْنٍ إِنْ احْتِيَاجَ إِلَيْهِ، وَتَنَزَّعَ ثِيَابَ مَوْتِهِ، وَيَسْتَرْ بَثْوَبَ خَوِيفَ).

"یا باشر نهوه: بو وی یی تلقینی ل سهر نه خوشی ل بهر مرنی را دخوینیت ژ مروفتی وی نه بن (و ژ دوژمن و مروفتی هه سید ژی نه بن، نه گهر کهس نه بو ژ بلی دوژمن و هه سید و مروفتی وی.. دی تلقین خواندن بو مروفتی وی کفت، یی ژ هه میان باشر ژ

مروفيټ وى بو تلقين خواندنې ئيا باشر ئوه ژ مروفيټ وى بن)، ههكه ژ مرنا نهخوشى پشتراسبوون كو مر.. سونهته چافټ وى ب داننه سهرېك، دى پاته كى ل بن نه رزینكا وى را بهن و دى ههردوو رخان ل سهر سهرى وى فه گریدن (داكو دهمى وى نه مینیته فه كرى وكریت نه بیت)، دى دهست و پټ وى و گه هیت وى نه رم كه ن ب فه مالینى ئه گهر پیدفى كر دى هندك دوهنى ل گه هیت وى دهن داکو نه رم بن و د راست و دریژ بن (نه گهر و نه كه ن هندك مری یټ ههین پټ وان یان دهستین وان ژ گه هان را د چماندینه دهمى مرین دهست و پټ وان راست نه كړینه ههما و هسا د چه ماندی یټ د ماین و هندك ځى دهفټ وان د فه كرى د مین، جار هكى ئه ز ل سهر جه نازى كه سه كى ئاماده بووم بهرئ خو ددهمى پټ وى ژ چوكان را د فه چه ماندی بوون ههمى پټ كول د كرن كو راست كه ن به لى بى مفا بوو نه دشیان راست كه ن من گوت: دهمى مری نه گهر هه وه ئیكسهر راست كر با یان فه مالی با دا نوكه راست بیت به لى یا ب زه حمه ته چپنا بیت فیجا پټ وى و هسا مان)، پشتمی فه مالینى دى جلکټ وى یټ تیدا مری ژ بهر كه ن و دى ب پاته كى سفك نخیشن (سهره كى پاته ی ل سهر سهرى وى و سهرى دى ل سهر پټ وى وهك فا لیكرن بو پیغه مبهرى خودى سلافیت خودى ل سهر بن-).

(وَيُوضَعُ عَلَى بَطْنِهِ شَيْءٌ ثَقِيلٌ، وَيَسْتَقْبَلُ بِهِ الْقَبْلَةَ، وَيتولى جَمِيعَ ذَلِكَ أَرْفَقَ مَحَارْمَهُ بِهِ، وَيَدْعَى لَهُ).

"سونهته تشته كى پیچهك گران (كو نه یى و هسا بیت نه گهر كو یى ساخ بیت ب داننه سهر زكى وى نه زیه ته یى ببینیت) ب داننه ل سهر زكى وى (داكو زكى وى نه پوف بیت، ناحیبیت قورنائى و كتیبیت زانستین شهرعى ب داننه سهر زكى وى، وهك ریژگرتن بو قورنائى و زانستین شهرعى)، پشتمی هینگی دى بهرئ وى دهنه قیبلې وهكى مه گوتى دهمى د بهر مرنى را، سونهته یټ ژ ههمییان ب دلوفان تر ژ مروفيټ وى ب كاری وهرگیړان و بهر قیبله كرنى رابیت، سونهته د راكرن و دانان و بهر قیبله كرنى را دوعا بو بكه ن (دوعایټ دلوفانیى و گونه ه ژیرنې و نازاكرنې و خوراگرتنې (نه باتي)؛ چونكى دهمى دوعایى یه و یى پیدفى ب دوعایه)".

(ويبادر ببراءة ذمته، وإنفاذ وصيته، ويستحب الإغلام بموته للصلاة).

"سونهته ئيکسر پشتي دمریت لهزى بکهن دهينيت وى بدن (و گهردهنا وى نازاکه و بیژنه خه لکى گهردهنا وى ناکه و کا کى مافهک ل سهر ههیه داکو مافيت وى نه داکه، نه گهر شيان نه بن ب لهز دهينيت وى بدن سونهته وهلى ئه مری وى بیژيته يين دهين دگهل کرين گهردهنا وى نازاکه، هه که گهردهنا وى نازاکرن.. دى ئه و مری ژ وان دهينان خه لاس بیت)، سونهته وهسيه تا وى زوى ب جه بينن (داکو خير بو بهيته نفيسين، و دوعا بو بهينه کرن، و ژ وى وهسيه تى خه لاس بن)، سونهته مرنا وى به لافکه ن (داکو گه لهک مروف ل سهر جه نازى وى نفیژى بکهن، و دوعا بو بکهن)".

(فصل: فِي بَيَانِ غَسْلِ الْمَيِّتِ وَمَا يَتَعَلَّقُ بِهِ)

قافیرا: ل سهر

روهنکړنا شويشتنا مری و تشتين گريدایي پيقه

(غسله و تکفينه و الصلوة عليه و دفنه فروض کفاية).

"شويشتن (يا مريي) موسلمان فيجا چ خه ندقي بيت يان خو کوشت بيت يان ب ههر رهنکي مر بيت نه نهو مری بيت يی شههیدبوی) و کفنکرن و راکرن نفیژليکړنا ل سهر مری و فشارتن ههمی پیکفه فهرز کيفايهيه (فهرز کيفايه راما نا وی نه وه نه گهر هندهک ژ موسلمانان ب نهرکي شويشتن و کفنکرن و قهشارتن مری رابون دی نهرک هیته نه دا کړن و دی گونه هل سهر موسلمانان رابيت) ل سهر موسلمانان (نهو چهنده ل دهف سهر جهم زانايين موسلمانان بتن ل دهف مالکيان تينهبيت نهو دبیزن: شويشتنا مری سونهته، سهبارت يين نه موسلمان؛ کفنکرن و هه لگرتن و قهشارتن ژ فهرانه نه گهر بشون زی دروسته، بهلي نه موسلمان شهرکهر دگهل موسلمانان تشتهک ژ يين بوری د فر نينن)".

(وَأَقْلُ الْغُسْلِ تَعْمِيمِ بَدْنِهِ بَعْدَ إِزَالَةِ النَّجَاسَةِ).

"کیمترین شويشتنا مری نهو لهشي وی ههمی تهر بيت پشتی ژ پويساتيی بهرچا ف پاقر دبیت (وهکی شويشتنا کهسي ساخ، فيجا چ نهو مری نهو بيت يی موسلمان يان يی گاور)".

(وَيَسْنُ فِي قَمِيصٍ، فِي خُلْوَةٍ، تَحْتَ سَقْفٍ، عَلَى لَوْحٍ، وَيَغُضُّ الْغَائِصِلَ وَمَنْ مَعَهُ بَصَرُهُ إِلَّا لِحَاجَةٍ، وَمَسَحَ بَطْنَهُ بِقُوَّةٍ، لِيُخْرِجَ مَا فِيهِ بَعْدَ إِجْلَاسِهِ مَائِلًا مَعَ فَوْحِ مَجْمَرَةٍ بِالطَّيْبِ، وَكَثْرَةَ صَبٍ، وَغَسَلَ سَوَاتِيهِ وَالنَّجَاسَةَ بِخُرْقَةٍ، ثُمَّ أَخَذَ أُخْرَى لِيَسُوكَهُ بِهَا وَيُخْرِجَ مَا فِي أَنْفِهِ).

"سونهته مری د ناف پاتهکی دا بشون، و دقيت بتن بهيته شويشتن داکو کهس نه بينيت، و دقيت دبن بانهکي بيت (نوکه دناف بازييت موسلمانان دا جهين تايبهت ييت هاتينه دروستکرن بو شويشتنا مری و بههرا پتر نهو جهيت تايبهت دناف مزگهفتادانه و هندهک موسلمان وهک خو بهخش يين هاتينه تهرخانکرن و بهرنياکرن ل ههر تاخهکی و

ل همر باژړهګی بو شويشتنا مرييان)، سونه ته ل سهر دپه ګی تهرخانګری بو شويشتنا مری بشون (داکو چېک نه چنه وان ييښ دشون، سونه ته بهرئ وی بدهنه قبيلی، دهمی ل دهسټپيکي دداننه ل سهر دهپي شويشتني، سونه ته پاته ک ل سهر مری بيت ژ پييان هه تا سهری، سونه ته دهسټپيکا راکرنا پاته ی ل سهر مری ژ سهری دهست پيکه ن)، سونه ته یی مری دشوت و یی هاريکار دګهل مريشوی چافيټ خو ل بهرئ خو دانا لهشی مری بګريټ نه و جه تيڼه بيت نهوی پيدفي ب بهرئ خو دانی (سونه ته ب ئافه ګا تهزی بشون چونکی ئافا تهزی لهشی مری پهيت دکهت، ئافا ګهرم لهشی مری سست دکهت مری ب ئافا ګهرم ناشون نه و تيڼه بيت نه ګهر ګه له ک سهرما بيت ئان ژی مری پويساتی پيټه بيت، وی دهمی دی ب ئافا ګهرم شون بهلی نه ګه له ک یا ګهرم، نه ګهر ب ئافا سير بشون هيشتا باشتره ژ ئافا شرين، چونکی ئافا شرين لهشی سست دکهت، مهکروهه مری ب ئافا زمزهک بشون، چونکی ژيک جوداييهک یا هه ی ل دهف زاناييښ موسلمانان کو دبيژن: مری یی پويسه، سونه ته ئافه ګا زور ئاماده ګهن بو شويشتنا مری، دفيټ ئافا مری پی دشون - نه ګهر ئاف دئامانی دا بيت - ل جهه ګی دوير بيت ژ مری داکو چېک نه چنه ئافي - نوکه ب دوشی و ب سوندهی ئافي ل مری دکهن و پی دشون -، نه ويښ مری ب ئافا د ئامانی دا د شون دفيټ دوو ئامانان ئاماده ګهن ئامانه ګی بچيک و ئيکي نافنجی داکو ب ئامانی بچيک ئافي ژ یی مهزن دهر بيخن بو یی نافنجی)، سونه ته دهمی دګه هيته زکی مری بو شويشتني ب دهستی خو یی جه پی و ب هيژ بهلی نه ب زفري و دژواری دهستی خو ل سهر زکی وی را بينيت و ببهت و فمهاليت ژ بهرکو نه ګهر پويساتييهک د زکی مريدا هه بيت دګهل شويشتني ب دهرکه ڤيت (نه ل پشتي کفنکړني)، دی ب فی رنگی مری پاقرګهت؛ (دی مری دانپته سهر دهپی مری شويشتني ب شیوی نهرم و دلوفانی پی برن) دی پيچهک سهری وی مهيلکهت بو پشتي (و دی پشتا مری دهته چوکي خو یی راستي؛ داکو چېک نه چنه مری شوی، و دی دهستی خو یی راستي دانپته سهر ملی وی، و دی تبلا وی یا بهرانی ل سهر پاتکا وی بيت؛ داکو سهری مری خوار نه بيت بو چ لايان) دفيټ دګهل شويشتني بيڼين دژوار نه ويښ ل سهر په لا (يان همر بيڼهک هه بيت یا درنگ بيڼه ګا دژوار ئاماده ګهن دهمی مری دشون) دهينه چيکرن به لافکهن هه تا شويشتنا مری ب دوماهی دهيت، و د ګهل دا ګه له ک ئافي پيدا ګهن هه تا دووماهيی (هه تا وهکو پويساتی و بيڼا نه خوش نه مينيت)، پاشی دی دريژکهن بو سهر پشتي، پاشی دی عهوره تي وی شون و پويساتييښ ل دورمه ندریټ وی، دفيټ عهوره تي وی

و پویساتیې ل دور وی ب پاته کي تایبته بشون کو مری شو وی پاته ی ب که ته دهستی خو یی چه پی ب دهستی چه پی عوره تی وی بشوت (وهکی مروفی ساخ کا چه وا خو ب دهستی چه پی دشوت ناها مری ژی ودهسا، پاشی دئ پاته کی دی یی پاقر دته سهر دهستی خو و دئ له شی وی ههمیی پی شوت)، پاشی دئ پاته کی دی دته سهر دهستی خو یی چه پی و دئ ددانیت وی ب تبلا خو یا شههدی وهکی سیواکی سهر را ئینیت و بهت و پاقر کهت (دقیّت وی پاته ی تهر کهت دهمی ددانیت وی پاقر دکهت، دهفی وی نافه کهت داکو ئاف نه چیه د زکی وی دا بتنی دئ ب تبلا خو ل سهر ددانیت وی را ئینیت و بهت، پاشی دئ پاته کی دی دانیه سهر تبلا خو فلیچی دئ) و دئ ب وی پاته ی دفنا وی پاقر کهت ئه گهر تشتهک ددفا وی دا هه بیت".

(ثُمَّ وَضَاهُ ثَمَّ غَسَلَ رَأْسَهُ، ثُمَّ لَحِيَّتَهُ بِالسَّدرِ، ثُمَّ غَسَلَ مَا أَمَامَهُ مِنْهُ، الْأَيْمَنُ ثُمَّ الْأَيْسَرُ، ثُمَّ مَا أَدْبَرَ الْأَيْمَنُ ثُمَّ الْأَيْسَرُ بِالسَّدرِ، ثُمَّ أَزَالَهُ، ثُمَّ صَبَّ الْمَاءَ الْبَارِدَ الْخَالِصَ مَعَ قَلِيلِ كَافُورٍ مِنْ قَرْنِهِ إِلَى قَدَمَيْهِ ثَلَاثًا، ثُمَّ يَنْشِفُهُ بِثَوْبٍ بَعْدَ إِعَادَةِ تَلْبِينِهِ).

پاشی دئ دهست نفیژا وی گریټ (وهکی دهست نفیژا گرتنا مروقه کی ساخ دئ ئافی ل دهف و دفنیټ وی وهر دمت، دئ د ئاف دهف و دفن وهر دانی دا سهری وی پیچهک خویل کهن دا کو ئاف نه چیه د زکی وی دا)، پاشی پستی دهست نفیژا گرتنی دئ سهری وی شوت، پاشی دئ ریهیټ وی ب ئافا سیدری شوت (ناچیبیت بهرو فاژی داکو پیدفی نه بیت بو شویشتهکا دی بو سهری وی، فیجا چ ب ئافا سیدری ئان ب ههر ئافه کی کو تشتهک دناف دا بیت وهکی سابینی ئان شامپویی، نوکه ب سابین و شامپویا مرییان دشون)، پاشی دئ ل دهست پیکی سهری وی ژ لایټ راستی فه شون ژ ملان ههتا بنی پیان، پاشی دئ وهرگیرنه سهر ملی راستی دئ رهخی چه پی شون وهکی رهخی راستی، دئ ههمیی ب ئافا سیدری (ب سابیت و شامپویی) شون، پاشی پستی شویشتهکا ب ئافا سیدری (شامبو و سابینا) دئ ئافهکا دی یا نوی ل سهر له شی وی دا کهن، بو جارا دوماهییی دئ ئافهکا دی یا نوی دگهل هندهک ژ کافوری پیدا کهن ژ سهری ههتا بنی پی (3) سی جارکی (یا باشر ئه وه وی ئافی ل دویف ئیک لیکنه بی نافیر، مفایئ ئافا کافوری ئه وه کو یا دژواره میشه وهر نه ویرن خو نیژیکی مرییی ب ئافا کافور دنا فدا شویستی بکهن)، سونه ته پستی ژ شویشتنی ب دوماهی دهین ب پاته کی له شی وی حشکهکن (داکو کفنی وی تهر نه بیت و نه بیته ئه گهری له شی وی کو زوی

خرابیت (ژ فې چهندي دهیته زانین کو یا باشتړ نهوه مری د نهردهکی دا فهشیړن نهوه نهر د زوی لهشی مروفي خراب نهکته ژ نهردي لهشی خراب دکته)." .

(وېکړه اخذ شعره وظفره).

"مهکروهه پرچه م و نینوکیت مری ژیفهکهن (سونهته یی مری دشوت مروفي نهمین بیت، کیماسییت مری ب نخیفیت، نهگهر باشییهك ژي دیت.. بلا پهسنا وی بکته، نهگهر کیماسییهك ژي دیت.. بلا ب نخیفیت و بو کهسی نهییژیت؛ نهوه تیښه بیت نهگهر کهسهکی خراب وفاسق بیت نهوي گونههان ب ناشکرایي دکته دروسته داکو خهلك خو ژ وان گونههان ب دته پاش)." .

(وَالأُولَى بِغَسْلِ الرَّجُلِ الرَّجَالِ، وَبِالْمَرْأَةِ النِّسَاءِ، وَحَيْثُ تَعْذِرُ غَسْلَهُ أَوْ لَمْ يَحْضُرْ إِلَّا أَجْنَبِيٌّ أَوْ أَجْنَبِيَّةٌ.. يَم).

"یی ژ ههمیان چیتر بو شویشتنا زهلامان زهلامه دي زهلام زهلامی شوت (ل ددهف موسلمانان زهلام چیتره بو شویشتنا مریی زهلام ژ ههفزینا مری. یی زانا د شویشتنا مرییان دا چیتره بو شویشتنا مری ژ مروفي مری، یی شارهزا و زانا بو شویشتنا مری چیتره ژ یی بیانی و نهیی شارهزا و زانا د شویشتنا مری دا، بهرو فاژی ژ نفیژي چونکی شویشتنا ب تهمامی و کامل یا گرنگه لهوما یی شارهزا د شویشتنا مری دا ژ ههمیان چیتره)، یی ژ ههمیان چیتر بو شویشتنا ژان ژنه (ژن ژ زهلامان چیترن بو شویشتنا ژان، ژنا ژ ههمیان چیتر بو شویشتنا ژنی نهوه ژنه نهوا یا ژ مهحرهمان بو یا مری بلا نهوه ژن یا د ژفانان دا بیت دروسته، نهگهر ژیک جودایی پهیدا بوو بو شویشتنی دي یا ژ ههمیان پتر نیژیک د بابهتی میراتی دا دي نهوه شوت. سهبارت بجیکی نهبالغ و یی چ ژ شهوهوتی نهزانیت چ ژن بشوت یان زهلام دروسته ههر دوو وکی ئیکن د چیتریی دا)، نهگهر دشیان دا نه بیت مری بشون ژ بهر کو هیجهتهك یا بو ههی (ژ بهر نهبونا ئافی نان مری یی هاتییه سوتن نان ماری یی پیقههای نان مریشو ژ خو ترسیت وکی سهردهمی مه کو مریشو ژخو دترسیان ژ ئیسا کرونايي نهکو توش بیت و پی بمریت)، نان ژبلی زهلامی چ ژن ناماده نهبون بو شویشتنا ژنی زهلامی بیانی تیښه بیت (ههروهسا بهرو فاژی چ زهلام ناماده نهبون بو شویشتنا زهلامی ژنیت بیانی تیښهبن).. دي د وان رهوشان ههمیان دا فهر

بیت ته یه مومو بو مری بکهن پیش شویستن فیه (ژ یا بوری دهیته زانین کو نه گهر مری
ل سهر رویاره کی بیت و جلکه ک ل بهر بیت کو دشیان دا بیت مری ته رکه ن بی کو له شی
وی ببینین و هسا دروسته) .

(فصل: في الكفن)

فاقيرال سهر به سكرنا كفنې

(وَأَقْلَ الْكَفَنِ ثَوْبَ سَاتِرٍ لِلْعَوْرَةِ).

"کیمترین کفن پاته ک بیت عه وره تی مری پی ب نخیفن"

(وَيَسْنَ لِلرَّجُلِ ثَلَاثَ لِفَافٍ، وَلِلْمَرْأَةِ خَمْسَةَ: إِزَارٌ، ثَمَّ قَمِيصٌ، ثَمَّ خِمَارٌ، ثَمَّ لِفَافَتَانِ).

"سونه ته زهلامی مری د سی پارچیت کفنی دا ب نخیفن (کو له شی وی هه می پی بهیته نخافتن دگهل سهری وی بتن سهری وی تی نه بیت یی ل بن ئی حرامان دا، و رویی وی تی نه بیت یا ل بن ئی حرامان دا، دفیث نهو پارچین پاته ی نهوین مری تی دا د نخیفن ژ لای دریا هیی و ژ لای په حنیی د فره بن کو له شی مری هه می ژ سهری هه تا پی پی بهیته نخافتن)، سونه ته ژنی (بلا یا بچیک و نه بالغ ژی بیت، هه روه سا نهوا نیرومیك ژی) د پینچ پارچیت کفنی دا ب نخیفن: کراسه ك (کو ب وی کراسی دناف بهینا چوک و نافکا ب نخیفن)، و پیچه ك (کو ب وی پیچی ژ سهری هه تا چوکان پی ب نخیفن)، و دهر سوکه ك (کو سهری وی هه میی پی نخیفیت وهکی دهر سوکا یین دساخ)، و دوو پاتین گریدان (کو هه ردو پاتان ل دور وی ب نالین، ژ بهر کو پیغه مبه ری خودی - سلاقیث خودی ل سهر بن- کچا خو زهینه ب د پینچ پاتان دا نخافت و کفن کر)".

(وَالْبَيَاضُ وَالْمَغْسُولُ وَالْقَطَنُ أَفْضَلُ، وَيَبْخُرُ بِغُودٍ).

"پاتی رهنگی وی سپی بو کفن کرنا مری ژ هه می رهنگا باشتره، پاتی شویشتی باشتره ژ پاتی نوی (چونکی پاتی شویشتی نیزیک تره بو رزینی ژ پاتی نوی، یا باشتر نهوه پاتی نوی بو یی ساخ بیت و پاتی شویشتی بو یی مری بیت، نوکه ل سهر ده می مه پاتی مری پی د نخیفن ب توبان و تزی ل مزگه فتان هه یه نهو مزگه فتین مریا تی دا دشون خه لك ب خیرا خو دکریت و داننه مزگه فتی)، پاتی ژ په می هاتییه چی کرن باشتره ژ پاتین دی (چونکی پیغه مبه ری خودی - سلاقیث خودی ل سهر بن - ل ناف وی پاته ی دا نخافتبوو، نهو چه نده دی لدویف رهوشا مری بیت یا نابوری نه گهر رهوشا وی یا باش بیت و شیان هه بن ب پاتی

په مې ب نخیښ دې ب وی پاتهی نخیښ نه گهر شیان نه بن دې ب پاتېن وهکی خه لک تیدا دهینه نخافتن نخیښ)، سونه ته بیښا عودې (عود جوره کی داری یه دویکیلا وی یا بیښخوښه ژ هندستانې دهیت، ههروه سا گولاڅا -صه ندل و زهریره و کافور- کافور بلنترین جوریت گولاڅی یه و ژ باشرینایه، نوکه ل سهر دهمی مه هنده ک جورین گولاڅین د بیښ خوش ل مری دکهن) ل کښی وی بکهن (سونه ته ل ههرسی پارچیت کښی بکهن و یین ژنکی ژی ههروه سا.

پاشی دې مری داننه دناف پارچا دوماهیکی دا ب شیوه کی نهرم و رحه ت، ودې دهستین وی داننه سهر سینگی وی، دې دهستی وی یی راستی داننه سهر دهستی چه پی، پاشی دې هه نوتی (گیایه که د داننه سهر له شی مریان داکو له شی مری خراب نه بیت) وکافوری داننه سهر له شی وی هه تا ل سهر سهر و ریښی وی، دې کماخیت وی ب پاته کی گریده نه که پویساتی ژی قه تعه نه بوو دې په مبییه کی داننه ل سهر جهی شهرما وی و دې ب وی پاته ی شدینن نوکه ب حه فاذا گریده دن نهو ژی جهی په مبی دگریت، پاشی دې ب قه دیت پاته ی نیک ل پیت وی و یا دی ل چوکیت وی و نیکا دی ل سهر سینگی وی گریده دن داکو یی په بیت بیت و سست و به لاف نه بیت، هه کو کره د گوری دا.. دې قه دیت پاته ی ییت پی گریداین قه که ن؛ چونکی چ پیڅی پی نینه و مه گروهه تشته کی گریدایی دگهل مری بیت)".

(وَالْأَفْضَلُ: أَنْ يَحْمِلَ الْجِنَازَةَ حَمْسَةً، وَالْمَشْيُ قَدَامَهَا بِقَرْبِهَا، وَالْإِسْرَاعُ بِهَا).

"یا باشر نهوه د هه لگرتنا جهنازه ی دا پینج زهلام بتنی جهنازه ی ب هه لگرن (یا سونه ته نهوه سی کهس جهنازه ی ب هه لگرن؛.. نیک ل پیڅی و دوو ل پاشی، نه گهر د شیان دا نه بیت یا باشر نهوه بینه پینج.. دوو ل پیڅی و سی ل پاشی، نه گهر تیرا نه کر و پیدفی ب هیشتا بوو.. دروسته بینه حه فت و بینه نه و پتر ل دویف یا پیدفی)، سونه ته (بو ههر نیک د گهل جهنازه ی دچیت و شیان هه بن بلا ب پییا بجیت، مه گروهه ب سیاربون دویف جهنازه ی بچن نه گهر چ هیجه ت نه بن بلا یی ب سیاربوی خودان شیان بیت و مه زن بیت ژی، سه باره ت زفرینی چ مه گروهی تیدا نینه نه گهر ب سیاربون بزفرین، نوکه ل سهر دهمی مه نهو مه گروهی نه مایه چونکی گورستان ددویرن و ترومبیل یا بویه نالافه ک بی وی ژیان ب زه حمه ت ب ریڅه دچیت، نهو چه نده بو یین د ناف گوندا و یین

نيزيکي گورستانان دگونجين، لهوما سونه ته (خه لک نيزيک و ب پيا بهري جهنازهى بچن (چونکى خه لک مه هدرچينه بو مری)، سونه ته لهزى ل جهنازهى بکهن دناف بهينا چونا د هيپونى (موعتاد) و يا ب لهز دا نه گهر زيان نه بيت (نوکه ل سهر دهمى مه ب ترومبيللا و هيدي هيدي ل دويف لهزاتييا دناف جاديڼ دناف بازيړى دا جهنازهى دبنه گورستانى)." (وَيَكْرَهُ اللَّغَطُ فِيهَا، وَاتَّبَاعُهَا بِنَارٍ، وَاتَّبَاعُ النِّسَاءِ).

" مهكروهه شه مه ته (شه مه ته ئانكو: هر ئيك بخو ئان دگهل هه قالى خو باخفن و دهنگى خو بلند كه ن په يقا: لخط ئه وه: دهنگ و بيژر بلند بن كه س تى نه گه هيت) دگهل جهنازهى بهيته كرن (دهمى دشون و كفن دكه ن و د فه شيړن)، مهكروهه ئاگر بهيته هه لكرن دگهل جهنازهى، مهكروهه ژن د گهل جهنازهى بچن؛ (چونكى چ شول پى ناهه تن)." .

(فصل: في أركان صلاة على المَيِّت وما يتعلّق بها)

فاقیرا: ل سهر رکنین نفیژا ل سهر مری و تشین گریډایي پیڅه

نفیژا ل سهر مری ژ تایبته مهنديت مه موسلمانانه، ژبلی موسلمانان کهس نفیژي
ل سهر مریا ناکهت.

(أركان صلاة المَيِّت سبعة:
الأول: النِّيَّةُ كغيرها.
الثاني: أربع تكبيرات.
الثالث: قراءة الفاتحة.
الرابع: القيام للقادر.
الخامس: الصلاة على النبي صلى الله عليه وسلم بعد الثانية.
السادس: الدعاء للميت بعد الثالثة.
السابع: السلام).

"روکنین نفیژا ل سهر مری حهفتن:

نیک: ژ روکنین نفیژا ل سهر مری: نییته ئینان (چهوانییا نییته نفیژا ل سهر مری
وهکی نییته نییته مه گوتین د نفیژا فهرز و سونهت دا و د ههر فهرزدهکا مه گوتی، ژ نییته نییته
یه: نییته نییته ب ته کبریٰ فه گریډهت، و نییته فهرزا کیفایه ل سهر بینیت. دفتی یی ل
دويف پيشهوا نفیژا مری دکهت نییته نفیژا مری ب کومی ل دويف پيشهواى بینیت وهکی
کو بیخیته ل سهر دلی خو یان ب دهفی خو بیژیت: من نییته نفیژا مری فهرز کیفایه ب
کومی ئان ب جهماعهت بکهم).

دوو: ژ روکنین نفیژا ل سهر مری: گوتنا چار ته کبیرا (دی چار ته کبیرا دت ته کبیرا
ئیحرامی ژى ژ وان چار ته کبیرانه. نهو چهنده ل دويف ريکۀفتنا سهرجهم زانايين
موسلمانان. نهگهر ته کبیرهک زیده هاته دان نفیژا وان يا دروسته ب ته کبیرا زیده نفیژا پی
بهتال نابیت چونکی د ریوايهتا موسلم دا وهسا يا هاتی، بلا پيشهواى نهو ته کبیر ژدل
(تهعه موود) دابیت و یی زانا بیت و ب هزرا روکنهکی ژى نهو ته کبیر دابیت چ زیان نینه و
نفیژا وان بهتال نابیت. بهلی دی یین دی خو لی گرن ههتا پيشهوا ب دوماهی دهیت ودی

دگهل پيشه‌وای سلافي فهددن، نه‌گهر دويف نفيژ کهر نيه‌تا موفاره‌قي د گهل پيشه‌وايي پينچ ته‌کير دابن بينيت و سلافي فهددت نفيژا وي يا دروسته به‌لي خوليگرتن باشته).

سي: ژ روکني نفيژا ل سهر مري: خواندنا فاتحي (ژ بهر گوتنا پيغه‌مبهري سلافييت خودي ل سهر بن- دهمي دبيژيت: "لا صلاة لمن لم يقرأ بفاتحة الكتاب" رمان: "نفيژا وي لي نينه يي نفيژي بکته و سوره‌تا فاتحي تيدا نه خوينيت"، يا باشر نه‌وه سوره‌تا فاتحي پشتي ته‌کيرا نيکي بخوينيت، نه‌گهر فاتحه پشتي ته‌کيرا دووي يان يا سيي خواند نفيژا وان يا دروسته ل سهر قه‌ولي مه‌زه‌بي شافعي يي موعته‌مه‌د).

چار: ژ روکني نفيژا ل سهر مري: رابونا شپيرفه بو وي يي شيان هه‌بيت (بلا نه‌وي مري بجيک زي بيت يان ژن زي بيت؛ چونکي نفيژا مري وه‌کي نفيژا فهرزي يه د حوکمي دا).

پينچ: ژ روکني نفيژا ل سهر مري: صه‌لات دانا ل سهر پيغه‌مبهري سلافييت خودي ل سهر بن - پشتي ته‌کيرا دووي ددهت (چونکي صه‌لاتا ل سهر پيغه‌مبهري ژ سونه‌تي يه، هه‌فالييت پيغه‌مبهري هه‌ميان د نفيژي دا صه‌لاتا دايه ل سهر پيغه‌مبهري، و سهرجه‌م موسلمانين به‌ري و يين ل دويف وان دا هاتين صه‌لاتا دايه ل سهر پيغه‌مبهري سلافييت خودي ل سهر پيغه‌مبهري بن -، باشري صه‌لات ل سهر پيغه‌مبهري نه‌فه‌يه: "اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ فِي الْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ".

شه‌ش: ژ روکني نفيژا ل سهر مري: دوعا کرن بو مري (پشتي ته‌کيرا سيي ددهت) فيجا چ جوريت دوعا بيت؛ وه‌کي بيژيت: "اللهم ارحمه" رمان: "رهبي مه دلوفانيي پي ببه"، سونه‌ته فان دوعا پشتي ته‌کيرا سيي بکته نه‌وين پيغه‌مبهري خودي - سلافييت خودي ل سهر بن - کرين، ژ وان دوعا: اللهم اغفر لحينا وميتنا، وشاهدنا وغائبنا، وصغيرنا وكبيرنا، وذكرنا وأنثانا... اللهم من أحببته منا فأحبيه على الإسلام ومن توفيته منا فتوفه على الإيمان... اللهم لا تحرمنا أجره ولا تفتنا بعده واغفر لنا وله... اللهم اغفر له وارحمه وعافه واعف عنه وأكرم نزله ووسع مدخله.. اللهم إن كان محسنا فزد في إحسانه وإن كان مسيئا فتجاوز عنه... نه‌گهر نه‌وي مري بجيک بيت و ده‌يک و بابيت وي د موسلمان بن دي في دوعايي بيژيت: اللهم اجعله فرطا لأبويه، وسلفا

وذخرا وعظة واعتبارا وشفيعا، وثقل به موازينهما، وأفرغ الصبر على قلوبهما، ولا تفتنهما بعده ولا تحرمهما أجره.

هفت: ژ روکښن نفیژا ل سهر مری: سلافا ملان (وهکی ههر نفیژدهکا فهرز و سونهت، دفتت سلافا ملان پستی تهکیرا چاری بدهت)".

(وَيْسَن رَفَع يَدَيْهِ فِي التَّكْبِيرَاتِ، وَالْإِسْرَارِ وَالتَّعَوُّذِ دُونَ الْإِسْتِفْتَاكِ).

"سونهته دگهل ههر چار تهکیرا دهستین خو بلند کهته؛ (وهکی د نفیژین فهرز دا و مه چهوانیا وی د وی رې دا بهسکری، سونهته پستی تهکیرا دهستی خو یی راستی ب دانیته سهر یی چهپی ل سهر سینگې خو وهکی نفیژین فهرز، دی پیشهوا دهنگی خو ب تهکیرا و ب سلافا ملان بلند کهته نهگهر دهنگ نهگههیته یین دویر و سهماعه نهبیت دروسته نیکی دی ژی دهنگی خو پستی پیشهوا ب تهکیر و سلافی بلند کهته داکو یین دویر هایژی بیت)، دفتت (پیشهوا و یی بتنی نفیژا مری دکته خواندنا فاتحی، و صلاتا ل سهر پیغهمه بهری، و دوعا و زکریت د نفیژی دا) ب نهینی فه بخوینیت، سونهته گوتنا نهعوزوی (نانکو: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) بیژیت، بهلی نه دوعا فهکړنا نفیژی - الاستفتاح - (ونه چ سوردهتان؛ چونکی گوتنا نهعوزوی بهری خواندنا قورئانی سونهته، و نه خواندنا دوعا فهکړنا نفیژی - الاستفتاح - و سوردهتان چ بهلکه پی نین. نهو چهندا مه گوتین چ نفیژا مری ب شرف بیت و چ ب روژ بیت حکمی وان د روکن و مهرج و سونهت و دهتگ بلندکړنی دا وهکی نیکن. سهبارته یی هندک تهکیر ژی چوین ههکو پیشهوا سلافا ملان فهدا دی تهکیریته ماین تهمام کهته، و یا دروست نهوه پستی پیشهوا سلافا ملان فهددهت جهنازه نههیته راکرن ههتا نهوین هندک تهکیر ژی چوین بخو تهمام دکه و سلافا ملان فهددهن، نهگهر جهنازه راکر بهری نهو سلافا ملان فهددهن چ کیماتی ب نفیژا وان ناکهفیت)".

(وَيَشْتَرِطُ فِيهَا شُرُوطَ الصَّلَاةِ)

"نهو مهرجین هاتینه دانان بو نفیژا فهرز وهکی وان مهرجان بو نفیژا مری دهینه دانان (هندک مهرجین دی ژی ل سهر د زیدهنه وهکی: دفتت یی پاقر بیت چ ب نافی یان ب ناخی. ژ مهرجا؛ ناچیبیت یی نفیژا جهنازه دکته بکهفیهته پیشیا جهنازه ی نانکو

دقیت ل پاشیې بیت نه گهر جه نازه یی حازر بیت؛ بهلی نه گهر یی حازر نه بیت دروسته. ژ مه رجا؛ ناچیبیت یی ل سهر گوری نفیژا جه نازه دکهت نفیژا وی بکهفیه پشیا گوری. ژ مه جا؛ دقیت د نیک مزگهفت دا نفیژا جه نازه بهیته کرن یان د نیک جه دا... نه گهر زهلام د حازر نه بن بو نفیژا ل سهر جه نازه وی بچیکه کی -تشتین باش خراب ژیک جودا دکهت- حازر بیت دی ژن نه مری وی بچیکه کهن داکو نفیژی ل سهر جه نازه بکهت نه گهر وی بچیکه نفیژ نه کر دی ژن نفیژی ل سهر جه نازه کهن و دی فهرزا خودی ب نفیژا ژنان هیته نه داکرن)".

(وُصِلِي عَلَى الْغَائِبِ، وَالْمَدْفُونِ مَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ فَرَضِ الصَّلَاةِ عَلَيْهِ يَوْمَ الْمَوْتِ، إِلَّا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَأُولَى النَّاسِ بِالصَّلَاةِ عَلَيْهِ عَصَبَاتُهُ، ثُمَّ دَوُّو الْأَرْحَامَ).

"دروسته یی نه یی حازر (د ناف باژیرئ مری تیدا مری) نفیژا یی نه حازر (صلاة الغائب) ل سهر جه نازه بکهت (ژ بهر کو پیغه مبهری -سلاقیت خودی ل سهر بن- ل مه دینی دهمی زانی نه جاشی ل حبه شئ یی مری د روژا مرنا نه جاشی دا نه مری موسلمان کر، و ل جهی نفیژئ کومکرن و ل وی ری ناکو ل مه دینی نفیژا مری ل سهر نه جاشی کر کو دبیزئ: صلاة الغائب-)، دروسته نفیژ ل سهر گوری مریه کی هاتییه فهارتن بهیته کرن (نهو مری نفیژ ل سهر نه هاتییه کرن بلا له شئ وی مری پویج ببیت؛ چونکی عه جپوزز هب پویج نابیت، فیجا چ نهو نفیژ بکهفیه بهری فهارتن مری یان پستی فهارتنی؛ چونکی پیغه مبهری -سلاقیت خودی ل سهر بن- نفیژ ل سهر گوری ژنکه کی یان زهلامه کی کر وی ژنکی یان وی زهلامی مزگهفت پاقر دکر و گوت بوجی ههوه نه گوته من کو یا نان یی مری، دی ب وی نفیژی فهر ل سهر خه لکی رابیت بهلی دی د گونه هه کار بن ب نه کرنا نفیژئ)،

دقیت یی نفیژئ ل سهر ههردو وکان -یی نه حازر نان یی د گوری دا- دکهت نهو بیت یی ژ نه هلی نفیژئ، (نانکو: نهو بیت یی بالغ و عاقل کو نفیژ ل سهر وی فهرز ببن، و ژ وی دروست ببن بکهت، نانکو: نه گاور بیت و بچیکه نه بالغ نه بیت و ژنکا د ژفانین خوین دیتنی دا نه بیت چونکی نفیژ ژ وان دروست نینه) د روژا مری تیدا مری و هاتییه فهارتن (نموونه: زهلامه ک بهری (30) سیه سالا یی مری مروفه کی گوت نهز دی نفیژئ

ل سهر کهم ژيی وی مروقی (30) سیه سالن دی نقيژا وی مروقی ل سهر مری قه بیل بیت چونکی دهمی ئەو زهلام مری ژيی وی مروقی دهه سالبوون ئانکو ئەو مروقی ددهمی ئەو زهلام مری ژ ئەهلی نقيژي بوو. موونه کا دی: زهلامهك بهری (30) سیه سالا یی مری، مروقه کی گوت ئەز دی نقيژي ل سهر کهم ژيی وی مروقی (20) بیست سالن نقيژا وی مروقی ل سهر مری قه بیل نا بیت چونکی دهمی ئەو زهلام مری ئەو مروقی د ژيانی دا نه بوو، ژ بهر هندی ئەو مروقی نه ژ ئەهلی نقيژي بوو د وی دهمی دا. پیغه مبهه - سلافیت خودی ل سهر بن - تینه بیت (ب هیچ رهنه کی دروست نینه نقيژ ل سهر گوری پیغه مبهه ری و چ پیغه مبهه ران بهیته کرن ئەو چهنده بویه نه گهر و شه ریهت کو دروست نینه ئەم نقيژي ل سهر پیغه مبهه ری یان ل سهر هه فالیت وی بکهین؛ چونکی ئەم د وی دهمی دا نه بوین، و ئەم ژ ئەهلی نقيژي نه بوین دهمی ئەو مرین و فه شارتین)، یی ژ هه میان چيتر نقيژي ل سهر مری بکهت مروقیت مرینه یین ژ دویف ته رتیفا میراتی، پاشی مروقیت وی یی ژ مروقیانیی دگه هنی (وهکی مام و خال ووو، چونکی مروقی مری پتر دلوفانی یا ب مری هه ی ژ یی بیانی، نه گهر مری وهسیهت کر کو ئیک نقيژي ل سهر بکهت و ئەو ئیک ژ یی بیانی بوو.. فه ر نینه ل سهر مروقیت وی وهسیهت وی ب جه بینن چونکی نقيژا مری ژ مافین مروقیت مرینه هه ر چهنده یا باشتر ئەوه وهسیهت وی بجه بینن ژ بهر مرادا مری دا بجه بهیته، بهلگه ل سهر ب جه ئینا وهسیهتی ئەبو بهکر سه ددیق - خودی ژي رازی بیت - وهسیهت کر بوو کو عومه ر نقيژي ل سهر بکهت، و عومه ری - خودی ژي رازی بیت - وهسیهت کربوو کو سوهیبه نقيژي ل سهر بکهت، مروقیت وان قه بیل کرن کو ئەو نقيژي ل سهر بکهن).

(وَلَا يَغْسِلُ الشَّهِيدَ وَلَا يَصْلِي عَلَيْهِ؛ وَهُوَ: مَنْ مَاتَ فِي قِتَالِ الْكُفَّارِ بِسَبَبِهِ، وَلَا عَلَى السَّقَطِ إِلَّا إِذَا ظَهَرَتْ أَمَارَاتُ الْحَيَاةِ كَالْاِخْتِلَاجِ وَيَغْسِلُ إِنْ بَلَغَ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ).

"ناچيبيت لهشی وی مروقی بشون یی شهید بووی، و ناچيبيت نقيژي ل سهر یی شهید بووی بکهن (ئانکو حه رامه نقيژ ل سهر شهیدی بهیته کرن بلا ئەو شهید ئەو بیت یی ب جه نابته ژي، وهك ئاماژه و بهلگه ل سهر وی چهندي کو خودی دی وی پاقر کهت ب شه هادی، و خودی دی پاداشتی وان دهتی بيکو نقيژ کهر دوعا بو بکهن، وهك نيشانهك کو خودی هه ز ژ وان دکهت، و دی خودی پله یین وان بلندن دکهت ل دهف خو)،

شهید نه و موسلماننه یی د شهرین دگهل گاوران دا هاتییه شهید کرن (نه گهر پویساتییهك ب شهیدی فه بیت وهکی میزی وو دی وی پویساتی ژیفه کهن خوینا شهادی تینه بیت، دفتیت ب جلکی وی فه فه شیرن نه و جلکی خوینا شهادی پیفه، نه گهر هندهك ژ مروفتیت وی قه بیل نه کرن کو ب وی جلکی فه شیرن گوهداری بو ناکه ن؛ به لی نه گهر مروفتیت وی هه میان قه بیل نه کر وی دهمی دروسته جلکیت ل بهرکه ن و ب کفنه کی پاقر ب نخیفن)، هه روه سا ناجیبیت نفیژی ل سهر وی بجیکی بکه ن یی ژ دهیکا خو قهرهستی نه و تینه بیت نه گهر هندهك نیشانی ساخیی و هه بونا زیانی ل دهف وی بجیکی هاتبنه دیتن؛ وهکی: لقینی، دی بجیکی ژ دهیکا خو قهرهستی و لقی شون (و کفنه کهن و فه شیرن وهك فهر) نه گهر ژیی وی دهمی دزکی دیکی دا گه هشتبیه (4) چار هه یقییی (کو دبنه 120 روژ، نه گهر کیمر بیت ژ 120 روژان چ ژ تشتین بوری د فهر نینن بو بهیته کرن)".

فاقیر ل سهرقه شارتنا مری

(وَأَقْلَ الدَّفْنِ حُفْرَةٌ تَكْتُمُ رَائِحَتَهُ، وَتَحْرُسُهُ مِنَ السَّبَاعِ، وَأَكْمَلُهُ قَامَةٌ، وَبَسْطَةٌ، وَذَلِكَ أَرْبَعَةٌ أَذْرَعٌ وَنَصْفٌ، وَيَحْرَمُ نَبْشُهُ قَبْلَ بَلَاءٍ إِلَّا لَضَرُورَةٍ).

"کیمترین فه شارتن بو مری:

کورکه که مری تیدا بهیته فه شارتن کو بیهنا وی بهیته بهرزه کړن، و له شی وی بهیته پاراستن ژ گیانه ودرین گوشت خوار، ته مامترین فه شارتن؛ گور ب کوراتی و بهر فرده هییا به ژن و باله کی بهیته کولان، نهو کوراتی دبیته چار گهز و نیف (نانکو: نیژیکی 2 مه تر و 30 سهن تیمان، و دی روی وی داننه ل سهر ئاخ، فهره مری بهر قیبله بکه ن)، هه رامه گورده کی ب کولن بهری له شی مری تیدا پویچ ببیت داکو مریه کی دی تیدا ب فه شیرن (هه روه سا هه رامه گوری بکولن داکو له شی مری تیدا ب فه گو هیزن و له و بو مه که ه یان بو مه دینی بیت)، ناحیبیت گوری ب کولن نهو تی نه بیت نه گهر یا گرنگ بیت (وده کی کو مری هاتبیته فه شارتن بی شویشتن یان بهری وی نه دابیته قیبل یان د ناف نه رده کی دا هاتبیته فه شارتن نه و نه رد ی غه صبی بیت یان ماله ک که فتبیته دگوری دا بلا نهو مال ژ میراتی وی ژی بیت بلا له شی مری پویچ ژی ببیت بو یین مه فیتن دروسته گور بهیته کولان. دگهل وی چهن دا بوری نه گهر له شی مری پویچ ببیت و ببیته ئاخ.. دروسته گوری وی بکولن نه گهر کولان یا گرنگ بیت؛ وده کی: مریه کی دی تیدا ب فه شیرن، بتی گوری هه فالین پیغه مبهری یان مروقی چاک یان زانا، یان وهلیت خودی تی نه بن؛ نانکو: ناحیبیت گوری و ان بهی نه کولان بلا له شی و ان پویچ ببیت ژی، هه رچه نده لدویف پیژانینان له شی و ان پویچ نابن، و شینوار و بیر هاتنین و ان خیر و بهر که تن، مانا گوری و ان بیر هاتنن بو گوتن و شینواریت و ان ژ بهر و ان نه گهران و گه له ک نه گهرین دی دروست نینه گوری و ان بهی نه کولان و گهورین)

(کتاب الزکاة)

په رتوکال سهرزه کاتي

(زهکات يا ژ (نماء) هاتي ئانکو: زيډه بوون و گه شه، و بهر مه کت. و ب راما نا (گهاره) يا هاتي، ئانکو: پاقری، همر وهکی خودی دبیثريت: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها﴾، په یفا (زکاة)، ئانکو: پاقر کر.

و د شه ريعه تيدا: زهکات بره مال هکي تاي به ته د ناف هنده ک جورين ماليدا، ده يته مه زاختن بو هنده ک سنفي خوي د قورئانيدا نمازه پيکرين.

د بنيات دا زيډه ري فهرزکړنا زهکاتي ژ قورئانا پيروزه و ژ سونه تا پيغه مبه ري خودی په و ژ ريکه فتنا (نيجتماعا) سهرجه م زانايين موسلمانانه، فهرزا زهکاتي تشته کي ناشکرايه د ئيسلامه تي دا هه مي موسلمان دزان نه تشته کي ئالوزه. ئه وي باوهری پي نه بيت دي گاور بيت و دي ژ ئاييني ئيسلامي درکه فیت. ئه و زهکات تي نه بيت ئه و جه دوو بهر هکي دناف به را زانايين موسلمانان وهکی دانا زهکاتي ژ مالي بچيکی و د بازرگاني دا. ههروه سا ژبلي وي پي نه زاني بيت کو زهکات فهرزه، ئه گهر پшти نه زانيني بو هاته گوتن و پي رک ل سهر باوهری پي نه ئيناني.. دي گاور بيت.

زهکاتا فهرز دگهل زهکاتا فيري د هه يفا شه عباني دا يا هاتي به فهرزکړن د سالا دووي مشه ختي دا.

سونه ته بو وي مروفي پي زهکاتي وهر دگريت دوعا بو خوداني زهکاتي بکته پي زهکات دايي.

(لَا تَجِبُ الزَّكَاةُ إِلَّا عَلَى الْحُرِّ الْمُسْلِمِ غَيْرِ الْجَنِينِ وَذَلِكَ فِي أَنْوَاعِ الْأَوَّلِ: النِّعَمُ؛ فَفِي كُلِّ خَمْسٍ مِنَ الْأَوَّلِ إِلَى عَشْرِينَ: شَاةٌ جَذَعَةٌ، أَوْ جَذَعُ ضَأْنٍ لَهُ سَنَةٌ، أَوْ ثَنِيَّةٌ مَعَزٌ، أَوْ ثَنِي لَهُ سَنَتَانِ).

"زهکات فهرز دبيت د مالي وي دا؛ (ئيک: پي ئازاد بيت. (دوو: پي موسلمان بيت (وهک ته مامه تي بو خاليت مه رجيت زهکاتي؛ سي: دقيت مالي زهکات فيدگه فیت هه مي مولکي وي بيت، ئانکو: خودانيا ته مام. چار: دقيت مالي زهکات فيدگه فیت خوداني وي پي

دهست نيشانکرى بيت، لهوما زهکات د مالې مزگهفتې دا و د مالې وهفتې دا بلا کاش ژى بيت، و د بهرهمې وې دا ژى نينه نهگهر بهرهمې وې بو فهقير و ههژارا بهيته مهزاختن يان با لهشکهریت موسلمانان. **پینج: دفتيت نيساب تیدا ههبيت، شەش: دفتيت سال زفرين تیدا بيت و چهريان.** **حهفت: دفتيت نه مانا گومانې کو (يهقين) ههبيت خودانې مالې يې** **ساخه، ئانکو: (** **ئهو نهبيت يې هېشتا بجويک د زکې دهیکې دا (ل فیره دانا زهکاتې د وى** **مالې دا نينه يې هاتيه وهقف کرن بو بجويکې د زکې دهیکې دا؛ چونکې چ باوهرى نينه کا** **دې مينيت ساخ يان دې مريت، ههتا کو نهگهر ئهو بجيک هاته ددونيايې دا يې مری زهکات** **ل سهر ميراتگران نينه ژ وى مالې بدەن. ههر گاڤا مهرچين بورى ئامادهبوون دې دانا** **زهکاتې فهر بيت د وى مالې دا فيجا چ مال يې حازر بيت، يان ددين بيت، يان مالې غهسيې** **بيت، يان ئهو مال بيت يې بهرزهوى، يان ئهو بيت يې بويه مولکې وى ب گريبهستهکې کو** **هېشتا نه ودرگرتبيت، بهلې ددرئېخستنا زهکاتې فهر نابيت د ماليت بورى دا ئهويت مه** **گوتين ههتا کو نهوهرگريت ئان دشان دا بيت کو ودرگريت بهلې ب کهيفا خو و ژ دل مالې** **خو ژئ ودرنهگرت و زهکاتا وې ددرنهئېخست وى دهمې دې ددرئېخستنا زهکاتې فهر بيت)،** **فهربونا زهکاتې ژى د چەند جوران دا يه (د بڼه پينجن ئان شەش؛ چونکې ئان زهکاه يا ب** **لهشى فه گريدايه؛ کو زهکاتا فترې يه، ئان ژى يا ب مالې فه گريدايه، ئهو ژى يا گريدايه ب** **عهينې مالې فه وهکې زهکاتا حيوانا و دمل و دانې و پارې و کونى-ريکاز-، ئان ژى زهکات** **ب بهای فه گريدايه ئهو ژى بازرگانيه):**

ئيک: حيوان (ئانکو: حيشتر، و گارەش و چيل و گاميش، و پەز ئانکو: بز و ميه، ژ **بلى وان ههرسيکا زهکات د چ حيوانيت دى دا نينه ئهو تينهبيت نهگهر ئيک بو بازرگانييې** **ب کار بينيت دې زهکاتې ژئ دمت)، ژ پينج حيشترا ههتا دگههيتە بيست حيشترا دې ههر ژ** **پينج حيشترا پهزهکې ژئ دمت (ئانکو: ههر د (5) پينج حيشترا دا (1) پهزهک، و د (10)** **دهه حيشترا دا (2) دوو پهز، و د (15) پازده حيشترا دا (3) سې پهز، و د (20) بيست** **حيشترا دا (4) چار پهز. مهرهم ژ پهزى دفتيت)، بهرخهک (جذعة) بيت دوو سال تهمام** **کربن، يان کافرکهک (جذع ضان) بيت سالهک تهمام کر بيت (يان کافرکې شەش ههيفى)،** **يان گيسکهک (تنية معز) بيت سالهک تهمام کربيت، يان بزنهک (ثني) بيت دوو سال تهمام** **کر بن".**

(وَفِي خَمْسَ وَعَشْرِينَ: بِنْتُ مَخَاضَ لَهَا سَنَةٌ، أَوْ ابْنُ لَبُونٍ لَهُ سَنَتَانِ إِنْ فَقَدَهَا).
 "و دى د (25) بيست پينځ حيشترا دا گولکه کا حيشترى يا مى دمت کو سالهک ژ ژيى
 وى تهمام ببيت، نهگهر گولکا حيشترى يا مى يا سالهک تهمامکرى ب دهست نهکهدفت (بو
 نمونه: گولکا حيشترى يا مى و سالهک تهمامکرى نينه، يان يا ههى بهلى يا ب عهيبه) دى
 گولکه کا نير يا حيشترى دمت کو دوو سال ژ ژيى وى تهمام ببن".

(وَفِي سِتٍّ وَثَلَاثِينَ: بِنْتُ لَبُونٍ لَهَا سَنَتَانِ).
 "و دى د (36) سيه و شهب حيشترا دا گولکه کا حيشترى يا مى دمت کو دوو سال ژ ژيى
 وى تهمام ببن و چبيته د سالا سيى دا".

(وَفِي سِتٍّ وَأَرْبَعِينَ: حَقَّةٌ لَهَا ثَلَاثٌ).
 "و دى د (46) چل و شهب حيشترا دا گولکه کا مى يا حيشترى دمت کو ژيى وى سى
 سال تهمام ببن و چبيته د سالا چارى دا".

(وَفِي إِحْدَى وَسِتِّينَ: جَذَعَةٌ لَهَا أَرْبَعٌ).
 "و دى د (61) شيبست و نيك حيشترا دا گولکه کا مى يا حيشترى دمت کو ژيى وى چار
 سال تهمام ببن و چبيته د سالا پينجى دا".

(وَفِي سِتٍّ وَسَبْعِينَ: بِنْتُ لَبُونٍ).
 "و دى د (76) ههفتى و شهب حيشترا دا دوو گولکيت مى يين حيشترى دمت کو ژيى
 وان سى سال بن".

(وَفِي إِحْدَى وَتِسْعِينَ: حَقَّتَانِ).
 "و دى د (91) نوت و نيك حيشترا دا دوو گولکيت مى يين حيشترى دمت کو ژيى وان
 سى سال تهمام ببن و چبته د چار ساليى دا".

(وَفِي مِائَةٍ وَإِحْدَى وَعَشْرِينَ: ثَلَاثُ بَنَاتٍ لَبُونٍ)
 "و دى د (121) سهه و بيست نيك حيشترا دا سى گولکيت مى يين حيشترى دمت کو
 ژيى وان دوو سال تهمام ببن و چبته د سى ساليى دا".

(وَفِي مِائَةِ وَثَلَاثِينَ: حَقَّةٌ وَبَنَاتُ لَبُونٍ، ثُمَّ فِي كُلِّ أَرْبَعِينَ: بَنَاتُ لَبُونٍ، وَفِي كُلِّ خَمْسِينَ: حَقَّةٌ).

"و دى د (130) سهد و سيه حیشترا دا حیشتړهکا چار سالی یا می دگهل دوو حیشتريت سى سالی يیت می دت، پاشى دى د ههر (40) چل حیشترا دا گولکهکا حیشتري یا دوو سال ته مامکړين دت، پاشى دى د ههر (50) پینجی حیشترا دا حیشتړهکا چار سالی یا می دت".

(وَمَنْ فَقَدَ وَاجِبَهُ.. صَعِدَ إِلَى أَعْلَى مِنْهُ وَأَخَذَ شَاتَيْنِ كَالْأَضْحِيَّةِ، أَوْ عَشْرِينَ دَرَهْمًا إِسْلَامِيَّةً، أَوْ نَزَلَ إِلَى أَسْفَلٍ مِنْهُ وَأَعْطَى بِخَيْرَتِهِ شَاتَيْنِ أَوْ عَشْرِينَ دَرَهْمًا).

بابه تی چاره کړنى (جوبران)

"ههر موسلماننه کى جوره کى ژ حیشتري مه گوتين (وهک حیشتري نیک سالی و دوو سالی و سى سالی و چار سالی) وهک زهکات و بها نهرک بیت ل سهر وی بدهت و ب دهست نه کهفت.. دى حیشتړهکا دی پيش وى فه دت کو پله یه کى ژ وى بلنر بیت و دى زهکاتدر دوو پهزا پيش وى زیده یی فه ژ زهکات وهرگرى وهرگریت (وهک: چاره کړن؛ جوبران بو وى زیده یی. زهکات وهرگر نه وه یی پيش دهوله تی فه زهکاتى ژ خه لکی وورد گريت و راده ستی بهیتولمالی دکت، په زیږن پیشفه دهینه دان، وهک: چاره سهرى (جوبران) دى ژ بهیتولمالی بیت)، دقیت سالوخته تی وی په زی ژى نه و بن یین وهکى بو قوربانى سهر ژى دکهن، نان ژى دى زهکاتدر پيش وى زیده یی فه (20) بیست دهره مین نیسلامی ژى وهرگریت،

(لدویف یا بورى وهک یا دیار دقیت چاره کړن، نانکو: جوبران دوو پهز بن یان (20) بیست دهره مین نیسلامی بن ژبلی چاره کړنا ژ وی رهنکی چ رهنکین دی دروست نینه، نمونه: نه گهر چاره کړن ب فی شیوهی بیت کو: په زهک و (10) دهه دهره م بن دروست نینه؛ چونکى پیغه مبه رى -سلاقییت خودى ل سهر بن- چاره کړن، نانکو: جوبران ب دوو پهزا یان ب (20) بیست دهره مان یا چاره کړى، نانکو: ب هژمارى؛ ته قییمى نه ب بهر چافکړنى؛ تعیینى. و چاره کړن؛ جوبران ژى بتنى د حیشتران دا یه نه د چیل و گول و بزنان دا.

ههر دهره مهک بهرامبه ر (7) حهفت ژ دهه یی که یه ژ سهنگا زیقى کو د بیته (2.975) غرامیت زیقى، نه گهر نه م (2.975) غرامیت زیقى لیکنانى (20) بیست دهره میت زیقى

يېت ئيسلامى بکهين دى بيه = (59.5) غراميت زيشى، لدويىف بازاری ئهفرو (59) پينجى و نهه و نيف غراميت زيشى ب گرینى دبنه = (297500) دوو سه دو نوت حهفت هزار و پينج سه د ديناريت عيراقى، لدويىف بهايى غهرامى زيشى ئيتالى، ئانکو: بهايى ههر غرامهکى زيشى ئيتالى دبیه: (5000) پينج هزار دينارى عيراقى يى نوکه، ولدويىف يى ترکى دبیه (4000) چار هزار دينارین عيراقى، و ب فروتنى بهايى ههر غرامهکى زيشى دبیه (7000) حهفت هزار ديناريت عيراقى يى نوکه. ل فيره وهك يا ديار کو: بيست ديناريت ئيسلامى ب گرین دبنه: (416500) چار سه د و شازده هزار و ينج سه د دينارین عيراقى. و ب فروتن دبنه: (297500) دوو سه دو نوت حهفت هزار و پينج سه د ديناريت عيراقى يى نوکه، نهگهر زهکاتدمرى حيشترا؛ حيشترا ژ بهايى وى کيمتر دا وهرگرى زهکاتى.. دى زهکاتدمرى زهکاتى دوو پهزا پيش وى کيماتيبى فه دهته وهرگرى زهکاتى، ئان ژى (20) بيست دهرهه مين ئيسلامى".

فاقیر ل سهر زه کاتا چیل و گاره شا

(وَفِي ثَلَاثِينَ مِنَ الْبَقَرِ: تَبِيعَ لَهُ سَنَةٌ أَوْ تَبِيعَةً).

"(دهستپیکا نیصا با چیل ژ (30) سیه حیوانایه؛ چیل و گاره ش و گامیش) دى د (30) سیه چیلان دا گولکه کی دت ژی وى ساله ک ته مام ببیت و چبیته د سالا دوو، دا کو دبیزنى: ته بیع، فیجا چ کولکی بدهت یان چیل یان گامیش کیژ بیت دروسته."

(وَفِي أَرْبَعِينَ: مُسِنَّةٌ لَهَا سَنَتَانِ).

"دى د (40) چل چیلان دا گولکه کی دت ژی وى چوبیت سالا سیی دا کو دبیزنى: موسینه."

(وَفِي سِتِّينَ: تَبِيعَانِ).

"دى د (60) شیست چیلان دا دوو گولکی ژى وان ساله ک ته مام ببیت و چبته د سالا دوو دا دت، کو دبیزنى: ته بیع هر وهکی مه گوتی."

(ثُمَّ فِي كُلِّ ثَلَاثِينَ: تَبِيعَ، وَفِي كُلِّ أَرْبَعِينَ مُسِنَّةً).

"هه کو هژمارا چیل گه هشته (60) شیست چیل دى هر (30) سیه چیل گولکه کی که ته زه کات گولکی گه هشت بیت سالا دوو، کو دبیزنى: تبیع، و هه کو هژمارا چیل گه هشته (80) هشتیان دى هر (40) چل چیل گولکه کا سى سالی دت نه وا دبیزنى: موسینه."

(فصل: فِي زَكَاةِ الْغَنَمِ)

قَاشِيرَا ل سَهْر زَهَكْتَا پَهْزِي
(پَهْرَزِي رَهْش وَ پَهْزِي سِي)

(وَفِي أَرْبَعِينَ شَاةً، إِلَى مِائَةٍ وَإِحْدَى وَعِشْرِينَ فَشَاتَانِ).

"(دهستپيكا نيسابا پهزي پهزي رهش و سبي ژ (40) چل پهزا دهستپيدگهت) دى د (40) چل پهزا دا پهزهكي دمت؛ نهگهر ژ پهزي سبي بيت دى پهزهكي دمت ژيى وي گههشتبيت سالا دووى د بيژنى: بهرندير. و نهگهر ژ پهزي رهش بيت دى بزنهكي دمت ژيى وي گههشتبيت سالا سبي دا دبيژنى: تشتير. ههكه هژمارا پهزي ژ چلان گههشته (121) سهد و بيست و نيك پهزا دى دوو پهزا ژ زهكاتا وان دمت فيجا چ رهش بيت يان سبي".

(وَفِي مِائَتَيْنِ وَوَاحِدَةٍ: ثَلَاثِ).

"دى د (201) دووسهد و نيك پهزان دا سى پهزا دمت".

(وَفِي أَرْبَعِمِائَةٍ: أَرْبَعِ).

"دى د (400) چار سهد پهزان دا چار پهزا دمت".

(ثُمَّ فِي كُلِّ مِائَةٍ: شَاةً).

"پاشى نهگهر هژمارا پهزي زهكاتدهرى ژ چار سهد پهزا بورى دى ژ ههر سهد پهزا پهزهكي بو زهكاتى دمت".

(فصل: فی بعض ما یتعلّق بما مر)

قافیرا ل سهرهندهك

تشتین گریډایې ب بابته تی زهکاتې قه

(وَلَا يَجُوزُ أَخَذُ الْمَعِيبِ مِنْ ذَلِكَ إِلَّا إِذَا كَانَتْ نَعْمُهُ مَعِيبَةً كُلِّهَا، وَكَذَلِكَ الْمَرَضُ، وَلَا يَجُوزُ أَخَذُ الذَّكَرِ فِيمَا تَقَدَّمَ، وَإِلَّا إِذَا كَانَتْ كُلُّهَا ذُكُورًا، وَلَا أَخَذُ الصَّغِيرِ إِلَّا إِذَا كَانَتْ صَغَارًا).

"ناچیبیت ژ حیشتړ و په‌زى د که‌ته زهکات ئه‌و بیت یا عه‌یبه‌لو (ژ بهر گوتنا پیغه‌مبه‌ری سلاقیټ خودی ل سهر بن- ئه‌وا د ترمزی و غه‌یری وى دا هاتى دهمی دبیزیت: "أربع لا تجوز في الأضاحي-: العرجاء البین ظلعه‌ا، و العوراء البین عورها، والمریضة البین مرضها، والعجفاء التي لاتنقي" (الترمذی: 1497)، رامن: "چار عه‌یبیت هه‌ین ئه‌و عه‌یب ددروست نین د حیوانیت زهکاتى دا بن: یا له‌نگ ئه‌وا له‌نگاتییا وى ئاشکرا (کو له‌نگاتییا وى ژ خوارنى قه‌در که‌ت و نه‌خوت)، ئه‌وا چافه‌کى وى یان هه‌ردوو د کوره بن ب شیوه‌کى کوراتییا وى ئاشکرا بیت، و یا نه‌خوش ئه‌وا نه‌خوشییا وى ئاشکرا بیت، و ئه‌وا پیت وى د لاواز کو خو سهر پییا نه‌گریټ (ژ بهر نه‌بونا مه‌زى یان ده‌نى دناف پییدا)"، ئه‌و تیښه‌بیت ئه‌گه‌ر حیوانیت وى هه‌می ئه‌و بن ییت د عه‌یبه‌لو وى دهمی دروسته حیوانی وى یی زهکاتى یی عه‌یبه‌لو بیت،

هه‌روه‌سا حیوانی نه‌خوش زى وه‌کى حیوانی عه‌یبه‌لو (ئانکو: دروست نینه بو زهکاتى ئه‌و تیښه‌بیت ئه‌گه‌ر هه‌می د نه‌خوش بن)،

ناچیبیت حیوانی نیړ پیش یین دى قه بهینه دان ئه‌و تیښه‌بیت ئه‌ویت مه‌ گوتین دهمی مه‌ به‌حسّ چاره‌کرنی؛ جوبرانى کرى (دی هوسا بیت: دى په‌زه‌کى نیړ فیجا چ نیړی بیت یان به‌ران پیش پیڼج حیشتړا قه وهرگریټ..)، ئه‌وتیښه‌بیت ئه‌گه‌ر حیوانیت وى هه‌می ئه‌و بن ئه‌ویت د نیړ وى دهمی دروسته حیوانی نیړ ب که‌ته زهکات (وه‌ک بار سق‌ک کر نه‌ک بو زهکات‌ده‌ری، چونکى حیوانیت وى ئه‌ون ئه‌ویت د نیړ)،

ناچیبیت حیوانی بچیک ب که‌ته زهکات ئه‌و تیښه‌بیت ئه‌گه‌ر حیوانیت وى هه‌می ئه‌و بن ئه‌ویت د بچیک وى دهمی دروسته ب که‌ته زهکات".

(وَلَوْ اشْتَرَكْتَ اثْنَانِ مِنْ أَهْلِ الزَّكَاةِ فِي نِصَابٍ.. وَجَبَتْ عَلَيْهِمَا الزَّكَاةُ).

"ئهگهر دوو کهسیّت زهکاتدهر بونه ههفال د کارهکیّ دا کو ئه و کار نیصاب کهفتبیته تییدا.. دیّ زهکات ل سهر وان ههردووکا فهرز بیت".

فاقیړا ل سهر مه رجیت زهکاتا حیوانا

(وشروط وجوب زكاة الماشية:
مُضَيَّ حول كامل متوال في ملكه، إِلَّا فِي النَّتَاجِ.. فَيَتَّبَعُ الْأُمَهَاتُ فِي الْحَوْلِ).
"مهرجین دانا زهکاتا حیوانا نهغه نه:

مهرجیت وئ پینجن: وهکی مه بهری نوکه ناماژه پیکری کو ئیک: دفتیت حیوان بن نانکو: حیشر و پهز و چیک و گاروش و گامیش. دوو: دفتیت نیصاب تیدا بیت. و یا سییی: دفتیت سالهکا تهمام ل دویف ئیک و بی فهغه تیان ب سهر مولکی زهکاتئ ژئ ددهت چبیت (ژبلی ددخل و دانی، و فیقی، و کان نانکو: مهعدن، و زیړئ هاتییه دیتن ل بن ئاخئ فه نهوئ گاوارن فهشارتی، و ههروهسا ژبلی زهکاتا فیتړئ، و ژ بلی قازانجی فایدهی ل دویف مهرجئ بو هاتییه دانان، و ژبلی تیشکی ئاژهلی یئ بوی ل ديف مهرجئ بو هاتییه دانان)، تیشکی ئاژهلی یئ بوی تینه بیت (نهوئ نیصاب ژ حیوانی وی کهفتی وهلو دمهک ژئ مابیت بو ب دویماهی ئینانا سالا نیصابئ).. دئ نیصابا وئ دگهل یا دهیکا وئ بیت یا سال زفرینا دهیکا وئ تیدا (ب مهرجهکی نهگهر نیصابا فیکهفتی ژ توخمهکی حیوانی بیت، نانکو: ههمی پهز بن یان چیل بن یان حیشر. و نهو توخم نهوئ زهکات فیکهفتی کو سالهک ب سهردا چوبیت ههمی مولکی خودانی بیت، و ب وی تیشکی ئاژهلی یئ بوی ببیته نیصابهکا دی (نمونه: خودانی (120) سهد و بیست پهز یئت ههین پهزهکی تیشکهک زا دئ ب وی تیشکی پهزئ وی بیته (121) سهد و بیست و ئیک دهرئه نجام دئ دوو پهزا کهته زهکات؛ چونکی ب بونا وی تیشکی نیصابئ زهکاتئ ژ پهزهکی فهگوهازت بو دوو پهزان)، ئان ژئ دهیکهک ئان هندهک دهیک مر بن ب تیشکین ئاژهلان یین بویی نیصاب پئ تهمام ببن (نمونه: خودانی (120) سهد و بیست پهز یئت ههین (5) پیچ پهز ژئ مرن یان سهرژئ کرن بهری سال ب سهردا بجیت (6) شهش پهزیت وی زان هژمار بونه (121) سهد و بیست و ئیک دهرئه نجام دئ زهکاتئ دوو پهزان ژئ دمت. یان ژئ (39) سیه و نهه چیل یئت ههین چپلهکی ژ وان چیلان د ناف سالی دا زا دهرئه نجام دئ دئ گولکهکی سئ سالی دمت نهوئ دبیرئ: موسینه؛ چونکی هژمار بونه (40) چل چیل.). ل فیره نهگهر

حيوانيت وى نهو نهبن نهوین نیصاب فیکهفتین، نمونه: هژمارا پهزی گههشتینه (35) سیه و پینچ پهزان دناف سالی دا پهزی وی زاه ژمار گههشتنه (40) چل پهزا وی دهمی زهکاتی ژئ نادهت؛ چونکی نیصاب تیدا نهبوو، و سالهک ب سهردا نهچویه، ههروهسا نهگهر هندهک پهز ب دیاری یان ب میراتگریی بو هات بن یان هندهک تیشکیت پهزی شنوی کری بن و هژمارا پهزیت وی زیدهکر بن کو گههاندبنه نیصابی نهو زی زهکاتی ژئ نادهت؛ چونکی ل دهستپیکی زهکات تیدا نهبوو، نمونه: وی (30) سیه پهز ییت ههین (10) دهه پهز ب میراتگریی بو هاتن هژمار بونه (40) چل پهز نهو زهکاتی ژئ نادهت؛ چونکی ل دهستپیکی نیصاب تیدا نهبوو دی شنوی نیصاب دهست پیکهت)).

(وَأَنْ تَكُونَ سَائِمَةً فِيهِ كَلًا مُبَاحًا).

"مهرجی چاری: دفت حیوانی زهکات لی دکهفیت نهو بیت یا ب دهفی خو ب چهریت (د ههمی سالی دا) دناف چهروانهکی حلال دا (فیجا چ جهی چهروانی مولکی زهکاتدهری بیت یان چهوران ب بهایهکی ئهرزان کری بیت کو نهببیته بار گرانی ل سهر خودانی)".

(وَأَنْ يَكُونَ كُلُّ السَّوْمِ مِنَ الْمَالِكِ، فَلَا زَكَاةَ فِيهَا سَامَتَ بِنَفْسِهَا، أَوْ أَسَامَهَا غَيْرَ الْمَالِكِ).

"دفت چهروان نهوی حیوانی زهکاتدهری ههمی مولکی خودانی حیوانی بیت، زهکات د وی حیوانی دا نینه یی خودانی ب مهزاختنا خو چهرانندی، یان ب دهستی نیکی هاتبیته خودانکر نهو نیك نه خودانی حیوانی بیت (وهکی مروهکی ستهمکار حیوانی وی زی ستاندبیت و چهرانددیت یان زی کریدیت ب کرینهکا نهدروست، ههروهسا زهکات د وی حیوانی دا نینه یی ب عهلهفی هاتبیته خودانکر، یان د ناف مولکی خلی دا هاتبیته چهراندن، نهو حیوانی ب روژی ب دهفی خو ب چهریت و خودان ب شفی عهلهفی بدهتی.. دی نهو حیوان زی چهری هیته حسیکرن)".

(وَأَنْ لَا تَكُونَ عَامِلَةً فِي حَرْثٍ وَنَحْوِهِ).

"مهرجی پینجی: ناچیبیت حیوانی زهکاتدهری نهو بیت یی بو شولی (فیجا چ بو خودانی یان بو کری یان زی هاتبیتهستاندن) کیلانی و ییت وهکی وی (وهکی بارکرنی و رهساندن) هاتبیته ب کار ئینان".

دەرگه‌هی زه‌کاتا ده‌خل و دانی

نہ بات دھیتہ ب راما نا گیای و روہکی بہلئ مہرہم پئ دہخل و دانہ و فیقییہ نہوی
 زہکات تئدا۔

(لَا تَجِبُ إِلَّا فِي الْأَقْوَاتِ، وَهِيَ مِنَ الثَّمَارِ: الرُّطْبُ وَالْعَنْبُ. وَمِنَ الْحَبِّ: الْحِنْطَةُ، وَالشَّعِيرُ، وَالْأَرْزُ. وَسَائِرُ مَا يَقْتَاتُ فِي حَالِ الْإِخْتِيَارِ).

"زهڪاٽ بٽئي ڏ قويتى دا فھر دبیت، قويت ژی ژ فيّقى: قهسپ و تری. و ژ دندکا: دھل و جھ و برنج و نيسڪ و نوڪ. و ھھر تشتى قويت بيت ڪو بهرا پتر لهشئ مروفى خو پئ بگريت نهگھر مروفل دويھ ههلبزاردهيا خو پهسنا خوارنا خوب دته سھر وى قويتى (بلا يئ ڪيم ژی بيت وهكى دندکا، و فاصوليا، و نوکا، و نيسکا، و باقلکا، و لوبیکا... ههتا دويماهيئ ژ تشتى قويت بيت ڪو خراب نهبيت ب مانئ و ب بوراندنا ههيف و سلان دهمئ سھر دا دجيت. ژبلى فيّقى و دندڪين ژ قويتى وهكى خيارا و گوندورا و هنارا و يئت وهكى وان ڪو خو نهگرن ب مانئ نازادڪرن يا تيڏا ههئ، پيغه مبهري سلافيئت خودئ ل سھر بن موسلمان بين ژ دانا زهڪاتا وئ نازاد ڪرين)".

(ونصابه: خَمْسَةُ أَوْسُقٍ، كُلُّ وَسْقٍ: سِتُّونَ صَاعًا، وَالصَّاعُ: أَرْبَعَةُ أَمْدَادٍ، وَالْمَدُّ: رَطْلٌ وَثَلَاثُ بَالِغِدَادِي).

"نیصابا ویّ یا ددخل و دانى و فیقى، ئانكو: ترى و قهسپا: پینچ بارن، هەر بارهك دبنه شیست عهلبیت پیفانى-صاع، و هەر عهلبهكا پیفانى دبیته - ئانكو : صاعهك- دبیته چار مود، و هەر موددهك دبیته نیف من و سیهنگهكا ژ پیفانا عیراقى (ههمى تیكددا دبیته (1600) هزار و شەش سەد منیّت (وهقییّت) بهغدایى، ئەو هزار وشەش سەد دبیته نژیکی (715) حەفت و سەد و یازده کیلوگراما)".

(وَيَعْتَبِرْ ذَلِكَ بِالْكَيْلِ تَمَرًا أَوْ زَبِيبًا إِنْ تَتَمَرَّ أَوْ تَزَيْبُ، وَإِلَّا.. فَرُطِبَا وَعَنْبًا).

"دئی شیواڑی دانا زہکاتا خورما ب پیقانی بیت ئەگەر قەسپ کرنە خورمە و ھەرودەسا دئی شیواڑی دانا زہکاتا مېوېزا ب پیقانی بیت ئەگەر تری کرنە مېوېز، ئەگەر قەسپ و تری

نهکړنه خورمه و ميويز.. دى زهکاتا و ب کيشانى بيت (ههر وهکى مه گوتى. نهگهر هندهک تری کرېنه ميويز و هندهک نه دى ههردووکا تيکه ليک کهت داکو نىصابا زهکاتى فى ب کهفیت؛ چونکى توخمى و ا نيکه، و قهسپ زى ههروهسا.) "

(وَيُعْتَبَرُ الْحَبُّ مَصْفًى مِنَ التَّنِّينِ، وَلَا يَكْمَلُ جِنْسُ بَحْنَسٍ، وَتُضَمُّ الْأَنْوَاعُ بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ، وَالْعَلْسُ إِلَى الْحِنْطَةِ).

"گرنکه نهف چهنده زى بهرچاف بهيته ودرگرتن کو دقيت دندک (ددخل و دان، دهمى بو زهکاتى حسېدکهن و زهکاتى زى ددهن يا) پاقر بيت ژ تيشل و کايى (نهگهر يا پاقر نهبيت و عدهت بيت د تيشلى دا ب هه لگرن وهکى برنجى دى نىصابا دانا زهکاتا وى ب دهه بارا بيت)، ناچيبيت نىصابا توخمهکى (وهکى قهسپا) ب توخمهکى دى يى نه ژ وى توخمى (وهکى تری) تهمام بکهت، (نهو چهنده د قهسپ و ميويزان دا ژ ژيدهرى ريکهفتنا د ناف بهرا سهرجهم زانايين موسلمانان دا هاتيه، بهلى د دخل و دانى دا ژ ژيدهرى قياسى هاتيه، قياس زى ژيدهرهکه ژ ژيدهرين شهريعهتى ل دهف سهرجهم زانايين موسلمانان)، دى جوريت ژ نيك توخم دهنه دگه ليک (بو تهمامکړنا نىصابى و دانا زهکاتى، بلا وهکى نيك د باش نهبن مادهم توخم نيکه داکو نىصابا زهکاتى فى بکهفیت و زهکاتى زى بدهت)، دى گهنمى عهلهس دته دگهل گهنمى داکو نىصابا بپى تهمام بيت (نهگهر ههبيت. عهلهس جورهکى گهنمى يه دگوتى: خهمرکى داسى زهر د بنيات دا گهنمى عهلهس قويى خهلى يه مهنى يه) "

(وَيُخْرَجُ مِنْ كُلِّ بَقْسَطِهِ إِنْ سَهَلَ، وَإِلَّا.. أَخْرَجَ مِنَ الْوَسْطِ).

"دى ژ ههر جورهکى (ژ جوريت دخل و دانى يان تری و قهسپا) پشهکى ژى دهرخيت نهگهر يا ب ساناى بيت (نهگهر ژ نيك جور زهکات دا بهلى نهو جور ژ ههميان باشر و بلنر بيت.. باشره چونکى چند ژ جورى باشر زهکاتى بدهت بو زهکاتدهرى ب خير تره)، نهگهر يا بورى يا ب زهحهت بيت ل سهر زهکاتدهرى.. دى زهکاتى ژ جورى نافنجى دت

"

(وَلَا يَضُمُّ تَمْرَ عَامٍ إِلَى آخَرٍ، وَكَذَلِكَ الزَّرْعُ، وَيَضُمُّ ثَمَرُ الْعَامِ وَزُرْعُهُ بَعْضُهُ إِلَى بَعْضٍ).

"ناچېبیت قهسپیت سالا بهرئ ب دته دگهل سالا نوی دا کو نیصاب فیبکهفیت (هر ولسا نهگهر قهسپ و تری دووبهر ژى بن هردوو کا نادهته دگهلئک)، و ددخول و دانى ژى ههرولسا، دئ بو نیصابئ و بو دانا زهکاتئ زهکاتا قهسپ و میويزئ ئیک سال دته دگهلئک ههرولسا زهکاتا ددخول و دانى ژى نهگهر دووبهر بیت و د ئیک سال دا ب گههیت (نموننه: نهگهر دارا قهسپا د سالی دا دوو جارن قهسپ دان هیشتا قهسپیت جارا ئیکى نه حشکبوین بو جارا دووئ بهرئ خو دا دئ نیصابا ههردووکان ب ئیک زهکات هژمیرن، و میويز ژى عهین ولسا، سهبارمت ددخول و دانى نهو ژى عهین ولسا بهلئ نهگهر هات و دناف بهرا ههردووبهرا دوازده ههیف گهفتنه دناف بهینئ دا دئ بهرئ دووئ بو سالا دویضا هیته هژمارتن)".

(فصل: فِي وَاجِب مَا ذَكَر وَمَا يَتَّبَعُهُ)

فَاقِصِرَال سَهْرَفَهْرِيَّت زَهَكَاتِي وَتَشْتَيْنِ بِيَّه دَغْرِيْدَاي

(وَوَاجِب مَا شَرَب بِغَيْرِ مَوْوَنَةِ الْعَشْرِ، وَمَا سَقِي بِمَوْوَنَةٍ؛ كَالنَّوَاضِحِ نَصْفِ الْعَشْرِ، وَمَا سَقِي بِهِمَا سَوَاءً، أَوْ أَشْكَلُ ثَلَاثَةِ أَرْبَاعِهِ، وَإِلَّا.. فَبِقِسْطِهِ).

"ئەو دەخل و دانئ هاتییە ئافدان بی مهزاختن (وهکی کو ب بارانی ئان ژ ئافا کانیا یان رویباری یان بهفرئ کو بی مهزاختن هاتییته ئافدان).. دئ زهکاتا وئ دهئ ئیک بیت، ئەو دەخل و دانئ هاتییە ئافدان ب مهزاختن؛ وهکی رهشاندنا (ب حیوانا یان ب تهرهکتر و سهیاریت تهرخانکری بو ئافدان و رهشاندنی، ئان ب دولابی و ب ناعورا ئافی)، دئ نیفا ئیکا دهئیکیی زهکاتی ژئ دمت، ئەو دەخل و دانئ نیفهک ژ مهزاختن و نیفهک بی مهزاختن هاتییە ئافدان زهکاتا وئ وهکی ئیکه (ئانکو: دئ زهکاتا وئ ژ دهئ ئیک بیت)، بهلئ ئەگهر ل بهر خودانی بهرزهبوو نهزانی کا بههرا پتر ب مهزاختنئ ئافادایه یان ب ئافا بارانی و یا کانیا دئ زهکاتا وئ ژ ئیکا دهئ سیهئیکیی دمت (ب کورتی: ئەگهر ب ئافا بارانی بیت دئ ژ سهدی 10٪ دمت، و ئەگهر ب ئافا دهستی بیت دئ ژ سهدی 5٪ دمت، و ئەگهر نیف ب نیف بیت دئ 10٪ دمت، و ئەگهر ل بهر بهرزهبوو دئ 5، 7٪ دمت)".

(وَلَا تَجِب إِلَّا بِبَدْوِ الصَّلَاحِ فِي الثَّمَرِ، وَاشْتِدَادِ الْحَبِّ فِي الزَّرْعِ).

"دانا زهکاتی فهر نابیت ههتا کو د فیقی دا (قهسپ و تری) بالهته دبیت، و د دەخل و دانئ دا دندک د شدییّت".

(وَيَسْنَ خَرَصَ الثَّمَرِ عَلَى مَالِكِهِ).

"سونهته فیقی (قهسپ و تری) تهخمین کهن بو خودانی".

(وَشَرَطُ الْخَارِصِ: أَنْ يَكُونَ ذَكَرًا مُسْلِمًا، حُرًّا عَدْلًا عَارِفًا، وَيُضْمَنُ الْمَالِكُ
الْوَاجِبَ فِي ذِمَّتِهِ، وَيَقْبَلُ ثُمَّ يَنْصَرِّفُ فِي جَمِيعِ الثَّمَرِ).

"مهرجی وی یی فیقی (قهسپ و تری، مهرم پیئو قهسپ و ترینه ئهویت هیشتا ب داریفه و نه چنین) ته خمین دکهت: دفتی یی نیر بیت، دفتی یی موسلمان بیت، دفتی یی نازاد بیت، دفتی یی دادوهر بیت، دفتی یی شارهزا بیت (د ته خمینکرنی دا)، ئه گهر ته خمینکهری فیقی (قهسپ و تری) ته خمینکرن دی دانا وئ بهرئو هاتییه ته قدیرکرن پستی ته خمینی بو زهکاتی بیته واجب فهر ل سهر خودانی فیقی بدهت (بو نمونه: ئهوی فیقی ته خمینکری بیژیهته خودانی فیقی: من ئهو بهر ژ قهسپا یان ژ تری ئهوا مه ب ته خمینی ته قدیر کری کره فهر ل سهر ته بدهیه کهسین ژ ههژی زهکاتی)، دفتی خودانی فیقی وئ ته قدیرئ قه بیلکهت، پاشی (پستی ته خمین و قه بیلکرن و دهسپانکړنا پشکا کهسین ژ ههژی زهکاتی) خودانی فیقی ماف یی ههی کاری د فیقییی ماییدا بکهت (مفای ته مینکرنی ئهوه ئهوا مه گوتی کو دی خودانی ماف هه بیت کاری تیدا بکهت ودهی فروتنی و دانی ههتا دوماهییی. خودانی ماف یی ههی فیقی هه مییی ب فروشیت بتنئ ئهو پشک تیینه بیت ئهوی هاتییه ته خمینکرن بو زهکاتی، ئهوی ئهو فیقی کری وی ماف نینه بههرا زهکاتی بخوت یان ب فروشیت دفتی ئهو بهر بگه هیته مروفتین ژ ههژی زهکاتی) ".

(باب زكاة النِّقْد)

دەرگه‌هی زهکاتا پاره‌ی (زیر و زیقی)

(وزکاته ربع العشر، وَلَوْ مِنْ مَّغْدِن)

"دې زهکاتا زیر و زیقا ژ بیست میسقالیت زیری چاریکا ده‌یکیی فهرز بیت ل سهر خودانی ژئ بدعت (نه‌وژي دبیت نیف میسقال. نانکو ژ چلا ئیکه)، وده‌و نه‌و پاره ژ کانی ژی بیت".

(ونصاب الذهب: عشرون مثقالاً خالصه، والمثقال: أربعة وعشرون قيراطاً).

"نيسابا زیری: (20) بیست میسقالیت زیری بیټ زهلال بیټ بی گومان بن (نه‌گهر سه‌ننه‌کي ژي کیمتر بیت زهکات تیدا نینه)، ههر (1) میسقاله‌ک دبیته (24) بیست و چار قیرات (ل دویف پیقه‌ریڼ گهورینا قیراتی بو غهرامی ل سایتین نه‌نرنیتي ههر (5) پیڼچ قیرات دبیته (1) غهرامه‌ک، نانکو: (24) غهرام دبیته (4.8) چار غهرام و پوینت هه‌شت)".

(ونصاب الفضة: مائتا درهم إسلامي، والدرهم سبعة عشر قيراطاً إلا خمس قيراط، وما زاد على ذلك.. فبحسابه).

"نيسابا زیقی: (200) دوو سهد دهره‌میټ ئیسلامینه، ههر (1) دهره‌م دبیته (17) هه‌فده قیرات پیڼجیکه‌ک تیڼه‌بن (نانکو دبنه: 16 شازده قیرات و چهند پرته‌ک)، و هندی ژ (200) دوو سهد دهره‌ما زیده‌تر لیهاتن دي ل دویف زیده‌هیي هه‌میي پیڼکه حسابکه‌ن و زهکاتی ژ هه‌میي دن".

(وَلَا شَيْءٌ فِي الْمَغْشُوشِ حَتَّى يَبْلُغَ خَالِصَهُ نِصَابًا، وَلَا فِي الْحَلِيِّ إِنْ لَمْ يَقْصِدْ كَنْزَهُ).

"زیر و زیقی زه‌غلکری زهکات تیدا نینه هه‌تا زهلالی وی بگه‌هیته نيسابی (نه‌گهر خودانی زیر نان زیقی زه‌غلکری زانی کو زیر نان زیقی وی یی زغلکری نه‌گهر پاقر و زهلالکه‌ت دي نيساب که‌فیته تیدا وی دهمی خودان دشیټ زهکاتا وی ب شیوي زهلال بدعت

و دشیټ زهکاتا وئ زهغلکری ل دویف تهقدیرا زهکاتئ بده تکا دی بیته چهند)، ههروهسا زهکات د زیریت ژنکی دا نینه نهو تیښه بیټ نهگهر بو راگرنئ هه لگرتبیت دئ زهکاتئ ژئ دمت".

(وَيَشْتَرِطُ الْحَوْلَ فِي النَّقْدِ).

"مهرجه سالهك ل سهر پارهی بزفريت ههتا زهكات فيبكهفيت". (وَفِي الرِّكَازِ الْخَمْسِ، وَلَا حَوْلَ فِيهِ وَلَا فِي الْمَعْدِنِ).

"پارئ بهرئ (نهوئ كافرا دهمئ د كوفرئ دا فهشارتی نهگهر ئيك ببينيت).. دقيت د كافيذا پينجيكيي ژئ بدهت، پارئ بهرئ (نهوئ كافرا فهشارتی، كو دبيژنئ: ركاز، و ههروهسا پارئ: كان كو دبيژنئ: مهعدن-) چ سال زفرين بو زهكاتئ تيذا نينه".

(وَشَرَطُ الرِّكَازِ: أَنْ يَكُونَ نَقْدًا، نِصَابًا، مِنْ دَفِينِ الْجَاهِلِيَّةِ، فِي مَوَاتٍ أَوْ مَلِكٍ أَحْيَا).

"مهرجئ زهکاتا پارئ بهرئ: دقيت پاره بیت (چ زیر چ زيف چ نهو پاره بیت یئ دوهلهتئ دانای)، دقيت نىصاب تيذا بیت (پارئ ديتي دقيت نىصاب تيذا بیت وهلهو دگهل هندهك پاريټ دی ژى بن يټ خودانى هه، نهگهر پاره نه بیت يان پاره بیت بهلئ نىصاب تيذا نه بیت.. زهکات فيناکهفیت؛ چونكى دئ بيته مالهكئ ديتي دئ بخو مضای ژئ وهرگريت)، دقيت ژ وى پارهى بیت یئ كافرا فهشارتی د وهختئ نه زانينئ دا (ئانكو: بهرى پيغهمبهري مه بهيت)، دقيت دناف نه ردهكئ مري یئ نه كيلاى دا ديتبیت (بلا دناف نه ردهكئ دا ژى بیت كو خه لكئ وئ ههمى كافر بن و شهركهر بن دگهل موسلمانان)، يان مروفهكى د ناف مولكئ خو یئ مري دا ديتبیت".

(فصل: في زكاة التجارة)

فاخیر ل سهر زهکاتا بازرگانیی

(وفي التجارة ربع العشر، وشروطها ستة:
الأول: العروض، دون النقد).

"دئ زهکاتا بازرگانیی (نه گهر نیصاب فیکهت و سال زفرین ب سهر د هات دئ) چاریکا دهیکیی ژئ دمت (نانکو: هر چلا ئیک، و سهدا دوو ونیف)، و مهرجیت وئ ژئ شهشن: ئیک: په رتال و تشتین بازرگانیی، نه پاره".

(الثاني: نية التجارة).

"دوو: نییه تا بازرگانیی".

(الثالث: اقتران النية بالتملك).

"دفتیت دهستیکا بازرگانییا خو نییه تا خو بینیت و گریدمت ب مالی بازرگانیی فه کو دئ کهت".

(الرابع: أن يكون التملك بمعاوضة).

"چار: دفتیت مولکداری ب موعاوهزه بیت (معاوزه نه وه: کو تشته کی بفروشی و پیشفه پاره و هرگریت ئان ژئ قهره بوکړنا تشتی یه ب تشی، نانکو: ب مالی بازرگانیی یان یئ کریئ بیت یان یئ ب مهنه همت بیت وه کی کریکړنا پاپوران یان ترومبیلان... هتد. نه گهر ب موعاوهزه نه بیت زهکات ناکه فیه ته تیدا وه کی مالی ب میراتی گه هشتی یان ب دیاری".

(الخامس: أن لا ينض ناقصا بنقده في أثناء الحول).

پینچ: دهمی سال زفرین ل سهر په رتالی بازرگانیی دا دهیت دفتیت بهایی په رتالی (نه وی کو دئ زهکاتی لیدمت) ژ نیصابی زهکاتی کیم نه کهت (نه گهر پاری په رتالی بازرگانیی ژ نیصابی کیم کر زهکات فی ناکه فیه به لئ نه گهر نیصاب تیدا هه بیت دئ زهکاتی ژئ دمت. نموونه: نه گهر تشته ک ب بیست میسقالیت زیری کری دهمی سال زفرین

ب سهردا هاتی ب هه فده میسقالیت زیری فروت.. زهکاتی ژی نادهت؛ چونکی ژ نیصابی هاته کیمرن.

(السَّادِس: أَنْ لَا يَقْصِدَ الْقَنِيَّةَ فِي أَثْنَاءِ الْحَوْل).

"شەش: ناچیبیت نییه تا هه لگرتنا مالی بینیت دهمی سال زقرین ب سهرمالی بازرگانیی دا دهیت (چونکی نییه تا گهورینا پارهی ژ بازرگانیی بو هه لگرتنی دی دانا زهکاتی هه لوهشینیت)".

(وواجبها: ربع عشر الْقِيَمَةِ، وَيَقُومُ بِجِنْسِ رَأْسِ الْمَالِ، أَوْ يَنْقُذُ الْبَلَدَ إِنْ مَلَكَ بِعَرَض).

"فهره زهکاتا پهرتالی بازرگانیی بدهت نهو ژی دبیته: چاریکیا دهمی (نانکو ژ سهدی 2.5٪ دوو و نیف)، دی پهرتالی بازرگانیی ب توخمی پاری پیکری حسیبکهت داکو زهکاتی ژی دهربیخیت، نان ژی دی غالب پاری باژیری تیدا دژیت (کا کیژ پارهیه) حسیبکهت نهگهر نهو پاره ب کاش ههبن".

(وَلَا يَشْتَرَطُ كَوْنُهُ نَصَابًا إِلَّا فِي آخِرِ الْحَوْل).

"پهرتالی زهکاتی نیصاب ناکه فیه تیدا ههتا سال زقرین ب سهردا نههیت".

(فصل: فِي زَكَاةِ الْفِطْرِ)

فَاقِيرَا ل سَهْر زَهَكَاتَا فَيْتَرَى

(وَتَجِبُ زَكَاةُ الْفِطْرِ بِشُرُوطٍ: إِذْرَاكَ غُرُوبِ الشَّمْسِ لَيْلَةَ الْعِيدِ).

"زَهَكَاتَا فَيْتَرَى ب پِيْنَج مَهْرَجَا فَهَرَز دَبِيْت:

دَقِيْت يَى زَهَكَاتَا فَيْتَرَى دَدَهْت ژِيَى وَي گَهْهَشْبِيْتَه دَهْمَى نَافَابُوْنَا رُوژَا شَهَقَا ل سَهْر جَهْژَنَى".

(وَأَنْ يَكُونَ مُسْلِمًا).

"دَقِيْت يَى زَهَكَاتَا فَيْتَرَى دَدَهْت مُوسْلِمَان بِيْت (چُونكى زَهَكَاتَا فَيْتَرَى ل سَهْر يَى كَافِر فَهْر نِيْنَه)".

(وَأَنْ يَكُونَ مَا يُخْرِجُهُ فَاضِلًا عَنْ مَوْنَتِهِ وَمَوْنَةٍ مِنْ عَلَيْهِ مَوْنَتُهُ لَيْلَةَ الْعِيدِ وَيَوْمِهِ، وَعَنْ دَسْتِ ثَوْبٍ يَلْبِقُ بِهِ، وَمَسْكِنٍ، وَخَادِمٍ يَخْتِاجُ إِلَيْهِ).

"دَقِيْت يَى زَهَكَاتَا فَيْتَرَى دَدَهْت ئَهْو زَهَكَات ژ قَوِيْتَى وَي وَي نَهْفَهَقَا وَا ن ل سَهْر وَي زِيْدَهْتَر بِيْت ژ قَوِيْتَى شَهَقَا ل سَهْر جَهْژَنَى و رُوژَا جَهْژَنَى دَا، و هَهْرُوْهَسَا دَقِيْت زَهَكَاتَا فَيْتَرَى ژ دَهْسْتَهَكَى حَلَكَا يَى لَاقِ بُو وَي زِيْدَهْتَر بِيْت، و دَقِيْت ژ جَهَى وَي يَى نَاكَنْجِيْبُوْنَى زِيْدَهْتَر بِيْت، و دَقِيْت ژ خَزْمَهْتَكَا كُو پِيْدَفَى بِيْت بُو خَزْمَهْتَى زِيْدَهْتَر بِيْت".

(وَتَجِبُ عَمَّنْ فِي نَفَقَتِهِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ؛ مِنْ زَوْجَةِ وَوَلَدٍ وَوَالِدٍ وَمَمْلُوكٍ).

"دَى زَهَكَاتَا فَيْتَرَى فَهَرَز بِيْت ل سَهْر وَي يَى خُوْدَانَكِرْنَا وَا ن ل سَهْر فَهَرَز بُوَى ژ مُوسْلِمَانَان؛ ژ ژَنَى و عَهْيَالَى و گُورَى و بَهْنَدَهْيَان".

(وَالْوَاجِبُ: صَاعٌ سَلِيمٌ مِنَ الْعَيْبِ مِنْ غَالِبِ قُوْتِ الْبُلْدِ، وَإِنْ قَدَرَ عَلَى بَعْضِهِ فَقَطَّ.. أَخْرَجَهُ).

"يَا فَهَرَز دَدَانَا زَهَكَاتَا فَيْتَرِيْدَا : عَهْلَبَهَكَا پِيْشَانَى يَه ژ عَهْلَبَا مَهْدِيْنَى ژ خَوَارِنَا غَالِبَى خَوَارِنَا بَاژِيْرَى و دَقِيْت خَوَارِنَا دَكَهْتَه زَهَكَات يَا پَاقْژ بِيْت ژ عَهْبِدَارِيِيْ (عَهْلَبَا پِيْشَانَى يَا مَهْدِيْنَى دَبِيْتَه (2400) غَهْرَام ل دَوِيْف پَهْرَتُوْكَا -التَّذْهِيْب- بَهْلَى يَا بَاشْتَر ئَهْوَه بَكَهْتَه (3)

سۍ کیلو ههرومکی هندهک ژیدهر دبېژن، و بههرا پتر و یا بهرنیاس د ناف پاریزگه ها مه دا (2.5) دوو کیلو و نیقن، ناجیبیت ئهرزاقۍ د کهته زهکاتا فیتړۍ ئهوبیت یا رزی یان یا خرابوی دقیت یا ساخلم بیت)".

(وَيَجُوزُ إِخْرَاجُهَا فِي رَمَضَانَ، وَيَسُنُّ قَبْلَ صَلَاةِ الْعِيدِ، وَيَحْرَمُ تَأْخِيرُهَا عَنْ يَوْمِهِ).

"دروسته زهکاتا فیتړۍ د هه یقا رهمه زانۍ دا بدهت، و سونه ته بهری نفیثرا جه ژنۍ بدهت، هه رامه زهکاتا فیتړۍ ژ روژا جه ژنۍ گپرو کهت".

(فصل: في النِّية في الزَّكَاةِ وَفِي تَعْجِيلِهَا)

څاڅیرا ل سهر نیهه ت ئینانی د زهکاتۍ دا وددانا پېش وهخت دا

(وَتَجِبُ النِّيَّةُ، فِينَوِي: هَذَا زَكَاةَ مَالِي، وَنَحُو ذَلِكَ).

"نیهه تئینان د گهل دانا زهکاتۍ ژ فهرانه (نه گهر ب نه زمانۍ خو ژۍ ب بیژیت سونه ته. دۍ هوسا نییه تا خو ئینیت دۍ بیژیت:)، نهغه زهکاتا مالۍ منه، ئان ژۍ هندک په یقین دی بن کو نهو په یف وهکی راما نا نییه تا زهکاتۍ بدن."

(وَيَجُوزُ تَعْجِيلُهَا قَبْلَ الْحَوْلِ).

"دروسته زهکاتا فیتړۍ بینیه پېشیۍ (ئانکو: پېش وهخت بدعت بهری سال زفرین ته مام بیت. و ههروهسا دروسته زهکاتا فیتړۍ ژۍ ل دهسټپیکا رومه زانۍ بدعت)".

(وَشَرَطُ إِجْرَاءِ الْمُعْجَلِ: أَنْ يَبْقَى الْمَالُ أَهْلًا لِلْجُوبِ إِلَى آخِرِ الْحَوْلِ، وَأَنْ يَكُونَ الْقَابِضُ فِي آخِرِ الْحَوْلِ مُسْتَحَقًّا).

"مهرجۍ قه بیلکرن و دروسبونا زهکاتا بهروخت نهوه: دقیت خودانۍ زهکاتۍ - زهکاتدر- ژ زهکاتدرۍ بهیته هژمارتن هه تا کو سال زفرین ب سهر مالۍ زهکاتا وی دا بهیت، و دقیت یۍ زهکاتا بهروخت ودرگريت دهمۍ سال زفرین ل سهر وۍ زهکاتۍ دا دهیت یۍ ژ ههژۍ زهکاتی بیت؛ (چونکی ددهمۍ سال زفرینۍ دا زهکات فهرز دبیت ههر ودهسا دمۍ سال زفرینۍ دا یۍ ژ ههژۍ زهکاتۍ ژ ههژۍ ودرگرتنۍ دبیت. نه گهر زهکاتدرۍ زهکاتا بهروخت دهریخستی بهری سال زفرین ل سهر مالۍ وی دا بهیت مر، یان فیهقیر بوو، یان مالۍ وی پویج بوو، یان مالۍ وی ژ بن دهسته هلاتا وی دهرکهفت.. وی ددهمۍ مالۍ کریه زهکاتا بهروخت نابیه زهکات. ههروهسا ژ مهرجۍ زهکاتا بهروخت نهوه: دقیت زهکاتا واجب نه هیته گهورین نمونه: نه گهر زهکاتا (25) بیست و پینچ حیشترا کو (بینت مه خازدک) دا ددهمۍ سال زفرین ب سهر دا هاتی حیشتريت وی زان بونه (36) سیه و شهش حیشتر.. دقیت وۍ حیشتري ب زفرینیت و زهکاتا یا سیه و شهشان بدعت. مزارهکا گرنگ:

نښهګر یی زهکاتا بهرودخت ودرګرتی بهری سال زفرین ل سهر وی زهکاتی دا بهیت مریان زهنگین بوو ب زهکاته کا دی.. زهکاتا بهرودخت نا هیته حسیکرن) " .

(وَإِذَا لَمْ يُجْزَئُهُ.. اسْتَرَدَّ إِنْ عِلْمُ الْقَائِضِ أَنَّهَا زَكَاةٌ مُعْجَلَةٌ).

"نښهګر زهکاتا بهرودخت نه هاته قه بیلکرن (ل دویف مهرجیت نه قه بیلکرنی وهکی مرنا زهکاتدیری یان پویچبوونا مالی وی).. دقیت یی زهکاتا بهرودخت ودرګرتی بو خودانی ب زفرینیت ب مهرجهکی نښهګر یی زهکات ودرګرتی بزانیات (چ د وختی ودرګرتی دا یان پستی هینگی یان زهکاتدیر بیژیتی) کو زهکاتا ودرګرتی زهکاتا بهرودختبوو".

(فصل: فی قسمة الزکاة علی مستحقّیها)

فاقیرا ل سہر دابہ شکرنا زہکاتی

ل سہر یین ژہہ ژی زہکاتی

(وَجِبَ صَرَفُ الزَّكَاةِ إِلَى الْمُجُودِينَ مِنَ الْأَصْنَافِ الثَّمَانِيَةِ؛ وَهُمْ: الْأَوَّلُ: الْفُقَرَاءُ).

ئەو توخمین قورئانا پیروز ئامازە پیکرین ئەوین ژ ھەژێ زەکاتی (8) ھەشتن بەلێ نوکە ل سەر دەمی مە چار د ئامادەنە، ئەو ژێ ئەفەنە: (فەقیر، و مسکین، و دەیندار، و رێقینک).

"فەرە زەکاتی ب دەنە ھەشت توخما ئەوین بەحسێ وان ھاتینە کرن د قورئانی دا ئەو ژێ ئەفەنە:

ئێک: یین ژار و پیدفی (فەقیر ئەوہ یی بێ پارە، و بێ کار، و یی مالی وی پتریا پیدفییت وی بێ نەفەتینیت)".

(الثانی: الْمَسَاكِينُ).

"دوو: یی مەحتل و راوەستایی (مسکین ئەوہ: یی تشەک دمال دا ھەمی بەلێ چ پیدفییت وی بێ نافەتن، نموونە: پیدفی ب دەھانە وی ھەفت ییت ھەین)".

(الثالث: الْغَارِمُونَ).

"سێ: یین دەیندار بن (یین دەیندار ژێ دبنە چەند جور:

جوری ئێکی: مروفەکی دەنییت کرین داکو کێشەپەکی چارەسەر کەت و فیتنەکی ب تەمرینیت، بلا ئەو مروفە یی زەنگین ژێ بیت دی ژ مالی زەکاتی دەنی.

جوری دووی: مروفەکی دەنییت کرین داکو بەرژەوہندییەکا گشتی چارەسەرکەت وەکی مێھانکرنا کەسەکی و جا گوندیا یان یا باژیری پی ب قەتیت، یان مزگەفتەک ئافا کربی تیپ دەیندار ببیت، یان رێکەک فەکربیت...ھتد.

جوړی سییی: یی بخو دهینکر بیت، بهلی نه د گونههی دا مهزاختبیت، نان ژی د گونههی دا یی مهزاختی بهلی یی تهوبهکری و یی ل خو قری ب مهرجهکی نیشانیی تهوبا وی ههبن.

جوړی چاری: یی بو کهسهکی ببیته کهفیل، و ژ بهر کهفلهتی دهیندار ببیت، دی ژ مالی زهکاتی دهنه کهفیلی داکو کیشه چارهسهر بیت.

مفایهکی باش: نهگهر مروقهکی زهکاتا خو دا دهیندارهکی خو ب مهرجهکی نهگهر موسلمانیهکی گوته دهینداری خو: نهز دی زهکاتا خو دهمه ته ب مهرجهکی تو دهینی من ب دهیه من.. نهو مهرج و ریکهفتن دروست نینه، بهلی نهگهر ههر دووگان نییه تا خو ئینا بو وی چهندي بی مهرج دروسته. بهلی دگهل وی چهندي دا مهکروهه.".

(الرابع: اُنْبَاءُ السَّبِيل —وهم: المسافرون أو المريدون للسفر المُباح المحتاجون-.
"چار: یین ریښینک بن، یین ریښینک نهون یی د گهشتیدا یان نهون یین کو دی چنه گهستی، دفتیت گهشت یا حلال بیت، ودفتیت ریښینک یی پیدفی بیت (کهسی ریښینک نهوه یی پیدفی بیت و مهسرهفا وی تیرا وی نهکته ههتا کو دزفریت، چ قهیدی نینه کو نهگهر گهشتا وی بو خوشی و کهفی ژی بیت، ههر ودهسا چ قهیدی نینه نهگهر گهشتیار نهوبیت یی د مالا خو دا زهنگین بیت و خودان شیان بیت چونکی د گهستی دا یی پیدفیهه)".

(الخامس: العاملون عَلَيْهَا).

"پینچ: یین پاله بن، نهو پالیت زهکاتی کوم دکهن ژ لایي دهولهتی فه (پاله؛ نانکو: عامل نهوه یی مهزنی دهولهتی دهستنیشان دکته بو وهرگرنا زهکاتی ژ زهنگینا، دی ژ زهنگینا وهرگرن و ددهنه فهقیرا)".

(السادس: المؤلفَة قلوبهم —وهم: ضعفاء النَّبَّةِ فِي الْإِسْلَام، وشریف فِي قومه يَتَوَقَّع بِإِعْطَائِهِ إِسْلَامَ نَظَرَاءَهُ-).

"شهش: نهو کهسین شنی موسلمان بوین (و ئیماننا وان لاواز، داکو: دلین وان بکرن و بهرهف ئایینی ئیسلامی فه ببهن، نهوژی چهند جورن جوړی ئیکي:) نهون یین هزر و نییهتین وان د لاواز بهرامبهری موسلمانان و موسلمان ب دروستی نهبوینه جهی باوهری و نهمانهتی بو وان، ههرودسا بهرامبهری ئیسلامهتییی ژی (وهکی گوتنا دبیزیت: باوهری و

نيمان زيده دبیت و کیم دبیت. جوړی دووی:) مروغه کی مه زنه دناف مروقیڼ خودا دبیت ب دانا زهکاتی مروقیڼ وهکی وی موسلمان بن، (جوړی چاری: بو موسلمان هکی شه رګه ر، نه وی شه ری ریگریټ زهکاتی دکهت هه تا کو زهکاتی ژی و مرد گریټ و زهکاتا وان بو مه زنی دهوله تا نیسلامی بیهت، جوړی چاری: دی زهکاتی دهنه وی که سی نه وی شه ری وان مروقان دکهت ییڼ ژ ریکا راست دهرکه فتین دبیزنی: **بغاة**. دی زهکاتی دهنی نه گهر شه ری وان ب ریکا وی که سی ب ساناهی تر بیت ژ ناماده کړنا له شکه ری.

ب چ ریکا ناحیبت زهکاتی ب دهنه گاوران؛ چونکی خودایی مه زن نایینی نیسلامی یی هیژدار کری -عزیز- پیدفی ب گاوران نینه، نه و تینه بیت نه گهر موسلمان لاواز بوون ل جهه کی وی دهمی و ل وی جهی دروسته)." .

(السابع: الغزاة، الذُّكُور، المتطوعون).

"حه فت: جهادکه ریټ د ریکا خودی دا، ییڼ د نیر، نه ویڼ خو به خش به شداری د جهادی دا کریڼ (به حسی وان جهادکه رانه ییڼ نافیت وان نه هاتینه نفیسین د دیوانیت له شکهران دا، نه ون ییڼ قورنانی ناماژه پی کریڼ دهمی دبیزیت: ﴿وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾، رامن: "جهادکه ریڼ د ریکا خودی دا"، چونکی نه وان جهادکه ران بی به رامبه ر و خو به خش ییڼ هاتینه جهادی ژ بهر وی چهندي پشکه ک کړه بهه را وان. ل سهر دهمی مه پشکا جهادی دهیت مه زاختن ل دویف فه توایا گه له ک زانایین سهر دم بو جهیت: راگه هاندنی نه ویڼ نایینی نیسلامی تیدا دهینه به لافکرڼ، و بو جهین هاتینه دهستنی شانکرڼ بو بانگه وازیی، و دهزگه هیڼ قورن تیدا دهیت به لافکرڼ..هتد)." .

(الثامث: المکاتبون کتابة صحیحة).

"هه شت: نازادکرنا به نیا، نه و به نییڼ پیکولی دکهن خو نازادکهن (دی به نیا پی کرن و نازادکهن. هه تا کو نه ف توخمه زهکاتی و مردگرن چهن د مهرج پیدفین نه وژی نه فه نه:

1. ب ته مامی نازاد بیت.

2. موسلمان بیت.

- 3- ناحیېبیت یی زهکاتئ ودرگريت ژبهنی هاشم بیت، یان ژ بهنی مولهلب بیت؛ چونکی زهکات ژ بهرمايکيټ خه لکييه، و دانا بهرمايکا بو بنه مالا هاشم ومولهلب کيټماتييه ههروهکی پیغه مبهري سلاقيټ خودئ ل سهر بن ناماژه پيکري.
- 4- ناحیېبیت یی زهکاتئ ودرگريت ژ خودانکه ريت زهکاتدهري بیت.
- 5- ناحیېبیت یی زهکاتئ ودرگريت ژ وان مروغان بیت یی قه دهغه کرنا مالی ل سهر (حجر) "

(وَأَقْلَ ذَلِكَ ثَلَاثَةٌ مَنْ كُلِّ صَنْفٍ إِلَّا إِذَا انْهَضُوا وَوَفَّتِ الزَّكَاةَ بِحَاجَتِهِمْ، وَإِلَّا الْعَامِلُ.. فَإِنَّهُ يَجُوزُ أَنْ يَكُونَ وَاحِدًا).

"کيټرین کهس ژ توخمین زهکاتئ ودرگرن (ئه گهر زهکاتدهري فيا زهکاتا خو دابه شکته) سي کهسن ژ ههر توخمه کی؛ نهو تينه بیت نه گهر هه می پيدفي بوون دقيټ زهکاتئ ب دته هه می توخما هه تا زهکات تيټرا وان هه میان بکه ت ل دويف پيدفييا وان، ههروهسا پاله ژي (العامل) تينه بن نهوئ زهکاتئ کوم دکه ت.. هندیکه پالیه دروسته ئيکی بتنی بیت "

(فصل: في صدقة التطوع)

قاضي ل سهر خيرا خوبه خش

(دانا خيرى سونه ته کا گه له کا ب خيرى، ژ بهر کو گه له کا به لگه و فهرموده يين ل سهر هاتين ژ وان به لگه يان گوتنا پيغمبهري -سلاقيت خودى ل سهر بن- دهمى دبيثيت: "كل امرئ في ظل صدقته حتى يفصل بين الناس" (، رمان: "ههر مروفه ك دى ل بن سيبهرا خيرا خو بيت نهوا ل دونيايى دا كرى هه تا حكم د نافبهرا خه لكى دا دهيتنه كرن". هندهك جاران حكمى دانا خيرى د بيته حهرام نه گهر مروف بزانيت دى يى خيرى وهر دگريت گونه هى پى كهت.

هندهك جاران دانا خيرى د بيته واجب نه گهر مروف نيكى ته نگاف ببينيت و مروفى شيان هه بن خيرى دگهل بكهت، ههروه سا دى واجب بيت نه گهر نيكى پيدى ژى بيت نه يى ته نگاف، نهوژى دى ل سهر وى واجب بيت نهوئ قيتى وى تيرا وى ساله كى بكهت).

(وَالْأَفْضَلُ: الْإِسْرَارُ بِصَدَقَةِ التَّطَوُّعِ، بِخِلَافِ الزَّكَاةِ، وَالتَّصَدَّقُ عَلَى الْقَرِيبِ الْأَقْرَبِ وَالزَّوْجِ، ثُمَّ الْأَبْعَدِ، ثُمَّ مُحَارِمِ الرِّضَاعِ، ثُمَّ الْمُصَاهَرَةِ، ثُمَّ الْوَلَاءِ، ثُمَّ الْجَارِ، وَعَلَى الْعَدُوِّ، وَأَهْلِ الْخَيْرِ الْمُحْتَاجِينَ).

"يا باشر نهوه: يى خيرى كهت ب بهرزه هيشه بكهت؛ (چونكى پيغمبهري -سلاقيت خودى ل سهر بن - نهو كهس نهوئ خيرى ب بهرزه هيشه دكهت ژ حهفت مروفان هژمارت نهوین دچنه بن سيبهرا عهرشى خودى ل روژا قيامه تى نهوژى نهوه يى خيرى ب دهستى چه پى دكهت كو دهستى راستى پينه حه سیت. نه گهر بو چافليكرن بيت هندهك جاران دروسته ب ناشكرايى بدهت)، زهكاتا فهرز تينه بيت (يا باشر نهوه زهكاتا خو يا فهرز ب ناشكرايى رادهستى مه زنى دهوله تى بكهت يان ژى يى زهكاتى وهر دگريت داکو بزائن نهو ژيهاتى زهنگين زهكاتد ره)، يا باشر نهوه يى خيرى كهت دهستى كى خيرا خو ب دهته مروفيت خو ييت نيزيك (چونكى نهو چيترن ژ يين بيانى)، و يا باشر نهوه مروفين خو يين ژهه ميان نيزيكر يين ژ هه ژى خيرى پيشبخت پاشى دويف دا مروفين خو يين دى، پاشى زهلام (ژن و مير نهوژى ل ريزا مروفايينيى دهينه حسي بكرن)، پاشى ل دويف دا خيرا خو ب دهته مروفين خو يين دوير، پاشى ل دويف دا مروفين خو يين شيرى، پاشى ل

دويف دا مروفيڼ خو يڼ ب خرمایينیې، پاشی ل دويف دا بهندهیې خو یی نازاگری، پاشی ل دويف دا حیرانان، پاشی ل دويف دا دوژمنان، پاشی ل دويف دا مروفيڼ هغه نج یڼ پیډفی ب خیرئ (عهبدوللای کورئ موبارهکئ -خودئ ژئ رازی بیت- خیریت خو ددانه قوتابییت زانستین شهرعی. دهمی ئەم قوتابی ل قوتابخانا ئایینی ئەوا ل سهر ب ئەوفافا دهوکی هغه د سالیټ نوتان دا و ئەم د ئاکنجی د بهشیټ د ناف خویی دا هندهک زهنگین و ریڅخراویت خیرخوازی بومه نهرزاق و پاریت خیرئ د ئینان ب راستی گهلهک پیډفیټ مه پی د هغتیان و کهیفا مه گهلهک ب وان کهسان دهات نهویت نهو خیر دگهل مه دکرن)".

(وَفِي الْأَرْزَمَةِ الْفَاضِلَةِ؛ كَالْجُمُعَةِ، وَالْأَمَّاكِنِ الْفَاضِلَةِ، وَعِنْدَ الْأُمُورِ الْمَهْمَةِ؛ كَالْغَزْوِ، وَالْكَسُوفِ، وَالْمَرَضِ، وَفِي الْحَجِّ، وَبِمَا يُحِبُّهُ، وَبَطِيبِ نَفْسٍ وَبَشَرٍ).

"یاباشتر نهوه یی خیرئ دکهت وهختین باشتر بهرچاف وهرگریټ خیریت خو بیخیته تیډا، وهکی: روژا خوتبه (و ههیفا رهمهزانئ ب تایبتهت دهکیټ دوماهییی ژ ههیفا رهمهزانئ، و دهکیټ جهژنا قوربانئ)، و جهین باش، و دهمی شولیت گرنګ روی ددهن وهکی؛ خهزایی، و روژ و ههیف غهیرینی، و د نهخوشی دا، و ل حهجی، و ل گهشتان دا، و یاباشتر نهوه خیرئ ب وی تشی بکهت یی ههژیدکته (ههروهکی خودایی مهزن دبیزیت: ﴿لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تَحِبُّونَ﴾ (ئالی عومران)، هوین ناگههنه خیرئ ههتا هوین وی تشی نهکهنه خیر نهوی هوین ههژئ دکهن)، و دقیت دهمی خیرئ دکهت ژ دل بکهت و بجهزکرن و ب فیان بکهت".

(وَلَا يَحِلُّ التَّصَدُّقُ بِمَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ لِنَفَقَتِهِ، أَوْ نَفَقَةٍ مِنْ عَلَيْهِ نَفَقَتُهُ فِي يَوْمِهِ وَلَيْلَتِهِ، أَوْ لَدَيْنَ لَا يَرْجُو لَهُ وَقَاءً).

"بو مروفی حهلال نینه تشتهکی بکهته خیر کو مروفی پیډفی ب وی تشی بیت ل خو ب مهزیخیت، ههر وهسا بو مروفی حهلال نینه تشتهکی ب کهته خیر نهگهر یڼ خودانکړنا وان ل سهر مروفی فهرز ب دانا وی خیرئ پیډفی بن نهو پیډفیاتی زی نهگهر کیمر بیت ژ شهفهک و روژهکان (نهگهر مروفی قویټی ژ شهفهک و روژهکان پتر ههبيت دروسته ب کهته خیر، ژبهړ گوتنا پیغهمبهری -سلاقیټ خودئ ل سهر بن- دهمی د بیژیت: "کفی بالمرء اثما أن یضیع من یقوت" رمان: "تیرا مروفی خودانکهر ههیه یی

گونه هکار بیت نه گهر خودانکریبیت خو بهیلپته مه حتل". و هددی پیدفیاتیی نه وه: کو تشتی کریهه خیر کیتر بیت ژ مه زاختنا مروفی یا شفهک و روژهکی دا، ههروهسا بو مروفی حه لال نینه تشتهکی ب که ته خیر کو مروفی پیدفی ب وی تشتی بیت بو دانا دهینی خو نه وه دهینی مروفی هیفی نه بیت کو دی دت (نهوتینه بیت نه گهر بزانیته دی دهینیته خو د وهختی وی دا دت دروسته)".

(وَيَسْتَحِبُّ بِمَا فَضْلَ عَنْ حَاجَتِهِ، إِذَا لَمْ يَشُقْ عَلَيْهِ الصَّبْرُ عَلَى الضَّيْقِ).

"سونه ته مروف تشتی ژ پیدفیا مروفی زیده بیت ب که ته خیر، (د وجهه کی دا یا هاتی دبیزیت: دی وهسا تشتی زیده ژ پیدفیا مروفی بیته سونه ت کو) نه گهر تشتی دکه ته خیر نه بیته نه گهر کو ژ دهستانا وی پی ته نگاف بیت یان هه داری ل سهر نه که ت (به لگه ل سهر وی چه ندی نه بو به کر صه دیق خودی ژی رازی بیت مالی خو هه می کره صه دهقه پیغه بهری -سلاقیته خودی ل سهر بن- ژی قه بیلکر)".

(وَيَكْرَهُ أَنْ يَأْخُذَ صَدَقَتَهُ مِمَّنْ أَخَذَ مِنْهُ بَيْعٍ أَوْ غَيْرِهِ).

"مه کروهه بو وی یی خیره کی د گهل مروفه کی دکه ت (فیجا چ زهکات بیت یان نه زر یان که فارته که) خیرا خو ژی و مرگریته فه فیجا چ ب کرین ژی و مرگریته یان ب هه ر رهنکه کی بیت (دا نه که فیه بهر فی فهرمودی: "العائد في صدقته كالكلب العائد لقيئه"، رامان: "یی خیرا خو د زفرینیت وهکی وی سهیه یی دلّ خو رادکه ت و د زفریته فقی)".

(وَيَحْرِمُ السُّؤَالُ عَلَى الْغَنِيِّ بِمَالٍ أَوْ كَسْبٍ - الحَرْفَةُ-).

"حه رامه مروف خازخاوکی ل دهف زهنگینا بکه ت چ ب مالی یان ب لیگه ریانا دهلیفا کاری (کو نه وه دهلیفا کاری یی لایقی خازخاوکی بیت ب مهرجه کی دی حه رام بیت نه گهر نه وه مروفی خازخاوکی کری نه که فیه ته د ته نگافیه کی دا کو شیان نه بن خو ل بهر بگریته، و مه سره فا وی تیرا وی نه که ت)".

(وَالْمَنْ بِالصَّدَقَةِ يَحْبُطُهَا، وَتَتَأَكَّدُ بِالْمَاءِ وَالْمَنِيحَةِ).

"حه رامه مروف خیریت خو ب که ته منه ت (و یی خیریت خو دکه ته منه ت دی خیریت وی پی به تال بن (ژ بهر گوتنا خودی ده می دبیزیت: ﴿لَا تَبْطُلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنْ

والأذى، ټانکو خیریت خو به تال نه کهن ب منهداری و نیشاندنی، خیرا گه له کا ب خیر مروف بکته دانا نافی یه (ژ بهر گوتنا پیغمبه ری - سلافیت خودی ل سهر بن- دهمی پسیار ژئ هاتییه کرن کیژ خیر ژ همیان باشته مروف بکته؟، گوت: "دانا نافی" نهو چهنده نه گهر پیدفییا خه لکی بو وی پتر بیت ژ خواری نه گهر نه.. دی خواری ب خیرتر بیت)، و ههر و هسا دانا په زی ب شیر (دی ب فی رهنگی په زی ب شیر که ته خیر، کو: په زی ب دته ف هه فیره کی هندیکو شیر تیدا ب خو مفای ژ شیري ببینیت، هه کو شیر ژئ نه ما په زی بو خودانی ب زفرینیت) ."

په رتوکا ل سهر روژيی

روژي د زمانې عه رمبي دا نانکو: (خو گرتن، راوهستان).
و ل د هف زانايين شهرعي: (به تالکرن ژ خوارن و فه خوارن و ژ شه هوته ي د دمه کي
تاي بهت دا).

گرتنا روژيا هه يفا ردمه زانې يا ل سهر موسلمانان هاتيه فهرزکرن د هه يفا شه عباني
دا د سالا دووي مشه ختي دا.

گرتنا روژييت هه يفا ردمه زانې ژ تاي بهت مهندييت موسلمانانه، چ نوممه تان هه يفا
ردمه زانې نه گرتينه ژ بلي نوممه تا ئيسلامې. يا هاتيه گوتن کو: چ مله ت نه هاتينه روژي
ل سهر نه هاتيه فهرزکرن به لي ههر مله تي ب رهنه گه کي. هه روه سا يا هاتيه گوتن کو:
هه يفا ردمه زانې هاتبوو فهرزکرن ل سهر نوممه تي ب به ري به لي وانا کيمتر خه مي تي دا کر
هه تا ل بهر وان بهرزه بوي و ژ گرتنا وي دويرکه فتين.

خير ا هه يفا ردمه زانې:

هه يفا ردمه زانې ژ هه مي هه يقان ب خير تره هه تا ژ دهکيت عهيدا حه جيا ژي ژ بهر
گوتنا پيغه مبهري - سلاقيت خودي ل سهر بن- دمي دبيژيت: "رمضان سيد الشهور"
رامان: "هه يفا ردمه زانې سه روه ري هه مي هه يفايه". هه روه سا شه فا لهيله تولقه در ژ هه مي
شه فان ب خير تره و نهو شهف د که فيته د هه يفا ردمه زانې دا، و روژا عه رفه ژ هه مي
روژان ب خير تره، و روژا خوتبه ژ هه مي روژيت حه فتياي ب خير تره.

(يجب صَوْمَ رَمَضَانَ بِاسْتِكْمَالِ شَعْبَانَ ثَلَاثِينَ أَوْ بِرُؤْيَا عَدْلِ الْهَلَالِ)

"فه ره روژيا ردمه زانې بهي ته گرتن دمي هه يفا شه عباني ب (30) سيه روژا ته مام د
بيت، يان هنده کي باوهر پيکري (ولهو ئيك زي بيت يي عادل بيت) شه هديي بدن کو
هه يفا ردمه زانې يا ديتي".

(وَإِذَا رُؤِيَ الْهَلَالُ بَبْدَ لَزَمَ مَنْ وَافَقَ مَطْلِعَهُمْ مَطْلِعَهُ).

"نهگەر ل باژیرهکې ههیف هاته دیتن دی ل سهر غهیری وان؛ نهوین پیکشه د ههفیشک ددهرکهفتنا روژی دا گرتنا روژی فهر بیت".

(ولصحة الصَّوْمِ شُرُوطُ:

الأول: النِّيَّةُ لِكُلِّ يَوْمٍ، وَيَجِبُ التَّنْيِيتُ فِي الْفَرَضِ دُونَ النَّفْلِ، فَتَجْزِئُهُ نِيَّتُهُ قَبْلَ الزَّوَالِ، وَيَجِبُ التَّغْيِينُ أَيْضًا دُونَ الْفَرْضِيَّةِ فِي الْفَرَضِ).

"و بو دروست بوونا روژیگرتنی هندهک مهرج ههنه نهوژی نهفهنه:

ثِيك: دَقِيت بو ههمی روژییت روژا ههیفا رهمهزانی نییهتا خو بینیت (ژ بهر گوتنا پیغهمبهری سلاف لی بن: "إنما الأعمال بالنیات" رامن: "هر کاری هوین دکهن ل دویف نییهتی یه"، نییهت ئینان ب دلی واجبه و ب نهزمانی سونهته)، و دقیت بو روژیا فهرز ب شهف نییهتا خو بینیت (دهمی وی ب شهف پشی مهغرب دهستییدکهت ههتا ههلهاتنا سپیدی، ئانکو: بهری بانگی سپیدی بدمت. روژیپین فهرز؛ وهکی رهمهزانی و کهفارهتی و نهزری، ژ بهر گوتنا پیغهمبهری: "من لم یبییت الصیام قبل الفجر فلا صیام له" رامن: "ی نییهتا روژیگرتنی بهری سپیده ب ههلیت نهئینیت روژیا وی لی نینه"، روژیپیت سونهت تیینه بن (ئانکو: مهرج نینه بو گرتنا روژیپیت سونهت ب شهف نییهتی بینیت)، بو گرتنا روژیا سونهت دی ژ قهیل بیت نهگهر بهری زهوالی نییهتا خو بینیت، دقیت (ی روژیی دگریت نییهتا روژیگرتنی، وهکی؛ من نییهته سوبههی روژیا رهمهزانی بگرم، یان روژیا نهزر، یان کهفارهتی) دهست نیشانکهت نهوتینهبیت کو دروست نینه نییهتا روژیهکا فهرز د روژیا فهرزدا بینیت

(بو نمونه: مروفهکی سی روژیپین فهرز یین ل سهر ههین روژیهکا فهرز - فایجا چ نهدا چ قهزا، و ئیک کهفارهت، و ئیکا دی نهزر، بو وی دروست نینه نییهتهکی بو دوو فهرزا د ئیک روژ دا بینیت؛ چونکی ههر روژیهکی ژ روژیپیت فهرز دقیت د روژکا تایبته دا بگریت. و ههر ئیک ژ روژیپین فهرز وهکی روژیا رهمهزانی و کهفارهت و نهزر نهوین - مقصود لذاته- ژ مروفی هاتییه داخوازکرن بهینه کرتن، نهوین ژ مه نه هاتینه داخوازکرن وهک -مقصود لذاته- بهینهگرتن وهکی روژیپین رهایی وی دهمی دروسته مروف نییهتهکی بو دوو روژیا تیدا بینیت)".

(الثاني: الإمساك عن الجماع عمداً وعن الاستمناة).

"دوو: خو پارازتن ژ چونا نشيږي ژ دل (ثانکو: ب تهعه ممود بيت؛ چونکي ب چونا نشيږي روژي پي د کهفیت. مهردم ژ چونا نشيږي: جهی سونه تکرنا زهلامی بجپته د ناف جهی سونه تکرنا ژني دا. نهو چهنده ژ کهسهکی زانا بيت ب حهرامبوونا وي د ههيفاه رهمه زاني دا و ب کهيفاه خو نهو کار کر بيت. ب چونا نشيږي روژيا ههر دووکا پي دکهفیت، فيجا چونا نشيږي چ ژ پيشيبي بيت چ ژ پاشيبي، و چ دگهل عه ورهتي مروفان دا بيت يان يي نهبي مروفان و ئافا ژ نفسي مروفان -مهنی- پي بهيت يان پي نههيت)، و خو پارازتن ژ دهستپهري (چ ب ريکا حهرام بيت کو نهگهر ئافا خو ب دهستي خو بينيت، يان ژي ب ريکا حهل بيت کو ب دهستي ههفزي نهو ئافا خو بينيت دي روژيا وي پي کهفیت، ب مهرجهکی نهگهر بزانيت کو حهرامه و ب کهيفاه خو ئافا خو ئينا بيت بيکو کهسي کوتهکی لي کربيت و ژ دل تهعه ممود وهکربيت. حهرامه بو روژيگري نهگهر بزانيت کو دي ب ماحيکرنی و رازانا ب تهنشت ههفزي نهو و ب خراندا عه ورهتي و ب پهرخاندي ئافا وي هيت وان کاران بکهت؛ چونکي دي روژي پي کهفیت نهگهر ئافا وي ب ئيک ژ وان کاران هات. نهما هنديکه مروفي نهزانه ب حهرامبوونا کاريته مه گوتين، و يي ژ ژبرکرن، و يي کوتهکی لي هاتييه کړن، ئافا خو ئيناي يان چوبپته نشيږي.. روژيا وان ههميان پي ناکهفیت)".

(الثالث: الإمساك عن الاستقاءة وَلَا يضر تقيؤه بغير اختياره).

"خو پارازتن ژ دل راكړن، چ قهيدی نينه نهگهر دلي مروفي بي حهمدی مروفي رابيت (ثانکو: نه ب کهيفاه مروفي دلي مروفي رابيت. روژي ب دل راكړن د کهفیت، ب هندهک مهرجان: نهگهر يي دلي خو رادکهت بزانيت کو دل راكړن د ههيفاه رهمه زاني دا حهرامه، و ژ دل، و ب کهيفاه خو بيکو کوتهکی لي هاتبيته کړن، راستيا وي گوتنا بيغمبهري -سلافيت خودی ل سهر بن- دبيژيت: "من ذرعه القياء فليس عليه قضاء، ومن استقاء فليقض" رامن: "ههر روژيگرهکی دلي وي رابوو روژيا وي يا دروسته چ قهزاكړن پيش وي روژيبي نهو ل سهر نينه، و يي دلي خو راكړي بلا روژييه کا دي پيش نهو بگريت" وهکی يا ديار کو ئيک ژ شکينه ريت روژيبي دل راكړنا ژ دله بلا ب دل راكړن چ

تشت نه چپته خوارۍ ژۍ هه ما ب دل را کرنا ژ دل روژی پۍ دکه فیت و نه یا ژ دل روژی پۍ ناکه فیت.

ل فیږه نه زانین ب حکمۍ وۍ کو دل را کرنا ژ دل روژی پۍ دکه فیت و ژ بیرکرن هه ر دوو دبنه هیجهت کو روژی پۍ نه که فیت، ل دویف وۍ چه ندۍ پتریا خه لکی وۍ نوزانن نانکو: خه لکی ب نه زانینا خو بو وی حکمۍ هیجهتا خو یا هه ی.

هه روهسا نه گهر ب که یفا خو دلۍ خو راکهت لۍ نه گهر نه ب که یفا مروفی بیت وهکی بهر سیفی و نه خوشییۍ یان تشته کی خو ل گهریا مروفی دا، یان تشته ک ژ مه ژییۍ مروفی هاته خوار و زالگه ی ل سهر نه کر، یان مه زنه کی کوه کی لۍ کر گوت دلۍ خو راکه نه ویت مه گوتین هه می هیجهتن کور وژی پۍ ناکه فیت).

(الرَّابِع: الْإِمْسَاكُ عَنْ دُخُولِ عَيْنِ جَوْفَا؛ كِبَاطِنِ الْأُذُنِ، وَالْإِحْلِيلِ بِشَرْطِ دُخُولِهِ مِنْ مَنْفَذِ مَقْنُوحٍ).

"چار: خو پارازتن ژ تشته کی کو لهش بو هه بیت کو نه و تشته ب ژورا لهشۍ مروفی نه که فیت (بلا نه و تشته بهر بیت یان ناخ بیت یان هه ر تشته ک بیت یا گرنگ لهش به هه بیت) ب ریکا گوهی، یان ب ریکا جهۍ میزی و ب ریکا سهرۍ مه مکا جهۍ شیر تیدا دهیت (مه رهم ب نیجلیۍ نه و جهن نه وین مه گوتین جهۍ میزی و سهریت مه مکا، و هه روهسا جهۍ دهست نفیزا ستر -عه ورتۍ پاشییۍ-)، نه و ژۍ ب مه رجه کی دفت تشتی ب ژور دکه فیت تشته ک بیت ب سهرقه بجپته دناف دا و دفت نه و تشته د جهه کی فه کری دا ب ژور بکه فیت (وهکی جهیت مه گوتین: گوه، و دفن، و جهۍ میز تیدا دهیت، و سهریت مه مکا کو جهۍ شیر تیدا دهیت، و هه روهسا عه ورتۍ پاشییۍ. و دفت نه و کهس یۍ زانا بیت ب که فتنه روژیۍ ب ژور که فتنه وی تشتی، و ژ دل وه کر بیت، و ب که یفا خو ب ژور نیخست بیت نه ب کوه کی.

ژ چه ندا بوری دهیته زانین دهۍ دبیزیت: تشته ک بیت (لهش) بو هه بیت رامانا وۍ نه و نه گهر تشته ک بیت بهلۍ لهش بو نه بیت وهکی: (تامۍ و دویکلۍ و بیهنۍ) روژی پۍ ناکه فیت. هه روهسا دهۍ دبیزیت: ب (ژور بکه فیت) نانکو: ب سهر فه بجپته دناف دا، رامانا وۍ نه وه: نه گهر تشته ک دناف دا ب خو بجپته دناف دا روژی پۍ ناکه فیت؛ وهکی: (تفا) مروفی، یان (بلغمۍ) ژ سهری دهر دکه فیت و نیکسهر دگهرییۍ دا دچپته خوار.

ههروڼه ددهمې دبیژیت: د (جههکې فهگری) دا رامانا وی نهوه: نهگهر د (جههکې نه فهگری) دا بجیته ژور روژی پې ناکهفیت، وهکی: بن مویان و ل سهر پویستی)."

(وَلَا يَضُرُّ تَشْرِبَ الْمَسَامِ بِالذَّهْنِ وَالْكَحْلِ وَالْإِغْتَسَالِ. فَإِنْ أَكَلَ أَوْ شَرَبَ نَاسِيًا أَوْ جَاهِلًا قَلِيلًا أَوْ كَثِيرًا.. لَمْ يَفْطُرْ).

"چ زیان نینه نهگهر روین و زهیت وکلې چافان و ئاف ب شویشتنې ل کونکیت خوځې ییت ل پویستی را بجیته ژور. نهگهر ژ ژبیرکرن یان ب نهزانی (یان کوتهکې لی هاتبیتهکرن) تشتهک خوار یان فهخوار فیجا چ پیچهک بیت یان گهلهک.. روژی پې ناکهفیت (ژ بهر گوتنا پیغه مبهری سلافیت خودی ل سهر بن: "من نسي وهو صائم، فأكل أو شرب فليتم صومه"، رمان: "هه کسې ژبیرکړ کو یې ب روژییه، و تشتهک خوار یان فهخوار.. بلا روژییا خو ته مام بکهت"، و دبیژیت: "رفع عن أمتي الخطأ والنسيان وما استكرهوا عليه"، رمان: "خودای مهزن نوممه تا من یا نازاکری ژ تشتهکی کو ژ خهله تیغه بکهت، یان ژ ژبیرکرن بکهت، یان نهگهر کوتهکی لی هاتبیتهکرن بو کرنی")."

(وَلَا يَغْذُرُ الْجَاهِلُ إِلَّا إِنْ قَرَّبَ عَهْدَهُ بِالْإِسْلَامِ، أَوْ نَشَأَ بِبَادِيَةِ بَعِيدَةٍ عَنِ الْعُلَمَاءِ).
"یې نهزان چ هیجهت نینه بو نهزانی شکاندنا روژییې ب کارین مه گوتین نهو تیښه بیت نهگهر یې نهزان نهو بیت شنوی موسلمان ببیت و چ ژ نه حکامیت نایینی نهزانی (یې دوبر بیت ژ ټیکه لیا موسلمانان)، نان ژی موسلماننهک بیت ل دهشتی مهزن ببیت دوبر ژ زانایان (کو کهس نه بیت پسیرا شهرعی لی بکهت، یان ژی مزارهکا هویر بیت بتنې زانا بزنان چنکی هیجهتا بو هه ی به لی تشتن دی یین مه گوتین وهکی خوارن و فهخوارن چ هیجهت بو نینه دفتت موسلمان خو فیرکه ته نایینی خو ب نایبهت تشتن سهرهکی)."

(وَلَا يَفْطُرُ بِغِيَارِ الطَّرِيقِ وَإِنْ تَعَمَّدَ فَمَهْ، وَلَا يَبْلَعُ الرِّيقَ الطَّاهِرَ الْخَالِصَ مِنْ مَعْدَنِهِ وَإِنْ أَخْرَجَهُ عَلَى لِسَانِهِ).

"روژی ب توزا ریکې (و ب توزا ناری) ناکهفیت ههتا وهکو دهقی خو ژی فهکته و توز ب چپته تیدا (چونکی خو پاراستن ژ توزی یا ب زهمهته)، روژی ب داعیرانا تفا مروفی یا پاقر و یا زهلال نهو ژ کانیا نه زمانی دهردهفیت ناکهفیت ههتا کو تفا خو ژ بن نه زمانی خو ژی دهربیخیت و ب داعیریت ناکهفیت (چونکی خو پاراستن یا ب زهمهته، دهمی

دبیژیت روژی ب تفا مروفي ناکهفیت ودهسا دیاره ب تفا نهیا مروفي دکهفیت ودهکی میژتنا لیفا، هاتییه ریوهایه تکرن کو پیغه مبهري -سلاف لی بن:- " لیثیت عایشای دمیژتن"، ههروهسا دهمی دبیژیت تفا زهلال ودهسا دیاره یا نهیا زهلال دی روژی پی کهفیت ودهکی تفا تیکهلی خوینا پیدییت ددانان بوی)".

(وَيَفْطَرُ بَجَرِي الرِّيقِ بِمَا بَيْنَ الْأَسْنَانِ لِقَدْرَتِهِ عَلَى مَجْهٍ، وَبِالْخَامَةِ كَذَلِكَ، وَبِوَصُولِ مَاءِ الْمَضْمَضَةِ الْجَوْفِ إِنْ بَالِغٍ فِي غَيْرِ نَجَاسَةٍ، وَبِغَيْرِ مُبَالِغَةٍ مِنْ مَضْمَضَةٍ لَتَبَرْدٍ أَوْ رَابِعَةٍ أَوْ عِبْثٍ، وَبِتَبْيِينَ الْأَكْلِ نَهَارًا، لَا بِالْأَكْلِ مَكْرَاهًا).

"دی روژی کهفیت ب نینان و برنا تفی ل سهر و دناف ددانان دا ب مهرجهکی کو بشیت ژ دهفی خو ب هافیژیت، و حکمی کلمیشی ژی ودهکی یی تفی یه (ثانکو: نهگهر شییا ب هافیژیت و نه هافیژت و داعیرا دی روژیا وی پی کهفیت)، ههروهسا دی روژی کهفیت ب ئافا ب ژورکهفتی بهریغه بوی- نهوا ژ نهگهری ئاف تیومردانا دهفی -مضمضة- ب ژور کهفتی (یان ب هه لکیشانا ئافی -استنشاق- ژ دفتی ب ژورکهفتی)، ب مهرجهکی (دی روژیا وی پی شکیت) نهگهر گهلهک زیده ئاف تیومردانا دهفی کربیت و نهوا ئاف تیومردان نه ژ بو راکرن و پافژکړنا پویساتییهکی بیت ددهفی دا یان ددفتی دا (و ل بیرا وی بیت کو یی ب روژیه و بزانییت کو روژی ب زیده ئاف تیومردانا دهفی دکهفیت، نهگهر گهلهک ئاف تیومردان نه کربیت روژی پی ناشکیت)، ههروهسا دی روژی پی شکیت نهگهر ئاف تیومردانا دهفی ژ بهر هینکاتی یان بو جارا چاری ئاف تیومردابیت یان بو یاری و خوشی (یان ژی خو ل ئافی دا نقومکر بیت فیجا چ ژ بهر راکړنا غوسلی بیت یان بو خوشی بیت) چوبیته خوارې بلا گهلهک زیده ئاف تیومردان نه کربیت ژی (وهک بنه مایهک بو فی چهندي: نهگهر ئاف دگهریا مروفي دا بجیته خوارې نه ژ بهر نهداکړنا فهرهکی یان سونه تهکی بجیت دی روژی پی کهفیت، نهگهر ژ بهر نهداکړنا فهرهکی یان سونه تهکی بجیت روژی پی ناکهفیت).

ههروهسا دی روژی شکیت نهگهر بو روژیگری دیار بو کو پاشیف خوارن ئان ژی فتاره کړنا وی یا کهفتیه د روژی دا (حهرامه بو مروفي ب گومان بیت کا روژ ئافا بویه یان نه؟ فتارا خو بکهت؛ چونکی د بنیات دا هیشتا روژ یا مای ئافا نه بویه، بهلی دروسته بو مروفي ب گومان بیت کا روژ دمرکهفتیه یان نه پاشیفی بخوت چونکی د بنیات دا هیشتا شهف یا مای. یا باشر نهوه پاشیف خوارن و فتاره کړن د وختین ب گومان دا بیت)، روژی ب خوارنا کوتهکی لیکنی ناکهفیت (مهرجی وی ژی نهوه ل وی کهسی بترسیت یی

کوته‌کيږي لیدګه‌ت و هندقه‌دەر خوارنې بخوت ل دویف کوته‌ګی لیکړنې نه جورګی خو توژیکړن).".

(الْخَامِسُ، وَالسَّادِسُ، وَالسَّابِعُ: الْإِسْلَامُ، وَالنَّقَاءُ عَنِ الْحَيْضِ وَالنَّفَاسِ، وَالْعَقْلُ فِي جَمِيعِ النَّهَارِ، وَلَا يَضُرُّ الْإِغْمَاءُ وَالسُّكْرُ أَنْ إِفَاقَ لَحْظَةً فِي النَّهَارِ).

"پېنچ، و شه‌ش، و حه‌فت: موسلمانان، و پاڅړيا ژ ژفانين ديتنا خوينه هه‌يقانه و خوينه بچيکبوونې و بچيک به‌رجوونې، و هه‌بونا ميشکي عه‌لی د هه‌می روژې دا، (نه‌ګه‌ر مروقه‌ک د روژې دا ژ نايينې نيسلامې دهرکه‌فت، نان ژنکه‌ک که‌فته د ديتنا خوينه هه‌يقانه دا، نان شيت بوو.. دې روژيا وي که‌فیت. چ زيان نينه بو روژيې نه‌ګه‌ر مروقه‌ک روژې هه‌ميې يې نفستی بيت؛ چونکي ژ نه‌هلې راسپارده‌کړنې يه، نانکو: يې بالغ و عاقله، هه‌روه‌سا) چ زيان نينه بو روژيې نه‌ګه‌ر مروقه‌ک د روژې هه‌ميې دا يې نه‌هشيار بيت يان بې هوش بيت ب مهرجه‌کې نه‌ګه‌ر دمه‌کې کيم دا ژي هاش خو هه‌بيت (و هه‌روه‌سا ب وي مهرجي کو نه‌و بې هوشی و نه‌هشياری نه‌يا ب ته‌عدا و ژ دل بيت. نه‌ګه‌ر مروقه‌کې خو بې هوش کر ب فه‌خوارنا مه‌يې و ب روژ هه‌ميې يې نه‌هشيار بيت دوو بوچوون ييت بو هه‌ين هه‌ردوو بوچوون د جهې خودانه به‌لې بوچوونا خودانې کتيې نه‌وه کو دې روژيا وي شکيت. هه‌روه‌سا دې روژي پې شکيت نه‌ګه‌ر روژيګره‌ک د روژې دا شيت بيت بلا دمه‌کې کيم ژي بيت؛ چونکي يې شيت نه‌يې راستپارده‌يه بو ګرتنا روژيې و جيټه‌چيکړنا فه‌رمانيت خودې).".

(وَلَا يَصِحُّ صَوْمُ الْعِيْدَيْنِ، وَلَا أَيَّامُ التَّشْرِيقِ، وَلَا النَّصْفُ الْآخِرُ مِنْ شَعْبَانَ، إِلَّا لُورْد، أَوْ نَذْر، أَوْ قَضَاءً، أَوْ كَفَّارَةً، أَوْ وَصَلَ مَا بَعْدَ النَّصْفِ بِمَا قَبْلَهُ).

"دروست نينه مروف د روژيت جه‌ژنې دا (روژا نيکې ژ جه‌ژنا رهمه‌زانې و روژا نيکې ژ جه‌ژنا قوربانې) ب روژي بيت، هه‌روه‌سا دروست نينه مروف د سې روژيت دویف روژا نيکې ژ روژا جه‌ژنا قوربانې دا ب روژي بيت (نه‌وا د بيژنې: روژيت حشکړنا ګوشي تشریق-)، هه‌روه‌سا دروست نينه مروف د نيڅا دووې دا ژ هه‌يڅا شه‌عبانې ب روژي بيت، نه‌و تي‌نه‌بيت نه‌ګه‌ر نوبا روژيبيت مروقه‌کې بکه‌فنه تي‌دا (وه‌کي ګرتنا روژيبيت دوو شه‌مب و پېنچ شه‌مبا، و روژيګرتنيت روژمکې نه‌نيکې، و روژيبيت شه‌فين وې د رمش يين دووماهيا هه‌يڅي)، نان مروقه‌کې روژييت نه‌زر نان فه‌زا هه‌بن، نان ژي روژيا پшти نيڅا شه‌عبانې بکه‌فنه به‌ري نيڅا

شەعبانی (هوسا کو هه‌ی‌شا شەعبانی ببیتە کیمتر ژ سیه‌ روژان، ئەو چەندە هەمی ژ بەر گوتنا
پێغه‌مبەری سلاف لی بن دەمی دبیژیت: "إِذَا انْتَصَفَ شَعْبَانُ فَلَا
تَصُومُوا" ر‌امان: "ئەگەر هه‌ی‌شا شەعبانی ب نیفی بوو روژییا نەگرن").

(فصل: فِيمَنْ يَجِبُ عَلَيْهِ الصَّوْمُ)

فَاقِيرَا ل سَهَرِيّ فَهَرَبِيّت ل سَهَرَوِي رُوژِيَا بَغَرِيّت

(شَرَطُ مَنْ يَجِبُ عَلَيْهِ صَوْمَ رَمَضَانَ: الْعَقْلُ، وَالْبُلُوغُ، وَالْإِسْلَامُ، وَالْإِطَاقَةُ).
"مَهْرَجِيّ يِيّ فَهَرَبِيّت ل سَهَرَوِي رُوژِيِيّت رَهْمَهْزَانِيّ بَغَرِيّت: دَقِيّت يِيّ ب عَهْ قَل بِيّت،
و يِيّ بَالِغ بِيّت، و مُوسْلِمَان بِيّت، و شِيَانِيّ گِرْتَن رُوژِيَا هَهَبَن (فَيَجَا ج شِيَانِيّت {حَسَسِيّ}
بَن وَهْ كِيّ يِيّ دَانَعَهْ مَرِيَان نَهْ خُوشِيّ نِيّشَا وَي بَهْرَدَهْ وَاَم، ئَان رُؤِي شِيَانِيّت {شَهْرَعِيّ} بَن
وَهْ كِيّ دِيْتَن خُوِيْنَا هَهْ يَقَانَهْ و نَهْ خُوشِيّ ب هِيّشِيّ كُو دِيّ چَارَهْ سَهَرَبِيّت. رُوژِي ل سَهَرَوِيّ
شِيّت و يِيّ نَهْ بَالِغ نِيْنَهْ؛ چُونْ كِيّ نَهْ ژ هَهْ ژِي سِپَارَدَهْ يِيْنَهْ بُو كَارِي، هَهْرُوَهْ سَا رُوژِي ل سَهَرَوِيّ
يِيّ گَاوَر نِيْنَهْ؛ چُونْ كِيّ دَقِيّت بَنِيَاتِيّ ئَايِيْنِيّ كُو مُوسْلِمَان بُووَنَهْ رَا بَغَهْ هِيْنِيّت پَاشِي تَايِيّت
ئَايِيْنِيّ كُو رُوژِي گِرْتَن و نَقِيّژ كِرْنَه ... هَتَد. و دَقِيّت شِيَانِيّ هَهَبَن و يِيّ سَاخْلَهْ م بِيّت و
ئَاكَنْجِي بِيّت نَهْ رِيّ قِيْنَك.
و هَهْرُوَهْ سَا دَقِيّت تَهْ نَدْرُوَسْتِيَا وَي يَا دُرُوَسْت بِيّت و دَقِيّت يِيّ ئَاكَنْجِي بِيّت، و
گَهْ شَتِيَارِيّ جَهِيّ گَهْ شَتَا وَي نِيّزِيَك)".

(وَيُؤْمَرُ بِهِ الصَّبِيُّ لِسَبْعٍ، وَيَضْرَبُ عَلَى تَرْكِهِ لِعَشْرِ إِنْ أَطَاقَهُ).
"فَهْرَهْ نَهْ مَرِيّ بَجِيْ كِيّ (7) حَهْفَت سَالِي بَكَهَن رُوژِيَا بَغَرِيّت، و دِيّ سَهْرَا هِيْلَانَا رُوژِيَا
قُوْتَن د رُؤِيّ (10) دَهْه سَالِيِيّ دَا نَهْ گَهْر شِيَانِيّت رُوژِيْ گِرْتَنِيّ هَهَبَن و نَهْ گِرْن".

فاقیر ل سهر دروستبونا شکاندنا روژیی

(وَيَجُوزُ الْفَطْرُ لِلْمَرَضِ الَّذِي يُبِيحُ التَّيَمُّمُ، وَالْخَائِفِ مِنَ الْهَلَاكِ، وَلِغَلْبَةِ الْجُوعِ وَالْعَطَشِ، وَلِلْمَسَافِرِ سَفَرًا طَوِيلًا مُبَاحًا، إِلَّا أَنْ طَرَأَ السَّفَرُ بَعْدَ الْفَجْرِ).

"دروسته مروفي نه خوش روژيا خو بخوت (فيجا چ روژييت رهمه زاني بن يان كه فارهت بن يان نه زر بن يان سونهت بن) نهو نه خوشي دروست بيت بو وي تهيه موموي بكهت (ههروهكي مه د بابهتي تهيه موموي دا گوتي)، دروسته يي بترسيت كو دي روژي بيته نه گهرئ مرنئ (يان ژ دهستانا تشتهكي ب مفا فيجا چ بو وي بيت يان بو مروفه كي دي بيت) روژيا خو بخوت، ههروهسا دروسته بو وي يي برس و تيهناتي ب سهر دا زالبووي روژيا خو بخوت (نهو پي كاريت وان ب زحمهت دقيت ب شهف نيههتا خو بينن پاشي نه گهر ئيك ژ وان روژي گرتن ل سهر وي ب زحمهت كهفت.. بلا بخوت، نه گهر روژي نهيا ب زحمهت بيت.. بلا تهمام بكهت. نهو چهنده فهقير و كريجي و زهنگين وهكي نيكن. نه گهر مروفه كي قويي وي يان قويي يي خودانكرنا وان ل سهر وي فهر ل سهر كارهكي يه كو نه گهر وي كاري نه كهت ژيانا وان ب ريفه ناچيت و كاري وي يي ب زحمهته بو وي دروسته روژييت خو بخوت، نه بتني دروسته بهلكي واجبه ل دويف قهدهر پيدفياتيبي)، دروسته بو يي ريفينك نهو ريفينكي گهشتا وي يا دريژ و يا حلال روژيا خو بخوت (ژ بهر بهلگهي قورناني و سنها پيغه مبهري سلاقيت خودي ل سهر بن، و بهلگهي ريكهفتنا سهرجهم زانايين موسلمانان. نه بو وي يي گهشتا وي نيزيك، نهو گهشتا دريژيا وي بو كورترنا نفيزا دروست بيت وهكي وي دريژي بو شكاندنا روژيان ژي دروسته)، نهو تينهبيت نه گهر گهشتا وي بكهفите پшти نفيزا سپيدي (ل دويف مهزهبي شافعي دي شكاندنا روژيي بو وي ريفينكي دروست بيت يي گهشتا وي دوير بيت هندي دويراتيا نفيزا كورترن بو دروست بيت و دقيت بهري بانكي سپيدي ب دهركهفیت نه گهر پшти سپيده د هليت دروست نينه روژيا خو بشكينيت، شكاندنا روژيي نه وهكي كورترنا نفيزايه بو يي ريفينك؛ نانكو دروسته يي ريفينك نفيزيت خو كورت كهت بلا گهشتا وي بكهفите پшти هلهاتنا سپيدي، و ههر وهسا نه وهكي وييه يي نه خوش نه گهر مروفهك د

روژي دا نه خوش بوو دروسته روژيا خو بخوت؛ چونکي نه دشييانيت ويدايه. يا هاتيه ريوايهت کرن پيغه مبهري خودي پستي نفيزا ثيقاري روژيا خو يا خواري د گهستي دا).

(وَالصَّوْمُ فِي السَّفَرِ أَفْضَلُ إِنْ لَمْ يَنْضَرَّرْ بِهِ).

"يا باشر نه وه مروف د گهستي يي ب روژي بيت نه گهر ب روژيگرتني چ زيان نه گه هيه مروفي (ژ بهر گوتنا خودي دهمي دبيژيت: ﴿وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ﴾ رامن: "نه گهر هوين د گهستي دا ب روژي بن بو هه وه باشره"، و هه روه سا داکو روژي ل سهر مروفي رابيت، و خيرا وهختي رهمه زاني ژي پتره ژ يا نه يا د رهمه زاني دا. نه و چه نده هه مي نه گهر چ زيان نه بن د گرتنا روژيا د گهستي دا به لي نه گهر زيان يي ببينيت بلا بخوت باشره".

(وَإِذَا بَلَغَ الصَّبِيُّ أَوْ قَدِمَ الْمُسَافِرُ أَوْ شَفِيَ الْمَرِيضُ وَهُمْ صَائِمُونَ.. حَرَمَ الْفَطْرِ، وَالْأَلَا.. اسْتَحَبَّ الْإِمْسَاكَ).

"نه گهر يي بچيک بالغ بوو، نان يي ريښينگ ل گه شتا خو زفري، نان يي نه خوش چاره بوو (نه گهر وان هه ميان ب شهف نيهه تا خو ئينايت و چ تشت نه خوار بن ل پيش وهخت).. دي حرام بيت ل سهر وان هه ميان روژيا خو بخون نه گهر هه مي ب روژي بن (وهک ته مامه تي نه گهر ئيک ژ وان چو نفينا هه فريزا خو دي که فارهت ل سهر وان فهربيت)، نه گهر ب روژي نه بن.. سونه ته خو بگريت هه تا دبته مه غره ب".

(وَكُلُّ مَنْ أَفْطَرَ لِعَذْرٍ أَوْ غَيْرِهِ.. وَجَبَ عَلَيْهِ الْقَضَاءُ بَعْدَ التَّمَكُّنِ إِلَّا الصَّبِيَّ وَالْمَجْنُونُ وَالْكَافِرُ الْأَصْلِيَّ).

"هه رکه سي روژيا خو ژ بهر هه هيجه ته کي خوار بيت (وهکي ب نه گهر يي گهستي يان نه خوشي يي يان خوين ديتني يان يي نيهه ت ژبير کربيت خوار بيت).. فهره ل سهر وي فهزا که ت پستي کو شيان هه بن بو گرتني (نه گهر شيان نه بن وهکي کو بمریت هيشتا هيجه تا وي خلا سته بوي ژ بهر گوتنا پيغه مبهري —سلاقيت خودي ل سهر بن— دهمي گوتي فله م يي ل سهر سي که سان رابوي بچيک و يي شيت)، بچيک و شيت (نه و شيتي ب ته عدا خو شيت نه کري) و گاوري د بنيا ت دا گاوري تينه بيت (فهزا کرنا روژيان ل سهر يي بوري نينن)".

(وَيَسْتَحِبُّ مَوْلَاةَ الْقَضَاءِ وَالْمَبَادِرَةِ بِهِ، وَتَجِبُ أَنْ أَفْطِرَ بِغَيْرِ عَذْرِ).

"سونه ته بو وی یی روژییته قهزا ل سهر وی قهزا کرنا روژییته خو ب دته دویف ئیک و لهزی لی بکته همییان زوی بگریته (داکو زوی ل سهر خو راکته)، دی لهزاتی د قهزا کرنا روژییان دا فهر بیت ل سهر وی یی روژییته خو خوارین بی هیجه ته کا شهرعی (داکو فهری خودی ل سهر خو راکته نهو فهری بی هیجه ته کا شهرعی نهگری و خو پی گونه کار کری)".

(وَيَجِبُ الْإِمْسَاكُ فِي رَمَضَانَ عَلَى تَارِكِ النِّيَّةِ، وَالْمُتَعَدِّي بِفَطْرِهِ فِي يَوْمِ الشَّكِّ إِنْ تَبَيَّنَ كَوْنُهُ مِنْ رَمَضَانَ وَيَجِبُ قَضَاؤُهُ عَلَى الْفَوْرِ).

"فهره ل سهر فان که سان خو بگرن ژ خوارن و قه خوارنی هه تا دبیته مه غرمب (ژ بهر کو دهم یی پیروزه)؛ یی نییه تا خو نه ئینای بو روژیگرتنی، و یی ب ته عدا روژییا خو خواری بی هیجه ته کا شهرعی، و یی روژییا خو خواری نهو نییه تا خو ئینای کو د روژا گومانئ دا ب روژی بیت نه گهر روژا گومانئ ببیته رهمه زان و روژا گومانئ بو رهمه زان (چونکی ب بونا رهمه زانی یا ل سهر وی فهری بولی به لی وی ب نه زانین روژییا خو خوار هنديکو ب نه زانین روژییا خو خواری وی هیجه تا خو هه بوو، به لی پستی کو زانی رهمه زانه فهره ل سهر وی خو بگریته) و فهره د گافی دا و بی راوهستییان ل سهر یی نییه تا روژیگرتنی ئینای د روژا گومانئ دا ب روژی بیت و روژییا خو خواری لهزی د قهزا کرنا وی روژیی دا بکته (ژ بهر هندي دی ب لهز قهزا که ت چونکی وی کیمر خه می کر د بهری خودانا هه یقی دا وهکی خه لکی)".

(فصل: فِي سَنَنِ الصَّوْمِ)

فَاقِيرَا ل سَهَر سُونَه تَيْنِ رُوژِيِي

(يَسْتَحَبُّ تَعْجِيلُ الْفِطْرِ عِنْدَ تَيَقُّنِ الْغُرُوبِ، وَأَنْ يَكُونَ بِثَلَاثِ رَطْبَاتٍ، أَوْ تَمَرَاتٍ، فَإِنْ عَجَزَ.. فَبِتْمَرَةٍ، فَإِنْ عَجَزَ.. فَالْمَاءِ).

"سونه ته دهمی نه مانا گومانی هه بیت کو روژ یا ئافا بوی له زئی ل فتاره کرنی بکهت (بو روژیگری رهمه زانی یان یین سونهت. ب تشته کی کو روژیا خو پی بشکینیت داکو ژ روژی ب دهرکه فیت ههر چه نده ب ئافابونا روژی زی روژی ب دووماهی دهیت به لی خوارنا تشته کی سونه ته ژ بهر گوتنا پیغه مبهری -سلا فیت خودی ل سهر بن- دهمی دبیزیت: "لا تزال الناس بخير ما عجلوا الفطر، و آخروا السحور" رمان: "دی خه لك به ردهوام د رهوشا با شتردا بیت نه گهر له زئی ل فتاره کرنی دا بکهن، و پاشیفی گيروكهن"، سونه ته فتاری ب سی قه سپا بکهت، ئان زی فتاری ب خورمی بکهت، نه گهر قه سپ و خورمه ب دهست نه کهفت ئان شیانیت خورانا سی کتا نه بیت.. دروسته فتارا خو ب قه سپه کی بتنی بکهت، نه گهر نه شییا ئان ب دهست نه کهفت.. دروسته فتارا خو ب ئافی بکهت (ژ بهر گوتنا پیغه مبهری -سلا فیت خودی ل سهر بن- دهمی دبیزیت: "إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ صَائِمًا فَلْيَفْطِرْ عَلَى التَّمْرِ، فَإِنْ لَمْ يَجِدِ التَّمَرَ فَعَلَى الْمَاءِ، فَإِنَّهُ طَهُورٌ"، رمان: "نه گهر ئیک ژ هه وه ب روژی بیت بلا فتارا خو ب قه سپی بکهت، نه گهر ب دهست نه کهفت بلا ب ئافی بکهت، هندیکه ئافه ئاف یا پاقره"، د بنیات دا ب هه رتشته کی بیت ژ ههر سی تشتین بوری نه گهر ب دهست نه کهفیت دروسته ب میویژا یان ب ههر تشته کی شرین)".

(وَأَنْ يَقُولَ عِنْدَهُ: اللَّهُمَّ لَكَ صَمْتُ وَعَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ).

"سونه ته دهمی فتاری دکهت (یا دروست نه وه پشی فتاری دکهت فی دوعایی بیژیت) بیژیت: رهبی مه من بو ته روژی گرت، و من ل سهر رزقی ته فتاره کر (و من باومری ب ته ههیه، و من په سنا خو دا بال ته، و نه زی ب دلوفانیا ته ب هیفی مه، و نه زل ته زفریم، و تیناتی جوو، و ره تیروبوون، و خیر هاته نفیسین نه گهر خودی حه زکهت)".

(وتفطیر صائمین، وَأَنْ يَأْكُلَ مَعَهُم، والسحور، وتأخيره مَا لَمْ يَقَعْ فِي شَكٍّ).

"سونه ته مروف فتاری ب دته روژيگرا (ولهو ب قهسپه کی یان ب خورمه کی یان ب بهرداغه کی نافی بیت و یا باشتر هوه ب خوارنی بیت ژ بهر گوتنا پیغه مبهري خودی - سلاقی ت خودی ل سهر بن- دهمی دبیزیت: "من فطر صائما فله مثل أجره، ولا ينقص من أجر الصائم شيء" رامن: "ی فتاری ب دته روزی گره کی دی خودی هندی خیرا روژيگری دتی بی کو تشته کی ژ خیرا روژيگری کی بکته". سونه ته بو وی یی فتاری ل دهف موسلمان ه کی دکته فی دوعای بو بکته دبیزیت: "باشان خوارنا هوه خوار، و ملیاکه تان دوعا بو هوه وکرن، و روژيگران فتارا خو ل دهف هوه کرن"، سونه ته مروف فتاری دگهل روژيگرا بکته؛ (چونکی ب خوارنا پیگفه دل پی شاد دین و فیان و حه ژیکرن پهیدا دبیت)، سونه ته مروف پاشیقی بخوت (ولهو ب قورچه کا نافی یان ب پاریه کی نانی بیت و وله مروف یی تیر بیت، مفاییت وی گه له کن، ژ وان: دی هیژ بو مروفی پهیدا بیت بو روژيگرتنی، دی دوعاییت ملیاکه تان ب دهست خوفه ئینیت، دی سونه تا پیغه مبهري ساخکته، دی سهر پیچیا جوهی و فه لا کته؛ چونکی جوهی و فه له پاشیقا ناخون، و بهر دهکته یا د وی خوارنی دا هه ژ بهر پیروزییا دهمی)، سونه ته مروف پاشیقی گروکته نه گهر وختی وی بهر ته نگ نه بیت کو ب که فیه د وختی گومان ی دا (ژ بهر گوتنا پیغه مبهري - سلاقی ت خودی ل سهر بن- دهمی دبیزیت: "دع ما یریک إلی ما لا یریک"، رامن: "وی تشتی بهیل ه یی بو ته گومان تیدا پهیدا دبیت و قهستا وی تشتی بکه یی ته ژ گومان ب دووماهی دئینیت").

(والاغتسال إن كَانَ عَلَيْهِ غَسْلٌ قَبْلَ الصُّبْحِ).

"سونه ته مروف غوسلی ل سهر خو راکته ب تایبه ت ه گهر بهري بانگی سپیدی غوسلا فهرز که فته بته سهر مروفی (داکو مروف یی پاقر بیت ب شهف و ب روز، و ههروه سا داکو روژیا مروفی زی ب که فیه دپاقرییا مروفی دا، و داکو مروف ژ وی گومان ی خلاص بیت نه کو ئاف ب ژور بکه فیه د ریکا گوهی یان دفتی یان دهمی سهری خو ب روز دشوت، و داکو ژ خیلاقی زی خلاص بیت ههوا ژ گوتنا هه بو هوره رده هاتییه وهرگرتن دهمی دبیزیت: "ی سهر شوشتنا ژ جه نابه تی ل سهر وی فهریوی و نه شوت چ روزی بو وی نینه"، ههر چه نده گوتنا هه بو هوره رده یا مهنسو خه ئان زی یا هاتییه ته ئویلکرن").

(وَيَتَأَكَّدُ لَهُ تَرْكُ الْكَذِبِ وَالْغِيْبَةِ).

"کهلهک یا گرنګه ل سهر روژيګري درهوا و غه بيه تې بهيليت (ههر چه نده دره و غه بيه تې ب خو د حه رامن فهره خو ژي دویر که ت، ژبلی فره يیې د روژيګرتنې دا سونه ته و نه که ت ژ بهر پيروزيا دهمی و روژيیې، و د روژيیې دا گونه ها وی مه نتره لی دهیت هر ژ بهر پيروزيا دهمی، نه و تینهیت نه گهر ژ بهر کاره کي چاکسازيیې بیت نان که سه کي زولم لی هاتيه کرن ژ زولی خلاس که ت نه و دروسته ل دويف فهدرا بو هاتيه دروستکرن) ب تاييه ت نه گهر یې ب روژي بیت. (ل فيره نه گهر روژيګره کي غه بيه تا مروفه کی کر.. روژيا وی وهک روژي یا دروسته به لی دی ژخیرا روژيیې کیم که ت و دی یې پي گونه کار بیت. د مه زه بهی حه نه به لی دا و ل دهف ئيمامی نه و زاعی دی روژيا وی پي که فیت)".

(وَيَسْنُ لَهُ تَرْكُ الشَّهَوَاتِ الْمُبَاحَةِ، فَإِنْ شَاتَمَهُ أَحَدٌ.. تَذَكَّرَ أَنَّهُ صَائِمٌ).

"سونه ته بو مروفی روژيګر شه هودتین حه لال بهيليت (شه هودتین حه لال نه وین گريديی ب چافان و ب گوهان و ب دهفی و ب دفنی فه و هه روه سا نه و شه هودتین گريديی ب جلکی و ب دهستکرنی فه داکو هه وایې دلی خو بشکينيت نه و هه وایې شه هودتان چی دکه ت نه وین نه د گونجایی دگه ل روژيګرتنې وه له و د حه لال ژي بن)، نه گهر مروفه کي خه بهر و گوتنن نه د جوان گوتنې.. بلا بيرا خو (دلی خودا بينيت) بينيت کو یې ب روژيه (نه گهر ب دهفی خو ژي بيژيت کو یې ب روژيه هيشت باشتره نه گهر بزانيت توشی رويمه تی نابيت. داکو یې جره بری دگه ل دکه ت خو ژي ب ده ته پاش و خو ژي دویر که ت)".

(وَتَرَكَ الْحَجَامَةَ وَالْمَضْغَ وَذَوْقَ الطَّعَامِ وَالْقَبْلَةَ وَتَحْرَمُ أَنْ خَشِيَ فِيهَا الْإِنْزَالَ).

"سونه ته مروفی حيجامی (داکو ژ خيلافی خلاس بیت نه ين دبيژن روژي ب حيجامی دکه فیت یا باشتر نه وه روژيګر حيجامی ب کار نه ينيت. یا هاتيه ريوايه تکرن کو پيغه مبهري -سلافييت خودی ل سهر بن- حيجامه یا بکار ئينای دهمی یې ب روژي، و هه روه سا یا هاتيه ريوايه تکرن کو پيغه مبهري -سلافييت خودی ل سهر بن- ده ستویری یا دای بو حيجامی پشتی کو گوتيه دوو که سان نه وی خوين ژي بهردای و نه وی خوينا وی هاتيه بهردان: "روژيا هه وه هر دوو کا که فت" و علکی (نه گهر علکی شرین بیت دی روژيا مروفی پي که فیت، و نه گهر ب جينا علکی ئاف ددهفی مروفی دا بيته که له ک و

بچيته خوارى دى روژيا مروفي پى كهفیت، ياباشتر نهوه ودهكهت) و تامكرنا زادی (ياباشتر نهوه ودهكهت نهكو تاما وى بچيته خوارى، بهلى نهگه پيدفى بيت بو خوارنا بچيكى و كهس نهبيت وى دهمى يا باشتر نهوه تامكهتى بهلى دقیت خو ب پاريزيت ژ ژوركهفتنا تامى) و ماچيكرنا ههفژينى (فيجا چ ب ماچيكرنا ليقا بيت يان ل جههكى دى و ههروهسا ژ دستكرنى ژى بلا ژ خو نهترسيت كو ئافا وى پى ناهيت! يا باشتر نهوه) بهليت، ههrame روژيگر ههفژينا خو ماچيكهت نهگه بزانيت دى ئافا وى پى هيت (فيجا چ گهنج بيت يان دانعهمر بيت چونكى دى روژيا خو توشى فهسادی كهت، يا هاتيه گوت نكو بو دانعهمرى ماچيكرن دروسته و بو گهنجى نه دروسته؛ چونكى دانعهمر دشيت زاليى ل سهر شهوهوتا خو بكهت كو ئافا وى نههيت بهلى گهنج نهشيت. دگل وى چهندي ياباشتر نهوه ودهكهت نهگه ژ خو بترسن ههrame ودهكهت. نهو چهنده ههمى بهحسى روژيا فهرزه نهيا سونهت).

(ويكره السواك بعد الزوال)

"مهكروهه روژيگر سيواكى پشتى زهوالى ب كار بينيت (بلا تاما دهفى وى نههاتبيته كهورين ب روژيى، و بلا ژ خه وى رابيت، ژ بهر گوتنا پيغهمبهرى سلاقيت خودى ل سهر بن دهمى دبيژيت: "الخلوف فم الصائم أطيب عند الله من ريح المسك" رمان: "بيها پاشماييكيت دهفى روژى گرى خوشتره ل دهف خودى ژ بيها مسكى"، و زهوال تايبهتكر ژ بهر كو بههرا پتر تاما خوارنى ههتا بهرى زهوالى دميينيت و پشتى زهوالى تاما دهفى روژيگرى دهيت ههروين ب نهگهروى روژيكرنى).

(وَيَسْتَحِبُّ فِي رَمَضَانَ التَّوَسُّعَ عَلَى الْعِيَالِ، وَالْإِحْسَانَ إِلَى الْأَرْحَامِ، وَالْجِرَانَ، وَإِكْثَارَ الصَّدَقَةِ، وَالتَّلَاوَةَ، وَالْمَدَارِسَةَ لِلْقُرْآنِ، وَالْإِعْتِكَافَ، لَا سِيمَا الْعَشْرَ الْأَوَّلَ، وَفِيهَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ، وَيَقُولُ فِيهَا: اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ تَحِبُّ الْعَفْوَ فَأَعْفُ عَنِّي).

"سونهته د ههيقا ردهمزانى دا مروف ل سهر خيزانا خو بهرفره كهت و يى مهرد بيت (ب كردار و ب گوتن و ب مالى)، سونهته مروف باشيى بگههينيته مروفيت خو، و سونهته مروف باشيى بگههينيته جيرانيت خو، سونهته مروف گهلهك خيرا كهت (ودهلو ب ههمى مالى خو بيت ب مهرجهكى نهگه تهحهممول ههبيت ل سهر نهمانا مالى يان شولهك ههبيت بو وى پاره پيغه بهين، نهگه نه ياباشتر نهوه ل دويى وى قهدهرى ب كهته خير

کو زیان پی نه که فیت، ژ بهر سیفه تی پیغه مبهري سلاقیټ خودی ل سهر بن دهمی وده سفا وی دکر د گوت: "پیغه مبهري خودی ژ ههمی مروغان مهرد تر بوو، و گه له ک مهرد تر لی دهات دهمی د بوو رهمه زان ب تایبهت دهمی جبریل -سلاف لی بن- دهاته د هف قورئان بو د خواند"، و بوجی ب تایبهت د هه یفا رهمه زانی دا مروفی یی مهرد بیت؟ چونکی مروقین هه ژار نه شی د رهمه زانی دا کار بکه، و هه ژار مشه دبن، و خه لک گه له ک ب په رستنۍ فه مژویل دبن، و داکو فالاتییا دلین روژیگرا تژی بکه ژ تشتین پیدفی، و داکو خیرا روژیگری ب دهست خوقه بینیت، و ژ بهرگو خیر د رهمه زانی دا چهند قات پتر لی دهین)، سونه ته مروفی گه له ک قورئانی د رهمه زانی دا بخوینیت، و سونه ته مروفی د رهمه زانی دا خو فیرو زانستین قورئانی بکه ت (ژ بهر گو جبریل -سلاف لی بن- ههمی شه فان د هاته د هف پیغه مبهري -سلاقیټ خودی ل سهر بن- قورئان پیگشه دخواند، جبریلی د خواند پیغه مبهري گوھی ددایی و پیغه مبهري د خواند جبریلی گوھی خو ددایی. و خواندنا ل سهر قورئانی باشتره نه و تینه بیت نه گهر نیکی ژ بهر بیت و ب خواندنا قورئانی ژ بهر پتر خشوع و ته قوا چییبیت و دگهل وی چهندی بقیټ حفزا خو ب هیز بکه ت نه و باشتره، سونه ته بو خوانده فانی قورئانی بهری خو ب دهته قبیلی دهمی د خوینیت، و دنگی خو پیچه ک بلند بکه ت نه گهر زیان تیدا نه بن وهکی روومه تی و ته شهیشی ل سهر یی ب رهخ وی فه)، سونه ته مروفی بمینیته د مزگه فتی فه (نیعتیکاف) ب نییه تا په رستنۍ (ژ بهر گو پیغه مبهري -سلاقیټ خودی ل سهر بن- نیعتیکاف یا کری، و ژ بهر گو بو نه فسا مروفی دهیته پاراستن ژ تشتین نه بهرکه فتی)، ب تایبهت د دهکیټ دووماهییا رهمه زانی دا، چونکی ددهکیټ دووماهییا رهمه زانی دا شه فا له یله تولقه در یا تیدا (د که فیته د شه فا 19 - 17 - 15 - د ههمی رهمه زانی دا - 21 - 23 - 25 - 27 - 29 - د ههمی ددهکیټ دووماهیکی دا. - فه شارتنه وی حکمه ت یا تیدا هه ی نه وژی ژ بهر هندی داکو مروفی ههمی شه فیت رهمه زانی ساخ بکه ت ب تایبهت ددهکیټ دووماهیکی)، سونه ته مروفی د شه فا له یله تولقه در دا بیژیت: یا ره بی مه تو خودانی لیپورینی یی و تو حه ژ لیپورینی دکه ی یا ره بی مه تو ل من ببوره".

(وَيَكْتُمُهَا وَيَحْيِيهَا وَيَحْيِي يَوْمَهَا كُلَّيْتَهَا).

"سونه ته بو وی یی شهفا له یله تولقه در ببینیت ب فه شیریت و ب په رستنۍ ساخ بکه ت و روژا وی ژی ب په رستنۍ ساخ بکه ت و ده کی شهفا وی".

(وَيَحْرَمُ الْوَصَالَ فِي الصَّوْمِ).

"حه رامه روژيگرتنا ل دویف ئیک و بی خوارن نهوا دبیزنی: ویصال (بی کو فتاره و پاشیخان بخوت، چ روژی سونه ت بن یان فهرز)".

(فصل: في الْجَمَاعِ فِي رَمَضَانَ وَمَا يَجِبُ بِهِ)

قافیرا ل سهر چونا نغینې د هه یقا رهمه زانې دا

و کا چ ل سهر فهرزه

(وَتَجِبُ الْكُفَّارَةُ عَلَى مَنْ أَفْسَدَ صَوْمَ رَمَضَانَ بِالْجَمَاعِ وَلَوْ فِي دَبْرٍ، وَبَهِيمَةٍ، لَا عَلَى الْمَرْأَةِ، وَلَا مِنْ جَامِعٍ نَاسِيًا أَوْ مَكْرَهَا، وَلَا عَلَى مَنْ أَفْسَدَ صَوْمَ غَيْرِ رَمَضَانَ، وَلَا عَلَى مَنْ أَفْطَرَ بَغَيْرِ الْجَمَاعِ، وَلَا عَلَى الْمُسَافِرِ وَالْمَرِيضِ وَإِنْ زَنِيًا، وَلَا عَلَى مَنْ ظَنَّ أَنَّهُ لَيْلٌ فَتَبَيَّنَ نَهَارًا).

"دئ دانا كه فاره تی فهرز بیت ل سهر وی كه سی یی روژییا خو یا هه یقا رهمه زانې شکاندی ب چونا نغینې وهله و چونا نغینې د عه وره تی پاشی یی دا ژی بیت (فیجا چ د پاشییا زهلامی دا بیت یان د پاشییا ژنی دا و چ مری بیت یان ساخ. و دئ وی روژی یی فهرزا كهت و دفت تهوبه بكهت و دئ هیته پاشقه برن)، هه روه سا دئ كه فاره تی فهرز بیت نه گهر جیماع دگهل گیانه وهركی كر بیت (دئ كه فهرتا وی بهنده یه كی نازاكهت، نه گهر پی چی نه بوو.. دئ دوو هه یقان سهر یك روژییا گریت، نه گهر نه شییا.. دئ خورانی دته شیست هه ژارا). دانا كه فاره تی فهرز نابیت ل سهر ژنی نهوا جیماع دگهل هاتییه كرن، و لسهر وی نه وی ژ ژبیركرن جبیه ته نغینې (بو نموونه: ژبیركر بیت كو روژی ب جیماعی دكه فیت ژبه ر كو شنوی یی موسلمان بوی ئان ژی نه زانیبیت كو حه رامه) ئان ژی كوته کی لی هاتییه كرن كو بجیه ته نغینې (چونکی كوته کی دبیه ته هیجهت)، و ل سهر وی فهرز نابیت یی روژییا خو شکاندی ب چونا نغینې د روژییا نه یا د هه یقا رهمه زانې دا (و ب شکاندنا روژییا غهیری خو ژی كه فاره تی نینه؛ وهکی ریقینگهك بجیه ته نغینا هه فزینا خو یا ب روژی كه فاره تی ل سهر كه سی ژ وان نینه هندیکه ژنه د بنیات دا ناكه فیه سهر و زهلام ژی ب ریقینگاتی یی ناكه فیه سهر)، كه فاره تی ل سهر وی فهرز نابیت یی روژییا خو شکاندی نه ب چونا نغینې (وهکی دهسپه را بلا پشی دهست په را جیماع كریبیت، و هه روه سا كه فاره تی فهرز نابیت ل سهر وی یی روژی ب جیماعی و ب تشته کی دی پیکشه شکاندی وهکی ب خورانی بشکینیت پاشی جیماعی بكهت)، كه فاره تی ل سهر ریقینگی و نه خوشی ژی فهرز نابیت وهله و ریقینگ و نه خوش ب زینایي روژییا خو بشکینن (ریقینك و نه خوش نه گهر

ل دویف دستویری بیت دروسته ل دویف وی دستویری ب جیماعی بشکینیت و چ کهفارت ژى ناکهفیته سهر، ههرودهسا نهگهر ب گونهه ژى روژیا خو ب جیماعی شکاندبیت کهفارت ناکهفیته سهر وی وهکی زهلام یی نهخوش بیت یان یی ریڅینک بیت بجپته نقینا ههقرینا خو کو روژیا ههقرینا خو بشکینیت، کهفارت ل سهر وی فهرز نابیت یی جبپته نقینى و هزر گر بیت کو هیشتا شهفه پاش دهرکهفت روژ (نهگهر هزر گر شهفه نان هزر گر شهفا مای، نان ب گومان کهفت و جیماع کر کهفارت ناکهفیته سهر بهلی دئ روژى شکیت، نان ژى هزر گر بو شهف نان ب گومان کهفت کو یا بویه شهف، نان ژى ژ ژبیرکرن فه روژیا خو خوار و پشتی هینگی ژدل تهعهمود جیماع کر ب وی چهندی ههمیی کهفارت ناکهفیته سهر)." .

(وَهِي: عَتَقَ رَقَبَةً مُؤَمَّنَةً، سَلِيمَةً مِنَ الْعُيُوبِ الَّتِي تَخْلُ بِالْعَمَلِ).

"کهفارت نهفهیه: نازاکرنا بهندهیهکی باوهردار، یی ساخلم بیت ژ عهیبیت بنه ریگر بو شولکرنی (بهندهیی شیت و نهخوش نهو نهخوشی هیفی نهبیت کو دئ چارسهر بیت ب کیر ناهیت، ههر وهسا نهوی دهستی وی یان پیت وی د بری ب کیر ناهیت)." .

(فَإِنْ لَمْ يَجِدْ.. صَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعِينَ، فَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ.. أَطْعَمَ سِتِّينَ مَسْكِينًا كُلَّ وَاحِدٍ مَدًا).

"نهگهر بهنده ب دهست نهکهفت.. دئ دوو ههیفا ل سهریک ب روژى بیت (دقیّت ب شهف نییهتی بینیت و دقیّت نییهتا روژیا کهفارتی بینیت، چ قهیدی نینه نهگهر روژیگری کهفارتی بکهفیته د دیتنا خوینا ههیفانه دا یان یا بجیکبونی و بجیک بهرچونی دا یان شیت بیت یان نههشیار بیت)، نهگهر شیانیت روژى گرتنی نهبوون (وهکی کو یی دانعهمر بیت، یان یی نهخوش بیت، یان ژ خو بترسیت کو دئ گرتنا دوو ههیفان ل سهریک نهخوشیا وی پی زیدهبیت، یان شههوهدا وی یا زیدیهه شیان نینن زالیی ل سهر خو بکهت یان ههر نهگهرهک بیت کو د شیانیت وی دا نهبن).. دئ شیت ههژارا تیرکهت ههر ههژارهکی ب کولهکا خوارنی (دقیّت کهفارتی ب دهته ولن کهسان یی زهکات ژى دچن، کهفارتا خوارنی چ دهمل بیت یان برنج، و چ یی کهلاندی بیت یان یی حشک، و درسته یی هندهکا پتر بیت ژ هندهکی دی)." .

(وَتَسْقُطُ الْكَفَّارَةُ بِطَرَوِ الْجُنُونِ وَالْمَوْتِ فِي أَثْنَاءِ النَّهَارِ، لَا بِالْمَرَضِ وَالسَّفَرِ وَلَا بِالْإِعْسَارِ، وَلِكُلِّ يَوْمٍ يُفْسِدُهُ كَفَّارَةٌ).

"دی کفارت ل سہر وی مروقی رابیت یی د روژا رومہ زانی دا چبیتہ نقینئ و ہەر د روژئ دا شیت بیت یان بمریت (نہ گہر مروقہ کی ل روژا جہژن جیماع د گہل ہہ فژینا خو کر و پشتی ہینگی گہ شتہ ک کر بو باژیرہ کی دی و ل وی باژیری رومہ زانہ وی دہمی کہ فارت ل سہر وی فہرز نابیت بہ لی بو خوارنی دی خو گریٹ ہہ تا دبیتہ شہف و ہک ریژگرتن بو ہہ یفا پیروز)، کہ فارت ل سہر وی مروقی نارابیت یی چبیتہ نقینئ و و د روژئ دا نہ خوش بیت یان ببیتہ ریقینک (ہہ رومہ سا ب نہ ہشیاربونئ و ب گاوروبوونئ زی کہ فارت نارابیت ئانکو: دی کہ فارتی دہت)، و ہہ رومہ سا کہ فارت ب دہست کورتییئ نارابیت، بو ہەر روژہ کی ئہوا روژی ب چونا نقینئ تیڈا دہیتہ شکاندن دی کہ فارتہ کی پیشقہ دہت (چونکی ہەر روژہ ک پەرستنا خو یا تایبہت یا ہہی چ گریڈان ب روژا بہری یان پشتی خو قہ نینہ)".

(فصل: في الفِدية الواجبة بدَلًا عَنِ الصَّوْمِ وفيمن تجب عَلَيْهِ)

قافیرا ل سهر دانا فديا فهر

ئهوا پيش روژي قه ددهن و كال سهر كي فهره

(ويجب مد من غالب قوت البلد، ويصرف إلى الفقراء والمساكين لكل يوم، يخرج من تركة من مات وعليه صوم رمضان أو غيره وتمكن من القضاء، أو تعدى بفسطه، أو يصوم عنه قريبه، أو من أذن له الوارث أو الميِّت).

"فهره (فديي دگهل قه زاکړنا وئ روژي ئهوا ب جيماعئ شکاندي بدهت فديه ژي) کوله کئ ژ خوارنئ ژ بههرا پتر ژ خوارنا خه لکئ باژپړئ خو بدهت، دئ پيش ههر روژه کئ قه وئ خوارنئ دته (ئیک ژ) فه قير و هه ژارا (بتئ فه قير و هه ژار ئه وئ زه کات پئ دچن نه يئن دئ ئه وئ ژ هه ژي زه کاتئ؛ چونکي قورئانئ به حسئ هه ژاري يا کري و فه قير خرابتره ژ هه ژاري)،

دئ وئ خوارنئ ژ جهيلايئ ميرائئ مري دهن ئه و مريي روژييت ردهه زانئ ل سهر و نه گرتين ، ئان ژي نه ييت ردهه زانئ (وهکي نه زرا و که فاره تان) و د شيان دا بيت قه زرا بکهت و قه زرا نه کربن، ئان ژي روژيا خو بئ هيجهت خوار بيت (بلا شيانئ قه زاکړنئ نه بن فيجا چ که فاره تئ پيشقه بدهن ئان روژيان پيشقه بگرن وهکي د قه وئ قه ديم دا هاتي دبئژيت:)، ئان ژي مروقه کئ وئ روژييت وئ پيشقه بگريت، ئان ژي وئرسيت وئ دهستويري دابيته مروقه کي روژييت وئ پيشقه بگريت، ئان ژي مري دهستويري دابيته کهسه کي کو پستي مرنا وئ روژييت وئ پيشقه بگريت (فيجا چ پارهدابنئ يان ب خيرا خو بگريت. دروست نينه ئيکئ بياني روژييت بئ دهستويريا مري يان مروقيت مري پيشقه بگريت و ههروهسا دروست نينه خورائئ ژي بئ دهستويري پيشقه بدهت. ل فيره بوچي بو حه جي دروسته بئ دهستويري حه جي پيشقه بکهت و بو روژييت و که فاره تئ دروست نينه؟ چونکي هنديکه حه جه د بنيات دا حه ج پيشقه کړن دروسته به لئ روژي د بنيات دا پيشقه گرتن دروست نينه، و دروژييت دا خوارن پيشقه دان يا هه ي به لئ د حه جي داخ وارن پيشقه دان نينه)".

(وَيَجِبُ الْمَدُّ أَيْضًا عَلَى مَنْ لَا يَقْدِرُ عَلَى الصَّوْمِ لِهَرَمٍ أَوْ مَرَضٍ لَا يُرْجَى بُرْؤُهُ، وَعَلَى الْحَامِلِ وَالْمَرْضِعِ إِذَا أَفْطَرْتَا خَوْفًا عَلَى الْوَلَدِ مَعَ الْقَضَاءِ، وَعَلَى مَنْ أَفْطَرَ لِإِنْقَادِ حَيَوَانَ مَشْرَفٍ عَلَى الْهَلَاكِ، وَعَلَى مَنْ أَخَّرَ الْقَضَاءَ إِلَى رَمَضَانَ آخِرَ بَعْضِ عَذْرٍ).

"ههروډسا دې کولمکه خوارنې فەر بیت ل سهر وی یې شیانیت روژی گرتنې نه بن ژ نه گهرې پیریې ټان نه خوشییه کا چ هیڅی نه بن بو چاره سه ریې، ههروډسا دې که فارهت فەر بیت ل سهر ژنا ب حمله و یا شیردر ب مهرجه کې نه گهر روژیا خو ژبه ر بچیکې شکاند بیت، ههر وډسا دې که فارهت ل سهر وی فەر بیت یې روژیا خو شکاندی دا کو حیوانه کې ژ مرنې قورتالکته، و دې که فارت ل سهر وی ژی فەر بیت یې روژیا خو گړو کری هه تا رهمه زانا دویف دا ب سهر د هاتی (پیش ههر روژه کې فه کولمکه خوارنې روژین تیدا نه خوش بوین و گهشت کرین تینه بیت) بې هیجهت.

ل سهر بابته فدیې سې حالت یېن بو ههین ههروډکی مه ب دریژ ل سهر گوتی بهری نوکه نهو ژی ب کورتی نه فنه:

نیک: دې که فارهت فەر بیت ب کولمکه خوارنې ل سهر یې روژی خوار بیت و مر بیت ب ههر رهنګی هه بیت ژ بهر روژی خوارنې، ههروډکی مه به حسې مری کری کا دې چهوا روژیا پيشفه گرن و دې چهوا که فارهتې پيشفه دن.

دوو: دې که فارهت فەر بیت ب کولمکه خوارنې ل سهر یې که فارهت د وهختی وې یې باشترا نه دابیت وهکی ژنکا ب حمله و یا شیردر نهوین ژ بهر حمله و شیردانې روژی خوارین.

سې: دې که فارهت فەر بیت ب کولمکه خوارنې ل سهر وی یې روژیا خو گړو کری هه تا کو رهمه زانه ک ب سهر دا هاتی پیش ههر روژه کې کولمکه خوارنې ههر وهکی مه گوتی."

څاڅیرا ل سهر روژییټ خوبه خش

څیرا روژیان ناهینه هژمارئ هندی هند گهلهکن ژ وان: خودای مهزن د فهرمودا
 قدوس یدا دبیژیت: "همی کاریت کورئ ئادهمی بو وینه بتی روژی تینه بیت روژی بو
 منه نهز دی جزای وی دهمی".

(صَوْمُ التَّطَوُّعِ سَنَةً وَهُوَ ثَلَاثَةُ أَقْسَامٍ:
 مَا يَتَكَرَّرُ بِتَكَرُّرِ السَّنِينَ؛ وَهُوَ: صَوْمُ يَوْمِ عَرَفَةَ لِغَيْرِ الْحَاجِّ وَالْمُسَافِرِ، وَعَشْرَ ذِي
 الْحِجَّةِ، وَعَاشُورَاءَ وَتَاسُوعَاءَ، وَالْحَادِي عَشَرَ مِنَ الْمُحَرَّمِ، وَسِتَّ مِنْ شَوَّالٍ، وَيَسْنَ
 تَوَالِيهَا وَاتِّصَالُهَا بِالْعِيدِ).

"روژییټ خوبه خش سونه ته مروف بگریټ نهو زی سی پشکن:

پشکهک ژ زی نهو دووباره دبن ل دویف زفرینا سالی؛ نهو زی نهفه نه: روژیگرنا روژا
 عهرهفه (سونه ته) بهلی نه بو وی یی ل حه جی و یی ریڅینگ، و روژییټ دهکیت
 زیلجی (کو سونه ته مروف هشت روژیټ بهری روژا عهرهفه ب روژی بیت بهلی روژا
 هشتی یا گرنگه وهک یهدهک ژ بهر روژا عهرهفه و ههروهسا روژا عهرهفه زی ژمه
 داخوازکریه بگریټ چونکی ژ دههکانه و گونه هیټ دوو سالان پی دهینه غفراندن)،

و روژییټ روژا عاشورا (ژ بهر گوتنا پیغه مبهری -سلاقیټ خودی ل سهر بن- دهمی
 دبیژیت: "أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ" راما: "نهز ب هیفی مه کو دی
 گونه هیټ سالهکی پی هینه غفراندن"، د بنیات دا گرنا روژیا روژا دهی یا مله تی
 جوهیان بوو دهمی خودی موسا و مله تی وی ژ فیرعه ونی قورتال کرین نهو روژ کهفته د
 روژا دهی عاشورای دا، وختی پیغه مبهری مه مشه ختبی بو مه دینی گرنا روژیا وی
 روژی ل سهر موسلمانان فهرز کر، پاشی پستی هه یقا رهمه زانی هاتییه فهرز کرن موسلمان
 هاتنه هه لېزارده کرن بو گرنا روژا عاشورای یی بقیټ بلا بگریټ و یی بقیټ بلا بخوت
 بهلی څیرا گرنا وی هیلا) و تاسوعای (ژ بهر گوتنا پیغه مبهری -سلاقیټ خودی ل سهر
 بن- دهمی دبیژیت: "لَنْ يَبْقِيَ إِلَي الْقَابِلِ.. لأَصُومُنَ التَّاسِعَ" راما: "نهگهر نهز مامه ساخ
 .. دی سالا بهیټ روژا نهی زی گرم" بهلی مر نهگه هشته سالا دویف دا.) و روژا یازدی ژ

هه یفا موحه رهمی (چهند مفا ییت ههین ژ بو گرتنا روژییا روژا نه هی و یازدی ژ وان: وهک یه ده کهک بو روژا دهی نه کو روژییا مروفی نه که فیه د روژا دهیډا، هه ر وهسا داکو روژیییت موسلمانان د جیاواز بن ژ روژیییت نه موسلمانان چونکی جوهی بتنی روژا دهی دگرن، و وهک کارکرن ب گوتنا پیغه مبهری -سلاقییت خودی ل سهر بن-)،

و روژیییت شه شکییت شه والی (سونه ته مروف شه شکییت شه والی بگریت چونکی خیرا وی هه روهکی مروفی سال هه می گرتی راستیا وی پیغه مبهه -سلاقییت خودی ل سهر بن- دبیژیت: "کصیام الدهر"، رامن: "هندي روژیییت ساله کی". و ریوايه ته کا دی دا دبیژیت: "أن صیام رمضان بعشرة أشهر، وصیام ستة من شوال بشهرين، فذلك صیام السنة" رامن: "روژییت هه یفا رهمه زانی ته مهت روژیییت دهه هه یفانه، و روژیییت شهش روژا ژ هه یفا شه والی ته مهت دوو هه یفانه، نه و چهنده بونه روژیییت ساله کی"، سونه ته بو گرتنا روژیییت شه شکییت شه والی نیکسه ر پشی جه ژنی ده ست پی بکه ت و ل دویف نیک بگریت (نه و چهنده وهک له ذاتی بو په رستن، و داکو ژی نه چیت، و دروسته نه ل دویف جه ژنی بیت ب شیوی نیکسه ر، و دروسته ل دویف نیک نه بیت. ل سهر چهنده بوری وهسا دیار دبیت کو نه گهر شه شکا ب جه ژنی فه گریده ت باشتره هه ر چهنده دبیت دگهل روژیییت شه فیه وان د سپی -ایام البیض- و روژیییت شه فیه وان د رهش -ایام السود- بگریت کو دوو سونه تا پیگه بگریت داکو ژ خیلافی خلاص بیت نه وی ت دبیژن دروست نینه پیگه بگرن یا باشتر نه وه پشی جه ژنی نیکسه ر بگریت).

(وَمَا يَتَكَرَّرُ بِتَكَرُّرِ الشُّهُورِ؛ وَهِيَ: الْأَيَّامُ الْبَيْضُ وَهِيَ الثَّلَاثُ عَشْرَ وَالرَّابِعَ عَشْرَ وَالْخَامِسَ عَشْرَ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ، وَالْأَيَّامُ السُّودُ وَهِيَ: الثَّامِنُ وَالْعَشْرُونَ وَتَالِيَاهُ).

"وېشکه کا دی ژی نه وه دووباره دبن ب هاتنا هه یفان؛ نه و ژی نه فه نه: روژییت سپی کو روژا سیژدی و چاردی و پازدی ژ هه می هه یفان (ژ بهر گوتنا پیغه مبهری سلاقییت خودی ل سهر بن دهمی دبیژیت: "صیام ثلاثة أيام من كل شهر صیام الدهر، وأيام البیض صبیحة ثلاث عشرة وأربع عشرة و خمس عشرة"، رامن: "ی د هه یفی دا سی روژا ب روژی بیت هه ر وهکی د سالی هه میی دا ب روژی بوی، و روژیییت شه فیه وی سپی روژا سیژدی و روژا چاردی و روژا پازدی نه"، مفا یی وی چهندي کو سی روژن چونکی هه ر خیره ک ب دهه خیرایه هه ر وهکی مروف د هه یفی دا هه میی بروژی بوی، د سالا)،

و روژیږن شهفین وئ د رمش نهوژی نهغهنه: روژا بیست و ههشتی و بیست و نه هی و سیهی ژ هه می هه یقان (نافیت وان یین ب ره شی نافکرین ژ بهر کو رونا هییا هه یقی د شهفیت دوماهیکا هه یقی بهرزه دبیت و شف تاری دبیت، گرتنا وان روژیان بویه تشته کی خیلافی به لی یا دروست نهوه کو گرتنا وان روژیان سونه ته بگریت)." .

(وَمَا يَتَكَرَّرُ بِتَكَرُّرِ الْأَسَابِيعِ؛ وَهُوَ: الْاِثْنَيْنِ وَالْحَمِيسِ).

"و پشکه کا دی ژی نهوه کو دووباره دین ب هاتنا حهفتیان؛ نهوژی نهغهنه: دوو شه مې و پینچ شه مې (ژ بهر کو پیغه مبه ری خودی سلا فیت خودی ل سهر بن روژیت دوو شه مې و پینچ شه مېا دگرتن و د گوت: "ذلك يومان تعرض الأعمال على رب العالمين، فأحب أن يعرض عملي وأنا صائم"، راما ن: "نهو چهنده دوو روژن عه مه لی مرو فی تیډا دهیته پیشکیشکر ن بو خودای هه می جیهانان، من دقیت دمی عه مه لی من دهیته پیشکیشکر ن نه زی ب روژی بم"، ب کورتی عه مه ل دهیته پیشکیشکر ن. و هه روه سا د شفا نیقی ژ هه یقا شه عبانی و شفا له یله تولقه در دا عه مه ل ب کورتی دهیته پیشکیشکر ن بو خودای، و د هه می شف و د هه می روژا دا عه مه ل ب بهر فره ی دهیته پیشکیشکر ن ب شف ژی و ب روژ ژی هه روه کی د فهرمودی دا هاتی کو هنده ک ملیاکه ت ب روژ دگه ل مه نه و هنده ک ب شف، د نفیژا نیقاری و سپیدی دا نیک و دوو دگهورن، و عه مه لی مه د به نه ده ف خودای)." .

(وَسَنَ صَوْمَ الْأَشْهَرِ الْحَرَمِ؛ وَهِيَ: ذُو الْقَعْدَةِ، وَذُو الْحِجَّةِ، وَالْمَحْرَمِ، وَرَجَبٌ، وَكَذَا صَوْمَ شَعْبَانَ، وَأَفْضَلُهَا الْمَحْرَمِ، ثُمَّ بَاقِي الْحَرَمِ، ثُمَّ شَعْبَانَ).

"سونه ته مرو ف روژیږن وان هه یقان بگریت نهوین کوشتن تیډا حه راکرین (هه یقین ب بها، گرتنا روژیان د هه یقین بها دا ژ هه می هه یقان ب خیرتره پستی هه یقا رده زانی)؛ نهوژی نهغهنه: زولقیعه، و زولحیجه، و موحه رده، و رجه ب، و هه روه سا هه یقا شه عبانی ژی (ژ بهر کو پیغه مبه ری سلا فیت خودی ل سهر بن به را پتر ژ هه یقا شه عبانی دگرت)، و هه یقا ژ هه می هه یقا ب خیرتر بو روژیگرتن هه یقا موحه رده می یه، پاشی هه یقین دی یین (ب بها)، پاشی ل دو یف دا هه یقا شه عبانی)." .

(وَيَكْرَهُ إِفْرَادَ الْجُمُعَةِ وَالسَّبْتِ وَالْأَحَدِ).

"مهکروهه روژيبيټ سونهت د شان روژان دا ب تنی بهینه گرتن: روژا خوتبه بتنی، روژا شه‌مبی بتنی، روژا نیک شه‌مب بتنی (نهو تینه‌بیت نه‌گهر روژه‌کی به‌ری یان روژه‌کی ل پشت بگریټ، ژ بهر وی چهندي نه‌هی یا ژئ هاتییه‌کرن چونکی روژا شه‌مبی جوهی بهای دده‌نی و روژا نیک شه‌مب مه‌سیحی بهای دده‌نی، د بنیات دا نه‌هی یا ژ روژا شه‌مبی هاتییه‌کرن و نیک شه‌مبی وه‌ک قیاس ل سهر روژا شه‌مبی هاتییه‌که‌رامکرن، به‌لی نه‌گهر مروفه‌ک روژا خوتبه‌دگهل روژا شه‌مبی پیکفه‌بگریټ دروسته یان روژا شه‌مبی و روژا نیک شه‌مبی پیکفه‌بگریټ دروسته چونکی بها بو چ روژا نامینیت)".

(وَأَفْضَلُ الصَّيَامِ صَوْمُ يَوْمٍ، وَفَطْرُ يَوْمٍ).

"روژيبيټ سونهت ییښ ژ باشتړینان مروف بگریټ نه‌وه: روژه‌کی بگریټ و روژه‌کی بخوت (ژ بهر گوتنا پیغه‌مبه‌ری سلاقیټ خودی ل سهر بن دهمی دبیژیت: "أَفْضَلُ الصَّيَامِ صِيَامُ دَاوُدَ كَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيَفْطُرُ يَوْمًا" رامن: "باشترین روژی مروف بگریټ روژيبيټ داوود پیغه‌مبه‌رن روژه‌کی تیډا ب روژی بو و روژه‌کی د خوار)".

دەرگه‌هی مانا ل مزگه‌فتی بو په‌رستنې

رامانا ئیعتیکافی ئه‌وه: مانه‌کا تایبته ژ که‌سه‌کی تایبته د جهه‌کی تایبته د ل دویف نییته‌تی. ئیعتیکاف بتنی د مزگه‌فتی و د جهی په‌رستنې دا ده‌یته‌کرن، به‌روفاژی ژ خه‌لوئ؛ خه‌لوه ل مزگه‌فتی فه ده‌یته‌کرن و د شکه‌فتیدا و ل هر جهی گونجایی بیت. ئیعتیکاف په‌رستنه‌کا که‌فنه، هر ژ که‌فندا که‌سین ژ وه‌لیین خودی ئه‌و په‌رستن دکر. پیغه‌مبه‌ری مه‌ زی سلافتی خودی ل سهر بن- ئه‌و په‌رستن که‌له‌ک دکر ب تایبته د ده‌کیت دووماهیکی ژ هه‌یفا پیروز، ژ به‌ر وی چهندي بویه سونه‌ته‌کا ب خیر).

(هُوَ سَنَةُ مُؤَكَّدَةٍ وَشَرْطُهُ سَبْعَةٌ: الْإِسْلَامُ، وَالْعَقْلُ، وَالنَّقَاءُ عَنِ الْحَيْضِ وَالنَّفَاسِ، وَأَنْ لَا يَكُونَ جَنْبًا، وَأَنْ يَلْبِثَ فَوْقَ قَدَرِ طَمَآنِينَةِ الصَّلَاةِ، وَأَنْ يَكُونَ فِي الْمَسْجِدِ وَالْجَامِعِ أَوَّلَى، وَأَنْ يَنْوِيَ الْإِعْتِكَافَ).
"مانا ل مزگه‌فتی (ئیعتیکاف) ب مهرما په‌رستنې سونه‌ته‌کا که‌له‌کا ب خیره و مهرجین وی حه‌فتن:

دفتی موسلمان بیت، دفتی یی ب عه‌قل بیت (ئیعتیکاف ژ که‌سین شیت و گاور و یین نه‌هشیار و بیهوش قه‌بیل نینه)، دفتی پاقر بیت ژ ژفانین دیتنا خوینا هه‌یفانه و خوینا بجیک بون و بجیک به‌رجونی (و دفتی پاقر بیت ژ پرسکیت کیم و ئه‌داف و خوین تیدا ده‌ین داکو مزگه‌فت پی پویس نه‌بیت)، ناچیبیت یی ب جه‌نابه‌ت بیت، دفتی پتر وی قه‌ده‌ری ب راوه‌ستیت ئه‌وا د نفیژی دا د راوه‌ستیت (ئانکو: مانا د مزگه‌فتی فه ژ مه‌رانه فیجا چهند بیت چ قه‌یدی نینه)، دفتی د مزگه‌فتی دا بیت و ئه‌گهر د مزگه‌فتا مه‌زن دا بیت باشتره (ئانکو: ئیعتیکافا نه د مزگه‌فتادا دروست نینه)، دفتی نییته‌تا مانا د مزگه‌فتی دا بینیت (بو نمونه بیژیت: من نییته‌ته ئیعتیکافی بکه‌م).

(وَتَجِبُ نِيَّةُ الْفَرْضِيَّةِ إِنْ نَذَرَهُ، وَيَجِدُ الدَّيَّةَ بِالْخُرُوجِ إِنْ لَمْ يَنْوَ الرُّجُوعَ، وَإِنْ قَدَرَهُ بِمَدَّةٍ.. فَيَجِدُهَا إِنْ خَرَجَ لَغَيْرِ قَضَاءِ الْحَاجَةِ، وَإِنْ كَانَ مُتَتَابِعًا.. جَدَّهَا إِنْ خَرَجَ لَمَّا يَقْطَعِ التَّتَابُعَ).

"دئ نيههتا فهرزئ ئينيت بو مانا د مزگهفتئ فه نهگهر ل سهر خو كريبته نهزر (دئ بيژيت: من نيههته فهرزا ئيعتيكافئ ل سهر خو راكم، ئان ژئ ئيعتيكافا نهزر ل سهر خو راكم)، دئ نيههتا خو نوئ كهت دهمئ پشئي دهركهفتئ دزفريت نهگهر نيههتا زفريئ نهبيت دهمئ دهركهفتئ،

نهگهر ژ مزگهفتئ دهركهفت و دهمئ دهركهفتي نيههتا ماوهكئ دستنيشانكړئ ئينا پاشئ بزفريت.. دئ جارهكا دي نيههتا مانا مزگهفتي نوئ كهت نهگهر بو كارهكئ پيدفئ نهدهركهفت بيت (بهلئ نهگهر بو كارهكئ پيدفئ دهركهفتبيت وهكي چونا دستنقيژئ نيههتئ نوئ ناكهت)، نهگهر يئ ژ مزگهفتئ دهركهفتيت و نيههتا زفريئ ههئ وهو بيت يئ نيههتا وي يا مانا د مزگهفتئ دا وهو بيت يئ ل دويقيك -متابع- ئانكو نهئ بهردهوام.. دهمئ دزفريت دفت نيههتا خو نوئ كهت نهگهر دهركهفتنا وي وهو بيت وهو كو نيههتا دويقيكيا وي ژيگهكهت (وهكي سهرهدانا نهخوشي. نهگهر دهركهفتن وهو نهبيت وهو نيههتا وئ ژيگهكهت وهكي چونا دستنقيژئ و خوارنئ .. نيههتا خو نوئ ناكهت)".

(وَإِنْ عَيْنٌ فِي نَذَرِهِ مَسْجِدًا.. فَلَهُ أَنْ يَتَكَبَّرَ فِي غَيْرِهِ إِلَّا الْمَسَاجِدَ الثَّلَاثَةَ).
"نهگهر مزگهفتهك دستنيشانكر و ل سهر خو نهزر كر كو لئ بمينيت.. بو وي دروسته ل ههر مزگهفتهكئ بيت لئ بمينيت بتنئ ههرسئ مزگهفت تينهبن نهگهر نيههتا ئيك ژ وان سئ مزگهفتان ئينابيت دفت فهستا وئ مزگهفتئ بكهتئ وهو نيههت لئ ئيناي".

(وَيُحْرَمُ بَعْضُ الْزُّوْجِ وَالسَّيِّدِ).
"ههرامه گوري و بهني بئ دستويريا سهرودرئ خو ل مزگهفتئ بمين ب نيههتا تيدا مانئ (نهگهر سهرودري دستويري دابيتئ.. دروسته)".

(فصل: فِيمَا يَبْطُلُ الْاِعْتِكَافُ وَفِيمَا يَقْطَعُ التَّائِبُ)

فاڅیرا ل سهر شکینه ریت نییه تا مانا د مزگه فتی دا ل سهر تشتی

دویشی کیبی - تتابع - ژیکفه دکه ت

(وَيَبْطُلُ الْاِعْتِكَافُ بِالْجَمَاعِ، وَالْمُبَاشَرَةُ بِشَهْوَةِ اِنْ اُنْزَلَ، وَبِالْجُنُونِ وَالْاِغْمَاءِ، وَالْجَنَابَةِ، وَالزَّوْءَةِ، وَالسَّكْرِ).

"نییه تا مانا د مزگه فتی دا (نیعتیکاف) ب چهند کاران به تال دبیت ب چونا نفینی (کو ژ دل جیماع کر بیت و یی زانا بیت کو جیماع نیعتیکاف به تال دکه ت و ل دویف که یفا خو کر بیت کوته کی لی نه هات بیت ته کرن)، و ب دهست تیوهر دانا ب شه هوه ت ژی نه گهر ئافا وی پی هات (و ب دهست په ریپی به تال دبیت)، و ب شیتاتی و ب نه هشیار بوونی، و (نیعتیکاف ب دیتنا خوینا ژفانین هه یفانه به تال دبیت هه روه کی) ب جه نابته تی، و ب سهر داچونی کافر بوونی، و ب بیهوشی بی (ب کارین یین بوری هه مییان نیعتیکاف به تال دبیت)".

(وَإِذَا نَذَرَ اِعْتِكَافَ مُدَّةٍ مُّعَيَّنَةٍ.. لَزِمَهُ).

"نه گهر مروغه کی نه زر کر کو بو ماه کی دهست نیشان کری ل مزگه فتی بمینیت (بو نمونه: حهفت روژا).. دی فهر بیت ل سهر وی د وی ماوهی دا ل مزگه فتی بمینیت".

(وَيَقْطَعُ التَّائِبُ السَّكْرَ، وَالْكَفْرَ، وَتَعَمَدُ الْجَمَاعَ، وَتَعَمَدُ الْخُرُوجَ مِنَ الْمَسْجِدِ لَا لِقَضَاءِ الْحَاجَةِ، وَلَا الْأَكْلِ، وَلَا الشَّرْبِ اِنْ تَعَذَّرَ الْمَاءُ فِي الْمَسْجِدِ، وَلَا لِلْمَرَضِ اِنْ شَقَّ لِبْنُهُ فِيهِ، أَوْ خَشِيَ تَلَوِيْثَهُ، وَمِثْلُهُ الْجُنُونُ وَالْاِغْمَاءُ، وَلَا اِنْ اُكْرِهَ بَغَيْرِ حَقِّ عَلَى الْخُرُوجِ).

"نییه تا مانا دویشی کی - تتابع - نامینیت ب کاریت خواری: ب بیهوشی بی، و ب کافر بوونی، و ب چونا نفینی ژ دل. و ب دهرکه فتنا ژ مزگه فتی ژی نامینیت نه گهر ژ دل دهرکه فتبیت (ئانکو: نه ژ بهر کاره کی پیدفی دهرکه فتبیت)، به لی ب کارین خواری دی دویشی کی - تتابع - مینیت نه گهر ب دهرکه فتیت:

نه گهر ژ بهر کاره کی گرنگ دهرکه فتبیت (وه کی غوسلا ژ جه نابته تی، و راکرنا پویساتییه کی ل سهر له شی یان جلکی... هتد)، نه گهر ژ بهر خواری یان فه خواری دهرکه فتبیت کو فه خواری ل مزگه فتی دا نه بیت، نه گهر ژ بهر نه خوشی دهرکه فتبیت کو

شييان نه بن دگهل نه خوشييا خو ل مزگهفتي دا بمينيت (سهردانا دختوري و درمانکړني و وو)، نان بترسيت نه کو مزگهفت ب نه خوشييا وي پويس ببیت، وځي چهندا بوري شيتاتي و نه هشياريون نييه تا دويضيکيی -تتابعی- ژيکفه ناکهت ناکو: دي يا بهردهوام بیت، (ههروهسا نييه تا دويضيکيی ژيکفه ناکهت) نه گهر کوته کی لي هاتبیته کرن کو ب درکه فیت درکه فتنه بي هق (نان ژي ژبه زالمه کی ب رهفیت نان ژبه درهينداری خو ب رهفیت نه گهر شيان نه بن دهنيت خو بدت، نان ژ بهر ناگري نان دهه به کی چونکی ب وان هه مييان هيجه تا خو يا هه) "

(وَلَا يَقْطَعُهُ الْحَيْضُ إِنْ لَمْ تَسْعَهُ مَدَّةُ الطُّهْرِ).

" و ديتنا خوينه ژفانين هه يفانه ژي نييه تا دويضيکيی -تتابعی- ژيکفه ناکهت ب مه رجه کی نه گهر دهمي پاقریي تيرا نه کهت (نموونه: نه گهر نييه تا ئيعتيکافي بو دهه روژا ئينابيت د روژا ئيکی دا که فته د ژفانان دا، و ژفانيت وي بونه حهفت روژ، دي دوو روژ مينن پستي ژفانان کو يا پاقر بیت وي دهمي ديتنا ژفانين وي نييه تا دويضيکيا ئيعتيکافا وي ژيکفه ناکهت ناکو: ئيعتيکافا وي يا دروسته. به لي نه گهر دهه روژان که فته د ژفانان دا وي دهمي ژفانين وي ژ وختي ئيعتيکافا وي درکه فته دي دويضيکيا وي ژيکه فته کهت، دفتيت جارها دي نييه تا خو نوی که ته فقه) "

په رتوکا ل سهر فهرزا چه جی و عومری

(رامانا چه جی، نانکو: سهر دانا بهیتی ب مهرما نه دا کرنا روکنین چه جی نه وین کو دی به حس ژئ کهین و را کرنا فهرزا چه جی.

رامانا عومری، نانکو: سهر دانا بهیتی ب مهرما نه دا کرنا مه ناسکیت وئ. عومره د سالا شه شی مشه ختی دا یا هاتییه ته شریعکر، خیرا وئ گه له کا مه زنه گونه هیئت مروقی هه مییان د غه فرینیت هه تا گونه هیئت مه زن ژئ وه کی چه جی، لاپه ری مروقی ل دهف خودی دبیته لاپه ره کی سپی و نوی. چه ج و عومره بو یی نه بالغ و بنده و گوریا سونه تن).

(هما فرضان و شرط وجوبهما الإسلام والحرية والتكليف والاستطاعة). "چه ج و عومره هه ردوو فهرزن، و مهرجی فهرزبونا هه ردووکا: موسلمانته تی، و نازادی، و راسپاردن نانکو: بالغ و عاقل، و شییان".

(وَلَهَا شُرُوط: الأول: وجود الزاد وأوعيته ومؤنة ذهابه وإيابه).
(وو جورین شیانا یین ههین:

ئیک: شیانا ب ده سته ئینانا چه جی ب ریکا که سه کی کو چه جی پی شفه بکه ت کو یا گریایه ب نه خوشی هیقی نه بیت ژ نه خوشیا خو رابیت و مری کو دی به حس وئ هیئت. دوو: شیانین مروقی کو ئیکسهر بجیته چه جی، مهرجین خوارئ دی ئاماژئ ب مهرجین شیانین ئیکسهر که ت هه روکی خودانی کتیبی دبیریت:

"شیانین ئیکسهر ژئ مهرجین خو یین ههین نه وژی نه فنه نه: ئیک: دقت مروقی خوارن و فه خوارن و ئامانیت خوارن و فه خوارنی و مه زاختنا هاتن و چونین چه جی و عومری هه بن.

(چه ج ل دهف سهرجه م زانایین موسلمانان فهرزه و ژ روکنین ئایینئ ئیسلامی دهیته هژمارتن، تشته کی بهرچافه هه می موسلمان وئ چه ندی دزانن.

بهائی ہندیکہ عومرہیہ نہو ل سہر قہولئ ئەزھەر یئ ئیمامئ شافعی فہرزہ و ل سہر قہولئ دی سونہتہ بہلگہیئ ئیمامئ شافعی ل سہر گوتنا ئەزھەر گوتنا پیغہمبہرییہ - سلاقیئت خودئ ل سہر بن- دەمئ دەیکا مہ عایشایی پرسیار ژ پیغہمبہری کری گوت: ئەہی پیغہمبہریئ خودئ ئەری جیہاد ل سہر ژنان فہرزہ؟ پیغہمبہری -سلاقیئت خودئ ل سہر بن- گوت: " بهائی، جیہادہکە یا شہر تیدا نہی: حەج و عومرہ"، ناماژہیا ب ہەردووکا بہلگہیہ ل سہر فہرزبوونا ہەردووکا".

(الثَّانِي: وجود رَاحِلَةٍ لِمَنْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ مَكَّةَ مَرَحِلَتَانِ، أَوْ شَقَّ مُحْمَلٍ لِمَنْ لَا يَقْدِرُ عَلَى الرَّاحِلَةِ، وَالْمَرْأَةُ مَعَ وجود شريك).

"دوو: دَقِيتْ حَيْشْتَرَا ب كِيَر كاروانی بهيت ههبيت بو وی یئ دویریاتی دناف بهینا وی ومهکههی دا دوو قوناغ تیههین، ههروهسا دَقِيت ردهکئی مهحافی-هودجی- ل سهر پشتا حیشتری ههبيت بو وی یئ شییان نهبن خو ل سهر پشتا حیشتری بگریت، دَقِيت بو ژئی ههفالهك ههبيت ل سهر ردهئی دی یئ مهحافی-ههودهجی-".

(وَلَا تَشْتَرِطُ الرَّاحِلَةُ لِمَنْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ مَكَّةَ أَقْلٌ مِنْ مَرَحِلَتَيْنِ وَهُوَ قَوِي عَلَى الْمَشْيِ).

"حیشترا کاروانی مهرج نینه ههبيت بو وی یئ دویریاتی دناف بهینا وی ومهکههی دا کیمتر بیت ژ دوو قوناغا ئەگەر یئ ب هیژ بیت و شیانی پەیا ههبن".

(وَيَشْتَرِطُ كَوْنُ ذَلِكَ كُلِّهِ فَاضِلًا عَنْ دِينِهِ وَمَوْئِدَةٍ مِنْ عَلَيْهِ مَوْنَتُهُمْ ذَهَابًا وَإِبَابًا وَعَنْ مَسْكَنٍ وَخَادِمٍ يَحْتَاجُ إِلَيْهِ).

"ژ بو ههبونا -حیشتر و خوارن و فهخوارن و مهزاختنا هاتن و چونین حهجی و عومری ئەوین مه گوتین- مهرجه ئەو ههمی زیدهبن ژ مهزاختنین وی و ژ دهینین ل سهر وی، و زیدهبن ژ مهزاختنا وان کهسا یین مهزاختنا وان ل سهر وی فهرز، و دَقِيت هند زیدهبن هندی هاتن و چونین وی یین حهجی و عومری، و ژ جهی ئاکنجیبوونی و خزمهتکارهکی کو خزمهتا وی بکهت دەمئ پیدفی ب خزمهتی ببیت".

(الثَّالِث: أَمْنُ الطَّرِيقِ).

"سی: دَقِيت ئەمانهتا ریکی ههبيت

(ل دویف ئه مانه تا لایق بو چوونا گه شتا، ههروه سا ئه گهر یی ب تنی بیت و ویره کی نه بیت ب تنی بجیت ئانکو ژ خو بترسیت و یی پیدفی بیت هنده ک هه فال دگهل بن هه تا بجیت نه وژی دی بیته مهرجی ئه مانه تا ریکی)."

(الرَّابِع: وجود الزَّادِ وَالْمَاءِ فِي الْمَوَاضِعِ الْمُعْتَادِ حَمْلُهُ مِنْهَا بِثَمْنٍ مِثْلُهُ؛ وَهُوَ الْفَدْرُ اللَّائِقُ بِهِ فِي ذَلِكَ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ، وَعَلَفَ الدَّابَّةَ فِي كُلِّ مَرَحَلَةٍ).

"چار: دفتی خوارن و فه خوارن هه بیت ب بهایه کی گونجایی ل جهین پیدفی ب خوارن و فه خوارنی؛ بهایی گونجایی نهو بهایه یی لایق و گونجایی ب جه و دهمین کو بیهنا خو لی ددن، دفتی خوارن و فه خوارنا دهوارا هه بیت ل هه ر قوناغ و ویستگه هه کی بیهنا خو لی ددن

(چونکی دهوارا پیدفیا ب عه له فی هه ی و گه شتیارین حه جی ژی پیدفیا ب دهوارا هه ی له و ما عه له فی دهوارا بو مهرجه ک ژ مهرجا، نوکه ترومبیل و ته یاره و باخیره جهی دهوارانه کو دفتی مه سرده فا و هه بیت)".

(وَلَا يَجِبُ الْحَجُّ عَلَى الْمَرْأَةِ إِلَّا إِنْ خَرَجَ مَعَهُ زَوْجٌ أَوْ مُحْرَمٌ أَوْ نِسْوَةٌ ثَقَاتٌ).

"حج ل سهر ژنی فهرز نینه (بلا یا پیر ژی بیت کو دی مروفی نه جیتی) نهو تی نه بیت نه گهر (شیان هه بن و نه مانه تا ریکی هه بیت و خوارن و فه خوارن هه بیت دگهل وی چه ندی نه گهر) زه لامی وی دگهل بجیت، ئان ژی ئیک ژ مه حره میت وی دگهل بجیت (بلا زه لام و مه حره میت وی د فاسق ژی بن؛ چونکی دی بهرگریی لی کهن و پاریزیی ل سهر کهن دهمی پیدفی بیت، نه گهر بزانیی پاریزیی ل سهر ناکه ت دروست نینه بجیت)، ئان ژی هنده ک ژنکیی باوه ریی دگهل بچن".

(الْخَامِس: أَنْ يَثْبِتَ عَلَى الرَّاحِلَةِ بَعِيرٌ مَشْقَةٌ شَدِيدَةٌ).

"پینچ: مهرجه بو وی یی ل حیشتی سیار دبیت شیان هه بن خو ل سهر پشتا حیشتی بگریی بیکو زه حمه ته کا مه زن ب سیاربویی بکه فیت (نه گهر شیانیی سیاربونی نه بن مهرج نینه بجیت).

ژ مهرجايه دهمی ژ مال ددردکه فیت دگهل خه لکی بو چه جی دفت د وی دهمی دا خوارن و فه خوارن و مهرجین دی د ناماده بن.

ژ مهرجايه دفت هندک هه فال هه بن دگهل بچیت کو نه گهر بی هه فال بچیت ژ خو پشت راست نه بیت بچیت، و دده مه کی وده سا دا دگهل بچن یی گونجایی بیت دگهل دهمی چونی نه بهری وی دهمی داکو مه زاختن نه بیت به بارگرانی ل سهر وی، و نه پشتی وی دهمی داکو د وختی خو شهرعی دا بچیت و بگه هیت.

ژ مهرجايه دفت مه سره فا خوارن و فه خوارنی و مه زاختن دی وده ناماده ل دهف وی هه بن).

(وَلَا يَجِبُ عَلَى الْأَعْمَى الْحَجُّ إِلَّا إِذَا وَجَدَ قَائِدًا).

" (ژ مهرجايه کو)

چه ج ل سهر یی نابین نینه نه وتینه بیت نه گهر پی شه وایه ک هه بیت پی شه واتی یی بو بکه ت".

(وَمَنْ عَزَّ عَنِ الْحَجِّ بِنَفْسِهِ.. وَجَبَتْ عَلَيْهِ الْأَسْتِنَابَةُ إِنْ قَدَّرَ عَلَيْهَا بِمَالِهِ أَوْ بِمَنْ طَبِيعِهِ إِلَّا إِذَا كَانَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ مَكَّةَ دُونَ مَسَافَةِ الْقَصْرِ.. فَيُلْزَمُهُ بِنَفْسِهِ).

" (جورئ دووژ ژ جورئ شيانان: شيانا ب دهسته شيانا چه جی ب ريكا كه سه کی کو چه جی پی شه بکه ت نه وژی نه گهر شيان نه بن هه روه کی خودانی کتبی دیژیت:)

یی شيان نه بن چه جی بکه ت (ژ بهر کو یی نه خوشه ب نه خوشیه کا هیفی نه بیت ژئ رابیت، ثان بیچاره بیت ثان پیر بیت).. فهره ل سهر وی ئی کی ب ب مالی خو پی ش خوفه ب هنیریت نه گهر شيانیت مالی هه بن (ژ بهر فی فهرمودئ مروفه کی گوته پیغه مبهری: نهی پیغه مبهری خودئ خودای مه زن هج یا فهرز کری ل سهر بهنده یین خو و بابی من یی بیچاره یه خو ل سهر پشته حیشرئ ناگریت ئهرئ درسته نهز پی ش فه چه جی بکه م؟، پیغه مبهری -سلا فیت خودئ ل سهر بن- گوت: بهلئ)، ثان ژئ ئی ک ب خیرا خو پی ش فه بکه ت نه وتینه بیت نه گهر دويراتییا د ناف بهینا وی و مه که هی دا کی متر بیت ژ دويراتییا کورتکرنا نفیژا.. دی فهر بیت ل سهر وی نهو بخو بچیت.

(نهوئ مری و حه ج ل سهر وی فهرز بوی.. دی وهسیی وی یان ویړسیټ وی یان دادوهر مروفهگی پی سپاردهکته داکو حه جی ب لهز ب مالی وی پیش فه بکته، ژ بهر گوتنا پیغه مبهری -سلاقیټ خودی ل سهر بن- دهمی ژنهگی پرسیار ژ پیغه مبهری کری گوتی: نهی پیغه مبهری خودی دهیکا من ل سهر خو نه زر کریوو کو حه جی بکته و مړ بهری بجپته حه جی نه ری دروسته نهز حه جی پیشفه بکه م؟ پیغه مبهری گوت: "حه جی پیش فه بکه. نه ری نه گهر دهیکا ته هندهک دهین ل دهف هه بان ما ته پیش فه نه ددا؟" وی ژنکی گوت: به لی. ئینا پیغه مبهری -سلاقیټ خودی ل سهر بن- گوت: "پا دهینټ خودی چیرته تو پیش فه بدهی)".

(فصل: في المواقيت)

فاقيرا ل سهر دهم و جهيت ئيحراما لي گري ددهن

(يحرم بِالْعُمْرَةِ كلَّ وَقت، وبالحج في أشهره؛ وَهي شَوَّال، وَذُو الْقَعْدَةِ، وَعَشْر من ذِي الْحِجَّةِ).
(فَلَوْ أَحْرَمَ بِهِ فِي غير وَقْتِهِ.. انْعَقَدَ عُمْرَةٌ).

"ژ بو گريډانا ئيحراما دوو ميقات يټ بو ههين ميقاتي دهمي و ميقاتي جهي، ل دهست پيكي دي به حسي ميقاتي دهمي كهت كا گريډانا ئيحراما دكهفите كيژ دهمي دا دبيژيت: ژ بو دهمي گريډانا ئيحراميټ عومري دروسته ل ههمي دهمان گري بدعت (بوچونهك دبيژيت: بو ههرو و ههر و بو چونهك دبيژيت: بو سالهكي ب تني، ل دويف بوچونا نهول بو مروفي دروسته ئيحراميټ عومري گريدهت و چ جاران ل بن دهرنهكهفيت، و ل دويف بوچونا دووي ب تني بو وي ههيه ئيحراميټ عومري گريدهت بو سالهكي نه زيدهتر، نهگهر سالهك ب دووماهي هات و روكنين عومري خلاص نهكرن دي عومرا وي فهدسديت. بوچي ب چ دهمان فهدنهاتييه گريډان؛ چونكي وهكي هاتييه ريوايه تكرر ژ پيغه مبهري و غهيري وي كو د گهلهك دهمين جياواز دا عومره يا هاتييه كرن)، و بو دهمي حهجي دفتيت ل ههيفين حهجي دا گري بدعت نهوژي نهفه نه: ههيفا شهوالي، و ههيفا زولقيعدي، و د دههكيټ ئيكي دا ژ ههيفا زيلحيجي".

(وَمَنْ كَانَ بِمَكَّةَ.. فَيَحْرَمُ بِالْحَجِّ مِنْهَا، وبالعمره من أدنى الحل).

"ميقاتي دووي گريډانا ئيحراما وهك جه:

ژ بو جهي گريډانا ئيحرامان نهوي ل مهكههي (فيجا چ نهو بيت يي حهجا وي موته مهتع يان حهجا وي قارن يان نهو بيت يي دوير هاتييه حهجي).. دي بو حهجي ئيحراميټ خو ل مهكههي گريدهت، و بو عومري (فيجا چ خهلكي مهكههي بيت ئان نه، ئان زي نهو بيت يي دوير هاتي بو مهكههي).. دفتيت ئيحراميټ خو زدهرفهي سنوريټ حهرهمي گريدهت د نيزيكترين جه دا نهو جهي دبيژني -الحل- ئانكو: گريډانا ئيحراما تيډا حهلال بيت (باشترين جه بو گريډانا ئيحراما ژ دهرفه مهكههي بو وي يي ل مهكههي دهردهكفيت جيعررانه يه؛ كو جههكه دكهفите دناف بهينا مهكههي و تائيضي دا، پاشي

ته نعيم، پاشى حوده بيبه يه؛ كو نوكه مزگه فته ك لى هاتيه نفاكرن نهو جهه نهوئى وهكو هه فاليت پيغه مبهري -سلاقيت خودى ل سهر بن ل بن- دارى سوز دايه پيغه مبهري خودى د صولحا حوده بيبى دا"

(وَغَيْرِ الْمَكِّيِّ يَحْرَمُ بِالْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ مِنَ الْمِيقَاتِ؛ وَهُوَ لِتَهَامَةِ الْيَمَنِ: يَلْمُ، وَلَنْجِدَةَ: قَرْنَ، وَلَأَهْلَ الْعَرَاقِ: ذَاتَ عَرَقٍ، وَلَأَهْلَ الشَّامِ وَمِصْرَ وَالْمَغْرِبِ: الْجَحْفَةَ، وَلَأَهْلَ الْمَدِينَةِ: ذُو الْحَلِيفَةِ).

"يى نه ئاكنجى ل مهكه هى (فيجا چ ژ خه لكى مهكه هى بيت و نيهه تا حه جى ئان عومري ئينابيت ئان زى يى دوير بيت و قهستا مهكه هى بكهت ب نيهه تا حه جى ئان عومري) دى ئيحراميت خو ل ل جهى ميقاتا (نهو جهه نهوئى وهكو پيغه مبهري -سلاقيت خودى ل سهر بن- دهست نویشان كرى بو گريدانا ئيحرامان) گريدته؛ ههر جهه كى ميقاتيت خو ييت تايهت ييت ههين؛ جهى ميقاتا -گريدانا ئيحراميت- خه لكى يه مهنى: يه له مله مه، و جهى خه لكى نه جدى: قهرنه، و جهى خه لكى عيراقى زاتوعيرقه، و جهى خه لكى شامى (نهوئى وهكو ل زولحوله يى را نه چن) و مسرى و مه غربى: جوحفه يه، و جهى خه لكى مه دينى (و شامى ههروهكى مه گوتى): زولحليفه يه نهو جهى بهرنياس ب نه بيار عه لى.

(نه گهر ئيك ل ريكه كى را بورى و چ ميقات نه ديتن دى ئيحراميت خو راستا ميقاته كى گريدته چ ژ رهخى راستى يان يى چه پى. نه گهر نه زانى و ل بهر وى بهرزه بوو دى ئيجتياهدى كهت، نه گهر د ئيجتياهدى دا زى ل بهر وى بهرزه بوو دى تهقليدى كهت، ئانكو: دى بهرى خو دهنه خه لكى كا خه لكين د وئ رى را دبورن ل كيشه گريددهن دى نهوژى ل وئ رى گريدته).

(فَإِنْ جَاوزَ الْمِيقَاتِ مَرِيدًا لِلنَّسْكِ ثُمَّ أَحْرَمَ.. فَعَلَيْهِ دَمٌ إِنْ لَمْ يَعِدْ إِلَى الْمِيقَاتِ قَبْلَ التَّلَبُّسِ بِنَسْكِ).

"نه گهر هات ئيك ژ ميقاتا بورى (بو ريكا حهرمى فه چوو) و مهردما وى ژ بورينى چونا حه جى بيت و پاشى ب ريغه ئيحرام كرنه بهر خو.. دى (ل دويف گوتنا سهر جهم زانايين موسلمانان گونه هكار بيت و دى) خوينه كه فيته ل سهر وى نه گهر بهرى ئيحراما بكهته بهر خو نه زفريته جهى ميقاتا فه."

(وَالْإِحْرَامُ مِنَ الْمِيقَاتِ أَفْضَلُ مِنْ بَلَدِهِ).

"نه گهر ئیجراما ل میقاتی بکته بهر خو باشته کو ل مالا خو ب کته بهر خو".

(فصل: فِي بَيَانِ أَرْكَانِ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ)

فاقیرال سهر نأشکراکړنا روکنین چه جی و عومری

(أَرْكَانُ الْحَجِّ خَمْسَةٌ:
الْإِحْرَامُ، وَالْوُقُوفُ بِعَرَفَةَ، وَالطَّوَافُ، وَالسَّعْيُ، وَالْحُلُقُ).
روکنین چه جی پینجن:

گریدانا ئیحراما (ب نییها ئه داکړنا نسکیت چه جی)، و راوهستیانا ل عهره فی، و زفرینا ل دور بهی تی، و هاتن و چونا د ناف بهرا سه فا و مهروایي دا، و تراشینا پرچی یان کور تکرنا وی".

(وَأَرْكَانُ الْعُمْرَةِ أَرْبَعَةٌ:
وَهِيَ: الْإِحْرَامُ، وَالطَّوَافُ، وَالسَّعْيُ، وَالْحُلُقُ).
"روکنین عومری چارن:

گریدانا ئیحراما، و زفرینا ل دور بهی تی، و هاتن و چونا د ناف بهرا سه فا و مهروایي دا، و سهر تراشین (یان قوساندنا پرچی، و ته رتیف؛ ئانکو: ئیک دویف ئیکی، ب ته رتیفی بونه پینچ روکن)".

(فصل: فِي بَيَانِ الْإِحْرَامِ)

فَاقِيرَا ل سَهْر نَاشَكْرَا كَرْنَا نُيَحْرَامَا

(الْإِحْرَامُ نِيَّةُ الْحَجِّ أَوْ الْعُمْرَةِ أَوْ هُمَا، وَيَنْعَقِدُ مُطْلَقًا ثُمَّ يَصْرِفُهُ لِمَا شَاءَ).
 "كرنه بهرا ئيحراما ب نيههتا حهجي ئان ب نيههتا عومري ئان ب نيههتا حهجي و
 عومري، ب شيوئ ردهايي مروف د شيت ئيحارما بكهته بهرخو پاشي چ نيههت لى بينيت
 دروسته".

(وَيَسْتَحِبُّ التَّلَافُظُ بِالنِّيَّةِ، فَيَقُولُ: (نَوَيْتُ الْحَجَّ - أَوْ الْعُمْرَةَ - وَأَحْرَمْتُ بِهِ لِلَّهِ تَعَالَى).
 "سونهته نيههتي ب دهفي بينيت (دا وهكو دل و نهزمان بيكفه وهك ههفين ههروهكي
 مه بهري نوكه د دهست نفيز شويشتن دا بهحسي وئ كرى)، دي (ب دلي خو وهك نهرك و
 ب نهزمانى خو وهك سونهت) بيژيت: من نيههته فهرزا حهجي نهداكهه. ئان عومري، و من
 جلكيت ئيحراما ژ بو خودي گريدان".

(وَإِنْ حَجَّ أَوْ اعْتَمَرَ عَنْ غَيْرِهِ.. قَالَ: نَوَيْتُ الْحَجَّ - أَوْ الْعُمْرَةَ - عَنْ فُلَانٍ وَأَحْرَمْتُ
 بِهِ لِلَّهِ تَعَالَى).
 "نهگهر هات ئيكي حهج ئان عومره پيش ئيكفه كر.. دي بيژيت: من نيههته حهجي.
 ئان عومري. پيش فلان كهسي فه بكهه، و من جلكيت ئيحراما ژ بو خودي كرنه بهرخو".

(وَيَسْتَحِبُّ التَّلْبِيَةَ مَعَ النِّيَّةِ، وَالْإِكْتَارُ مِنْهَا، وَرَفَعَ الصَّوْتُ بِهَا لِلرَّجُلِ إِلَّا فِي أَوَّلِ
 مَرَّةٍ فَيَسِرُ بِهَا).
 "سونهته (بهري مروفى ل قيبلى بيت دهمي) مروف تهلبيا دگهل نيههتي بدهت، و
 سونهته مروف گهلهك تهلبيا بدهت، و سونهته بو زهلامى دهنگي خو ب تهلبيا بلندكهت
 تهلبيا ئيكي تينهبيت دي دهنگي خو ب تهلبيا ئيكي نزم كهت (تهلبيا ئيكي نهوه نهوا
 دكهفите پشتي نيههتي. نهگهر ئيكي نيههت ئينا ه تهلبيه نه گوت درسته. و نهگهر ئيكي
 تهلبيه گوت و نيههت نه ئينا دروست نينه دفت نيههتي بينيت)".

(وصيغتها: لَبِيْكَ اللَّهُمَّ لَبِيْكَ، لَبِيْكَ لَا شَرِيْكَ لَكَ لَبِيْكَ، إِنْ الْحَمْدُ وَالنُّعْمَةُ لَكَ وَالْمَلِكُ، لَا شَرِيْكَ لَكَ).

"و تهلبیبه ژى نهغه یه: لَبِيْكَ اللَّهُمَّ لَبِيْكَ، لَبِيْكَ لَا شَرِيْكَ لَكَ لَبِيْكَ، إِنْ الْحَمْدُ وَالنُّعْمَةُ لَكَ وَالْمَلِكُ، لَا شَرِيْكَ لَكَ".

(ویکرر ها ثلاثاً، ثُمَّ يُصَلِّي عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، ثُمَّ يَسْأَلُ اللَّهَ تَعَالَى الرِّضَا وَالْجَنَّةَ، وَالِاسْتِعَاذَةَ مِنَ النَّارِ، ثُمَّ دَعَا بِمَا أَحَب).

"سونه ته سیجارا تهلبی بدت، پاشی (پشتی سی جارا تهلبی دبیزیت نان پتر ژ سی جارا) دى سولات و سهلاما دته سهر پیغه مبهری -سلاقییت خودی ل سهر بن- (دی دهنکی خوب سولات و سهلاما نرمتر لیکه ت تهلبی، یا باشر نهوه هکو دهست ب تهلبییت خو کرن بلا فتهعنه که ت هه تا کو ب دوماهی دهیت نهو تینه بیت نه گهر نیکی سلاقری بلا بهرسقا سلاقی بدت چونکی بهرسقا سلاقی سونه ته)، پاشی دى بخو داخوازا رازیبون و بهحه شتی ژ خودی که ت، و دى بخو دوعا ژ خودی که ت کو خودی وی ژ جههنه می ب پاریزیت، پاشی دى بخو وا دوعا که ت یین وی دقین".

(وَإِذَا رَأَى الْمَحْرَمَ أَوْ غَيْرَهُ شَيْئًا يُعْجِبُهُ أَوْ يَكْرَهُهُ.. قَالَ: (لَبِيْكَ إِنْ الْعَيْشُ عَيْشُ الْآخِرَةِ).

"نه گهر حه جیهه کی ل بن ئیحرمان نان ژى نیکی دی تشتهک دیت کو پی مهندهوش بیت نان ژى پی نه خوش بیت.. بلا بیژیت: لَبِيْكَ نَانکو: نهز یی ل سهر عیباده تی ته خو جهم و ژى نالقم ژیان نهو ژیانه یا ل ناخره تی.

(چونکی پیغه مبهری د خوشترین جهدا ل دهف وی دمی کوما موسلمانان ل سهر عهردی عهره فی دیتی نهف دوعایه کر: "اللهم إِنْ الْعَيْشُ عَيْشُ الْآخِرَةِ") ".

(فصل: فِي سَنَنْ تَتَعَلَّقُ بِالنَّسَكِ)

فَاقِيرَا لَسَر سُونَه تَيْنْ گَرِيْدَاي ب نَسَكِيْت حَه جِيْ وَ عومَرِيْقه

(وَيَسْنُ الْغُسْلَ لِلْإِحْرَامِ، وَلِدُخُولِ مَكَّةَ، وَلَوْقُوفِ عَرَفَةَ وَمَزْدَلِفَةَ، وَلِرَمِيِ أَيَّامِ النَّشْرِيقِ).

"سونه ته مروف سهری خو بشوت بهری ئیجراما گریدهت، و (سهرشویشتن سونه ته) بهری بجیته دناف مه که هی دا، و (سهرشویشتن سونه ته) بو راوهستیانا عه ره فی و موزده لفی، و (سهرشویشتن سونه ته) بو ره جماندنا شهیتانی د ههر سی روژیست پستی روژا جه ژنی دا".

(وَتَطْيِيبُ بَدْنِهِ لِلْإِحْرَامِ دُونَ ثَوْبِهِ، وَلِبَسِ إِزَارٍ وَرَدَاءِ أَبْيَضَيْنِ جَدِيدَيْنِ، ثُمَّ مَغْسُولَيْنِ، وَنَعْلَيْنِ، وَرَكَعَتَانِ يَحْرَمُ بَعْدَهُمَا مُسْتَقْبِلًا عِنْدَ ابْتِدَاءِ سِيرِهِ).

"سونه ته (پستی سهرشویشتنا ئیجراما) بیهنیت خوش له شی خو بکهت نه ل جلکیت ئیجراما (سونهت نینه بیهنیت خوش ل جلکیت ئیجراما بکهت به لی ئه گهر لی بکهت حه لاله)، (سونه ته زه لام) دوو فوتکیت سپی ییت نوی بکهته بهرخو (دی ئیکی ل سهر ملیت خو ئالینیت و یا دی دی ل نیفا خو ئالینیت کو عه وره تی خو پی ستاره کهت)، سونه ته هه ردوو فوتکا بشوت، سونه ته دوو نه عا لکا بکه تی، سونه ته دوو ره که ه تیست سونه ت بکهت پستی ئیجراما گری ددهت (چونکی پیغه مبه ری - سلاقیست خودی ل سهر بن- ده می ل زیلحو له یفی ئیجرام کرینه بهرخو وی دوو رکعت سونه ت ل وی ری کرن)، پستی گری دانا ئیجراما و کرنا دوو ره که ه تین سونه ت ده می ب ری دکه فیت دی به ری خو ده ته قیللی و نییه تا حه جی یان عومری ئینیت".

(وَيَسْتَحِبُّ دُخُولَ مَكَّةَ قَبْلَ الْوُقُوفِ وَمِنْ أَعْلَاهَا نَهَارًا، مَا شِئَا، حَافِيَا).

"سونه ته مروف بهری راوهستیانا عه ره فی داخل مه که هی بیت (چونکی دی گه له ک تشت ژنی چن ئه گهر بهری وه ختی خو نه گه هیته مه که هی وه کی ته و افا هاتنی - قدوم)، و ژ ره خی بلندئ مه که هی را داخلیت، و ب روژ داخل بیت، و ب په یا، و پیخاس (مه ره م ب

ههردوو خالیت دویماییی نهوه دهمی داخلی ههرهمی دبیت و نهگهر ژ زیان و زحمهت بو نهبن و بزانیټ پیټ وی پویس نابن)."

(وَأَنْ يَطُوفَ لِلْقَدُومِ إِنْ كَانَ حَاجًا، أَوْ قَارَنَا وَدَخَلَ مَكَّةَ قَبْلَ الْوُفُوفِ).

"سونهته مروف تهوافا گههشتنی بکته نهگهر مروف (نه ل بن ئیحراما بیت ههرودهسا نهگهر مروف) بو هجی داخل ببیت (تهوافا گههشتنی قدوم- پیس نقیژا سلافا مزگهفتی ئیخست چونکی سلافا بهیتی تهوافه)، ئان ژی بو هجا قارن (هجا قارمن نهوه نییهتا هج و عومری پیکفه ئینابیت) داخل ببیت و بهری راوهستیانا عهرهفی (چونکی هندیکه عومرهیه دهمی داخل بیت دفتی ل دهستپیکي تهوافا روکن بکته، ههرودهسا پشتی ژ راوهستیانا عهرهفی د زفریت دفتی ل دهستپیکي تهوافا روکن بکته نهگهر نییهتا تهوافا قدوم ژی ئینا دی بو وی ب تهوافا فهرز هیته حسیبکرن)"

(فصل: فِي وَاجِبَاتِ الطَّوَّافِ وَسَنَنِهِ)

قَافِرَا ل سَهَر وَاجِبِيَّتْ تَهَوَافِيْ وَ سَوْنَه تَيْنْ وَيْ

(وواجبات الطَّوَّافِ ثَمَانِيَّةٌ: سِتْرُ الْعَوْرَةِ، وَطَهَارَةُ الْحَدَثِ وَالنَّجَسِ، وَجَعْلُ الْبَيْتِ عَلَى يَسَارِهِ، وَالْإِبْتَدَاءُ مِنَ الْحَجَرِ الْأَسْوَدِ، وَمَحَازَاتُهُ بِجَمِيعِ بَدَنِهِ، وَكَوْنُهُ سَبْعًا، وَكَوْنُهُ دَاخِلَ الْمَسْجِدِ وَخَارِجَ الْبَيْتِ وَالشَّاذِرَوَانِ وَالْحَجَرِ).

"وَاجِبِيَّتْ تَهَوَافِيْ هَهَشْتَنْ:

فِيْلِكْ: نَخَافَتْنَا عَه وَرَهْتِي، دَوو: پَافْزَكِرْن ژ هَهَرْدَوو بِيْ دَهَسْتْ نَقِيْژِيِيَان، سِيْ: پَافْزَكِرْن ژ بُوِيَسَاتِي (چُونَكِي تَهَوَافِ نَقِيْژَنَه دَفِيْتْ مَرُوْفِيْ بِيْ دَهَسْتْ نَقِيْژْ بِيْت)، چَار: دَفِيْتْ بَهِيْتِيْ بِيْخِيْتَه رَهْخِيْ خَوِيْ چَهْپِيْ د زَفَرِيْنَا ل دَوْر بَهِيْتِيْ دَا، پِيْنَج: دَفِيْتْ دَهَسْتِيْلِكْ ژ بَهَرِيْ رَهْشْ بِيْت، شَهْش: دَفِيْتْ لَهْشِيْ خَو هَهْمِيْ هَهْمَبَهَرِيْ بَهَرِيْ رَهْشْ بَكَهْتْ دَهْمِيْ دَهَسْتْ پِيْدَكَهْتْ، حَهْفَتْ: دَفِيْتْ حَهْفَتْ جَار بِن، هَهْشْتْ: دَفِيْتْ دَوْر زَفَرِيْن ل نَافْ مَزْگَهْفَتَا حَهْرَامِيْ دَا بِيْت، نَهْه: دَفِيْتْ ژ دَهْرَهْفَهِيْ بَهِيْتِيْ بِيْت، وَ ژ دَهْرَهْفَهِيْ دِيَوَارِيْ بَنِيْ بَهِيْتِيْ بِيْت، وَ ژ دَهْرَهْفَهِيْ حِيْجَرِ ئِيْسَمَاعِيْلِ بِيْت، (هَهْرَهْهَسَا نَاجِيْيِيْتْ دَوْر زَفَرِيْنَا بَهِيْتِيْ بُو لِيْگَهْرِيْنَا دَهِيْنْدَارِيْ بِيْت يَان ئِيْكَيْ بَهْرَهْهَوِيْيِيْ بِيْت، وَ دَفِيْتْ نِيْيَهْتَا خَو بِيْنِيْتْ ئَهْگَهْر تَهَوَافَا نَهْزَر بِيْت يَان يَا سَوْنَهْت) "

(وَمِنْ سَنَنِهِ: الْمَشْنِيْ فِيْهِ، وَاسْتِلَامُ الْحَجَرِ، وَتَقْبِيْلُهُ، وَوَضْعُ جَبْهَتِهِ عَلَيْهِ، وَاسْتِلَامُ الرُّكْنِ الْيَمَانِيِّ، وَالْأَذْكَارِ فِيْ كُلِّ مَرَّةٍ).

"ژ سَوْنَه تَيْنْ تَهَوَافَا دَوْر زَفَرِيْنَا بَهِيْتِيْ:

مَرُوْفْ بِيْ پَهِيَا ل دَوْر بَهِيْتِيْ بَزَفَرِيْتْ (وَ پِيْخَاسْ ئَهْگَهْر گَهْرَم نَهْبِيْتْ وَ چ زِيَاْن د پَهِيَا دَا نَهْبِيْتْ)، دَهَسْتِيْ خَو بَكَهْتَه بَهَرِيْ رَهْشْ (ئَهْگَهْر دَهَسْتِيْ رَاسْتِيْ بَكَهْتِيْ بَاشْتَرَه)، بِيْ بَهَرِيْ رَهْشْ فَهْ مَاچِيْكَهْتْ، وَ ئَهْنِيَا خَو ب دَانِيْتَه سَهَر بَهَرِيْ رَهْشْ (ئَهْگَهْر بَشِيْتْ ل هَهْمِيْ تَهَوَافِيْتْ خَو دَا ئَهْنِيَا خَو ب دَانِيْتَه سَهَر بَهَرِيْ ئَهْوَ بَاشْتَرَه ئَهْگَهْر زِيَاْنِيْ نَهْگَهْمِيْنِيْتَه خَهْلَكِيْ)، مَرُوْفْ دَهَسْتِيْ خَو بَكَهْتَه رَوَكْنِيْ يَهْمَانِيْ، (چُونَكِي ژ پِيْغَهْمَبَهَرِيْ هَاتِيْيَه وَهَرْگَرْتَن پِيْغَهْمَبَهَرِيْ د هَهْمِيْ تَهَوَافِيْتْ خَو دَا دَهَسْتِيْ خَو دَكْرَه رَوَكْنِيْ يَهْمَانِيْ وَ بَهَرِيْ رَهْشْ. ئَهْگَهْر دَشِيَاْنِيْتْ

مروقی دا نه بیت دروسته مروف ب دهستی خو ئیشاره تی بکه تی؛ کو دهستی خو بلند که ت و بهری زکی دهستی خو بده تی)،

و سونه ته مروف زکری خودی بکه ت د هه می دور زفرینا دا (ئه وزکری ت ژ پیغه مبهری هاتینه ریوایه تکرین یین دروست ب تنی ئه ف زکره یه: "اللهم آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار، اللهم قن عني بما رزقتني، وبارك لي فيه، و اخلف على كل غائبة لي بخير" پیغه مبهری ئه و دوعا د ناف بهینا روکنی یه مانی و بهری رهش دا دکر. زکری ت دی هه می ریوایه تی و ان د زعیف ن ئان ژی هه قالیت پیغه مبهری ئان مروقی ن زانا و چاکا یین کرین پتیریا و ان زکر و دوعایا یین هه ی و د بهر دهستن د په رتوکی ت حه ج و عومرا دا له و ما مه د فیرده دا نه نقیسین تو دشیی بخو ل وی ری ب دهست خو ف هه یین)

(وَلَا يَسْأَلُ الْمَرْأَةُ الْاسْتِئْذَانَ وَالتَّقْبِيلَ إِلَّا فِي خُلْوَةٍ).

"دهستکړنا بهری و پیغه ماچیکرن (و دانانا ئه نیی ل سهر بهری) بو ژنی سونه ت نینن، ئه و تی نه بیت ئه گهر ژن بتی بن".

(وَيَسْأَلُ الرَّجُلُ لِلرَّجُلِ الْأَوَّلِ فِي طَوَافٍ بَعْدَهُ سَعْيٍ، وَالْاضْطِبَاقَ فِيهِ، وَالْقُرْبَ مِنَ الْبَيْتِ، وَالْمَوَالَاةَ، وَالنِّيَّةَ، وَرُكْعَتَانِ بَعْدَهُ).

"سونه ته (مروف ته وافی ب له ز بکه ت ب سی مه رجا ئیک:) بو زهلامی (دوو: د هه رسی گهریت ئیک دا ییت ته وافی ب له ز بجیت (سی:) ئه و ته وافا سه عی پشتی وی بو هه ی (و دکی ته وافا وی یی عومری دکه ت)، سونه ته د ته وافی دا ئه و ته وافا سه عی بو پشتی وی هه ی ملی خو یی راستی رويس بکه ت، سونه ته ته وافا خو بیخیه نیژیکی بهیتی، و سونه ته گهریت ته وافی ئیک ل دویف ئیک بیت بی نافبری بیخیه دناف بهینی دا، سونه ته نییه تا خو بینیت، سونه ته دوو ره که عه تان پشتی ته وافی بکه ت (و دروسته پتر ژی بن، دی وی سونه تی ل پشت مه قامی که ت، بلا دویر بیت ژ مه قامی ژ قهیدی نینه ئه گهر دویراتیا دناف بهینا جهی نفیژی دکه ت و مه قامی ئیبراهیم پیغه مبهر هه تا سه دوو پینجی مه ترا دویر بیت.

ژ سونه تين ته وافي: يي همدار بيت، و يي نهرم و رحهت بيت، و يي ناخفتن كيېم بيت
بتني بو باشيې تينه بيت، و دهستين خو بو دوعاگرنې بلندكته، و ژ تشتين خوشتقينه
سلافي براده ريت خو بكهت ههكو دناف ته وافي دا ديتن و پرسيارې ژ رهوشا وان بكهت".

قائيرال سهر واجب و سونه تين سه عي

(وواجبات السعي أربعة: أَنْ يَبْذَأَ فِي الْأُولَى بِالصَّافَا، وَفِي الثَّانِيَةِ بِالْمَرْوَةِ، وَكَوْنَهُ سَبْعًا، وَأَنْ يَكُونَ بَعْدَ طَوَافِ رَكْنٍ أَوْ قَدُومٍ).

"(سه عي روكنه ژ روكنين هج و عومري ههروهكي مه بهري نوكه ئاماژه پي كړي ژ بهر گوټنا پيغه مبهري: "إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ عَلَيْكُمُ السَّعْيَ" راماڼ: "خودئ سه عي يا ل سهر هه وه فهرزكري")

واجبیت سہ عی چارڼ:

(نِيْلِكُ :) دَفِيت دَهْسْتِيْكَ نِيْكَى ژ سَهْفَايى دَهْسْت پى بَكَهْت، (دوو:) دَفِيت دَهْسْتِيْكَ دووئ ژ مَهْرَوَايى دَهْسْت پى بَكَهْت، (سى:) دَفِيت هُزْمَارَا سَهْعِي بِنَه حَهْفْت جَار، (چار:) دَفِيت سَهْعِي بَكَهْفِيْتَه پَشْتِي تَهَوَافَا رَوَكْنِي (چ حَهج بِيْت يَان عومره) يَان يَا گَهْهَشْتَنِي (نه گهر نيكي ژ خه لكى مه كه هي ئي حراميت حه جي كرنه بهر خو پاشي ل مه كه هي دهر كه فت دويراتيا دوو قوناغا و پاشي بهري راوه ستيانا عهره فئ زفري.. پشتي دزفريت سونه ته بو وي ته وافا ليزفري ني بكهت و دئ سه عي بو وي دروست بيت بكهت) "

(وسننه: الارتفاع على الصَّافَا والمروة قامة، والأذكار ثَمَّ الدُّعَاءُ ثَلَاثًا بَعْدَ كُلِّ مَرَّةٍ، وَالْمَشْيُ أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ، وَالْعَدْوُ فِي الْوَسْطِ، وَمَكَانُهُ مَعْرُوفٌ).

"سونه تين سه عي (كه له كن ژ وان):

ب ته مامی ل سهر چيایي سه فايي و يي مهروايي بكه فیت، و زكريت خودئ و دوعا و لافاكرن ژ خودئ سي جار سي جار پشتي ههر جاره كي دَهْسْت پى دكهت بكهت، و چونيت وي يين دَهْسْت پيكي و دوويمه يكي ب ريغه چون بيت و ب پهيا، و ييت نيقي ب ههروهلي بيت، جهي ههروهلي يي بهر نياسه

(ژ دوعاييت ل سهر چيایي سه فايي و مهروايي دهمي دَهْسْت پى دكهت دئ سي جار ڼي دوعايي بيژيت: "لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ أَنْجَزَ وَعَدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ" پاشي ههروعايه كا بقيت دئ بخو كهت).

(فصل: في الوُفوف)

فاقيړا ل سهر راوہستيانا عہدہ

(وواجب الوُفوف حُضُورہ بِأَرْض عَرَفَةَ لَحْظَةً بعد الزَّوَالِ يَوْمَ عَرَفَةَ ومارا وناثما، بِشَرَطِ كونه عَاقِلًا، وَيَبْقَى إِلَى الْفَجْرِ).

ههتا ئهركي روكني راوہستيانا عہدہ ل سهر مروفي راببيت دفتي روزا عہدہ كو د بيته نهی هيفي زيلحيجي مروفي ل سهر (ودهو پارچهكي ژ) ئهردی عہدہ ناماده ببيت ودهو چركهك زی بیت پستی زهوالی، ودهو د ئهردی عہدہ را ببوریت بلا یی د خهو زی بیت ب مهرجهكي نهگهريی ب عاقل بیت، دهمی وی دمینیت ههتا سپیده د ههليت ."

(وَمِنْ سُنَنِهِ: الْجَمْعُ بَيْنَ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ، وَالتَّهْلِيلِ، وَالتَّكْبِيرِ، وَالتَّلْبِيَةِ، وَالتَّسْبِيحِ، وَالتَّلَاوَةِ، وَالصَّلَاةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَإِكْثَارُ الْبُكَاءِ مَعَهَا، وَالِاسْتِقْبَالُ، وَالطَّهَّارَةُ، وَالسَّتَارَةُ، وَالْبُرُوزُ لِلشَّمْسِ وَعِنْدَ الصَّخَرَاتِ لِلرَّجُلِ، وَحَاشِيَةُ الْمَوْقِفِ لِلْمَرْأَةِ أُولَى، وَالْجَمْعُ بَيْنَ الْعَصْرَيْنِ لِلْمُسَافِرِ؛ وَتَأْخِيرُ الْمَغْرَبِ إِلَى الْعِشَاءِ لِلْمُسَافِرِ لِيَجْمَعَهُمَا بِمُرْدَلَفَةٍ).

"ژ سونهتین راوہستيانا عہدہ:

راوہستيانا هندهك ژ شفي و هندهك ژ روژی پيکفه کومبکهت کو د وان ههردوو دهمان دا ل سهر ئهردی عہدہ بمینیت، و سونهته پهيفي تههليلي -لا اله الا الله- ، و پهيفي تهسبيحي -الله اکبر-، و پهيفي تهلبیی، و پهيفي سبحان الله گهلهك جارا بیژیت (یا ژ ههمیان باشرت نهوه بییت: لا إله إلا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد و هو على كل شيء قدير)،

ههرودهسا سونهته گهلهك قورثانی بخوینیت (یا باشرت نهوه سوردهتا حشر و سوردهتا ئیخلاص بخوینیت، بلا سوردهتا ئیخلاص گهلهك جاران بخوینیت)،

و گهلهك سهلاتا ب دته سهر پیغهمبهري -سلاقيت خودی ل سهر بن-، و دگهل په‌رستین بوری دا گهلهك ب کهته گری، و سونهته زکرو په‌رستین مروفي بهر قبيله بن، و سونهته مروفي بهر دهوام یی ب دهست نقیژ بیت، و یی عه‌وردهت نخافتی بیت، و سونهته په‌رستن و زکریت وی بهر ههتافی بن نهگهريی چ زیانی پی نه‌بنیت، و سونهته بو زهلامی خو

ب گه هينيته سهر بهریت چيایي دلوفانيی نهوین پیغمبر - سلاقیّت خودی ل سهر بن- ل
 سهر راوہستیایي، و بو زنان سونه ته ل ره خیت چيایي دلوفانيی ب راوہستن (نهو تینه بیت
 نه گهر زن د خافتی بن و دگهل هه فالان بن و ژ بهرزه بوونی بستن وی دهمی دروسته د گهل
 زه لمان بن، و نوکه یاباشتر نهوه زن ل بن چادری ب راوہستن)،
 و سونه ته ههردوو نقیژین نیفرو و نیقاری پیغمه کومبکهن ب شیوی پیش نیخستن بو
 یی ریقینک (ب شیوی کورتکرن، و بو نهیی ریقینک ب شیوی کومکرن)، و سونه ته نقیژین
 مه غرهب و عهیشا پیغمه کومبکهن ب شیوی پاش نیخستن بو یی ریقینک کو ههردووکان ل
 موزده لیفی کومبکهن و کورت بکهن (و بو یی ناکنجی بتنی کومبکهن)".

(فصل: في الحلق)

شافیر ل سهر روکنی تراشین و قوساندنا پرچی

(وَأَقْلَ الْحَلْقِ إِزَالَةُ ثَلَاثِ شَعَرَاتٍ، وَيُنْدَبُ تَأْخِيرُهُ بَعْدَ رَمِي جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ، وَالْإِبْتِدَاءُ بِالْيَمِينِ مِنَ الرَّأْسِ، وَاسْتِقْبَالُ الْقُبْلَةِ، وَاسْتِيعَابُ الرَّأْسِ لِلرَّجْلِ، وَالتَّقْصِيرُ لِلْمَرْأَةِ).

" (بهری نوکه مه یا گوتی کو تراشین و قوساندن روکنه که ژ روکنین حه جی و عومری نهو تیښه بیت نه گهر چ موی د سهری را نه بن وی سونه ته ده فکی ل سهر را بینیت و ببهت) کیمترین تراشین بو روکنی حه جی و عومری را کرنا سی مویانه، سونه ته تراشین بیخیه پشی رجهاندنا شهیتانی (و سهر ژیکرنا هه دیی پیش ته و افا نیفازی بیخیت)، و سونه ته ده ستپیکا تراشین ل ره خی راستی ده ست پی بکه ت (پاشی ل پیشی پاشی ل ره خی چه پی)، و بهر قبیل سهری خو ب تراشیت، و سونه ته زهلام هه می سهری خو ب تراشیت (ههروه سا سونه ته هنده ک ژ نینوکی ت خو و هنده ک مویان ژ سمیلیت خو چیکه ت)،

و بو ژنی سونه ته ژ هه می پرچا خو ب قوسینیت (ژ بهر گوتنا پیغمبه ری سلافیت خودیل سهر بن دبیزیت: "لیس علی النساء و حلق، وإنما علیهن التقصیر" رمان: "تراشینا سهری ل سهر ژنکا نینه، بتنی قوساندنا پرچی ل سهر وایه").

(فصل: في واجبات الحج)

فاقیر ل سهر واجبیټ حه جی

(وواجبات الحج سبعة: المبيت بمزدلفة؛ وهو: أن يكون ساعة من النصف الثاني فيها، ولا يجب على من له عذر).

"(دی ئهف فافیره به حسی ئه رکیت حه جی که ت، بو زانین: ئه گهر ئه رکه که نه هاته کړن دی حه ج یا دروست بیت بتنی دی خوینه کی پیشفه دت، ئه گهر بی هیجه ت نه و ئه رک هیلا دی ب هیلانی گونه هکار بیت).
واجبیټ حه جی شه شن:

(ئیک؛) ژ ئه رکین حه جی؛ ئاماده بونا ل مزده لیفی؛ ئه وژی نه وه کو دمه کی پستی نیفا دووی ژ شه فی ل سهر ئه ردی موزده لیفی ئاماده بیت، نقستنا ل سهر ئه ردی موزده لیفی ل سهر وی که سی واجب نینه یی هیجه تا خو هه بیت".

(ورمي جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ سبعا).

"(دوو؛) ژ ئه رکین حه جی؛ ره جانندا شهیتانی ئه و دبیژنی: جه مرا عهقه بی ئه وژی ب حهفت بهرا (د روژا جهژنی دا، و دروسته د روژیټ دویفا زی ره جما جه مرا عهقه بی بکه ت وهختی وی دمینیت هه تا روژا سیی ژ روژیټ ته شریقی)".

(ورمي الجمرات الثلاث أيام التشريق، كل واحدة سبعا).

"(سی؛) ژ ئه رکین حه جی؛ ره جانندا هه رسی شهیتانان ل هه رسی روژیټ پستی جهژنی دا، هه ر شهیتانه کی ب حهفت بهرا".

(ومبيت ليلها الثلاث أو الليلتين الأولتين إذا أراد النفر الأول في اليوم الثاني).

(چار؛) ژ ئه رکین حه جی ئاماده بون و نقستنا ب شهف ل مینایی فیجا چ د هه رسی شه فیټ ته شریقی تیډا بمینیت (ئه وژی بو وی ئه گهر له ز نه کر بو دهرکه فتنا ژ مینایی)، یان زی د دوو شه فیټ نه ول دا بمینیت (بو وی ئه گهر له زکر کو روژه کی پیش بیخیت و ژ مینایی ب دهرکه فیت)، ئه گهر فیا دوو شه فا بمینیت دفیټ د روژا دووی ژ ته شریقی خو ژ مینایی خلاسکه ت

(بیڼ هیجه تا خوهین :

هندهکا هیجه تا خو یا هه ی نه گهر نه گه هشتن ب شه فقه ستا مینای بکه نه وهکی: یی نه خوش، و یی کهس نه بیت وی بینیت مینای، و یی دگهل نه خوشی و یی ئافی دده ته خه لکی بلا ژ خه لکی مه که هی نه بیت، و یی شقان بیت بلا شفانی چ حیوان بیت، وله و ب خیرا خو ژ ی بویه شقان، ب مهرجه کی نه گهر ل مینای و موزده لیفی دهرکه فتن بهری ببیته مهره ب و ل سهر و ا ب زحمه ت بیت بزقرن و ب ترسن هه که حیوانیت خو بهیلن بهرزه بن و بمینن بی خودان، و ههر وهسا ژ نه خوشان ب مهرجه کی نه گهر ب هیلانا و بمینن بی چافدان) ".

(وَالْإِحْرَامُ مِنَ الْمِيقَاتِ، وَطَوَافُ الْوَدَاعِ).

" (پیڼج:) ژ نه رکین چه جی گریډانا ئیحراما ل میقاتا.

(شه ش:) ژ نه رکین چه جی دور زقرینا بهیتی یا خاتر خواستن (ته و افا خاتر خواستن بو ههرکه سه کییه یی هه می روکن و نه رکین خو پیڼ چه جی و عومری ب دویمای ئینای و حهل ل سهر هیلانا مه که هی هه ی، فیجا چ ژ خه لکی مه که هی بیت یان نه، و وی چ هیجه ت نه بن بو نه کرنی وهکی کو گه شته کا کورت و یا ردهای بکه ت، ئان ل جهه کی ئاکنجی ببیت ژ دهرقه ی مه که هی، ئان بزقریت مالا خو. نه گهر هیجه تا خو هه بیت دروسته ته و افا خاتر خواستن نه که ت وهکی: کو نه گهر ژنه ک که فتن بیت د ژفانین هه یثانه دا، و یا که فتنیه د ژفانین بچیک بونی دا، و یی گه له ک کییم و ئداف د له شی وی بهین، و یی ژ زالم و سته مکاره کی بترسیت و ل بهر ب ره فیت، و یی ژ دهینداری خو بترسیت و شیان نه بن دهینیت خو بده ت، و یی بترسیت نه کو هه فالیت وی وی بهیلن، و یی هه ردوو ده ست نفیژ ژ ده ستدای.

(سونه ته بو وی یی دجیته ده ف بهیتی بخو گه له ک دوعا و لافا بکه ت، و سونه ته یی فقه ستا مولته زم دکه ت — نه و جهه یی دکه فتنه دناف بهینا بهری رهش و دهرگه هی— زکی خو و سینگی خو پیڼه نیت و ده ستین خو ل سهر دریژکه ت، ده ستی راستی بو دهرگه هی ببه ت و ده ستی چه پی بو ره خی بهری رهش ببه ت، و رووی خو یی راستی ئان یی چه پی بدانیه ت سهر و بخو دوعا بکه ت نه و دوعایی وی دفین وفی دوعی بکه ت: اللهم البيت بیتک و العبد عبدک و ابن عبدک و ابن أمّک، حملتني علی ما سخرت لي من خلقك حتی سیرتني فی

بلادك وبلغتني بنعمتك حتى أعنتني على قضاء مناسكك، فإن كنت رضيت عني..
فازدد عني رضا، وإلا.. فمن الآن قبل أن تنأى عن بيتك داري ويبعد عنه مزارى،
هذا أوان انصرافي إن أذنت لي غير مستبدل بك ولا ببيتك ولا راغب عنك ولا عن
بيتك پاشى ههردوعايهكا بقيت دى بخو كهت و دى هممد و سهلاتا بهرى و ل دوماهييا
دوعاييت خو كهت)".

(فصل: في بعض سنن المبيت والرّمي وشروطه)

قافيرال سهر هندهك ژ سونه تين مه بيتي و ره جمی، و مه رجین وی

(ويسن الوُفوف بالمشعر الحرام بمُزْدَلِفَة، وَأَخَذَ حَصَى جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ مِنْهَا، وَقَطَعَ التَّلْبِيَةَ عِنْدَ ابْتِدَاءِ الرَّمْيِ بِجَمْرَةِ الْعَقَبَةِ، وَالتَّكْبِيرِ مَعَ كُلِّ حَصَاةٍ).

"سونه ته (مروږ سهری خو ل موزدهلیفی بشوت یان تهیه مموئی بکهت، و سونه ته دهمی شەف ب نیقی دبیت یین نه خوش و بیچاره و دانعه مر و ژنکا هه مییا ببه نه مینایي نه گهر وانییه تا پیش ئیخستنا ره جما عهقه بی هه بیت و داکو ره جمی بکهن بهری بیته قهره بالغ، چونکی دی خه لك مینیت موزدهلیفی هه تا دنیا بهره ف سپیدی دجیت، سونه ته بو یین هه جته نه بن نفیژا سپیدی ل موزدهلیفی بکهن، و سونه ته)

مروږ ل سهر ئهردی موزدهلیفی ل مه شعر حهرام بهر قیبله ب راوه ستیت (نه گهر دهلیقه هه بیت و دشیان دا بیت و قهره بالغ نه بیت، وله و تیرا ببوریت و فی زکری بکهت کو سی جارا بیژیت: الله أكبر، و دبیدیت: لا إله إلا الله، والله أكبر الله أكبر، والله الحمد، و گه لهك دوعا: ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ بیژیت)، و سونه ته مروږ ل موزدهلیفی بهر کیټ ره جماندنا جه مرا عهقه بی ب هه لگريت (هژمارا وان بهرکا دبه نه هفتن و پیچهك پتر نهكو هندهك بکهفن یان بهرزه ببین)، و سونه ته ته لبییا بهیلت دهمی دهست ب ره جماندنا شهیتانی دکته، و سونه ته دگهل ههر بهرکهکی دهمی شهیتانی پی دره جمینیت ته کیرا بدهت

(دی بیژیت: الله أكبر - سی جارن - لا إله إلا الله، والله أكبر الله أكبر، والله الحمد، پاشی پشتی هافیتنا بهرا دروسته بو وی بجیته ل ههرجهه کی ل مینایي و نه گهر بجیته جهی پیغه مبه ر لی روینشتی باشتره - ل سهر دهمی مه دی قهستا چادرا خو کهت، پاشی دی هه دیا خو سه رژیکهت، پاشی دی خوینا جو برانی و خوینین کهفتینه سهر نه گهر هه بن سه رژیکهت، پاشی دی سهری خو تراشیت یان دی قوسینیت، پاشی دی قهستا مه که هی کهت داکو ته و افال دور زفرینا بهیتی یا روکن بکهت، نه و چهنده هه می سونه ته لدويف ئیک بکهت)".

(وَيَدْخُلُ وَقْتُ الْحُلُقِ، وَرَمَى جَمْرَةَ الْعُقْبَةِ، وَطَوَّافَ الْإِقَاضَةِ بِنُصْفِ لَيْلَةِ النَّحْرِ، وَيَبْقَى الرَّمَى إِلَى آخِرِ التَّشْرِيقِ، وَالْحُلُقِ وَالطَّوَّافِ أَبَدًا).

"دمې سهر تراشینی، و رهماندنا جهمرا عهقهې، و تهوفا پشتي راوهستیانا ل سهر نهردی عهرهفی دکهفیه د نیفا شهفی دا ژ شهفا قوربانی، و دمې رهمی یی دروسبوونی دمنیت ههتا روژا دوماهیي ژ روژیت تهشریقې نهو سی روژیت دکهفنه پشتي روژا جهژنا قوربانی، (و دمې سهرژیکړنا قوربانیت بویه نهرك و) دمې سهر تراشینی (و قوساندنی و) و تهوفا (و سهعیي نهگهر پيش نه نیخست بیت) دمنیت ههتا ههتای، (نهگهر ههدی نانکو قوربان نهوبیت یی سونهت.. دمې وی ب تنی د ودختی قوربانی دایه ههتا کو روژیت تهشریقې ب دویمای دهین ههر گاغا روژیت تهشریقې خلاص بوون دی نهوژی خلاص بیت) "

(وَتَسْنَ الْمُبَادَرَةَ بِطَوَّافِ الْإِقَاضَةِ بَعْدَ رَمَى جَمْرَةِ الْعُقْبَةِ، فَيَدْخُلُ مَكَّةَ وَيَطُوفُ، وَيَسْعَى إِنْ لَمْ يَكُنْ قَدْ سَعَى، ثُمَّ يَعُودُ إِلَى مَنْى وَيَبْنِي بِهَا لَيْلِي أَيَّامَ التَّشْرِيقِ، وَيَرْمِي كُلَّ يَوْمٍ مِنْ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ الْجُمَرَاتِ الثَّلَاثَ بَعْدَ الرُّوَالِ كُلِّ وَاحِدَةٍ سَبْعَ حَصَيَّاتٍ).

"سونهته مروف پشتي رهماندنا جهمرا عهقهې (و سهرژیکړنا ههدی و سهر تراشینی) لهزی بکته کو د روژا قوربانی دا تهوفا نیفازی بکته (کو دکهفیه پشتي راوهستیانا ل سهر نهردی عهرهفی)، و دی (پشتي رهمی و سهرژیکړنا ههدی و سهر تراشینی) داخلې مهکههی بیت و دی تهوفا نیفازی کته و دی سهعیي زی کته نهگهر سهعی نهگر بیت، پاشی دی زفریته مینای و دی ل شهفیت تهشریقې ل مینای مینیت، (یا باستر نهوه بهرکا هوسا ب هافیژیت کو) دی (ل روژیت تهشریقې) ل ههر سی روژیت پشتي جهژنی پشتي زهوالی قهستا جهمرا کته و دی رهمما ههرسی شهیتانا کته و دی ههر شهیتانهکی حهفت بهرا هافیژتی".

(وَيَشْتَرِطُ رَمَى السَّبْعِ الْحَصَيَّاتِ وَاحِدَةً وَاحِدَةً).

"و ژبو هافیتنا بهرکا چهند مهرج یین بو ههین ژ وان:

(نُيَاك: كو نهف خاله يا تايبهته ب رهمما جهمرا عهقهې فه كو دفتي هافيتنا بهري ژ بني جهمری بیت ژ بني زکی نهالی بیت — ژ بو وی خالی ل سهر دمې مه ههمی تشت یین بهرچافکرین و ريك و پیککرین کس ژی خهلهت نابیت-)

دوو:) مهرجه بو هافيتنا بهرکا دهمی رجماندنا شهيتانا بهرکا نيك نيكه ب هافيزيت".

(وترتيب الجمرات في أيام التشريق).

"(سی:) دفتيت رجماندنا جهمر نيك ل دویف نيك بيت د روژيت ته شریقی دا".

(وَأَنْ يَكُونَ بَيْنَ الزَّوَالِ وَالْغُرُوبِ فِيهَا).

"(چار:) دفتيت رجماندن بکهفیتته دناف بهینا زهوالی و مهغرب دا".

(وَكُونَ المرمي حجرا).

"(پینج:) دفتيت تشتی دهافیزتی بهر بیت".

(وَأَنْ يُسْمَى رميا، وَكَونه بِالْيَدِ).

"(شەش:) دفتيت هافیتن ودهسا بیت کو ب نافی هافیتنی بهیتته ب نافکرن".

(وسننه: أَنْ يَكُونَ بِقَدْرِ حَصَى الْخَذْفِ).

"سونهتین رجماندنی:

(سونهتین وی گلهکن ژ وان: ب دهستی راستی ب هافیزیت، و دهستی خو هند بلند کهت

ههتا بن کهفشی وی ناشکرا بیت، بهری مروفی ل قبیلې بیت دهمی د روژیت پستی روژا جهزنی دا بهرکی د هافیزیت، و بهرک یی پاقر بیت)

دفتيت بهرکی دهافیزته جهمر بهرکی خهزفی بیت (تهمەت بافلکی یان فاصولیی بیت)

کو دشیانیت تبلا دا بیت تیوهرکهت

(خهزف نهو بهرکه نهوی مروف ددانیتته سهر پشتا تبلا خو یا نافنجی و دناف زکی تبلا

خو یا بهرائی دا و د هافیزیت وهکی هافیتنا ته بهلی، دروسته نیک پیش نیکي فه بهرکا ب هافیزیت نهگهر ههجهتا خو ههبيت)،".

(وَمَنْ تَرَكَ رمي جَمْرَةِ الْعُقْبَةِ أَوْ بَعْضَ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ.. تَدَارُكُهُ فِي بَاقِيهَا أَدَاءً).

"هر کهسی رجماندنا جهمر عهقهبی نهوا د روژا جهزنی دا نان رجماندنا هندهک ژ

روژیت پستی روژا جهزنی نهکر (فیجا چ هیجهت ههبيت نان نهبيت).. دروسته دروژیت

مایې دا خو فیږا بگه هینیت و رهمی بکته (نښه گړ د روژا دوماهیې دا ههمی بهرکا ب هافیریت دروسته) "

(وَمَنْ أَرَادَ النَّفْرَ مِنْ مَنْى فِي ثَانِيِ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ.. جَزْ).

" همرکه سې فیا د روژا دووې دا ژ روژیت ته شریقی ژ مینایې بارکته (کو دبیزنی نه فرا نیکی ئانکو: بارکړنا نیکی ب تهمامی و قهستا مه که هی بکته) .. دروسته (بهلی دقیت د وې روژې دا بهرکیت رهماندنا شهیتانا ییت روژا سیی ژ روژیت ته شریقی ب هافیریت همره).

یا باشر نه وه کو د روژا دووې دا ژ ل مینایې بمینیت بارنه که ت ئانکو نه فری نه که ت هه تا دبیه روژا سیی ژ روژیت ته شریقی، د روژا سیی دا رهمی بکته و نیکی سهر قهستا مه که هی بکته و ژ مینایې بارکته کو دبیزنی بارکړنا دووې ئانکو: نه فرا دووې. نه فری ژ مخرجیت خو ییت ههین نه وژی نه قه نه:

نیکی: دقیت بارکړن نه فر بکه فیه د روژا دووې دا ژ روژیت ته شریقی.

دوو: دقیت بارکړن بکه فیه پستی زه والی.

سی: دقیت یی رهمه همره عه قه بی گړی د روژا دووې دا ژ روژیت ته شریقی ب زفریه مینایې داکو بارکړنا وی بکه فیه پستی ههمی رهماندنا؛ نه و یی دهرکه فیه ژ مینایې دقیت بزفریت.

چار: دقیت دوو شه فیت نیکی ژ روژیت ته شریقی ل مینایې مابیت ئان ژ هیجه تا نه مانې هه بیت.

پینج: دقیت نییه تا بارکړنی نه فری بینیت.

شهش: دقیت نییه تا بارکړنی یا بهرا وهرد بیت د گهل بارکړنی، بهلی پا نییه تا بارکړنی بتنی تیرا هه یه هه وجهی بهرا وهردکړنی ناکته.

ههفت: دقیت بارکړن نه فر بکه فیه بهری بانگی مه غرمب ئانکو: دقیت بهری مه غرمب ژ نه ردی مینایې ب دهرکه فیت.

ههشت: دقیت د هزارا وی دا نه بیت کو دی زفریه مینایې دا قه، ههرچه نده نییه تا وی تیرا هندئ هه یه کو وې هرزی نه که ت ئانکو هه وجهی فی خالی ناکته ما دم نییه تا بارکړنی ئینایه) "

(فصل: في تحلل الحَج)

فاقیر ل سهر خلاسبوونا ژ بن ئیحراما

(لَحَجَّ تَحْلَان:

الأول: يحصل بِأَتْنَيْنِ من ثلاثة: رمي جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ، وَالْحَلْق، وَطَوافِ الْإِفَاضَةِ، وبالثالث يحصل التَّحَلُّلُ الثَّانِي).

"حهجی دوو جوړیت خلاسبوونا ژ بن ئیحراما یا هه ی:

فِيكَ: دى خلاسبوونا ئيكي ل بن ئیحراما نانو: هه لالبوونا ئيكي (ئووا كو هه می تشت بو مروفي هه لال بن ئه ویت ب فه رزا ئیحرامی هه رامبوین ب تنی چونا نفینى تینه بیت) ب کرنا دوو رکن ژ سیان ب دووماهی هیئت: ب کرنا ره جماندنا جه مرا عهقه بی، و سهر تراشینى، و ته و افا ئیفازى.

دوو: ب کرنا روکنى سییى كو ته و افا ئیفازى یه دگهل هه ردووکیت دى دى مروف ژ خلاسبوونا دوو ئانكو هه لالبوونا دوو ژى ب دووماهی هیئت (نانكو: دى هه می تشت بو مروفي هه لال بن ئه ویت ب فه رزا ئیحرامی هه رامبوین هه تا چونا نفینى ژى).

(وَيَحِلُّ بِالْأَوَّلِ جَمِيعُ الْمُحْرَمَاتِ إِلَّا الْكَّاحَ وَعَقْدَهُ، وَالْمَبَاشِرَةَ بِشَهْوَةٍ، وَبِالتَّحَلُّلِ الثَّانِي بَاقِيَهَا).

"دى ب خلاسبوونا ئيكي ژ ئیحراما هه می تشت هه لال دبن بتنى چونا نفینى تینه بیت و چيكرنا گریبه ستا هه فزینى، و ده سترنا ب شه هوهت، و دى ب خلاسبوونا دوو ژ ئیحرما یين دى ژى هه لال بن.

(ل دویف یا بورى حه جى سى جوړیت هه لالبونى یين هه یين:

فِيكَ: ئه وه ده می مروفي روکنى سهر تراشینى ئان قوساندنى كر دى ب کرنا وى روکنى هه می تراشینىت له شى وهكى مویین سمبلا و ریهان و نیوکا هه لال بیت. دوو: دى ژبلى تشتین گریدایى ب ژنان فه وهكى نیزیكبوون و ده سترنا ب شه هوهت و ماچيكرنى تشتین دى هه می هه لال بن.

سى: دى هه می تشت هه لال بن دگهل یين گریدایى ب ژنكا فه).

قافیرا ل سهر رهنګیت نهدا کړنا نسکیت چه ج و عومرا

(ويؤدى النسكان على أوجه: أفضلها: الأفراد إن اعتَمَرَ في سنة الحج؛ وَهُوَ: أَنْ
يَحْجَّ ثُمَّ يَعْتَمِرَ).

"رهنګیت نسکیت چه ج و عومرا چه ند جورن (چونکی ئان دى ئیجراما بو چه ج و
عومری پیکشه که تی ئان زی دى بو چه جى ب تنى که تی ئان زی دى بو عومری بتنى
که تی):

یا ژ ههمیان باشت: چه جا ئیفراد، ئانکو: نییه تا چه جى بتنى بینیت نهوا دبیزنى
ئیفراد (ژ بهر وی چه ندی هاته هژمارتن ژ باشتینان؛ چونکی ربوايه تین وی پترن ژ ییت
جورین دی، و چونکی جابری کورئ عه بدوللایى خودی ژى رازی بیت ژ وا که سا بوو یی
چه جا خو ب شیوی ئیفراد کرى؛ ههر بو زانین: جابر ژ که فترتین هه قالیت پیغه مبهری یه
و ژ ههمی هه قالیت پیغه مبهری موکم تربوو بو نسکیت چه جى و فه گوهاستنا وی ژ
پیغه مبهری خودی سلافت خودی ل سهر بن، و چونکی ل دهست پیکى پیغه مبهری
خودی چه جا ئیفراد هه لېزارت، و ژ بهر ریکه فتنا سهر چه م زانایین موسلمانان ل سهر وی
چه ندی کو چه جا ئیفراد ژ باشتینایه، نه چ تشتی مه گروه د چه جا ئیفراد ددا هه یه و نه
چ خوین د که فیته ل سهر مروفی، ب پیچه وانه د گهل جوریت دی یین چه جى کو خوین
د که فیته ل سهر مروفی ب وا هه ردوو جورا، و فه رزبونا خوینى ژى ژ کیماتییا خیرا
چه جى یه لهوما ب وی جوری خوین د که فیته ل سهر مروفی، نه وژی ههمی ب
مه رچه کی)، نه گهر عومره د سالا چه جى دا کر بیت (ئانکو عومرا خو گرو نه که ت هه تا کو
ژ وی سالى نهوا دى چه جى که ت ب ده رکه فیت؛ چونکی نه گهر عومرا وی که فته پشته
هه یفا زیلحیججى دى وی ده می هه ردوو جوریت دی یین چه جى ژ یا ئیفراد باشت بیت ژ
بهر کو چه ج و عومره یین جورین دی دکه فنه د ئیک سال دا).

(هه رچه نده مه ئاماژه یا ب راما نا چه جا ئیفراد کرى به لى پا خودانى کتیبى ژى یا
شرو فه کرى دبیزیت:)، ئیفراد نه وه: کو مرو ف ل ده ستپیکى چه جى بکه ت پاشى ل دو یف دا

دهمی ژ روکنیت چه جی ب دوویماهی دهیت ئیکسهر عومری بکته (د سالا وی دا، نان ژی بهری هه یقییت چه جی عومری بکته پاشی بهتی بکته) ".

(تَمَّ التَّمَتُّعُ؛ وَهُوَ: أَنْ يَغْتَمِرَ تَمَّ يَحْجُّ).

"پاشی د دوپی دا د باشریی دا چه جا ته مه تعی یه، ئانکو خوشیی، چه جا خوشیی نه وه: عومری د هه یقییت چه جی دا بکته (نان ژی بهری هه یقییت چه جی دا بکته) پاشی چه جی بکته (مه ره م ژ چه جا خوشیی نه وه چونکی جاره کا دی نازقریته جهی میقاتا بو ئیحرامییت چه جی داکو ب که ته بهرخو، نان ژی رامانا وی نه وه: دهمی عومری دکته هه می تشت بو حلال دبن پشتی کرنا عومری هه تا دهمی چه جی دهیت و ئیحرامییت چه جی دکته بهرخو. و دی ب چه جا ته مه تعی سهره ک که فته سهر وی) ".

(تَمَّ الْقَرَانَ؛ بِأَنْ يَحْرِمَ بِهِمَا أَوْ بِالْعُمْرَةِ تَمَّ يَحْرِمُ بِالْحَجِّ قَبْلَ الطَّوْفِ).

"پاشی پشتی هه ردوو چه جی بوری د باشرینی دا چه جا قیرانی یه، ئانکو: نییه تا چه ج و عومری پیکفه بینیت؛ کو ئیحراما ب که ته بهرخو ب نییه تا چه ج و عومری پیکفه، نان ژی ئیحراما ب نییه تا عومری بهتی ب که ته بهرخو (ولهو بهری هه یقییت چه جی ژی بیت) پاشی بهری ته وافی نییه تا ئیحرامییت ح دهی بینیت ".

(وَيَجِبُ عَلَى الْمُتَمَتِّعِ دَمٌ بِأَرْبَعَةِ شُرُوطٍ: الْأَوَّلُ: أَنْ لَا يَكُونَ مِنْ أَهْلِ الْحَرَمِ وَلَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْحَرَمِ دُونَ مَسَافَةِ الْقَصْرِ).

"(ل دوپی ریکه فتنه سهر جه م زانایین موسلمانان) دی سهره ک فهر بیت ل سهر یی چه جا ته مه تعی خوشیی کری ب چار مه رجا نه وژی نه فه نه:

ئیک: دقیت یی چه جا ته مه تعی دکته ژ خه لکی هه ره می نه بیت، و دقیت ناف بهینا وی و هه ره می کیمر بیت ژ دویراتییا کورترنا نفیژی (ژ بهر گوتنا خودی: ﴿ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾، مه ره م ژ خه لکی مزگه فتا هه رامی ئانکو به حسنی وایه یین دویراتییا وان کیمر ژ دوو قوناغا ژ مه که هی) ".

(الثَّانِي: أَنْ يَحْرِمَ بِالْعُمْرَةِ فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ).

"دوو: دقیت عومره د هه یقییت چه جی دا کر بیت ".

(الثَّالِثُ: أَنْ يَكُونَ فِي سَنَةِ وَاحِدَةٍ).

"سی: دقیت عومره و چه ج د ئیک سال دا بیت (نه گهر عومره د ساله کی دا کر و چه ج د ساله کا دی دا کر.. چ سهر ناکه فنه سهر وی)".

(الرَّابِعُ: أَنْ لَا يَرْجِعَ إِلَى مِيقَاتٍ).

"چار: دقیت پستی ئیجراما دکه ته بهر خو و ژ میقاتا دهر دکه قیت نه زفریته وی میقاتی فنه نه وی ئیجرام لئ گریډاین".

(وَعَلَى الْقَارْنِ دَمَ بَشَرَطَيْنِ:

الأول: أَنْ لَا يَكُونَ مِنْ أَهْلِ الْحَرَمِ.

الثاني: وَأَنْ لَا يَعُودَ إِلَى الْمِيقَاتِ بَعْدَ دُخُولِ مَكَّةَ).

"دئ سهره ک که فته سهر وی یی چه جا وی چه جا قارن بیت ئانکو چه ج و عومره پی کفه کر بن ب دوو مه رجا:

ئیک: دقیت ژ خه لکی چه رهمی نه بیت (ههروه کی مه بهری نوکه گوتی کا خه لکی چه رهمی یه).

دوو: دقیت نه زفریته میقاتا پستی داخلی مه که هی دبیت (و بهری راوه ستیانا سهر نه ردئ عه ردئ. نه گهر بهری داخلی مه که هی ببیت زفری ئان بهری راوه ستیانا عه رهمی زفری.. دئ سهری دت. و نه گهر پستی داخلی مه که هی بوی و بهری راوه ستیانا سهر نه ردئ عه رهمی زفری.. سهری نادهت، سوحبهت ل سهر وی یه نه گهر ده ست ب ته و افا هاتنی نه کر نه گهر ده ست پی کر دئ خوینی دت ههر وه کی یی چه جا ته مه تعی دکه ت سهری ددهت)".

(فصل: في دم الترتيب والتقدير)

قائيرال سهر نيك دويضيكي وته خمينكرنا خويانا واجب

(وَدَمُ التَّمَتُّعِ وَالْقِرَانِ، وَتَرَكَ الْإِحْرَامَ مِنَ الْمِيقَاتِ، وَتَرَكَ الرَّمْيَ وَالْمَبِيتَ بِمُزْدَلِفَةٍ أَوْ مَنًى.. شَاةٌ أَضْحِيَّةٌ).

"خويانا حهجا تهمه تعي (يی عومره کری پاشی حهج) و حهجا قیرانی (یی حهج و عومره پیکه کری)، و یی نیحرام ژ میقاتا نه کرییی، و رجما شهیتانی و مانا ب شهف ل مزدلیفی نان مینایی هیلای (و یی ته و افا خاتر خواستنی هیلای و له و ب خه له تیقه زی هیلابیت).. دی په زه کی دمت نه و په زی ب کیړ قوربانی دهیت (ل دویف زی په زی و سالوخته تی و ی نه وین ب کیړ قوربانی دهین دی د بابه تی نه بهیت دا ب بهر فرده ی به حسی و ی هی. یا باشتر نه وه د سهر ژیکرنا خوینین که فتنه سهر حهجی د روژا جه ژنا قوربان یدا بدهت ل مینایی)".

(فَإِنْ عَجَزَ.. صَامَ عَشْرَةَ أَيَّامٍ: ثَلَاثَةَ فِي الْحَجِّ، وَسَبْعَةَ إِذَا رَجَعَ إِلَى وَطَنِهِ).
"نه گهر پیچینه بیت په زی بدهت (فیجا چ شیانیت مادی نه بن په زی بی بکریت نان زی پاریت وی تیرا مه زاختن وی نه که ت، نان زی په ز ل حهرمی ب دهست نه که فت).. دی دهه روژا ب روژی بیت ژ وان دهان: دی سی روژا ل حهجی گریت (بهری روژا جه ژنی نه و چهنده نه گهر دم هه بیت بهری روژا جه ژنی بگریت نه گهر دم نه بیت کا چهنده دم ب دهست که فت دی هند روژیا گریت نه گهر دم نه مابیت دی پستی روژیت جه ژنی و سی روژیا قه زاکه ت)، و حهفت روژا دهمی د زفریته مالا خو".

(فصل: في مُحَرَّمَاتِ الْإِحْرَامِ)

فاقیړا ل سهر تشتین حهرام

ل سهر وی یی بن ئیحراما

حهرامکړنا هندهک تشتین تایبهت د ل سهر وی یی ل بن ئیحراما فه هندهک حکمهت و
مفا یین بو ههین ژ وان:

داکو ژ تشتین بو وی بویه عهدهت ب دمرکهفیت، داکو بهردهوام ل بیرا وی بیت کو یی د ناف
پهرهستنۍ دا، داکو پتر دلسوزی و تهرکیز ل سهر مهزنا تیا خودی و ئاخرهتی پهیدا بیت.

(يَحْرَمُ بِالْإِحْرَامِ سِتَّةَ أَنْوَاعٍ: أَحَدُهَا: يَحْرَمُ عَلَى الرَّجُلِ سِتْرَ رَأْسِهِ أَوْ بَعْضَهُ، وَلِبْسَ
مَخِيطٍ بِيَدَيْهِ أَوْ عُضْوٍ مِنْهُ).

"ب کرنا بهرا جلکیت ئیحرامی شهش تشت پی حهرام دبن:

فیک: حهرامه ل سهر زهلامی (ئهو زهلامی وهکو تشتی باش و خراب ژیک فاقیړیت، و
ژدل وهبکهت، و یی زانا بیت ب حهلال و حهرامبوونا وی، و ژ وا بیت یی بکهیفا خو وی
کاری حهرامبوی ل بن ئیحراما بکهت) سهری خو ههمیی ب نخیقیت، ئان هندهکی ژ سهری
خو، و حهرامه جلکی دری ب کهته بهرخو، ئان ب کهته بهر هندهک ژ ئهندامیت لهشی
خو".

(وَعَلَى الْمَرْأَةِ سِتْرَ وَجْهَهَا وَلِبْسَ الْقَفَازِينَ).

"حهرامه ل سهر ژنی روییت خو ب نخیقیت، و لهپیټ خو".

(الثَّانِي: الطَّيِّبُ فِي بَدْنِهِ أَوْ ثَوْبِهِ
الثَّلَاثُ: دهن شعر الرأس واللحية)

"دوو: حهرامه بیهن خوشی ل لهشی خو بکهت، ئان ل جلکیت خو (مهردم ب بیهن
خوشی ههر تشتهک بیت بیهنین خوش لی بهین وهکی ریچی و گولافی و مسکی ووو، ژبلی
وان خوراکین بیهن ژی دهین وهکی خوارنا فیقی و خوارنهکا بیهنین خوش لی دهین).
سی: حهرامه پرچا خو و ریهیټ خو دوهن بکهت".

(الرَّابِع: إِزَالَةُ الشَّعْرِ وَالظَّفَرِ).

"چار: راکړنا مویان و قسینا نینوکا

(ژ تشتین حه رام ل سهر وی یی ل بن ئیحرامیت حه ج و عومری فیه: کرنا کاریت دهینه کرن بهری چونا نقینئ ل سهر وی یی بالغ و عاقل و ژ دل وه بکهت و یی زانا بیت کو حه رامه و ب کهیفا خو وه بکهت وهکی؛ خو پیقه نان و ماچیکرن و دهستکرن ب شه هوهت بلا پهردهزی دناف بهینا وا دا هه بیت، و بلا شه هوهتا وی نه هیئت، دروست نینه پیکولا وی چه ندی بکهت بلا ب ریکیئت حه لالی ژی بیت؛ چونکی بو وی یی ل بن ئیحرامیت حه ج و عومری دروست نینه)." .

(فَإِنْ لَيْسَ، أَوْ تَطْيِبُ، أَوْ دَهْنُ شَعْرَةٍ أَوْ بَاشِرُ بَشَوَّةٍ، أَوْ اسْتَمْنَى فَأَنْزَلَ غَامِداً عَالِماً مُحْتَارًا.. لَزِمَهُ).

"نه گهر (که سی ل بن ئیحرامیت حه جی ئان عومری) جلکی دری کره بهرخو، ئان بیهنین خوش ل خو کرن، ئان موییت خو (چ ییت سهری یان یین ریها) دهنکرن، ئان دهستقه دان کر ب شه هوهت، ئان ژ دل و ب کهیفا خو دهستپه رکر ههتا ئافا خو ئینای و وی دزانی کو دروست نینه.. د وان حاله تان هه میان دا دی سهره کهفته سهر وی دفت بدت".

(أَوْ أَرَالَ ثَلَاثَةَ أَظْفَارٍ أَوْ أَكْثَرَ مَتَوَالِيًا أَوْ ثَلَاثَ شَعْرَاتٍ أَوْ أَكْثَرَ مُتَوَالِيَاتٍ وَلَوْ نَاسِيًا.. وَجِبَ عَلَيْهِ مَا يَجْزِي فِي الْأُضْحِيَّةِ، أَوْ إِعْطَاءِ سِتَّةِ مَسَاكِينَ أَوْ فَقَرَاءِ كُلِّ مَسْكِينٍ نِصْفِ صَاعٍ، أَوْ صَوْمِ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ).

"نه گهر سی نینوک ل دویف ئیک قساندن، ئان پتر، ئان سی موی پیقه ژیهه کرن، ئان پتر، وهله و ژ ژبیر کرن فیه ژی بیت (کو یی ل بن ئیحرامان ئان ژبیر کر کو حه رامه ئان یی نه زان بین ب حه رامبونئ یان).. دی فهر بیت ل سهر وی سهره کی بدت نه و سهری بو فوربانی دروست بیت کو بدت، ئان ژی شهن هه ژارا ئان فه قیرا خوارنی بدت، دی ههر ئیک ژ هه ژاره کی نیف صاعی ژ خوارنی دهتی (دبهنه دوو کولیت خوارنی)، ئان ژی دی سی روژا روژیان گریت".

(وَفِي شَعْرَةِ أَوْ ظَفَرٍ.. مَدًا، أَوْ صَوْمِ يَوْمٍ، وَفِي شَعْرَتَيْنِ أَوْ ظَفَرَيْنِ.. مَدَانِ أَوْ يَوْمَانِ).

"دئ بو هلکیشانا مویه کی و قوسینا نینوکه کی.. کوله کا خوارنئ دته هه ژارا، و دئ بو هلکیشانا دوو مویا و قوساندنا دوو نیوکا.. دوو کولین خوارنئ دته هه ژارا، ئان ژی دئ دوو روژا ب روژی بیت".

(الخامس: الْجَمَاع، فَإِذَا جَامِعَ عَامِدًا عَالِمًا مُخْتَارًا قَبْلَ التَّحَلُّلِ الْأَوَّلِ فِي الْحَجِّ، وَقَبْلَ الْفَرَاغِ مِنَ الْعُمْرَةِ.. فَسَدَ نُسْكَه، وَوَجِبَ إِنْتِمَامُهُ، وَقَضَاؤُهُ عَلَى الْقُورِ، وَبَدَنَةِ).

"پېنج: چونا نفینئ (فیجا چ ژ پشئ بیت یان ژ پشیی، و چ دگهل مروفا بیت یان دگهل گیانه و هرا بیت)، نه گهر ئیکی ژ دل جیماع کر و یی جیماع کری یی زانا بیت و یی ب کهیفا خو بیت (وهسا دیاره کو نه گهر ژ بیرکرنقه بیت ئان نه زانی هیجه تا خو هه ی بیت ئان کوته کی لی هاتبیته کرن بو وان حهرام نینه نه گهر جیماع کر بیت و چ خوین ژی ناکه فنه سهر) بهری حه لالوونا ئیکی د حه جی دا، و بهری ژ عومری خلاص ببیت.. دئ نسکی و ی بیت حه جی فه سدیت (ژ بهر گوتنا خودی: ﴿فلا رفث﴾ رامن: "نه چیته نفینئ")، و دئ وفهر بیت ل سهر وی حه جا خو ته مام بکهت، و دئ فهر بیت ل سهر وی وئ حه جی ب لهز فهزا کهت، و دئ سهر ژیکړنا حیشره کی ژی که فیته سهر وی".

(فَإِنْ عَجَزَ.. فَبَقْرَةٍ، فَإِنْ عَجَزَ.. فَسَبْعِ شِيَاه، فَإِنْ عَجَزَ.. فَطَعَامِ بِقِيمَةِ الْبَدَنَةِ، فَإِنْ عَجَزَ.. صَامَ بِعَدَدِ الْأُمْدَادِ أَيَّامًا).

"نه گهر نه شیا حیشره کی بدهت.. دئ چیله کی دت، نه گهر نه شیا چیل بدهت.. دئ حهفت پهزا دت، نه گهر نه شیا حهفت پهزا بدهت.. دئ خوارنئ دت خورانا بهایی وئ هندی بهایی حیشرئ، نه گهر نه شیا.. دئ روژیا گریت هندی هژماریت کولیت وئ خورانا نه شیا بدهت (ب وئ چهندا بوری هاته زانین کو خوینا چونا نفینئ بو وی یی ل بن ئیحرامیت حه جی و عومری دفت ل دویف وئ ریژه نندی بیت نهوا مه گوتی)".

(السادس: اصطياد المأكول البري أو المولود منه ومن غيره).

"شهش: (ژ تشتین حهرام ل سهر زهلامی و ژنی نهوین ل بن ئیحرامیت حه جی و عومری) نیچیرا کویفیه کی (فیجا چ نهو کویفی یی کویفی بیت ئان ژ یی کهه ی بیت، و چ نهو کویفی ژ گیانه و هران بیت ئان ژی ژ بالندهیان بیت. ژ وئ چهندي دهیته زانین نه گهر یی نه هلی بیت دروسته) دهیته خوارن (ههروهسا ژ تشتین حهرام دهینه هژمارتن ل

سهر وی یی ل بن ئیجرامیت چه ج و عومری پهر و شویر و مسک و هیکیټ حیوان و تهیر و تهوالین کویقی فیجا چ ب ریکا مروقی بیت نان ژی ب هاریکاریا کهسهکی دی بیت. ژ یا بوری هاته زانین: کو بو خوارنی دروست نینه بهلی نهگهر گیانهوهری کویقی نه ژ وان بیت یین خوارنی و زیان ژئ چییبیت وی دهمی دروسته بهیته کوشتن، وهکی؛ پلنگی و شیر و چهفتیاری... هتد. ههروهسا ژئ هاته زانین کو نیچیرا یی ئافی دروسته بو وی ل بن ئیجرامان)،

نان ژی نیچیرا گیانهوهرکی نه ژ کویقی بیت و ژ کویقی ببیت (نانکو: تولد)، نان ژی کویقییهک ژ گیانهوهرکی ببیت کو نه ژ کویقی ببیت (بو نمونه: وهکی کو تیټشکهک پهیداببیت دناف بهینا کهرهکی کویقی و کهرهکی نههلی، نان ژی حیوانهک پهیدا ببیت دناف بهینا پهزهکی و خهزالهکی؛ چونکی ئیک ژ وان یی کویقییه و یا دی نههلییه لهوما نیچیرا وی حیوانی نهوا د ناف بهینا وا ههر دوو کا پهیدابوی دروست نینه)".

(وَيَحْرَمُ ذَلِكَ فِي الْحَرَمِ عَلَى الْحَلَالِ، وَيَحْرَمُ قَطْعَ نَبَاتِ الْحَرَمِ الرُّطْبِ وَقَلْعَهُ إِلَّا الْإِذْخَرَ وَالشُّوكَ وَعَلْفَ الْبَهَائِمِ وَالِدَوَاءَ وَالزَّرْعَ، وَيَحْرَمُ قَلْعَ الْحَشِيشِ الْيَابِسِ دُونَ قَطْعِهِ).

"نیچیرا ههرامه ل ههرهمی دا بهیتهکړن ل سهر وی یی نه ل بن ئیجرامادا (و ههروهسا ل سهر وی یی ل بن ئیجرامان و ل سهر وی یی گاور ژی نهو گاورئ خو رادهست کری بو حکمی ئیسلامی. مفایئ ههرامکړنی ل سهر یی گاور داکو کویقی نهترسیت و نه رهفیت، و وهک ریږگرتن بو بهیتی و ههرهمی)،

و ههروهسا ههرامه کهسکاتیئ ههرهمی بهیته برین، و بهیته هلکیشان (فیجا چ نهو کهسکاتی ژ داران بیت نان ژی ژ گیایی بیت، و چ ژ ملکی مروقی بیت نان ژی ژ یی چولی بیت، و چ مروقی چاند بیت نان ژی نهو ب خو شین ببیت)، ئیزخیر و ستری و علههفی حیوانا وگیایی دهرمانی و کهسکاتییا چاندنی (وهکی دهمی و دانی و جهی و خهزهوات وهکی کهرهفس و بهفلی و جهرجیری .. هتد) تینه بیت (نانکو نهوین مه گوتین ددروستن ژ بهر کو پیدفیاتی یا بو ههوی بو برین و چهیرینا حیوانا چونکی دی یا ب زهمهت بیت دهفی حیوانی ب گریدن داکو ژ گیای نهخوت)،

و حهرامه گيايى خشك ب هلكيشن بهلى برين دروسته (وهكى يا ديار كو نه گهر تاييت دارى و بهلگى ت وى و يين گياي خشك بن دروسته برن چونكى چ مفا تيدا نينه و چ هيڅى نينه شوين بيته فقه) "

(ثُمَّ إِنْ أَتَلَفَ صَيْدًا لَهُ مِثْلَ مَنْ النِّعَمِ.. فَفِيهِ مِثْلُهُ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مِثْلٌ.. فَفِيهِ قِيَمَةٌ).
 "نه گهر ئيكى نيچيرا كويقييه كى كر و وى كويقي وهكه فقيي خو د بهاي دا ژ حيوانا ههبيت (نه گهر نهو وهك ههف ژ پيغه مبهري يان ژ هه فاليت وى هاتبيت هه گوهاستن و هاتبيت دهست نيشان كرن، نان ژى ژ دوو كه سين دادپهروهر هاتبيت دهست نيشان كرن)..
 دى د نيچيرا وى كويقي دا حيوانه كى وهك ههف پيشفه دهن (ههروهكى مه گوتى)، و نه گهر كويقيي هاتبيه كوشتن وهك ههف نهبيت (كو نه ژ پيغه مبهري هاتبيت هه گوهاستن و دهست نيشان كرن و نه ژ هه فاليت وى و ههروهسا نه ژ دوو كه سين دادپهروهر).. دى ل دوييف بهاي وى كويقي پيشفه پاره دى دهن."

(فَفِي النِّعَامَةِ بَدَنَةٌ، وَفِي بَقَرِ الْوَحْشِ وَحِمَارِهِ بَقَرَةٌ، وَفِي الظَّبْيَةِ شَاةٌ، وَفِي الْحَمَامَةِ شَاةٌ).

"دى د نيچير كړنا نه عامى دا (چ نه عامه يا نير بيت يان ى مى) حيستره كى پيشفه دهن (ل فيره چ چيل نان ههفت پهز و پتر ژ ههفت پهزا پيش نه عامى هه قه بيل نابيت، دقيت حيستر بيت)، و دى د نيچير كړنا چيله كا كويقي نان كه ره كى كويقي دا پيشفه چيله كى دهن، دى د نيچير كړنا خه زاله كا مه زن نهوا ب شاخ (دبيژنه خه زالا مه زن نهوا ب شاخ زه بى و دبيژنه نهوا نهيا ب شاخ غه زال نانكو خه زال) پيشفه په زه كى دهن (نهو بزنا ساله ك ژ زىي خو ته مام كرى)، و يى نيچيرا كوتره كى بكهت دى بزنه كى پيشفه دهت.

(دقيت مروف بزانيت كو نيچير و چونا نقينى بو وى يى ل بن ئي حراميت هه جى و عومرى گونه هه كه ژ گونه هيئت مه زن، و ژبلى وا ههردوو كا تشتين دى يين د حهرام و قه دهغه ل سهر يى ل بن ئي حرامان ژ گونه هيئن بجويك دهينه حسيب كرن نه گهر مروقى كرن)".

(وَيَتَخَيَّرُ فِي الْمَثَلِيِّ بَيْنَ ذَبْحِ مِثْلِهِ فِي الْحَرَمِ وَالتَّصَدُّقِ بِهِ فِيهِ، وَبَيْنَ التَّصَدُّقِ بِطَعَامِ بَقِيمَةِ الْمَثَلِ، وَالصِّيَامِ بِعَدَدِ الْأُمْدَادِ).

"دئ مروفئ يئ ب كهيفا خو بيت د كويقييټ وهك ههف بو ههئ د ناف بهينا سهرژيكرنا حيوانهكئ وهكي وئ كو د حهرهمئ دا سهرژيكته يان بهايئ وئ پارهدئ بكهته خير، و ههرودهسا مروفئ يئ ب كهيفا خويه كو پيشفه خوارنئ بكهته خير ته مهت بهايئ وئ نان زئ روژيا بگريت (كهنگي روژيا بگريت دروسته نه مه رجه د مهكههئ دا بيت بهلئ نه گهر ل مهكههئ بيت باشته) هندي كوليت وئ خوارنا كو دئ كهته خير ته مهت بهايئ وئ".

(وَفِيمَا لَا مِثْلَ لَهُ كَالْجَرَادِ يَتَخَيَّرُ بَيْنَ إِخْرَاجِ طَعَامِ بَقِيمَتِهِ وَالصِّيَامِ بِعَدَدِ الْأُمْدَادِ).
"نهو تشئ وهك ههف بو نه بيت وهكي كوليا (و بالنذا؛ نه كوترا) دئ يئ ب كهيفا خو بيت د ناف بهينا دانا خوارنئ ل دويف بهايئ وئ و دناف بهينا گرتنا روژيان ل دويف هژمارا كوليت خوراني".

(وَيَجِبُ فِي الشَّجَرَةِ الْكَبِيرَةِ بَقْرَةٌ لَهَا سَنَةٌ، وَفِي الشَّجَرَةِ الصَّغِيرَةِ الَّتِي هِيَ كَسْبَعِ الْكَبِيرَةِ شَاةٌ؛ يَتَخَيَّرُ بَيْنَ ذَبْحِ ذَلِكَ، وَالتَّصَدُّقِ بِقِيمَتِهِ طَعَامًا، وَالصِّيَامِ بِعَدَدِ الْأُمْدَادِ. وَفِي الشَّجَرَةِ الصَّغِيرَةِ جَدَا قِيمَتَهَا؛ يَتَصَدَّقُ بِقَدَرِهَا طَعَامًا، أَوْ يَصُومُ بِعَدَدِ الْأُمْدَادِ).

"د برينا دارهكا مهزن دا ل مهكههئ فهره چيلهكئ (يا سالك ز ئيئ خو دهربازكري و چيپته د سالا دوئ دا) پيش فه سهرژيكته و ب كهته خير نهو چيلا ژيئ وئ سالك ته مام كرى، و د برينا دارهكا بچويك دا نهوا ته مهت هفتيها يا مهزن دئ پهزهكي پيشفه سهرژيكته و دئ كهته خير (چونكي هفت پهز ته مهت چيلهكيه)؛ دئ دار بر يئ ب كهيفا خو بيت د سهرژيكرنئ دا (چيلئ نان بزئئ نهوئ مه گوتين) و د دانا بهايئ وئ دا (بهايئ حيواني يئ وئ روژئ نهوا نهو نهو حيوان تيذا هاتيه تهلفتن) كو (ته مهت بهايئ وئ) ب كهته خوارن و ب كهته صهدهقه و د گرتنا روژيا دا ب هژمارا كوليت وئ خوارنئ نهوا كو دئ كهته خير و پيشفه دهت.

و د برينا دارهكا گهلهكا بچويك دا دئ ل دويف بهايئ وئ بيت؛ دئ ل دويف بهايئ وئ زادي كهته خير، نان زئ دئ روژيا گريت ب هژمارا كوليت زادي هاتيه ته خمينكرن بو وئ دارئ".

فاقیرا ل سهر ریگرییت چه جی

ریگری بابتهکه دبیزنی (ئه لئیحصار) مهرم پی ئه وه کو ریگریی ل مروغه کی بکه نه وهی ئیجرامین چه جی و عومری کرینه به رخو؛ فیجا چ ریگریی ل هه می روکن و فه ران بکه نه ئان زی ل هندهک نسکیت چه جی و عومری.

ئه گهر ریگری لی کر ژ مانا ب شهف ل موزده لیفی ئان زی هافیتنا به ریت چه مرا.. دفتت چه جا خو ته مام بکهت و نابیت ئیجرامیت خو بیخیت بوچی؛ چونکی دشیت ته وافی و سهر تراشین و قوساندنی بکهتن و هندیکه مانا ب شهف ل موزده لیفی و هافیتنا به رکیت چه مرایه ئه گهر نه هاتنه کړن دروسته خوینی پیشفه بدن.

(وَيَجُوزُ لِلأَبْوَيْنِ مَنْعُ الْوَلَدِ غَيْرِ الْمَكِّيِّ مِنَ الْإِحْرَامِ بِتَطَوُّعِ حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ دُونَ الْفَرَضِ، وَلِلزَّوْجِ مَنْعُ الزَّوْجَةِ مِنَ الْفَرَضِ وَالْمَسْنُونِ، وَلِلسَّيِّدِ مَنْعُ رَقِيقِهِ مِنْ ذَلِكَ فَرَضًا أَوْ سَنَةً).

"(ئه ویت ریگری لی دهینه کړن چه ند جورن ئه وه زی ئه فه نه:

فیک): دهیک و بابان مافی هه ریگریی ل عه یالی خو بکه نه (بلا پلا عه یالی چه ندا نزم زی بیت) کو نه چه نه چه ج و عومرا سونهت نه یا فهرز ئه وه دهیک و بابیت عه یالیت وان نه ل مه که هی (ژ بهر گوتنا پیغه مبهری - سلافتت خودی ل سهر بن- ده می زهلامه کی دهستویریا جیهادی ژی کری گوتی: "ئه ری ته دهیک و باب هه نه؟". وی زهلامی گوت: به لی. ئینا پیغه مبهری - سلافتت خودی ل سهر بن- گوتی: "ئه ری ته دهستویریا وان وهرگرییه؟". وی زهلامی گوت: نه خیر. ئینا پیغه مبهری گوتی: "ههره جیهادی دگهل وان هه ردووکان بکه". ئه وه چه ندا بوری بو وی ده مییه ئه گهر چ ریگری نه بن، و چه ج و عومره ئه وه بن یین سونهت نهک فهرز)،

(دوو): زهلامی مافی هه ریگریی ل هه فزینا خو بکهت ژ چه ج و عومرا فهرز و یا سونهت (هندیکه چه جا سونهته ژ بهر وی چه ندی مافی هه ریگریی لی بکهت چونکی دی خوشی پی برنا فهر و واجب ژ زهلامی چیت ئه وه دگهل ژنی دکهت، دی ژن ب وی چه ندی

گونه هکار بیت. و هندیکه حه جا فهرزه ژ بهر وی چهندي چونکی مافي زهلامی ل سهر ژنی
يا ب لهز و بهزه ئه ما هندیکه فهرزا حه جي يه ئه و نه يا ب لهز و بهزه؛ وهک بنياتي
ئه دا کړنا فهرزا حه جي ل سهر موسلمانې،

(سي)؛ سهر وهری بهنده و گوريان مافي هه ریگریي ل بهنده و گوريييت خو بکته
ژ چونا حه ج و عومرا فهرز و سونهت،

(چار؛ دهين، يی دهين ل سهر مروقه کی مافي هه ریگریي ل دهينداری خو بکته کو
نه چيته حه جي و عومری يا سونهت و يا فهرز).

(پينج؛ ریگریا گشتي ئه و ریك لی دهينه گرتن وهکی کو ریگری لی بهيته کړن ل لیانا
فیزي، و نه بونا ته یاری... هتد.

(شش؛ ریگریا تاييهت ئه و ژ نه گهری زيندانکړنا ب سته مکاری فه هاتيه زيندانکړن،
ئان ژ لایي دهينداریي فه کو شيانييت دانا دهيني نه بن پی هاتيهت زيندانکړن).".

(فان أحرّموا بغير إذنهم.. تحلّوا هم، والمحصّر عن الحج والعمرّة بذبح ما
يجزيء في الأضحية ثمّ الحلق، مع اقتران نيّة التحلّل بهما).

"نه گهر ئه ویت مه گوتین (عهیال و ژن و بهنده و گوری) ئی حرام کړنه بهر خو بیکو
دهستویریا وهلیييت خو (دهیک و باب و زهلام و سهر وهری) وهر گرن.. وهلیييت وان مافي
هه ریگریي لی بکه نه گهر حه ز ل سهر ریگریي هه بیت (نه گهر ژنی ئی حرامیيت
حه جي و عومری نه دانان وی دهمی زهلامی مافي هه بیچيته نقینا هه فزینا خو، ب وی
چهندي دی ژن يا گونه هکار بیت و دی که فارهت ژ که فیه ل سهر ژنی. و حوکمی گوری و
جاریي ژی وهکی ژنی يه ئانکو بو سهر وهری هه یه بیچيته نقینا گوری و جاریا خو.

ل فیړه نه گهر زهلامی ل دهست پیکی ریك دا هه فزینا خو بیچيته حه جي پاشی ریگری
لی کر وی دهمی زهلامی ماف نینه ریگریي لی بکته و ژنی مافي هه حه جا خو ته مام
بکته)،

یی ریگری لی هاتيه کړن ل حه جي و عومری دی په زهکی سهر ژیکته ئه و په زی بو
قوربانی دروست بیت سهر ژیکته، و دی سهری خو تراشیت یان دی قوسینیت، دگهل نییهت
ئینانا خو خولاسکړنی ژ حه جي و عومری".

(وَمَنْ عَجَزَ عَنِ الذَّبْحِ.. أَطْعَمَ بِقِيَمَةِ الشَّاةِ، فَإِنْ عَجَزَ.. صَامَ بِعَدَدِ الْأُمْدَادِ).
 "نهوئ شیانیت سهرژیکړنا پهزی نه بیت.. دئ خوارنئ پیشفه دمت خورانه کا ب بهایئ
 په زهکئ، نه گهر پیچینه بوو.. دئ روژیا گریټ ب هژمارا کولیت وئ خوارنئ نهوا کو دئ
 که ته خیر پیش پهزی فه".

(وَالرَّقِيقُ يَتَحَلَّلُ بِالنِّیَّةِ مَعَ الْحَلْقِ فَقَطْ، وَيَتَعَيَّنُ مَحَلُّ الْإِخْصَارِ، وَلَا قَضَاءَ عَلَيْهِمْ).
 "یئ بهنده و گوری دئ خو ب نییه تی و سهر تراشینئ بتنی خو ژئ خلاسکته، ودئ
 جهئ ریگری لی هاتییه کرن دهستنویشان که ته،
 قه زاکړنا چه ج و عومرئ نا که فیه سهر وان شهش جوریت مه گوتین نهوین ریگری لی
 هاتینه کرن".

(وَمَنْ شَرَطَ التَّحَلُّ لِفِرَاقٍ زَادَ أَوْ مَرَضٍ أَوْ غَيْرِ ذَلِكَ.. جَاَزَ).
 "هر که سی نییه تا چه جئ یان عومرئ نینا ب مهرجه کئ کو خو ژئ خلاسکته هرگاغا
 خوارن نه ما ئان ژئ نه خوش بیت (نهو نه خوشییین مه گوتین کو دروست بیت مروق ب
 نه گهرئ وان نه خوشییان نه چیه خوتبئ)، ئان ژئ هر تشته کئ نوی بو وی روی بدهت د
 ناغا نسکیت چه جئ و عومرئ دا.. مهرجئ وی یئ دروسته (ئانکو: هر گاغا روی دانه ک ب
 سهری بهیت و ب که فیه بهر ته نگافیئ دا وی دهمی بو وی دروسته نه چیه چه جئ و خو
 ژ نسکیت چه جئ ب دووماهی بینیت)".

(وَيَتَحَلَّلُ مَنْ قَاتَهُ الْوُفُوفُ بِطَوَافٍ وَسَعَى وَحَلَقٍ، وَيَقْضِي، وَعَلَيْهِ دَمُ كَدَمِ الْمُتَمَتِّعِ،
 وَيَذْبَحُهُ فِي حَجَّةِ الْقَضَاءِ).

"یئ راوهستیانا عهره فئ ژئ چوو دئ ههردوو هه لاکرن بو دروست بن و دئ ل بن
 ئیجراما خلاس بیت نه گهر نه ف روکنه کرن؛ ته و افا دور بهیتی و سه عیا سه فا و مهروایی و
 سهر تراشین (دئ هه لالوونا ئیکئ بو وی دروست بیت ب کرنا ئیک ژ ههرسیکا، و دئ
 هه لالوونا دووئ بو دروست بیت ب کرنا روکنئ دووئ ژ ههردوو کیت مایی، و دئ ره میا
 شهیتانا ل سهر رابیت وهکی کو مانا ب شه ف ل موزده لیفی ل سهر رابوی، و عومره ژئ بو
 دروست نینه چونکه عومره ب چه جئ فه یا گریدایه)، و دئ وئ چه جئ ب لهز قه زاکهت، و

دې خوینه که فېته سهر وی وهکی خوینا یې حه جا تمه توعی دای حه جا ژ جورې خوشیې، دې وی خوینې د حه جا فه زاکرنې دا سهر ژیکهت."

(وکل دم و جب.. يجب ذبحه في الحرم إلا دم الإحصار).

"هه خوینه کا فه ر بوی.. دقیت وی خوینې د هه ردمې دا سهر ژیکهت، بتنی خوینا ریگریې تینه بیت (دې ل وی جهی سهر ژیکهت نه وی کور یگری لې هاتییه کرن)".

(وَالْأَفْضَلُ فِي الْحَجِّ: فِي مَنْى، وَفِي الْعُمْرَةِ: الْمَرْوَةَ، فِي أَيِّ وَقْتٍ شَاءَ، وَيَصْرِفُهُ إِلَى مَسَاكِينِهِ).

"د حه جې دا جهی ژ باشرینا کو حیوانی خو یې فه ر سهر ژیکهت: مینایه، و د عومرې دا: مهروایه، هه ردمې وی فیا دې وی گافی سهر ژیکهت، و دې گوشتی حیوانی یان خورانا پیشفه دای ل سهر هه ژاریت مه که هی به لافکهت".

دهرگه هی سهرژیکړنا قوربانی

قوربان نهو حیوانه یی دهیته سهرژیکړن د روژا جهژنا قوربانی و د ههر سی روژیت پستی روژا جهژنا قوربانی دا کو دبیزنی روژیت ته شریقی سهرژیکه. د بنیات دا قورثانا پیروز به حس قوربانی یا کری و یا کریه په رستن بو خودی ههر وهکی دبیزیت: ﴿فصل لربك وانحر﴾ (الکوثر: 2)، ناکو: "نقیژا جهژنا قوربانی بکه و پاشی قوربانی خو سهرژیکه".

ههرودهسا پیغه مبهری خودی سلافیت خودی ل سهر بن دبیزیت: "کوری ئادهمی چ خیر ژ وی خیری خوشتی تر ل دهف خودی نه کریه د روژا جهژنا قوربانی دا وهکی خیرا سهر ژیکړنا قوربانی، دی نهو قوربان د روژا قیامه تی دا ب شاخ و سمیت خو فه ئیت، و دی خوینا وی قوربانی ل دهف خودی هیته نفیسین و بهاگرن بهری خوینا وی بکه فیه سهر نهردی، فیجا نه فسین خو پی پافزکه ن".

(هِيَ سَنَةُ مُؤَكَّدَةٍ، لَا تَجِبُ إِلَّا بِالْأَنْزَرِ، وَبَقَوْلِهِ: هَذِهِ أُضْحِيَّةٌ، أَوْ: جَعَلْتُهَا أُضْحِيَّةً). "دانا قوربانی (د مه زه بی مه یی شافعی دا) سونه ته کا گه له کا ب خیره (ژ بهر گوتنا پیغه مبهری سلافیت خودی ل سهر بن دهمی دبیزیت: "أمرت بالانحر، و هو سنة لكم" راما: "فه رمانا ب من هاتیه کرن نهز قوربانی بدهم، و قوربان بو هه وه سونه ته"، دانا قوربانی ل سهر مروقی فه رز نابیت بتنی نه گهر مروقی ل سهر خو فه رز بکه ت دی ل سهر مروقی فه رز بیت، و ب گوتنا مروقی دی قوربان ل سهر مروقی فه رز بیت دهمی دبیزت: نه ف حیوانه بو قوربانیه، ئان ژی دهمی دبیزیت: من نه ف حیوانه کره قوربان".

(وَلَا يَجْزِيءُ إِلَّا الْإِبلُ وَالْبَقَرُ وَالْغَنَمُ).

"چ حیوان بو قوربانی دروست نینه بتنی حیشر و چیل و په زی سپی و یی رهش تی نه بیت".

(وَأَفْضَلُهَا: بَدَنَةٌ، ثُمَّ بَقَرَةٌ، ثُمَّ ضَائِنَةٌ، ثُمَّ عَنَزٌ).

"حيوانی ژ ههميان باشر مروف بکتهته قوربان: حیشره، پاشی چيله، پاشی پهزی سپیه، پاشی بز".

(ثُمَّ شَرِكٌ مِنْ بَدَنَةٍ وَسَبْعٌ شِیَاهُ أَفْضَلُ مِنَ الْبَدَنَةِ).

"ههکه مروف حهفت پهزیټ سپی سهرژیکهته باشره ژ حهفت بزنا، و ههکه حهفت بزنا سهرژیکهته باشرن ژ سهرژیکرنا حیشرهکی یان چيلهکی".

(وَأَفْضَلُهَا: الْبَيْضَاءُ، ثُمَّ الصَّفْرَاءُ، ثُمَّ الْغَبْرَاءُ، ثُمَّ الْبَلْقَاءُ، ثُمَّ السَّوْدَاءُ، ثُمَّ الْحُمْرَاءُ).

"پهزیټ ژ ههميان باشر بو سهرژیکرني ئهون یين رهنګی و سپی، پاشی رهنګی و زهر، پاشی یی رهنګی وی و هکی توزی، پاشی ییت رهنګی وان د بهلهک، پاشی یی رهنګی وان د رهش، پاشی یين رهنګ سور".

(وَشَرَطَهَا مِنَ الْإِبِلِ: أَنْ يَكُونَ لَهَا خَمْسُ سِنِينَ تَامَةً، وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْمَعْزِ: سَنَتَيْنِ تَامَتَيْنِ، وَمِنَ الضَّأْنِ: سَنَةً تَامَةً).

"مهرجی حیشرین ب کیږ قوربانی دهیت: دفتیت پینچ سالیټ ژبیی خو تهمام کر بن، و مهرجی ژ چیل و بزنا: دفتیت دوو سالیټ ژبیی خو تهمام کر بن، و ژ پهزی سپی: دفتیت سالهک تهمام کر بیت".

(وَأَنْ لَا تَكُونَ جَرْبَاءَ وَإِنْ قُلَّ، وَلَا شَدِيدَةَ الْعَرَجِ، وَلَا عَجْفَاءَ، وَلَا مَجْثُوءَةً، وَلَا عَمِيَاءَ وَلَا عَوْرَاءَ، وَلَا مَرِيضَةً مَرَضًا يَفْسُدُ لَحْمُهَا).

"ناچیبیت حیوانی قوربانی نهو حیوان بیت یی گوری بلا گورپاتییا وی یا کیم ژی بیت، و ناچیبیت یا لهنک بیت لهنگاتییهکا و هسا کو حیوان بهری وی ب گههیته جهی چهری دهمی حیوان پیکفه قهستا جهی چهری دکهن، و ناچیبیت حیوان یی لاواز و زعیف بیت نهوی و هکو مهژیی خو ژ دهست دای ب نهگهری لاوازی و زعیفییا لهشی، و ناچیبیت حیوانی قوربانی یی شیت بیت، و ناچیبیت حیوانی قوربانی یی نابیت بیت ثان ب چافهکی بیت، و ناچیبیت حیوانی قوربانی یی نهخوش بیت ب نهخوشیهکا و هسا کو گوشتی وی پئ پویج ببیت".

(وَأَنْ لَا يَبِينُ شَيْءٌ مِنْ أَذْنِهَا وَإِنْ قُلْ، أَوْ لِسَانِهَا أَوْ ضَرْعُهَا أَوْ أَلْيَتُهَا، وَلَا شَيْءٌ ظَاهِرٌ مِنْ قَدْخِهَا).

"ناچیبیت گوځی حیوانی قوربانى ب برى بیت ب برینه کا ودهسا کو ژیفه بیت بلا پیچه ک ژى بیت، ههروهسا ناچیبیت نه زمان ئان گوهان ئان کماخیت حیوانی قوربانى برى بیت بلا پیچه ک ژى بیت، و ناچیبیت تشته کی ئاشکرا ژ رهنیت حیوانی قوربانى بهیته برین."

(وَأَنْ لَا تَذْهَبَ جَمِيعُ أَسْنَانِهَا).

"ژ مهرجین قوربانى ناچیبیت ددانیت حیوانی قوربانى هه مى کفت بن (نه گهر پتریا وان کهفتبن بهلى کارتیکنی ل خوارنا وی نه کهت دروسته)."

(وَأَنْ يَنْوِي التَّضْحِيَةَ بِهَا عِنْدَ الذَّبْحِ أَوْ قَبْلَهُ).

"دفیت نییه تا قوربانى ل سهر بینیت دهمی سهرژی دگهت، ئان ژى بهرى هینگی نییهت ئینابیت."

(وَوَقْتُ التَّضْحِيَةِ: بَعْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ يَوْمَ النَّحْرِ، وَمُضَى قَدْرَ رَكْعَتَيْنِ وَخُطْبَتَيْنِ خَفِيفَاتٍ، وَيَمْتَدُّ إِلَى آخِرِ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ).

"وهمختی سهرژیکړنا قوربانى: پشتی روژ د ههلیت د روژا قوربانى دا، کو پشتی روژه لاتنی مروف هه دهر دوو ره کهه تیڼ نفیژی بکهت و دوو خوتبیت سفک بخوینیت نه ییت دریژ وی و همختی دى بیته و همختی سهرژیکړنا قوربانى (ژ بهر گوتنا پیغه مبهرى سلافتی خودی ل سهر بن دهمی دبیژیت: "أول ما نبدأ به في يومنا هذا نصلي، ثم نرجع فننحر، من فعل ذلك.. فقد أصاب سنتنا، ومن ذبح قبل ذلك.. فإنما هو لحم قدمه لأهله ليس من النسك شيء" راما: "نیکه م کارى نه م دکهین د روژا قوربانى دى دى نفیژا جه ژنى کهین، پاشی دى ژ نفیژی زفرین و قوربانى سهر ژى کهین، هه رکه سی وده کی مه کر.. نه و دویف ریکا مه هات، و ههر که سی قوربانى خو بهرى نفیژی سهر ژى کر.. نه و قوربان دى بو وی بیته گوشته کی خیرى و پیشکیشی خیزانا خو کرى و ژ نسک و قربانى ناهیهت حسیبکړن")

وهمختی سهرژیکړنا قوربانى دمینیت هه تا روژا دووماهیى ژ روژیت ته شریقی کو د بیته روژا سیی ژ روژیت پشتی جه ژنى."

(وَيَجِبُ التَّصَدُّقُ مِنْ لَحْمِهَا نِيًّا).

"فهره (د قوربانى سونهت دا نه يى فهرز و نه زر) هندهك ژ گوشتى قوربانى ب خافى بهيته به لافكرن ل سهر فقير و هه ژارا".

(وَلَا يَجُوزُ بَيْعُ شَيْءٍ مِنْهَا، وَيَتَصَدَّقُ بِجَمِيعِ الْمَنْدُورَةِ).

"ناچيبيت پارچه كى ژى ژ گوشتى قوربانى بفروشيته، دقيت گوشتى حيوانى ل سهر خو نه زر كرى هه ميبى بكه ته خير".

(وَيَكْرَهُ أَنْ يَزِيلَ شَيْئًا مِنْ شَعْرِهِ أَوْ غَيْرِهِ فِي عَشْرِ ذِي الْحِجَّةِ حَتَّى يُضْحِيَ).

"يا باشر نه وه و نه كهت نانكو: مهكروهه بو وى يى قوربانكه كى ددهت د دهكيته جه ژنا قوربانى دا موييى خو ژيغه نه كهت هه تا كو قوربانى وى بهيته سهر ژيكرن".

فاقیړا ل سهر دانا عه قیقی

(عه قیقه سهر ژیکړنا دوو په زایه بو کوری و په زهکي یه بو کچی، سهر ژیکهت و ب که ته خیر بو مروقیّت و جیران و هه فالیت خو، یا باشر ئه وه ب که ته خوارن و خه لکی مه عزوم که ت.

عه قیقه ژ فهرمودیت پیغه مبهری سلافیت خودی ل سهر بن هاتییه وهرگرتن ژ وان دهمی دیژیت: "من أحب أن يعق عن ولده.. فليفعل" (أبو داود) رمان: "هرکه سی بقیت حیوانه کی ب خیرا زاروکی خو سهر ژیکهت بلا سهر ژیکهت و ب که ته خیر-".

(والعقیقة سنة كالأضحیة، ووقتها من الولادة إلى البلوغ، ثم يعق عن نفسه).
"دانا عه قیقی سونه ته کا گه له کا ب خیره وه کی قوربانی، وهختی وی ژ بونا مروقی ده ستیدکهت هه تا مروف بالغ دبیت، پاشی نه گهر عه قیقه نه هاته دان دروسته مروف پشتی بالغوونی بدهت".

(وَالْأَفْضَلُ: فِي الْيَوْمِ السَّابِعِ؛ فَإِنْ لَمْ يَذْبَحْ فِيهِ.. فَفِي الرَّابِعِ عَشَرَ، وَإِلَّا.. فَفِي الْحَادِي وَالْعِشْرِينَ).
"یا باشر ئه وه: عه قیقه د روژا هفتی دا بهیته دان، نه گهر د روژا هفتی دا نه هاته دان.. دروسته د روژا چاردی دا بدهت، نه گهر د روژا چاردی دا نه هاته دان.. دروسته د روژا بیست و ئیکی دا بدهت".

(وَالْأَكْمَلُ: شَاتَانِ لِلذَّكَرِ).
"یا ته مامتر ئه وه: دوو پهزا بو کوری بدهن".

(وَأَنْ لَا يَكْسِرَ عَظْمَهَا، وَأَنْ يَتَصَدَّقَ بِهِ مَطْبُوحًا وَبَحْلُو، وَالْإِسْرَافُ أَكْمَلُ).
"سونه ته دهمی حیوانی عه قیقی سهر ژیدکهن ههستیین وی نه شکینن ئانکو د گها را ژیکفه کهن، و سونه ته بکه ته خوارن پاشی بکه ته خیر و زاد یی تامدای بیت ب تشته کی شرین نهی ترش، و نه گهر خوارنی بو خه لکی ب هنیرن باشره ژ دانا ل مال".

(وَيَسْنُ حُلُقَ شَعْرِهِ بَعْدَ الدَّبْحِ، وَالتَّصَدُّقُ بِزَنْتِهِ ذَهَبًا ثُمَّ فَضَّةً، وَتَحْنِيكُهُ بِتَمْرٍ ثُمَّ حُلُوً).

"سونه ته پرچا بچويکي ب تراشن پشتي سهرژيکړنا عهقيقی، وسونه ته ب بهايی سهنگا موييت سهری بچويکي زيړی بکته ته خير نهگهر ونهگر سونه ته ب بهايی وی زويشي ب کهته خير، و سونه ته ب قهسپه کی نهو قهسپا هاتييه جين ل سهر لیف و نهزمانی بچويکي را بينن و ببهن، دهست ب قهسپه کی نهگهر نهبيت ب خورمی پاشی ب تشته کی شرين (سونه ته مروفه کی چاک قهسپی بچيت و ل سهره بينيت و ببهت)."

(وَيَكْرَهُ تَلطِیْخَ رَاسِهِ بِالْدَمِّ وَلَا بَاسَ بِالزَّعْفَرَانِ).

"ياباشتر نهوه ونهگهت نانکو مهکروهه سهری بچويکي سوربکهن ب خوينی، و چ قهیدی نينه بهلکی سونه ته نهگهر زدهفه رانی ل سهری بچويکي بدن (ههروهسا سونه ته پيروزباهييا بابی بچويکي بکهن ب بوونا زاروکي وی کو بيژنی: "بَارَكَ اللهُ لَكَ فِي الْمَوْهُوبِ، وَ شَكَرْتَ الْوَاهِبَ، وَبَلَغَ أَشُدَّهُ، وَرَزَقْتَ بَرَّهُ"، و سونه ته بو بابی زاروکي بوی بهرسفی بدهت کو بيژيت: خودی خيرا ههوه بنفيسيت، ودهتی پيروزباهيان دمينيت ههتا سی روژا، و سونه ته بو وی یی حازر وهلهو ژن زی بیت د گوهی بچويکي دا یی راستی بانگ بدن و د گوهی چهپی دا قامهتی بگرن، داکو نيکه م دهنگی چويه د گوهی بچويکي دا زکری خودی بیت)".

(فصل في مُحَرَّمَاتٍ تَتَعَلَّقُ بِالشَّعْرِ وَنَحْوِهِ)

قافیرا ل سهرتشتی حه رام نوهی گریډای ب مویان و بیټ وهکی وی قه

(وَيَحْرَمُ تَسْوِيدَ الشَّيْبِ، وَوَصْلَ الشَّعْرِ، وَتَقْلِيحَ الْأَسْنَانِ، وَالْوَشْمَ، وَالْحَنَاءَ لِلرَّجُلِ بِلَا حَاجَةٍ).

"حه رامه بو وی یی پهرچا وی سپی بوی رهنګی رهش تی بدعت وهله ژن زی بیت
(نه گهر زهلام دهستویریی ب دته هه فزینا خو دروسته)،

ههروهسا حه رامه مویان ب پرچی قه گریډدت فیجا چ نهو موی د پاقر بن یان د پویس
بن نهو تیښه بیت نه گهر زهلام دهستویریی بدته هه فزینا خو مویټ پاقر ب پرچا
خوفه کهت دروسته، حه رامه ددانیټ خو ژیک دویر کهت وهله و ب مفرهدی زی بیت، و
حه رامه دهقا ل له شی خو بدعت، و حه رامه زهلام خه نایی ل سهری خو یان د له شی خو
بدعت نه گهر چ پیدفی پی نه بیت (ههروهسا حه رامه گو هی بجویکی کور کون بکهن)".

دووماهی

دووماهیې ئه م شوکړا خودایې مه زن دکهین ل سهر هاریکاری و پشته فانی و ته و فیکا وی و مه بو ب دووماهی ئینانا په رتوکا مه: ودرگیړان و شروفه کړنا په رتوکا (المقدمة الحضرمية) ژ خودایې مه زن دخوازین ژمه قهیل بکهت و بکهته سه دهغه جارییه بو مه و بو دهیک و بابی تمه و بو سه یداییت مه و و خودانی په رتوکې و هر پشته فانه کی دیته پشته فان و پروژی مه.

دهست پیکا نفیسینا په رتوکې ل ریکهفتی 1 / 11 / 2021 زایینی مه دهست پیکر، و دووماهی ئینان ل ریکهفتی 15 / 3 / 2022 زایینی.

نافه روک

لاپهر

بابه ت

- 2 ..... ریز و سوپاسی
- 4 ..... بیسگو تن
- 6 ..... دهسپیک
- 8 ..... (کتاب الطهارة) پیکهاتیا پاقرکرنی
- 10 ..... (فصل في الماء المَكْرُوه) فافیرا ل سهر ئافا مهکروه
- 12 ..... (فصل في الماء الْمُسْتَعْمَل) فافیرا ل سهر ئافا هاتییه ب کار ئینان
- 15 ..... (فصل في الماء النَّجَس) فافیرا ل سهر ئافا پویس
- 18 ..... (فصل في الماء الكثير) فافیرا ل سهر ئافا گهلهک
- 20 ..... (فصل في الاجتهاد) فافیرا ل سهر هزرکنا دروست ئیجتهادی
- 21 ..... (فصل في الأَوَانِي) فافیرا ل سهر ئامانان
- 27 ..... (فصل في خِصَالِ الْفَطْرَةِ) فافیرا ل سهر خهسلهتین فیترهتی
- 30 ..... (فصل في فروض الوضوء) فافیرا ل سهر فهرزیت دهست نفیژی
- 36 ..... (فصل في سنن الوضوء) فافیرا ل سهر سونهتین دهست نفیژ شویشتنی
- 39 ..... (فصل في مکروهات الوضوء) فافیرا ل سهر مهکروهیت دهستنقیژ شویشتنی
- 40 ..... (فصل في شروط الوضوء) فافیرا ل سهر مهرجیت دهستنقیژ شویشتنی
- 41 ..... (فصل في الْمَسْح على الْخُفَّيْنِ) فافیرا ل سهر فهمالینا ل سهر خوفکی
- 43 ..... (فصل في نواقض الوضوء) فافیرا ل سهر تشتی دهستنقیژ پی دکهفیت
- 45 ..... (فصل فيما يحرم بِالْحَدَثِ) فافیرا تشتین حهرام ل سهر یی بیدهست نفیژ
- 46 ..... (فصل فيما يَنْدُب لَهُ الْوُضُوءُ) فافیرا ل سهر تشتی سونهت بیت دهستنقیژبو بهیتهگرتن
- 47 ..... (فصل في آداب قَاضِي الْحَاجَةِ) فافیرا ل سهر ئادابیت جونا دهستنقیژی
- 50 ..... (فصل في الاستِجَاء) فافیرا ل سهر خو پاقرکرنی
- 52 ..... (فصل في مُوجب الغسل) فافیرا ل سهر تشتی سهر شویشتنی (غوسلی) فهردکهت.
- 54 ..... (فصل في صِفَات الغسل) فافیرا ل سهر سالوختهتیت سهر شویشتنی (غوسلی)
- 56 ..... (فصل في مکروهاته) فافیرا ل سهر مهکروهاتین سهر شویشتنی

- 57 ..... (بَاب النَّجَاسَةِ وَإِزَالَتِهَا) دهرگهه پويساتی و راكرنا پويساتيی
- 60 ..... (فصل في إِزَالَةِ النَّجَاسَةِ) فافیرا ل سهر راكرنا پويساتی
- 62 ..... (بَاب التَّيْمُمِ) دهرگهه تهيه مموئ
- 69 ..... (فصل في شُرُوطِ التَّيْمُمِ) "فافیرا ل سهر مهرجيت تهيه مموئ
- 71 ..... (فصل في أَرْكَانِ التَّيْمُمِ) فافیرا ل سهر روكنين تهيه مموئ
- ..... (فصل: في الحيض والاستحاضة والنَّفَاس) فافیرا: ل سهر ديتنا خوينا ژفانان
- 75 ..... و ئيستيجازي و چلكداريی
- 77 ..... (فصل في الْمُسْتَحَاضَةِ) فافیرا ل سهر ژنكيت خوينا ئيستيجازي دينيت
- 80 ..... (بَاب الصَّلَاةِ) دهرگهه نفیژي
- 84 ..... (فصل في مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ) فافیرا ل سهر دهميت نفیژي
- 89 ..... (فصل في الاجْتِهَادِ فِي الْوَقْتِ) فافیرا ل سهر ئيجتیهادی بو زانينا وهختی
- ..... (فصل: في الصَّلَاةِ الْمُحَرَّمَةِ مِنْ حَيْثُ الْوَقْتُ) فافیرا: ل سهر دهمين حهرام بن
- 91 ..... كو نفیژ تيذا بهينه كرن
- 94 ..... (فصل: في الْأَذَانِ وَ الْإِقَامَةِ) فافیرا ل سهر بانگی و قامه تي
- 103 ..... (بَاب صفة الصَّلَاةِ) "دهرگهه سالوخته تين نفیژي"
- 114 ..... (فصل: في سَنَنِ الصَّلَاةِ) فافیرا ل سهر سونه تين نفیژي
- 119 ..... (فصل: في سَنَنِ الرُّكُوعِ) فافیرا ل سهر سونه تين ركوعی
- ..... (فصل: في سَنَنِ الْإِعْدَالِ) فافیرا: ل سهر سونه تين رابون و بلندبوونا ژ خو
- 121 ..... خويلكرني (ركوعی)
- 124 ..... (فصل في سَنَنِ السُّجُودِ) فافیرا: ل سهر سونه تين سوجدی
- ..... (فصل في سَنَنِ الْجُلُوسِ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ) فافیرا: ل سهر سونه تين روينشتنا
- 126 ..... دناف بهينا ههردوو سوجدا دا
- 128 ..... (فصل: في سَنَنِ التَّشَهُّدِ) فافیرا: ل سهر سونه تين تهحياتي
- 131 ..... (فصل: في سَنَنِ السَّلَامِ) فافیرا: ل سهر سونه تين سلافي
- ..... (فصل: في سَنَنِ بَعْدِ الصَّلَاةِ وَفِيهَا) فافیرا: ل سهر سونه تين پشتی نفیژي و
- 132 ..... سونه تين تيذا
- 135 ..... (فصل: وشروط الصَّلَاةِ) فافیرا: ل سهر مهرجيت نفیژي

- 148 ..... (فصل في مكروهات الصَّلَاة) فافیرا ل سهر مهكروهیت نفیژئ
- 152 ..... (فصل في سُنَّة الصَّلَاة) فافیرا ل سهر باریزهرئ نفیژئ
- 153 ..... (فصل في سُجُود السَّهْو) فافیرا ل سهر سوجدا سهوئ
- 158 ..... (فصل في سُجُود التَّلَاوَة) فافیرا ل سهر سوجدا خواندنا قورئانی
- 161 ..... (فصل في سُجُود الشُّكْرِ) فافیرا ل سهر سوجدا شوكرئ
- 162 ..... (فصل في صَلَاة النَّفْلِ) فافیرا ل سهر نفیژئ سونهت
- 168 ..... (فصل: في صَلَاة الْجَمَاعَة وَأحكامها) فافیرا: ل سهر نفیژئ ب كومی و حكمیت وئ
- (فصل في أَعْذار الْجُمُعَة وَالْجَمَاعَة) فافیرا: ل سهر هیجهتا نه چونا نفیژا
- 171 ..... نهینیئ و یا ب كومی
- 173 ..... (فصل في شُرُوط الْقُدْرَة) فافیرا ل سهر مهرجین پیشهواتیی
- (فصل فِيمَا يَعْتَبَر بعد توفر الشُّرُوط السَّابِقَة) فافیرا: پشتی هه بونا مهرجین
- 176 ..... بوری هزر دفی دا ژئ بهیته کرن
- (فصل: في إِدْرَاك الْمَسْبُوق الرَّكْعَة) فافیرا: ل سهر وی یئ كو دئ ركهعت
- 185 ..... دگهل پیشهوا ی ژئ بجیت بهلی خو بگه هینیتی
- (فصل: في صِفَات الْأَيْمَة المستحبة) فافیرا ل سهر سیفهتین پیشهوا یان
- 186 ..... نهوین كو سونهته بو وان بینه پیشهوا
- (فصل: في بعض السَّنَنِ الْمُتَعَلِّقَة بِالْجَمَاعَة) فافیرا: ل سهر هندك سونهتین
- 190 ..... گریدایی ب نفیژا ب كومی فه
- 193 ..... (بَاب صَلَاة الْمُسَافِر) دمرگههك بو چهوانیا- نفیژا ریځینگان
- 195 ..... فصل: فِيمَا يَتَحَقَّق بِهِ السَّفَر) فافیرا: ل سهر مسوگه ركرنا گهشتئ
- (فصل: في بَقِيَّة شُرُوط الْقَصْرِ وَنَحْوِه) فافیرا ل سهر مهرجین كورتكړنا
- 197 ..... نفیژان نهوین مایین
- (فصل: في أَلْجمع بِالسَّفَرِ والمطر) فافیرا: ل سهر كومكرنا دوو نفیژان د
- 198 ..... گهشتئ و د باران بارینی دا
- 202 ..... (بَاب صَلَاة الْجُمُعَة) دمرگههك بو نفیژا خوتبی
- 205 ..... فصل: في شُرُوط الْجُمُعَة) فافیرا ل سهر مهرجین خوتبی
- 211 ..... فصل: في سَنَنِ الْجُمُعَة) فافیرا ل سهر سونهتین روژا خوتبی

- 215 ..... (بَاب صَلَاةِ الْخَوْفِ) دمرگههک بو نفیژا ترسی
- 218 ..... (فصل: فِي اللَّبَاسِ) فافیرا ل سهر جلکی
- 221 ..... (بَاب: صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ) دمرگههک بو نفیژا همدوو جهژنان
- 225 ..... (فصل: فِي تَوَابِعِ مَا مَرَّ) فافیرا: ل سهر تشتین گړیدایي ب جهژنان فه و تهمامهتیا وئ
- 228 ..... (بَاب: صَلَاةِ الْكُفُوفِ وَالْخُسُوفِ) دمرگههک ب و بهسکرنا نفیژا روز و هميف غميرينى....
- 231 ..... (بَاب: صَلَاةِ الْاسْتِسْقَاءِ) دمرگههک بو بهسکرنا داخوذا باران بارينى
- 234 ..... (فصل: فِي تَوَابِعِ مَا مَرَّ) فافیرا: ل سهر تشتین گړیدایي ب يا بوريقه و تهمامهتیا وئ
- (فصل: فِي تَارِكِ الصَّلَاةِ) فافیرا: ل سهر وئ يى نفیژ هیلاین چ ب تهمبهلى
- 236 ..... يان باوهرى پئ نهبيت
- 237 ..... (بَاب: الْجَنَائِزِ) دمرگههک بو بهسکرنا مرييان و کفنکرنا وان
- (فصل: فِي بَيَانِ غَسْلِ الْمَيِّتِ وَمَا يَتَعَلَّقُ بِهِ) فافیرا: ل سهر روهنکرنا شويشتنا
- 242 ..... مری و تشتین گړیدایي پيقه
- 247 ..... (فصل: فِي الْكَفَنِ) فافیرا ل سهر بهسکرنا كفنى
- (فصل: فِي أَرْكَانِ صَلَاةٍ عَلَى الْمَيِّتِ وَمَا يَتَعَلَّقُ بِهَا) فافیرا: ل سهر ركنين
- 250 ..... نفیژا ل سهر مری و تشين گړیدایي پيقه
- 256 ..... (فصل: فِي الدَّفْنِ) فافیرا ل سهر فهشارتنا مری
- 257 ..... (كتاب الزَّكَاةِ) پهرتوکا ل سهر زمکاتى
- 262 ..... (فصل: فِي وَاجِبِ النَّقْرِ) فافیرا ل سهر زمکاتا چيل و گاردهشا
- 263 ..... (فصل: فِي زَكَاةِ الْغَنَمِ) فافیرا ل سهر زمکاتا پهزى (پهرزى رمش و پهزى سپى) ..
- (فصل: فِي بَعْضِ مَا يَتَعَلَّقُ بِمَا مَرَّ) فافیرا ل سهر هندهک تشتین گړیدایي ب
- 264 ..... بابتهتى زمکاتى فه "
- 266 ..... (فصل: فِي شُرُوطِ زَكَاةِ الْمَالِ) فافیرا ل سهر مهرجيت زمکاتا حيوانا
- 268 ..... (بَاب زَكَاةِ النَّبَاتِ) دمرگههک زمکاتا دهل و دانى
- 271 ..... (فصل: فِي وَاجِبِ مَا نَكَرَ وَمَا يَتَّبَعُهُ) فافیرا ل سهر فهريت زمکاتى و تشتین د گړيدایى....
- 273 ..... (بَاب زَكَاةِ النَّقْدِ) دمرگههک زمکاتا پارهى (زير و زيفى)
- 275 ..... (فصل: فِي زَكَاةِ التَّجَارَةِ) فافیرا ل سهر زمکاتا بازرگانينى
- 277 ..... (فصل: فِي زَكَاةِ الْفَطْرِ) فافیرا ل سهر زمکاتا فيترى

- (فصل: فِي النَّيَّةِ فِي الزَّكَاةِ وَفِي تَعْجِيلِهَا) فافیرا ل سهر نییهت ئینانی د زهکاتی
- 279 ..... دا وددانا پېش ودهخت دا
- (فصل: فِي قِسْمَةِ الزَّكَاةِ عَلَى مُسْتَحِقِّيْهَا) فافیرا ل سهر دابه شکرنا زهکاتی
- 281 ..... ل سهر یین ژ ههژی زهکاتی
- (فصل: فِي صَدَقَةِ النَّطْوُعِ) فافیرا ل سهر خیرا خو بهخش
- 285 ..... (کتاب الصَّیَامِ) پهرتوکا ل سهر روژیی
- 289 ..... (فصل: فِيمَنْ يَجِبُ عَلَيْهِ الصَّوْمُ) فافیرا ل سهر یی فهر بیت ل سهر وی روژیا بگریت...
- 297 ..... (فصل: فِيمَا يُبِيحُ الْفَطْرَ) فافیرا ل سهر دروستبوونا شکاندنا روژیی
- 298 ..... (فصل: فِي سَنَنِ الصَّوْمِ) فافیرا ل سهر سونهتین روژیی
- 301 ..... (فصل: فِي الْجَمَاعِ فِي رَمَضَانَ وَمَا يَجِبُ بِهِ) فافیرا ل سهر جونا نفین د ههیفا
- 307 ..... رده زانی دا و کا چ ل سهر فهرزه
- (فصل: فِي الْفِدْيَةِ الْوَاجِبَةِ بَدَلًا عَنِ الصَّوْمِ وَفِيمَنْ تَجِبُ عَلَيْهِ) فافیرا ل سهر
- 310 ..... دانا فدیا فهر نهوا پېش روژیی فهد ددهن و کا ل سهر کی فهره
- (فصل: صَوْمُ النَّطْوُعِ) فافیرا ل سهر روژیییت خوبهخش
- 312 ..... (بَابُ الْإِعْتِكَافِ) دمرگههی مانا ل مرگهفتی بو پهرستن
- 316 ..... (فصل: فِيمَا يَبْطُلُ الْإِعْتِكَافُ وَفِيمَا يَقْطَعُ التَّنَابُعُ) فافیرا ل سهر شکینه ریئت نییهتا
- 318 ..... مانا د مرگهفتی دا ل سهر تشی دویقنیکیی -تتابع- ژیکفه دکهت
- (کتاب الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ) پهرتوکا ل سهر فهرزا هجی و عومری
- 320 ..... (فصل: فِي الْمَوَاقِيتِ) فافیرا ل سهر دم و جهیت ئیجراما لی گری ددهن
- 325 ..... (فصل: فِي بَيَانِ أَرْكَانِ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ) فافیرا ل سهر ناشکراکرنا روکنین هجی و عومری...
- 328 ..... (فصل: فِي بَيَانِ الْإِحْرَامِ) فافیرا ل سهر ناشکراکرنا ئیجراما
- 329 ..... (فصل: فِي سَنَنِ تَتَعَلَّقُ بِالنَّسَكِ) فافیرا ل سهر سونهتین گریدای ب نسکی
- 331 ..... هجی و عومریفه
- (فصل: فِي وَاجِبَاتِ الطَّوَافِ وَسُنَنِهِ) فافیرا ل سهر واجبیتهوافی و سونهتین وی...
- 333 ..... (فصل: فِي السَّعْيِ) فافیرا ل سهر واجب و سونهتین سهعی
- 336 ..... (فصل: فِي الْوُفُوفِ) فافیرا ل سهر راوهستیانا عهرهفی
- 337 ..... (فصل: فِي الْحُلُقِ) فافیرا ل سهر روکنی تراشین و قوساندنا پرچی
- 339 .....

- 340 ..... (فصل: فِي وَاجِبَاتِ الْحَجِّ) فَاْفِیْرَا ل سَهْر وَاجِبِیْتْ حَهْجِیْ
 (فصل: فِي بَعْضِ سَنَنِ الْمَبِیْتِ وَالرَّمِیْ وَشَرْوْطْه) فَاْفِیْرَا ل سَهْر هَنْدَهْکْ ژ سَوْنَهْتِیْن
- 343 ..... مَهَبِیْتِیْ وَ رَهْجِیْ، وَ مَهْرَجِیْن وَیْ
- 347 ..... (فصل: فِي تَحْلَلِ الْحَجِّ) فَاْفِیْرَا ل سَهْر خَلَاَسَبُوْنَا ژ بِنِ ئِیْحِرَامَا
- 348 ..... (فصل: فِي أَوْجِهْ أَدَاءِ النَّسْكِیْنِ) فَاْفِیْرَا ل سَهْر رَهْنگِیْتْ ئَهْدَاکَرْنَا نَسْکِیْتْ حَهْجْ وَ عَوْمَرَا..
 (فصل: فِي دَمِ التَّرْتِیْبِ وَالتَّقْدِیْرِ) فَاْفِیْرَا ل سَهْر ئِیْکْ دَوِیْفِئِیْکِیْ وَ تَهْخَمِیْنِکَرْنَا
- 351 ..... خَوِیْنَا وَاجِبْ
- 352 ..... (فصل: فِي مُحْرَمَاتِ الْإِحْرَامِ) فَاْفِیْرَا ل سَهْر تَشْتِیْنِ حَهْرَامْ ل سَهْر وَیْ یِیْ بِنِ ئِیْحِرَامَا
- 358 ..... (فصل فِي مَوَانِعِ الْحَجِّ) فَاْفِیْرَا ل سَهْر رِیْگَرِیْیِیْتْ حَهْجِیْ
- 362 ..... (بَابُ الْأُضْحِیَّةِ) دَهْرگَهْیِ سَهْرژِیْکَرْنَا قَوْرَبَانِیْ
- 366 ..... (فصل فِي الْعَقِیْقَةِ) فَاْفِیْرَا ل سَهْر دَاْنَا عَهْقِیْقِیْ
 (فصل فِي مُحْرَمَاتِ تَتَعَلَّقُ بِالشَّعْرِ وَنَحْوِهِ) فَاْفِیْرَا ل سَهْر تَشْتِیْ حَهْرَامْ ئَهْوَیْ
- 368 ..... گَرِیْدَایْ بْ مَوِیَانْ وَ یِیْتْ وَمَکِیْ وَیْ فَهْ
- 370 ..... دَوُوْمَاهِیْ